

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Katedra elektronické kultury a sémiotiky

Bc. Emília Jarošová

**VOYEURIZMUS AKO CHARAKTERISTICKÝ RYS ČLOVEKA SÚČASNEJ
SPOLOČNOSTI**

Diplomová práca

Vedúci práce: **Doc. PhDr. Jiří Šubrt CSc.**

Praha 2011

Prehlásenie

Prehlasujem, že som predkladanú prácu spracovala samostatne a použila len uvedené pramene a literatúru. Súčasne dsprístupnená v príslušnej knižnici UK a prostredníctvom elektronickej databázy vysokoškolských kvalifikačných prác v repozitári Univerzity Karlovej a používaná na študijné účely v súlade s autorským právom.

V Prahe dňa 15.9.2011

Emília Jarošová

Poďakovanie

Na tomto mieste by som rada poďakovala svojmu vedúcemu, Doc. PhDr. Jiřimu Šubrtovi CSc., za cenné rady a pripomienky pri vypracovávaní tejto diplomovej práce.

Abstrakt

Práca teoreticko- empirickej povahy sa venuje voyeurizmu v súčasnej spoločnosti. Zvláštna pozornosť je v práci venovaná človeku v pozícii takéhoto voyeura a reflexii vlastného voyeurizmu človekom, a to na prípade seriálu ako umelého súkromia, ktoré je pripravené pre pohľad voyeura. Práca má interdisciplinárny charakter a snaží sa skúmať voyeurizmus ako celospoločenský jav a poukázať na jeho príčiny v súčasnej spoločnosti. Teoretická časť uvádza voyeurizmus do širšieho kontextu rôznych teórií popisujúcich súčasnú (vizuálnu) spoločnosť. V praktickej časti sa snaží poodhaliť príčiny voyeurizmu ale najmä ich reflexiu človekom, ako aj reflexiu voyeurizmu samotného. V záverečnej časti sa pokúša načrtnúť možné náhľady na problematiku voyeurizmu s prihliadnutím na výsledky praktickej časti. Cieľom tejto práce je teda interdisciplinárne skúmať voyeurizmus ako charakteristický rys súčasnej spoločnosti a prepojiť tak jednotlivé časti a hľadiská tejto problematiky, čím na neho poskytne komplexnejší náhľad, ako tiež snaha poodhaliť jeho príčiny a reflexiu týchto príčin.

Kľúčové pojmy

voyeur, voyeurizmus, pohľad, vizualita, seriál, súčasná spoločnosť, identifikácia

Abstract

The thesis of theoretically- empirical orientation is focused on voyeurism in contemporary society. Special attention is paid to the man in a position of such voyeur and to the reflection of voyeurism by man himself, on the case of series as artificial privacy, which is ready for voyeur's gaze. The thesis has interdisciplinary character and seeks to explore voyeurism as a society-wide phenomenon and point out its causes in contemporary society. Theoretical part put voyeurism into a broader context of various theories of contemporary (visual) society. In the empirical part, it tries to reveal the causes of voyeurism and especially man's reflection of this causes and of voyeurism itself. In a final part it tries to sketch possible insights into the issue of voyeurism with regard to results from empirical part. The object of the thesis is to study voyeurism interdisciplinary as a characteristics for contemporary society and connect individual parts and aspects of this problem, which provide us with more complex view, and also attempt to reveal its causes and reflection of this causes.

Keywords

voyeur, voyeurismu, gaze, visuality, series, contemporary society, identification

Obsah

1. ÚVOD.....	8
2. TEORETICKÁ ČASŤ.....	10
2.1. Psychologické hľadisko.....	10
2.1.1. Psychoanalýza a film – teória Christiana Metza.....	10
<i>Identifikácia, zrkadlo, imaginárno</i>	12
<i>Freud, exhibicionizmus, voyeurizmus, fetišizmus</i>	17
<i>Feministická reakcia na psychoanalytickú teóriu, Laura Mulvey</i>	21
2.1.2. Filmová teória Iva Pondelíčka.....	24
2.2. Teórie (vizuálnej) spoločnosti a miesto voyeuru v nich.....	31
<i>Vizuálna spoločnosť a masa</i>	31
<i>Homogénna masa divákov vizuálnej spoločnosti.</i>	
<i>Kultúrny priemysel Adorna a Horkheimera</i>	32
<i>Podívaná a podmienený pohľad</i>	36
<i>Spektakulárna spoločnosť</i>	38
<i>Koniec reálneho. Jean Baudrillard</i>	43
<i>Osvetľovanie. Televidenie. Paul Virilio</i>	46
<i>Panoptizmus, moc, Michel Foucault</i>	48
<i>Synopticon, David Lyon</i>	51
<i>Novodobý flaneur. Zygmunt Bauman (Walter Benjamin)</i>	52
<i>Kinematografická spoločnosť N.K.Denzina</i>	56
3. EMPIRICKÁ ČASŤ.....	61
3.1. Metóda.....	61
<i>Seriál</i>	61
<i>Kvalitatívny prístup</i>	64

<i>Metóda zberu dát</i>	64
<i>Výskumná vzorka</i>	66
<i>Práca s dátami</i>	69
<i>Etické otázky</i>	69
3.2. Popis odpovedí na jednotlivé otázky.....	70
1. Blok: <i>Prečo sa dívame na seriály</i>	70
2. Blok: <i>Prienik seriálového a skutočného sveta</i>	74
3. Blok: <i>Moc nad seriálovým svetom</i>	82
4. DISKUSIA.....	89
5. ZÁVER.....	121
POUŽITÁ LITERATÚRA.....	122
ZOZNAM PRÍLOH.....	126
PRÍLOHA.....	p1

Úvod

Vo svojej práci sa zaoberám voyeurizmom v živote dnešného človeka. Žijeme vo vizuálnej spoločnosti a zvykáme si prijímať obrazy v každej oblasti nášho života. V predbežnom porozumení pojmu voyeur (v priebehu práce sa tento pojem ďalej kryštalizuje) nešlo o voyeurizmus ako o sexuálnu úchylku, aj keď aj tejto definície sa v priebehu práce dotknem, ale o voyeurizmus ako dívanie sa do súkromia iných ľudí (i keď sú to vymyslené postavy) bez ich vedomia, a to so záujmom, alebo potešením. S týmto predpokladom som sa pokúsila prechádzať teóriou a koncipovať ju od všeobecného ku konkrétnemu, od všeobecnejších vizuálnych teórií, cez teórie o tom, prečo sa dívame na seriály, až po konkrétne teórie operujúce s pojmom voyeur v snahe nájsť odpoveď na moju predvýskumnú otázku, ktorou bolo, či je možné hovoriť o voyeurizme ako o charakteristickom ryse človeka v našej spoločnosti, a ak áno, tak v akých súvislostiach. Hľadala som preto k tejto problematike relevantné prístupy v rámci teórie, usilujúc o interdisciplinárnu perspektívu, s cieľom prepojiť jednotlivé hľadiská a uhly pohľadu na ňu a vytvoriť tak ucelenejší, komplexnejší pohľad. Kvôli komplexnosti je takisto voyeurizmus pojednaný zo širšia, obsahujúc aj teórie, ktoré nehovoria priamo o voyeurovi, ale súvisia s ním. Keďže si ale myslím, že relevantná teória sa v rámci interdisciplinarity nedá, podobne ako samotné prežívanie a vnímanie sveta, rozčleniť na jednotlivé disciplíny presnými hranicami, odvíja sa moja teória ako celok, ako pradivo, nečlením ju na jednotlivé obory, ale zahŕňa myšlienky a teórie z oblasti filozofie, sociológie i mediálnej teórie. Samotní autori sú väčšinou ťažko do týchto disciplín bez presahov zaraditeľní. Výnimku tvorí v tejto práci psychologické hľadisko, ktoré zaujíma samostatnú kapitolu, nie snáď preto, že by som považovala túto disciplínu za oddelenú od ostatných, alebo nevykazujúcu s nimi podobnosti a presahy, skôr naopak. Táto kapitola si ale vyžadovala veľa zachádzok vo výklade a jej založenie je iné ako u ostatných teórií, preto ju uvádzam oddelene v snahe nenarušiť výkladovú líniu. Teoretická časť je tak rozdelená na dva celky, psychologický prístup, so zameraním na psychoanalýzu a jej prepojenie s kinematografiou a časť uvádzajúcu teórie (vizuálnej) spoločnosti súvisiace s touto problematikou.

V empirickej časti práce som sa chcela pokúsiť o akúsi výskumnú sondu, o náhľad do skutočného sveta v snahe zistiť, aká je príčina súčasného voyeurizmu, prečo sa ľudia

dívajú na seriály, čo z toho, čo načrtávajú teórie by mohlo skutočne fungovať a tiež to, ako vlastný voyeurizmus reflektujú. Výskumnou otázkou pri tom bolo: Prečo sa ľudia stávajú voyeurmi? Čo je tak atraktívne na voyeurizme, že mu v takej miere podliehame?, ale hlavne: Ako človek reflektuje vlastný voyeurizmus a jeho príčiny? Empirickú časť tvorí kvalitatívny „výskum“ prevádzaný metódou rozhovorov. Úvodzovky kvôli tomu, že svojím rozsahom sa jedná skôr o výskumnú sondu, ktorá si, pochopiteľne, nečiní nárok na zovšeobecniteľnosť, ale má byť skôr snahou o ilustráciu problematiky, jedným z možných prístupov, náhľadom do nej. Pýtala som sa respondentov, prečo pozerajú seriály a snažila sa to konfrontovať s teóriou.

Treťou časťou mojej práce je diskusia, v ktorej zhŕňam výsledky výskumnej sondy a uvádzam ich do súvislostí s teóriou použitou v teoretickej časti. Táto časť ponúka skôr možné náhľady na danú problematiku, alebo pokus konfrontovať teóriu s každodennou žitou skúsenosťou, nie snahu o vytvorenie nejakej popisnej a zovšeobecniteľnej teórie.

2. TEORETICKÁ ČASŤ

2.1. Psychologické hľadisko

Teoretickú časť som sa rozhodla začať psychoanalytickým pohľadom, ako jedným z pre moju prácu najvýznamnejším a uvádzajúcim film a vizuálne potešenie, alebo film a voyeurizmus do priamej súvislosti. Jedným z teoretikov, ktorý prepájajú psychoanalýzu a film je aj Christian Metz.

2.1.1. Psychoanalýza a film - Teória Christiana Metza

Susan Hayward vo svojej práci *Filmové štúdie: Kľúčové koncepty*¹ hovorí o tom, že psychoanalýza sa paradoxne začala dotýkať filmovej teórie až relatívne neskoro, hlavne vzhľadom k tomu, že obe majú zhruba rovnakú dobu vzniku. V neskorých 60. rokoch to bol postštrukturalizmus a myšlienky Jacquesa Lacana, ktoré sa začali prepájať s teóriou filmu. V sedemdesiatych rokoch sa filmový teoretici, hlavne francúzski (medzi nimi aj Christian Metz), obrátili v rámci filmovej teórie k psychoanalýze. Snažili sa skrz Freudove a Lacanove poznatky ukázať, ako funguje film na nevedomej úrovni. Stanovili analógiu medzi zrkadlom a plátnom (obrazovkou). Každé pozeranie filmu, ako autorka uvádza, podľa nich predstavuje opakovanie štádia zrkadla a oidipovského štádia. (Hayward, 2007)

V psychoanalytickej filmovej teórii Christiana Metza sa stretávame priamo s pojmom filmového voyeurizmu. Autor hovorí o imaginárnom signifikante². Pojem signifikant preberá autor zo Sausserovho poňatia znaku, v ktorom je signifikant nositeľom významu. Saussureovo poňatie jazyka je dualistické, čo sa odráža aj pri delení znaku na dve základné zložky. Prvou zložkou je akustický obraz *signifikant*, označujúce a druhou *signifikát*, pojem, označované. Jazykový obraz tak u Saussurea „nezjednocuje vec a meno, ale pojem a akustický obraz. Akustický obraz nie je materiálny zvuk, niečo čisto fyzické, ale psychický otláčok tohoto zvuku, reprezentácia, o ktorej nám poskytnú

¹ Hayward, S.: *Cinema studies : the key concepts*; Routledge, London; New York 2007

² Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991

svedectvo naše zmysly“³. Jazykový znak je tak podľa neho „psychická jednota o dvoch stránkach“⁴ a znak je tak „kombinácia pojmu a akustického obrazu“.⁵ Okrem týchto dvoch zložiek znaku je tu ešte *referent*, teda samotný mimojazykový predmet, ktorému označované zodpovedá.⁶ (Saussure, 1996) Imaginárny signifikant je teda, ako to objasňuje Jiří Pechar v českom predslove k práci *Imaginárny signifikant*⁷ to, čo je vo filme nositeľom významu, výjavy a zvuky, ktoré vidíme a počujeme, nie je to samo niečím reálnym, ale existuje to len v podobe záznamu, ktorý je len obrazom reality, preto imaginárny. Pri vnímaní filmu pozabudneme na reálny svet a ponoríme sa do sveta vytvoreného filmom, podobne ako je to pri snívaní snu. Metz sa teda snaží, ako sám hovorí v úvode práce *Imaginárny signifikant*, postaviť do stredu psychoanalytického prieskumu „kinematografický fakt samotný“⁸, nie osoby, tvorcov, či diela, ale novú formu výrazu, špecifický typ signifikantu, a to signifikant imaginárny. V tejto práci je skombinovaná sémiológia, psychoanalýza (autor vychádza hlavne zo Sigmunda Freuda, sám hovorí, že sa zameriava na freudovskú tradíciu a jej doplnky, medzi ktoré zahŕňa napríklad Jacquesa Lacana, alebo Melanie Kleinovou) a prihliada tiež k dejinám kinematografie. Podnety čerpané z lingvistiky a psychoanalýzy podľa neho môžu viesť k sémiológii filmu, relatívne autonómnej kinematografickej vede. Dôležité pritom je, ako tvrdí, že signifikácia nie je len dôsledkom spoločenského vývoja, ale stáva sa tiež podmienkou spoločnosti, symbol nie je len človekom tvorený, ale tiež ho tvorí. Autor popisuje rôzne druhy psychoanalytických štúdií filmu, napríklad nosografiu, alebo charakterológiu, ale ním spomínané metódy nie sú psychoanalýzou filmu, ale len príbehu filmom rozprávaného. Majú na zreteli signifikant, ale nie je to kinematografický signifikant, na ktorý sa autor vo svojej práci zameriava. Metzova teória je síce filmová, seriálom sa nezaoberá, ale myslím, že sa základné princípy pri prenesení na seriál nezmenia.

V hranom filme podľa Metza kinematografický signifikant nepracuje na svoj vlastný účet, ale snaží sa mazať svoje kroky a zneviditeľňovať sa, aby sa pozornosť sústredila na určitý signifikát, na príbeh, ktorý vyrába, ale zdá sa akoby ho len ilustroval

³ Saussure, F. de. *Kurs obecné lingvistiky*, Praha, Academia 1996, s.96

⁴ Saussure, F. de. *Kurs obecné lingvistiky*, Praha, Academia 1996, s.97

⁵ Saussure, F. de. *Kurs obecné lingvistiky*, Praha, Academia 1996, s.97

⁶ Černý, Jiří – Holeš Jan. *Sémiotika*, Praha, Portál 2004

⁷ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991

⁸ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s. 20

a príbeh existoval už pred ním. Vytvára sa tak referenčná ilúzia, dojem z predchodzej existencie. „Takto teda hraný film predstavuje zároveň negáciu signifikantu (pokús sa dostať to, aby sa na neho zabudlo) a zároveň i určitý režim veľmi presného fungovania toho signifikantu, ten práve, ktorý je potrebný na to, aby sa na neho zabudlo“⁹. Signifikant tak podľa Metza pracuje v mode poprenia.

Metz hovorí: „Film má niečo zo snu, niečo z fantázie, niečo z výmeny rolí a krížiacej sa identifikácie, ktorými sú spojené voyeurstvo a exhibicionizmus.“¹⁰ Autor tiež ale zdôrazňuje že i keď niečo, nie všetko a snaží sa oddeliť film od napríklad štádia zrkadla, alebo snu.

Film považuje Metz za techniku imaginárneho súvisiacu s historickou epochou kapitalizmu a s priemyslovou civilizáciou. Dnes už síce nemôžeme hovoriť o priemyselnej civilizácii, ale myslím, že pre súčasnú dobu je film, alebo lepšie povedané pohyblivý obraz, i keď v menej inštitucionalizovanej podobe, takisto charakteristický. Film je pre Metza technikou imaginárneho v dvojakom zmysle. Jednak v zmysle bežnom, pretože vychádza z fiktívneho príbehu, jednak v zmysle Lacanovom. Popisuje ale okrem Lacanovho zrkadla zrkadlo iné, zrkadlo filmového plátna, ktoré má byť akosi psychickou náhradou našich rozpojených údov.

Identifikácia, zrkadlo, imaginárno

Metz si kládol otázku „Ako môže freudovská psychoanalýza prispieť k poznaniu kinematografického signifikantu?“¹¹ a tiež čo je špecifické pre kinematografický signifikant, čím sa líši film od ostatných foriem (napríklad maľba, hudba, divadlo...) a ako sa tu dá aplikovať psychoanalýza.

Jednou z charakteristík kinematografického signifikantu je podľa autora jeho vnemovosť. Film je tiež charakteristický tým, že je neprítomný, je to záznam. Filmu vlastné

⁹ Metz, Ch.: *Imaginárni signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.60-61

¹⁰ Metz, Ch.: *Imaginárni signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.21

¹¹ Metz, Ch.: *Imaginárni signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.62

imaginárno nie je to, ktoré spodobuje, ale to, ktorým je, ktoré ho ustavuje ako signifikant. Film je imaginárnym a imaginárno v sebe kombinuje určitú prítomnosť a neprítomnosť. Filmové vnemy sú nepravé. Sú to síce vnemy, ale nevnímate realitu objektov, ale „odraz v akomsi novom druhu zrkadla“¹². Pre film je teda charakteristická táto dvojakosť signifikantu, a to na jednej strane perceptívne bohatstvo a na druhej strane jeho principiálna nereálnosť. „Film nás viac alebo zvláštnejším spôsobom vťahuje do imaginárna: dáva masovo vyvstať vnemom, ale okamžite ich tiež zvracia v ich vlastnej neprítomnosti, ktorá je ale jediným prítomným signifikantom.“¹³ Film je teda ako zrkadlo, ale je jedna vec, ktorá sa v ňom nikdy neodráža, a to vlastné telo diváka. V tomto zmysle je zrkadlom slepým. (Metz, 1991)

Autor tiež uvádza, že v Lacanovom poňatí sa Ja formuje v štádiu zrkadla. Dieťa vidí samo seba (aj matku) v zrkadle, a teda vidí samo seba ako druhého vedľa druhého. Ja dieťaťa sa teda vytvára identifikáciou s tým, čo sa mu podobá, a to v zmysle metaforickom i metonymickom, s druhým človekom v zrkadle i s jemu podobným obrazom, ktorý je i nie je telom. „Dieťa sa identifikuje so sebou samým ako s objektom“¹⁴. (Metz, 1991)

Pre objasnenie pojmov imaginárno, symbolično a štádium zrkadla sa u Lacana trocha zastávím. Josef Fulka vo svojej knihe *Psychoanalýza a francouzské myšlení* popisuje Lacanovu trojčlennú topiku. Tá sa podľa neho skladá z imaginárna, symbolična a reálna. Imaginárno je pritom tesne spojené s narcizmom, je spojená s Ja a jeho formovaním. Lacan totiž nadväzuje na Freudov narcistický model Ja, ale obohacuje ho a pretvára teóriou štádia zrkadla. Skúsenosť z detstva, z ktorej Lacan vychádza má slúžiť skôr ako príklad. Situácia je takáto: Dieťa sa zhruba v šiestom mesiaci svojho života pozerá do zrkadla a rozpozná v ňom samé seba. Poteší ho to a pokúša sa koordinovať doteraz nekoordinované pohyby tela. To konkrétne predstavuje všeobecný fakt: „identifikáciu s druhou bytosťou v najširšom zmysle slova“¹⁵. Fulka ale tiež upozorňuje, že to nie je len etapa (ako by nás mohlo zavádzať slovo štádium), ale „poloha psychického života“¹⁶, ktorej účinky trvajú aj ďalej v živote. Ja (alebo jeho zárodok, urbild) sa teda vytvára

¹² Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.64

¹³ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.65

¹⁴ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.65

¹⁵ Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008, s.111

¹⁶ Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008, s.111

v jednom určitom momente života, a to na základe imaginárneho vzťahu, „identifikáciou s vonkajším tvarom“¹⁷, ktorá má za následok reštruktúrovanie jeho psychiky. A v tom je Lacanov zmysel pojmu imaginárno. „Imaginárno odkazuje ku vzťahu medzi subjektom a jeho identifikáciami, ktoré ho formujú“¹⁸. Subjekt si tak uvedomí jednotný tvar svojho tela, nachádza svoje Ja mimo seba. Je to teda iluzórne, fiktívne, a to je charakteristický rys „intrasubjektívneho rozmeru imaginárna“¹⁹. Imaginárno je tak „základným procesom určujúcim formovanie subjektu.“²⁰ (Fulka, 2008) Lacanovo symbolično otvára podľa Fulku otec, respektíve meno otca (nemusí to byť skutočný biologický otec, ide hlavne o psychickú realitu), figúra zákona, ktorý je oidipovský (Freud hovorí o Oidipovskom komplexe: „Syn začíná už ako malé dieťa prejavovať obzvláštnu nežnosť k matke, na ktorú sa díva ako na svoje vlastníctvo, a otca začína pociťovať ako súpera, ktorý mu toto výhradne vlastnícke právo upiera; a presne tak i malá dcérka vidí v matke osobu, ktorá jej nežný vzťah k otcovi ruší a zaberá miesto, ktoré by veľmi dobre mohla zaplniť ona sama. Len pozorovania nám môžu ukázať, do akých skorých rokov siahajú tieto postoje, ktoré označujeme ako oidipovský komplex, lebo v povesti o Oidipovi sú uvedené s celkom nepatrným oslabením v skutok obe krajné prania vyplývajúce zo synovskej situácie, pranie zabiť otca a pranie vziať si matku za ženu. Nechcem tvrdiť, že vzťah detí k rodičom by bol oidipovským komplexom vyčerpaný; tento vzťah môže byť ľahko ďaleko komplikovanejší.“²¹), „miesto zauzlenia“ falického signifikantu a signifikantu kastrácie. Tri spomínané signifikanty (falický, kastračný a otec) sú nutné pre vstup subjektu do symbolična, ale vo svojej negativite, ako chýbajúce, absentné. Pre symbolično je charakteristická túžba, ale túžba ako nenaplniteľná. (Fulka, 2008) Rozlýšenie imaginárno a symbolično implikuje podľa autora tiež rozlýšenie medzi veľkým Druhým- A a malým druhým- a, do ktorého sa ale myslím pre účely mojej práce nie je nutné púšťať. Metz hovorí, že treba vytrhnúť symbolično z imaginárna a vrátiť ho imaginárnu ako postihujúci pohľad. Imaginárno treba znova nájsť, aby sme sa ním nenechali pohltiť.

¹⁷Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008, s.113

¹⁸Lacan J. *Le Séminaire I. (Lés écrits techniques de Freud)*, SEUIL, Paris, 1998, s.186 in: Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008, s.113

¹⁹ Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008, s.115

²⁰ Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008, s.115

²¹ Freud, S.: *Přednášky k úvodu do psychoanalýzy*, in: *Sebrané spisy Sigmunda Freuda, jedenáctá kniha* Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 1997

Lacanovo reálno je ťažké definovať. Fulka o ňom všeobecne hovorí, že je to „to, čo nespadá do symbolična, čo uniká logike signifikantu“²². Nijako nesúvisí s realitou, dokonca znemožňuje zladenie subjektu s ňou, zaistuje nefungovanie, ktoré je „podstatou a riadiacim princípom lacanovského univerza“²³. O reálne sa ale Metz vo svojej práci veľmi nezmieňuje, takže ho ponechám stranou.

Takisto by sa dala nájsť analógia medzi Metzom a Lacanom v používaní Saussurovskej terminológie, hlavne termínu signifikant. Keďže ale Metz odkazuje k signifikantu a k používaniu tohto termínu priamo k Saussureovi, nebudem rozoberať Lacanovo poňatie tohto pojmu. Vráťme sa ale k Metzovi a jeho nadviazaniu na Lacanovo štádium zrkadla.

Vo filme ostáva podľa Metza objekt sám, ale mizne odraz vlastného tela. Filmový divák ale nie je dieťa a film môže sledovať len vďaka tomu, že už štádiom zrkadla prešiel, že rozlíšenie Ja a neja už prebehlo, že dokáže konštituovať svet objektov v ktorom nerozoznáva sám seba. Divák sa ale behom premietania filmu s niečím identifikovať musí. Metz si kladie otázku s čím. Popisuje, že u naratívnych filmov (a mnou skúmaný seriál sa radí do tejto kategórie) by sa dalo hovoriť o identifikácii s postavou (prípadne s hercom), to ale neplatí pre kinematografický signifikant ako taký, lebo film funguje, aj keď v ňom nejaký čas ľudia nevystupujú. Kde je teda počas premietania filmu divácke ja? Divák sa na vnímanom nepodieľa, ale je naopak vševnímajúci. Môže sa na plátne, v tomto zrkadle, identifikovať len s objektami, ktoré nie sú on sám. Na plátne je vždy len druhý a ja som na to, aby som sa pozeral. Divák je teda podľa autora vševnímajúci, „veľké oko a veľké ucho, bez ktorých by vnímané nemalo nikoho, kto by ich vnímal, skrátka inštancia, ktorá je pre kinematografický signifikant inštanciou konštituuujúcou (to ja vytváram film)“²⁴ Bez divákovho „vedenia subjektu“ by žiaden film nebol možný. Toto vedenie je pritom dvojaké. Jednak viem, že vnímam niečo imaginárne a jednak viem, že som to ja kto vníma (tu je to takisto zdvojené, lebo jednak viem že vnímam v reálne, svojimi fyzickými zmyslovými orgánmi a jednak viem že to vnímam ja a „som miestom, kde toto reálne vnímané imaginárno dospieva k symboličnu a konštituuje sa ako signifikant určitého typu

²² Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008, s.143

²³ Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008, s.152

²⁴ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.66

inštitucionalizovanej spoločenskej aktivity, označovanej ako „kinematografia“²⁵. Divák sa teda identifikuje so sebou samým ako s čírim aktom vnímania, ako s „podmienkou možnosti vnímaného“²⁶ (Metz, 1991)

Fulka uvádza, že podľa Lacana sa v štádiu zrkadla skrze identifikáciu s vonkajšou formou ustavuje to, z čoho neskôr vzniká ja. Subjekt sa identifikuje s obrazom, ktorý je on sám, ale zároveň ním nie je. To, čo chýba, po čom subjekt túži, čo niekde popisuje Lacan ako malý druhý, spomína v niektorých textoch podľa Fulku ako pohľad. Pohľad ako to, čo chýba, čo konštituuje subjekt ako subjekt túžby, subjekt zneuznávania. Nevidíme seba ako pozorovaného, lebo sa identifikujeme s obrazom v zrkadle. Vidíme tam svoje oči, ale nie pohľad, lebo sa pozeráme sami na seba. „Subjekt sa díva (...) avšak nie je pozorovaný“²⁷ Pohľad tak môže byť miestom, „kde mizne subjekt“²⁸, môže znázorňovať chýbanie vyjadrené kastráciou. Ja teda hľadím, ale obraz zo zrkadla na mňa nie. A podobne to funguje aj s filmom a zrkadlom filmového plátna. (Fulka, 2008)

Metz hovorí, že keď sa divák identifikuje so sebou ako s pohľadom, môžeme tiež hovoriť o identifikácii s kamerou, ktorá sa už predtým dívala na to, na čo sa díva on. V istom zmysle sa dá pozorovať aj analógia medzi videním a kamerou či projektorom. Videnie totiž podľa autora spočíva v dvojacom pohybe, a to projektívnom (svetlomet prebiehajúci okolie) a introjektívnom (vedomie ako vnímavý povrch). Vrháme pohľad (projekcia) a veci zanechávajú odtlačok na našej sietnici (introjekcia). Keď teda sledujeme film, je to zmiešanie dvoch opačných prúdov, pretože film je jednak tým, čo prijímame a jednak tým, čo uvádzame v chod (neexistuje predtým ako ho začneme pozeráť, ani keď zatvoríme oči). Divák teda podľa Metza akoby bol premietacím prístrojom, premietacím plátnom a zároveň kamerou.

Divák je teda podľa Metza na plátne neprítomný ako vnímaný, ale všadeprítomný ako vnímajúci. Identifikácia s vlastným pohľadom je pritom primárnou filmovou identifikáciou, kým identifikácia s postavami môže prebehnúť na rovine sekundárnej, terciárnej či ďalšej. Ak má divák chápať dej filmu, musí sa pokladať za jeho postavu

²⁵ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.68

²⁶ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.68

²⁷ Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008, s.182

²⁸ Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008, s.183

(imaginárna operácia) a zároveň sa za ňu pokladať nesmie (návrat k reálnu) aby sa fikcia konštituovala ako fikcia (symbolické). (Metz, 1991)

Freud, exhibicionismus, voyeurismus, fetišizmus

Sigmund Freud vo svojej práci *Tri pojednania k teórii sexuality* popisuje sexuálny pud a rozlišuje medzi jeho objektom a cieľom. Za normálny sexuálny cieľ pri tom považuje „spojenie genitálií v akte nazývanom súlož“²⁹ pri ktorom sa uvoľní sexuálne napätie a dočasne vyhasne sexuálna túžba. I pri normálnom sexuálnom deji ale môžeme pozorovať znaky toho, čo pri rozvinutí nazývame perverzie. Tie sú buď „anatomickým prestúpením oblastí tela“³⁰, ako napríklad sexuálne použitie sliznice úst, alebo análneho otvoru, alebo fixáciou „predbežných sexuálnych cieľov“³¹, ktorými sa normálne rýchlo prechádza k dosiahnutiu sexuálneho cieľa. Medzi ne radí Freud okrem iného ohmätávanie a prehládanie, pričom obe tieto sú do istej miery zdravou súčasťou normálneho sexuálneho aktu. „Optický dojem“, hovorí Freud „ostáva cestou, ktorou býva najčastejšie prebudené libidózne vzrušenie“³² Telo, ktoré je zahalené, podnecuje sexuálnu zvedavosť a túžbu dívať sa, čo je vlastné aj normálnemu sexuálnemu vzťahu, ale perverziou sa ono dívanie stáva vtedy, ak sa a) zameriava výlučne na genitálie, alebo ak sa b) spája s premáhaním hnusu (napríklad pri pozorovaní funkcií vylučovacích), alebo keď c) namiesto toho aby pripravovalo normálny sexuálny cieľ, potláča ho. (Freud, 2000) Vo svojej práci sa ale budem zaoberať skôr poňatím voyeurizmu, či nazeracieho pudu ako normálnej zložky života, nie v tomto patologickom poňatí ako perverzie. Freud tiež upozorňuje na zvláštnu povahu perverzií spojených s dívaním, (ktorú ako hovorí ešte bude sledovať aj u iných perverzií), a to takú, že sa v nich vyskytuje sexuálny cieľ v dvojakej podobe, a to v podobe aktívnej i v podobe pasívnej, a teda že je cieľom na jednej strane

²⁹ Freud, S.: Tri pojednania o teórii sexuality, in: Sebrané spisy Sigmunda Freuda, pátá kniha, spisy z let 1904-1905, Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 2000, s. 45

³⁰ Sigmund Freud, *Tři pojednání o teorii sexuality*, in: Sebrané spisy Sigmunda Freuda, pátá kniha, spisy z let 1904-1905, Psychoanalytické nakladatelství Praha, 2000, s.45

³¹ Sigmund Freud, *Tři pojednání o teorii sexuality*, in: Sebrané spisy Sigmunda Freuda, pátá kniha, spisy z let 1904-1905, Psychoanalytické nakladatelství Praha, 2000, s.49

³² Sigmund Freud, *Tři pojednání o teorii sexuality*, in: Sebrané spisy Sigmunda Freuda, pátá kniha, spisy z let 1904-1905, Psychoanalytické nakladatelství Praha, 2000, s.49

dívať sa a na druhej strane byť prezeraný. Voyeuristický pud pozoruje Freud aj u detí, ktoré väčšinou po tom, ako prešli fázou, keď sa zoznámili s vlastnými genitáliami (najčastejšie masturbačne), začínajú prejavovať záujem o genitálie druhých a venujú im zvýšenú pozornosť kedykoľvek je to možné. Freud v tejto súvislosti hovorí o „slasti zo zírania“³³.

Psychoanalytický slovník definuje voyeurizmus ako sexuálnu perverziu, „kedy je preferovanou formou sexuálnej aktivity jedinca dívanie sa na pohlavie, alebo na sexuálnu aktivitu iných ľudí. Podľa klasickej teórie je voyeurizmus odvodeninou infantilnej skopofílie, jedného z infantilných dielčích pudov (...)Podľa nej sa dá voyeurizmus a exhibicionizmus považovať za protikladný pár; voyeurizmus je aktívnou verziou exhibicionizmu, exhibicionizmus je pasívnou verziou voyeurizmu. V rámci objektnej teórie sa zdôrazňuje fantázia o kontrole nad sledovaným objektom a poprenie toho, že človek je vylúčený zo vzťahu, ktorý tajne pozoruje.“³⁴

Skopofíliu definuje ako „Slasť z dívania sa.“³⁵ a Exhibicionizmus je definovaný ako „1. Sexuálna perverzia, spočívajúca v tom, že muž ukazuje svoj genitál žene. 2. Podobné chovanie u chlapov. 3. V širšom zmysle všetko chovanie, ktoré je motivované slasťou, keď sa na človeka niekto díva, keď sa človek ukazuje, keď sa vystavuje atď. Napriek tomu, že Freud považuje exhibicionizmus za dielčí pud a za normálnu zložku infantilnej sexuality, je v zmysle ad 1. A ad 3. Často interpretovaný ako neurotický a obranný.“³⁶

Na filmovom dianí sa podľa Metzsa môžeme podieľať vďaka perceptívnym vášňam, a to túžbe vidieť (nazerací pud, voyeurizmus, skopofilia) a túžbe počuť. Oba tieto pudy sú založené na „bytosťnom manku“, čo ostatne všetky sexuálne pudy, na rozdiel od organických potrieb ako napríklad hlad a smäd. Nemajú so svojím objektom pevný vzťah, dajú sa uspokojiť aj za jeho neprítomnosti a môžu bez neho fungovať bez ohrozenia organizmu. Naopak ostávajú vždy neukojené (aj pri dosiahnutí objektu sa túžba rýchlo obnovuje), túžba sa živí sama sebou. Chce vyplniť, ale zároveň i uchovať bytosťné manko

³³ Sigmund Freud, *Tři pojednání o teorii sexuality*, in: *Sebrané spisy Sigmunda Freuda, pátá kniha, spisy z let 1904-1905*, Psychoanalytické nakladatelství Praha, 2000, s.78

³⁴ Rycroft, Ch.: *Kritický slovník psychoanalýzy*, Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 1993, s. 143

³⁵ Rycroft, Ch.: *Kritický slovník psychoanalýzy*, Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 1993, s. 123

³⁶ Rycroft, Ch.: *Kritický slovník psychoanalýzy*, Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 1993, s.43 -44

aby pretrvala ako túžba. Nemá reálny objekt, len imaginárny, ktorého sú reálne objekty náhradami. Percepčný pud tak „konkrétne znázorňuje neprítomnosť svojho objektu“³⁷, a to distanciou pohľadu či načúvaním. Počujeme i vidíme totiž nadiľku. Medzi objektom a pudovým zdrojom je tak odľahčenie. Voyeur si zachováva odstup od objektu, aby pri ňom nebol príliš blízko, ale ani príliš ďaleko a podobne to robia aj filmoví diváci. Súčasťou receptívnej slasti je tak retencia. (Metz, 1991)

Film sa od ostatných vizuálnych a auditívnych výrazových prostriedkov odlišuje rozdvojením naviac, špecifickým obratom. Jednak sú filmové vnemy zvlášť bohaté a rozmanité, ale hlavne nie je vnímané v rovnakom priestore ani čase ako divák, je vo sfére neprístupného a nekonečne žiadúceho, je obrazné a kinematografický signifikant je tak spriaznený s imaginárnym. Pri filme teda nejde ani tak o uchovanie distancie, ako o neprítomnosť vnímaného objektu. Film sa tak odlišuje od ostatných voyeuristických praktík s čisto erotickým cieľom, pretože u nich je voyeurizmus spojený s exhibicionizmom, aktívna a pasívna časť pudu sú vedľa seba a videný objekt je prítomný, je účastný a tým je perverzná aktivita rehabilitovaná, zmierená sama so sebou, môže sa opierať o fikciu, že sledovaný objekt so sledovaním súhlasí a tento súhlas a prítomnosť objektu tvoria ilúziu plnosti objektového vzťahu. Kinematografický signifikant ale ruší aj toto posledné útočisko a vytvára nový druh manka, fyzickú neprítomnosť videného objektu. Je to „neuskutočnená schôdzka voyeur a exhibicionistu“³⁸. Kinematografický voyeur teda musí ostať bez súhlasu objektu. Je teda voyeurom bez súhlasu, bez autorizácie (jedinou autorizáciou ostáva inštitucionalizácia takéhoto typu voyeurizmu). Metz tiež hovorí o tom, že priestor filmu je oddelený od priestoru diváka, je blízky, ale zároveň nedostupný, podobne ako súlož rodičov pre dieťa sledujúce ju kľúčovou dierkou a po tejto stránke je teda kinematografický signifikant oidipovského typu. (Metz, 1991)

Okrem zrkadlovej identifikácie, voyeurizmu a exhibicionizmu sa dá podľa Metza sledovať spojenie kinematografie s nevedomím ešte tretím spôsobom, a to prostredníctvom fetišizmu. Freud podľa Metza spája fetiš s kastráciou. Dieťa vidí matku a zistí, že matka nemá penis, čo považuje za zmrzačenie a bojí sa, že sa mu stane to isté, v prípade dievčatka že sa mu to už stalo. (Metz, 1991) Podľa Freuda totiž prebieha

³⁷ Metz, Ch.: *Imaginárny signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.78

³⁸ Metz, Ch.: *Imaginárny signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.82

kastračný komplex inak u dievčat a inak u chlapcov. Dievča si všimne, že nemá penis, ktorý pozorovalo u kamaráta, súrodenca či otca a v momente sa rozhodne, že je to niečo, čo by chcela mať, niečo čo jej chýba a “prepadne od tej doby závisť penisu“³⁹ Keď ale chlapec prvýkrát zbadá ženské genitálie, najprv o ne neprejavuje priveľký záujem, až neskôr, pod vplyvom nejakej kastráčnej hrozby sa toto pozorovanie zvýznamní a kastráčna hrozba sa v ňom zrealňuje, zároveň ale nadobudne pocit pohrdania či triumfu nad takto zmrzačeným stvorením. (Freud, 2007)

U Lacana, ako uvádza Metz, je koncept podobný, i keď ide o záležitosť symbolickú, kastrácia je úhrnom strát, ktoré dieťa zakúsilo (pôrod, strata materského prsu...). Odhaľuje sa tu teda bytostné manko (blízke kinematografii) a dieťa je nútené zdvojiť svoju vieru (čo je tiež blízke kinematografii). Na jednej strane stále verí, že všetci ľudia majú penis a na druhej vie aj to, že niektorí ľudia ho nemajú. Dieťa sa tiež snaží zastaviť svoj pohľad na tom, čo sa potom stane fetišom, akoby chcelo cúvnuť pred tým, čo videlo. Takáto fetišizovaná vec sa neskôr stáva podmienkou prístupu k slasti. Fetiš je vždy náhradou penisu a označuje ho za neprítomný. Fetišizmus má dva základné aspekty, a to problém viery (a poprenia) a problém fetišu samotného. (Metz, 1991)

Freud hovorí: „fetiš je nahrážkou za ženin (matkin) pohlavný úd, v ktorý chlapček veril a ktorého sa (...) nechce zriecť.“⁴⁰ Chlapček v detstve, keď zistil, že matka nemá penis, odmietol túto skutočnosť prijať, pretože „ak je žena vykastrovaná, potom je ohrozené jeho vlastné vlastníctvo penisu a proti tomu sa vzpiera ten kus narcizmu, ktorým príroda vybavila práve tento orgán.“⁴¹ Nie je to ale tak, že by sa teda tejto spomienky úplne zbavil. Uchoval si ju a zároveň sa jej zbavil, „v konflikte medzi váhou nežiadúceho vnemu a silou opačného prania došlo ku kompromisu.“⁴² Na miesto penisu tak nastupuje niečo, čo ho má nahradiť a čo je nositeľom záujmu, ktorý mal predtým matkin penis, ale ešte zosilneného. Náhrada je pri tom najčastejšie určená postupom zastavenia spomienky.

³⁹ Freud, S.: *Sebrané spisy Sigmunda Freuda , čtrnáctá kniha, Spisy z let 1925-1931, Psychoanalytické nakladatelství, Praha 2007, s.24*

⁴⁰ Freud, S.: *Fetišismus, in: Sebrané spisy Sigmunda Freuda , čtrnáctá kniha, Spisy z let 1925-1931, Psychoanalytické nakladatelství, Praha 2007, s. 245-246*

⁴¹ Freud, S.: *Fetišismus, in: Sebrané spisy Sigmunda Freuda , čtrnáctá kniha, Spisy z let 1925-1931, Psychoanalytické nakladatelství, Praha 2007, s. 246*

⁴² Freud, S.: *Fetišismus, in: Sebrané spisy Sigmunda Freuda , čtrnáctá kniha, Spisy z let 1925-1931, Psychoanalytické nakladatelství, Praha 2007, s. 246*

„Tiež tu ostáva záujem stáť akoby na ceste, je napríklad ako fetiš zafixovaný posledný dojem pred tým nepríjemným, traumatickým.“⁴³ (Freud, 2007)

Metz hovorí, že film si vyžaduje rôzne stupňovito usporiadané a prekrývajúce sa roviny viery. Obecenstvo vie, že to, čo vidí, je fikcia, ale aj tak ju rešpektuje a táto fikcia pôsobí dojmom pravdy. Prvou fikciou je, že je dej fiktívny. Druhou, že všetci činia, akoby bol pravdivý a treťou že odmietajú priznať, že veria ich pravdivosti. Máme tu teda zdvojenie viery. Veríme deju (ako dieťa verí, že všetci majú penis), ale prekrývame to a popierame. Zároveň sa oným fetišom stáva technika filmu, jeho výkon, kde sa náš pohľad zastavuje, aby sme popreli, že sme uverili deju. Oceňujeme technickú stránku filmu, aby sme ospravedlnili ako sme sa ním dali strhnúť. „Fetiš, toť kinematografia vo svojej fyzicnosti.“⁴⁴ Fetiš má tiež význam poznatku. Od fascinácie technikou sa prechádza k rôznym kódom, ktoré tento aparát umožňuje. „Zreteľ k signifikantu vyplýva v kinematografii z fetišizmu, u ktorého čo najviac prevážil aspekt poznania.“⁴⁵ (Metz, 1991)

V závere k práci *Imaginárny signifikant* si kladie autor otázku, prečo mnoho ľudí chodí do kina bez toho aby ich k tomu niekto nútil. Podobnú otázku si, síce nie o kine, ale o televíznom seriály, kladiem v tejto diplomovej práci.

Feministická reakcia na psychoanalitickú filmovú teóriu, Laura Mulvey

Na aplikáciu psychoanalýzy na filmovú teóriu reaguje feministická filmová teória. Jednou z jej popredných predstaviteľiek je Laura Mulvey. Označuje psychoanalitickú teóriu filmu za falocentrickú a rovnako aj zobrazovanie ženy vo filme. V článku *Vizuálna slasť a naratívny film*⁴⁶ popisuje, ako film odráža a odhaľuje v spoločnosti zakorenenú interpretáciu rozdielnosti pohlaví ovládajúcu obrazy, erotické spôsoby pozerania

⁴³ Freud, S.: *Fetišizmus*, in: *Sebrané spisy Sigmunda Freuda, čtrnácta kniha, Spisy z let 1925-1931*, Psychoanalytické nakladatelství, Praha 2007, s. 247

⁴⁴ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.93

⁴⁵ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.94

⁴⁶ Mulvey, L.: *Visual Pleasure and Narrative Cinema* in: Andrew Milner: *Postwar British Critical Thought III.*, SAGE Publications, London. New Oaks. New Delhi 2005, pôvodne in: *Screen*, vol. 16, no.3, 1975, s.6-18

a podívanú. Psychoanalytická teória bola podľa tejto autorky prispôsobená ako politická zbraň. Demonštrovala spôsob, akým nevedomie patriarchálnej spoločnosti štrukturovalo formu filmu. Paradoxom falocentrizmu pritom je, že závisí na obraze kastrovanej ženy, aby dal svetu poriadok a význam. A práve tento ženin nedostatok, nedostatok falu, ho činí symbolickou prítomnosťou. Dovtedajšie príspevky k psychoanalýze a filmu podľa Mulvey neukázali dostatočne dôležitosť reprezentácie ženskej formy v symbolickom poriadku, kde je dôležitá len kastrácia a nič iné. Funkcia ženy vo formovaní patriarchálneho vedomia je pritom dvojaká. Za prvé symbolizuje skutočnú hrozbu svojou skutočnou absenciou penisu, a za druhé tým pádom vychováva svoje deti do symbolična a keď to dosiahne, jej úloha končí a nepresahuje do sveta práva a jazyka, keď tak ako spomienka materskej hojnosti alebo nedostatku. Obraz ženy ako nositeľky krvavého zranenia, pričom môže existovať iba vo vzťahu ku kastrácii a nemôže ju prekročiť. Mení svoje deti na signifikanty túžby mať penis. Je stále zviazaná so svojím miestom, na ktorom je nositeľom významu, ale nie jeho tvorcom. Mulvey hovorí o skúsenosti frustrácie vo falocentrickom poriadku, pričom psychoanalýza posúva ženu bližšie ku koreňom jej útlaku. To ju stavia pred výzvu: „ako poraziť nevedomie štrukturované ako jazyk (...), stále zachytená v jazyku patriarchátu“⁴⁷ Snaží sa o skúmanie patriarchátu prostriedkami ktoré sám poskytuje. Jedným z takýchto dôležitých prostriedkov je psychoanalýza. Hollywoodsky mainstreamový film vychádza podľa autorky z manipulácie s vizuálnou slasťou, zo zakódovania erotiky do jazyka dominantného patriarchálneho poriadku. Autorka sa zaoberá práve popretkávanosťou filmu touto vizuálnou slasťou, jej významom a ústredným miestom obrazu ženy. Film ale nie len uspokojuje túžbu pozeráť sa, ale rozvíja skopofíliu aj v jej narcistických aspektoch. „Zvedavosť a túžba pozeráť sa sa tu miešajú s fascináciou z podobnosti a rozpoznania: ľudská tvár, ľudské telo, vzťah medzi formou človeka a jeho okolím, viditeľná prítomnosť osoby vo svete“.⁴⁸ Podobne ako predtým Metz (čo som už rozobrala vyššie, takže sa pri tom u tejto autorky nebudem zastavovať) popisuje Lacanovu zrkadlovú identifikáciu, ako aj Freudovu teóriu fetišizmu a voyeurizmu spojeného s exhibicionizmom. Na jednej strane teda vo filme funguje skopofília, oddelenie erotickej identity subjektu od objektu na

⁴⁷ Mulvey, L.: Visual Pleasure and Narrative Cinema in: Andrew Milner: Postwar British Critical Thought III., SAGE Publications, London. New Oaks. New Delhi 2005, s.4

⁴⁸ Mulvey, L.: Visual Pleasure and Narrative Cinema in: Andrew Milner: Postwar British Critical Thought III., SAGE Publications, London. New Oaks. New Delhi 2005, s.7

obrazovke, a na druhej strane sa ego identifikuje s objektom na obrazovke skrze divácku fascináciu a rozpoznanie. Prejavuje sa tu protiklad ega a libida, podľa autorky jeden z ústredných problémov na ktoré poukazuje Freud, pričom žena je obrazom, ktorý tento paradox kryštalizuje. (Mulvey, 2005)

Dôležité v tejto teórii je rozdelenie úloh na aktívnu, mužskú rolu, rolu nositeľa pohľadu, a pasívnu, ženskú rolu, rolu obrazu. Vo svete sexuálnej nerovnováhy sa podľa autorky rozdeľuje vášeň pozerania na aktívnu mužskú a pasívnu ženskú. Determinujúci mužský pohľad pritom projektuje svoje fantázie na ženskú postavu. Ženy vo svojej tradičnej úlohe exhibicionistiek boli vždy vystavené pohľadu. Ich vzhľad mal vždy silný erotický a vizuálny vplyv. Mainstreamové filmy kombinujú podívanú a príbeh. Zjav ženy je súčasťou podívanej a zároveň spomaľuje príbeh, „zmrazuje plynutie akcie v momentoch erotickej kontemplácie“⁴⁹ Zobrazená žena pritom tradične funguje na dvoch úrovniach, a to ako erotický objekt pre postavy vo filme a zároveň ako erotický objekt pre divákov. Keď sa tieto dva pohľady spoja, môžu byť zjednotené prakticky bez ujmy na dej. Muž je aktívny, konajúci, riadi filmovú fantáziu a reprezentuje moc v tom zmysle, že je nositeľom pohľadu diváka. Ak má film hlavného mužského hrdinu a divák sa s ním identifikuje, splynie sila hlavného hrdinu ako ovládajúceho dej s aktívnou silou erotického pohľadu. Mužský hrdina je teda dokonalejšie, mocnejšie a úplnejšie ideálne ego vytvorené v pôvodnom momente rozpoznanie pred zrkadlom, filmovým plátnom. (Mulvey, 2005)

Mužský hrdina vyžaduje trojrozmerný priestor, kým žena na obrazovke je plochá, dvojrozmerná. U mužského hrdinu sa film snaží čo najvernejšie reprezentovať takzvané prirodzené podmienky ľudského vnímania, čo v spolupráci s pohyblivou kamerou a neviditeľným okom kamery zmazáva hranice priestoru obrazovky a „Mužský protagonista môže slobodne riadiť dejisko, dejisko priestorovej ilúzie v ktorej artikuluje pohľad a vytvára akciu.“⁵⁰ Pred mužským divákom je tak nastolený istý protiklad. Má na obrazovke ženu, na ktorú sa díva erotickým, voyeurským pohľadom, ako na dvojrozmerný obrázok, a má pred sebou aktívneho muža, svoju ideálnu verziu, s ktorou sa identifikuje v trojrozmernom takmer reálnom priestore, skrze ktorú ovláda dej a získava ženu vo

⁴⁹ Mulvey, L.: Visual Pleasure and Narrative Cinema in: Andrew Milner: Postwar British Critical Thought III., SAGE Publications, London. New Oaks. New Delhi 2005, s. 9

⁵⁰ Mulvey, L.: Visual Pleasure and Narrative Cinema in: Andrew Milner: Postwar British Critical Thought III., SAGE Publications, London. New Oaks. New Delhi 2005, s. 10

filme. Mulvey tiež hovorí, že keď mužský hrdina získa vo filme ženu, mužský divák identifikovaný s týmto hrdinom ju nepriamo získava tiež. (Mulvey, 2005)

Pre psychoanalýzu ale nesie ženská postava hlbší problém. Konotuje niečo, okolo čoho pohľad krúži, ale popiera to. To, že nemá penis, navodzuje kastročnú hrozbu, a tým pádom nepríjemné pocity. A tak žena ako ikona, vystavená pohľadom a potešeniu mužov, stále hrozí vyvolávať úzkosť, ktorú pôvodne symbolizuje (kastročný komplex). Mužské nevedomie má pritom dva spôsoby ako uniknúť tejto kastročnej úzkosti: 1. zameranie sa na rekonštrukciu pôvodnej traumy (skúmať ženu, odhaliť jej tajomstvo), vyváženú znehodnotením, trestom, alebo uchovaním objektu viny, 2. úplné popretie kastrocie zastavením sa na fetiši, alebo premenením samotnej postavy na fetiš (odtiaľ precenenie kultu ženských hviezd). Prvú cestu označuje autorka ako voyeurizmus, ktorý je prepojený so sadizmom, potešenie je v zisťovaní viny, spojené s kastrociou, presadení kontroly a vystavením vinnej osoby odpusteniu, alebo trestu, kým druhú cestu nazýva fetišistickou skopofíliou, ktorá vytvára fyzickú krásu objektu a transformuje ju do uspokojenia. (Mulvey, 2005)

Film teda využíva skopofilický inštinkt, potešenie z divania sa na inú osobu ako na erotický objekt, a ego libido formujúce proces identifikácie. Naratívny film nám prináša obraz pasívnej ženy ako materiál pre aktívny pohľad muža. Žena ako reprezentácia pritom signifikuje kastrociu a navodzuje voyeuristické alebo fetišistické mechanizmy aby túto hrozbu preštila. (Mulvey, 2005) A práve to sú kódy, ktoré podľa Mulvey treba zrušiť.

Predtým ako sa ale vrátim k vizuálnym teóriám spoločnosti, chcela by som ešte chvíľu ostať pri psychológii a uviesť filmovú teóriu českého autora Iva Pondelíčka. Netýka sa priamo voyeurizmu, ani sa o ňom nezmieňuje, ale hovorí o motívoch a možných dôvodoch divania sa na filmy, a teda tým pádom o možných dôvodoch filmového či seriálového voyeurizmu z psychologického, ale nie psychoanalitického hľadiska, preto by som jej chcela dať v rámci interdisciplinárneho charakteru mojej práce priestor.

2.1.2. Filmová teória Iva Pondelíčka

Podľa tejto teórie divák pozoruje chovanie filmových hrdinov a z ich vonkajších prejavov poznáva ich pocity a myšlienky. Poznáva psychologickú podstatu hrdinov a je to

tak silné, že „divák cíti a prežíva spolu s hrdinom, stotožňuje sa s ním, vciťuje sa do neho“⁵¹ Divák teda film (a ja predpokladám že aj seriál) spoluprežíva. Podobné spoluprežívanie vidíme podľa autora aj v bežnom živote, kde chovanie nejakého človeka podnecuje odozvy v ostatných ľuďoch. Sugescia prenášajúca sa z vystupovania filmových hrdinov na diváka teda nie je vecou čisto filmového vedomia, stretávame sa s ňou aj v každodennom živote, kde nám človek svojim jednaním, výrazom, gestami, spôsobom hovorenia a podobne, odhaľuje svoje vnútorné procesy. Autor pripomína, že to nemusí byť len pasívne, ale tiež aktívne, keď zistíme, že náhle cítime podobne ako druhý človek, že sa do neho vciťujeme. Na vysvetlenie procesu vciťovania, ktorý je tiež silným rysom filmového vedomia, uvádza autor dve teórie (hovorí ale o existencii viacerých vysvetlení):

1. Teória vcítenia- podľa nej patrí k duševnému životu samostatný proces, ktorým sa spoluprežíva cudzí prežitok, napríklad hnev, radosť, strach a podobne. Vcítenie je tak vo vnútri vnímaného človeka a je rovnakým duševným pochodom ako pamäť či pozornosť.

2. Teória rudimentov (podľa autora pravdepodobnejšia) predpokladá, že výraz vnútorného pocitu môže tento pocit spätne navodiť. Človek sa podľa tejto teórie snaží účastiť pohybov druhého a podľa nich spätne získava aj pôvodný pocit. Autor uvádza príklad boxerského zápasu, ktorý ak je sledovaný vyvoláva v divákovi množstvo mimovoľných obranných i útočných pohybov a tie spätne navodzujú pocity napätia a bojového vzrušenia. Rovnako to funguje aj pri filme, akurát tam je pohyb (napríklad mimika tváre) ktorý má byť spoluprežívaný ešte zaostrený a zväčšený. Bez problémov vyčítame vnútorné procesy a reakcie postavy. Silný sugestívny účinok má ale tiež „psychologická perspektíva“, subjektívny pohľad kamery, keď sa na niekoho pozeráme akoby očami postavy. Práve týmto pohľadom sa naše vedomie stotožňuje s vedomím postavy, akoby sme nevnímali vlastnými očami, ale očami postavy. (Pondelíček, 1999) Tu by sa dala vidieť istá analógia s už spomínaným Metzom a jeho identifikáciou sa s pohľadom, ako aj s Mulvey a identifikáciou mužského diváka s mužským hrdinom.

K subjektívnym činiteľom spoluprežívania patrí podľa Pondelíčka tiež sugestibilita, ktorá medzi iným závisí aj na veku (deti napríklad sú vďačnejšími divákmi ako dospelí),

⁵¹ Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.16

kvalite a zameraní inteligencie a na type filmového chápania. Nie každý divák teda filmu podlieha rovnako. Autor tu delí divákov na dva hlavné typy, a to 1. naivný, nevedomý typ diváka, „dáva sa unášať dejom a drieme v ňom neustála túžba po hre, akýsi prapud doprevádzaný pocitmi slasti i nevôle z toho, ako sa sám vnútorne účastní hry, ktorá ho vzrušuje a ktorá zamestnáva jeho city a myseľ“⁵² Hľadá vo filmovej podívanej svoj vlastný obraz, uspokojuje si svoju túžbu účastniť sa, spoluprežívať, i keď problémy ukázané v príbehu mu môžu byť značne vzdialené. Títo diváci neanalyzujú film z hľadiska estetiky či intelektuálnou úvahou, ale film má pre nich váhu reality a význam ako každodenný život. (Pondelíček, 1999) „Tento divák zabúda na život okolo seba, jeho osobnosť sa príbehu prispôsobuje“⁵³

André Bazin na podobnú tému, na tému stotožnenie sa s filmovou postavou vo svojej knihe ako predstaviteľ idealistickej filmovej teórie vychádzajúci z fenomenológie hovorí: „Nestotožňujeme sa jedným a tým istým spôsobom s Tarzanom i s vidieckym učiteľom. Moje chovanie voči týmto hrdinom má jedného spoločného menovateľa: že totiž skutočne verím na ich existenciu, že nemôžem- ak sa chcem na filme podieľať- odmietiť byť vtiahnutý do ich príhod, prežívať ich spolu s nimi priamo z vnútra ich sveta- čo nie je „svet“ metaforický a obrazný, ale priestorovo skutočný. U druhého z oboch prípadov nevylučuje táto vnútornosť, aby som si neuchovával vedomie seba samého, jasne odlišeného od postavy, zatiaľ čo v prvom prípade privoľujem k tomu, že si postavu prisvojujem.“⁵⁴

Druhý typ je podľa Pondelíčka divák skúmový, vedomý, prežíva skôr intelektuálne, jeho záujem je vedomý. Nechá sa strhnúť len ak film ukazuje problémy alebo prostredie jemu blízke. Prispôsobuje príbeh svojej osobnosti, svojím zámerom a možnostiam. Skôr sa zaujíma o umenie, hercov, koncepciu, kameru, dôležité sú pre neho estetické kritériá. (Pondelíček, 1999)

V tejto práci ma ale viac zaujíma prvý typ diváka, pretože sa domnievam, že seriálový divák je práve divák, ktorý sa stotožňuje so svojimi seriálovými hrdinami

⁵² Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.18

⁵³ Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.18

⁵⁴ Bazin, A.: *Co je to film?* Československý filmový ústav, Praha 1979, s.134-135

a seriálový svet má pre neho váhu reality a veľký význam a necháva sa ním strhnúť. Domnievam, sa že samotné seriály sú koncipované skôr pre diváka tohto typu a druhý typ v nich umeleckého a estetického nájde len málo, možno skôr technického. Nepredpokladám ale, že človek je buď jedným, alebo druhým typom diváka, skôr že sú to typy prístupu k filmu či seriálu a nie je vylúčené, že nikto, kto väčšinou pristupuje k filmom ako divák druhého typu pozerá takisto niektoré filmy alebo seriály ako divák prvého typu. Takisto dôležité je pre moju prácu aj Pondelíčkov dôraz na to, že každý divák vníma film (seriál) subjektívne a aj keď nájdeme mnoho spoločných rysov, nikdy to nebude rovnaké. Preto tiež závery z vlastného výskumu v mojej diplomovej práci budú skôr náčrtom problematiky a budú len veľmi ťažko zovšeobecniteľné.

Spomínaná pohybová spoluúčasť na vnímanom pohybe je ale len jeden z mnohých vonkajších faktorov určujúcich charakter emócií a pocitov. Je to omnoho zložitejšie. Autor tiež vyzdvihuje úlohu slova, ktoré môže v mozgu prebudiť zložité pocity či pôžitky. Jazyk postáv má ale vo vzťahu k ostatným zložkám filmu len funkciu pomocnú, spoluprežívanie filmu je ovplyvnené predovšetkým chovaním postáv. „...ak chce divák v kine skúmať novú skutočnosť, chce tiež pritom poznávať seba samého.“⁵⁵ Autor v tom vidí naivnú túžbu po hre motivujúcu návštevníkov kina. Filmové postavy ale nie sú zo skutočného sveta. Nemôžeme ich len tak stretnúť a ak by sme aj stretli niekoho podobného, nemôžeme tak rýchlo pochopiť jeho osud, ako je to v účinnej filmovej skratke. (Pondelíček, 1999) Veci a osoby hraného filmu sú podľa Pondelíčka len *fantómami*, teda „preludy zvláštneho druhu, pričom na to, že to sú preludy, podmanený divák väčšinou behom dvoch hodín filmovej podívanéj zabudne. Technicky podmienená pôsobivosť časopriestorového pohyblivého obrazu nás okupuje a získa. Je suverénna a výmluvná, je fascinujúca a sugestívna. Teraz sa rozprestrie v našom vedomí sladká a krásna presýtenosť zo skutočnej reality a my unikáme do sveta šťastných sebaklamov a fantómov, kde nadobúdajú tvary bohovia neznámi a premenliví.“⁵⁶

Film charakterizuje Pondelíček v troch bodoch, a to:

⁵⁵ Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.19

⁵⁶ Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.19

„1. Film je estetickým i technickým systémom súvisle sa pohybujúcich a v tejto súvislosti sugestívne pôsobiacich obrazov, znázorňuje väčšinou nejaký dej, nejakú akciu.

2. Je divákovi spoluprežívaný pre svoju optickú bezprostrednosť, a iluzívnu reálnosť veľmi intenzívne.

3. A to najbežnejšie v podmienkach skupinovej, kolektívnej konzumácie, ktorá ovšem- na rozdiel od kolektívnej konzumácie divadla, nevyjadruje časovú ani priestorovú súvislosť medzi javiskom a hľadiskom, takže pri nej nedochádza medzi nimi k vzájomnej výmene energií.“⁵⁷ (V tomto tvrdení sa takisto ukazuje analógia s Metzovým novým druhom bytostného manka, ktorým je fyzická neprítomnosť videného objektu, ktorá spôsobuje oddelenie voyeurizmu od exhibicionizmu.) Mimo kino, a zvlášť u seriálu, je tento tretí bod veľmi zriedkavý, čo len posilňuje autorom ďalej spomínané rozdiely medzi filmom a divadlom a takisto to len prispieva k osamotenosti diváka, ktorý sa tak ocitá nie len mimo priestoru a času v ktorom sa hrá, ale tiež mimo ostatných divákov. (Pondelíček, 1999)

Pondelíček hovorí v súvislosti s filmom predovšetkým o obrazoch, pretože i keď je zvuk dnes už neoddeliteľnou súčasťou filmu, vnímanie filmu sa deje hlavne zrakom a sluchové vnímanie je len druhoradé. Základným podnetom vo filme teda zostáva pohyblivý obraz. Autor hovorí, že vo filme je optický princíp nadradený, koniec koncov zrakové vnímanie je podľa neho najbezprostrednejší a najdôležitejší spôsob zmyslového poznávania sveta. Dôležité je chovanie postáv, ktoré sa dá zachytiť na optický materiál, znázorniť pohyblivým obrazom.

Film vytvára tak silnú ilúziu reality, že strháva diváka k spoluprežívaniu príbehu. Film nás teda núti identifikovať sa s postavami a čerpať tak z neho zdroje našich vlastných pocitov. Toto identifikovanie sa je veľmi intenzívne, čo autor pripisuje komplexnosti zmyslového prežitku, vďaka ktorej nepodlieha tak ľahko analýze myslenia a kritike rozumu, lebo je blízka skutočnému životu. Vo svojich predstavách sa teda divák stotožňuje s jednaním hrdinov. Najdôležitejšia je pri tom sugestibilita diváka, o ktorej sme už vyššie hovorili. (Pondelíček, 1999) Ľudia teda sledujú filmy, a myslím, že sa to dá

⁵⁷ Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.32-33

povedať aj o seriáloch, „aby si opatrili príjemný a vhodný doplnok vlastného reálneho prežívania, doplnok vlastnej konkrétnej skutočnosti. Chcú urobiť zadosť svojim ilúziám, svojej fantázii, svojemu snívaniu.“⁵⁸

Túžbu kompenzovať nedostatky života vo fantázii považuje autor za uninverzálnu a ľudskú. Divák sa teda stotožňuje s hrdinom a spoluprežíva jeho osudy nadobúdajúc pritom satisfakciu, zadosťučinenie. Filmy pozeráme podľa Pondelíčka tiež preto, aby sme spoznali sami seba. „V divákovi sa načas vždy vracajú stratené krajiny detstva, ak je naozaj podmanený hrou hercov a celým dejom a v nich pozostáva sila vnímavosti i sila podľahnutia vnímanému, ona sugestibilita, ktorú zisťujeme v najväčšej možnej miere u detí.“⁵⁹ Sugescia aj nápodoba sa podľa autora prejavujú tam, kde je viac ľudí a k nejakej skupinke sa vzhlada ako k idolu, k modelu chovania. A tak je to i pri filme. Floyd Henry Allport, ako uvádza Pondelíček, hovorí, že sugescia je „rozumom neovplyvnený súhlas“⁶⁰, pričom popud k nemu prichádza hlavne z miest, ktoré považujeme za prestýžne a podliehame im. Sugestívnosť filmu ale nie je podľa Pondelíčka hromadná, alebo masová, ale individuálna, i keď pluralistická. Film ale stále ostáva veľkou sociálnou silou, prameniaca zo spájania prvkov predstavivosti a skutočnosti. „Spoločenským filtrom“⁶¹ tohto spojenia sú stereotypy, schémy ktoré odpovedajú hodnotám a požiadavkám tej ktorej spoločnosti. Sú to napríklad typy hrdinov, spôsoby chovania či dekorácie. Tieto stereotypy vrcholia vo filmových frázach sériovo vyrábaných filmov. Autor prirovnáva chovanie divákov týchto fráz k chovaniu Pavlovových psov. Filmový priemysel si vynucuje neustále opakovanie stereotypov a fráz. (Pondelíček, 1999)

Pondelíček tiež spomína, že sa hovorí, že ženy sú sugestibilnejšie ako muži, čo sa celkom týka mojej práce kvôli tomu, že mnou zvolený typ seriálov je sledovaný skôr (i keď nie výhradne) ženským publikom. Uvádza, že W. Brown hovorí⁶², že dievčatá (v USA) neberú napríklad účes, ktorý si dajú podľa obľúbenej herečky len ako nápodobu, ale hlavne preto,

⁵⁸ Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.39

⁵⁹ Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.49

⁶⁰ In: Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.49

⁶¹ Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.52

⁶² In: Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999

že veria, že sa tak pripodobnia herečke, alebo ňou stvárnenej hrdinke. Väčšina psychológov si dnes podľa Pondelíčka myslí, že napodobňujeme činy, ktoré majú pre nás zmysel a vedú k naplneniu túžby. Aký je teda zmysel divákovho stotožňovania sa s hrdinom? Veľkú úlohu tu hrá túžba človeka utiecť do umelej skutočnosti, evázia. Tá súvisí s kompenzačnou a satisfakčnou funkciou filmu. Pozeraním filmov sa divákovi dostáva náhrady i doplnkov jeho ideálov. „V osudoch hrdinov dochádza u neho k satisfakcii za vlastný život, ktorý nie je napríklad tak dobrodružný a romantický, tak šťastný a bohatý ako život hrdinu drámy a filmového príbehu.“⁶³ Autor tiež vyslovuje domienku, že kulty hviezd a sociálne módy majú pôvod v tom, že mladí ľudia majú chudobný duchovný život a sú náchylní k exaltovanosti. Film prebúdza v divákovom vedomí dve protichodné tendencie, a to presný výskum skutočnosti a jej odvrhnutie. Divák sa tak pohybuje medzi túžbou vo filme poznávať život hoci v stereotypoch a eváziou, teda únikom z tohoto života prostredníctvom filmu. (Pondelíček, 1999)

⁶³ Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.54

2.2. Teórie vizuálnej spoločnosti a miesto voyeuru v nich

Mnoho teoretikov pristupuje k súčasnej spoločnosti ako k vizuálnej. Chcela by som sa pokúsiť načrtnúť niekoľko takýchto prístupov, a to z rôznych perspektív, a postupne sa cez ne prepracovať k divákovi ako k voyeurovi, ako do tejto vizuálnej situácie zapadá či nezapadá takýto koncept diváka.

Vizuálna spoločnosť a masa

Maria Sturken a Lisa Cartwright vo svojej knihe *Studia vizuální kultury*⁶⁴ hovoria o vizuálnej spoločnosti. Sociálny svet, v ktorom žijeme je podľa nich plný vecí, na ktoré sa máme dívať, alebo používať ich tak, že v tomto používaní hrá pohľad dôležitú úlohu. Náš život je stále viac ovládaný obraznosťou a komunikačnými technológiami. Žijeme v dobe, v ktorej viac ako kedykoľvek predtým záleží na vizualite. Vo svojom štúdiu vizuálnej kultúry sa pritom snažia obracať nie len na to, čo vidíme, čo sa nám predkladá, ale tiež na to, čo nevidíme. Každodenný svet sa podľa týchto autoriek „natoľko sústredí na vizuálne a priestorové produkty, že videnie vníma ako záruku istoty“⁶⁵ Zrak je organizujúcim zmyslom a usporadúva náš životný priestor. Dívanie sa je ale tiež súčasťou mocenských vzťahov (k tejto problematike sa vyjadruje aj Michel Foucault, vid' str.18. Videnie u neho znamená výkon moci nad videným). Byť na očiach, prinútiť niekoho aby sa pozrel, výmena pohľadov... to všetko zahŕňa mocenskú hru. „Zúčastňujeme sa vizuálnych praktík aby sme ovplyvňovali a boli ovplyvňovaní.“⁶⁶ Obrazy sú dôležitou súčasťou našej reklamnej a konzumnej kultúry, skrze ne si tvoríme predpoklady o kráse, túžbe, príťažlivosti a hodnotách, predstavy o dobre a zle a o fungovaní sveta. Ovplyvňujú našu tvorbu významov a prežívanie sveta. Vizuálna kultúra už nie len reprezentuje ideológiu a mocenské vzťahy, ale je ich súčasťou. Teórie vizuálnej spoločnosti sú v súvislosti s týmto tvorením hodnôt a predstáv o svete veľmi často prepájané s teóriami masovej kultúry. (Sturken, Cartwright, 2009)

Z mnou spomínaných autorov sa masovým vnímaním vizuálnej kultúry zaoberá napríklad Guy Debord (str.37), alebo Adorno a Horkheimer, (str.32), alebo tiež napríklad

⁶⁴ Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009

⁶⁵ Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009, s.19

⁶⁶ Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009, s.19

Baudrillard, (str.42) či Virilio (str. 46), i keď koncepcia masy sa u nich mierne pozmenila. Sturken a Cartwright rozoberajú vznik pojmu masa. Podľa nich sa objavuje v 19. storočí a je spojený s industrializáciou a vznikom početnej pracujúcej triedy. V mediálnej teórii sa ale podľa autoriek používa tento pojem hlavne v negatívnom zmysle (osobne si ale myslím že tento pojem sa používa v negatívnom zmysle vo väčšine teórií, nezávisle na tom, či sú mediálne) a popisujú verejnosť ako splývajúcu, nerozlíšenú skupinu ľudí, „ktorí pasívne a nekriticky prijímajú mediálne praktiky a posolstvá vytvárané rôznymi skupinami zo zisťných pohnútok a na podporu dominantnej ideológie a vládnucej triedy alebo štátnych záujmov“.⁶⁷ Z tohto poňatia tiež po druhej svetovej vojne vzniká výraz masmédiá, zhruba v čase rozšírenia televízneho vysielania. Autorky hovoria vychádzajúc z Reimana (ale podobné myšlienky nachádzame aj u Deborda), že pracujúci človek v priemyselnej dobe bol len kolečkom v stroji, v továrni s anonymným vlastníkom, opakovanie nudných úloh mu nahradilo zmysluplné vytváranie niečoho od začiatku do konca. V dôsledku toho sa objavila lacná zábava, ktorá mala odcudzeným a vyčerpaným ľuďom poskytnúť ilúziu spoločenskej súdržnosti. Vznikol tak jednosmerný informačný model, masmédiá, ktoré autorky definujú ako mediálne formy, „ktorých cieľom je osloviť čo najpočetnejšie publikum zdieľajúce rovnaké záujmy“⁶⁸. Hlavnými faktormi masmédií sa stali vizuálne obrazy. Autorky ale tvrdia, že rozmach elektronických a digitálnych médií (mobilné telefóny, internet, špecializované televízne a satelitné programy...) zásadne premenil prostredie masmédií a model hromadných zdieľovacích prostriedkov sa do značnej miery stráca. Tvrdia, že „masové publikum už neexistuje“⁶⁹ a podobný názor zastáva aj mnoho iných teoretikov. (Sturken, Cartwright, 2009) Osobne si ale myslím, že je masový model aplikovateľný aj na súčasnú spoločnosť, čo sa pokúsim ďalej ukázať na teórii Adorna a Horkheimera. Neskôr to vo svojej práci do istej miery pripúšťajú aj sami autorky keď hovoria, že hoci sú televízne stanice rôzne, majú relatívne homogénny program, stále dookola sa opakujú žánre, scenáre, zápletky a konvencie, takisto ako môžeme jednoduchosť vidieť aj v obsahu internetu.

Homogénna masa divákov vizuálnej spoločnosti. Kultúrny priemysel Adorna a Horkheimera

⁶⁷ Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009, s.231

⁶⁸ Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009, s.232

⁶⁹ Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009, s.247

Adorno a Horkheimer teda vo svojej práci ⁷⁰ popisujú masovú kultúru. Ich teória sa mi zdá pre moju prácu vhodná ale nie len preto, ale tiež z toho dôvodu, že sa ich koncept masovej kultúry zakladá na podívanéj, je teda v istom zmysle podobný Debordovej teórii spektakulárnej spoločnosti, i keď spektakl nie je úplne ústrednou časťou ich pojednania. Masová kultúra je teda podľa autorov identická. Kultúrny tovar je štandardizovaný a všetky programy sú rovnaké. Kultúrny priemysel je rovnaký a postihuje všetkých. Neznamená to ale, že sa všetci musia dívať na doslovne to isté. To by bol prípad, ktorý by končil s nastupujúcou rôznosťou médií v súčasnej dobe. Práve naopak, rovnaké sú obsahy, ale zdanlivo sa stále viac a viac delia na rôzne typy (čo dnes pokrývajú rôzne mediálne toky), aby postihli čo najviac divákov a čo najväčšej mase mohli ponúknuť rovnaký model správania, prežívania, videnia, čítania... Preto sa podľa autorov súčasná hudba delí na žánre, i keď ponúka každý žánr to isté, preto sa filmy delia na A kategóriu a B kategóriu. Nie kvôli tomu, že by každý typ prinášal niečo iné a možnosť voľby. Voľba je len iluzórna a dôvod je ten, aby kultúrny priemysel oslovil pokiaľ možno všetkých. (Adorno, Horkheimer, 2009) A takisto si myslím je to aj dnes a keď existujú špecializované kanály (športový, vedecký zameraný na varenie, menšiny, ženy, hudbu...) nie je to kvôli tomu aby bol človek intelektuálne bohatší a slobodnejší, ale kvôli tomu, aby vyrobili zisk oslovením predtým neosloveného publika, aby každú medzeru čo nájdú na trhu zaplnili a ponúkli tak masovú kultúru čo najrôznejším ľuďom.

Autori teda konštatujú, že „celý svet prechádza filtrom kultúrneho priemyslu. Vodítkom produkcie sa stala stará skúsenosť návštevníka kín, ktorý vníma vonkajšie ulice ako priame pokračovanie práve skončeného filmu, pretože sám tento film chce striktné reprodukovať každodenný svet vnímania“⁷¹. Film sám už nenecháva priestor pre fantáziu a vyzýva divákov aby ho stotožňovali s realitou, aby prežitky z filmu kládli na roveň prežitkom skutočným. Divák pritom pri sledovaní filmu nestíha myslieť (podobnú myšlienku nachádzame aj u Virilia, str.15) ak nechce prepásť rýchle sa mihajúce fakty. Nepripúšťa sa nič nové, len mierne obmeny toho istého, ktoré navodzujú zdanie novosti

⁷⁰ Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009
Adorno, T.W.: *Schéma masové kultury*. OIKOYMENH, Praha 2009

⁷¹ Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009, s.128

a zmeny, ale v skutočnosti len potvrdzujú staré. Kultúrny priemysel je podľa autorov zábavný podnik. Zábava sa stáva ideálom, vyšším dobrom, lebo baviť sa znamená nemusieť myslieť, zabudnúť na starosti. Základom zábavy je ale bezmoc, lebo je útekem nie pred tvrdou realitou, ale pred myšlienkami na odpor. Zábava tak nie je oslobodením od starostí, ale od myšlienok na odpor. (Adorno, Horkheimer, 2009) Podobne o kultúre, konkrétne o televíznej kultúre zmyšľá aj Neil Postman, ktorý túto teóriu rozpracúva v práci *Ubavit se k smrti*⁷² Hovorí o princípe zábavnosti v televízii. Zo všetkého sa robí zábava, všetko nás má zabaviť, ešte aj tie najkatastrofálnejšie scény zo správ majú diváka zľahka pobaviť. A diváci súhlasne, masovo prijímajú svet ako im ho servíruje televízia, jej definíciu pravdy, porozumenia a reality. Televízia tak „učinila zo zábavy prirodzenú formu zobrazenia skutočnosti“⁷³ (Postman, 2010).

Zábava ale podľa Adorna a Horkheimera je v tejto podobe len predĺžením práce a ľudia ju vyhľadávajú aby mali znovu silu sa zapojiť do pracovného procesu, ktorý ale v skutočnosti táto zábava napodobňuje. Divák sa hlavne nesmie pokúšať myslieť a každej duchovnej námahe sa predchádza. Autori tvrdia, že „moc kultúrneho priemyslu spočíva v jeho jednote s produkovanými potrebami“⁷⁴, ale divák je pritom stále podvádzaný v tom, čo mu kultúrny priemysel sľubuje. „Prísľub získania slasť, ktoré dáva na obdiv jednanie hrdinov a výprava, sa donekonečna predlžujú: záludnosť tohto príslubu je v tom, že sa zakladá vlastne len na podívanej, že nikdy nedojde na vec, že hosť má najst' uspokojenie v čítaní jedálneho lístka.“⁷⁵ Konzumentovi sa ale všetky potreby majú javiť tak, že ich môže uspokojiť jedine kultúrny priemysel, teda len ona spomínaná podívaná, na druhej strane sú ale tieto potreby vopred nastavené tak, že divák má sám seba vnímať ako „večného konzumenta, ako objekt kultúrneho priemyslu“⁷⁶ Kultúrny priemysel tak ovláda potreby konzumentov. „Krásne je to, čo kamera neustále reprodukuje. (...) zdravé je to, čo sa opakuje“⁷⁷ Tí šťastní na plátne sa nápadne podobajú tým v publiku, ale zároveň sú neprekonateľne oddelení. Ľudia sa tak stotožňujú s milionárom na plátne, ale

⁷² Postman, N.: *Ubavit se k smrti*. Mladá Fronta, Praha 2010

⁷³ Postman, N.: *Ubavit se k smrti*. Mladá Fronta, Praha 2010, s.105

⁷⁴ Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009, s.137

⁷⁵ Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009, s.140

⁷⁶ Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009, s.142

⁷⁷ Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009, s.148

nesmie im byť ponechaný priestor aby sa zamýšľali a dospeli k tomu, že sa ním nikdy nestanú. Zdôrazňuje sa tu náhoda a človek sa stáva úplne nahraditeľným. Individualita je trpená len ak je identická so všeobecným. Namiesto snahy o individuáciu sa ukazuje snaha o napodobňovanie. Sloboda voľby je pritom slobodou k stále rovnakému a jediná voľba, ktorá človeku v spoločnosti kultúrneho priemyslu ostáva je medzi spolupracou a tým, že ostane pozadu, že sa stane outsiderom, a to je to najväčšie previnenie vyžadujúce najvyšší trest. „Spôsob, ktorým dievča prijíma a absolvuje milostnú schôdzku, intonácia v telefóne a v tých najintímnejších situáciách, voľba slov v rozhovore ba celý vnútorný život (...) to všetko svedčí o tom, že človek sa snaží urobiť zo seba vhodný aparát, ktorý až do pudovej vrstvy odpovedá modelu prezentovanému kultúrnym priemyslom.“⁷⁸ Konzumenti sa tak stávajú podobnými kultúrnemu tovaru. (Adorno, Horkheimer, 2009)

K tejto myšlienke sa neskôr vracia Adorno sám v práci *Schéma masovej kultúry*⁷⁹ kde vraví, že masová kultúra požaduje aby nikto nebol iný ako ona. Hrdinovia vo filme obsahujú pokyn aby sme sa im podobali. Kto sa nenaučí správať tak ako mu to v obrazoch filmu či televízie ukazuje monopol, tomu tento monopol zatvára dvere. Niekedy bolo trestom za nevedomosť to, že sa človek nemohol zúčastniť rozhovoru. Dnes ten, kto nehovorí správnym spôsobom, teda „kto nie je schopný formule, konvencie a úsudky z masovej kultúry neúnavne reprodukovať ako svoje vlastné, je ohrozený existenčne, je podozrivý ako hlupáčik alebo intelektuál. (...) Ľudia pritakajú masovej kultúre pretože vedia, alebo tušia, že sa tu naučia spôsobom, ktoré potrebujú ako pas v monopolizovanom živote.“⁸⁰ A práve kvôli onomu prispôbeniu je masová kultúra neodolateľná. Ľudia sa tak stávajú manipulovateľnými objektmi, ale už len to, že to masová kultúra skúša stále nanovo, ukazuje, že sa to úplne nedá. (Adorno, 2009)

V tejto teórii sú diváci masou ovládanou zvonka masovou obrazovou kultúrou. Síce hraničí s teóriami o ovládaní spoločnosti, ale dostáva sa aj k pocitom diváka, k jeho motiváciám ku sledovaniu, ktoré síce v tomto poňatí sú nadiktované kultúrnym priemyslom, čo človeka značne zbavuje individuality, ale sú stále zaujímavým náhľadom na motiváciu k dívaniu sa, a tiež k dívaniu sa a obrazu a ich úlohe v spoločnosti, v ktorej sa

⁷⁸ Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009, s.166

⁷⁹ Adorno, T.W.: *Schéma masovej kultúry*. OIKOYMENH, Praha 2009

⁸⁰ Adorno, T.W.: *Schéma masovej kultúry*. OIKOYMENH, Praha 2009, s.55

ako tvrdí Adorno reálne stáva obrazom a obrazy sa stávajú bezprostrednou realitou. Hranice medzi obrazom a realitou sa tak stierajú, žijeme v obrazoch.

Podívaná a podmienený pohľad

Vrátim sa ale ku Sturken a Cartwright, ktoré popisujú ďalšie prístupy k vizuálnej teórii a teórii vnímania obrazov. Obrazy vytvárajú podľa autoriek významy, ktoré sa v procese tvorenia, interpretácie a užívania obrazov pozmeňujú. Pri tvorbe významu sú dôležité tiež kódy a konvencie, diváci a ich interpretácia a kontext, v ktorom je obraz vzhliadnutý⁸¹. Za diváka môžeme pritom považovať jedinca, ktorý sa díva (publikum je potom spoločenstvo takýchto divákov) Dívanie sa podľa autoriek zahŕňa „súbor vzťahových a sociálnych praktík“⁸², je to multimodálna aktivita. Vychádzajú z Louisa Althusera a hovoria, že „obrazy interpelujú divákov“⁸³ Oslovujú divákov ako jednotlivcov, i keď každý divák vie, že sa na obraz díva mnoho ďalších ľudí a že je určený širšiemu publiku, nie len jemu. Paradoxne ale, i keď musí obraz na diváka pôsobiť ako na jednotlivca, musí ho rozoznať ako člena sociálnej skupiny, ktorá zdieľa určité kódy a konvencie a vďaka ktorej nadobúda obraz zmysel. Dôležité pritom je tiež to, že na to, aby obraz diváka interpeloval, nemusí sa mu páčiť. Význam obrazu sa teda vytvára v komplexných vzťahoch medzi tvorcami, divákmi, obrazom a kontextom. Autorky tiež čerpajú zo Stuarta Halla, keď hovoria, že tvorca do obrazu zakódoval význam a divák sa pri jeho dekódovaní môže postaviť do trojakej pozície, a to do pozície dominantného, hegemonického čítania, pri ktorom prijme dominantný význam, alebo do pozície, kde význam vzniká vyjednávaním, alebo význam čítať apozíčne, odmietnutím dominantnej pozície, napríklad ignoráciou. Autorky hovoria, že diváci nie len pasívne prijímajú zamýšľané posolstvá kultúrnych produktov, ale tiež sa aktívne zapájajú do obrazu a prispôbujú si jeho význam, môžu ho rôzne interpretovať, prijať či odmietnuť. (Sturken, Cartwright, 2009)

V takomto poňatí už ale dominuje divák ako subjekt, subjekt, ktorý nebol v dejinách odnepamäti, ktorý vzniká s modernosťou a osvietenstvom. Empirické pozorovanie a zmyslové vnímanie sa stáva dostačujúcim pre poznávanie sveta až

⁸¹ To predchádzajúca uvádzaná koncepcia Adorna a Horkheimera neuvažovala

⁸² Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009, s.59

⁸³ Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009, s.60

s karteziánskou tradíciou, na ktorej poňatí sa potom zakladá subjekt ako sebauvedomelý, celistvý a autonómny jedinec, ktorý disponuje ľudskými právami a slobodami. Takýto moderný subjekt sa podľa Sturken a Cartwright vizuálne utvára prostredníctvom modernosti, podívanej a podmieneného pohľadu. Podmienený pohľad je pohľad, ktorý okrem toho čo vidíme, zahŕňa aj rôzne iné faktory, ako médium (film, televízia, počítač...), kontext, technológie, prostredia či ľudí. Podmienený pohľad je hlboko zakorenený „v spoločenskom a kontextuálnom poli pozorovaných objektov a ďalších zmyslami sprostredkovaných informácií.“⁸⁴ Dávať sa podmienene teda znamená stať sa súčasťou aktívneho, vzťahového pozorovania. A o tomto širšom kontexte, kde prebieha pozorovanie interaktívne, multimodálne a vzťahovo, hovoríme ako o „podívanej“. Podívaná a podmienený pohľad sú tak podľa autoriek základnými kameňmi vizuálnej teórie, pretože umožňujú skúmať aspekty utvárania pohľadu diváka. Sú tiež kľúčové pre pochopenie moderného subjektu, ktorý začal byť v priebehu času spochybňovaný či narúšaný (už u Freuda je subjekt entita riadená podvedomím a má ďaleko od rozumového založenia osvietenstva, Marx podriaďuje subjekt silám práce a kapitálu, podľa Foucaulta je utváraný diskurzom inštitucionalizovaného života svojej doby...). (Sturken, Cartwright, 2009)

Destabilizácia subjektu patrí podľa autoriek k hlavným rysom postmoderného myslenia. Význam individuálneho subjektu sa tak stáva historicky a kultúrne podmieneným a práce o podívanej často riešia ako sa subjekty utvárajú v tomto historickom a kultúrnom kontexte, teda ako „tí, kto sa dívajú na obrazy, vďaka ktorým začínajú sami seba vnímať ako jedinečné ľudské bytosti, nachádzajúce sa vo svete v určitom historickom bode a kultúrnom kontexte.“⁸⁵ Človek, ktorý sa díva tak vidí sám seba ako jednotlivca, ako subjekt, ako súčasť sveta, prírody, kultúry, doby ..., ktoré zároveň vytvárajú rámec tohto pohľadu. (Sturken, Cartwright, 2009) Podívaná a podmienený pohľad sú podľa autoriek pojmy veľmi úzko späté s psychoanalýzou, ktorá inšpirovala veľkú časť vizuálnych štúdií, najmä štúdií filmu a ktorej sa ale venujem v inej kapitole tejto práce (str.10).

⁸⁴ Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009, s.102

⁸⁵ Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009, s.110

Spektakulárna spoločnosť

O podivanej ako charakteristickom ryse spoločnosti hovorí aj Miloslav Petrussek vo svojej práci *Společnosti pozdní doby*⁸⁶ Jedna z mnohých „typov“ spoločností, ktoré tu rozoberá, je spoločnosť spektakulárna, spoločnosť „podivanej“ (z latinského spectaculum-podívaná, zväčša nápadná, teatrálna). Za najväčšie nebezpečenstvo spoločnosti, o ktorej by sme uvažovali ako o spektakulárnej, pritom pokladá to, že ju ako spektakulárnu nevnímame, že si jej spektakularitu v každodennom živote vôbec neuvedomujeme. Idea spektakulárnej spoločnosti má podľa Petruska dvoch „otcov“, a to Guya Deborda a Jeana Baudrillarda. Guy Debord pritom podľa neho ukazuje, že v našej spoločnosti už neexistuje pravda, spoločnosť ani realita, ale že existujú len ako spektakl, ako divadlo.

Guy Debord vo svojej práci *Společnost Spektáklů*⁸⁷ vypracoval teóriu spektakulárnej spoločnosti. Spektákl sa podľa neho prezentuje ako spoločnosť, ako jej časť (miesto kde sa sústreďuje všetok pohľad a všetko vedomie, je to ale „oklamáný pohľad“ a „falošné vedomie“⁸⁸ i ako nástroj zjednocovania. „Spektákl nie je súborom obrazov, ale spoločenským vzťahom medzi osobami, sprostredkovaným obrazmi“⁸⁹ Je výsledkom i produktom súčasného pôsobenia produkcie, nie je len doplnkom skutočného sveta, ale „jadrom irealizmu reálnej spoločnosti“⁹⁰. Je prevládajúcim modelom súčasného života. Spoločenská prax sa rozdelila na skutočnosť a obraz. Spektákl pritom preveracia skutočnosť a ona je ním zahltená a preberá jeho poriadok, prítaká mu. Nemôžeme teda proti sebe stavať spektakl a skutočnú sociálnu činnosť, lebo „skutočnosť vystáva v spektakle a spektakl je skutočný. Toto vzájomné odcudzenie je podstatou a oporou súčasnej spoločnosti.“⁹¹ Spektákl potvrdzuje to, čo sa javí a potvrdzuje tiež spoločenský život ako vonkajší vzhľad. Je zmyslom celkovej praxe určitej spoločensko ekonomickej formácie, jej časom, náplňou, „je dejinným okamihom, ktorého sme súčasťou“⁹². Prezentuje sa ako pozitivita a hovorí, že „čo sa javí, to je dobré a čo je dobré, to sa javí“⁹³. Vyžaduje (a svojím monopolom na zjavnosť aj dosahuje) pasívne prijímanie. (Debord, 2007)

⁸⁶ Petrussek, M.: *Společnosti pozdní doby*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 2006

⁸⁷ Debord, G.: *Společnost spektáklů*. Intu, Praha 2007

⁸⁸ Debord, G.: *Společnost spektáklů*. Intu, Praha 2007, s.4

⁸⁹ Debord, G.: *Společnost spektáklů*. Intu, Praha 2007, s.4

⁹⁰ Debord, G.: *Společnost spektáklů*. Intu, Praha 2007, s.4

⁹¹ Debord, G.: *Společnost spektáklů*. Intu, Praha 2007, s.5

⁹² Debord, G.: *Společnost spektáklů*. Intu, Praha 2007, s.5

⁹³ Debord, G.: *Společnost spektáklů*. Intu, Praha 2007, s.6

Spektákl má tautologický charakter, pretože jeho prostriedky sú aj jeho cieľom a chce dospieť len k sebe samému. Je svojím vlastným produktom a sám aj ustavuje svoje pravidlá, je akýmsi „pseudoposvätným“⁹⁴ Je hlavnou produkciou dnešnej spoločnosti, ekonomikou, ktorá sa vyvíja len sama pre seba. V ekonómii sa v minulosti byť zmenilo na mať a dnes sa mať mení na javiť sa. Spektákl nám dáva vidieť svet skrz sprostredkovania, a teda svet prestáva byť pre nás priamo uchopiteľný. Nemôžeme ale stotožňovať spektákl s obyčajným pohľadom. Uniká našej činnosti, spätnému prehodnocovaniu či korekcii a je opakom dialógu. Rozpolťuje človeka a vykazuje ľudské schopnosti mimo svet. Najdrťivejším povrchovým prejavom spektáklu sú masové zdeľovacie prostriedky. Tieto techniky uspokojujú spoločenské potreby doby a sprostredkujú komunikáciu medzi ľuďmi, ktorá je ale jednosmerná. Základnou črtou spektáklu je oddelenosť. Jeho pôvod môžeme vidieť v strate jednoty sveta, v oddelenosti (špeciálnu pozornosť pritom autor venuje oddelenosti práce od jej produktu) „Divákov spája len nezvratný vzťah práve k onomu centru, ktoré udržiava ich izolovanosť. Spektákl zjednocuje oddelené, ale zjednocuje ich ako oddelené.“⁹⁵ Divák sa odcudzuje v prospech nazieraného predmetu, pretože „čím viac nazerá, tým menej žije; čím viac privoľuje k tomu, že bude rozpoznávať v dominantných obrazoch potreby, tým menej chápe vlastnú existenciu a túžby.“⁹⁶ (Debord, 2007) Podľa tohto názoru by sa možno dalo tvrdiť, že keď sa snažíme vo filmových či pre mňa relevantných seriálových postavách nájsť, len sa strácame.

Divák už nikde nie je doma, pretože spektákl je všade. „Spektákl je kapitál na takom stupni akumulácie, že sa stáva obrazom“⁹⁷ V spektákle je dôležitý tovar, súvisiaci so vznikom prebytku nad rámec života, autor hovorí o tovarovom fetišizme. Zmyslový svet je tu totiž nahrádzaný obrazmi, ktoré uznávame ako pravú zmyslovosť. V takomto svete ktorý nám dáva vidieť spektákl, je všetko, čo je prežívané, ovládané tovarom. Všetko stráca kvalitu, či už predmety, chovanie alebo vnímanie, pretože forma tovaru je kategóriou kvantitatívna a rozvíja sa len v ňom. Ekonomika sa, podobne ako tovar, stala kvantitatívnym vývojom. Tvorí sa nadbytok, už nemusíme bojovať o prežitie, oslobodili sme sa od prirodzeného tlaku, ale nie od osloboditeľa. „Pseudopriroda, v ktorej sa ľudská

⁹⁴ Debord, G.: *Společnost spektáklu*. Intu, Praha 2007, s.10

⁹⁵ Debord, G.: *Společnost spektáklu*. Intu, Praha 2007, s.11

⁹⁶ Debord, G.: *Společnost spektáklu*. Intu, Praha 2007, s.11

⁹⁷ Debord, G.: *Společnost spektáklu*. Intu, Praha 2007, s.12

práca odcudzuje, požaduje, aby sa jej donekonečna slúžilo“⁹⁸ Všetko úsilie a sociálne projekty sa tak dostávajú do služieb spektaklu. V spektákľe tovar plne okupuje sociálny život. Nevidíme už nič iné len vzťah k tovaru a náš svet sa stáva svetom tohto vzťahu. Nastáva „nepretržité kopenie geologických vrstiev tovaru“⁹⁹ Spektákl sa snaží stotožniť statky s tovarom a uspokojenie s prežívaním. Toto konzumovateľné prežívanie sa pritom musí stále rozťahovať, pretože obsahuje núdzu, nie je mimo ňu, dokonca je samo núdzou, ktorá sa stala bohatšou. (Debord, 2007)

Aby automatizácia v spoločnosti radikálne nezmenšila potrebný objem práce, vytvoril sa sektor služieb. Smenná hodnota vyhrala nad úžitkovou a zmobilizovala ľudské užívanie si a zároveň vytvorila monopol na jeho uspokojovanie a začala ho riadiť. Užívanie si „už existuje len v zajatí iluzórneho bohatstva, rozšíreného prežívania. Skutočný konzument sa stáva konzumentom ilúzií. Touto fakticky reálnou ilúziou je tovar a jej všeobecným prejavom spektakl.“¹⁰⁰ Spektákl je abstraktným ekvivalentom peňazí, ukazuje sa v ňom celý tovarový svet a to, čím môže spoločnosť byť a čo môže činiť. Nie je len v službách pseudoužívania, ale on sám sa stal pseudoužívaním života. Uspokojenie pôvodných uznávaných potrieb je nahrádzané vyrábaním pseudopotrieb. (Debord, 2007)

Síce má spektakulárna spoločnosť podľa Deborda korene v nadbytku, veľmi dobre sa hodí aj do rozvojových oblastí. Riadi tam utváranie vládnucej triedy, ukazuje tovar po ktorom môžu ľudia túžiť aj keď ho nikdy nebudú môcť mať, ukazuje „miestnym revolucionárom falošné modely revolúcie“¹⁰¹ Takisto by sa myslím dalo povedať, že nám filmy a seriály ukazujú model života, ukazujú po čom túžiť. V spektákľe tak pritakávame slasti, ktorá je ale produkovaná ako pseudoslasť, zahŕňajúca v sebe útlak.

Debord tiež rozoberá fenomén mediálnej hviezdy, „spektakulárnej reprezentácie živého človeka“¹⁰². Tá nám ukazuje obraz novej role, ako aj jej banalitu. Takáto hviezda sa špecializuje na zdanlivý prežitok, je predmetom identifikácie s životom bez hĺbky, ktorý má kompenzovať rozdrobenosť produktívnych činností. Hviezdy majú ukazovať rôzne typy životných štýlov i štýlov chápania spoločnosti, ktoré sa uplatňujú globálne. „Hviezdy stelesňujú nedostatočný výsledok spoločenskej práce, napodobňujúc jej vedľajšie

⁹⁸ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.17

⁹⁹ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.18

¹⁰⁰ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.20

¹⁰¹ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.26

¹⁰² Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.27

produkty, ktoré sa magicky prenášajú nad túto prácu ako jej cieľ: moc a dovolenka, rozhodovanie a konzumácia, stojace na počiatku i na konci nespochybňovaného procesu.¹⁰³ Niekedy je to, čo sa stelesňuje do pseudohviezdy moc vládna, niekedy pseudomoc nad prežitkom. Tieto aktivity hviezdy ale v skutočnosti nie sú ani globálne, ani rozmanité. „Činiteľ spektaklu v podobe hviezdy je protikladom individua“¹⁰⁴ Vstúpil do spektaklu ako identifikačný vzor. A pretože to učinil, vzdal sa vlastnej kvality a stotožnil sa so zákonom poslušného nasledovania. Nemá kvalitu a nemá hĺbku, sleduje prúd a modifikuje sa podľa neho, neukazuje seba, ale obraz, ideál ku ktorému by sme sa mali snažiť blížiti. I keď sú zobrazované zdanlivo rôzne typy osobnosti, vždy nachádzajú šťastie v celku konzumácie. (Debord, 2007)

I keď Debord väčšinu svojich úvah vzťahuje na prácu a kapitalizmus, myslím, že jeho hlavné myšlienky sú stále aktuálne, koneckoncov mnohé ďalej rozvíja aj Baudrillard. Síce je podľa môjho názoru tvrdenie, že sa dívaním na mediálne hviezdy sprístupňujeme nedostupný výsledok spoločenskej deľby práce trocha redukuje a dalo by sa povedať dobové, či súvisiace s Debordovým politickým presvedčením, domnievam sa, že si tým stále sprístupňujeme iné nedostupné veci, stále nám ukazujú životný štýl akým máme žiť i to, aké máme mať ciele. Osobnosti ktoré spektakl ukazuje sú si podľa Deborda strašne podobné, takisto ako tiež súbežne existuje niekoľko zdanlivo konkurenčných spektaklov, aby sme medzi nimi mohli mať falošnú voľbu. (K podobnej myšlienke dospel aj Adorno a Horkheimer, viď str. 2) Tak sa podľa autora znova rodia staré falošné opozície, regionalizmy či rasizmy, ktoré menia hierarchické pozície v rámci konzumácie na vymyslenú ontologickú nadržanosť.

Spektakularitu delí Debord na koncentrovanú a rozptýlenú. Petrusek k tomu pripája ešte tretí typ, ktorý vznikol v 80. Rokoch, a to „integrovany typ“¹⁰⁵, ktorý je kombináciou oboch predchádzajúcich. Koncentrovanú spektakularitu spája Debord s diktatúrou. Tá nemôže ponechať žiaden priestor voľby, všetko musí voliť sama. „Jej spektakl zhŕňa obraz dobra, ktorý zhŕňa všetko, čo oficiálne existuje, a spravidla sa zobrazuje v jedinom človeku, ktorý je garantom jeho totalitnej súdržnosti“¹⁰⁶ Je to

¹⁰³ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.27

¹⁰⁴ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.27

¹⁰⁵ Petrusek, M.: *Společnosti pozdní doby*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 2006, s.361

¹⁰⁶ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.29

absolútna hviezda, s ktorou sa každý musí buď „magicky stotožniť, alebo zmiznúť“¹⁰⁷ A stotožniť sa s ním človek musí, lebo neexistuje nič iné s čím by sa mohol stotožniť. Rozptýlená spektakularita zodpovedá nadbytku tovaru a rozvoju kapitalizmu. Stimuluje občanov, aby využívali svoju slobodu voľby v rámci spotrebnej spoločnosti a tak sa do nej integrovali. Každý tovar ukazuje dokonalé usporiadanie spoločnosti v mene tohto tovaru. Jednotlivý tovar ale neuznáva iné a bojuje sám za seba, čo vytvára práve onu falošnú slobodu voľby. Takúto spektaklom vygenerovanú potrebu ale nemôžeme porovnávať s potrebami autentickými, sú to potreby umelé, sociálny život sa nimi falzifikuje. Takáto povaha uspokojenia pritom nahrádza samu seba. Túžime po niečom zo spektaklu a keď to máme, musíme byť pripravení túžiť po niečom inom (Debord, 2007) K podobnej myšlienke sa dostávajú aj Adorno a Horkheimer, keď tvrdia, že kultúrny priemysel nám ponúka slasť založenú na podivanej a nikdy nedojde naplneniu a potreby sa pritom konzumentovi majú javiť tak, že ich môže naplniť len kultúrny priemysel. Žijeme tak v „iluzórnom spoločenstve“, ktoré je „zhlukom existencií bez akýchkoľvek ilúzií“¹⁰⁸

Autor tiež hovorí o zvláštnej povahe času a cudzosti prežitkov v rámci spektakulárnej spoločnosti. Konzumovateľný čas je podľa neho „pseudocyklický“ a chýba mu akt voľby. Pseudozážitky, ktoré spektakl ponúka, neboli žité tým, komu ich ponúka, a tiež nemajú žiadnu váhu, keďže sú stále nahrádzané novými a novými. Spektákl je tak „falošným vedomím času“¹⁰⁹ Nemáme vzťah k času, k starnutiu ani smrti, lebo sa o nich nehovorí a oslavuje sa výhradne mladosť. Funkciou spektaklu sa tak stáva „nastoliť v kultúre zabudnutie dejín“¹¹⁰ Nemáme vlastné zážitky, tak nám stačia pseudozážitky a tie nepatria do nášho reálneho žitého času. V našom svete sa oproti spektaklu nič nedeje, tak sa uspokojíme pseudoudalosťami spektaklu. (Debord, 2007) Divácke vedomie je tak „uväznené v sploštenom univerze ohraničenom obrazovkou spektaklu, za ktorú bol deportovaný jeho vlastný život“¹¹¹. Z tohto pohľadu by sa potom podľa môjho názoru dalo uvažovať o tom, že sa dívame na seriály a hľadáme tam práve takéto „pseudozážitky“, a v rámci spektaklu tak strácame vzťah nie len k času a smrti, ale tiež celkovo k skutočnému svetu a problémom, aspoň dočasne, kým sa dívame.

¹⁰⁷ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.29

¹⁰⁸ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.32

¹⁰⁹ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.87

¹¹⁰ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.104

¹¹¹ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.117

Na Debordovi stávalo podľa Petruska neskôr mnoho teoretikov, hlavne teoretikov teatralizovanej spoločnosti. Svet sa podľa Petruska premenil na jedno veľké divadlo, či lepšie povedané show a teatrológia do seba postupne zakomponovala aj televíziu. A „do tejto situácie teatralizovaného sveta vstupuje Jean Baudrillard“¹¹²

Koniec reálneho. Jean Baudrillard

Jean Baudrillard vo svojich teóriách prehlásil koniec reálneho, či lepšie povedané smrť reality, a ďalšie fungovanie v simulácii, nástup simulakra a hyperreality. Vo svojej práci *Dokonalý Zločin*¹¹³ hovorí, že veci sa strácajú za svojim vlastným zdaním a nič nie je so sebou identické, tvorí sa materiálna ilúzia sveta, čo v nás vyvoláva údes, pred ktorým sa chránime formálnou ilúziou o skutočnosti, lebo ju neznesieme, nevieme žiť v ilúzi, v zdaní. Preto žijeme radšej v onej obrátenej ilúzii obrazoviek a obrazov. Veci namiesto toho, aby sami sebe boli prítomné v ilúzii (a teda by boli reálne) sa stali sami sebe transparentnými na obrazovkách (čím sa stali hyperreálne). „Realita bola vyhnaná z reality“¹¹⁴. Reálny svet zmizol a ostala len simulácia, ktorá akoby bola riešením otázky jeho existencie. Tá sa klásť prestala. Ostal nám svet, kde „najvyššou funkciou znaku je umožniť realite aby zmizla, a toto zmiznutie súčasne maskovať“.¹¹⁵ Musíme nevyhnutne identifikovať svet, a to sa nedá inak ako prostredníctvom ilúzie. Seba tiež musíme poznávať prostredníctvom ilúzie. Keď vieme presne aký sme (naša tvár, ktorú sme predtým nemohli vidieť je teraz kopírovaná a falšovaná obrazovkami), stráca pre nás tajomstvo a mizne v transparentii. Objekty, ktoré sa nám zjavujú už zmizli, máme len ich simulácie, nič nie je prítomné, ani identické, nič sa neodohráva v reálnom čase, „realita sa nekoná“.¹¹⁶ Svet je teda radikálna ilúzia. To je ale hypotéza pre nás neznesiteľná. Aby sme ju zahnali, svet sa musí za každú cenu realizovať a mať zmysel. (Baudrillard, 2001)

A práve toto zrealnenie sveta je čírou simuláciou. Simuláciu pritom v práci *Simulacra and Simulation*¹¹⁷ definuje Baudrillard ako protiklad reprezentácie. Reprezentácia vychádza z princípu rovnosti znaku a reálneho. Naproti tomu simulácia

¹¹² Petruska, M.: *Společnosti pozdní doby*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 2006, s.363

¹¹³ Baudrillard, J.: *Dokonalý zločin*. Periplum, Olomouc 2001

¹¹⁴ Baudrillard, J.: *Dokonalý zločin*. Periplum, Olomouc 2001, s.13

¹¹⁵ Baudrillard, J.: *Dokonalý zločin*. Periplum, Olomouc 2001, s.14

¹¹⁶ Baudrillard, J.: *Dokonalý zločin*. Periplum, Olomouc 2001, s.16

¹¹⁷ Baudrillard, J.: *Simulacra and Simulation*. University of Michigan Press, Michigan 2004

vychádza z utópie princípu rovnosti, z poprenia znaku ako hodnoty, zo znaku ako prevrátenia referencie. Reprezentácia sa snaží pohltiť simuláciu, kým simulácia vyvíja celú radu reprezentácií sama ako simulakrum. (Baudrillard, 2004)

Baudrillard tu tiež rozlišuje štyri postupné fázy obrazu, a to obraz ako odraz reality, obraz, ktorý maskuje realitu, obraz ktorý maskuje absenciu reality a obraz ktorý nemá žiaden vzťah k žiadnej realite, čisté simulakrum. Simulakrá sú znaky, ktoré nič nereprezentujú a odkazujú len sami k sebe. Skladá sa z nich naša realita, ktorá už ale nie je realitou, ale skôr hyperrealitou. Tá existuje sama o sebe, bez vzťahu k vonkajšiemu svetu, znaky v nej komunikujú medzi sebou. Reálne je v nej nahradené znakmi reálneho a „už nikdy nebude mať šancu aby tvorilo samé seba“¹¹⁸. V hyperrealite sa ku slovu dostáva nostalgia, hromadia sa mýty o pôvode a znakoch reality, nové pravdy, a autenticita. „Eskalácia pravdivého, živého zážitku, vzkriesenie obrazného, kde predmet a podstata zmizli“¹¹⁹. (Baudrillard, 2004)

Autor sa tiež vyjadruje, v práci *Dokonalý zločin* k virtualizácii hyperreality. Zbavujeme sa ilúzií a fantázií tým, že ich nechávame prejsť do reality. Sme tak vytlačený definitívnou realitou, zbavený túžob ich naplnením. Spoločnosť nás na jednej strane integruje, no na druhej nás odmrštuje medzi „nespočetné technické protézy“¹²⁰. Subjekt i materiálna substancia sveta sú likvidované, transformované v energiu, v informáciu, a až to bude úplné, nastane definitívny acting-out, „veľká virtualita“. Virtualizujeme aby sme unikli ultimátu reálneho sveta, reálnej smrti k virtuálnej nesmrteľnosti. Vo virtuálnej hyperrealite by sme boli odtelesnení, a teda nesmrteľní (subjekt bez existencie je nesmrteľný subjekt). Vyhli by sme sa otázke vlastnej existencie. Našu ilúziu bytia prekladáme na techniku. Reagujeme tak na hrozbu definitívnej reality. Subjekt túži po neexistencii a zmiznutie umožňuje práve technika. Vždy pociťujeme nejakú zodpovednosť za to, čo sme neurobili alebo nezažili, ale keby tieto potlačené možnosti za nás nejaký stroj „nahrával“ a udržiaval stále možnými ako nahranie filmu na ktorý sa môžem vždy pozrieť... A to je virtualita, virtualita, ktorá nás zbavuje záťaže vlastnej vôle, záťaže rozhodnutia. Preferujeme túto virtuálnu ilúziu, ktorá nie je ani dobrá ani zlá, ani pravdivá ani falošná, v ktorej je reálne nerozlíšiteľné od referenčného a hlavne ktorá nám

¹¹⁸ Baudrillard, J.: *Simulacra and Simlulation*. University of Michigan Press, Michigan 2004, s.2

¹¹⁹ Baudrillard, J.: *Simulacra and Simlulation*. University of Michigan Press, Michigan 2004, s.6

¹²⁰ Baudrillard, J.: *Dokonalý zločin*. Periplum, Olomouc 2001, s.45

umožňuje zmiznúť. Snažíme sa skoncovať so svetom tým, že ho realizujeme. (Baudrillard, 2001)

A tak sa utiekame do virtuálneho a zbavujeme sa nutnosti rozhodovať. Technika nás necháva zmiznúť a vlastné zážitky nahrádzame zaujímavými cudzími. Domnievam sa, že to nám umožňuje do veľkej miery aj dívanie sa na filmy a seriály. Možno to zbavenie sa zodpovednosti súvisí s tým, že máme v našom skutočnom čase len jednu možnosť učiť v danom mieste voľbu či zvoliť si smer a tým pádom už nikdy neskúsime v danom kontexte ostatné smery či voľby. Ako keď na chodbe plnej dverí môžeme vojsť len do jedných a ostatné nám ostávajú zatvorené. Nedozieme sa, čo presne sa za nimi skrývalo. A túto ťažobu zodpovednosti za voľbu odstraňuje svet podívanéj, alebo ako by povedal Baudrillard svet simulakier, kde za nás postava vo filme (prípadne postavička vo virtuálnej realite) učiní voľbu (alebo ju učiníme my), za ktorú nemusíme niesť zodpovednosť, nemusíme s ňou byť ani spokojný, lebo sa nás vlastne príliš netýka a kedykoľvek môžeme naše „zdieľanie osudu“ s postavou prerušiť, vypnúť televízor, či počítač, odísť a fungovať opäť v skutočnom svete. A takto voľby a cesty, ktoré by sme sami neprežili a nevideli môžeme vidieť či „prežiť“ s postavou, ako by povedal Debord ako „pseudozážitky“ bez nutnosti takéto voľby činiť a vzdať sa pri tom ostatných, alebo riskovať ako to dopadne.

Vo svojom poňatí sveta simulácií a hyperreality ale Baudrillard ide ďalej, za spektakulárnu spoločnosť. Ohlasuje koniec panoptikonu¹²¹, pretože už nesledujeme televíziu, ale ona sleduje nás. Od panoptického mechanizmu sa dostávame k systému zastrešovania, v ktorom je zrušený rozdiel medzi pasívnym a aktívnym. Už sa nepodriaďujeme modelu alebo pohľadu, ale sami sa stávame modelom. Spoločenský vzťah už nie je vzťahom presvedčania, ale zastrešovania. Dostali sme sa na druhú stranu obrazovky.¹²² (Baudrillard, 2004).

Baudrillard dokonca hovorí o úplnom zrušení spektakulárneho. Už nie sme v spoločnosti spektaklu, médium sa mieša so svojím obsahom, stáva sa neurčité, nejasné. Nastáva „Rozpustenie televízie v živote a rozpustenie života v televízii“¹²³ Mení sa rozlíšenie medzi aktívnym a pasívnym, medzi subjektom a objektom, zblížujú sa protifaľhé sily, nastáva „implózia významu“ a nastupuje simulácia. Televízia už podľa neho nie je obrazom, ale my sme obrazkou a televízia nás sleduje. (Baudrillard, 2004) V práci

¹²¹ Tento pojem je úzko spojený s prácou Michela Foucaulta (str.48)

¹²² Podobnej problematike sa venuje aj David Lyon (str.51)

¹²³ Baudrillard, J.: *Simulacra and Simlulation*. University of Michigan Press, Michigan 2004, s.30

*O svádění*¹²⁴ tiež hovorí, že televízia už nie je obrazovka, ale „miniatúrny terminál, ktorý sa v skutočnosti nachádza v našej hlave“¹²⁵ Zvlášť ale na tom je, že televíziu síce popisuje ako príznak konca spektakulárnej spoločnosti a ako neobrazovú, film naopak obrazom ostáva. Moc filmu podľa neho spočíva v kinematografickom mýte, ktorý zvädza „mocou kinematografického obrazu“¹²⁶ Myslím si ale, že to, že nesledujeme televíziu, ale ona nás, je stále prejav panoptikonu, ako aj to, že obrazovka už je v našej hlave. Myslím, že by to skôr mohlo vystihovať Foucaultovu internalizáciu. Takisto princíp zastrašovania nijako nevyvracia panoptikálnu spoločnosť a to, že sa dostávame aj na druhú stranu obrazovky nijako neznamená, že divanie sa neostáva kľúčovým, akurát sa dívame na „reálne“ veci, „reálnych“ ľudí, prípadne sami sa vystavujeme pohľadom, ale stále sú to pohľady, čo tento vzťah charakterizuje, preto hoci Baudrillard sám hlása koniec spektaklu, myslím, že sa jeho teória o nahrádzaní reality obrazom, simuláciou, do mojej práce hodí, a takisto že sa dá zaradiť pod teórie spektakulárnej spoločnosti, i keď jej podľa Baudrillardovho názoru televízia uniká a robí koniec. Takisto by som chcela podotknúť, že televíziu Baudrillard vníma skôr v zmysle správ a informácií (zastrašovanie v spomínaných prácach spája so studenou vojnou, ktorá bola v dobe vzniku týchto prác aktuálna) a mnou skúmaný seriál skôr spadá do kategórie filmu, i keď je primárne tvorený pre médium televízie, a film podľa Baudrillarda obrazovým ostáva.

Síce má Baudrillard v súčasnom myslení mnoho kritikov a mnohí s ním nesúhlasia, napríklad neskôr mnou rozoberaný N.K.Denzin hodnotí jeho prácu ako nostalgickú sci-fi clivosť za modernou dobou, takisto si myslím, že mnohí sa s ním stotožňujú a na jeho prácu nadväzujú, alebo sa aspoň vo svojej kritike voči nemu vymedzujú. Petrussek na záver kapitoly o spektakulárnej spoločnosti¹²⁷ hovorí: „Ak sa zdá takýto svet príliš fantasmagorický, postačí, aby pravidelný divák pravidelných audiovizuálnych programov previedol riadne sebaspytovanie. Nájde tam rovnako tak hojnosť simulakier ako hyperrealitu v ktorej žije, bez toho, aby o tom vedel. Len pomenovať to nevie.“¹²⁸

¹²⁴ Baudrillard, J.: *O svádění*. Votobia, Olomouc 1996

¹²⁵ Baudrillard, J.: *O svádění*. Votobia, Olomouc 1996, s.191

¹²⁶ Baudrillard, J.: *O svádění*. Votobia, Olomouc 1996, s.112

¹²⁷ Petrussek, M.: *Společnosti pozdní doby*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 2006

¹²⁸ Petrussek, M.: *Společnosti pozdní doby*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 2006, s.366

Podobné témy ako u Baudrillarda nachádzame aj u Paula Virilia. Takisto hovorí o virtualizácii ako dôsledku túžby zbaviť sa tela a jeho smrteľnosti a „kazivosti“, v snahe o „kybernetickú večnosť“, v ktorej sa rozpúšťa fyzický svet a vesmír je vsadený do počítača. Spoločnosť je podľa neho infantilná a nedospelá a virtualita umožňuje tejto infantilite a nedospelosti, ako aj nezodpovednosti rozkvet. Takisto ako Baudrillard si všíma, že nám vo virtualite odpadá nutnosť rozhodovať sa, alebo prinajmenšom niesť následky za svoje rozhodnutia. Takisto hovorí o nadchádzajúcom panoptikone a o tom, že televízia prestupuje svoje miesto tele-dohľadu. Panoptické videnie je u Virilia podmienené osvetľovaním, ktoré priniesla do spoločnosti Veľká Francúzska Revolúcia. Revolučné „Viac svetla!“¹²⁹ a túžba po vševidomosti formovala úplný obraz spoločnosti potláčaním neviditeľného. Polícia sa snažila osvetliť súkromný priestor, túžba po svetle spôsobila vyhánanie temnoty, vynašiel sa verejný pohľad. Jedným zo základných policajných princípov sa stalo vidieť a nebyť pritom videný, princíp, ktorý je vlastný každému voyeurskému divaniu sa. Toto osvetľovanie sa ale pomaly presúva do našich domovov. Diváci sa vo chvíli zapnutia televízie ocitajú v poli televidenia. (Virilio, 2002) Podobne ako u Baudrillarda sa prevracia vnímanie a predmety (a takisto televízia) už vnímajú človeka. U Virilia to ale neznačí koniec spektakulárneho, práve naopak, zrak je pomaly jediným zmyslom, ktorý ešte v stále zrýchľujúcej sa dobe stíhame používať (V celej Viriliovej koncepcii je zrýchľovanie a rýchlosť kľúčovým pojmom. Namiesto akcie už stíhame len interakciu, namiesto jednania len reagovať. Zrýchľuje sa náš vzťah ku skutočnosti, čo znižuje počet vnímateľných javov.) Takisto hovorí o možnom „vizuálnom krachu“¹³⁰, pri ktorom televízia ustúpi teledohľadu, ale tento vizuálny krach u neho neznamená koniec prevládania vizuálneho. Vo svojej ďalšej práci, *Stroj videnia*¹³¹, rozoberá riziko vzniku vizioniky (videnia bez pohľadu) a stroja videnia, ktorý by bol schopný vidieť aj interpretovať čo vidí. To by znamenalo automatizáciu percepcie, nové umelé videnie, to sa ale týka práve dohľadu a panoptikálnej spoločnosti, nie divania sa človeka. Nová optika, nové prístroje (televízia, satelity, počítače, internet...)nastolujú pre človeka nový pohľad, nový náhradný horizont, umelý horizont obrazovky či monitoru. Všetko sa vizualizuje.

¹²⁹ Virilio, P.: *Stroj videnia*. Slovenský filmový ústav, Bratislava 2002, s.69

¹³⁰ Virilio, P.: *Informatická bomba*. Pavel Mervart, Červený Kostelec 2004, s.128

¹³¹ Virilio, P.: *Stroj videnia*. Slovenský filmový ústav, Bratislava 2002

Videnie sa síce mení, televízia nám prináša nový typ videnia, virtuálne videnie. Ocitáme sa vo virtuálnej realite „mediálnych trans-zjavov“¹³² Počítač a televízia sa stávajú strojmi nášho automatického videnia a nastáva univerzálny voyeurizmus. Ocitáme sa vo svete diktatúry vševéducich a všadeprítomných optických prístrojov. To ale neznamená koniec divania sa, práve naopak, už sa takmer len dívame. (Virilio, 2004)

Virilio sa zaoberá aj druhou stranou divania sa, a to dobrovoľným osvetľovaním vlastného súkromia, zdieľaním úzkosti, túžbou preexponovať svoju identitu pohľadom všetkých. Ukazuje to na príklade dobrovoľnej účasti v reality show či kamerovania a zdieľania videa vlastného bytu. Tým je pokryté aj „trans- zjavovanie“ reálneho priestoru živých ľudí. Je to nový typ sociálnej „tele- blízkosti“. Už nezdieľame svoje súkromie so susedmi a priateľmi, ale s celým svetom, a naopak už sa nezaujíname o súkromie a život susedov a blízkych, ale o súkromie a život „tele- blízkych“. (Virilio, 2004)

To by tiež mohlo, v spojení s tým, že už nejde ani tak o reálne ako o virtuálne a s tým, že sa svet odreálnuje, čo je tvrdenie tiež podobné Baudrillardovým myšlienkam, vysvetľovať, prečo sa tak ochotne dívame na súkromie a život postáv seriálu. Samozrejme toto osvetľovanie vlastného súkromia napomáha podľa Virilia globálnemu osvetľovaniu a „tele- dohľadu“. Nová panoptická kontrola tak uvidí skutočne všetko a zároveň všetci budeme mať možnosť vidieť to isté, čím nám hrozí zmasovenie sociálneho chovania. V tejto spoločnosti sa podľa autora objavujú figúry univerzálneho voyeurizmu, ktorý smeruje pohľady všetkých k privilegovaným vyhlídkam, nastáva „globalizácia pohľadu jednotného oka“¹³³, nová masa mierne odlišná od masy v Adornovom či Debordovom poňatí, ale s podobnými princípmi a dôsledkami.

Panoptizmus, moc, Michel Foucault

V tejto kapitole som už niekoľkokrát narazila na pojem panoptický, panoptizmus či panoptikon, preto by som sa k nemu chcela dostať ako k súčasť vizuálnych teórií, i keď stojím viac menej na opačnej strane, ako to neskôr vyjadrí David Lyon, kde málo ľudí sleduje mnohých, nie kde mnohí sledujú málo ľudí, ako je to u filmového voyeurizmu.

¹³² Virilio, P.: *Informatická bomba*. Pavel Mervart, Červený Kostelec 2004, s.25

¹³³ Virilio, P.: *Informatická bomba*. Pavel Mervart, Červený Kostelec 2004, s.79

Panoptizmus a dozerajúcu moc rozoberá vo svojej práci *Dohlížet a trestat*¹³⁴ Michel Foucault. Je to koncept vykonávania moci a disciplinarizácie pomocou videnia, vedenia a dohľadu. Architektonickou figúrou tejto kompozície je panoptikon Jeremyho Benthama. Ten navrhol ideálnu budovu väzenia, v ktorej sú cely od seba oddelené, kruhovo usporiadané a uprostred je dozerajúca veža, z ktorej dozorca vidí plne do všetkých ciel, vďaka systému protisvetla, ale väzni z ciel dozorca nevidia a teda ani nevidia či sa díva či nie. Každý väzeň je sám, dokonale individualizovaný a nepretržite viditeľný. Tento dispozitív tak umožňuje vidieť a rozoznávať. Prevracia princíp dovtedajšieho väzenia, ktoré uzatváralo, zbavovalo svetla a ukrývalo, pretože temnota ochraňuje, kým naopak viditeľnosť je pasca. Väzeň je tak videný, ale nevidí. „Je objektom informácie, nikdy subjektom komunikácie.“¹³⁵ Dav, masa, a efekt kolektívu sú potlačené v prospech oddelených jedincov v izolovanej a pozorovanej samote. A z toho plynie hlavný účinok panoptikonu, a to „zaviesť u väzneného vedomý a nepretržitý stav viditeľnosti, ktorý zaisťuje automatické fungovanie moci“¹³⁶. Účinky dohliadania sú tak nepretržité, i keď ono samo nepretržitým byť nemusí. I keď sa totiž dozorca nedíva, väzeň nevie či sa díva, a preto sa správa tak, ako by bol pod neustálym dohľadom. Sám si zvnútornil tento dohľad, on sám je už svojim dozorcom, stráži svoje jednanie, internalizoval si dohľad. Väzni sa tak sami stávajú nositeľmi moci, ktorá je nad nimi vykonávaná, stávajú sa „princípom svojho vlastného podriadenia“¹³⁷ Je teda dôležité aby väzeň vedel že je sledovaný, ale nie až tak nutné, aby sledovaný skutočne bol, „moc musí byť viditeľná a neoveriteľná“¹³⁸, väzeň nesmie vedieť či je pozorovaný, ale musí vedieť, že v ktorejkoľvek chvíli pozorovaný byť môže. (Foucault, 2000)

Panoptikon tak oddeľuje videnie od bytia videný. Videnie pritom znamená podľa Foucaulta výkon moci nad videným, čo podľa mňa platí aj pre voyeuristické divanie sa. Panoptikon sa tak stáva akýmsi laboratóriom moci. Foucault pritom jeho princípy rozširuje i ďalej, nie len na väzenie, ale na akúkoľvek inštitúciu, či už školu, nemocnicu, dielňu... Považuje panoptikon za všeobecný model fungovania vzťahov moci a každodenného života. Označuje ho za „diagram mechanizmu moci“¹³⁹, za „figúru

¹³⁴ Foucault, M.: *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Dauphin, Praha 2000

¹³⁵ Foucault, M.: *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Dauphin, Praha 2000, s.281

¹³⁶ Foucault, M.: *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Dauphin, Praha 2000, s.282

¹³⁷ Foucault, M.: *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Dauphin, Praha 2000, s.284

¹³⁸ Foucault, M.: *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Dauphin, Praha 2000, s.282

¹³⁹ Foucault, M.: *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Dauphin, Praha 2000, s.287

politickej technológie¹⁴⁰ a oddeľuje ho od konkrétnych použití ako princíp, nie ako konkrétnu inštitúciu. Je to spôsob usporiadania moci a usporiadania jednotlivcov v priestore. Táto schéma je použiteľná vždy keď pracujeme s istým počtom jednotlivcov, ktorý majú nejakú úlohu, alebo sa majú nejakým spôsobom chovať, alebo ich treba udržať pod dohľadom. Táto schéma je zosilnením akéhokoľvek mocenského aparátu, novým nástrojom vládnutia, pretože výkonná moc už nie je v tejto schéme prvkom vonkajším, ale zvnútorňovaným, a teda vnútorným. Panoptizmus je tak „všeobecný princíp novej „politickej autonómie“, ktorej predmetom a cieľom nie je vzťah k suverénnemu vládcovi, ale vzťahy disciplíny“¹⁴¹ (Foucault, 2000).

A takýmto princípom dohľadu sa vytvára disciplinárna spoločnosť, ktorú ale Foucault chápe ako pozitívnu, pretože zväčšuje užitočnosť jednotlivcov. Disciplinácia teda opustila hranice inštitúcií a stala sa princípom celej spoločnosti, pričom prepájacím článkom medzi inštitúciami sa stáva polícia, ktorá vykonáva nepretržité, vyčerpávajúce a všadeprítomné dohliadanie, ktoré zviditeľňuje všetko, ale samo pritom ostáva neviditeľným. Disciplína sa tak stáva typom, či určitou technológiou moci, na spoločnosť sa aplikuje mechanizmus panoptizmu. (Foucault, 2000)

Foucault teda spája pohľad s vedením a vykonávaním moci. Tu by sa dala takisto vidieť motivácia k dívaniu sa. Keby bol voyeur súčasnej doby motivovaný práve týmto pocitom moci a mocou nad nazeranými ľuďmi. Tvoril by si tak díváním sa do ich súkromia z tohto súkromia svoj malý súkromný panoptikon nad ktorým by mal moc, nebol by len bezvýznamnou súčasťou anonymnej spoločnosti, ale stal by sa tak mocným.

Foucault tiež vo svojej práci hovorí, že staroveká spoločnosť bola spoločnosťou podívanéj (verejné popravy, mučenia...), kde sa mnoho ľudí dívalo na malý počet objektov, ale moderná doba má podľa neho opačnú tendenciu, pretože malé množstvo sa díva na veľké množstvo prostredníctvom dohľadu. Naša spoločnosť tak nie je spoločnosťou podívanéj, ale spoločnosťou dohľadu. Sme „v panoptickom stroji, obkľúčení jeho účinkami moci, ktoré prenášame sami na seba, lebo sme sami jedným z jeho kolečiek“¹⁴².

¹⁴⁰ Foucault, M.: *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Dauphin, Praha 2000, s.288

¹⁴¹ Foucault, M.: *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Dauphin, Praha 2000, s.292

¹⁴² Foucault, M.: *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Dauphin, Praha 2000, s.302

Na foucaultove teórie disciplinárnej panoptickej spoločnosti dohľadu nadviazalo mnoho teoretikov, ktorí sa zaoberajú elektronickým dohľadom prebiehajúcim prostredníctvom priemyselných kamier, internetu, rôznych chipov, kontroly pohybu a podobne. Jedným z najznámejších je David Lyon. Veľkú časť svojej práce venuje najmä sprísneniu dohľadu po 11. septembri 2001. Vo svojej práci *Synopticon and Scopophilia*¹⁴³ sa ale zaoberá aj druhou stranou dohľadu, tou, ktorú Foucault považuje za náležiacu staroveku, podívanou. Kládne si tu otázku, ako sa vôbec mohol dohľad tak rozšíriť, keď si každý chráni svoje súkromie. Vyzerá to tak, že sa ľudia dobrovoľne vzdávajú časti súkromia, aby tým zaplatili svoju bezpečnosť. Autorova hypotéza je, že „dohľad - ktorý je, ako aj jeho spoločenské a etymologické jadro, o dívaní sa – je ľahko prijímaný, pretože v rámci „spoločnosti dívajúcich sa“, podporenej kultúrou televízie a filmu, sa stali všetky formy dívania sa bežnými“¹⁴⁴ Súkromné sa už stalo prístupné verejnému pohľadu vo veľkom v televízii a vo filme, preto sa nemôžeme diviť, že z odhalenia kúska súkromia nevyvodzujeme žiadne strašné dôsledky. (Lyon, 2006)

Lyon tu, ako som už vyššie spomínala, rozlišuje sledovanie keď mnohí sledujú málo ľudí a keď málo ľudí sleduje mnohých (toto rozlíšenie nachádzame už aj u Foucaulta) Podľa neho ale, na rozdiel od Foucaulta, tieto dva existujú v súčasnej spoločnosti súbežne. Nadväzuje na práce Thomasa Mathiesena a používa jeho pojem synoptikon. Synoptikon je pritom doplnok a zároveň opak panoptikonu, je to spoločnosť dívajúcich sa. (Na udalostiach z 11.9.2001 tiež ukazuje ako sa synoptikon a panoptikom navzájom dopĺňajú a využívajú, keďže podľa neho boli tieto útoky myslené ako podívaná, ako súčasť synoptikonu a vyvolali sprísnenie dohľadu, teda posilnili panoptikon). Lyon reaguje na Foucaulta, ktorý tvrdí, že panoptikon nahradil stredoveký spektakl dohliadaním a poopravuje (podľa Mathiesena) jeho koncept tvrdením, že tieto dva existujú vedľa seba, vzájomne spolupracujú, podporujú sa a obe sa odvíjajú od prudko sa rozvíjajúcich technológií elektronickej komunikácie. Kľúčovým rysom súčasných

¹⁴³ Lyon D.: *9/11, Synopticon, and Scopophilia: Watching and Being Watched* in: Haggerty K. D. and Ericson R. V. eds.: *The New Politics of Surveillance and Visibility*, University of Toronto Press, Toronto, Buffalo, London 2006

¹⁴⁴ Lyon D.: *9/11, Synopticon, and Scopophilia: Watching and Being Watched* in: Haggerty K. D. and Ericson R. V. eds.: *The New Politics of Surveillance and Visibility*, University of Toronto Press, Toronto, Buffalo, London 2006, s.36

spoločností sa tak stáva sprostredkované divanie sa. Poukazuje na to medzi iným popularita reality shows, reality TV ale tiež filmu a televízie. Sledovanie mnohých niekoľkými i niekoľkých mnohými je sledované túžbou dívať sa, skopofíliou. „V oboch prípadoch môžeme chápať skopofíliu (...) ako druh voyeurizmu, ktorý redukuje práva sledovaného“¹⁴⁵ (Lyon, 2006)

Prečo sa ale sledovanie druhých či pozeranie stalo takým pôsobivým a bežným? Jednu z odpovedí na túto otázku ponúka podľa autora psychoanalýza¹⁴⁶ Súbežne s touto otázkou si kladie Lyon tiež otázku, prečo ľudia dovoľujú aby na nich bolo pozerané. Hovorí, že pohľad voyeura je bežným aspektom súčasnej kultúry a čím viac je toho, čo môžeme vidieť, tým viac chceme vidieť. Voyeur pritom podľa neho pomáha udržiavať koncept súkromnej sféry práve tak, že ho narúša. Svet, ktorý bol súkromný, sa vďaka médiám, hlavne televízii, stáva verejným. Médiá si zvykli ukazovať nám, že neobmedzené divanie sa na druhých je úplne prirodzené. (Lyon, 2006)

Autor ale tiež upozorňuje, že: „Skopofília síce môže začať dosť nevinne ako láska k pozeraniu, je ale príliš ľahko prevrátená na posadnutý a ovládajúci pohľad, ktorý činí zo sledovaného obrazu objekt.“¹⁴⁷ Tu podľa mňa vidíme podobnú motiváciu ako som sa snažila načrtnúť u Foucaulta, a teda divanie sa na druhých so zámerom ovládnuť ich, mať nad nimi moc, urobiť z nich objekt. Lyon teda hovorí, že skopofília nám pomáha vidieť ako je možné, že spoločnosti a vlády presadzujú zariadenia dohľadu tak bez problémov. To je už ale mimo rámec mojej práce. K čomu by som sa ale u neho chcela vrátiť je to, že prepája koncept dohľadu s konceptom voyeurizmu a priamo hovorí o voyeurizme ako ryse súčasného človeka.

Novodobý flaneur, Zygmunt Bauman (Walter Benjamin)

V začiatkoch tohto poňatia podľa mňa môžeme vidieť koncept flaneura Waltera Benjamina. Konzumná kultúra podľa neho prináša vznik obchodných pasáží, zastrešených

¹⁴⁵ Lyon D.: *9/11, Synopticon, and Scopophilia: Watching and Being Watched* in: Haggerty K. D. and Ericson R. V. eds.: *The New Politics of Surveillance and Visibility*, University of Toronto Press, Toronto, Buffalo, London 2006, s.40

¹⁴⁶ Autor tu popisuje odpoveď Freuda, Lacana a Metz, ktorej sa venujem v kapitole Psychoanalýza a film (str.11)

¹⁴⁷ Lyon D.: *9/11, Synopticon, and Scopophilia: Watching and Being Watched* in: Haggerty K. D. and Ericson R. V. eds.: *The New Politics of Surveillance and Visibility*, University of Toronto Press, Toronto, Buffalo, London 2006, s.51

ulíc s obchodmi. Prehliadanie týchto výkladov a tovaru sa stáva rozšírenou praxou. Objavuje sa tu postava flaneura, „človeka, ktorý sa potíka ulicami Paríža, alebo iného veľkého mesta a odťažito pritom pozoruje mestskú krajinu“¹⁴⁸ Anonymne sa pohybuje po meste a díva sa. (Bauman, 1995)

Aj keď by sa mohlo zdať že je flaneur obraz človeka z časov minulých, Zigmunt Bauman ho popisuje ako jeden zo štyroch modelov postmodernej osobnosti. Vo svojej práci *Úvahy o postmodernej dobe*¹⁴⁹ charakterizuje súčasnú postmodernú dobu ako neistú, anonymnú, identitu problematizujúcu. Identita už totiž nie je pevne daná, ako to bolo v minulosti, ale musíme si ju konštruovať, a to rôznymi spôsobmi. Stáva sa tak úlohou, pred ktorou nemôžeme utiecť. Identita je pritom podľa autora naším útočiskom, a preto je starosť o ňu nutnou podmienkou života. Individuum je teda nútené hľadať si vlastnú identitu. Moderný človek bol teda pútnikom, pričom jeho cieľom bola konštrukcia identity, čo bol vlastne takisto jeho celoživotný projekt. To je ale možné len v usporiadanom svete, kde si môžeme budúcnosť predstaviť v podobe nám známej dnešnej prítomnosti, že môžeme veriť, že cieľ, ktorý je žiaduci dnes, bude žiaduci aj zajtra a že práva, ktoré získame jeho dosiahnutím budú rovnako platné dnes ako o pár rokov. (Bauman, 1995)

V postmodernom svete ale toto neplatí a preto model pútnika prestáva fungovať. Chýbajú tu sociálne štruktúry, plynutie času sa stáva epizodickým, pričom jedna epizóda nemusí s druhou vôbec súvisieť, každá epizóda je svojím spôsobom samostatný a svojbytný uzavretý celok, nenadväzuje na minulosť a nenecháva za sebou neodvratné následky. „Charakter postmoderného života veľmi dobre vyjadruje televízny seriál: v každom diely sa objavujú tie isté osoby (...), každý diel rozpráva príbeh, ktorý v rámci dielu začína aj končí; všetko, čo príbehu dáva zmysel a čo je nutné pre jeho pochopenie, je v tomto jednom diely obsiahnuté, takže znalosť jedných dielov nie je podmienkou porozumenia iným dielom.“¹⁵⁰ Každý dosiahnutý stav je teda dočasný, každé postavenie či povolanie prechodné, nutná je pružnosť záujmov a adaptácia, preferuje sa absencia presne vymedzenej a definovanej identity. Životný projekt sa rozpadá na epizódy. Zmyslom usilovania človeka sa stáva popularita, ale hoci je verejná pozornosť statkom vytúženým, je tiež statkom nedostatkovým. V živote už nemáme jeden cieľ, takže aj keď

¹⁴⁸ Sturken, M., Cartwright, L. : *Studia vizuální kultury*. Portál, Praha 2009, 277

¹⁴⁹ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995

¹⁵⁰ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.34

ostáva putovaním, je to putovanie bez cieľa. Postmoderná doba je podľa autora veľmi komplikovaná a nedá sa na ňu nájsť jeden všeobecne platný popis, vzorec, či model, ale musíme ich mať niekoľko. (Bauman, 1995)

Bauman tu popisuje štyri takéto modely, pričom jedným z nich je práve flaneur¹⁵¹ (okrem neho tulák, turista a hráč). Flaneur sa stal súčasťou popisu mestskej kultúry vďaka Walterovi Benjaminovi, ktorý pritom vychádzal z Baudelairových úvah o žánrovom maľovaní Constantina Guye. Flaneur je zamiešaný do davu a díva sa. Je svedkom javov, o ktorých nevie, čo im predchádzalo, ako pokračovali a nepozná zúčastnených. Títo ľudia pre neho nemajú minulosť, ani budúcnosť, sú „povrchom bez hĺbky“¹⁵² a to viditeľné na povrchu skrýva to, čo je podstatné a dôležité. Flaneur je tak odsúdený k nevedomosti, ale síce sa pravdu nedozvie, môže popustiť uzdu svojej fantázii. Jeho slobodu obmedzuje len jeho predstavivosť. „Všetkých vidiaci, ale sám nevidený, skrytý v dave, ale k davu nenáležiaci, má flaneur právo cítiť sa pánom všetkého tvorstva.“¹⁵³ „Režiruje“ scenáre ľudí okolo seba, ale pritom vie, že to všetko je akoby, že jeho réžia tých ľudí nijako neovplyvní. A v tom je práve čaro tejto „hry bez následkov a moci bez záväzkov“¹⁵⁴ Mestský flaneur teda predstavuje úplnú slobodu nezávislú na iných ľuďoch, ktorá je ale zároveň len bezzubou, predstavovanou slobodou, ktorá nenecháva na svete žiadne stopy, pochádza z nevedomosti a stavia na bezmocnosti a jej podmienkou je povrchnosť kontaktu. Človek je tu človeku akoby premietacím plátnom. (Bauman, 1995)

Tento typ či vzorec flaneura bol výtvorom anonymity veľkomesta. Bol ale kultúrnym vzorcom elity, ktorá na takéto potíkanie sa mestom mala čas. V postmoderných podmienkach sa vzorec flaneura zovšeobecňuje, čím sa zároveň k nepoznaniu mení. Zábava pre vyvolených je zrazu dostupná takmer všetkým. A tak navštevujeme obchodné centrá nie aby sme rýchlo nakúpili a odišli, ale „aby sme svoje oči dosýta nakrmili podívanou“¹⁵⁵ uspokojujeme tu svoje neuspokojiteľné estetické túžby a zároveň sa stávame podívanou pre ostatných. Rozdiel je tiež v tom, že niekdajší elitný flaneur režíroval svoje príbehy sám, kým dnešné podívané, napríklad obchodné domy, sú

¹⁵¹ V českej verzii knihy Z. Baumana je použitý podľa môjho názoru nie veľmi vhodný preklad flaneura, a to zvlášť, ktorý podľa mňa obsahuje negatívne konotácie, ktoré pôvodný pojem nenesol, a takisto je pre mňa pojem zvlášť neprevediteľný do slovenčiny, preto v texte ostávam pri pôvodnom pojme flaneur.

¹⁵² Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.41

¹⁵³ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.41

¹⁵⁴ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.42

¹⁵⁵ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.43

výsledkom do detailu premyslenej réžie. „Vonkajší tlak sa javí ako pudenie, závislosť vyzerá ako sloboda“¹⁵⁶ Flaneur nového typu zaplatil za rozkoše starého flaneura vlastnou svojprávnosťou. Nemá v rukách už ani scénu, ani scénografiu, ani réžiu. Ale aj v najlepšom a najdetailnejšie premyslenom a naprojektovanom obchodnom dome je stále miesto pre náhodu a prekvapenie. Toto miesto ale úplne mizne v prípade televízie. (Bauman, 1995) Sociológ Henning Bech (podľa Baumana) hovorí o „telemeste“ (telecity), čo znamená, že televízna obrazovka preberá funkcie, ktoré plnil mestský svet vonku. Máme opojný zážitok z neobmedzenej slobody nie len z rôznosti dojmov, ale tiež z toho, že sa oslobodzujeme od seba samého, že umlčíme celostnú osobnosť. Mestské vzťahy sú anonymné a my sa dívame bez videnia a kĺžeme tak výhradne po povrchu a jeden pre druhého sa tak stávame len vystavením povrchu. Ja, subjekt, je zredukovaný na povrch, postráda hĺbku, prirodzenosť. A táto povrchovosť ľudských kontaktov známa z mestských ulíc dosahuje podľa Becha svoj vrchol práve v televízii. A tu sa rodí „obľuba ľahučkej plastikovej a plastickej identity na jedno použitie“¹⁵⁷ (Bauman, 1995)

Takisto Bauman sám ku svetu obrazovky hovorí, že: „Práve obrazovka sa stala hlavným, najčastejšie a najochotnejšie navštevovaným výbehom postmoderného flaneura.“¹⁵⁸ Tým sa značne rozšíril rozsah jeho potuliek, vzdialenosť v čase a priestore už nie je prekážkou. Škála obrazov i rýchlosť akou sa menia je obrovská a život pred televíziou je tak neustálym dobrodružstvom. To, čo bolo kedysi sviatkom, je dnes každodennosťou, a odkedy sú dobrodružstvá každodenné, zmenili svoju povahu. Už ich nevytvára divák svojou fantáziou, ale oni samé, hotové, do neho dobiedzajú. Vymýšľali a vytvárali ich tými špecialistov a sú dokonalé. Sú to obrazy, ktorým nemôže konkurovať nie len divákova predstavivosť, ale ani realita, lebo sú, ako by povedal Baudrillard, „skutočnejšie než skutočnosť“¹⁵⁹ (Bauman, 1995)

Role sa obrátili, čo bolo reprezentáciou skutočnosti sa dnes stalo jej štandardom, jej mierou, ale skutočnosť už nestačí na to, aby dostala týmto štandardom. Dostáva sa do pozadia, stráca svoju osobitosť a „utápa sa vo vlastnej reprezentácii“¹⁶⁰ Nič nie je skutočné, kým to nie je nahraté. Aby sme sa uistili o skutočnosti dôležitých chvíľ,

¹⁵⁶ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.44

¹⁵⁷ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.112

¹⁵⁸ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.44

¹⁵⁹ Jean Baudrillard, citované v Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.45

¹⁶⁰ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.45

nahrávame si ich na video. Už nie je jasné, čo je pôvodné a čo je akoby, ale jasnosť nie je nutná. Už pôvodný flaneur od nej utekal. „Zápas skutočnosti s majstrovstvom televíznej inscenácie má len málo nádejí na úspech. Dnes sa sama skutočnosť javí ako to, čo sa deň čo deň línie z televíznej obrazovky.“¹⁶¹ Epizódy bez pokračovania a bez minulosti sa objavujú nevieme odkiaľ a miznú v nepamäti. Skladajú sa vedľa seba, nie za sebou, a sú vymeniteľné a zastúpiteľné. (Bauman, 1995)

Takýto epizodický svet je rajom flaneura. Obsahuje kopu lesklých, zrak priťahujúcich a na pohľad príjemných hlúpostí. „Vo flaneurovom raji sú veci oslobodené od svojej tiaže. Váhu im dodáva len uspokojenie, ktoré z nich dokážeme vykreslať.“¹⁶² Flaneur môže zažívať svoje rozkoše vďaka cudzote a odcudzeniu, lebo jeho rozkoš je tak nezaťažená starosťou o dôsledky či záväzky, následky netrvajú dlhšie ako sama rozkoš. Jeho videnie je takisto epizodické, nemusí sa starať čo bude, ani ho nemusí ťažiť čo bolo. Jeho umenie spočíva v norení sa do osudov druhých bez toho, aby z toho pre neho plynuli záväzky. Uprednostňuje dívanie sa pred videním a videnie pred vedením a tí, ktorí vytvárajú prostredie, v ktorom sa bude pohybovať (televízna obrazovka, obchodný dom...), to dobre vedia a počítajú s tým. (Bauman, 1995)

Koncept flaneura sa do mojej práce hodí preto, lebo ako som už spomínala, domnievam sa, že táto figúra stojí pri zrode mnou popisovaného voyeura. O to viac mám pocit že s ňou súvisí novodobý flaneur popisovaný Baumanom, pretože ten už sa podľa môjho názoru s voyeurom priamo zhoduje, už je voyeurom. Už aktívne nerežuruje, iba pasívne prijíma, zaujíma sa epizodickým, seriálovým spôsobom o povrchy, o cudzie osudy, cudzie súkromie, ale len do tej miery, do akej ho to neovplyvní. Preto považujem koncept novodobého flaneura za veľmi podobný, ak nie totožný s konceptom voyeura

Kinematografická spoločnosť. N.K. Denzin

Priamo o voyeuromi a voyeurskom dívaní sa hovorí aj N.K. Denzin. Vo svojich prácach *Images of postmodern society*¹⁶³ a *The cinematic society: The voyeur's gaze*¹⁶⁴ sa

¹⁶¹ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.46

¹⁶² Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.46

¹⁶³ Denzin, N. K.: *Images of postmodern society: Social theory and contemporary cinema*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1991

zaoberá súčasnou (dnes by sa dalo povedať vtedajšou, keďže práce sú z rokov 1991 a 1997, ale jeho myšlienky považujem za stále aktuálne) spoločnosťou, ktorú označuje za postmodernú a snaží sa ju poznať a popísať prostredníctvom filmov, ktoré podľa neho odrážajú spoločnosť a jej každodenný život.

Dôkladne definuje pojmy postmoderna a postmoderné s dôrazom na vizuálnu a kinematografickú stránku postmodernej spoločnosti. Tá je podľa neho charakterizovaná „pornografiou viditeľného“. „Pornografia viditeľného je teraz všade. Nič už nie je skryté. Vina spojená so zakázaným, tajným pozeraním sa zmizla.“¹⁶⁵ Vo svojom poňatí postmodernej spoločnosti ako vizuálnej dosť nadväzuje na a vychádza z Baudrillarda, o ktorom sme už hovorili. Sami seba poznávame teda len skrze obrazy plynúce z oka kamery, našou realitou sa stáva film a televízia, stávame sa voyeurmi vo svete symbolov. (Denzin, 1997)

Denzin hovorí, že „postmoderný terén je definovaný výlučne vo vizuálnych pojmoch“¹⁶⁶. Reprezentácia reality sa stala náhradou za skutočné zážitky. Žijeme tak vo vizuálnom, kinematickom veku, kde kinematická, filmová spoločnosť poznáva samu seba skrze obrazy, ktoré produkuje Hollywood. náš život je kinematizovaný, z čoho plynú tri základné implikácie: Realita je hranou, spoločenskou produkciou, posudzujeme ju podľa jej filmového proťajšku (tu sa tiež odvoláva autor na Baudrillarda) a dá sa na ňu aplikovať metafora dramaturgickej spoločnosti (Lyman) alebo života ako divadla (Goffman). Postmoderná spoločnosť je tak spoločnosťou dramaturgickou. Informačné technológie menia náš každodenný život na efektný spektakl. (Denzin, 1997) „Žijeme (...) vo filmovom veku, kde filmový aparát stojí medzi materiálным svetom a každodennou žitou skúsenosťou.“¹⁶⁷ Postmoderný človek je podľa Denzina definovaný svojím pohlavím, rasou a spoločenskou triedou. „Postmoderná osoba je nepokojný voyeur, osoba, ktorá

¹⁶⁴ Denzin, N. K.: *The cinematic society: The voyeur's gaze*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1997

¹⁶⁵ Denzin, N. K.: *The cinematic society: The voyeur's gaze*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1997, s.191

¹⁶⁶ Denzin, N. K.: *Images of postmodern society: Social theory and contemporary cinema*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1991, s.viii

¹⁶⁷ Denzin, N. K.: *The cinematic society: The voyeur's gaze*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1997, s.200

sedí a díva sa (často okúzlená a znudená) na film alebo televíznu obrazovku.¹⁶⁸ S tým, ako prišla do našich domovov televízia, stálo sa pozeranie do životov druhých hlavnou rekreačnou aktivitou. (Denzin, 1991)

A práve toto sú myšlienky kvôli ktorým som sa rozhodla zaradiť túto teóriu do svojej práce. Denzin totiž na viacerých miestach hovorí o tom, že sme všetci voyeuri, že sa všetci dívame na obrazovku alebo filmové plátno, ale vlastné zameranie jeho práce je trochu iné. Snaží sa filmy použiť ako materiál, ktorý nás môže učiť o spoločnosti. Pokúša sa nájsť obraz postmodernej spoločnosti u súdobých teoretikov (Baudrillard, Lyotard, Jameson, Mills), ale keďže ani s jedným sa nestotožní úplne, rozhodne sa vychádzať pri štúdiu spoločnosti z filmu, ktorý odráža túto dobu, spoločnosť i život jednotlivca. Primárne sa teda nezameriava na akt dívania sa, či na motivácie k divaniu, ale na konanie filmových postáv a z nich sa snaží odvodiť pravidlá pre spoločnosť. Nerieši interakciu či vzťah medzi filmovým svetom a svetom skutočným (do ktorej by sa asi dala zaradiť moja práca), ale samotný filmový svet, o ktorého vizuálnej, kinematickej a filmovej povahe je presvedčený. Nachádza vo filmoch rôzne typy voyeurov a popisuje ich (vyšetrovateľ, detektív, novinár a podobne). Skrze tieto postavy sa podľa Denzina voyeurizmus a divanie jednak legitimizuje a ukazuje ako dôležitá, keď nie nevyhnutná súčasť spoločnosti. Ako hľadač pravdy totiž jeho postmoderný voyeur vidí to, čo ostatní nemôžu a tým pomáha chrániť spoločnosť (napríklad detektív či novinár pred zločincami a podobne). Denzin tak sleduje voyeura ako postavu vo filme a jej vývoj na niekoľkých konkrétnych filmoch. To síce tvorí väčšiu časť jeho spomínaných prác, ale pre moju prácu to nie je až tak relevantné. Čo je relevantnejšie je jeho zovšeobecnenie voyeura ako postmoderného ja. „Voyeur je ikonické, postmoderné ja“¹⁶⁹, pričom našim oknom cez ktoré sa pozeráme sa stáva kamera a jej oko. Zo štúdia rôznych typov voyeurov a ich premien vychádza, že sme všetci „voyeuri a máme morbidnú slasť s pozerania sa a videnia“¹⁷⁰. Poznávame sa skrze pohľad, ktorý demaskuje druhých a „vystavuje ich v ich plnej interaktívnej nahote.“¹⁷¹ Naša

¹⁶⁸ Denzin, N. K.: *Images of postmodern society: Social theory and contemporary cinema*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1991, s.9

¹⁶⁹ Denzin, N. K.: *Images of postmodern society: Social theory and contemporary cinema*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1991, s.155

¹⁷⁰ Denzin, N. K.: *The cinematic society: The voyeur's gaze*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1997, s.202

¹⁷¹ Denzin, N. K.: *The cinematic society: The voyeur's gaze*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1997, s.202

„pornografická“ kultúra si cení informácie viac ako čokoľvek iné a nerozlišuje už medzi súkromným a verejným. V kinematografickej spoločnosti nič nie je sväté. Naše prirodzené miesto v tejto postmodernej spoločnosti je podľa Denzina v kine. Hovorí: „Tu, v týchto filmoch sme v bezpečí. Sme chránení voyeurami. Naše prirodzené miesto v postmodernej spoločnosti je v kine, zhasnuté svetlá, popcorn v ruke, milenka (mileneček) po boku (...) Tu sa môžeme pozeráť do túžob svojho srdca. Nezáleží či tieto pohľady nebudú prenesené do reálneho sveta. Vieme, že nikdy nebudú. Nemôžu, lebo skutoční ľudia sú nedokonalí. S týmto vedomím môžeme okamžite utiecť späť do fantázií, ktoré nám ponúka film. Tam prebýva pravda.“¹⁷² Ako voyeur sa teda prirodzene pozeráme do „súkromia“ druhých, pričom sme v tme kina (alebo pohodlí vlastnej obývačky) v bezpečí pred všetkými nástrahami, ktorým sú hrdinovia na obrazovke vystavení. Nevidený ale vševidiaci, o všetko sa zaujímajúci. (Denzin, 1991)

Na inom mieste svojej knihy hovorí Denzin o tom, že filmový voyeur (takisto ale hovorí o postave, nie o divákovi) nikdy nemôže ostať nezainteresovaný. Vždy keď niečo vidí, je to pre neho pohnútkou k jednaniu. To sa ale myslím o divákovi ako voyeurovi povedať nedá, a preto je podľa mňa skôr pasívnym ako aktívnym voyeurom (nie v zmysle aktívneho divania sa, to sa dívajú obaja aktívne, ale v zmysle konania na základe videného).

Ďalšou pre mňa zaujímavou témou ku ktorej sa Denzin tiež dostáva je moc, moc v tom zmysle, že voyeur tým, že niekoho sleduje, vykonáva nad ním moc. Vychádza pritom z Merleau Pontyho a toho, že svet tvorím tým, že sa na neho pozerám ako aj zo Sartra, ktorý podľa Denzina hovorí o posilňujúcom pohľade, o tom, že pohľadom vlastne tvoríme druhého, a tým mu dodávame postavenie v situácii. Sme schopný ovládať jeho prítomnosť pre seba, môžeme ho nechať v neurčitosti, alebo uchopiť pohľadom, môžeme ho použiť pre svoje fantázie, alebo odhaliť čo robí, alebo pohľadom potvrdzovať svoju bezpečnosť (v prípade ak druhého považujeme za hrozbu), či druhého kontrolovať. Podľa Sartra a Lacana teda ako tvrdí Denzin môj pohľad činí zo mňa subjekt a z toho, na koho sa dívam objekt. (Denzin, 1997) Mám teda nad ním moc a tá by podľa môjho názoru tiež mohla, ako som už spomínala, byť jedným z dôvodov prečo sa divák díva.

¹⁷² Denzin, N. K.: *Images of postmodern society: Social theory and contemporary cinema*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1991, s.104

Vo všetkých mnou načrtnutých teóriách je pre človeka v spoločnosti charakteristickým rysom dívanie sa, pozorovanie, sledovanie. Ide pri tom o sledovanie rozšírené vďaka médiám, či prostriedkom, ktoré sú schopné preniesť pohľad v čase i priestore, často aj vo fantázii. Dívame sa na dôkladne zrežírované umelé svety, prežívame ako by povedal Debord „pseudozážitky“, oddávame sa Baudrillardovými slovami svetu „simulakier“, noríme sa do osudov druhých, ako hovorí Bauman, bez toho aby z toho pre nás plynuli záväzky. Uplatňujeme svoju moc nad videným. Sme tak voyeurmi a určitá časť našej slasti a potešenia je práve vizuálna, potešenie zo sledovania súkromia druhých, i keď máme povedomie o tom, že ono súkromie nie je súkromím skutočným. A práve takýmto „neskutočným“ súkromím pripraveným na naše dívanie sa je aj televízny seriál.

3. EMPIRICKÁ ČASŤ

3.1. Metóda

Moja diplomová práca sa skladá z dvoch častí, teoretickej a empirickej. V teoretickej časti som si kládla predvýskumnú otázku, či je možné hovoriť o voyeurizme ako o charakteristickom ryse človeka v našej spoločnosti a v akých súvislostiach, a snažila sa na ňu nájsť odpoveď v literatúre, respektíve podložiť toto tvrdenie.

V empirickej časti bolo mojim cieľom zamerať sa na reflexiu voyeurizmu jedincom a poodhaliť príčiny tohto javu, prečo ľudia pozerajú seriály, respektíve čo im ich pozeranie prináša. Výskumnou otázkou teda bolo: Prečo sa ľudia stávajú voyeurmi? Čo je na voyeurizme také atraktívne, že sa mu ľudia venujú (alebo lepšie povedané podliehajú mu) v takej miere, že sa stal celospoločenským fenoménom? Pričom som sa snažila pri usmerňovaní výskumu riadiť myšlienkami prezentovanými v teoretickej časti.

Táto práca si nekladie za cieľ vyčerpávajúci popis pohnútok, alebo odhalenie presných vzorcov v správaní, ani pochopenie princípov sledovania seriálov. Má byť len akousi sondou do danej problematiky, pohľadom do nej, pokusom o načrtnutie niektorých jej rysov, či snahou priblížiť sa pochopeniu danej problematiky.

Seriál

Pre sledovanie voyeurizmu v súčasnej spoločnosti som si vybrala seriál, a to z viacerých dôvodov. Moje sledovanie voyeurizmu sa sústredilo na pohyblivý obraz a kinematografiu, ako na miesto poskytujúce divákovi komplexný zážitok vnímania¹⁷³, pripomínajúci v maximálnej možnej miere skutočný svet.¹⁷⁴ Samozrejme, aj v mimokinematografickej sfére nachádzame viacero oblastí, kde by sa dali rozpoznať rysy voyeurizmu, za všetky spomeniem napríklad bulvárnu tlač a sociálne siete. U týchto ale

¹⁷³ V teoretickej časti popisuje komplexnosť filmového vnemu Pondelíček (str.24)

¹⁷⁴ K tejto téme sa vyjadruje aj I. Pondelíček

chýba ona komplexnosť vnemu, chýba tam dôraz na divanie sa a potešenie z divania sa, ako aj na autentickosť vnemu. Okrem toho záujem o bulvárnu tlač je možno v rovnakej miere záujmom o súkromie, ako záujmom o škandály, ktorý nie je pre voyeurizmus charakteristický a sociálne siete síce ponúkajú možnosť sledovať cudzie súkromie, alebo cudzí život, ale vždy vidíme len to, čo sa dotyčná sledovaná osoba rozhodne ukázať, nedívame sa na niečo „zakázané“. Takisto tu chýba aj spomínaná komplexita vnemu.

Rozhodla som sa teda pre pohyblivý obraz ako najkomplexnejší a skutočnosti najbližší vnem, ponúkajúci súkromie a príbeh postáv. Aj v tejto kategórii bolo viacero možností, z najvyhovujúcejších to bolo jednak spravodajstvo, jednak film a jednak reality show. Spravodajstvo som sa rozhodla vylúčiť, pretože nesleduje súkromie ľudí a prináša len fragmentárne príbehy (a takisto nie všetko, o čom sa v ňom pojednáva, sú príbehy). Tiež môže poskytovať viacero motivácií nie práve charakteristických pre voyeurizmus, ako napríklad potreba „byť v obraze“ a podobne. Reality show sa zdala byť najbližšie voyeurizmu, pretože v nej sa divák pozerá na skutočných ľudí, takže by mala mať najbližšie ku skutočnému súkromiu, pri tom je ale sprostredkovaná skrze televíznu obrazovku, alebo monitor počítača. Reality show som ale takisto vylúčila, pretože u nej sledovaný objekt o sledovaní vie, ukáže len to, čo chce ukázať, pretože vie, že je natáčaný na kameru. Problémom je tiež, že reality show, ktoré prenikli do nášho prostredia, boli zatiaľ všetky situované v „laboratórnych podmienkach“, teda niekoľko ľudí, niekde na pre nich cudzom mieste bolo divákovi predstretých ako experiment. Kto vyhrá, kto to zvládne, kto si ako bude v danej situácii počínať.

Poslednou možnosťou je film, ktorý by sa hodil a spĺňa zatiaľ všetky kritériá, ktoré nespĺňali reality show, spravodajstvo, bulvár či sociálne siete. Ponúka komplexný audiovizuálny vnem, postavy v ňom nevedia, že sa na nich dívame, ani nám na to nedávajú svoje povolenie, neodohráva sa v laboratórnych podmienkach, ukazuje často príbehy a súkromie ľudí, dokonca je výhodou aj to, že väčšina teoretických koncepcií rozobratých v predchádzajúcej časti práce sa zaoberá filmom. Napriek tomu som si ale zvolila seriál, pretože niektoré jeho charakteristiky považujem za voyeurizmu bližšie ako v prípade filmu. Seriál funguje podľa Umberta Eca na základe „istej ustálenej situácie a obmedzeného počtu fixných hlavných postáv, okolo ktorých sa pohybujú postavy

sekundárne...“¹⁷⁵ Tie sa menia a majú vzbudzovať dojem, že sa ďalší príbeh líši od predchádzajúcich. Pre seriál je podľa Eca typické, že má divák pocit, že ponúka stále nový príbeh, ktorý je ale v skutočnosti stále rovnaký. Seriál so sebou nesie koncept nekonečnosti. (Eco, 2004) V tomto Ecovom popise nachádzame hneď niekoľko takýchto vlastností. Seriál je nekonečný, voyeur sa k nemu teda môže vracieť, môže ho pozeráť dlhodobo, môže sa stať súčasťou jeho života. Takisto stotožnenie sa s hrdinami je dlhodobejšie, pričom je dôležitá aj ďalšia Ecom spomínaná charakteristika, že sa títo hrdinovia neobmieňajú. Takisto je seriál (aspoň mnou zvolený typ seriálu, ku ktorého popisu sa za chvíľku dostanem) menej dejovým, alebo menej príbehovým, skôr sa zdá simulovať súkromie postáv a akúsi nemennosť, respektíve príbeh sa odvíja pozvoľna a dookola, kým vo filme musí byť kvôli obmedzenému času rýchly.

Rozhodla som sa teda sledovať voyeurizmus v súčasnej spoločnosti na seriáloch. Nezaoberám sa ich žánrovou špecifikáciou nie snád' z toho dôvodu, že by bol žáner seriálu pre moju prácu irelevantný, ale z toho dôvodu, že hranice medzi jednotlivými žánrami sú veľmi nejasné a premenlivé, taktiež si myslím, že do môjho záberu by patrilo viacero žánrov a keďže sa moja práca nesnaží o popis seriálu, alebo o mediálne hľadisko, ale o popis reflexie divákovi, zvolila som radšej ako zložitú a nejasnú žánrovú špecifikáciu intuitívny popis, konieckoncov ten istý, aký dostali respondenti, keď som im vysvetľovala, aký seriál ma zaujíma.

Seriály, ktoré ma zaujímali, by sa dali charakterizovať niekoľkými bodmi. Postrádali zásadný prvok napätia, alebo nadprirodzena, aby motivácia k ich sledovaniu nebola strhujúci príbeh, alebo niečo fantastické, čo divák sám nemá šancu zažiť. Takisto neobsahujú prvok situačnej komiky, aby nebolo motiváciou k ich sledovaniu čisto pobavenie. Šlo mi jednoducho o seriály z „bežného života“.

Počas prevádzania rozhovorov som sa od tejto koncepcie niekoľkokrát odklonila, a to v prípadoch, kedy respondent síce pozeráva mnou popísaný typ seriálov, ale bolo mu bližšie rozprávať o seriály inom, alebo odpoveď na moju otázku podložiť skúsenosťou s iným seriálom.

¹⁷⁵ Eco, U.: *Meze interpretace*. Karolinum, Praha 2004

Kvalitatívny prístup

Pre empirickú časť svojej práce som si zvolila kvalitatívny prístup, a to z toho dôvodu, že som sa zaujímala o problematiku divania sa na seriály do hĺbky, zaujímali ma motivácie a postoj jednotlivých respondentov, ich subjektívne vnímanie príčin sledovania seriálov a reflexia voyeurizmu. Preto som sa rozhodla pracovať skôr s malou vzorkou a snažiť sa získať čo najviac relevantných informácií o týchto osobách. Kvantitatívny prístup, ktorý Disman¹⁷⁶ popisuje ako prístup redukujúci pozorované javy podľa predom stanovených hypotéz a počet pozorovaných premenných, poskytujúci o jedincovi obmedzenú informáciu, som pre svoju prácu vylúčila práve z uvedených dôvodov (zaujímala som sa o problém do hĺbky a zaujímalo ma subjektívne vnímanie respondentov)

Možnosť zmiešaného výskumu som vylúčila napriek jej komplexnosti a komplementarite kvalitatívneho a kvantitatívneho prístupu kvôli jednoduchosti a snahe neodkláňať sa od sledovanej problematiky, takisto sa domnievam, že kvantitatívne sa príčiny javu sledujú len veľmi ťažko a že pýtanie sa na voyeurizmus potrebuje vysvetlenie a pochopenie, preto sa mi pre skúmanie reflexie tohto javu jedincom nezdajú kvantitatívne metódy vhodné ani ako doplnkové.

Metóda zberu dát

Metódou zberu dát v mojej výskumnej sonde bol rozhovor, konkrétne pološtrukturovaný rozhovor. Ten „dokáže riešiť mnoho nevýhod ako neštrukturovaného, tak štrukturovaného interview“¹⁷⁷ Neštrukturovaný rozhovor nebol pre moju prácu vhodný, pretože som potrebovala, aby sa respondenti pridržali témy a štrukturovaný kvôli tomu, že som sa pokúšala o hlbšie pochopenie ich motivácií a mnohé formulácie aj v samotnom pripravenom scenári otázok vyžadovali často upresnenia (v závislosti na respondentovi či situácii), vo veľkej miere som využívala doplňujúcich a upresňujúcich nepripravených otázok, vznikajúcich situačne, bez ktorých by bola moja výskumná sonda, domnievam sa, postrádala hĺbku, pochopenie. Mala som teda pre svoju výskumnú sondu

¹⁷⁶ Disman, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Karolinum, Praha 2000

¹⁷⁷ Miovský, M.: *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada, Praha 2006, s.159

pripravený scenár, súbor otázok, rozdelených do štyroch blokov¹⁷⁸, ale v samotnom priebehu rozhovorov sa ich poradie, často aj znenie, pozmeňovalo, v závislosti na reakciách respondenta a tiež boli, ako som už spomínala, dopĺňané o rôzne, nie len upresňujúce, otázky. Samotný scenár prešiel v priebehu rozhovorov, najmä po prvých rozhovoroch, tiež niekoľkými zmenami a úpravami, hlavne s prihliadnutím na nezrozumiteľnosť, alebo nenáväznosť niektorých pôvodných otázok, ale tiež dopĺňaný o otázky inšpirované postrehmi z už prebehnutých rozhovorov.

Vo svojej práci zameranej na metodológiu popisuje Ferjenčík¹⁷⁹ problémy výskumnej metódy rozhovoru. Jedným z problémov, ktoré uvádza, je, že „výskumník aktívne vstupuje do situácie, čím ovplyvňuje množstvo i charakter informácií“¹⁸⁰, vedie respondenta istým smerom. Uvádza tiež ďalšie problémy. Mnohokrát Informácie, ktoré chce výskumník získať rozhovorom sú podľa neho sprostredkované, jednak zámermi respondenta (keď nepovie čo si myslí, či už preto aby o sebe urobil lepší obraz, alebo aby urobil výskumníkovi radosť, či z iných dôvodov) ale aj kvôli jazykovej obratnosti, povahe a štruktúre jazyka. Problém je aj v tom, že to, čo si myslíme, alebo cítime sa nedá vždy presne vyjadriť slovami, povedané môže pre hovoriaceho a počúvajúceho mať iný význam.

Síce sa tento autor venuje problematike psychologického výskumu, myslím, že tieto problémy sú aktuálnymi pre výskum všeobecne. Preto som sa snažila tieto problémy vo svojej práci minimalizovať, a teda koncipovať otázky tak, aby môj zámer ostal spočiatku nejasný a respondenti mali možnosť sa sami vyjadriť na danú otázku (na začiatok zaraďujem všeobecné otázky zaujímajúce sa o pohnútky k sledovaniu, takisto k samotnému voyeurizmu sa dostávam až v predposlednej otázke, najprv sa snažím pýtať sa na veci s ním súvisiace neutrálnejšou cestou), takisto téma mojej práce bola prezentovaná ako dívanie sa na seriály, nie ako voyeurizmus, aby to tam primárne respondenti nevkladali. K problémom so zámermi respondenta prezentovať sa v nejakom svetle, sa vyjadrujem viac v Diskusii, snažila som sa s tým ale bojovať, jednak dodatočným dotazovaním sa, jednak niekedy tiež vlastným priznaním sa („V: No to jasne že nie, ale dajme tomu mne sa stáva niekedy že keď idem domov v električke tak rozmýšľam nad

¹⁷⁸ Príloha, str. p2

¹⁷⁹ Ferjenčík, J.: *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Portál, Praha 2010

¹⁸⁰ Ferjenčík, J.: *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Portál, Praha 2010, s.171

nejakou scénou zo seriálu a si prehrávam že akoby to mohlo byť lepšie, alebo tak... Z: Hej, dvanásťka chodí občas veľmi dlho...¹⁸¹), ale samozrejme len keď som mala pocit, že sa respondenti sami hanbia niečo povedať. Problémy z jazykovou obratnosťou boli v mojej práci do istej miery redukované výskumnou vzorkou (viď. podkapitola Výskumná vzorka).

Rozhovory prebiehali osobne, tvárou v tvár, na rôznych miestach (kaviareň, u respondenta doma, u výskumníka doma, čo bolo spojené s tým, že som väčšinu respondentov osobne poznala, u neznámych bolo prostredie u mňa alebo u nich doma značne nevhodné), výberu miesta ako ani vzhľadu dotazovateľa som neprikladala žiaden väčší význam, nepredpokladám, že ich vplyv na výsledky by mohol byť významný, v oboch som sa ale vyhýbala veľmi rušivým či nápadným prvkom, aby nepôsobili rozptyľujúco. Všetky rozhovory začínali požiadanim o súhlas s nahrávaním a použitím materiálu pre účely mojej diplomovej práce a jeho následným udelením. Boli nahrávané na nahrávacie zariadenie a následne prepísané. Prepisy rozhovorov som sa rozhodla pripojiť v prílohe napriek ich rozsiahlosti, a to hlavne z dôvodu, že z nich často v ďalších častiach práce citujem a keby som ich nepripojila, citácie by boli nedohľadateľné, ako aj preto, že ich považujem za dôležitú a zaujímavú súčasť výskumu. U respondentov, s ktorými som sa predtým osobne nepoznala (päť osôb), začínali rozhovory najprv uvoľňujúcou debatou na nejakú všeobecnú tému, plus opýtaním sa na základné informácie, u respondentov, s ktorými sa osobne poznám som to nepovažovala za potrebné.

Výskumná vzorka

Výber výskumnej vzorky pre mnou zvolenú problematiku bol značne obtiažny. V prvom rade som sa rozhodla pre homogénnu výskumnú vzorku, čo síce ešte znižuje možnosť zovšeobecniteľnosti (o ktorú mi ale až v takej miere nejde), ale poskytuje ucelenejší náhľad a lepšiu možnosť porovnávania a kódovania výpovedí. Do úvahy teda pripadalo niekoľko rôznych vekových (prípadne sociálnych) skupín. Medzi najzaujímavejšie patrili osoby na dôchodku, a to z dôvodu, že majú relatívne veľa voľného času a relatívne zúžené možnosti jeho využitia, ďalej osoby v období pubescencie¹⁸², ktorý sú vo fáze intenzívnej tvorby identity a predpokladala som u nich najväčší vplyv seriálov

¹⁸¹ Respondentka Zuzka, príloha str. p 172

¹⁸² Obdobie medzi 11. a 15. rokom života – Podľa P. Řičana: Řičan, P.: *Cesta životem*. Portál, Praha 2006

a študenti, alebo mladí ľudia v produktívnom veku. Nakoniec som sa pre môj výskum rozhodla pre poslednú uvedenú skupinu, a to z viacerých dôvodov.

Skupinu dôchodcov som odmietla, pretože sa k nej viažu viaceré špecifiká. Ich divanie sa na seriály je zatiaľ relatívne ovplyvnené televíznym programom. Táto skupina mi v konečnom dôsledku nepripadala ani príliš homogénna a tiež som sa obávala značnej komunikačnej bariéry pri vedení rozhovorov. Takisto sa domnievam, že postoj osôb na dôchodku by veľmi nereprezentovali súčasnú spoločnosť, alebo človeka súčasnej spoločnosti, výrazný prvok je tiež to, že je pre nich seriál a pohyblivý obraz niečím relatívne novým, niečím, čo s najväčšou pravdepodobnosťou nesprevádzalo ich život do tej miery, ako je to u mladých ľudí.

Skupinu pubescentov som úplne vylúčila až po vyskúšaní rozhovorov na jej členoch (dva skúšobné rozhovory). Zo začiatku som nad ňou ani neuvažovala, pretože takisto obsahuje mnoho špecifik a predpokladala som, že skúmanie pubescentov by značne ovplyvnilo charakter mojej práce, ktorá by sa tak musela sústrediť a zamerať aj na vývoj jedinca a psychologické aspekty tohto vývojového obdobia. V priebehu rozhovorov sa ale viacerí respondenti k niektorým otázkam vyjadrili, že sa ich týkali skôr keď boli mladší („...možno tak na základnej škole, nemala som veľa kamarátov a rada som trávila čas so seriálmi...“¹⁸³ „Ja už som veľká na také.“¹⁸⁴; „...ale spomínam si keď som bola mladšia, až dieťa, tak som to tak dlhodobejšie možno prežívala...“¹⁸⁵), tak som sa pokúsila skúsiť rozhovory aj s pubescentmi, či by to bolo prínosné. Napriek tomu, že som predpokladala najväčšie ovplyvnenie seriálovým svetom a najväčšie vžívanie sa do neho, respondentom pripadala veľká časť otázok hlúpa alebo zbytočná a značnej časti tiež nerozumeli a neboli sa veľmi ochotní baviť o svojich pocitoch. Skupina pubescentov má takisto mnoho špecifik, s ktorými by som sa musela vysporiadať, keby som sa rozhodla pracovať s nimi a tiež by šlo možno o pokus charakterizovať rys „budúcej“ spoločnosti skôr ako súčasnej, preto som sa radšej vrátila k svojej pôvodnej vzorke.

Výskumnou vzorkou tak u mňa boli mladí ľudia, študenti, alebo v produktívnom veku, ale po štúdiu, vo veku 21- 28 rokov. Študentov alebo ľudí, ktorí študovali

¹⁸³ Respondentka Ďobka, príloha, str. p40

¹⁸⁴ Respondentka Alenka, príloha, str. p6

¹⁸⁵ Respondentka Miška, príloha, str. p129

v minulosti, som si zvolila z toho dôvodu, že som považovala za pravdepodobnejšie, že budú schopní abstraktne myslieť a vyjadriť svoje myšlienky. Pre túto výskumnú sondu som považovala za vhodnejšieho respondenta, ktorý má možno s problematikou menej skúseností, dokáže ich ale vyjadriť a popísať. Samozrejme tým nechcem tvrdiť, že štúdium je zárukou inteligencie, alebo abstraktného myslenia a už vôbec nie to, že keď niekto neštuduje, alebo neštudoval, tak tieto veci postráda. Pripadalo mi len trochu pravdepodobnejšie, že budú vedieť presnejšie popísať svoje myšlienky. Takisto je to skupina ľudí, v ktorej mám viac sociálnych kontaktov ako v ktorejkoľvek inej, takže bolo pre mňa jednoduchšie postupovať podľa mnou zvolenej metódy výberu respondentov. Zaujímavým námetom na ďalší výskum by ale mohlo byť aj porovnanie týchto dvoch skupín, prípadne ak by bol môj výskum rozsiahlejší, bolo by nesporne zaujímavé pracovať so zmiešanou vzorkou. Domnievam sa, že členovia tejto vekovej skupiny by mohli byť považovaní za reprezentujúcich súčasnú spoločnosť. Výhodou je tiež to, že jej členovia sa so seriálom stretávajú od malička, že bol súčasťou ich životov. Jeden respondent sa k tomu neskôr v priebehu rozhovorov vyjadril tiež, keď hovorí: „...naša generácia proste... vyrastáme na seriáloch dlhé dlhé roky...“¹⁸⁶

Výber jednotlivých respondentov začínal u výskumníkových známych, ktorí sledujú seriály, pretože je to jednak najjednoduchšie, ale jednak vidím veľkú výhodu v tom, že rozhovory boli uvoľnené, takisto porozumenie bolo na vysokej úrovni a rôzne jazykové vyjadrovanie bolo takisto ako problém týmto faktom minimalizované. Takisto si myslím, že sme sa vďaka tomuto výberu vzorky dostali s mnohými respondentmi k témam, ku ktorým by som sa s cudzími ľuďmi nedostala, ale aj u bežných tém do hĺbky, ktorá by bola u cudzích respondentov nevhodná. Takto bolo vybraných pätnásť respondentov, zvyšných päť bolo vybraných metódou snowball, teda snehovej gule, ako ju popisuje Hendl¹⁸⁷, kedy respondent, ktorého výskumník zvolí na rozhovor odporučí ďalších vhodných respondentov. So všetkými piatimi „cudzími“ respondentmi som ale prvý kontakt nadviazala za účasti respondenta, ktorý ich odporučil, aby som pre nich ako výskumník nebola úplne cudzia (samozrejme rozhovor už prebiehal bez jeho účasti).

¹⁸⁶ Respondent Mišo, príloha, str. p115

¹⁸⁷ Hendl, J.: *Kvalitatívny výskum. Základní metody a aplikace*. Portál, Praha 2005

Rozsah výskumnej vzorky bol u mňa teda dvadsať respondentov, čo je, domnievam sa, pre výskumnú sondu tohto charakteru dostačujúci počet, uvedomujem si ale, že pracovať s väčším počtom respondentov mohlo byť pre výskum prínosné.

Respondenti boli vyberaní ako reprezentanti „populácie problému“, o ktorej hovorí Disman, že je cieľom konštrukcie vzorky kvalitatívneho výskumu (nie ako v kvantitatívnom výskume, populácia jedincov), a teda podľa toho, či sledujú pre mňa relevantné seriály. To sa odráža aj v pomere ženských a mužských respondentov.

Práca s dátami

Rozhovory boli teda, ako som už spomínala, nahrávané na nahrávacie zariadenie, prepisované a následne kódované otvoreným kódovaním, ako ho popisuje Hendl. Odhaľuje v texte určité témy, spočiatku vo vzťahu k prečítanej literatúre a k termínom použitým respondentmi, neskôr sa nabaľujú nové témy v súvislosti s výskumníkovou myšlienkovou prácou, pričom by nové témy mali byť stále abstraktnejšie a abstraktnejšie. Následne som dáta analyzovala a závery sa pokúsila zhrnúť v diskusii.

Etické otázky

Všetci respondenti v mojej práci boli informovaný o jej obsahu, aj keď úplné informovanie o ciele prebehlo až dodatočne v snahe neovplyvniť ich výpovede. Všetci respondenti boli takisto informovaný aj na aké účely budú nimi poskytnuté informácie použité a udelili svoj informovaný súhlas s ich použitím. Takisto boli informovaní, že môžu rozhovor ukončiť kedykoľvek uznajú za vhodné. Zozbierané dáta v zmysle zachovania anonymity použijem len pre účely diplomovej práce na FHS UK.

3.2. Popis odpovedí na jednotlivé otázky

V empirickej časti práce som pracovala s pripraveným scenárom, súborom otázok, ktoré boli ale v priebehu rozhovorov situačne rôzne dopĺňané a obmieňané. Boli rozdelené do štyroch blokov, podľa témy, ktorej sa týkali. Otázky boli do scenára zaradzované s prihliadnutím na výskumnú otázku, ako aj na relevantnú teóriu. Boli volené obširnejšie, pretože ma zaujímala reakcia respondentov a to, čo im pri širšej otázke bude pripadať najdôležitejšie, samozrejme keď niečo nebolo jasné, alebo pochopené, otázky som upresňovala.

V tejto kapitole som sa snažila len o stručný popis otázok a reakcií na ne, nešlo mi o vyvodzovanie záverov, alebo o interpretáciu odpovedí, pretože k tomu sa dostanem v ďalšej kapitole, v Diskusii. Výnimkou sú témy, ku ktorým som sa v diskusii nedostala, preto ich stručne interpretujem v tejto časti. Uvádzam tiež len reakcie, ktoré neboli osamotené, v snahe utvoriť všeobecný obraz o odpovediach na otázku. Osamotené odpovede (nesúvisiace s odpoveďami ostatných respondentov) sú v prípade ich relevantnosti rozobraté v Diskusii, v opačnom prípade sú dohľadateľné v prílohe.

Popisy otázok sú doplnené o ilustrujúce príklady, uvádzané väčšinou v zátvorkách.

1. Blok: Prečo sa dívame na seriály

V tomto bloku boli zaradené všeobecné otázky pýtajúca sa vlastne stále na to isté, a to príčiny sledovania seriálov a čo sledovanie seriálov respondentom prináša. Boli im tak v podstate kladené rôzne obmeny výskumnej otázky v snahe zistiť o príčinách sledovania seriálov a voyeurizmu čo najviac. Prvý blok otázok zámerne nebol vedený teóriou, aby nebolo do rozhovorov vnášané nežiaduce predporozumenie danej problematike.

1. Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

Táto otázka bola položená ako akási predotázka ďalšej, ako úvod do problematiky, aby som mala na čo nadviazať, a tiež aby som vedela, či sa so svojim pozeraním, o ktorom bude ďalej reč, ľudia cítia ako „normálni“, že to robia všetci, alebo možno nejako výnimoční.

Na túto otázku odpovedali všetci respondenti kladne, všetci považujú dívanie sa na seriály za bežnú a obľúbenú činnosť. Neskôr v práci sa dostanem k tomu, že mnohé výpovede respondentov mali seba-ospravedlňujúci charakter a domnievam sa, že kladná odpoveď na túto otázku by mohla byť jedným z prípadov tohto javu.

2a. Prečo myslíš, že ľudia pozerajú seriály?

Túto otázku pokladám v mojej výskumnej sonde za jednu z najdôležitejších, pretože je všeobecná a je najmenej pravdepodobné, že reakcie na ňu budú ovplyvnené mojimi očakávaniami. Nenavádzam v nej respondentov k žiadnej odpovedi a snažím sa zistiť, čo si myslia, aké sú dôvody toho, že sa ľudia pozerajú na seriály. Najprv sa pýtam, čo si myslia, prečo sledujú seriály ľudia a nie na pohnútky ich samotných, aby hneď v prvej otázke nenarazili na niečo, čo by nechceli povedať, alebo sa hanbili priznať, preto je formulovaná neosobne, aby som jednak zistila, čo si myslia všeobecne, aj keď sa ich to ich netýka, alebo čo sa ich možno aj týka, ale na osobnú otázku by to nepriznali.

Odpovede na túto otázku boli veľmi rôznorodé. Najviac respondentov, sedem, sa vyjadrilo, že seriály sleduje z nudy, alebo na zabitie času, keď nemajú čo robiť. Zaujímavé je, že ďalšou početnou skupinou boli respondenti, ktorí hovorili o stotožňovaní sa s postavami („...tak že ti lidi se mají třeba možnost sej ako ztotožnit s těma hrdinama a jako kdyby že vlastně tam je ten bohatý život a je to baví sledovat a prožívají to fakt s nima, identifikujou se s těma hrdinkama, tak proro...“¹⁸⁸; „může sa troška aj zasnívať, stotožniť sa s nejakou postavou...“¹⁸⁹) Priamo k stotožňovaniu sa vyjadrili síce len traja respondenti, ale ďalší štyria nepriamo, k situácii veľmi podobnej stotožneniu („...nejako sa snažia prežívať aj niečo iné...“¹⁹⁰; “ aké by bolo super možno keby som tam bol ja na ich mieste.“; „...lidi prostě ve svém životě takové věci třeba nezažívají tím pádem to prostě třeba prožívají s těma hrdinama v těch seriálech...“¹⁹¹), plus jedna respondentka sa k tomu vyjadruje neskôr v priebehu rozhovorov. Stotožňovanie sa s postavami teda vyzerá byť celkom silným motívom pri pozeraní seriálov. Súvisiacimi odpoveďami by mohli byť aj odpovede, v ktorých sa o postavách hovorí ako o nových kamarátoch, alebo známych. Pri tejto otázke to nachádzame u štyroch respondentov, ale tento motív sa ukazuje aj v ďalších otázkach („čo nové sa vlastne s ich kámošmi alebo možno aj nekámošmi stane“¹⁹²)

Piati respondenti uvádzajú ako dôvod sledovania seriálov oddych, relax, traja vyzdvihujú, že pri tom človek nemusí nič robiť, štyria zábavu, piati hovoria o tom, že sa na nich človek „namotá“ (k tomu sa respondenti tiež dostávajú aj neskôr v rozhovoroch), štyria, že je to niečo im blízke, štyria že je to jednoduché („Také jalovejšie je to, jednoduchšie, zvalíš sa pri tom pri telke, nemusíš myslieť ... jalovejšie.“¹⁹³), s tým súvisí aj odpoveď ďalších dvoch respondentov, že pri tom

¹⁸⁸ Respondentka Tereza, príloha, str. p147

¹⁸⁹ Respondentka Gabika, príloha, str. p69

¹⁹⁰ Respondentka Baška, príloha, str.p13

¹⁹¹ Respondentka Katka, príloha, str. p74

¹⁹² Respondentka Baška, príloha, str. p13

¹⁹³ Respondentka Alenka, príloha, str. p1

nemusí človek myslieť, alebo respondentky, ktorá hovorí, že seriál zbavuje starostí. Štyria respondenti uvádzajú, že seriál sa dá pozerať k jedlu, alebo k nejakej inej aktivite (varenie, žehlenie...), dvaja vyzdvihujú, že sú epizódy krátke, a teda nezaberajú veľa času a iný štyria naopak vyzdvihujú, že je seriál dlhodobý, že si človek zvykne na jednotlivé postavy a ponorí sa do deja. Zaujímavá je tiež reakcia respondentky, ktorá hovorí, že tam ľudia „...nachádzajú si nejaké vzorce riešenia svojich problémov...“¹⁹⁴, alebo tiež reakcia inej respondentky, ktorá vraví: „Tam idú obrázky a je to farebné, to je vieš aké dzivé?“¹⁹⁵, čím akoby naznačuje, že seriály neprinášajú človeku len dejovú zložku, ale aj zmyslovú, vizuálnu.

Reakcie respondentov na túto otázku sú zatiaľ veľmi rozdrobené, súčasťou celistvejšieho obrazu sa stávajú až pri uvedení do súvislosti s reakciami na ostatné otázky.

2.b Prečo pozeráš seriály ty?

Táto otázka bola položená v návaznosti na predošlú otázku, zaujímajú ma tu pohnútky už konkrétnych respondentov, prečo oni sami pozerajú seriály. Síce je táto otázka položená bližšie k oblasti môjho záujmu, pýtam sa ich priamo prečo oni pozerajú seriály, predpokladala som, že nebude mať väčšiu výpovednú hodnotu ako otázka predchádzajúca, kde sa mohli respondenti odosobniť.

Odpovede boli takisto rôznorodé, piati respondenti uviedli, že z nudy, alebo v snahe zabiť čas, čo je celkom porovnateľné množstvo ako v prvej otázke (tam ich bolo sedem). Priamo o stotožnení sa s postavami hovorí síce len jeden respondent, ale ďalších sedem reakcií by sa sem dalo zaradiť tiež („Tak buď preto lebo som sa v nich našla...“¹⁹⁶; „...si predstavujem že som napríklad jedna z tých sestier...“¹⁹⁷) Piaty respondenti hovoria, že je to pre nich oddych, relax, odreagovanie, traja uvádzajú, že pozerajú seriály keď už nevládzu, alebo nechcú robiť nič iné. Piaty respondenti vyzdvihujú zábavu, alebo humor, traja uvádzajú ako dôvod to, že seriály rozoberajú niečo pre nich blízke. Traja respondenti uvádzajú ako jeden z dôvodov to, že pri seriáloch nemusia rozmýšľať, piati že pozerajú seriály popri niečom inom, štyria z toho k jedlu.

Zaujímavá je tiež výpoveď respondentky, ktorá ako dôvod uvádza: „Inšpirácia...pozeráš sa ako sa obliekajú, čo majú nové, kam ísť na výlet, ako vyzerajú mestá...“¹⁹⁸, alebo respondentky,

¹⁹⁴ Respondentka Baška, príloha str. p13

¹⁹⁵ Respondentka Dorota, príloha, str. p48

¹⁹⁶ Respondentka Andy, príloha, str. p8

¹⁹⁷ Respondentka Gabika, príloha, str. p69

¹⁹⁸ Respondentka Lenka, príloha, str. p80

ktorá hovorí „...sú niekedy aj mojimi vzormi, že chcem byť taká ako oni...“¹⁹⁹. Jedna respondentka tiež ako jeden z dôvodov uvádza, že je seriál farebný a všetci sú tam pekní.

Odpovede na túto otázku sú veľmi podobné odpovediam na otázku predchádzajúcu, aj u jednotlivých respondentov sú, napriek mojim očakávaniam, odpovede konzistentné, až na respondentku (Tereza), ktorá uviedla, že ona pozerá seriály preto, že je to zaujímavé, zábavné a pekné, kým ľudia všeobecne pozerajú seriály preto, že sú jednoduché, stotožňujú sa s hrdinami a nemusia pri nich rozmýšľať. K odpovedaniu na tieto dve otázky sa ale niektorí respondenti vracajú aj počas ďalšieho priebehu rozhovorov.

3.a Aký seriál pozeráš?

Táto otázka bola položená v úmysle jednak zistiť, či respondenti pozerávajú seriál vhodný pre moju výskumnú sondu, čo už ale bolo zisťované pred samotným výskumom, ako aj uviesť nasledujúcu otázku, kedy som dúfala, že v naviazaní na konkrétny seriál napadnú respondentov príčiny, ktoré predtým nespomenuli.

Myslím, že pre moju prácu nie je relevantné uvádzať detailne odpovede respondentov na túto otázku. Väčšina respondentov uviedla viac ako jeden seriál. Najviac respondentov uviedlo seriál Gilmore Girls, (trinásť), piati Gossip girl, štyria Sex v meste. Niektorí respondenti uvádzali tiež How I met your mother (piati) a Priateľov (štyria), tieto seriály sú ale pre moju výskumnú sondu len okrajovými. Ostatné seriály boli zastúpené menším počtom respondentov.

3.b Čo ti jeho pozeranie prináša?

V tejto otázke som sa snažila, ako som už spomínala, doplniť otázku základnú, prečo pozerajú seriály, ale z iného uhlu a aplikované na konkrétny seriál, v snahe získať iné náhľady.

Odpovede boli ale podobné odpovediam na otázky 2a a 2b. Sedem respondentov uviedlo, že im seriál prináša oddych, či relax, piatim prináša odpútanie od ich problémov, piatim zábavu. Dvaja respondenti uviedli, že pozerajú seriál s kamarátmi („Je to najzaujímavejšie, keď to človek pozerá s viacerými ľuďmi a potom sa môže o tom rozprávať, že čo bude ďalej, kto sa s kým dá dokopy a celý týždeň sa človek teší na ďalší diel, potom si to spolu pozrieme na intráku, potom to rozoberáme...“²⁰⁰), dvaja respondenti tiež uviedli, že v seriály nachádzajú vzor. („Tak keď som bola mladšia tak som pozerala Smallville, to je akože Superman, tak tam som si stále hovorila, že treba

¹⁹⁹ Respondentka Gabika, príloha, str. p69

²⁰⁰ Respondentka Gabi, príloha, str. p65

byť dobrý a že možno že sa mi to vyplatí. Alebo napríklad aj také nápady na oblečenie z toho môžem čerpať z takého seriálu.“²⁰¹)

4. Prináša ti pozeranie seriálu nejaké potešenie? Ak áno, vedel by si ho popísať?

V tejto otázke som sa snažila takisto poodhaliť príčiny, prečo ľudia pozerajú seriály, aj keď otázka bola už sugestívnejšia a vychádzala z predpokladu, že divanie sa na seriály ľuďom prináša potešenie. Takisto bola prvým miernym náznakom voyeurizmu v mojej práci a zaujímalo ma, či niekto túto problematiku spomenie.

Odpovede na túto otázku boli ale znova len opakovaním, alebo miernou obmenou odpovedí na otázky predchádzajúce. Piaty respondent uviedli, že im pozeranie seriálov prináša odreagovanie, vytrhnutie zo stereotypu, štyria uviedli oddych, relax, uvoľnenie, dvaja stotožnenie, traja vyzdvihli, že nemusia nič robiť a dvaja, že sa dívajú na seriál pri jedle. Traja respondenti uviedli, že seriály im prinášajú potešenie v zmysle, že ukazujú krajší svet, alebo šťastné konce, čo sa v predchádzajúcich otázkach nevyskytovalo („...ako keby si tam bola a tam to bolo všetko také pekné ešte cez taký fajný filter moderný natočené, že to bolo fakt jak z rozprávky proste...“²⁰²).

2. blok: Prienik seriálového a skutočného sveta

Otázkami v tomto bloku som sa pokúšala zistiť, nakoľko sa respondenti nechávajú vtiahnuť do seriálového sveta, respektíve ako sa prekrýva ich skutočný svet so svetom seriálu. V tomto bloku som sa už inšpirovala teóriou, otázky už boli vedené určitým smerom, keďže ale tieto teórie boli popísané v teoretickej časti a do vzťahu s odpoveďami na otázku budú uvedené v diskusii, na tomto mieste ich spomínam len veľmi stručne. Za teoretickú inšpiráciu týchto otázok považujem jednak psychologické teórie, ako Metzovu identifikáciu (primárne s pohľadom a sekundárne s postavou) (Metz, 1991), tak Pondelíčkovu vciťovanie a spoluprežívanie, ale tiež Debordovu myšlienku o pseudozážitkoch a žití vo svete spektaklu (Debord, 2007), ako aj teóriu Adorna (Adorno, 2009), podľa ktorej sa stierajú hranice medzi obrazom a realitou a Baudrillardov popis fungovania v simuláciách (hlavne pri otázke, či by mohli byť pocity spoluprežívané so seriálovou postavou náhradou skutočných pocitov) (Baudrillard, 2001).

5. Uvedomuješ si počas sledovania seriálu, že to nie je skutočné, alebo sa nechávaš vtiahnuť?

²⁰¹ Respondentka Gabika, príloha, str.p69

²⁰² Respondent Pietro, príloha, str. p133

Pri tejto otázke ma zaujímalo, nakoľko prenikajú respondenti počas pozerania seriálu do seriálového sveta, respektíve lepšie povedané, nakoľko to reflektujú, alebo nakoľko sú ochotní túto reflexiu priznať. Otázka bola síce relatívne uzavretá, dalo sa na ňu odpovedať aj jednoducho áno-nie, ale tvorí akoby predotázku k ďalším otázkam ohľadne vciťovania sa do postáv a spoluprežívania pocitov. Je akoby naladením pred ďalším pýtaním sa.

Desať respondentov odpovedalo, že si uvedomuje počas pozerania, že svet seriálu nie je skutočný, zaujímavé ale je, že traja z nich sa napriek tomuto uvedomeniu nechávajú vtiahnuť do deja. Šesť respondentov uviedlo, že si to neuvedomuje, všetci títo sa zároveň nechávajú vtiahnuť do deja a traja odpovedali kedy ako, pričom všetci z nich sa do deja vtiahnuť nechávajú.

Dvanásť respondentov uviedlo, že sa nechávajú vtiahnuť do deja, niektorí to dosť zdôraznili, („Nechávam sa vtiahnuť do deja. Dokonca si myslím, že to je skutočné.“²⁰³) a piati, že sa vtiahnuť nenechávajú, z toho ale jedna respondentka neskôr uviedla, že bola pred časom zaľúbená do jednej z postáv, takže si myslím, že by sa dala radiť skôr k prvej skupine.

Z tejto otázky teda vyplýva, že väčšina respondentov sa necháva počas pozerania vtiahnuť do deja, necháva sa preniesť do seriálového sveta, aj keď niektorý z nich si uvedomujú, že to nie je svet skutočný. Samozrejme, čo som zdôraznila aj pri dotazovaní, je jasné, že si to bežne, alebo keď sa ich to takto opýtam, uvedomujú, že seriálový svet nie je skutočný, zaujímalo ma, či si to uvedomujú v tej chvíli, keď sa na to dávajú. K tejto téme sa vracia, už trochu zo širšia aj ďalšia otázka.

6a. Vciťuješ sa do postáv počas pozerania? Spoluprežívaš s nimi ich pocity?

Táto otázka bola položená v náväznosti na predošlú. Jej cieľom bolo prehĺbiť túto problematiku, i keď je tiež relatívne uzavretá, odpovede na ňu boli rozvinutejšie.

Dvanásť respondentov uviedlo, že sa vciťuje do postáv a spoluprežíva s nimi ich pocity, plus dvaja že sa vciťujú do postáv, ktoré sa nachádzajú v podobnej situácii ako oni („...viem sa pri seriály vciť do človeka, ktorý nemá peniaze a vtedy s nimi tak súcítím a som schopná každé jeho gesto prežívať osobne...“²⁰⁴) a jedna respondentka bola na pochybách. Len traja respondenti uviedli, že sa nevciťujú. Väčšina respondentov teda uviedla, že sa vciťuje a spoluprežíva pocity.

²⁰³ Respondent Miro, príloha, str. p96

²⁰⁴ Respondent Ďobka, príloha, str. p41

6b. Vedela by si tieto pocity porovnať s pocitmi v reálnej situácii, v skutočnom svete?

V tejto otázke mi išlo hlavne o popis pocitov spoluprežívaných s postavami, ale domnievam sa, že keby som sa pýtala priamo na popis, bola by otázka príliš nejasná. Takto som sa pýtala na rozdiel medzi skutočnými a spoluprežívanými, na čo sa jednak ľahšie odpovedá, keď to má s čím človek porovnať, keď to voči niečomu vymedzí, a jednak som sa dostala aj k istej konfrontácii sveta skutočného a sveta seriálových postáv.

Pocity spoluprežívané s postavami hodnotili respondenti rôzne, jednak v kvalitatívnom a jednak v kvantitatívnom zmysle. Kvantitatívne označilo šesť respondentov (vyjadrovalo sa k nej štrnásť respondentov, čo je nízke číslo hlavne kvôli tomu, že tí, ktorí odpovedali, že s postavami neprežívajú pocity, nevyjadrovali sa ani k tejto otázke) seriálové pocity za kratšie, rýchlejšie podľa nich pominú („...kúsok na neho povrieskam, ale potom som ďalej šťastná, nijak ma to neovplyvňuje, len to je tá sekunda.“²⁰⁵)

Z hľadiska kvality považujú ale, čo je veľmi pozoruhodné, seriálové pocity za slabšie ako skutočné len dvaja respondenti. Piaty sa ale vyjadril, že sú pre nich pocity spoluprežívané so seriálovými postavami silnejšie, intenzívnejšie ako skutočné pocity („...ako nehovorím, že nemám emócie, lebo mám, len asi v seriály je to ešte nejak také, že v tom momente sa veľmi viem hnevať, alebo sa veľmi viem báť...“²⁰⁶; „ A tým pádom keby to bolo reálne, tak ja neviem, asi by som sa správal nie tak rozčítene.“²⁰⁷ – respondent popisoval ako ho pôrod seriálovej postavy dohnal skoro k slzám a keď rodila jeho blízka rodina, ako mu stačilo pogratulovať a nejak inak zvlášť ho to nezaujímalo.).

V tejto súvislosti sa domnievam, že je významným rysom seriálu to, že situáciu s postavou človek vidí na vlastné oči, je tam s ňou, počuje ju, dokonca často aj hudbu, ktorá má posilniť vnem, vidí často prehnané reakcie okolia, dôležité, alebo zvlášť emocionálne momenty sú špeciálne zdôraznené, pocity diváka sú akoby vedené seriálom. Nič z toho sa v skutočnom svete nedeje, možno preto je o toľko ľahšie vcítiť sa do postavy, ktorá niečo prežíva a možno preto sú tieto pocity respondentmi hodnotené ako intenzívnejšie či silnejšie ako skutočné pocity.

Jeden z respondentov (Michal), tiež poukázal na to, že v seriály chýba spätná väzba, že je tam stále ako tretia, vložená osoba a nemôže nijako zasahovať. Divák vo svojej role pasívneho prijímateľa toho, čo mu je v seriály ponúknuté sa nemôže nijako angažovať, len na seba necháva seriál pôsobiť.

²⁰⁵ Respondentka Gabika, príloha, str. p70

²⁰⁶ Respondentka Andy, príloha, str. p9

²⁰⁷ Respondent Miro, príloha, str. p97

Dvaja respondenti uviedli, že pocity, ktoré spoluprežívajú s filmovými postavami sú iné ako skutočné pocity, že také v skutočnom živote neprežívajú („Také nemám, tak trápne som sa za nikoho necítila.“²⁰⁸)

6c. Myslíš si, že by tieto pocity mohli byť náhradou skutočných?

Táto otázka bola položená práve ako snaha o podchytenie teoretických konceptov (v úvode k bloku otázok spomínaných autorov ako Adorno, Baudrillard, Debord) prakticky, reflexiou respondentov, inšpirovaná ale bola nižšie uvedenou reakciou respondentky Terezy v jednom z prvých rozhovorov.

Z osemnástich opýtaných respondentov na túto otázku kladne odpovedalo osemnásť. Všetci moji respondenti súhlasili s tým, že by takéto seriálové spoluprežívanie pocitov mohlo byť náhradou skutočných pocitov v skutočnom svete. Z toho šiesti pripustili, že to platí aj pre nich („Áno. Jasné, jasné, na 100 percent ako, pre mňa je to niekedy až to isté, vieš čo, ako skutočné, imaginárne pocity.“²⁰⁹; „Hej, ja si myslím, že preto ich tak intenzívne prežívam teraz, že nemám nič také vo svojom živote, takže je to ako keby úplne presne totálne to, že nahrádzať si skutočné pocity.“²¹⁰), ďalší štyria, že pre nich niekedy, napríklad keď sú smutní, alebo chorí, a traja uviedli, že pre nich to neplatí, ale pre niekoho si myslia, že môže („Ako, no, určite pre niektorých ľudí a ja si myslím, že to tak je, že väčšina ja neviem, takých ľudí starších, že žijú seriálmi. Viem, že veľa starších ľudí, ktorí sociálne kontakty nemajú až také, si to nahrádzajú svojimi kamošmi v telke a viem si predstaviť, že to je dosť uspokojivá náhrada, keď si na to zvykneš, tak už nepotrebuješ vzťahy s ľuďmi budovať.“²¹¹), z toho dve respondentky majú opačný pocit, a to že keď si pozrú niečo v seriály, tak nie že by im to stačilo pre život, ale práve naopak, že im to len vyvolá chuť a potrebu niečo také ísť zažiť aj v skutočnom živote.

Podnetom pre zaradenie tejto otázky do celkového súboru otázok bola ale hlavne reakcia respondentky Terezy, ktorá hovorila, že si odžíva podnety, alebo nejaký druh spoločenskosti a potom nemá potrebu to hľadať zvonka, že keď sa niečo deje v seriály, tak má pocit, že sa niečo deje aj v jej živote. Hovorí: „ Jo a tým pádom jako kdyby uspokojím tu potřebu toho aby se něco dělo, tím seriálem, takže jsem jako kdyby na tom životním minimu uspokojování této potřeby, já nevím třeba nějaké dynamiky života, jo, a tím spíš jako tak že vlastně dostanu na nějakou, na

²⁰⁸ Respondentka Lucka, príloha, str. p88

²⁰⁹ Respondent Pietro, príloha, str. p134

²¹⁰ Respondentka Boženka, príloha, str. p35

²¹¹ Respondentka Lucia, príloha, str. p88

nějakou životní, jako na nějakou znesitelnou možnost tady té životní dynamiky a prostě takhle mně to může udržovat. Já bych to potřebovala k něčemu přirovnat. Já mám pocit jako kdyby si jedla já nevím, třeba jenom chleba, že jako zasytíš ten hlad...“²¹²

7. Považuješ svět seriálu za zajímavější ako tvoj každodenný svet? Ak áno tak v čom a prečo?

Táto otázka bola položená v snahe o porovnanie vnímania skutočného sveta a sveta seriálu, takisto v inšpirovaná vyššie prezentovanými myšlienkami z teoretickej časti.

Na túto otázku odpovedalo osem respondentov, že svet seriálu nepovažujú za zaujímavejší ako ich skutočný svet, sedem respondentov odpovedalo kedy ako, alebo ktorý ako, že niekedy je zaujímavejší a niekedy nie, prípadne v niektorých seriáloch je zaujímavejší a v niektorých nie a len päť respondentov považuje svet seriálu za zaujímavejší ako ich skutočný svet. Piaty respondenti uviedli, že je rýchlejší, alebo zhustenejší („Tam se prostě strašně moc věcí děje, že jo. V tom jednom dílu vlastně se jako odehraje to, co člověk za, za... d tak to prostě člověk v normálním reálu za prvé neprožije nikdy samozřejmě a já nevím třeba za rok...“²¹³

8.a Menil by si s niektorou postavou situáciu?

Táto otázka bola kladená respondentom v súvislosti s predchádzajúcou a ako nadväzujúca na ňu. Pýtam sa v nej, či svet v seriály, alebo veci, ktoré sú tam ukázané, by chceli aj sami zažiť, alebo skúsiť, alebo by ich chceli iba vidieť.

Na túto otázku odpovedalo áno až šesťnásť respondentov, a len štyria nie. Z tých, ktorý odpovedali áno sedem respondentov zdôraznilo, že len na nejaký čas, alebo len vyskúšať, že by si to radi skúsili, ale nechceli by to kompletne vymeniť za svoj život. Štyria respondenti pri tom spomenuli postavu, ktorá je pre nich atraktívna ako jeden z dôvodov prečo by menili. („...s Joy, Earlovou bývalou by som menila,lebo ona má takého dzivého krabáka, takého super chlapa a má s ním veľa srandy.“²¹⁴; „...by som sa veľmi rada vymenila s tou démonkou, ktorá je buchnutá do toho anjela a on je do nej, pretože on je taký chutný že koniec.“²¹⁵) a štyria by menili skôr prostredie ako situáciu, napríklad nie že by chceli byť na mieste tej osoby v tej partii kamarátov

²¹² Respondentka Tereza, príloha, str. p149

²¹³ Respondentka Tereza, príloha, str. p149

²¹⁴ Respondentka Tamka, príloha, str. p142

²¹⁵ Respondentka Boženka, príloha, str. p35

a riešiť podobné veci, ale dajme tomu žiť v New Yorku a pracovať v architektonickej kancelárii, ako jedna z postáv

S odstupom času sa ale obávam, že táto otázka sa pozmenila z pôvodného zámeru tým, že som mnohým respondentom povedala, že stačí dočasne, alebo si to vyskúšať, a teda z nej vymizol faktor toho, nakoľko by vymenili aj na trvalo, seriálový svet za svoj vlastný, reálny svet.

8b. Menil by si s niektorou postavou jej osobnosť, alebo niektoré jej vlastnosti?

Touto otázkou som sa chcela dozvedieť, či je nejaká postava v seriály vzorom pre respondenta, či by sa jej chcel nejakým spôsobom priblížiť, alebo byť ako ona, prípadne správať sa ako ona, či nechávajú seriálový svet ovplyvňovať ich svet skutočný.

Sedem respondentov odpovedalo nie, ale dvaja z toho by chceli meniť materiálne veci (byt, účes, šaty...) Osem respondentov uviedlo, že áno, pričom siedmi by menili vlastnosti, dvaja výzor a traja zdôraznili, že by nemenili osobnosť. Zaujímavé je aj to, že by päť respondentov menilo fyzické, materiálne záležitosti a dvaja výzor, akoby skôr išlo o to, čo by chceli mať, nie kým by chceli byť.

8.c Porovnávaš sa počas pozerania s postavami?

Táto otázka bola položená takisto v snahe o konfrontáciu reálneho sveta so svetom seriálu, zaujímalo ma, či respondenti plne prežívajú seriálový svet, alebo či ho konfrontujú so svojim skutočným svetom, prípadne či považujú seriálový svet za natoľko reálny, že ho so skutočným svetom porovnávajú.

Päť respondentov na túto otázku odpovedalo nie, že sa neporovnávajú s postavami a desať respondentov, že áno, že to robia, z toho šiesti porovnávajú jednanie a reakcie, čo by urobili oni na mieste postáv inak („...stále si vravím, že ja by som lepšie reagovala v tej situácii ako tá postava...“²¹⁶).

9.a Ovplyňuje tebou sledovaný seriál tvoje jednanie v skutočnom živote? Ako?

²¹⁶ Respondentka Gabika, príloha, str. p71

Touto otázkou som sa snažila takisto zistiť prepojenie sveta reálneho a sveta seriálu u respondentov, ako ovplyvňuje seriálový svet svet skutočný a či vôbec. Takisto je naviazaním na otázku 8b, ale na ovplyvňovanie a preberanie vecí zo sveta seriálu sa pýta priamo.

Priame odpovede na túto otázku boli relatívne zdržanlivé, len traja respondenti odpovedali áno a štyria nie. Ďalší štyria sa vyjadrili, že dúfajú, že nie, alebo podľa nich nie, takže akoby pripustili nejakú možnosť, že sa to deje, ale nie vedome a podobne odpovedali aj ďalší traja respondenti, ktorí pripustili, že možno áno.

Zaujímavé ale je aj to, ako ovplyvňuje seriál ich jednanie v skutočnom živote. Štyria respondenti uviedli, že preberajú humor, alebo „hlášky“ zo seriálu, takže akoby nič hlboké, alebo vnútorné, len povrchné, človeka viac- menej neovplyvňujúce. Šiesti hovorili o preberaní vzoru pre svoje jednanie, z toho dvaja v minulosti („...jedna vec je že ťa to ovplyvní a druhá vec je či ozaj cielene v tvojom správaní implikuješ nejakú vec z toho seriálu. A ja som fakt urobil také, že som si bol vedomý toho, že to je vec z toho, vec akt, čin myšlienka, ale že fakt je z toho seriálu a fakt že, aj keď človek vie že to bol len seriál tak sa to snažíš nejak aplikovať do toho vlastného život...“²¹⁷) a ostatný aj v súčasnosti („...Tak dúfam že pozitívne hlavne, napríklad keď je niekto akoby mojím vzorom, tak sa snažím byť ako ona a byť možno viacej pribojnejšia, možno viac priateľská, napríklad sa mi páči, že tie tri sestry, aj my sme tri sestry, a oni tak stále držia spolu, chodia spolu na výlety, tak aj ja sa tak snažím organizovať spoločné akcie a tak...“²¹⁸) Zaujímavá je aj odpoveď respondenta Mira, ktorá je síce osamotená, myslím ale, že k problematike celkom ilustratívna. Takisto mnoho iných odpovedí tu bolo zaujímavých, ale nemali v tejto otázke žiaden ekvivalent, nič s čím by sa dali prepojiť, domnievam sa ale, že sú pre túto otázku celkom ilustratívne. („... len potom cítim, alebo určitým spôsobom vnímam, že to nie som s tým akoby sám, že to vymysleli tvorcovia nejakí, že vymysleli ten príbeh ktorý proste ja možno prežívam naozaj... proste nie som v tom sám, to máš to isté ako keby som stretol človeka, ktorý má podobný problém a hneď si máme čo povedať ohľadom toho...“²¹⁹); „Že som bol tak zamilovane naladený, alebo ja neviem, tak sladko.“²²⁰; „No ríkám jako, pokud mi to saturuje nějakou... potřebu pestrosti života tak to může žejo ovlivňovat, že se prostě nažeru seriálu a nejdu pak ven, mezi lidi. Vyloženě. Toto je ono, jo, v tomto směru to může určitě ovlivňovat. proto se tomu snažím vyhnout, protože vím, že to není dobré ovlivnění.“²²¹

Celkovo som bola prekvapená ako ľudia reflektujú ovplyvnenie seriálom a ako to sami rozviedli.

²¹⁷ Respondent Mišo, príloha, str.p125

²¹⁸ Respondentka Gabika, príloha, str. p71

²¹⁹ Respondent Miro, príloha, str. p99

²²⁰ Respondent Pietro, príloha, str. p135

²²¹ Respondentka Tereza, príloha, str. p155

9.b Máš nejaké predstavy spojené so seriálom aj mimo pozerania seriálu? Aké? (Dejové? Vystupuješ v nich? Ako kto? Ako nová postava? Ako jedna z postáv?)

Otázka bola zameraná takisto na prepojenie sveta seriálu so skutočným svetom, na to, či je seriál pre človeka tak silným, že o ňom premýšľa aj mimo pozerania, alebo tak príjemným, že sa do neho utieka aj keď ho práve nesleduje. Takisto ma zaujímala pozícia v predstavách, ak nejaké sú, či je aktívna, alebo pasívna, ak aktívna, tak či sa človek rád zbaví svojej osoby a vystupuje ako osoba iná, alebo radšej ostane sám sebou len sa v predstavách prenesie do seriálu.

Sedem respondentov na túto otázku odpovedalo, že predstavy spojené so seriálom nemá vôbec, z toho dvaja zdôraznili, že majú vlastné veci na riešenie, alebo dosť svojich problémov na to, aby sa zaoberali takými hlúposťami. Dvaja z respondentov, ktorý ale uviedli, že nemajú predstavy spojené so seriálom vôbec uviedli tiež, že ich mávali v minulosti. Predstavy ďalších troch respondentov sa týkali len formálnych vecí spojených so seriálom, a to že premýšľajú, kedy budú seriál znova pozerať, prípadne keď vidia situáciu podobnú tej seriálovej, tak si spomenú na seriál, že aj tam taká situácia bola. Jedna respondentka uviedla, že premýšľa nad seriálom, keď v ňom boli eticky sporné momenty. Jedna respondentka, že má predstavy o svete na základe seriálu („Ešte napríklad v tom 2 a pol chlapa mám predstavy o niektorých chlapoch že sú fakt hrozní...“²²²). Podobne reagovala ešte jedna respondentka, ktorá vravela, že si predstavuje vo svojom svete situáciu inšpirovanú seriálom, ako ona bude žiť podobný život ako postava, ale nie život tej postavy (pôjde do Ameriky, bude tam študovať, mať priateľa...)

Štyria respondenti premýšľajú o tom, čo sa v seriály stalo, alebo stane, ale nevytvárajú si vlastný príbeh. Predstavy, v ktorých vytvárajú nové situácie mali deväti respondenti, z toho šiesti keď boli mladší. Z týchto deviatich traja respondenti uviedli, že si pasívne predstavovali, alebo predstavujú dej bez toho, aby tam vystupovali. Dvaja z nich ale uviedli, že niekedy v nich aj vystupujú. Sedem respondentov vo svojich predstavách aktívne vystupuje, z toho štyria ako jedna z postáv („...ja sa vidím ako ten z toho seriálu, že akože vyložene sa stotožním v tom obraze, v tej vízii...“²²³), jeden respondent uviedol, že v predstavách vystupuje niekedy ako existujúca a niekedy ako nová postava.

Zaujímavé je tiež, že traja respondenti uviedli, že sa ich predstavy spojené so seriálom týkali atraktívnych postáv vystupujúcich v seriály. Na túto otázku jedna respondentka reagovala slovami:

²²² Respondentka Tamka, príloha, str. p143

²²³ Respondent Mišo, príloha, str. p125

„A keby aj hej tak toto ti nepriznám ani ...“²²⁴, čo len poukazuje na to, že výskumník si môže urobiť obraz len podľa toho, čo sú jemu, alebo aj sami sebe respondenti ochotní priznať.

3. blok: *Moc nad seriálovým svetom*

Tento blok otázok je veľmi krátky, obsahuje len jednu otázku zahŕňajúcu tri podotázky. Teoretickou inšpiráciou pre zaradenie tohto bloku boli myšlienky Foucaulta a Lyona a Denzina o dohliadaní.

10.a Ako sa ti páči pozícia, z ktorej vidíš a vnímaš viac ako jednotlivé postavy? Uvedomuješ si ju?

Táto otázka bola položená v snahe zistiť, či by mohlo byť pozeranie sa na seriály istým spôsobom dohliadania, vyvolávajúceho pocit moci. Pri tejto otázke ale bol problém toho, že si to respondenti neuvedomujú, asi najväčší. Samozrejme si uvedomujem, že je táto problematika omnoho komplexnejšia a moja otázka je skôr povrchná, nemala sa pýtať úplne na popis a pochopenie pocitu moci, len zistiť, či respondenti nereflektujú práve túto moc ako jednu z možných pohnútok k pozeraniu seriálu.

Pomer respondentov, ktorý si túto pozíciu uvedomujú (sedem) k tým, ktorí si ju neuvedomujú (šesť) je relatívne vyrovnaný. Deväť respondentov sa vyjadrilo, že sa im táto pozícia páči, ale už len štyria ju považujú za zvýhodnenú („Jaj že viem viac, no jasné, to je vždy výhoda vedieť viac.“²²⁵) a s mocou si ju vyslovene spája len jedna respondentka („Možno áno, možno áno, rozmýšľam, možno je to jeden z tých dôvodov prečo ľudia radi pozerajú seriály, lebo môžu byť takmer bohom v podstate...“²²⁶) a jedna trocha rozpačito. Dvaja respondenti uviedli, že keby to aj bola moc, nedá sa uplatniť.

Veľmi zaujímavá je tiež reakcia respondentky, ktorá tu sama použila termín voyeur bez toho, aby som ju k tomu viedla, alebo ho spomenula. Ako odpoveď na otázku, či sa jej páči táto pozícia hovorí: „No určite, taký voyeur.“²²⁷

²²⁴ Respondentka Alenka, príloha, str. p5

²²⁵ Respondentka Zuzana, príloha, str. p164

²²⁶ Respondentka Ďobka, príloha, str. p46

²²⁷ Respondentka Zuzana, príloha, str. p163

Odpoveď, že sa im táto pozícia skôr nepozdáva ako pozdáva, dali piati respondenti, z ktorých všetci predtým povedali, že si ju neuvedomujú. („Skôr to je asi také znervózňujúce pre mňa, lebo väčšinou je to v takých situáciách, že niečo sa tam deje, niečo sa rieši, alebo človek má chuť pomôcť tým dotyčným a potom také znervózňujúce je to, že sa nemôže tam zapojiť, takže tým pádom potom skôr človek má potrebu to riešiť.“²²⁸; „Nie, mal som z toho pocit že ma to štvalo že aaaghr, čo sa neporozprávajú!“²²⁹)

Dvaja respondenti tiež pri tejto otázke podotkli, že je zvláštna, že sa im na ňu ťažko odpovedá, čo si aj sama uvedomujem a spolu s otázkou 10c sú to asi dve pre respondentov najťažšie zodpovedateľné otázky.

10.b Ako vnímaš fakt, že nemôžeš ovplyvniť to, čo vidíš? Chcela by si mať možnosť ovplyvniť to?

Zaujímalo ma, či je pre respondentov zaujímavejšie vnímať seriálový svet skôr aktívne, alebo skôr pasívne, či sú radi v pozícii diváka a ide im o to samotné dívanie sa, alebo skôr by chceli mať možnosť ovplyvniť to aktívne, niečo si skúsiť, či ich baví, že sa na niečo dívajú, alebo by sa chceli skôr niečoho účastniť.

Táto otázka bola položená ale iba situačne a to jedenástim respondentom. Z nich traja by chceli mať možnosť zasahovať, traja nie a štyria niekedy, asi, možno. Aktívny prístup by si zvolili traja respondenti, z toho jeden veľmi zaujímavým spôsobom, lebo kým ostatný, ktorí sa vyjadrovali pre aktívny prístup, chceli by mať možnosť postave pomôcť, alebo dohovoriť, tento jeden respondent (Pietro), by chcel aby sa postavám niečo nepodarilo, aby to nebolo stále tak, že im všetko vychádza („Povedzme aby sa niekedy niečo nepodarilo, alebo tak, lebo im sa tam furt dačo podarilo a mňa by zaujímalo ako by to riešili povedzme kebyže to nevyjde, alebo niečo.“²³⁰). Táto pozícia je asi najinteraktívnejšia zo všetkých, lebo by chcel ovplyvňovať nie v snahe pomôcť, alebo aby veci vyšli tak, aby to bolo pre postavy čo najlepšie, ale práve naopak, chcel by si s nimi robiť pokusy, zaujímalo by ho, aké by to bolo, keby im to zrazu nevyšlo, oprostene od toho, že by k nim mal nejaký vzťah.

10.c Ako vnímaš fakt, že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

²²⁸ Respondentka Miška, príloha, str. p130

²²⁹ Respondent Miro, príloha, str. p101

²³⁰ Respondent Pietro, príloha, str. p 136

Túto otázku hodnotím ako pre respondenta najmenej zrozumiteľnú, mojím zámerom ale bolo konfrontovať ho s voyeurizmom zatiaľ bez toho, aby som použila ten termín a zistiť, aký má k nemu postoj a či si to nejakým spôsobom uvedomuje, bez toho aby sa k nemu pridružili negatívne konotácie, ktoré v sebe slovo voyeur obnáša. Niektorým respondentom, podľa situácie a vhodnosti pre svoju obtiažnu pochopiteľnosť nebola táto otázka ani položená.

Zo šestnástich opýtaných dvanásť tento fakt vôbec nevníma, nikdy ich to nenapadlo, traja respondenti reagovali, že je to tak spravené a len dvaja, že sa im ten pocit páči. Reakcie týchto dvoch boli ale prekvapivo pozitívne, uvedomovali si ten pocit a mali radi výhody, ktoré prináša. Ďobka hovorí: „No tak je to ten pocit ležérnosti, ja sa môžem dívať na seriál kde sú krásne oblečení ľudia a ja byť v nejakom opľuvanom pyžame, to je môj obľúbený pocit“²³¹ a Lucka: „No to je super, inak nad tým som rozmýšľala, že Fraser je taká najmilšia moja blízka partia, ktorú si pustím k sebe do bytu aj keď som v pyžame, alebo nemám upratané, ležím v bordelíku, takže dobre ich poznám, sú to dobrí kamaráti, ale super je, že... ma nepoznajú vôbec, lebo si môžem dovoliť ich púšťať aj keď nemám upratané, aj keď nemám nakúpené a čím ich ponúknuť, hocikedy. Že iných dobrých kamarátov, aj kvôli vám by som sa minimálne obliekla z pyžama do normálneho, alebo tak.“²³² U oboch ale je to spojené skôr s pohodlnosťou ako s nejakými voyeurskými pohnútkami.

4. Blok: Voyeurizmus

V tomto bloku sa už dostávam priamo k voyeurovi a voyeurizmu. Konfrontujem respondentov priamo s pozeraním do súkromia a nakoniec aj s voyeurizmom samotným.

11. Myslíš si, že pri pozeraní seriálu nazeráš do súkromia iných? Prečo? V čom je rozdiel?

Táto otázka bola prípravou otázkou k otázkam o voyeurizme, chcela som vedieť, či sú respondenti vôbec ochotní považovať umelé súkromie za súkromie.

²³¹ Respondentka Ďobka, príloha, str. p46

²³² Respondentka Lucka, príloha, str. p90

Traja respondenti uviedli, že tak nazerajú do súkromia iných („No jasné, do veľmi intímneho súkromia.“²³³), ale pätnásť, že nie. Dvaja, že ich to nikdy nenapadlo. Ako argument uviedlo pätnásť respondentov, že je to kvôli tomu, že to nie sú skutoční ľudia, a teda nemajú súkromie (dvaja z toho až pri odpovedi na nasledujúcu otázku). Odpovede na túto otázku boli celkom jednoznačné. Umelé súkromie nie je pre respondentov (okrem troch) súkromím, pretože to nie sú skutoční ľudia.

12.a Baví ťa sledovať chovanie a osudy aj skutočných ľudí v skutočnom živote?

Takisto už sa touto otázkou dostávam k samotnému voyeurizmu, či je to voyeurizmus rovnaký ako skutočný voyeurizmus, či ľudia bavia dívať sa na osudy aj skutočných ľudí, najprv len či sa zaujímajú o osudy, ďalšie otázky budú bližšie a bližšie voyeurizmu.

Desať respondentov reagovalo tak, že ich to zaujíma, traja že trocha, do určitej miery a len dvaja nie. Jedna respondentka sa dostala k voyeurizmu reakciou: „Teraz neviem, akože či niekoho špehujem? Lebo toto čo sa tam deje to je vlastne špeh.“²³⁴ U ostatných šlo ale možno skôr o záujem o známych, alebo prípadne o sledovaní ľudí v jedálni, v kaviarni, na stanici, z okna a podobne, čo vlastne je síce dívaním sa na ľudí, ale nie veľmi dívaním sa na ich súkromie.

12.b Napadlo ťa takto niekedy sledovať napríklad dianie u susedov? Prečo? V čom je rozdiel, prípadne podobnosť?

Táto otázka je už bližšia voyeurizmu ako dívaníu sa do súkromia, ostáva ale pri skutočnom svete, pri skutočnom súkromí.

Jedenásť respondentov odpovedalo, že nie, že ich to nikdy nenapadlo. Šiesti áno a traja že keď im to padlo do oka (dvaja z toho predtým uviedli nie) plus dvaja keď je to pre nich zaujímavé, alebo to z nejakého dôvodu potrebujú.

Rozdiely, ktoré respondenti uvádzali boli rôzne. Seriál považovalo za zaujímavejší sedem ľudí, z čoho traja vyzdvihli technickú stránku (detail, strih, kamera), a šiesti považovali seriál za zhutnený, zrýchlený, že ukazuje len to zaujímavé a vždy sa tam niečo deje (k tomuto názoru sa v ostatných otázkach pripájajú ešte ďalší traja respondenti) . Štyria ďalší respondenti uviedli, že sa

²³³ Respondent Pietro, príloha, str. p137

²³⁴ Respondentka Lucka, príloha, str. p91

im páči, že je seriál odosobnený, že sa ich to netýka („...v skutočnosti to buď veľmi zabolí, keď sa dačo zlé deje a je to reálne a keď vo filme to je jedno, proste prejde ten pocit, ten zlý pocit.“²³⁵)

Ďalšou skupinou odpovedí bola skupina, kde nešlo o motív prečo sa dívajú radšej na seriály, ale prečo sa nedívajú do súkromia. Tu štyria respondenti uviedli morálne zábrany, že vedia, že dívať sa iným do súkromia nie je správne („No ja si myslím že je to hlavne ten pocit, že pri sledovaní susedov, pri špehovaní mám ten pocit špehovania, mám pocit že ma môžu pristihnúť, že to nie je dobré, že to nie je správne, že je to niečo zakázané a pri seriály nemám absolútne tento pocit, lebo viem že to nie sú reálni ľudia, nemajú reálne oné a že je to v pohode to sledovať, vieš?“²³⁶), traja z toho, plus jeden ďalší, že im samým by bolo nepríjemné, keby sa na nich niekto díval, preto to nechcú ani nikomu robiť a dvaja spomenuli strach z pristihnutia.

Oproti predchádzajúcej otázke bolo menej ľudí so záujmom o súkromie, nie len o osudy a chovanie iných ľudí.

12.c Keby vedľa vás žili postavy zo seriálu, ale boli by skutočné. Díval by si sa? (Keby prežívali také zaujímavé osudy a situácie, ale len hodinku denne, dajme tomu, že by o štvrtej prišli z práce, stretli sa tam, všetko zaujímavé by prebrali, odohralo by sa všetko a potom by sa znova rozišli a ty by si mal akurát takú dierku na dívanie sa, o ktorej by nikdy nemohli zistiť, že ju máš, že sa na nich dívaš, ale presne by si všetko videl.) Prečo? V čom by bol rozdiel?

Táto otázka sa snaží konfrontovať dívanie sa na seriály so špehovaním skutočných ľudí najbližšie, snažila som sa v nej odbúrať čo najviac rozdielov medzi seriálom a skutočnosťou a snažila som sa zistiť, v čom je rozdiel, ak nemôže byť v tom, že je seriál zábavnejší, že sa tam udeje veľa vecí a podobne. Zaujímalo ma, či to ľudia budú pozeráť s takým záujmom ako seriál a ak nie tak prečo nie.

Desať respondentov uviedlo, že by sa nepozerali, dvaja že z času, na čas a len šiesti respondenti uviedli, že by sa na to pozerali. Z týchto šiestich traja uviedli, že by sa na to pozerali radšej ako na seriál („Tak napríklad, keby vtedy o štvrtej viem, že oni sa tam stretávajú a mám na výber seriál ktorý ide o štvrtej v telke, tak sa asi pozerám cez tú skulinku... kvôli tomu že vieš pri tom seriály sa tak nevieš úplne vcítiť, lebo vieš že je to nahraté, ale kebyže vieš že niekto fakt zažíva také že zaujímavé veci, tak že si povieš že môžeš aj ty, lebo proste to sú skutoční ľudia“²³⁷)

²³⁵ Respondentka Andy, príloha, str. p12

²³⁶ Respondentka Božena, príloha, str. p37

²³⁷ Respondentka Janka, príloha, str. p63

Piati respondenti uviedli, že by sa chceli do toho diania aktívne zapojiť („...ja by som vyložene nepozeral, ja by som išiel zaklopať či sa môžem pridať, vieš...“²³⁸). Sedem respondentov hovorí o morálnych zábranách pri pozeraní ku susedom, plus traja z minulej otázky, ktorí to pri tejto nespomenuli. Šesť respondentov tiež spomenulo, že pri pozeraní seriálov je to iné, lebo je to oficiálne, je to verejné a spoločnosťou uznávané. Šesť respondentov uvádza, že by ich to nebavilo, dvaja z toho plus jeden ďalší neveria, že by to bolo až také zaujímavé ako seriál.

13. Myslíš si teda, že by divanie sa na seriály mohlo byť istým druhom voyeurizmu? Prečo? Vedel by si sa s týmto tvrdením stotožniť?

V tejto otázke sa už pýtam priamo na voyeurizmus a zaujíma ma, či sú respondenti ochotní považovať to, že sa dívajú na seriály za voyeurizmus. Uvedomujem si pri tom negatívne konotácie, ktoré tento pojem ako označenie sexuálnej úchyľky, ale aj ako obyčajné špehovanie má, chcela som ale zistiť, ako budú respondenti reagovať v priamej konfrontácii s týmto výrazom.

Trinášť respondentov uviedlo, že si nemyslia, že je to voyeurizmus. Traja z toho argumentovali tým, že to nie je reálne. Na to, že to nie je reálne, ale poukázali aj ďalší štyria, ktorí pripustili, že by divanie sa na seriály mohlo byť istým typom voyeurizmu. Celkovo teda kladne reagovalo na túto otázku šesť ľudí, ktorí s tým súhlasili, ale traja z nich povedali, že oni voyeurmi nie sú, že sa s tým nestotožnia. Len dvaja z opýtaných respondentov súhlasili s tým, že divanie sa na seriály je istým druhom voyeurizmu a že aj oni sami sú voyeurmi, keď sa na seriály dívajú. Štyria respondenti uviedli, že to záleží od toho, kto ako k tomu seriálu pristupuje a s čím, čo v ňom hľadá.

14. Čo by si povedal, keby bola situácia obrátená, keby podľa tvojho života niekto natáčal seriál?

V tejto otázke ma zaujímalo ako by respondenti reagovali v obrátenej situácii a to jednak ako porovnanie svetov postáv a skutočného sveta, jednak ako výmena rolí, z dívajúceho sa subjektu na nazeraný objekt a jednak ako prelínanie sveta seriálu a skutočného sveta, či by so seriálovými postavami chceli meniť aj túto zložku ich fungovania, ktorú si ale väčšinou divák behom pozerania sa neuvedomuje.

²³⁸ Respondent Mišo, príloha, str. p115

Sedemnášť respondentov odpovedalo, že by sa im to nepáčilo a nechceli by takúto obrátenú situáciu. Dvaja pri tom uviedli, že by sa cítili trápne, traja že je to ich súkromie a tam nikoho nepustia. Traja z nich uviedli, že by im nevadilo keby sa to natáčalo, že by si to radi sami pozreli, ale nechceli by, aby to videli ostatní. Dvaja z tých sedemnáštich, ktorým by sa to nepáčilo by k tomu privolilo, keby z toho vychádzali ako super postavy („Keby to bolo dobre spravené. A musel by som byť cool.“²³⁹; „Keby niekto vedel z môjho života akurát tie cool momenty vystrihnúť a dať do súvislosti tak, že by to celé bolo pre mňa pozerateľné a super vážne dobré, tak v tom prípade by som to...“²⁴⁰). Dvaja z respondentov, ktorý by nesúhlasili by súhlasili, keby išlo o seriál natočený na motívy ich života a dvaja keby tam hrali ako herci, ale nebol by to ich život (plus jedna z respondentiek, ktoré súhlasili). Ako keby nevadilo, keby niekto videl ich príbeh a nevadilo keby niekto videl ich, ale vadilo by, keby niekto videl ich aj ich príbeh a vedel si to spojiť.

Len dvaja respondenti by súhlasili, alebo kladne reagovali na takúto situáciu („Bola by som veľmi šťastná.“²⁴¹), z toho jedna respondentka len pod podmienkou, že by ľudia nevedeli, že je to jej skutočný svet a mysleli by si, že to hrá („Áno, pretože by som nechcela byť otravovaná na ulici, ako vieš, akože nevadilo by mi keby sa na to niekto díval, ale nechcela by som zažiť taký ten konflikt nejaký, alebo reakciu.“²⁴²).

Traja respondenti považovali svoj život za nudný na to, aby bol vysielaný, dvaja naopak za zaujímavý, že by sa to mohlo aj páčiť a štyria respondenti uviedli, že by im vadila domýšľavosť ľudí, verejné úsudky a celkovo to, že by to o nich ľudia vedeli, nie že by to videli. Ako keby nebol problém nechať na seba pozeráť, ale práve poskytnúť o sebe informácie.

²³⁹ Respondent Miro, príloha, str. p109

²⁴⁰ Respondentka Lucka, príloha, str. p94

²⁴¹ Respondentka Gabika, príloha, str. p73

²⁴² Respondentka Ďobka, príloha, str. p47

4. DISKUSIA

V tejto kapitole by som sa chcela pokúsiť zhrnúť výsledky mojej výskumnej sondy a na ich základe navrhnúť možné náhľady na danú problematiku. Ako som už ale spomínala, samozrejme to nie je zovšeobecnením, len návrhom, pretože aj keby bola moja výskumná sonda oveľa väčšieho rozsahu, čo nie je, aj tak by nebolo možné jej výsledky zovšeobecniť a aj tak mnohé s mnou tu načrtnutých myšlienok nie sú výsledkami mojej sondy dostatočne podložiteľné. Takisto by som sa tu chcela pokúsiť o konfrontáciu teoretickej časti s empirickou, ale takisto ide len o naznačenie možného náhľadu, pretože ani metóda, ani rozsah môjho výskumu nie je dostačujúci na vyvrátenie, či potvrdenie niektorej z týchto teórií.

Skôr ako sa pokúsím zhrnúť výsledky výskumnej sondy a konfrontovať ich z literatúrou, chcela by som sa dostať fenoménu, s ktorým som sa počas práce stretávala. Mnoho respondentov malo protichodné výpovede a tvrdenia. V jednej časti rozhovoru tvrdili niečo, a v inej časti často dokonca pravý opak. Asi najvýstižnejším príkladom je respondent, ktorý na jednom mieste rozhovoru hovorí:

„...akože nikdy ma to primárne nenapadlo pri pozeraní hocijakého seriálu a nech to boli Priatelia, nech to boli Gilmore girls, nech to bolo proste ... aj tie Vampire diaries ...Boston, Dawsnov svet... ale neviem prečo, nikdy ma proste primárne pri hocijakom z týchto seriálov nenapadlo to, že som nejaký voyeur, ktorý de facto sa nejakým, nechcem povedať že chorým, spôsobom ukája nad tým, že a vieš čo, ja také nemám a vlastne už sa mi páči že kukám na to jak to riešia iní ľudia a to mi dáva pocit nejakej satisfakcie alebo nejakej, nejakej uspokojenosti toho, že keď nemôžem to mať tak aspoň to vidím a namotám sa na to preto, že iní ľudia to tak majú alebo majú taký život proste Beverly Hills, Merlose place, čokoľvek, nie, to neviem prečo nikdy ma to nenapadlo popri tejto sorte seriálov.“²⁴³

O niekoľko minút, po nejakom čase a priebehu rozhovoru ale hovorí presný opak, dokonca ale spomína tie isté seriály.

²⁴³ Respondent Mišo, príloha, str. p112

„No ja ti vravím ako, uznávam, uznávam to že aj tie Gilmore girls ako možno kvázi a hlavne aj ten Dawsnov svet a bolo ich zopár takých ďalších, a to boli aj Beverly Hills, keď som bol ešte hodne malý a boli to aj Bostonská stredná, tak to bolo presne to, že oni riešili veci, ktoré by som aj ja chcel riešiť a že ozaj proste je to patetické a je to smutné, ale práve preto že ty kokos, dúfam že aj ja sa raz také nejaké, že mi to prišlo husté a prišlo mi to dobré, zaujímavé proste že takto to funguje v tom svete a že niektorí ľudia takéto veci riešia a... vtedy ma to fakt že zaujímalo z toho pohľadu, že prežiť s nimi akože v nejakých projekciách, že fakt som ja tam a fakt toto je to, čo úplne je pre mňa dôležitejšie ako to, že máme zajtra písomku. Nie dôležitejšie, také, vtedy fakt proste som mal pocit, že môj život bol fádny ... a bol som, som sa cítil de facto ako loser vo svojej spoločnosti a v prostredí kde ja som žil, vieš, a tam mi to prišlo že jasné, oni mi dávajú pocit, dávajú mi, áno, hej, dávajú mi kvázi pocit že nie som taký loser keď kuknem a budem tam a predstavovať si, že aj také môže byť v svete a všetko bude lepšie. Nie je to tak dnes, dnes je to tak že ozaj je to pre mňa aj iný typ seriálov možno, aj keď napríklad tie Vampire diaries to je to isté...“²⁴⁴

Presne to, čo tento respondent tak oduševnele tvrdil a čomu sa bránil, keď sa k tomu dostal prvýkrát, a to som ho ako výskumník ani do ničoho takého netlačila, na to narazil úplne sám, pri odpovedi na otázku, či považuje pozeranie seriálu za nazeranie do súkromia, podobne ako druhá výpoveď nebola mnou vynútená a takisto sa k nej dostal rovnako spontánne. Mohla by som sa domnievať, že mi chcel ako výskumníkovi urobiť radosť a keď po čase zistil, o čo by mi mohlo ísť, tak sa priznal k niečomu, čo si nemyslí, ale zo samotného vyjadrenia usudzujem, že to tak nie je, je iné odpovedať na otázku, či sa považuje respondent za voyeura obyčajné áno, aby mi urobil radosť, prípadne áno a niekoľko viet, ale tento príbeh znel veľmi autenticky. Takisto ďalej v rozhovore popisuje ako preberal vzory z uvádzaných seriálov.

Podobných rozporných výpovedí bolo ale v priebehu mojej práce veľmi veľa (na začiatku respondentka uvedie k otázke, či spoluprežíva pocity: „Jaj to asi až tak nie, s odstupom treba také pozeráť.“²⁴⁵ A o nejaký čas hovorí, že si cestou domov zo školy predstavuje dej seriálu), mnohé neboli oddelené ani takouto dlhou časovou pauzou

²⁴⁴ Respondent Mišo, príloha, str. p121

²⁴⁵ Respondentka Zuzka, príloha, str. p169

(odpoveď k otázke, či nejako ovplyvňuje seriál jednanie respondentky v skutočnom živote: „Nie, toto viem že nie.“²⁴⁶, ale hneď o dve výpovede ďalej hovorí: „...napríklad práve pod vplyvom tohto seriálu som veľmi chcela ísť do Ameriky študovať a som si tak predstavovala že tak budem s niekým chodiť ako Rory s Deanom, alebo potom s ďalšími. To sa mi páčilo.“²⁴⁷, čo síce je možné, že to nepovažovala respondentka za ovplyvňovanie, ale aj tak sú tieto výpovede odporujúce si. Okrem toho sa v rozhovoroch nachádza viacero výpovedí, ktoré sú akoby v rozpore s jednaním respondenta, aj keď to nie je priamo vyslovené. Traja respondenti napríklad uviedli, že je podľa nich pozeranie seriálov strata času, že potom majú menej času na učenie, alebo na svoj život. Napriek tomu ale seriály pozerajú pravidelne. Alebo respondentka Dorota hovorí: „Ale vážne si myslím že sú v ňom fajn sprostosti... šak vieš o čom sú Gossip girl, tam sú super Američania, ktorí zo seba robia trtkov.“²⁴⁸, ale napriek tomu seriál sleduje pravidelne.

Jean- Claude Kaufmann o tom hovorí vo svojej práci *Chápající rozhovor*²⁴⁹. Hovorí, že dynamika osôb je rôznorodá a zahŕňa často viacero rozporuplných schém a práve tieto môžu byť kľúčom k interpretácii. Na rôznych úrovniach výpovedí sú podľa autora protichodné vyjadrenia časté. Ako jeden z prípadov uvádza rozpor medzi rovinou oficiálnej morálky a osobných pohnútok, pričom ale zdôrazňuje, že osoba, ktorá odpovedá súhlasne s oficiálnou morálkou, je v momente výpovede o jej pravdivosti presvedčená, nejedná sa o to, že by klamala, alebo úmyselne zavádzala výskumníka, ale myslí obe protichodné výpovede úprimne, akurát jej postoj na týchto rôznych rovinách nie je koherentný.

Domnievam sa, že o to by mohol ísť aj v mojej práci, mnohé vyjadrenia respondentov sú protichodné, ale mnohé sú tiež akoby ospravedlňujúce to, čo robia, napríklad výpovede o tom, že respondenti pozerajú seriál len ako kulisu popri niečom inom (napríklad respondentka Gabi odpovedá na otázku prečo pozerá seriály: „No keď mám v kuchyni televízor tak hocičo robím tak si zapnem televízor a tým pádom v tom istom čase vždycky sa mi opakujú tie isté programy a tým pádom už človek tak vnikne do

²⁴⁶ Respondentka Andy, príloha, str. p10

²⁴⁷ Respondentka Andy, príloha, str. p10

²⁴⁸ Respondentka Dorota, príloha, str. p49

²⁴⁹ Kaufmann, J. C.: *Chápající rozhovor*. Sociologické nakladatelství, Praha 2010

toho deja a už to začne pozerat'.²⁵⁰, ale za krátku chvíľu hovorí o tom, že stále o piatej pozerá telenovely a Rosalindu videla každý diel.), alebo výpovede o tom, že príčinou pozerania seriálu je zdokonaľovanie sa v angličtine, keďže ich respondenti (uviedli to traja) pozerajú v pôvodnom znení, alebo respondentka, ktorá o sebe tvrdí, že stojí nohami pevne na zemi, keď odpovedá na otázku, či by s nejakou postavou menila, odpovedá: „Ja myslím že to každý. Každý sa v niekom vidí.“²⁵¹, neodpovedá áno, menila, ale ako keby na podporu svojho tvrdenia použila argument, že to robí každý. Do tejto kategórie podľa mňa patria aj niektoré reakcie, keď som sa pýtala na rozdiel medzi dívaním sa do skutočného súkromia a seriálového súkromia, keď respondenti odpovedali, že je to spoločnosťou dovolené, verejné, alebo vysielané cez verejné médium, prípadne, že to robia všetci, akoby obhajovali legitímnosť svojho počínania. Myslím si, že aj niektoré z reakcií, ku ktorým sa ešte dostanem, o tom, že niečo robievali, alebo niečo sa v ich životoch dialo, ale keď boli mladší, by sa dali zaradiť do tejto skupiny.

Respondenti teda akoby na oficiálnej rovine mali povedomie o tom, že pozeranie sa na seriály nie je veľmi uznávaným, alebo správnym trávením voľného času, že snívanie a vciťovanie sa do postáv je pre mladších a dívať sa ľuďom do súkromia je nesprávne a tieto presvedčenia sa odrážali aj v ich výpovediach (samozrejme nemôžem vylúčiť, že v niektorých prípadoch je to vedomé uvedenie nepravdivej informácie a takisto že mnohí respondenti majú vlastný vnem konzistentný s oficiálnym prijímaním problematiky), na inej, akoby neoficiálnej rovine, ale potom často tí istí respondenti tvrdili opak. Irena Reifová a Petr Bednařík²⁵² sa k tejto téme vyjadrujú, že ľudia sa neradi priznávajú ku svojej záľube v populárnej kultúre, pohrdanie touto kultúrou sa podľa autorov stáva súčasťou bežného vedenia, prijímaného presvedčenia. Je ale možné, a že nejde o oficiálnu rovinu a neoficiálnu rovinu, ale že proste vnímajú seriálový svet na rôznych rovinách, alebo rôznymi spôsobmi, aj keď možno jeden z nich vyzerá s oficiálnou, spoločnosťou uznávanou rovinou vykazovať viac podobností. Táto dvojakosť vnímania, alebo lepšie povedané prezentovania seriálového sveta sa ale niesla celou prácou.

²⁵⁰ Respondentka Gabi, príloha, str. p64

²⁵¹ Respondentka Lenka, príloha, str. p82

²⁵² Bednařík, P., Reifová, I.: Televizní seriál – záhada popkulturního sebevědomí. Mediální studia, 2008, roč. 3, č. 1, s. 72–80. ISSN 1801-9978.

Vo všetkých výpovediach respondentov som stále viac či menej narážala na charakteristiky seriálového sveta a hlavne jeho rôzne prepájanie so svetom reálnym. Najvýraznejším motívom bol ale práve jeho dvojaký status, status reálneho a zároveň nereálneho, skutočného a neskutočného. Je zaujímavé sledovať, nakoľko respondenti vnímajú svet seriálu ako „skutočný“ a nakoľko ho považujú za vymyslený. Keď predpokladáme, že základom toho, aby sme mohli na nejaký seriál alebo film pozerať inak ako čisto na súbor hereckých výkonov a technických kinematografických úspechov (či neúspechov), je nutné aspoň na chvíľu uveriť, že to, na čo sa pozeráme, je príbeh, v ktorom vystupujú nejaké postavy (nie herci, a nie súbor za sebou idúcich filmových záberov). V samotnom dívaní sa na seriály spôsobom, akým sa na ne dívajú bežní diváci, a myslím, že moji respondenti všetci takisto, teda musí byť istá viera, že to, na čo sa dívajú, existuje (nemusia pri tom veriť, že to je skutočné). Na opačnom konci je ale to, že nikto z respondentov nepovažuje svet postáv a seriálový svet vôbec, za úplne reálny, čo sa ukazuje najviac v odpovediach na otázku, či považujú dívanie sa na seriály za nazeranie do súkromia, ale tiež v mnohých iných výpovediach.

K tejto problematike by sa dala nájsť analógia v spomínanej práci Christiana Metza *Imaginárny signifikant*. Autor tu hovorí o spojení kinematografie s nevedomím prostredníctvom fetišizmu. Film si podľa autora vyžaduje rôzne roviny viery. Divák vie, že to, čo vidí, je fikcia, ale prijíma ju a ona pôsobí dojmom pravdy. Autor tu spomína tri fikcie, prvou je samotný fiktívny dej, druhou to, že všetci sa správajú, ako by bol pravdivý a treťou, že odmietajú pripustiť, že veria, že je pravdivý. Ide tu teda o zdvojenie viery, pretože veríme deju, ale popierame to. Ďalej autor hovorí, že fetišom, na ktorom sa vo filme náš pohľad zastavuje, sa stáva technika (Metz, 1991), to sa ale v mojej výskumnej sonde vôbec neodrazilo, málokto niečo podobné spomenul a keď, tak v úplne inej súvislosti. Prvá časť tohto tvrdenia by ale podľa môjho názoru mohla byť aplikovaná aj na výsledky mojej výskumnej sondy. Respondenti totiž vedia, že to, čo vidia, nie je skutočné, ale pre to, aby to prijímali, tomu musia uveriť, v konečnom dôsledku ale toto uverenie nepripúšťajú a vyjadrujú sa, že to nie je reálne, nie je to súkromie. Samozrejme, že hranica medzi tým, pokiaľ je pre človeka seriálový svet reálny a pokiaľ nie, ako aj samotná charakteristika tohto sveta je individuálna. Dala by sa tu vidieť analógia s popisom Iva Pondelíčka, ktorý tvrdí, že nie každý divák podlieha filmu rovnako. Spoluprežívanie,

ktorému sa vo svojej teórii venuje, podľa neho závisí tiež na veku, kvalite a zameraní inteligencie a type filmového chápania. (Pondelíček, 1999) Myslím, že faktorov by mohlo byť ešte viac, ale mňa zaujal skôr samotný dvojaký charakter seriálového sveta. V priebehu diskusie sa teda pokúsím zamerať na túto jeho vlastnosť.

Mojou výskumnou otázkou bolo, prečo sa ľudia stávajú voyeurmi, čo je na voyeurizme také atraktívne, že sa mu ľudia venujú (alebo lepšie povedané podliehajú mu) v takej miere, že sa stal celospoločenským fenoménom. Chcela by som sa teda pokúsiť zhrnúť, akú odpoveď na túto otázku by mohla ponúknuť táto výskumná sonda. Rozhodla som sa neanalyzovať jednotlivé otázky, pretože by obraz, ktorý by ponúkli, mohol byť rozdrobený a nekonzistentný. Radšej som sa pokúsila analyzovať jednotlivé bloky otázok a spoločné témy, ktoré ich prepájajú.

Prečo sa dívame na seriály

V prvom bloku sa pýtam respondentov na motivácie a príčiny dívania sa na seriály priamo, nepodsúvam im žiadne vysvetlenie, len ma zaujíma ich reflexia toho, čím je pre nich seriálový svet atraktívny, prečo sa na neho dívajú.

Jedna z uvádzaných príčin bola nuda, alebo pocit, že sa v reálnom svete nič nedeje, že v seriálovom svete sú stále pripravené zaujímavé zážitky. Bauman hovorí o príťažlivosti televízie pre novodobého flaneura. Obrazy sa tam rýchlo mihajú a dobrodružstvá sú na dennom poriadku a ako vytvorené profesionálmi sú aj patrične dokonalé. Bežná skutočnosť, ani divákova fantázia im konkurovať jednoducho nemôžu. Preto to vyzerá, že samozrejme, že je v skutočnom živote oproti seriálovému svetu vždy nuda. (Bauman, 1995) Na viacerých miestach sa respondenti dostávajú k popisu seriálového sveta nie len ako zábavnejšieho, ale aj ako vizuálne príťažlivého, čo je podľa mňa veľmi silným motívom a možno takisto dôležitou pohnútkou k sledovaniu. („Tam idú obrázky a je to farebné, to je vieš aké dzivé?“²⁵³; „Jo, já mám pocit že je to spíš o tom jako.. jako je vyloženě fakt ten blikací billboard, jo, že ti to prostě ... to ti prostě musí přitáhnout tu minimálně pozornost. Prostě tam bliká a dívej proto je prostě víš co jako když máš obraz v galerii a ten blikací billboard. Jasně že třeba z hlediska nějaké krásy, estetiky, se člověk bude dívat na obraz a stejně tak jako bude poslouchat spíš hudbu než se dívat na seriál, jo, ale

²⁵³ Respondentka Dorotka, příloha, str. p48

právě o to tam jde, že je to takový laciný, jednoduchý, blikací, že to fakt útočí na ty smysly a toto je pro mě víc než ten... a že sa tam něco děje, prostě ta dynamika, pohyb, jo, že ti aktéři i když tam třeba neodehrávají nic smysluplného, nebo já nevím, nic hlubokého, tak se tam něco děje, točí se to tam, frčí to tam, mluví tam, vtípky tam dělají a blem blem blem blem a jako toto je to co mě na tom přitahuje spíš si myslím než že by to byla tendence nahlížení do soukromí.²⁵⁴), mnoho respondentov popisuje tiež skutočnosť, že v seriály sú všetci pekní, že je tam pekný obraz, všetko je farebné, na popis seriálového sveta, používajú respondenti slová ako sladučké, alebo rozkošné. Tento svet je skrátka urobený tak, aby bol pre diváka čo najpríťažlivejší, aby útočil na jeho zmysly, aby sa mu páčil. Dôležitá je pri tom aj jeho dynamika, stále sa niečo deje, mnohí respondenti reflektovali to, že je dej zhustený, nezaujímavé scény sú vystrihnuté, seriál je skrátka dokonale pripravený na to, aby zlákal diváka nech ho pozerá, je pre neho vizuálne príťažlivý. Túto jeho úmyselnú pripravenosť ale respondenti takisto do veľkej miery reflektovali („...úplne inak to na teba pôsobí v tej telke keď proste tam sú stokrát kvalitnejší obraz, stokrát kvalitnejší zvuk, stále ide v podmaze nejaká muzika, ktorá ťa proste namotáva, stále idú fakt nejaké že efektíky do toho a je to zaujímavejšie, je to akčnejšie, je to rýchlejšie a zbehne to ani nevieš ako...“²⁵⁵; „...všetko také pekné ešte cez taký fajný filter moderný natočené, že to bolo fakt jak z rozprávky proste, filmový obraz, chápeš...“²⁵⁶ Zaujímavé ale je, že napriek tomu, že je seriálový svet takto nesporne vystavaný, len málo respondentov uviedlo, (otázka číslo sedem) že považuje svet seriálu za zaujímavejší ako ich skutočný svet. Táto interpretácia teda je síce zvodná, ale nie úplne jednoznačná.

Súvisiacim uvádzaným dôvodom je zábava. Ľudia sa dívajú na seriály, aby sa pobavili. K problematike zábavy sa vyjadrujú Adorno a Horkheimer. Označujú kultúrny priemysel za zábavný podnik, zábava sa podľa nich stáva ideálom, vyšším dobrom. Autori v zábave vidia bezmoc, útek pred myšlienkami na odpor. Podľa nich sa divák hlavne nesmie pokúšať myslieť. (Adorno, Horkheimer, 2009) A to je presne to, čo mu kultúrny priemysel umožňuje, čo mu umožňujú aj seriály. S tým súvisí aj ďalší respondentmi uvádzaný dôvod pre pozeranie seriálov, a to akýsi únik z reality, odreagovanie sa či

²⁵⁴ Respondentka Tereza, príloha, str. p153

²⁵⁵ Respondent Mišo, príloha, str. p121

²⁵⁶ Respondent Pietro, príloha, str. p133

oddych od ich vlastných problémov, vypnutie z vlastného zabehaného rytmu a sveta. V priebehu výskumu sa k tomu vyjadrilo mnoho respondentov („...asi je to taký zachytávač tvojich myšlienok a náhrada za tvoje myšlienky.“²⁵⁷; „No pretože to ešte odvádí ty myšlienky. Jo, že vlastne nemusíš byť sám se sebou. Nemusíš premýšľať, že fakt jako sleduješ ten dej, čo vyžaduje nějaké mentální úsilí, jo, ale úplně minimální, a to mentální úsilí je, je sice minimální, ale jako kdyby natolik, jako významné že nemusíš už prostě myslet na nic jinýho.“²⁵⁸; „Tak to je také uvolnění, že tam nemáš takú nejakú veľkú dávku seba, proste nějaké rozmýšľanie že len to proste pustíš a sa vžiješ do toho“²⁵⁹; „Asi to odreagovanie sa od tej reality.“²⁶⁰), človek môže zabudnúť na seba, neriešiť sám seba, možno niečo na ten spôsob ako to vidíme u Baudrillarda, nechať sa zmiznúť prostredníctvom techniky. Podľa tohto autora sa zbavujeme nutnosti rozhodovať práve útekem do virtuálneho, nahrádzame vlastné nezaujímavé zážitky zaujímavými cudzími. (Baudrillard, 2001) Máme tu teda dva aspekty, jednak zbavenie sa samého seba, odpojenie sa od svojej skutočnosti a problémov, a jednak možnosť stať sa niekým iným, vybrať si na chvíľu novú identitu, nechať sa viesť a skúsiť si nové zážitky, samozrejme s tým, že keď nás prestanú baviť, proste ich vypneme („...to bude presne ono, že máš tú voľbu, tú možnosť, nie tú voľbu, tú možnosť hocikedy sa od toho odpútať a si povedať že vlastne šak mne to môže byť jedno, mňa to neovplyvňuje, áno, že jasné, je mi ľúto že si Esmeralda nezobrala proste Jorjeho, alebo že neviem čo, alebo že je mi ľúto že dakto zomrel, alebo je mi ľúto že niekoho mama je alkoholička, alebo je mi jedno že napríklad Joey teraz ide po Rachel aj napriek tomu že ho miluje proste niekto iný, ale máš tú možnosť že jasné, šak čo mi po tom. A v tom reálnom živote je to úplne inak...“²⁶¹) A možno preto väčšina respondentov nechce meniť s postavami ich svet (odpovede na otázku č. 8a) a keď tak, tak dočasne, len si to vyskúšať. Nemyslíme si, že je ich svet od nášho o toľko lepší (ako som už naznačila predtým), je len iný, ani si nemyslíme, že je zaujímavejší, len si môžeme vyskúšať niečo tiež iné, nové. Máme akoby slobodu, možno onú Baumanovu bezzubú slobodu flaneura, ktorého réžia nemá na svet žiadny účinok, nespája sa s následkami (Bauman, 1995), slobodu činiť veci, aj keď rozhodnutia

²⁵⁷ Respondentka Lucia, príloha, str. p87

²⁵⁸ Respondentka Tereza, príloha, str. p148

²⁵⁹ Respondentka Janka, príloha, str. p57

²⁶⁰ Respondent Miro, príloha, str. p96

²⁶¹ Respondent Mišo, príloha, str. p118

nechávame radšej na hrdinoch, ale hlavne nemusíme niesť za ne zodpovednosť. Ako flaneur, ktorý zažíva podľa autora svoju rozkoš práve vďaka cudzote a odcudzeniu, aby bola odľahčená o starosť o dôsledky či záväzky, následky trvajú, len kým trvá rozkoš, netrvajú dlhšie ako sama rozkoš. Ponára sa do osudov druhých bez toho, aby z toho pre neho plynuli záväzky. (Bauman, 1995) Ako som už spomínala v teoretickej časti, môžeme si skúsiť rôzne svety, rôzne reality, rôzne „dvere“, bez toho, aby sa nám zavreli ostatné, aby sme niesli zodpovednosť za naše rozhodnutia.

V tejto problematike sa takisto ukazuje dvojakosť seriálového sveta, prekrývanie sa rovín jeho reálnosti a nereálnosti. Reálny je tento svet pre nás do tej miery, že zážitky prežité s postavami sú pre nás zážitkami, to, že si niečo skúsime, prežijeme, sa nám počíta, tieto myšlienky sú dostatočne silnou náhradou za naše vlastné myšlienky. Nereálny už je ale v zmysle, že tieto zážitky pre nás nie sú v živote nijako relevantné, čo nemusí znamenať relevanciu len v negatívnom zmysle nesenia následkov za svoje činy, alebo zodpovednosti za svoje rozhodnutia, ale aj v zmysle pozitívnom, môžeme si takto prežiť lásku, priateľstvo, čokoľvek, ale v konečnom dôsledku z toho nemať nič (ani blízkosť milovanej osoby, ani priateľa na ktorého sa môžeme spoľahnúť, len instantný pocit, že sme si niečo skúsili). Dost' reálne na to, aby sme uverili, ale málo reálne na to, aby sme to považovali za skutočné. To, že ten svet sa človeka v podstate netýka, reflektovali aj respondenti v mojej výskumnej sonde („...žiješ v nejakom svete ako virtuálnom, ale nemusíš to riešiť skutočne v tej chvíli“²⁶²; „No práve, práve keď to nie sú reálni ľudia tak to ide tak ľahko ich tak nejak odsúdiť, alebo nezohľadňovať všetky faktory“²⁶³). Takisto reflektovali aj to, že čo si „prežijú“ v seriálovom svete, nemá na nich dopad do sveta skutočného („...lebo v skutočnosti to buď veľmi zabolí, keď sa dačo zlé deje a je to reálne a keď vo filme to je jedno, proste prejde ten pocit, ten zlý pocit.“²⁶⁴; „...proste nemáš tú individuálnu väzbu k tomu dej, k tomu problému, k tým emóciám, k čomukoľvek...“²⁶⁵), rovnako aj to, že kedykoľvek môžu z tejto reality vystúpiť. („...a príde na stlačenie gombíka na návštevu a strávia so mnou nejakú chvíľku a potom ako náhle ja si zmyslím, že už ich nechcem, tak už ich nemusím slušne vyhadzovať, len ich vypnem.“²⁶⁶; „Áno, áno,

²⁶² Respondentka Janka, príloha, str. p59

²⁶³ Respondentka Baška, príloha, str. p17

²⁶⁴ Respondentka Andy, príloha, str. p11

²⁶⁵ Respondent Mišo, príloha, str. p118

²⁶⁶ Respondentka Lucka, príloha, str. p94

určite, keď si uvedomíš že ten príbeh, prípad, tak kedykoľvek z neho môžeš vystúpiť a v živote to tak nie je, v živote to musíš riešiť dookola, napríklad v partnerskom vzťahu, nemôžeš to vypnúť.“²⁶⁷) Únik z reality a neriešenie vlastných myšlienok, únik do sveta, ktorý nemá s realitou nič spoločné. Ale predsa s ňou niečo spoločné má, na jednej strane mu veríme ako skutočnému, ale na druhej strane ho prísne oddeľujeme od skutočného sveta. Na tom si mnoho respondentov dalo zvlášť záležať („..., ale pre mňa je to stále proste ako avatar, to je kvázi proste iný svet, ktorý je úplne inde a ktorý ťa môže nejakou zaujať a nadchnúť, ale pre mňa to fakt nie je súčasťou reality...“²⁶⁸ ; „...toto je také to nemožné stretnutie svetov...“²⁶⁹; „... Že je to zasa niečo mimo môj život, je to nejaká nadrealita...“²⁷⁰). Akoby nám plne vyhovovalo, že tento svet je oddelený a nemá s realitou nič spoločné, koniec koncov keby mal, nebol by takým dobrým únikom od nej, neodváždal by tak dobre naše myšlienky a neposkytoval také odreagovanie. Unikáme do seriálového sveta, ale nezdá sa, že by to bolo s úmyslom ostať v ňom natrvalo. Akoby na ňom jedna z najpríťažlivejších vecí bolo práve to, že nie je skutočný, môžeme ho kedykoľvek opustiť a do nášho skutočného sveta, ktorý podľa výpovedí zo 7. otázky aj tak väčšia časť respondentov považuje za zaujímavejší ako svet seriálový, to, čo sme si v ňom skúsili či prežili neprenikne.

S týmto našim únikom do od reality oddeleného seriálového sveta úzko súvisí aj stotožňovanie sa s jednotlivými postavami.

Svet seriálu zvnútra

Respondenti sa k stotožneniu vyjadrujú už v prvom bloku otázok a označujú ho za jeden z dôvodov divania sa na seriál, viac je potom rozoberané v druhom bloku otázok. O stotožnení píše, ako som už spomínala v teoretickej časti, vo svojej práci *Filmový obraz a spoločnosť* aj Ivo Pondelíček. Film podľa tohto autora vytvára veľmi silnú ilúziu reality a núti nás tak identifikovať sa s jednotlivými postavami, čím sa stáva zdrojom našich vlastných pocitov. Vďaka komplexnosti zmyslového vnímania filmu je naša identifikácia s postavami veľmi intenzívna, podobá sa skutočným prežitkom a skutočnému životu a preto podlieha rozumovej kritike v menšej miere. Divák sa tak v predstavách stotožňuje

²⁶⁷ Respondentka Ďobka, príloha, str. p40

²⁶⁸ Respondent Mišo, príloha, str. p126

²⁶⁹ Respondentka Baška, príloha, str. p22

²⁷⁰ Respondentka Ďobka, príloha, str. p39

s hrdinom. Ľudia teda podľa Pondelíčka pozerajú filmy ako doplnok reality, v ktorej žijú. Kompenzujú tak jej nedostatky vo fantázii a stotožnením sa s hrdinom a spoluprežívaním jeho pocitov nadobúdajú pocit zadosťučinenia. Dôležitá je pri tom evázia, túžba človeka utiecť do umelej skutočnosti, do sveta filmu. Súvisí s kompenzačnou a satisfakčnou funkciou filmu. Divák sleduje filmy a dostáva sa mu tak náhrady a doplnkov jeho ideálov. (Pondelíček, 1999)

Stotožňovanie sa s hrdinom nie je fenomén vyhradený pre film, alebo seriál. Nachádzame ho na mnohých miestach, všade, kde je k dispozícii nejaký príbeh, napríklad v knihách, v piesňach, stotožňovať sa môžeme s reálnymi aj nereálnymi osobami či postavami. U filmu a seriálu je ale špecifický práve Pondelíčkom spomínaná komplexnosť vnemu. Filmový vnem sám je v porovnaní s ostatnými typmi stotožnenia omnoho podobnejší skutočnému životu (Pondelíček, 1999). Veľká časť mojich respondentov v druhom bloku otázok uviedla, že sa do postáv vciťuje a spoluprežíva s nimi ich pocity²⁷¹. Stotožňujú sa teda so seriálovými postavami, nechávajú sa nimi akoby unášať do seriálového sveta. Znova tu narážame na dvojakosť seriálového sveta, pretože stotožnenie je na jednej strane prejavom blízkosti reálneho a seriálového sveta, na to, aby sme prežívali s postavou jej zážitky, či pocity, nutne im musíme uveriť a prikladať skutočnú váhu, musíme uveriť, že postava existuje a pocity vôbec má, na druhej strane je ale stotožnenie zároveň prechodom do sveta, ktorý akoby mal vlastné pravidlá a bol dôkladne oddelený od sveta reálneho, akoby s nim nemal nič spoločné.

Stotožneniu sa venuje vo svojej práci aj Metz. Hovorí o identifikácii sa s objektami na plátne, ktorá je ale odlišná od zrkadlovej identifikácie (i keď vyžaduje, aby zrkadlová identifikácia v Lacanovskom zmysle predtým prebehla), pretože sa divák musí identifikovať s objektmi, ktoré nie sú on sám. Divák je ten, ktorý sa pozerá a na plátne je vždy ten druhý. Je na plátne neprítomný ako vnímaný, ale všadeprítomný ako vnímajúci. Identifikácia s vlastným pohľadom je pritom primárnou filmovou identifikáciou, divák sa identifikuje so sebou ako s konštituujucou inštanciou filmu, bez jeho vševnímajúceho oka a vedenia by film nebol možný. Divák sa tak podľa Metza vo filme identifikuje so sebou

²⁷¹ Dvaja respondenti sa vedľa vciť len vtedy, keď je v seriály vykreslená situácia podobná ich vlastnej situácii. Podľa Pondelíčkovho rozdelenia by patrili skôr k skúmavému, vedomému typu diváka, ktorý sa necháva strhnúť filmom len keď ukazuje problémy alebo prostredie jemu blízke, prispôsobuje príbeh svojim zámerom a možnostiam. (Pondelíček, 1999). To by o spomenutých respondentoch asi sedelo aj čo sa týka ostatných odpovedí, ale nepovažujem to za pre moju prácu dôležité.

samým ako s čírim aktom vnímania. Identifikácia s vlastným pohľadom je pritom primárnou filmovou identifikáciou. (Metz, 1991) Reflexia tejto identifikácie je ale v rámci mojej sondy veľmi ťažko doložitelná, pretože síce obsahuje výpovede, ktoré by na ňu mohli poukazovať, sú ťažko označiteľné za poukazujúce priamo na ňu („...a ja sa vidím ako ten z toho seriálu, že akože vyložene sa stotožním v tom obraze, v tej vízii.“²⁷² „Práve že nie, práve že to považujem skôr za nejaký vzdialený uhol, vôbec nie nad nimi, ale také že wow, že to je super že to môžem vidieť, vieš?“²⁷³), priamu reflexiu tohto stotožnenia som vo svojej sonde nikde nenašla. Identifikácia s postavami môže podľa Metza prebehnúť na sekundárnej, terciárnej, alebo ďalšej rovine. Autor tiež vraví, že ak má divák chápať dej filmu, musí sa pokladať za jeho postavu (imaginárna operácia), zároveň sa za ňu pokladať nesmie (návrat k reálnu), aby sa fikcia konštituovala ako fikcia (symbolické). (Metz, 1991) To by takisto odpovedalo myšlienke, že divák vníma seriál na jednej strane ako skutočný (spoluprežíva pocity, zážitky, berie si z neho vzory...), ale zároveň si uvedomuje, že to tak nie je, že to nie je skutočné.

V ďalších otázkach z tohto bloku ma zaujímalo porovnanie sveta seriálu a skutočného sveta. Rozdiel medzi pocitmi spoluprežívanými v rámci stotožnenia sa so seriálovými postavami a skutočnými pocitmi reflektovali respondenti na dvoch úrovniach, kvalitatívnej a kvantitatívnej. Jednak sú teda spoluprežívané pocity podľa týchto výpovedí kratšie, môžeme ich kedykoľvek ukončiť, jednak sú ale, prekvapivo, intenzívnejšie („...napríklad keď rodila, teda rodilo jej alterego, a bola tam fakt taká emocionálna scéna typu že týpek ju držal, ďalší týpek jej pomáhal a proste... hej bolo to emocionálne a tiež toto tam také oné, že do plaču dobreže nie, vieš, úplne to bolo ááá...“²⁷⁴ po chvíli „...keď moja sesternica porodila teraz, Rebeku, tak som to tak zavnímal, potešil sa, zavolať otcovi, pogrataloval, jej poslal sms-ku ale tiež mi to tak ako vyfučalo...“²⁷⁵; „Tak že v skutočnom živote sa málo hnevám a proste, ako nehovorím že nemám emócie, lebo mám, len asi v seriály je to ešte nejak také, že v tom momente sa veľmi viem hnevať, alebo sa veľmi viem báť...“²⁷⁶)

²⁷² Respondent Mišo, príloha, str. p125

²⁷³ Respondentka Boženka, príloha, str. p36

²⁷⁴ Respondent Miro, príloha, str. p97

²⁷⁵ Respondent Miro, príloha, str. p98

²⁷⁶ Respondentka Andy, príloha, str. p9

Adorno hovorí, že film nenecháva priestor pre fantáziu a zámerom je, aby bol stotožňovaný s realitou. Prežitky, ktoré ponúka, majú byť kladené na roveň prežitkom skutočným. Divák pri ňom nestíha myslieť, pretože je prirýchli. (Adorno, 2009) To by do istej miery asi mohli reakcie respondentov odrážať. Seriálové zážitky ale ani nie že by boli kladené na roveň s reálnymi, ale ako keby ich ešte prevyšovali, boli intenzívnejšie, možno by sa dalo súhlasiť s Baumanom, ktorý hovorí, že „Zápas skutočnosti s majstrovstvom televíznej inscenácie má len málo nádejí na úspech. Dnes sa sama skutočnosť javí ako to, čo sa deň čo deň linie z televíznej obrazovky.“²⁷⁷, alebo s Debordom, ktorý hovorí, že keďže nemáme zážitky vlastné, stačia nám pseudozážitky. Náš svet je oproti spektaklu nudný, tak sa uspokojujeme s pseudoudalosťami spektaklu. (debord, 2007) To už by sme sa ale dostali späť k tomu, že realitu respondenti nepovažujú za menej zaujímavú napriek tomu, že pocity spoluprežívané s postavami niektorí označili za silnejšie.

V rámci druhého bloku otázok bolo tiež diskutované, nakoľko môže byť takýto seriálový svet náhradou skutočného a reálneho sveta, nakoľko, ako som sa to snažila pýtať aj respondentov, môžu byť pocity spoluprežívané s postavami náhradou skutočných pocitov, zážitky náhradou skutočných zážitkov. Ako to v teoretickej časti vidíme napríklad u N. K. Denzina, ktorý zastáva názor, že reprezentácia reality sa stáva náhradou skutočných zážitkov. (Denzin, 1991) Jedna respondentka popisuje túto situáciu (ešte skôr ako jej bola položená táto otázka) ako nahrádzanie pestrosti života. Popisuje „...že si to tým akorát odžíváš niečo i, a tým pádom to už nebudeš pak hľadať v tom vnějším reálném světě, když si tu trochu něčeho, nějakých podnětů třeba, nebo já nevím, jako i takové jako určitý druh společnosti to může být, takže když si to jako kdyby odžiješ skrze tady toto, že tím spíš potom prostě nemáš potřebu to hľadať z vnějšku, jo, a to že vlastně že to ještě prohlubuje ten úpadek ... když jako v mém životě se neděje nic, jo, a tam se něco děje ... Že vlastně máš asi ten pocit, že se děje něco i v tom tvém jak se na to díváš, jo? Jo a tím pádem jako kdyby uspokojím tu potřebu toho aby se něco dělo, tím seriálem, takže jsem jako kdyby na tom životním minimu uspokojování této potřeby, já nevím třeba nějaké dynamiky života, jo, a tím spíš jako tak že vlastně dostanu na nějakou, na nějakou životní, jako na nějakou znesitelnou možnost tady té životní dynamiky a prostě takhle mě to může udržovat. Já bych to potřebovala k něčemu přirovnat. Já mám pocit jako kdyby si

²⁷⁷ Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 1995, s.46

jedla, já nevím, třeba jenom chleba, že jako zasytíš ten hlad... a to je prostě horší, protože hlad necítíš, jo, a tím pádem spíše v tom můžeš stagnovat jako kdyby, že ti to dovoluje v tom... Si myslím že to tak dost ... v mém případě že to tak je.²⁷⁸ Z jej výpovědí, ale aj z výpovědí mnohých ďalších respondentov („...ľudia sa vedia vcítiť a teoreticky si tam nahrádzajú tie sociálne vzťahy...“²⁷⁹; „...pre mňa je to niekedy až to isté, vieš čo ako skutočné, imaginárne pocity.“²⁸⁰; „...ja si myslím že preto ich tak intenzívne prežívam teraz, že nemám nič také vo svojom živote, takže je to ako keby úplne presne totálne to, že nahrádzať si skutočné pocity.“²⁸¹) to vyzerá, ako keby pocity a zážitky zo sveta seriálu, mohli byť plnohodnotnou náhradou, alebo keď nie plnohodnotnou („jako kdyby si jedla, já nevím, třeba jenom chleba“²⁸²), tak aspoň náhradou skutočných pocitov a prežitkov. Akoby bol svet seriálu dostatočne reálny na to, aby touto náhradou skutočne boli. Adorno a Horkheimer v tejto súvislosti hovoria, že film už nenecháva miesto fantázii a žiada od divákov, aby ho stotožňovali s realitou a prežitky, ktoré s ním prežívajú, aby mali pre nich rovnakú hodnotu ako skutočné prežitky. (Adorno, Horkheimer, 2009). To vyzerá byť celkom aplikovateľné aj na výsledky mojej výskumnej sondy (všetci opýtaný respondenti odpovedali na otázku, či by podľa nich mohli byť pocity spoluprežívané s postavami v seriály náhradou skutočných pocitov kladne). Debord tiež poukazuje na to, že pseudozážitky ponúkané spektaklom nie sú prežívané tým, komu sú ponúkané (Debord, 2007), teda že ľudia síce majú pocit, že sú náhradou skutočných, alebo že sú pre nich rovnaké ako skutočné, nie sú to ale ich prežitky, a teda pocity z nich nemôžu byť autentické a plnohodnotné. Divák pri tom mizne, ako hovorí Baudrillard. Podľa neho sa vyhýbame otázke vlastnej existencie, pretože nám postačuje cudzia, ktorá vlastne ani nie je existenciou, ale skôr neexistenciou, keďže si svojim spôsobom uvedomujeme, že nie je reálna. (Baudrillard, 2001) A to, že nie je reálna, so sebou nesie riziko toho, že nám budú tieto zážitky a tieto pocity stačiť, že tým bude trpieť náš skutočný život, že nám splynie realita s týmto virtuálnym svetom, alebo že sa zmažú hranice medzi obrazom a realitou a my začneme pokojne pasívne fungovať v obrazoch, prežívať cudzie zážitky a pociťovať ich o to intenzívnejšie, o čo dômyselnejšie boli pripravené ako naše nedokonalé,

²⁷⁸ Respondentka Tereza, príloha, str. p149

²⁷⁹ Respondentka Janka, príloha, str. p63

²⁸⁰ Respondent Pietro, príloha, str.p134

²⁸¹ Respondentka Boženka, príloha, str. p35

²⁸² Respondentka Tereza, príloha, str. p149

skutočné. Reflexiu tejto problematiky na sebe nachádzam v mojej sonde len u tej jednej spomínanej respondentky („Jo, jo, a to je prostě horší, protože hlad necítíš, jo, a tím pádem spíše v tom můžeš stagnovat jako kdyby, že ti to dovoluje v tom... Si myslím že to tak dost ... v mém případě že to tak je.“²⁸³), ostatní respondenti skôr mali tendenciu tvrdiť, že ich sa to netýka, že sa tomu neoddávajú až tak, aby to mohlo byť nejako nenormálne, ale pravda je, že som sa na to v tomto negatívnom zmysle ani nepýtala. Niekoľko respondentov ešte reflektovalo, že to tak môže fungovať u iných ľudí („Viem že veľa starších ľudí, ktorí sociálne kontakty nemajú až také si to nahrádzajú svojimi kamošmi v telke a viem si predstaviť, že to je dosť uspokojivá náhrada, keď si na to zvykneš tak už nepotrebuješ vzťahy s ľuďmi budovať.“²⁸⁴). Debord v tejto súvislosti hovorí, že sa divák v prospech nazeraného predmetu odcudzuje, lebo „čím viac nazerá, tým menej žije; čím viac privoľuje k tomu, že bude rozpoznávať v dominantných obrazoch potreby, tým menej chápe vlastnú existenciu a túžby.“²⁸⁵ Spomínaná respondentka uvádza: „ vlastne čím je chudší môj život, tým spíš sáhnu po seriálu“²⁸⁶

Špecifickou skupinou nahrádzania reality svetom seriálu boli práve sociálne vzťahy. Viacerí respondenti sa totiž vyjadrili v priebehu rozhovorov o seriálových postavách ako o svojich známych či kamarátoch. („ No to je super, inak nad tým som rozmýšľala, že Fraser je taká najmilšia moja blízka partia, ktorú si pustím k sebe do bytu aj keď som v pyžame, alebo nemám upratané, ležím v bordelíku, takže dobre ich poznám, sú to dobrí kamaráti...“²⁸⁷; „.. Á, ja poznám Lorelei!“²⁸⁸ , „M: Tak asi preto že to je skutočné a zároveň ma to nezaujíma, proste to sú cudzí ľudia a f*** off, proste nemám s vami nič. V: Ale Lorelei a Rory sú tiež cudzí ľudia. M: Nie, nie sú, ty vole, veď s nimi vyrastám, ty vole, dlho.“²⁸⁹) Virilio vo svojej teórii hovorí o tele- blízkych, už sa podľa neho nezaujímate o súkromie, život a osudy blízkych, ale o život „tele-blízkych“ (Virilio, 2004), a takými to tele-blízkymi sú aj postavy nášho obľúbeného seriálu, máme pocit, že ich poznáme, že sú skrátka naše („Neviem, vieš čo, zvláštne je na tom, že napríklad k tomuto konkrétnemu seriálu a k jeho postavám mám taký pocit, že oni sú moji, nejaký divný

²⁸³ Respondentka Tereza, príloha, str. p149

²⁸⁴ Respondentka Lucka, príloha, str. p88

²⁸⁵ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.11

²⁸⁶ Respondentka Tereza, príloha, str. p149

²⁸⁷ Respondentka Lucka, príloha, str. p90

²⁸⁸ Respondentka Baška, príloha, str. p31

²⁸⁹ Respondent Miro, príloha, str. p105

pocit, ako keby oni nemali svoj objektívny život ani nič také, oni sú moje postavy, proste mám k nim veľmi blízko, lebo oni sú tam pre mňa. Vieš, to je proste psycho, ja viem, že je to psycho, ale mám vážne taký pocit, ja neviem.“²⁹⁰). Možno preto by sme nechceli meniť s postavami v seriály, lebo môžeme ich svet zažiť aj jeho prostredníctvom a kamarátiť sa s nimi aj v jeho rámci. Vyzerá to tiež, že nám nevadí, že nemáme spätnú väzbu (na otázku, či jej nevadí, že ona ich má rada, ale oni ju nemajú radi, odpovedá respondentka: „Prečo by ma nemali radi? To nemusíme riešiť. Jasný, že ma majú radi, keď prídu vždy.“²⁹¹), že sú síce našimi kamarátmi a známymi, ale my ich kamarátmi a známymi nikdy nebudeme („V: Ako teda myslíš že to funguje, že či to tým ľuďom nevadí, že je to iba jednostranné, že oni spoznávajú nových ľudí a pri tom nie sú spoznávaní. B: Myslím že nevadí, myslím že oni vedia do čoho idú, to je jedna vec a svojím spôsobom je to možno aj trocha úľavy že sú to problémy, ktoré oni neriešia, nemusia riešiť a nie... nepotrebujú spätnú väzbu.“²⁹²). Jediný respondent sa dostal v odpovedi na otázku, aký je rozdiel medzi skutočnými pocitmi a pocitmi spoluprežívanými s postavami, k vyjadreniu tohto nedostatku spätnej väzby („Ale záleží na tom, teda diferenciacia medzi tým, že keď to pozeráš, tak tá emócia tam je, ale je proste taká, taká iná, asi to neviem opísať, ale vnímam tam rozdiel v tej samotnej emócii, počas toho pozerania je tam istý rozdiel proste nikdy... Ja tam vidím proste tú tretiu osobu stále, že proste aj keď sa na niečom smejem, alebo keď ma niečo štvie, tak stále je to, stále ja tam vnímam seba ako vloženého do toho deja do tej emócie, že...“²⁹³), ale tiež ju nereflektoval ako negatívnu, alebo že by mu chýbala, alebo podobne.

V súvislosti s nahrádzaním za reálne prežitky považujem za veľmi popisný aj tento úryvok z rozhovoru:

„neviem to presne definovať, ale taká fakt že potreba, to bol ten hnací motor a efekt toho prečo som to pozeral, že, a pozeral som aj každý ďalší diel a boli aj doby kedy fakt som akože sa ponáhľal zo školy, alebo si nahrával na kazety, aby som videl ďalší diel, lebo ... vtedy ma to fakt že zaujímalo z toho pohľadu, že prežiť s nimi akože v nejakých projekciách, že fakt som ja tam a fakt toto je to, čo úplne je pre mňa dôležitejšie ako to, že máme zajtra písomku. Nie dôležitejšie, také, vtedy fakt proste som mal pocit, že môj život

²⁹⁰ Respondentka Boženka, príloha, str. p35

²⁹¹ Respondentka Lucka, str. p91

²⁹² Respondentka Baška, príloha, str. p13

²⁹³ Respondent Mišo, príloha, str. p116

bol fádny, ale je to o tom, že nemal som frajerku, nemal som kopu kamarátov, nemal som také že super koníčky jak mali oni, že jeden mal motorku, druhý mal proste dom na pláži, štvrtý mal proste party každý štvrtý deň, piaty experimentoval s drogami a ja som chodil v okuliarikoch a v džínovej košeli a bol som, som sa cítil de facto ako loser vo svojej spoločnosti a v prostredí kde ja som žil, vieš, a tam mi to prišlo že jasné, oni mi dávajú pocit, dávajú mi, áno, hej, dávajú mi kvázi pocit, že nie som taký loser, keď kuknem a budem tam a predstavovať si, že aj také môže byť v svete a všetko bude lepšie.“²⁹⁴

Táto reakcia je síce situovaná do respondentovej minulosti, ale myslím, že na demonštráciu poslúži dobre. Jednak popisuje svet seriálu, ktorý je pre respondenta naozaj skutočnejší ako skutočnosť, respektíve dôležitejší ako jeho vlastný svet, fakt ako keby sa úplne ponoril do, s Baudrillardom povedané, sveta simulácie (Baudrillard, 2004), alebo s Viriliom do virtuality (Virilio, 2004), či s Debordom do pseudozážitkov (Debord, 2007), ktoré pre neho boli závažnejšie ako vlastné zážitky. Samozrejme, je to krajný prípad, takisto je v mojej výskumnej sonde ojedinelý a situovaný do minulosti, ale akoby vyjadroval, že tieto pesimistické teórie o tom, že nám bude stačiť žiť vo svete simulácie (Baudrillard, 2004), vo svete spektaklu (Debord, 2007) či svete režírovanom kultúrnym priemyslom (Adorno, Horkheimer, 2009), nie sú úplne nereálne. Na druhej strane ale ukazuje tiež to, že jeho realita skutočne mala len málo šancí konkurovať tej seriálovej, ako to popisuje Bauman, obrazy, ktorým nemôže konkurovať nie len divákova predstavivosť, ale ani realita. (Bauman, 1995) Stále tu ale ostáva hrozba Debordovho odcudzovania sa v prospech nazeraného predmetu, toho, že budeme v dominantných obrazoch nachádzať svoje potreby a prestaneme chápať skutočný život a túžby. (Debord, 2007) Respondent totiž nehovorí o tom, že by niečo potreboval a našiel to v seriálovom svete. Práve naopak, nepotreboval nič, len seriálový svet mu ukázal, čo mu chýba, čo nemá a mal by to chcieť mať. Vyrobil mu pseudopotrebu motorky, párty, domu na pláži (samozrejme že dom na pláži respondent nemá, keď býva v strednej Európe), experimentovania s drogami. Ukázal mu, že takto by si mal predstavovať akčný život. Už to nie je len ako hrdina v knižke, pretože je to žité, je to príliš zmyslový vnem a príliš komplexný, je to takmer skutočné a oni to majú. Ako hovoria Adorno a Horkheimer: „Prísľub získania slasť, ktoré dáva na obdiv jednanie hrdinov a výprava, sa donekonečna predlžujú: záludnosť tohto prísľubu je

²⁹⁴ Respondent Mišo, príloha, str. p 121

v tom, že sa zakladá vlastne len na podívanej, že nikdy nedojde na vec, že hosť má nájsť uspokojenie v čítaní jedálneho lístka.“²⁹⁵ Konzument si má myslieť, že všetky tieto potreby môže splniť výhradne kultúrny priemysel, len podívaná, na druhej strane sa ale divák má vnímať ako „večného konzumenta, ako objekt kultúrneho priemyslu“²⁹⁶ Tak podľa autora kultúrny priemysel riadi naše potreby. „Krásne je to, čo kamera neustále reprodukuje. (...) zdravé je to, čo sa opakuje“²⁹⁷ Hviezdy vo filme sa nápadne podobajú bežným ľuďom, ale sú dokonale oddelení. Ľudia sa majú stotožniť s hrdinom vo filme, ale nesmú mať možnosť zamyslieť sa, že taký ako on nikdy nebudú. (Adorne, Horkheimer, 2009)

A práve o to ide, to je to, čo respondent vlastne vyjadril, nadobudol potrebu zaujímavejšieho a akčnejšieho života, domu na pláži, párty, motorky, ale sám zároveň aj popisuje, že to neznamenal, že by teda začal šetriť na motorku, ale skôr že o to intenzívnejšie sledoval seriál, jeho potrebu, kultúrnym priemyslom vyrobenú, skutočne mohol uspokojiť len kultúrny priemysel, a to tým, že sa na to bude dívať, nie tým, že to zažije. Vizuálna slasť akoby nahrádzala vlastný zážitok. V odpovediach respondentov sa ale často objavujú aj potreby (alebo ako by povedal Debord, „pseudopotreby“) pochádzajúce zo seriálu, ale zo snahou aplikovania do reálneho sveta. U viacerých mojich respondentov sa ukazuje preberanie túžob (potreba je asi u nich silné slovo), respondenti preberajú zo seriálu inšpiráciu pre to, čo by mali v skutočnom živote chcieť (prejavuje sa to najmä v odpovediach na otázku číslo deväť, kde sa pýtam ako ovplyvňuje seriál ich jednanie v skutočnom živote), ako hovorí Debord, spektakl nám ukazuje tovar po ktorom môžu ľudia túžiť aj keď ho nikdy nebudú môcť mať. Túžime po niečom zo spektaklu a keď to už máme, musíme byť hneď pripravení túžiť po niečom inom. (Debord, 2007) Podobne Adorno a Horkheimer tvrdia, že kultúrny priemysel ukazuje ľuďom, po čom majú túžiť. („Tak chcem byť dobrý človek, tak len toto dobré do života si beriem keď dakde je, ale to fakt mám iba o Earlovi takú mienku.“²⁹⁸; „A na tých Gilmorkách asi to, že jak by som asi chcela normálne že s deckami vychádzať.“²⁹⁹; „...napríklad práve pod vplyvom tohto

²⁹⁵ Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009, s.140

²⁹⁶ Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009, s.142

²⁹⁷ Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009, s.148

²⁹⁸ Respondentka Tamka, príloha, str.p143

²⁹⁹ Respondentka Alenka, príloha, str. p5

seriálu som veľmi chcela ísť do Ameriky študovať a som si tak predstavovala že tak budem s niekým chodiť ako Rory s Deanom, alebo potom s ďalšími. To sa mi páčilo.³⁰⁰). Adorno tvrdí, že v záujme masovej kultúry je, aby nikto nebol iný ako ona. Hrdinovia vo filme obsahujú podľa autora pokyn aby sme sa im podobali, a to nie len túžbami, ale celkovo. (Adorno, 2009) Toto podobanie sa spomínali respondenti akoby na dvoch úrovniach. Jednak na úrovni „psychickej“, teda preberanie vzorov jednania, tak aj na úrovni fyzickej, túžba podobať sa postavám, vlastniť také veci ako oni. Na úrovni vzorov jednania sa k tomu v otázke, v ktorej som sa pýtala, či nejako ovplyvňuje seriál ich jednanie v skutočnom živote, vyjadrilo kladne šesť respondentov („...sú niekedy aj mojimi vzormi, že chcem byť taká ako oni, alebo tak.“³⁰¹), z toho dvaja hovorili o preberaní vzorov v minulosti („A verím tomu, že keď jsem se dívala na Beverly Hills, že tehdy jsem možná fakt chtěla být jako Donna, nebo já nevím, jako Brenda...“³⁰²) a takisto sa k tomu dostávajú respondenti aj v ôsmej otázke, keď sa pýtam, či by menili s nejakou postavou nejaké jej vlastnosti. Sedem respondentov uviedlo, že by menilo nejaké vlastnosti (len jeden z toho v predtým rozoberanej deviatej otázke spomenul ako ovplyvnenie seriálom preberanie vzorov)), takisto sa k tomu vyjadrujú respondenti aj v otázke deviatej, kde sa pýtam ako ovplyvňuje seriál ich jednanie v skutočnom živote. Aj k preberaniu vzorov sa vyjadrujú Adorno a Horkheimer, keď hovoria o snahe o napodobňovanie, o tom, že človek sám zo seba robí aparát, ktorý by sa podobal modelu prezentovanému kultúrnym priemyslom. Debord zasa tvrdí, že spektakl nám hovorí, že „...čo sa javí, to je dobré a čo je dobré, to sa javí.“³⁰³ V mojej výskumnej sonde k preberaniu vzorov napríklad: „...keď som dávno dávno pozeral Beverly hills, tie staré časti samozrejme, tak si pamätám že som určitým spôsobom jedného z nich akoby nie že obdivoval, ale že som chcel byť taký ako on, dokonca som to povedal mame...“³⁰⁴; „...nachádzajú si nejaké vzorce riešenia svojich problémov...“³⁰⁵; „...ale zopár z nich bolo presne takých, že áno, jasné, dobre to robí ten hlavný hrdina a mal som pocit že to je dobré a že mal by som sa nad tým zamyslieť a sa priznám že áno, asi ma to párkrát ovplyvnilo, a ozaj som sa párkrát pokúsil akože implikovať to naobzerané, nakukané, že jak by to mohlo fungovať v praxi, ani nie tak zo

³⁰⁰ Respondentka Andy, príloha, str.p10

³⁰¹ Respondentka Gabika, príloha, str.p69

³⁰² Respondentka Tereza, príloha, str. p156

³⁰³ Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007, s.6

³⁰⁴ Respondent Miro, príloha, str. p100

³⁰⁵ Respondentka Baška, príloha, str. p13

zvedavosti, ako s tým, že ozaj počas toho pozerania som sa s tým stotožnil že áno, toto je dobré, toto je prečo ja si vravím že by som chcel byť tým hlavným hrdinom a prečo by som s ním chcel meniť a keď si to myslím, tak poďme to skúsiť...“³⁰⁶

Špecifickou skupinou v rámci respondentov, ktorý preberajú nejaké vzory jednania zo seriálu, sú respondenti, ktorí sú presvedčení o tom, že sú to pozitívne vzory, či už chcú byť viac s rodinou (Gabika), mať s deťmi lepší vzťah (Alenka), alebo všeobecne byť lepším človekom („Tak chcem byť dobrý človek, tak len toto dobré do života si beriem keď dakde je...“³⁰⁷; „Tak keď som bola mladšia tak som pozerala Smallville, to je akože Superman, tak tam som si stále hovorila že treba byť dobrý a že možno že sa mi to vyplatí...“³⁰⁸), jedna respondentka dokonca hovorila o všeobecne dobrom vzore seriálu pre ľudí („že treba jednou se tam šla ta hrdinka testovat na HIV, jo? V tomto třeba já, tak třeba nad tím můžu zapřemýšlet, jo, a třeba v tomto směru já to úplně jako, i kdyby ten Sex ve městě neudělal nic pro lidstvo a spíš byl negativem, tak jenom jestli se díky němu šlo já nevím třicet tisíc lidí otestovat, právě proto, že se ztotožní, nebo prostě nějak ví o těch hrdinkách, tak pro mne je to prostě mega přínos, jo, anebo vím že v jeddnom seriálu byla v českém, v nějakém tom nováckem nebo... byla, tak tam byla HIV pozitivní, jo a prostě úplně mega telefonátů na HIV linku a prostě lidi se chodili testovat. Jo tak v tomhle třeba vidím úplně, i kdyby to byla kravina na entou, tak pokud tam scénáristé dají alespoň jeden sofistikovaný moment, jo, nebo přínosný, nebo který já subjektivně považuji za přínosný, tak je to třeba podle mne paráda. A tím si myslím, že to třeba může ve velice pozitivním, i když když si to dáš na misku vah tak těžko říct, jo, tak to si myslím že to může fakt třeba ovlivňovat ty životy...“³⁰⁹) Samozrejme môže byť takéto ovplyvnenie spoločnosti a ľudí pozitívnym, ale na druhej strane je aj trocha desivým. Ak má totiž seriál takú moc, aby sa na základe nejakého fiktívneho príbehu, nechali tisíce ľudí testovať na HIV, akú má potom moc v ostatných, nie až tak šľachetných sférach. Možno práve spomínaný Sex v meste, kde to vyzerá, že všetky hlavné hrdinky žijú takmer výlučne sexom a často striedajú partnerov, pričom kritériá ich výberu sú väčšinou krajne povrchné, čo okrem kvantifikovateľného a merateľného testovania sa na HIV, ešte dobré ho spoločnosti

³⁰⁶ Respondent Mišo, príloha, str. p124

³⁰⁷ Respondentka Tamka, príloha, str. p143

³⁰⁸ Respondentka Gabika, príloha, str. p69

³⁰⁹ Respondentka Tereza, príloha, str. p155-156

priniesol? Nechcem zachádzať do konšpiračných teórií, len naznačiť, že to je spôsob, akým sa pravdepodobne môžu stať ľudia skutočne manipulovateľnými.

Druhou rovinou preberania vzorov, ktorú som spomínala, je preberanie materiálnych vzorov („Skôr je to tak o tej inšpirácii, že keď vidíš Sex v meste alebo Gossip girl, tak proste vidíš tam veci, ktoré ty nemáš zatiaľ, ale hovoríš si že keď budem pilne študovať a budem mať dobrú prácu, tak raz to budem mať. V: Takže nejaký taký vzor ku ktorému sa chceš bližieť? L: Materiálny vzor.“³¹⁰; “Kolik mají šatů, kolik mají botů, panebože...“³¹¹; „Například v How I met your mother tá Lilly má vždy na sebe nejaké super proste dizajnérske kúsky, tak vždycky si tak vravím jéj, keby som mala také šaty...“³¹²)

U preberania vzorov zo seriálového sveta sa prejavuje skôr jeho „reálna“ rovina, vzorce chovania zo seriálu nám prídu natoľko funkčné, že sme schopný preniesť si ich do reality, veríme tomu, že fungujú (predsa vidíme, že fungujú) a snažíme sa o niečo podobné.

V ďalšej časti druhého bloku rozhovorov sa dostávame k tomu, či je podľa respondentov svet seriálu zaujímavejší ako skutočný svet a či by chceli meniť s postavami seriálového sveta, či už situáciu, alebo nejaké ich vlastnosti, teda či by chceli byť ako oni (to súvisí tiež s preberaním vzorov, ktoré som vyššie rozoberala). Je zaujímavé, ako som už v priebehu diskusie spomínala, že respondenti považujú svet seriálov skôr za menej zaujímavý, ako ich skutočný svet. Jedna respondentka vraví: „...tam je to podľa mňa naschvál tak urobené v tých seriáloch, aby to bolo zaujímavejšie, aby to ľudia pozerali, lebo keď to nebude zaujímavejšie ako ich vlastný život, lebo prečo to potom pozerať.“³¹³ Táto jej výpoveď poukazuje jednak na predpripravenosť seriálov a ich zámerné vytvorenie tak, aby boli divácky zaujímavými, a jednak k samotnej vážnej otázke. Prečo by to potom pozerali, keď to nie je zaujímavejšie ako ich vlastný život. Ponúka sa tu niekoľko vysvetlení. Jedno súvisí s tým, ako sa respondenti prezentujú, možno nie ani tak pred „výskumníkom“, ako sami pred sebou, ako nechcú pripustiť, že by sa utiekali k seriálu ako ku krajšiemu, alebo zaujímavejšiemu svetu, pretože by pri tom implicitne museli pripustiť,

³¹⁰ Respondentka Lenka, príloha, str. p81

³¹¹ Respondentka Katka, príloha, str. p77

³¹² Respondentka Zuzana, príloha, str. p162

³¹³ Respondentka Zuzka, príloha, str. p170

že ich vlastný život nie je veľmi zaujímavý. Druhé vysvetlenie súvisí s tým, o čom sme už hovorili, a to, že ľudia nepozerajú seriály len preto, že sú omnoho zaujímavejšie ako ich vlastné životy, že ukazujú niečo, čo by oni sami nikdy nemohli zažiť, ale možno skôr ako nejakú nie nutne zaujímavejšiu alternatívu k tomu, čo žijú, môžu si vyskúšať aj iné veci, iné osudy, iné príbehy, ktoré môžu hocikedy vypnúť. Napriek tomu, že im seriál, ako uvádzajú, nepríde ako zaujímavejší, sú ochotní ukrátiť svoj zaujímavejší svet o tú polhodinu, kedy si pozrú seriál.

S tým, či príde respondentom svet seriálu zaujímavejší, súvisí aj otázka, či by sa chceli vymeniť so seriálovou postavou. Tu už sa objavuje kladných odpovedí viac, ale síce väčšina respondentov odpovedala áno, išlo len o dočasné vymenenie, a teda podobné tomu, ako ho zažívajú popri sledovaní, tiež v ňom išlo skôr o to, niečo si vyskúšať, ako o to, vymeniť svoj život za nejaký zaujímavejší, či krajší. Zaujímavé je, že tu niektorí respondenti spomínali ako dôvod, alebo objekt menenia, pre nich atraktívnu postavu. Tento fenomén nachádzame ale v priebehu rozhovorov aj na iných miestach, či už pri predstavách spojených so seriálom, alebo pri stotožňovaní sa („... akože frajer by som mohol byť aj Rory, to je proste pre mňa zameniteľný ksicht, ale Lorelei, tú by som bral aj ako v realite, chápeš.“³¹⁴; „...by som sa veľmi rada vymenila s tou démonkou, ktorá je buchnutá do toho anjela a on je do nej, pretože on je taký chutný že koniec.“³¹⁵; „Možno nie konkrétne s Gilmorevcami, i keď aj hej, no že chodiť s Jassom...“³¹⁶) Zaujímavá tu je analógia s v teórii spomínanou autorkou Laurou Mulvey, ktorá vo svojej teórii rozdeľuje úlohy divákov, ale i postáv na aktívnu mužskú, rola nositeľa pohľadu a pasívnu ženskú, rola obrazu. Takisto sa delí podľa autorky aj vašeň pozerania. Mužský pohľad je determinujúci a projektuje svoje fantázie na postavu ženy, ktorá je vystavená pohľadu a ktorá je erotickým objektom jednak pre postavy vo filme a jednak pre divákov. Mužský hrdina je aktívny, koná, riadi a reprezentuje moc. Je nositeľom pohľadu diváka a film u neho verne reprezentuje prirodzené podmienky vnímania (kým obraz ženy je podľa autorky plochý). Mužský divák teda vidí ženu ako dvojrozmerný erotický obraz a aktívneho muža, svoju ideálnu verziu, s ktorým sa identifikuje v plastickom trojrozmernom priestore a spolu s ním získava ženu vo filme. V mojej sonde to ale vyzerá,

³¹⁴ Respondent Pietro, príloha, str. p133

³¹⁵ Respondentka Boženka, príloha, str. p35

³¹⁶ Respondentka Baška, príloha, str. p26

ako keby to nebolo úplne výsadou muža, byť aktívnym hrdinom, ale ani byť divákom, ktorý prostredníctvom stotožnenia získava ženu vo filme. (Mulvey, 2005) Samozrejme nechcem vyvracať žiadne z týchto presvedčení, na to nemám dostatok podkladov, ani náhľad do ich komplexnosti, takisto si uvedomujem, že autorka písala svoju prácu v inej dobe a odvtedy sa kinematografia posunula úplne inam, ale z reakcií mojich respondentiek na seriálové postavy sa zdá, že sa takisto identifikujú s aktívnou ženskou postavou, postavou, ktorá vytvára dojem skutočnosti a reálneho zmyslového vnímania, takže nabáda ženské hrdinky k stotožneniu sa s ňou (a nie len ženské, jeden mužský respondent hovorí: „...“, alebo takto vieš čo, že to bola asi skôr nejaká moja imaginácia, alebo projektovanie, že som vieščo ja ako nejaká holka a ty sa dostaneš do nejakých vzťahov a chodíš do kaviarne so svojou matkou...“³¹⁷), ktorá koná a riadi, reprezentuje moc a jej prostredníctvom možno ženský divák získava muža vo filme („A strašne sa mi páči tá hlavná postava anjela, takže prežívam pocity všetkých čo sú do neho zaľúbení veľmi intenzívne.“³¹⁸).

Je to veľmi zaujímavé aj čo sa týka reálnosti seriálového sveta, pretože sa tu opäť stretávame s tým, že postava je dostatočne reálna na to, aby sme s ňou chceli mať romantický vzťah, chceli by sme ju do vlastného súkromia a svojím spôsobom veríme v jej reálnosť (aj keď jedna respondentka uvádza, že síce si nepredstavuje, ale keď to aj dakedy skúsila „...lebo som vedela napríklad aj s časopisov že niektoré ženské si predstavujú dajme tomu tých hlavných hrdinov že keby to bol on, tak ako že hej, že šla by s ním, tak ja som si aj v tých predstavách musela vymyslieť nejaký príbeh, že ten herec, ale nie tá postava, by prišiel, a ...“³¹⁹, čo je ďalším z dôvodov, prečo tento pokus o interpretáciu nie je jednoznačný a určite nie jediný možný), keď už ale ide o to, ako sa ukáže pri ďalšom bloku otázok, či tejto postave pozeráme do súkromia, absolútne nepripúšťame, že by mohla byť reálna.

Rôzne spôsoby prieniku reálneho a seriálového sveta môžeme vidieť aj na predstavách, súvisiacich so seriálom, ktoré respondenti uviedli, že mávajú mimo pozerania seriálu. Niektorí (viď analýza otázky 9b) premýšľajú len o tom, čo sa udialo, a teda venujú seriálu čas aj mimo pozeranie, ale neprelína sa s ich reálnym svetom, ani

³¹⁷ Respondent Pietro, str. p134

³¹⁸ Respondentka Boženka, str. p34

³¹⁹ Respondentka Janka, str. p61

s ich fantáziou, niektorí si vytvárajú vlastný príbeh, ale nevystupujú v ňom. A možno tu by sa dala vidieť práve analógia s Metzovým stotožnením sa s vševidúcim pohľadom (Metz, 1991) Nechávajú teda svet seriálu vstúpiť do svojich myšlienok, alebo fantázie, vytvárajú nové príbehy, ale sami do nich nevstupujú, nepremiešavajú ich s vlastným žitým svetom, sú v nich len akoby režisérom, ktorý riadi, ale sám sa nezúčastňuje. A to je aj rozdielom od vševidiaceho pohľadu, ktorý síce kontroluje, ale neriadi. Niektorí respondenti uviedli, že majú dejové predstavy, v ktorých vystupujú ako jedna z postáv, a teda seriálový svet vstupuje do ich myšlienok, ale oni do neho zatiaľ len obmedzene, akoby v pripravenej forme, niektorí ako nová postava, čo je v podstate najaktívnejší zásah do seriálového sveta, a zároveň aj najviac prepájajúci svet seriálu a skutočný svet.

Motív moci

Jedným zo silných motívov objavujúcich sa v teoretickej časti, spojeným s dívaním sa, je motív moci. Nachádzame ho u Foucaulta, ktorý hovorí o videní ako o výkone moci nad videným, rozvíja koncept disciplinarizácie a výkonu moci pomocou videnia, vedenia a dohľadu.(Foucault, 2000) Ak by teda táto moc mohla byť motiváciou pre dianie sa, mohli by sme sa dívať na svoj malý panoptikon a mať nad ním istý typ moci. Lyon sa k tejto problematike tiež vyjadruje a hovorí: „Skopofília síce môže začať dosť nevinne ako láska k pozeraniu, je ale príliš ľahko prevrátená na posadnutý a ovládajúci pohľad, ktorý činí zo sledovaného obrazu objekt.“³²⁰ O tom, že má voyeur nad sledovaným objektom moc, hovorí aj Denzin. Vychádza pri tom zo Sartra a Lacana a hovorí, že pohľadom môžeme druhého ovládať pre seba, pohľad činí z dívajúceho sa subjekt a z nazeraného objekt. (Denzin, 1997) Tieto myšlienky sú dôvodom, prečo som zaradila do svojich otázok aj akoby samostatne a bez súvislosti s ostatnými stojacu desiatu otázku, ktorá sa týka moci nad nazeranými postavami. Síce sa mnoho respondentov v odpovediach na túto otázku vyjadrilo, že sa im táto pozícia páči, už menej z nich, že ju považujú za výhodnejšiu („...no možno keď si ich kontroluje tam len vo svojej hlavičke tak prečo

³²⁰ Lyon D.: *9/11, Synopticon, and Scopophilia: Watching and Being Watched in:* Haggerty K. D. and Ericson R. V. eds.: *The New Politics of Surveillance and Visibility*, University of Toronto Press, Toronto, Buffalo, London 2006, s.51

nie?“³²¹) a s mocou si ju spája už len jedna respondentka („Ale zasa v tom sa, ešte si z tej všemocnosti môžeš oddýchnuť, pretože nič nemusíš robiť. Geniálne. Máš moc a nič preto nemusíš urobiť.“³²²), respektíve dve, ale výpoveď druhej je dosť zmätená. Hovorí: „Tak je to moc, ale seriál neovplyvníš keď to vieš.“³²³ Na tom podľa mňa neuspela táto otázka, pretože si respondenti spájajú moc s niečím konkrétnym, s účinkom, alebo efektom, ktorý by mohli mať na postavy, a ten nevidia („Nie moc, ja vždy čakám čo sa stane, tam sú iní, ktorí majú nad nimi moc.“³²⁴; „Nemám nad nimi žiadnu moc. Lebo zase. Sú nereálne.“³²⁵). Jedna respondentka sa dostáva k problematike moci v rámci odpovede na inú otázku („Asi hej. Nevieť tak mi to nejak príde že tak nejak ľudia chcú mať pod kontrolou tých druhých, všetko o nich vedieť, všetko vidieť, všetko počuť a také tie dedinské ohováračky a podobné veci.“³²⁶), ďalej ale takisto naráža na to, že tú moc nemá ako aplikovať („Ale neviem akým spôsobom by ho vlastne mohla kontrolovať keďže celé to tam tvoria tí scenáristi a celý ten štáb okolo.“³²⁷) Nemôžem na základe týchto odpovedí vyvrátiť, že by nejaká časť motivácie k divaniu sa na seriály mohla súvisieť s mocou, ale myslím si, že bola táto otázka pre respondentov príliš abstraktná a možno príliš málo rozvedená na to, aby mali možnosť sa nad tým hlbšie zamyslieť. Takisto sa u nej ale prejavuje postoj k seriálovému svetu ako nereálnemu. Nemôžeme mať nad postavami skutočnú moc, lebo oni sami nie sú skutočné. Ďalšia časť tejto otázky bola jednoduchšia, týka sa ale moci trochu inak, nejde tu už o moc, ktorá by vychádzala ako u spomínaných autorov z divania sa, ale zaujíma ma, či by respondenti chceli mať možnosť ovplyvniť čo vidia a aktívne zasahovať do seriálového sveta, alebo sa im páči pozícia, z ktorej len pasívne sledujú, čo sa deje, či im vyhovuje dívať sa, alebo by chceli niečo možno skôr vytvárať. Ku problematike pasívneho prijímania seriálov sa dostalo niekoľko respondentov nezávisle na tejto otázke („Protože to je strašne nenáročné a pasívne.“³²⁸; „Keď mám nejaký čas kedy nechcem vyvíjať ja vlastne veľmi veľa aktivít, ale len tak pasívne niečo sledovať a zažiť tak vtedy pozerám seriály.“³²⁹), v samotnej tejto otázke to ale bolo nerozhodné,

³²¹ Respondentka Zuzka, príloha, str. p169

³²² Respondentka Ďobka, príloha, str. p46

³²³ Respondentka Tamka, príloha, str. p144

³²⁴ Respondentka Gabi, príloha, str. p66

³²⁵ Respondentka Baška, príloha, str. p28

³²⁶ Respondentka Zuzka, príloha, str. p168

³²⁷ Respondentka Zuzka, príloha, str. p169

³²⁸ Respondentka Tereza, príloha, str. p147

³²⁹ Respondentka Lucka, príloha, str. p86

polovica respondentov by chcela mať možnosť seriály ovplyvniť a druhá nie („Ja to mám čisto akože tak, že dosť pasívny, že sledujem z diaľky...“³³⁰ ; „ale tá pasívna konzumácia proste mi príde lepšia“³³¹). K pasívnemu sledovaniu sa vyjadruje aj napríklad Debord, ktorý hovorí, že spektakl si vyžaduje pasívne prijímanie, podobne Baumanov novodobý flaneur už len pasívne prijíma. Na druhej strane ale v psychoanalytickom poňatí, divanie sa je aktívne. To je to, čo robí z voyeur objekt a z nahliadaného subjekt. Voyeurizmus je podľa psychoanalýzy (Rycroft, 1993), aktívnou časťou pudu (ktorého pasívnou časťou je exhibicionizmus).

Svet seriálu zvonku: Voyeurizmus

V tejto časti sa asi najviac prejavuje nereálna stránka seriálového sveta, jeho oddelenosť od reality a to, že v jeho skutočnosť neveríme. Už pri otázke ohľadne súkromia seriálových postáv, teda skôr ako som spomenula voyeurizmus samotný, odpovedala veľká väčšina respondentov, že to nepovažuje za súkromie, pretože to nie je skutočné, pretože svet seriálových postáv nie je reálny („Lebo je to fiktívna postava...“³³²; „Nemyslím si, tak ono je to vytvorené, tak oni ani to čo zažívajú nie je súkromie, šak tam majú to štúdio a neviem“³³³; „Nie, nevidím dôvod na to, podľa mňa to je čisto že scenár, herci a nič spojené s realitou, takže...“³³⁴; „Nie, to nie, tak to je vymyslený svet tak proste...“³³⁵). Ponúka sa tu zvodné vysvetlenie, že je to spôsobené tým, že sami seba nechcú vidieť ako tých, čo sa dívajú cudzím ľuďom do súkromia (mnohí respondenti k tomu vyjadrili negatívny postoj), a teda to nechcú pripustiť. Nasvedčovali by tomu výpovede, ktoré sa snažili ospravedlniť to, že sa dívajú na seriály („Možno je to dané tým že to robí každý, ja neviem, vieš lebo, je to povolené, je to pozvané, je to verejné a je to naozaj tak že aspoň niekde vzadu vieš že to nie sú reálni ľudia a nijak ich neohrozí, alebo oni nebudú mať z toho zlý pocit keby sa dozvedeli že ich sleduješ a že ani ty z toho nemusíš mať výčitku, no lebo je to verejné.“³³⁶; „Tak vlastne o tom je film, takže ja som to tak nejak nevnímala že je to ich súkromie a nemôžem sa na to pozeráť, lebo o tom je

³³⁰ Respondentka Zuzka, príloha, str. p163

³³¹ Respondent Mišo, príloha, str. p123

³³² Respondentka Dorka, príloha, str.p54

³³³ Respondentka Janka, príloha, str. p61

³³⁴ Respondentka Zuzka, príloha, str. p167

³³⁵ Respondentka Zuzana, príloha, str. p.163

³³⁶ Respondentka Baška, príloha, str. p20

film³³⁷). Nemyslím si ale, že je to vyčerpávajúce vysvetlenie. Jedna respondentka napríklad uvádza, že ju súkromie iných ľudí veľmi zaujíma a chcela by mať možnosť ho sledovať, hovorí: „rozhodne bych byla voyeurom v skutečnosti“³³⁸, takže nie je problém v tom, že by si nechcela priznať, že by ju malo zaujímať súkromie cudzích ľudí, ale divanie sa na seriály skrátka za sledovanie súkromia nepovažuje („No do soukromí ne, protože soukromí považuju za něco autentického, jo, kdežto vím, že ty hrdinky to pouze hrají.“³³⁹) a nie je to ojedinelý prípad, podobne respondentka, ktorá popisuje, ako sledovala susedov hovorí, že súkromie seriálových postáv nie je skutočným súkromím. („B: No lebo si myslím, že tým pádom že tí ľudia nie sú skutoční tak nemajú žiadne skutočné súkromie, že je to všetko hrané a je to tu pre mňa. V: Dobře a v čom je teda rozdiel medzi tým súkromím vymyslených postáv a skutočným súkromím? B: Že to, čo majú oni, nie je súkromie, oni nie sú skutoční. V: Dobře a baví ťa sledovať chovanie a osudy skutočných ľudí v skutočnom živote? B: Strašne, hej, som strašne klebetná a milujem to, dneska som to objavila hrozne, lebo jak sme mali tu hádku, spolubydla sa rozprávala so svojou matkou, tá Ukrajinka, a my sme išli s tou mojou kamoškou počúvať to s pohárom na stenu. Som objavila že ma to skutočne zaujíma.“³⁴⁰). Nemyslím si preto, že by to bol len nejaký druh obranného mechanizmu, ale v tejto otázke respondenti skutočne (okrem troch) oddeľovali svet seriálu od reálneho sveta. Ako som už teda spomínala, seriálová postava je dostatočne skutočná na to, aby sme sa s ňou stotožnili, aby sme v nej videli svoj vzor a brali si príklad z jej jednania, je dosť skutočná na to, aby sme sa do nej „zaľúbili“, aby sme s ňou chceli prežívať jej zážitky, dosť skutočná, aby sme na základe jej činov vyhodnocovali, čo je správne a čo nie, aby sme ju pokladali za svojho kamaráta, ale nie je dostatočne skutočná na to, aby sme to, že sa na ňu dívame, považovali za narušenie jej súkromia. Ona totiž nie je skutočná, a teda žiadne súkromie nemá. Má pocity, ktoré sú pre nás často ešte intenzívnejšie ako naše vlastné, má zážitky, ktoré si s ňou môžeme prežiť, má kopu krásnych vecí, ktoré by sme chceli aj my, ale nemá súkromie, pretože nie je skutočná. A to je myslím jeden z najväčších paradoxov seriálového sveta, na ktorý som v tejto práci narazila.

³³⁷ Respondentka Andy, príloha, str. p11

³³⁸ Respondentka Tereza, príloha str. p152

³³⁹ Respondentka Tereza, príloha, str. p150

³⁴⁰ Respondentka Boženka, príloha, str. p37

V jednej z otázok som sa pokúsila respondentom ponúknuť situáciu, ktorá by bola veľmi podobná seriálovej (samozrejme úplne zhodná byť nemohla) a jediným rozdielom medzi týmito dvoma situáciami bolo, že jedna by bola skutočná a druhá vymyslená. Zaujímalo ma, či by divanie sa na tú istú vec v skutočnosti, prinášalo divákovi to isté, čo divanie sa na ňu v seriály a snažila som sa pri tom odstrániť všetky rozdiely v zaujímavosti, alebo príbehu seriálov, zaujímal ma čisto rozdiel medzi divaním sa na skutočné a umelé súkromie. Reakcie respondentov boli rôzne, viac respondentov ale povedalo, že by sa na to neďívalo. Medzi argumentmi boli výrazne zastúpené morálne zábrany, v zmysle, že pozeranie druhým do súkromia nie je správne, alebo že respondenti sami by nechceli, aby sa niekto díval do ich súkromia, ale tiež ospravedlňovanie divania sa na seriály tým, že to spoločnosť legitimizovala, že je to verejné a môže sa to („telka je verejná, na to sa budeme pozeráť aj my dvaja spolu, ale do toho kukáťka sa pozeráš tam, že už je to fakt také občumovanie“; „To bude tou televíziou že je to médium, ktoré prináša proste pre verejnosť, že je to verejné.“³⁴¹; „Lebo ma tam pozvali, lebo to spoločnosť schválila tým, že to vysiela pred desiatou a ...“³⁴²), akoby sa bránili, že oni nerobia predsa nič zlé, že sa to môže.

Asi najdramatickejšie sa nereálnosť seriálového sveta ukázala u respondenta, ktorý by za žiadnu cenu nechcel pozeráť nič, čo by bolo skutočné.

„...nezaujímalo by ma to čo oni tam si robia, mne je to úplne 29, ja si chcem pozrieť seriál (*smiech*). V: A prečo keby robili vlastne tie isté veci? M: Lebo to je reálne a to je seriál, to si môžem pozrieť a to nie...Nie, nie, fakt by som si pozrel radšej seriál, lebo ten je na to určený že si idem pozrieť seriál...Lebo na to nemám čas sledovať susedov proste mám svoje plno iných vecí...No hlavný rozdiel je v tom, že keď si idem pozrieť seriál, alebo divadlo, tak to je to, že ja som si skončil svoju prácu, mám voľno a idem si pozrieť seriál. A si ho pustím. Takže analógia k tomu by bola spravil som svoju prácu, všetko všetko, teraz mám prestávku a idem si odsunúť stenu ty kokos, tu je sklo a mám zaplatené... mám zaplatené herečky ktoré to tam hrajú. V: Nie, práve že oni by to prežívali skutočne. M: No tak nie, no tak nie, lebo to je skutočné proste. V: A to by ťa nezaujímalo kvôli tomu že to je skutočné, alebo by si mal nejaký morálny problém že nemám čo sa im

³⁴¹ Respondentka Tamka, príloha, str. p137

³⁴² Respondentka Baška, príloha, str. p19

pozerať na ich... M: Tak asi preto že to je skutočné a zároveň ma to nezaujíma, pretože sú cudzí ľudia a f*** off, pretože nemám s vami nič. V: Ale Lorelei a Rory sú tiež cudzí ľudia. M: Nie, nie sú ty vole, veď s nimi vyrastám ty vole, dlho. V: No veď aj s tými by si vyrastal keby si ich pozeral každý deň, takže oni nie sú cudzie... mi to príde ako obrovská strata času, príde mi to ako niečo strašne nereálne, že nežijem svoj život, predsa ja som egoista a ja mám žiť svoj život a nie niekoho cudzí život. Preto by som to nechcel. V: Áno, ale keď ty tých 40 minút aj tak žiješ nejaký cudzí život keď to pozeráš v telke. M: Nie, nežijem, nežijem. V: Nežiješ, ale keby si sa pozeral do súkromia skutočného tak žiješ. M: Áno, áno, tak žijem cudzí život a je to strata času, radšej si pozriem seriál, alebo by som šiel von, alebo by som šiel ja neviem sa venovať dievčatám, alebo fakt niečo naživo prežiť reálne, ako by som mal pozeráť niekomu do súkromia. Šak to je úplne strata času. V: Áno, ale keby sa tam dialo to isté ako v tom seriály. M: Áno aj napriek tomu. V: Tak aký je rozdiel v tej strate času? M: No to, že toto je seriál a to sa naozaj deje.³⁴³

Respondent sa tu urputne bráni tomu, že by mal pozeráť na niečo skutočné, na niečo čo sa deje naozaj, aj keby to malo byť úplne navlas rovnaké. Zaujímavé je, že ale nehovorí, že by to nepozeral, lebo by sa to nemalo, alebo že by sám nechcel aby sa na neho niekto pozeral, ale pretože to by ho to nebavilo keby to bolo reálne. Ďalej v rozhovore dokonca pripúšťa, že keby to bola skrytá kamera, tak by sa pozeral, ale len keby nevedel, že je to reálne a myslel si, že je to seriál. („ale keby som nemal vedomosť že je to reálne... tak by som to pozeral... alebo keby som si myslel že to je... keby som nevedel o tom, že to je proste skrytá kamera v nejakej miestnosti. Takisto o seriály neviem že je to skrytá kamera v nejakej miestnosti, to je seriál...“³⁴⁴) Keby to bola skutočnosť, mal by pocit, že je to strata času, ako náhle by si myslel, že to nie je skutočnosť, už je to v poriadku, je to zmysluplné. To isté keby si to zaplatil, aby to bolo hrané a nie reálne. Dokonca povedal, že je to strata času, že by si radšej započul seriál. Ten by stratou času nebol. S podobnými výpoveďami, že by bolo divanie sa na súkromie iných stratou času, sa stretávame aj u iných respondentov, hlavne v súvislosti, že by už nežili svoj život, ale cudzí („by ma to absolútne nebavilo a neďívala by som sa na jeho život, lebo je to jeho život a mňa by to stálo môj život a toto ma stojí len 20 minút a viem, viem

³⁴³ Respondent Miro, príloha, str. p104

³⁴⁴ Respondent Miro, príloha, str. p 107

najlepšie veci, viem príbeh.“³⁴⁵), skôr už ale v spojení s rozvláčnosťou skutočného života oproti seriálu.

Keď som sa pýtala priamo na voyeurizmus, prekvapivo pripustilo viac respondentov (ale len nepatrne viac), že divanie sa na seriály by mohlo byť istým druhom voyeurizmu. Samého seba sú za voyeura v tejto súvislosti ochotní označiť len dvaja respondenti. Väčšina teda ostala pri tom, že keďže to nie je súkromie, nie je to ani voyeurizmus, niektorí dokonca mali proti tomu, že je to voyeurizmus aj pádne argumenty („...protože jáj sem se na ten Sex ve městě dívala několikrát a co bych měla z toho že bych nahlížela furt dokola do toho stejného soukromí. Kdyby mi šlo primárně o nahlížení do soukromí. To bych právě v tom případě si stáhla jiný seriál...“³⁴⁶; „No lenže to by bolo iné keby sa na postavy dívali dajme tomu osoby z ich vymysleného mestečka...“³⁴⁷). Zaujímavá je aj reakcia respondenta, ktorý považuje filmový voyeurizmus za „pasívny“ („Tak je to taký ten pasívny voyeurizmus, že fakt že tam, nie je tam tá hrozba toho, že tam budeš proste nejak v tej situácii s nimi...“³⁴⁸) Reflektuje teda oddelenie nazeraného od dívajúceho sa. O tomto oddelení hovorí v teoretickej časti Metz.

Film sa poľa neho líši od ostatných vizuálnych a auditívnych výrazových prostriedkov rozdvojením navyiac, špecifickým obratom. Vnímané nie je v rovnakom priestore ani čase ako divák. Je neprístupné, nekonečne žiaduce, obrazné. Vo filme sa stretávame s neprítomnosťou objektu, čo odlišuje film od ostatných voyeuristických praktík, pri ktorých je voyeurizmus spojený s exhibicionizmom, aktívna a pasívna zložka pudu sú vedľa seba, videný objekt je prítomný a svojou prítomnosťou rehabilituje perverznú aktivitu, zmieruje ju samu zo sebou a vytvára fikciu, že objekt zo sledovaním súhlasí. To tvorí ilúziu plnosti objektového vzťahu. Kinematografický signifikant to ale ruší a tvorí nové manko, neprítomnosť nazeraného objektu. Je to „neuskutočnená schôdzka voyeura a exhibicionistu“³⁴⁹. (Metz, 1991) Filmový voyeur tak ostáva bez súhlasu objektu, je voyeurom bez súhlasu, bez autorizácie (jedinou autorizáciou ostáva inštitucionalizácia takéhoto typu voyeurizmu).

³⁴⁵ Respondentka Lucka, príloha, str. p93

³⁴⁶ Respondentka Tereza, príloha, str. p153

³⁴⁷ Respondentka Baška, príloha, str. p22

³⁴⁸ Respondent Pietro, príloha, str. p138

³⁴⁹ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.82

Možno tak teda to, že respondenti nepovažujú seriálové súkromie za skutočné, a teda v dívaní sa na neho nevidia voyeurizmus, súvisí práve s týmto oddelením. Pre voyeurizmus by potreboval mať nazeraný objekt, objekt filmu je ale neskutočný, nie je v reálnom svete, preto nemôžeme hovoriť o voyeurizme. Možno je ale dívanie sa do súkromia postáv len iným druhom voyeurizmu, voyeurizmu s rozdvojením navyiac, možno skutočne nejakého „pasívneho voyeurizmu“, i keď nie pasívneho v zmysle psychoanalytickom. Ako je ale možné, že toto rozdvojenie a oddelenie seriálového sveta v niektorých momentoch vnímame a v niektorých na neho zabúdame? Pokúšala som sa vo výpovediach respondentov nájsť nejaký kľúč, podľa čoho je práve pozieranie do súkromia a moc tak nereálna a všetky ostatné prežitky reálne? Možno sa jedná práve o to, že to boli otázky, ktoré narúšajú harmonický vzťah respondentov s postavami, vytrhajú diváka z príjemného miesta v seriálovom svete a nútia sa na neho pozrieť zvonka. Nemôže už reagovať ako identifikovaný, preto mu tiež svet seriálu nepríde už skutočným. V otázke ohľadom moci je tak divák odtrhnutý od postavy s ktorou sa identifikoval a konfrontovaný s tým, že by mal na ňu dohliadať. V otázke o súkromí, je takisto vytrhnutý zo seriálového sveta a má povedať, čo si o ňom myslí takto zvonka. Možno je teda seriálový svet pre respondentov reálny do tej miery, do akej s ním môžu v myšlienkach ostať identifikovaní, do akej vlastne ostávajú v ňom. Zvnútra je seriálový svet reálny, to je pochopiteľné, ako jedna z postáv samozrejme považujú ostatné postavy za skutočné. V momente, keď ale opustia tento svet, vidia jeho oddelenosť, sú vonku a teda vidia hranicu priamo pred sebou, nemôžu teda reagovať, ako by boli stále v ňom.

Vo figúre filmového voyeura by, keby sa táto interpretácia blížila pravde, bol rozpor prameniari práve z odlišnosti týchto dvoch svetov, z ich oddelenosti. Reakcie respondentov z druhého a čiastočne aj prvého bloku otázok ako keby ukazovali, že divák sa na seriálový svet vlastne nedíva, že do neho vstupuje, a minimálne myšlienkami do neho vstupuje. Identifikuje sa či už ako hovorí Metz, s pohľadom, alebo s postavou, v každom prípade je dnu, to by mohla byť tiež tá prvá viera, uveríme, že je ten svet reálny, a teda prenikáme do neho. Keď sa ale dostávame von, samozrejme už sa nemôžeme cítiť jeho súčasťou. Popierame, že sme mu uverili.

Figúra filmového, alebo pre moju prácu radšej seriálového voyeura je rozporná, pretože je akoby vystavaná v teoretickej rovine, krížom cez dva rôzne svety. V rámci

teórie je samozrejmé, že sa na tie postavy dívame. Otázne ale ostáva, nakoľko máme potešenie zo samotného divania sa, a nakoľko práve z toho, že je pohľad naším prostriedkom, ktorým do sveta seriálu vstúpime. Akoby sme sa ním preniesli dnu a neostávali v tej pozícii dívajúceho sa, i keď sme reálne mimo neho a stále v tejto pozícii. Dívame sa tak na cudzie súkromie, ale akoby náš zámer nebol to súkromie pozorovať a pociťovať slasť z divania sa na niečo zakázané, ale zúčastniť sa. To by mohla byť jedna z príčin, prečo voyeurizmus nebol respondentmi reflektovaný, prečo sa za voyeurov nepovažujú. Samozrejme, táto interpretácia takisto ostáva len v rovine možného náhľadu, pretože sami výpovede respondentov boli príliš rôznorodé, ale možno náhľadu stojaceho za zamyslenie.

To, že respondenti voyeurizmus nereflektovali neznamená, že by tento koncept, alebo popis či charakteristika museli byť nutne nesprávne³⁵⁰. Ako by teda vyzeral seriálový voyeur a v čom by sa líšil od voyeura skutočného, prípadne v čom by sa s ním zhodoval? V každom prípade by sa obaja dívali na súkromie a životy iných ľudí bez toho, aby to nahliadaní vedeli, a spôsobovalo by im to potešenie. V najjednoduchšej definícii by sa teda zhodovali, i keď s rozdielom, že súkromie nahliadané seriálovým voyeurom nie je skutočné. Spoločných rysov sa ale našlo viacero aj na iných úrovniach voyeurizmu. Ako som už spomínala v teoretickej časti, podľa psychoanalýzy (Rycroft, 1993) sa s voyeurizmom spája poprenie toho, že je človek vylúčený zo situácie, ktorú pozoruje. Skutočný voyeur teda akoby sa takisto stotožňoval a nechával vtiahnuť do pozorovaného sveta. Metz zasa uvádza, že percepčný pud „konkrétne znázorňuje neprítomnosť svojho objektu“³⁵¹, a to distanciou pohľadu či načúvania. Medzi objektom a zdrojom pudu je teda odluka. Ono Metzom spomínané rozdvojenie navyše, je ale možno práve tým problémom, cez ktorý sa divák pri reflexii neprenesie. Medzi ním a nazeraným už nestojí len stena, okno či kľúčová dierka, ale sú v neskutočnom svete. Nemyslím si preto, že seriálový, alebo filmový voyeur je koncept nevhodný, alebo že by nemohol byť charakteristickým pre človeka súčasnej spoločnosti, i keď je pre človeka práve vďaka tejto oddelenosti ťažko prijateľný.

³⁵⁰ samozrejme hypoteticky, keby to z výskumu vyplývalo úplne jednoznačne, čo nevyplýva a keby bol jeho rozsah väčší

³⁵¹ Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991, s.78

V tejto diskusii som sa pokúsila načrtnúť niekoľko možných náhľadov na príčiny seriálového voyeurizmu, samotný voyeurizmus ale ostal respondentmi nereflektovaný, a teda sondou nepotvrdený. Samozrejme na základe tak malej výskumnej sondy sa nemôžem pokúšať vyvracať alebo potvrdzovať nejakú teóriu, napriek výsledkom sa ale domnievam, že divanie sa na seriály môže byť určitým typom voyeurizmu a seriálové súkromie určitým typom súkromia, ale práve vďaka oddelenosti seriálového sveta od skutočného sveta, vďaka jeho nereálnosti ho ako voyeurizmus nereflektujeme.

5. Záver

V tejto práci som sa zaoberala voyeurizmom v živote súčasného človeka, a to jeho špecifickou podobou, voyeurizmom filmovým, či pre moju prácu lepšie povedané seriálovým. V prvej časti som sa pokúsila o čo najkomplexnejší interdisciplinárny náhľad na túto problematiku.

V empirickej časti som sa pokúšala poodhaliť príčiny tohto javu a ich reflexiu človekom, ako aj reflexiu vlastného voyeurizmu.

V tretej časti, v diskusii, som sa pokúšala zhrnúť výsledky výskumnej sondy a konfrontovať ich s teoretickou časťou, ako aj načrtnúť niekoľko možných náhľadov na problematiku. Považujem ju preto aj za záver mojej práce, keďže v nej zhŕňam jej výsledky.

Výskumná otázka, prečo sa súčasný človek stáva voyeurom, pritom nebola vyčerpávajúco zodpovedaná, ale bolo navrhnutých niekoľko možností. Takisto samotný voyeurizmus nebol respondentmi reflektovaný a pociťovaný, domnievam sa ale, že to na popisnosti teoretického konceptu figúry filmového, respektíve seriálového voyeura neuberá.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

Metz, Ch.: *Imaginární signifikant: Psychoanalýza a film*. Český filmový ústav, Praha 1991

Saussure, F. de. *Kurs obecné lingvistiky*, Praha, Academia 1996

Černý, Jiří – Holeš Jan. *Sémiotika*, Praha, Portál 2004

Fulka, J.: *Psychoanalýza a Francouzské myšlení*. Hermann a synové, Praha 2008

Mulvey, L.: Visual Pleasure and Narrative Cinema in: Andrew Milner: Postwar British Critical Thought III., SAGE Publications, London. New Oaks. New Delhi 2005

Pondelíček, Ivo.: *Svět k obrazu svému: příspěvky k filmovému vědomí a videokultuře 1962-1998*. Národní filmový archiv, Praha 1999, s.16

Bazin, A.: *Co je to film?* Československý filmový ústav, Praha 1979

Freud, S.: *Tři pojednání o teorii sexuality*, in: *Sebrané spisy Sigmunda Freuda, pátá kniha, spisy z let 1904-1905*, Psychoanalytické nakladatelství Praha, 2000

Freud, S.: *Sebrané spisy Sigmunda Freuda , čtrnáctá kniha, Spisy z let 1925-1931*, Psychoanalytické nakladatelství, Praha 2007

Freud, S.: *Přednášky k úvodu do psychoanalýzy*, in: *Sebrané spisy Sigmunda Freuda, jedenáctá kniha* Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 1997

Rycroft, Ch.: *Kritický slovník psychoanalýzy*, Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 1993

Susan Hayward: *Cinema studies : the key concepts*; Routledge, London; New York 2007

Sturken, M., Cartwright L.: *Studia vizuální kultury* Portál, Praha 2009

Adorno, T.W., Horkheimer M.: *Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty*. OIKOYMENH, Praha 2009

Adorno, T.W.: *Schéma masové kultury*. OIKOYMENH, Praha 2009

Debord, G.: *Společnost spektaklu*. Intu, Praha 2007

Postman, N.: *Ubavit se k smrti*. Mladá Fronta, Praha 2010

Petrusek, M.: *Společnosti pozdní doby*. Sociologické nakladatelství (SLON), Praha 2006

Virilio, P.: *Informatická bomba*. Pavel Mervart, Červený Kostelec 2004

Virilio, P.: *Stroj videnia*. Slovenský filmový ústav, Bratislava 2002

Baudrillard, J.: *Dokonalý zločin*. Periplum, Olomouc 2001

Baudrillard, J.: *O svádění*. Votobia, Olomouc 1996

Baudrillard, J.: *Simulacra and Simlulation*. University of Michigan Press, Michigan 2004

Lyon D.: *9/11, Synopticon, and Scopophilia: Watching and Being Watched* in: Haggerty K. D. and Ericson R. V. eds.: *The New Politics of Surveillance and Visibility*, University of Toronto Press, Toronto, Buffalo, London 2006

Bauman, Z.: *Úvahy o postmoderní době*. Sociologické nakladatelství (SLON) 1995

Foucault, M.: *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Dauphin, Praha 2000

Denzin, N. K.: *The cinematic society: The voyeur's gaze*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1997

Říčan, P.: *Cesta životem*. Portál, Praha 2006

Bednařík, P. – Reifová, I. Televizní seriál – záhada popkulturního sebevědomí. Mediální studia, 2008, roč. 3, č. 1, s. 72–80. ISSN 1801-9978.

Denzin, N. K.: *Images of postmodern society: Social theory and contemporary cinema*. SAGE Publications, London. New Delhi. Newbury Park 1991

Kaufmann, J. C.: *Chápající rozhovor*. Sociologické nakladatelství, Praha 2010

Disman, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Karolinum, Praha 2000

Hendl, J.: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Portál, Praha 2005

Ferjenčík, J.: *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Portál, Praha 2010

Miovský, M.: *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada, Praha 2006

Eco, U.: *Meze interpretace*. Karolinum, Praha 2004

Zoznam príloh:

1. Scenár výskumnej sondy
2. Prepisy rozhovorov

PRÍLOHA

Scenár výskumnej sondy:

1. Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

2a. Prečo myslíš, že ľudia pozerajú seriály?

2.b Prečo pozeráš seriály ty?

3.a Aký seriál pozeráš?

3.b Čo ti jeho pozeranie prináša?

4. Prináša ti pozeranie seriálu nejaké potešenie? Ak áno, vedel by si ho popísať?

5. Uvedomuješ si počas sledovania seriálu, že to nie je skutočné, alebo sa nechávaš vtiahnuť?

6a. Vciťuješ sa do postáv počas pozerania? Spoluprežívaš s nimi ich pocity?

6b. Vedela by si tieto pocity porovnať s pocitmi v reálnej situácii, v skutočnom svete?

6c. Myslíš si, že by tieto pocity mohli byť náhradou skutočných?

7. Považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet? Ak áno tak v čom a prečo?

8.a Menil by si s niektorou postavou situáciu?

8b. Menil by si s niektorou postavou jej osobnosť, alebo niektoré jej vlastnosti?

8.c Porovnávaš sa počas pozerania s postavami?

9.a Ovplyvňuje tebou sledovaný seriál tvoje jednanie v skutočnom živote? Ako?

9.b Máš nejaké predstavy spojené so seriálom aj mimo pozerania seriálu? Aké? (Dejové? Vystupuješ v nich? Ako kto? Ako nová postava? Ako jedna z postáv?)

10.a Ako sa ti páči pozícia, z ktorej vidíš a vnímaš viac ako jednotlivé postavy? Uvedomuješ si ju?

10.b Ako vnímaš fakt, že nemôžeš ovplyvniť to, čo vidíš? Chcela by si mať možnosť ovplyvniť to?

10.c Ako vnímaš fakt, že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

11. Myslíš si, že pri pozeraní seriálu nazeráš do súkromia iných? Prečo? V čom je rozdiel?

12.a Baví ťa sledovať chovanie a osudy aj skutočných ľudí v skutočnom živote?

12.b Napadlo ťa takto niekedy sledovať napríklad dianie u susedov? Prečo? V čom je rozdiel, prípadne podobnosť?

12.c Keby vedľa vás žili postavy zo seriálu, ale boli by skutočné. Díval by si sa? (Keby prežívali také zaujímavé osudy a situácie, ale len hodinku denne, dajme tomu, že by o štvrtej prišli z práce, stretli sa tam, všetko zaujímavé by prebrali, odohralo by sa všetko a potom by sa znova rozišli a ty by si mal akurát takú dierku na dívanie sa, o ktorej by nikdy nemohli zistiť, že ju máš, že sa na nich dívaš, ale presne by si všetko videl.) Prečo? V čom by bol rozdiel?

13. Myslíš si teda, že by dívanie sa na seriály mohlo byť istým druhom voyeurizmu? Prečo? Vedel by si sa s týmto tvrdením stotožniť?

14. Čo by si povedal, keby bola situácia obrátená, keby podľa tvojho života niekto natáčal seriál?

ALENKA

16.8.2011
Vek: 28
ekonómka

V: Myslíš, že je pozeranie seriálov obľúbené?

A: M-hm.

V: A prečo myslíš, že ľudia pozerajú seriály?

A: Málo hobby. Tak tých čo ja mám tak určite. Tí nevystřčia vonku nos, vieš také, ja som to na materskej zažila.

V: A prečo seriál skôr ako nejaká iná aktivita, ja neviem, počúvanie hudby, čítanie knihy?

A: Také jalovejšie je to, jednoduchšie, zvalíš sa pri tom pri telke, nemusíš myslieť ... jalovejšie.

V: A prečo pozeráš seriály ty?

A: Tak ja dúfam, že som si našla troška vtipnejšie, že až také jalové nie sú, ale tiež taký ten relax keď už nevládzem a už nevládzem nič.

V: A aký seriál pozeráš?

A: Gilmorky. Alebo Dva a pol chlapa, Fraser, ale to ti tam asi nesedí.

V: A čo ti prináša pozeranie seriálov, alebo pozeranie Gilmoriek?

A: Oddych asi iba.

V: Dobre a prináša ti pozeranie seriálu nejaké potešenie?

A: E-e.

V: Dobre a uvedomuješ si počas pozerania seriálu, že to nie je skutočné? Ako jasné že predtým potom si to uvedomuješ, ale či sa skôr necháš vtiahnuť, alebo skôr riešiš, že tam je kamera, taký majú scenár...

A: Ako vtiahnuť určite nie, skôr si všimnem, že prv ako zavrela dvere, alebo strih, tak mala zapnuté gombíky, alebo tak podobne.

V: Aha, takže náročný divák. Dobre a vciťuješ sa do postáv počas pozerania?

A: E-e. Možno, ale to už je extrém, keby mali, vyložene že by sa utrafili taký rovnaký osud, že by ma práve to... Raz sa stalo, že tam sa riešilo, ten vzťah s mamou ona mala taký nedobrý a ja som práve mala vtedy s mamkou čosi tak tak jej zrazu trošku rozumieš, ale tak vtiahnuť nie.

V: A spoluprežívaš s nimi ich pocity, že dajme tomu niekto sa na niekoho hnevá, tak aj ty sa hneváš, alebo...

A: E-e, nie.

V: A považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

A: Nie. A možno aj hej, tak zase vieš, na materskej keď... Asi aj hej, no čo tam to, na pieskovisko a z pieskoviska, tak zase som vtedy nemala taký dobrodružný život, asi hej.

V: A tak normálne teraz, keď si pozrieš nejaký seriál?

A: Tak to už je zase vec voľby a bojím sa, že v tých seriáloch viac vládzu ako ja. A viac prežijú. Ale neriešila som to nikdy tak.

V: Dobre, a teda menila by si s niektorou postavou?

A: E-e.

V: A porovnávaš sa počas pozerania s postavami?

A: Áno, ona nemá také veľké brucho ako ja (*smiech*), porovnávam. A možno trošku, možno trošku tak hej. Asi hej, ale skôr v takej tej ješitnej ženskej rovine, že tá farba vlasov, tak hej, ale...

V: A také, že nejaké konanie, že toto by som nikdy nespravila, alebo super to vymyslela, to by ma nenapadlo?

A: Toto asi hej v Gilmorkách, v Gilmorkách sa mi páčilo tak, že aký mala ona vzťah k dcére, alebo jak to dokázala, jak sa sama do toho dala, jak ja by som sa nedokázala s mamou pomeriť keby sa na mňa vykašlala, keby som bola tehotná, ako nie že by som to tak nejak analyzovala a by som si hovorila, nechod' k nej teraz na večeru, ale že to ma tam určite napadlo. Aj že jaké to je vlastne americké, že no pánečku, ona odišla a teraz rodinu jej nahradili iní kamaráti, to je také, no. Ale trošku hej.

V: Dobre a ovplyvňuje tebou sledovaný seriál nejak tvoje jednanie v skutočnom živote?

A: Sem tam použiješ nejaký vtip z toho, ale nijak ináč.

V: Nie také že by pre teba boli vzor, alebo niečo také.

A: Nie. Ale mne sa tam páčil ten vzťah matka- dcéra, tak možno trošku hej, vieš, ja si myslím že toto sa mi na tom seriály páčilo, že také to. Dakedy ešte som pozerala taký seriál, v Siedmom nebi sa to volalo, jój, jaká krásna rodina a to sa mi páčilo, takže tam si pamätám ešte že dakedy, keď tak rozmýšľam ten druh seriálu čo sa mi kedy páčil, tak vždy tam asi bolo hodnotovo, že ma tí ľudia zaujali. V tom Siedmom nebi to bolo také, že všetko zvládnú, joj, super rodina. My máme rodinu ktorá má veľa detí, i sú pobožní a aj tak to tak nefunguje. Ale asi toto sa mi tam páčilo. A na tých Gilmorkách asi to, že jak by som asi chcela normálne že s deckami vychádzať.

V: Dobre a máš mimo pozerania seriálu nejaké predstavy s ním spojené? Že mimo to ako beží, že si spomenieš na dačo?

A: Nie. To ty si mi pripomenula až ten seriál.

V: Ja som mala skôr také, že som si predstavovala, že chodím s tým Jassom, alebo tak.

A: Ja už som veľká na také. A keby aj hej tak toto ti nepriznám ani ...

V: (*smiech*) Nič anonymita nepomôže, hej? Dobre a uvedomuješ si nejak keď pozeráš seriál pozíciu, z ktorej vidíš alebo vnímaš viac ako jednotlivé postavy? Že dajme tomu že vieš kontext, že ty vieš kto čo povedal, kto si čo myslí a tá samotná hlavná postava to nevie?

A: E-e.

V: Takže nevnímaš to ako nejakú výhodu, alebo nevýhodu, alebo niečo?

A: Že viem čo si tá myslí? Nie.

V: A chcela by si vedieť ovplyvniť, čo sa stane v seriály?

A: Keď mi zabijú obľúbeného áno. Ako nie, tak nijak zvlášť. Čiže tak, asi nie.

V: A myslíš si, že pri pozeraní seriálov nazeráš do súkromia iných?

A: Nie.

V: A prečo, v čom je rozdiel?

A: No pretože to nie je skutočné, lebo to nie je súkromie. Nie, nie, toto ako v žiadnom prípade.

V: Dobre a baví ťa sledovať chovanie a osudy aj skutočných ľudí v skutočnom živote?

A: Áno.

V: A napadlo ťa niekedy aj ich tak sledovať, že dajme tomu susedov čo robia?

A: Nie, ale vždy keď dakde sme boli, či na svadbe, tak tak pozorujem ľudí. Ešte skôr zistím v skupine že tí sú pohnevaní, aj keď ceria na seba zúbky. Ja vždy som ľudí pozorovala.

V: Hej a tak že cudzích?

A: Nie, nie, to je skôr také... a možno aj cudzích, keď som na káve bola s mamkou a dačo rozprávala, čo som už neriešila, tak tak pozoruješ takých zaujímavých už týpkov skôr, že kto sa ako ku sebe správa. To skôr také ja som podľa mňa, chcela som ísť na psychológiu, nešla som, tak psychológiu mám takto. Ale hej, pozorujem ľudí.

V: Takže také že sledovať susedov cez plot alebo tak?

A: Nie nie, to ma až tak nezaujíma, ale máme takých susedov, oni vedia kedy sme odišli, kedy prišli, toto ja zase neviem a tam si ja zase potrpím na svoje súkromie, nech sa mi nikto nemieša, tešila som sa keď konečne sme mali plot a už mi nelozí niekto na dvor. Toto by ma nenapadlo ani. Čiže to tak zasa ja rada pozerám ľudí, ale to tak jak sa k sebe správajú, jak sa ten k nej správa a podobne, ale nie tak, že by som vedela kto kedy prišiel. My sme bývali v bytovke, ale ja som poznala ľudí od šestky dole, ale ďalej už nič, to som to, už Ďalej sa nestarala.

V: No dobre no a keby dajme tomu vedľa teba v dome, alebo v byte žili tie Gilmorky a riešili by také zaujímavé veci ako v seriály, dajme tomu že sa stretnú o štvrtej, aby si to nemala natiahnuté na celý deň, do piatej všetko preberú, vyriešia a potom jedna z nich niekam zasa odíde. Zaujímalo by ťa to?

Pozerala by si sa na nich, keby si mala nejakú takú dobrú pozorovateľňu, o ktorej by nikdy nezistili, že ju máš?

A: Nie.

V: A vieš povedať v čom by bol rozdiel?

A: Už by mi to asi prišlo také nereálne, také... Mám pár ľudí, ktorí majú také kamarátske vzťahy skoro rodinné a tí sa navštevujú, akože baba ostala sama s dieťaťom a tá suseda si hocikedy otvorí dvere, príde jej pomáhať a ja som zažila teraz to, že sme nemali plot a hockto nie že mi zaklopal na predné dvere, ale zrazu vidíš tvár na terase. Kurník šopa tak ja vo vlastnom tom nemôžem v gatiach vyjsť zo sprchy, alebo tak? A tam už som videla taký nekomfort, čo to robí, keď ti dakto takto lozí a podľa mňa to aj normálne tak funguje, to že to tak urobili v jednom seriály je fajn, ale ja by som toto nezniesla. Že mám rada toto svoje, že prídem domov, nevládzem, mám všade bodrel, vadí mi to a čo? Urobím si to kedy ja budem mať chuť, kedy ja budem mať čas. A tak že dakto príde a ja vyskakujem urobiť kávu a sa starám a všetko... nie ja chcem svätý pokoj.

V: Takže ani ty by si sa nikomu nepozerala?

A: Nie.

V: Dobre a myslíš teda, že dívanie sa na seriály by mohlo byť istým druhom voyeurizmu?

A: Od IQ závisí, podľa mňa nie.

V: Dobre a ešte posledná otázka, čo by si povedala, keby bola situácia obrátená, že by sa pozeral niekto na teba, alebo že by bol natáčaný tvoj život ako seriál a vysielalo by sa to, čisto ten pocit, že sa na teba pozerajú ľudia.

A: Blbé blbé.

V: Dobre, tak napadá ťa ešte niečo k tomu?

A: nie.

V: Dobre, tak ďakujem veľmi pekne za rozhovor.

ANDY

27.7.2011

Vek:21

študentka

V: Myslíš si že je pozeranie seriálov obľúbené?

A: M-hm, myslím, že hej.

V: A prečo? Prečo myslíš že ľudia pozerajú seriály?

A: Tak, ja si myslím že ich obsah je tak z každodenného života väčšinou a každý sa nájde v nejakom seriály, alebo každého niečo zaujíma, či už tie vraždy, čo riešia...

V: Každý sa nájde, či už tie vraždy (*smiech*) OK.

A: Či ich to zaujíma, alebo ja neviem, nejaké romantické... mne sa niektoré veľmi páčia.

V: A prečo pozeráš seriály ty?

A: Tak buď preto lebo som sa v nich našla, alebo preto, že ešte to prostredie nepoznám a sa mi zapáči proste ten seriál, alebo mi sadne.

V: A aký seriál pozeráš?

A: Tak môj obľúbený seriál bol Gilmore girls, ale teraz som pozerala naposledy Mentalistu, to bolo tiež také skôr lahodné, také na každý deň. Doktora Housea som pozerala, ale teraz mi už lezie na nervy, lebo to na každom kanály skoro ide, či už na slovenskom, alebo inom.

V: Jasne, jasne, ja som ho nikdy nemohla veľmi pozerieť, lebo mi vadilo že je drzý.

A: Hej, hej.

V: Ale Gilmore girls som pozerala často. Dobre a čo ti prináša pozeranie seriálu?

A: Tak trošku viem odpočinúť, vypnúť pri takom seriály, ale tak neviem, okrem toho že je to taká zábava trošku...

V: Také nejaké odreagovanie...

A: Hej, relax.

V: Dobre, a prináša ti pozeranie seriálu nejaké potešenie?

A: M-hm.

V: A vedela by si ho popísať?

A: Tak skôr ten záujem, že proste naplní ma alebo že... hej že mi to proste naplní čas, ale ten čas je, proste cítim ako využitý.

V: Dobre a uvedomuješ si počas pozerania seriálu, že to nie je skutočné, alebo sa skôr nechávaš vtiahnuť? Dajme tomu, že pozeráš a všímaš si, no, to mala v scenári, alebo tam stojí maskérka, alebo také niečo, alebo skôr sa necháš vtiahnuť?

A: Hej, nechám sa vtiahnuť, ako nerada sa pozerám na filmy nejak kriticky, len tak či sa mi to páči alebo nepáči, až tak do hĺbky nejdem, keď to zabaví, tak to zabaví. Koniec.

V: Dobre a vciťuješ sa do postáv počas pozerania?

A: Áno. Ako v tom zmysle, že buď cítim zlosť, alebo mám pocit, že dobre sa to deje, v tom zmysle áno.

V: Aha takže dalo by sa povedať že s nimi prežívaš nejaké ich pocity? A vedela by si porovnať tieto pocity so skutočnými?

A: Tak sú intenzívnejšie, lebo mne sa zdá, že v mojom prípade ja až tak veci nerozoberám ako ten seriál a že iné je to v realite.

V: A teda intenzívnejšie sú tie v realite, alebo tie seriálové?

A: Tie seriálové. Tam proste aby bol nejaký konflikt tak sú tam aj nejaké vyhrotené situácie, to ja neprežívam napríklad, teda konkrétne ja.

V: Aha a keď dajme tomu prežívaš hnev s nejakou postavou, že sa na niekoho hneváš a hnev v skutočnom živote, tak v čom sú tie pocity odlišné?

A: Aha. Tak že v skutočnom živote sa málo hnevám a proste, ako nehovorím že nemám emócie, lebo mám, len asi v seriály je to ešte nejak také, že v tom momente sa veľmi viem hnevať, alebo sa veľmi viem báť, neviem čím je to iné, trochu je to iné.

V: A možno je to potom také krátkodobejšie?

A: Hej, krátkodobé, prejde to.

V: Dobre a myslíš si že by tieto pocity prežívané v seriály mohli byť náhradou skutočných pocitov pre niekoho?

A: Aha, tak to je dobrá otázka, hlavne tie telenovely, že veľa žien tam cíti tú...

V: Pravidelná dávka emócií.

A: Hej, hej, tak nejak.

V: A dalo by sa to povedať aj o tebe, že by to mohlo byť v nejakom zmysle náhradou, alebo skôr nie?

A: No neviem, hej, ale potom nie v seriáloch ale v tých filmoch niektorých. Do niektorých sa veľmi viem vžiť a niektoré ma neoslovia ani, ale potom sa cítim tak spokojne, že dobre mi to padlo.

V: Dobre a považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

A: Tak hej, zaujímavejší v tom zmysle, že tam sa viaceré veci udejú za jeden deň, za jednu epizódu... tak je to zaujímavejšie trochu.

V: M-hm, a menila by si s niektorou postavou dajme tomu situáciu, že by si sa chcela vymeniť a byť tam.

A: Zatiaľ nemám takú postavu.

V: Ani si to skúsiť ja neviem, byť na chvíľu tam...

A: Na chvíľu hej, toto hej napríklad, že na chvíľu hej.

V: A menila by si aj nejaké vlastnosti, napríklad že chcela by si byť taká pohotová ako Lorelei...

A: Hej, hej. Taká aj racionálna ako Rory. Že nie že by nemala emócie, ale proste vedela sa rozhodnúť.

V: Hej, ja by som chcela mať takého frajera ako Rory, toho Jassa. *(smiech)*

A: Mne sa páčil ten prvý, ten Dean.

V: Mne Jass, ale nemal ujsť, to by som menila naspäť. *(smiech)* Dobre a porovnávaš sa počas pozerania s postavami?

A: Áno.

V: A v akom zmysle?

A: Že čo by som ja urobila a čo nie a napríklad pri Rory by som asi nenechala Deana po druhý krát, tie časti boli dobré keď sa zasa dala dokopy s Deanom.

V: Takže porovnávaš sa, teda že toto by som urobila inak...

A: Hej.

V: A ovplyvňuje nejakou tebou sledovaný seriál tvoje jednanie v skutočnom živote?

A: Nie, toto viem že nie.

V: A nemáš nejaké predstavy spojené s pozeraním seriálu, že si predstavuješ dajme tomu že aké by to bolo chodiť s Deanom...

A: Ale hej, toto hej.

V: A aké väčšinou, sú dejové?

A: Hej, dejové, napríklad práve pod vplyvom tohto seriálu som veľmi chcela ísť do Ameriky študovať a som si tak predstavovala že tak budem s niekým chodiť ako Rory s Deanom, alebo potom s ďalšími. To sa mi páčilo.

V: A teda keď máš tie predstavy tak v nich vystupuješ, nie len tak že si predstavuješ ako oni žijú, ale...

A: Hej, ja som v predstavách.

V: Dobre, aj ja väčšinou *(smiech)* Dobre a ako sa ti páči pozícia z ktorej vidíš a vnímaš viac ako jednotlivé postavy? Uvedomuješ si to, alebo to ani neriešiš?

A: Ani nie, neriešim...

V: Dajme tomu že ty vidíš celý kontext...

A: To je zaujímavá pozícia, že ja viem čo a jak a čakám jak to dopadne.

V: A príde ti nejakým spôsobom výhodná? Že si nejako zvýhodnená oproti tým postavám, ktoré nevedia, alebo že si nejak na koni oproti nim, alebo ani nie?

A: Ani neviem, nad tým som asi nerozmýšľala. Proste... neviem.

V: Dobre a ako sa dívaš na to, že nemôžeš ovplyvniť čo vidíš. Chcela by si vedieť ovplyvniť čo sa tam deje?

A: No to závisí od filmu, potom by to asi stratilo pointu, takže neviem.

V: Že radšej si v tej pozícii, že sa pasívne pozeráš čo sa deje a čakáš čo bude ďalej akože by si nevidela všetko...

A: Hej, hej, asi tak. Nechám sa prekvapiť.

V: Dobre a vnímaš nejakú fakt, že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

A: Nie, toto som proste... nie.

V: Dobre a myslíš že pri pozeraní seriálu pozeráš do súkromia iných?

A: E-e, toto ma ešte tiež nenapadlo.

V: Takže nepovažuješ to za súkromie, dajme tomu súkromie Lorelei a Rory, keď to pozeráš?

A: Tak vlastne o tom je film, takže ja som to tak nejak nevnímala, že je to ich súkromie a nemôžem sa na to pozeráť, lebo o tom je film, alebo neviem.

V: No práve, ja mám pocit že je to súkromie, ale je umelé a preto tam nie je ten zákaz pozeráť sa do neho, ale stále to súkromie je a rôzni respondenti sa rôzne vedia stotožniť s tým, že je to súkromie alebo nie, že keď to proste herci nahrali tak to nie je súkromie...

A: No, aj ja to tak vnímam, že je to umelé súkromie, že to proste môžem pozeráť.

V: A baví ťa sledovať osudy a jednanie aj skutočných ľudí v skutočnom živote?

A: M-hm.

V: A napadlo ťa niekedy dajme tomu sledovať dianie u susedov?

A: Hej, aj tak v rodine sledujem, že čo a jak, hej sledujem, osudy.

V: A v čom je podľa teba rozdiel keby si sa dajme tomu takto dívala k susedom cez okno a keď sa pozeráš k Lorelei a Rory prostredníctvom kamery?

A: Tak rozdiel je niekedy v tom že asi ten seriál je zaujímavejší a viac ma naplňuje, ale keď nájdem vhodné objekty na skúmanie tak asi je to rovnako zaujímavé.

V: A taký nejaký ten pocit z toho že to jedno je skutočné a to druhé fiktívne?

A: No tak hej že to závisí od osudu, lebo v skutočnosti to buď veľmi zabolí, keď sa dačo zlé deje a je to reálne a keď vo filme to je jedno, proste prejde ten pocit, ten zlý pocit.

V: Dobre a keby vedľa teba žili nejaké dajme tomu Lorelei a Rory v byte alebo v dome a mala by si akurát takú dobrú dierku že by si ich mohla sledovať a vedela by si že prídu o štvrtej domov a za hodinku stihnú prebrať všetky zaujímavé, dôležité veci čo sa stanú a potom sa rozídu, že by ti to ani nezaberalo veľa času a bolo by to akčné, tak by si ich pozerala čo sa tam deje?

A: Možno sem tam by som prekukla, ale nemala by som trpezlivosť pozeráť tam.

V: Že nepozerala by si preto, že by ťa to nebavilo, alebo že by ti to prišlo, že by si to nemala robiť?

A: Aj aj.

V: M-hm a myslíš si že dianie sa na seriály by mohlo byť istým druhom voyeurizmu? Alebo nie?

A: Tak to je taká dobrá celkom, dobrá otázka, neviem, aj hej, aj hej.

V: A vedela by si povedať aj prečo hej prečo nie?

A: Neviem, neviem, nie veľmi som riešila... proste pozerám.

V: Dobre a posledná otázka, čo by si povedala keby bola situácia obrátená, keby tvoj život niekto natáčal ako seriál a potom, samozrejme mohla by si povedať čo sa odvysielalo, zostrihalo by sa to, aby to bolo akčné, len čisto aký by to bol pocit, že sa ľudia dívajú na teba?

A: Asi nie dobrý. Nechcela by som to.

V: Dobre, tak ďakujem veľmi pekne za rozhovor. Napadá ťa ešte niečo k tomu?

A: Asi nie zatiaľ, ešte potom ma napadne, ale zatiaľ... dobre boli otázky položené, všetko obsiahli.

D: tak ešte raz ďakujem.

V: Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

B: Áno

V: A prečo?

B: Pretože ľudia sa prostredníctvom seriálov oboznamujú s nejakými inými druhmi možno reality, alebo keď hovoríme o tých seriáloch, ktorými ty sa zaoberáš, tak možno svojím spôsobom aj stretávajú nových ľudí, keďže im to možno ich vlastné životy nedovoľujú, alebo možno skôr z pohodlnosti, alebo nejakú sa snažia prežívať aj niečo iné, alebo možno nie prežívať, ale možno sledovať a svojím spôsobom zisťujú že ako to možno teoreticky funguje, nachádzajú si nejaké vzorce riešenia svojich problémov, poprípade, a keď už sa vlastne spoznajú s tými ľuďmi a s ich príbehom a je dostatočne zaujímavý, tak pri tom majú tendenciu zotrvať a každý týždeň túžobne očakávať, čo nového seriál prinesie, alebo čo nové sa vlastne s ich kámošmi alebo možno aj nekámošmi stane a akým spôsobom sa budú vo svojich životoch ďalej pobať.

V: Chcela som sa opýtať v reakcii na toto. Ty si teda predstavuješ, že je to ako nadobúdanie nových známych, tak by som sa chcela opýtať akú úlohu v tom hrá to, že je to jednostranné. K tomu sa ďalej dostanem, ale som veľmi rada že si to načrtla skôr ako som ti to vnútila. Ako teda myslíš, že to funguje, že či to tým ľuďom nevadí, že je to iba jednostranné, že oni spoznávajú nových ľudí a pri tom nie sú spoznávaní.

B: Myslím že nevadí, myslím že oni vedia do čoho idú, to je jedna vec a svojím spôsobom je to možno aj trochu úľavy že sú to problémy, ktoré oni neriešia, nemusia riešiť a nie... nepotrebujú spätnú väzbu.

V: Takže myslíš že to nevadí že to nie je skutočné, myslíš, že je to skôr prínosom že je to iba jednostranné?

B: Myslím si že v mnohom by to bolo zaujímavé keby sa nejakým spôsobom človek do tej reality alebo do toho sveta seriálového mohol dostať a vložiť, myslím že mnoho ľudí si aj predstavuje ako by sa rozhodovalo v daných situáciách, alebo čo by v daných situáciách robilo a porovnáva svoje reakcie s reakciami filmových, teda seriálových postáv, ale myslím si, že väčšina takých tých normálnych sledovateľov do toho vstupuje s tým, že je to niečo k čomu on sa nikdy nedostane a že preto ani nejakú reálne nerozmýšľa nad tým, že by nejakú reálne ten život mohol žiť a je stotožnený s tým, že nemusí, chápeš.

V: Chápem, chápeš. Myslíš si, že by do takých vzťahov keby boli skutočné možno ani nešli? Ako do takého poznávania sa s tými ľuďmi.

B: Myslím si, že do poznávania možno aj hej, ale zo svojej skúsenosti zo seriálmi, teda ako sledovateľ a možno aj taký hodnotiteľ viem, že mnoho rozhodnutí by som urobila inak ako scenáristi, a teda do mnohých situácií by som sa teda ani nikdy nedostala. Nevieš či som zodpovedala otázku, nepamätám si ju.

V: Dobre tak ja ti ju občerstvím s trochou obmeny, pretože ďalšia otázka je teda prečo ľudia pozerávajú seriály, na čo si sa snažila odpovedať, ale tak to skús zhrnúť nejakými zopár tézami.

B: Pretože to je spestrenie k tomu čo prežívajú, je to určite nejaká zmena a nevyžaduje sa od nich žiadny vstup ani reálna námaha k tomu, aby boli takýmto spôsobom pobavený.

V: Aha, a prečo myslíš, že venujú tomuto spestreniu čas radšej ako nejakému inému spestreniu, napríklad ja neviem, nejakej prechádzke vonku, alebo pozeraniu sa do blba alebo čomukoľvek inému?

B: No je to zábavnejšie asi ako pozeranie sa do blba, je tam mnoho podnetov z takého sociálneho hľadiska, akože verím že tí ľudia sa veľa pozerajú aj do blba, ja sa napríklad veľa pozerám do blba, a je to napríklad omnoho jednoduchšie a pohodlnejšie ako sa reálne niekam zobrať a ísť zažívať veci ktoré vidíš v telke.

V: Áno, ale mnohé z tých seriálov, teda dajme tomu práve Gilmore Girls, tak oni tam v podstate celý čas len jedia a navštevujú svojich rodičov, alebo jedia a navštevujú svojich rodičov a sem tam mladá ide do školy a stará do práce, ale neriešia tam nič, nič extrémne výnimočné. Vieš, že nie je to nič také, že by bolo pre človeka problémom zdvihnúť sa a ísť zažívať to, čo zažívajú oni, pretože on to môže zažívať aj počas sledovania, hlavne čo sa toho jedenia týka

B: A to veľa s nich aj robí, my sme napríklad raňajkovali v Bratislave pri...

V: No ale vieš čo sa ťa snažím opýtať, skrátka že to nie je ako Akty X, že to nikdy nezažiješ že ťa unesú ufóni, tak si to pozrieš, ale skrátka nič moc

B: Aha, no do istej miery podľa mňa je to... určite je to niečo iné, najmä keď si to preberieme na slovenského pozorovateľa, tak...

V: Lenže slovenský pozorovateľ pozerá aj Panelák a tam už skutočne neviem či to je o niečo viac

B: No neviem, ja napríklad nemám takých rodičov jak Lorelei... no možno práve preto, že je to človeku blízke, že robí také isté veci, tak sa pozerá, ako sa s nimi vysporadúvajú iní.

V: Výborne, preskočím niekoľko otázok, potom sa vrátim, takže ty hovoríš, že ťa to zaujíma ako sa to deje v iných rodinách. Zaujíma ťa aj ako sa to deje v reálnych iných rodinách?

B: Ja si trochu myslím, že reálny život človeka aj napriek tomu že sa tam väčšinou len je, chodí na návštevy a tak, je menej dynamický ako v seriály, alebo že je tam možno tých príležitostí menej a keďže fungujeme v reálnom čase, tak že sa dejú pomalšie, takže v ich životoch vidíme len to, čo je zaujímavé a čo sa akože oplatí pozeráť, takže je to akoby výcuc, že ja s nimi netrávim nejako svoj život reálne, že by som im chcela zavolať alebo niečo.

V: Dobre, tak keby si si predstavila že dajme tomu vieš, že medzi štvrtou a piatou sa deje u susedov najväčší akčák, lebo dajme tomu muž príde z práce a vkuse sa hádajú, že skrátka bola by to určitá seriálnosť, len by to bolo u susedov. Bolo by to pre teba rovnako zaujímavé ako Gilmore Girls?

B: Myslím, že by som si zobrala hrnček a počúvala a myslím že aj mnoho takých tých klasických susedov ktorí... no nechcem povedať priamo nemajú vlastné životy, ale...

V: Takže zaujímalo by ťa to?

B: No určite do istej miery.

V: Výborne, ďakujem, tak sa ešte vrátim v otázkach naspäť. Aký seriál pozeráš, ako často, pri akej príležitosti a hlavne prečo práve tento seriál.

B: Tak nejaký Glee, alebo Gilmore girls?

V: Tak aký teraz pozeráš skús povedať.

B: No tak dajme tomu Glee.

V: A skôr ma zaujíma pri akej príležitosti, ako často.

B: To záleží. Keď je to tak nastavené ako že to pozerám tak ako tie seriály vychádzajú, tak to nemôžem pozeráť častejšie ako raz za týždeň.

V: No a ak narazíš na seriál ktorého je už urobeného 40 dielov?

B: Tak záleží od mojich momentálnych časových možností

V: A keď máš momentálne dobré časové možnosti?

B: Akože keď mám veľa voľného času a nemám čo s ním? Tak si pozriem asi aj viacero naraz.

V: Podľa čoho si volíš seriály. Dajme tomu prečo práve Glee, alebo prečo práve Gilmore Girls si pozerala.

B: Hmm, so svojou sestrou máme takú úchylku na high school veci... a prečo práve Glee alebo Gilmore girls? Myslím že na Gilmore girls ešte tam to ešte fungovalo tak, to je starý seriál, že som to začala pozeráť preto, že sa o tom nejak rozprávalo, niekto povedal že to je cool, tak som to začala pozeráť s takými kamoškami starými ako Lenka, dávno dávno, a napríklad Glee, tak to sa stalo tak, že keď si nemám k obedu čo pozrieť, tak to sa stalo tak, že bola som doma, boli sme out of high-school filmy, som videla normálne reklamu, lebo to malo začať chodiť normálne na jednej slovenskej televízii, a vedela som že to je práve z toho prostredia, ktoré teoreticky by nás mohlo zaujímať.

V: Takže dalo by sa povedať že to Glee podľa témy a podľa prostredia z ktorého je.

B: A podľa upútavky.

V: Dobre, a čo ti prináša pozeranie seriálu?

B: Prináša mi menej času na učenie (*smiech*)

V: Áno, lenže kvôli dačomu to pozeráš, tak čo ti to prináša?

B: Nevie, také to asi odpútanie od toho, čo tu v Brne žijem...

V: A máš pocit že ťa to dajme tomu nejako obohacuje, alebo niečo na ten spôsob?

B: V akom zmysle obohacuje? Ako nemyslím, že by ma to robilo lepším človekom, alebo tak...

V: Nie nie nie, v akomkoľvek, ja sa k tomu podrobnejšie dostanem nižšie zase, takže teraz by som skôr chcela, aby si sa zamyslela, či ťa samu niečo napadne.

B: Skôr asi iba pre zábavu alebo tak nejako... Ale ako nie že by som očakávala že sa budem smiať, ale skôr iba také nejaké zabavenie sa popri povinnostiach.

V: Aha, a prečo by si povedala, že ti príde zábavné práve sledovanie životov iných ľudí.

B: Teraz to trochu bolí.

V: Neboj, ja som už tiež dnes jeden videla a to musím rysovať...

B: Takže prečo považujem za zábavné práve sledovanie... neviem, napríklad je to určite iný typ strednej školy ako som mala ja...

V: Chceš tým povedať, že napríklad seriál zo slovenskej strednej školy by ťa nezaujímal?

B: Z mojej nie. Ale vieš čo, asi zaujímal.

V: Podľa mňa, teda aspoň u mňa nejde o to aké je prostredie, ale ako by bol natočený, že keby bol natočený tak dobre ako Glee, tak by ma podľa mňa rovnako zaujímal, či by to bolo na takej strednej kde som chodila, alebo kde som nechodila.

B: M-hm.

V: Že viem si predstaviť, že z našej školy spravia trhák, ale zatiaľ to ešte nikto nedokáže na Slovensku.

B: Hej hej, zaujímal by ma, a keby to bolo z našej školy, tak by ma zaujímal asi aj zle natočený. Ale určite je to kvalitou.

V: No a mohla by si tam hrať a byť hlavný hrdina (*smiech*) No dobre, tak teda znova preskočím, čo by si teda povedala, keby o tebe natočili seriál? Alebo ani nie o tebe, ale že to, čo ty robíš, natáčajú ako seriál. Samozrejme vystrihali by nezaujímavé veci a nebolo by vidieť ako chodíš na záchod a neviem... ale že by ťa skrátka niekto natáčal a z tých zaujímavých scén spravil seriál.

B: Myslím si, že by to nebolo tak zaujímavé jak napríklad Glee.

V: Ako Glee možno nie, ale myslím si že niečo na úrovni Gilmore girls by sa z toho rozhodne dalo spraviť. Skôr ma ale zaujíma tvoj pocit z toho. Ako by si sa cítila v tej roli, že pozerajú na teba a ty ani nevieš kto.

B: Ako najväčší klad'as.

V: skôr taký ten pocit, či by ti to bolo príjemné, taký ten pocit, že hocičo robíš, tak ťa dakto eventuelne vidí.

B: Lenže tie postavy zo seriálu nie sú reálne. Ako by som sa cítila v zmysle, či by mi to bolo nepríjemné? A tí ľudia by ma normálne spoznávali na ulici? Asi by mi to bolo nepríjemné.

V: Tak dajme tomu, že by sa to vysielalo v nejakej inej krajine

B: Nad tým som rozmýšľala, to by mi nevadilo a boli by z toho prachy.

V: A tak si skús predstaviť ten pocit, že s niekým sa rozprávaš a niekto iný koho ani nepoznáš to vidí a sa na tom zabáva.

B: Snažím sa si to predstaviť, neviem, ale asi úplne vidieť to akým spôsobom by mi to ovplyvňovalo môj život. Ale asi keby to bolo na mne, tak asi by som svoje skutočné tajomstvá nechcela pustiť do telky a nechcela by som aby o nich každý vedel. Keby som bola in charge toho čo sa odvysielala a čo nie, že by som popripade mohla tú svoju postavu trocha pozmeniť...

V: Ale myslím si, že to čo ty považuješ za svoje tajomstvá, ktoré nechceš nikomu povedať, tak by eventuelne mohlo divákov najviac zaujímať.

B: Tak by som s tým nebola OK, nebolo by mi to príjemné, nechcela by som aby sa všetky moje tajomstvá a takéto veci... No a teraz keď nad tým rozmýšľam z tejto strany, tak možno je odo mňa škaredé že súdim Rory Gilmoreovú. *(smiech)*

V: *(smiech)* Ešte obzvlášť keď to má chúďa v scenári.

B: No práve, práve keď to nie sú reálni ľudia tak to ide tak ľahko ich tak nejako odsúdiť, alebo nezohľadňovať všetky faktory... ale myslím si, že oni ako postavy mnohokrát v seriáloch to je veľmi nedotiahnuté, čo sa týka osobnosti, že nie sú to skutočné ucelené osobnosti, ktoré tak ako sú prezentované, by nerobili to, čo im je v seriály nakázané robiť.

V: A uvedomuješ si to aj počas pozerania takého seriálu, či sa na to pozeráš ako na skutočné osoby? V tej chvíli, samozrejme že v hlave vieš, že to nie sú skutočné osoby.

B: V tej chvíli si skôr poviem jak môžu byť takí hlúpi že robia to, čo robia.

V: Takže to berieš ako reálne? Len pre tú chvíľu samozrejme.

B: Ale občas, občas ten nesúlads je tak zarážajúci že aj počas sledovania seriálu si poviem, že debilný scenár.

V: Prečo sa pozeráš na seriály?

B: Väčšinou to vychádza, alebo ma napadne pozrieť si seriál, keď mám nejaké povinnosti, do ktorých sa mi veľmi nechce, alebo ktoré nie sú takto zábavné, alebo keď som unavená a nie je čo robiť, vonku prší, alebo svieti slnko... *(smiech)*

V: To ma práve zaujíma, prečo práve to, prečo je tvojím zámerom si zapnúť seriál aj keď ideš zo školy, alebo ja keď idem zo školy, tak sa teším že si zapnem k jedlu seriál, tak že prečo práve seriál, prečo nie napríklad ísť vonku skákať gumu, alebo si pustiť hudbu, alebo kresliť alebo hocičo.

B: Lebo je to veľmi nenáročné, mám pocit že v takom tom dennom kolotoči že prídeš zo školy, máš sa veľa učiť, tak no neviem asi je to dané aj pocitovo ale mám pocit ten seriál tých 40 minút je jednak nenáročný oddych a jednak keby som mala ísť skákať gumu, tak musím si zohnať nejakého kamoša, musím niekam ísť a nikdy to nie je tých 40 minút a pri seriály teoreticky, jak hovoríš, sa dá obedovať, alebo niečo také a nemusíš mať nejakú takú výčitku že sa nevenuješ tej škole až tak...

V: Tak ale počúvať hudbu, alebo dajme tomu kresliť, je nenáročné, prečo práve seriál?

B: Kresliť nemôžeš keď ješ. A v poslednom čase vôbec nie som fanúšik hudby. Nie, tak prečo práve seriál, hej? Lebo je zábavný, už som vtiahnutá do deja a chcem vedieť čo sa deje ďalej.

V: Vieš si predstaviť aj tú situáciu, čo som načrtla už predtým, že máš toho suseda, čo chodí z práce stále o piatej, vieš si predstaviť, že by si tam už bola vtiahnutá do deja, a teda si to rada stále o tej piatej vypočula?

B: No keby to bolo ja neviem, keby mal strašne zaujímavý život a rozprával by zábavné veci, alebo by chodil domov opitý, alebo ja neviem, tak by som si to vypočula, áno.

V: Dobre, ďakujem. Prináša ti pozeranie seriálu nejaké potešenie?

B: Nevieš definovať potešenie nejako?

V: Skôr tak či je ti to príjemné alebo tak.

B: Príjemné mi to je, je to zábava a je to také akože uvoľnenie určite, také možno že neriešiš svoje problémy, ale môžeš sa pozeráť na problémy iných, takže je to potešujúce.

V: Dobre, uvedomuješ si pri pozeraní seriálu že tak vlastne nahliadaš do súkromia iných?

B: Asi nie.

V: A skús si to teda uvedomiť.

B: Ako teraz si to uvedomujem, ale keď to pozerám tak asi by mi prišlo zvláštne, keby som nevidela, ako ten tehotenský test dopadne, vieš...

V: No jasné, ale v podstate je to vec na ktorú by si sa, teda keby si vedela, že sa to deje u susedov, tak by si vedela že je to vec, ktorú nemáš vidieť, vieš, že keby si pozerala k susedom, tak by si si dala fest pozor, aby ťa nevideli, keď sa pozeráš, ako im dopadol tehotenský test.

B: Tak to nie, to by som asi susedom a reálnym osobám nerobila, tak ako napríklad nečítam spolubývajúcej denník.

V: Nečítaš spolubývajúcej denník? A prečo? Nezaujíma ťa, alebo to robíš z morálnych dôvodov...

B: Že rešpektujem jej súkromie.

V: A zaujímal by ťa?

B: Kus aj hej, nie zasa až tak ako by ma zaujímal napríklad denník niekoho iného, ale...

V: (*smiech*) Dobre, tak aký máš postoj k tomu, že to, čo vidíš v tom seriály, je v podstate z tej sféry zakázaného, alebo ja neviem, tabu, že keby si to dajme tomu videla u susedov, tak vieš, že by si to nemala vidieť a keby ťa pri tom prichytili, tak že by si sa fest hanbila že sa pozeráš. Je to tak?

B: Áno.

V: Tak ako teda berieš, že sa na to v seriály bežne pozeráš a je to v pohode?

B: No, lebo oni ma tam pustili. A nemám pocit, že by to boli reálni ľudia.

V: No ale keď to pozeráš, tak sa vžívaš do toho, že sú to reálni ľudia.

B: Na to sa ten môj morálny zákon nevzťahuje.

V: No ja viem, a snažím sa teda prísť na to, prečo sa na to ten morálny zákon nevzťahuje a či to nejak súvisí s niečím.

B: Možno práve s tým, že tá interakcia je len jednostranná. Ale zase nie, lebo keby som vedela, že so susedmi nebudem nikdy rozprávať, tak asi aj tak to neurobím. Možno práve vtedy si človek uvedomí že to nie sú reálni ľudia.

V: Ale kebyže si to vtedy uvedomiš, alebo aspoň ja teda, kebyže som si to vtedy uvedomila, že tam sú kamery a štáb, tak ma ten dej prestane zaujímať. Prestane ma zaujímať výsledok tehotenského testu v momente, keď prestanem veriť, že to, čo sa tam deje, je skutočné.

B: Asi si to človek čas od času uvedomí, že to je s kamerami aj so všetkým a stále to neprestáva pozeráť.

V: Áno, ale že podľa mňa celé to pozeranie je založené na tom, že ty si do toho príbehu vtiahnutá, že tomu, jasne že nie plne, ale na tú chvíľu že tomu príbehu veríš, inak by ti to nedávalo príbeh, iba rozsekané časti, ktoré sníma kamera. Takže ty sa do toho vžiješ a uveríš tomu, že sa to tak deje, a teda sa pozeráš na niečo, na čo vieš že sa pozeráť nemáš. Ako sa k tomu staviaš že sa úplne nezakázane dívaš na to zakázané?

B: Asi to neberiem tak, že by to malo byť zakázané, alebo nikdy som si to tak neuvedomila keďže je to prezentované v telke a je to nejak akože dovolené. Ja som to ani nikdy nekonfrontovala s tým mojím morálnym zákonom, že by som na to nikdy ani takýmto spôsobom nenazerala, že je to ich súkromie do ktorého ma nič.

V: Lebo ťa tam pozvali?

B: Lebo ma tam pozvali, lebo to spoločnosť schválila tým, že to vysielala pred desiatou a ...

V: Stále ale. Predstav si že máš susedov, s ktorými máte spoločné okno dajme tomu kuchyňa záchod, a že by ti tá ženská dajme tomu raz povedala á my to máme také akčné doma, často si robíme tehotenské testy, šak sa niekedy pozrite keď chcete... necítila by si sa blbo keby si sa im tam pozerala aj keby ti to povolili?

B: Nevie, že či to možno nevychádza z toho, že keby som sa im tam pozerala, tak by som sa bála, že oni sa budú pozeráť mne.

V: No tak to by bolo len jednostranne priehľadné okno. Jediný problém by bol, že keby si sa pozerala, oni by si mohli všimnúť, že sa pozeráš.

B: Keby to vedeli zistiť tak by som to asi nerobila. Ani keby ma pozvali. Počkaj, neviem, tu mám tehotenský test, keď chceš kukni sa.

V: No dobre, tak tehotenský test bol extrém, ale ja neviem, napríklad aj s tým ich počúvaním hádok, vieš, že keby ti povedali, že šak my máme taký akčný život, stále sa hádame, keď chceš si vypočuť...

B: No ale to už sme hovorili, ja, keď to počuť až do mojej izby, tak to robím aj bez toho aby mi dovolili.

V: Takže ide tam o to že u seriálov je to povolené dívanie sa?

B: Možno je to dané tým, že to robí každý, ja neviem, vieš lebo, je to povolené, je to pozvané, je to verejné a je to naozaj tak, že aspoň niekde vzadu vieš, že to nie sú reálni ľudia a nijak ich neohrozí, alebo oni nebudú mať z toho zlý pocit, keby sa dozvedeli, že ich sleduješ a že ani ty z toho nemusíš mať výčitku, no lebo je to verejné. Ono možno je to aj o tom že je to také, že ...ale ono nie každý seriál je spoločnou témou, že často to potom ľudia robia aj bez toho že sa o tom rozprávajú...

V: Ako to myslíš?

B: Napríklad o tých Gilmorkách, keď sme sa o tom s Lenkou rozprávali, tak už týmto to bolo nejak podnecované, že je to nejaký prostriedok pre spoločnú interakciu, ale to neplatí určite pre každý. Hlavne ma nikdy nenapadlo, že ten tehotenský test by som nemala vidieť.

V: Ja viem že to normálne človeka nenapadne.

B: To je tak, ako keď niečo povieš, naznačíš, alebo začneš vetu a potom ju nechceš dokončiť. Oni už ma tam.. už mi dovolili pozeráť na všetko, tak nech mi už ukážu všetko, čo je pre nich dôležité. Ale zase nie tak, že by som im liezla do spálne... *(smiech)* *(pauza)* Možno je to fakt tým, že nemám s čím reálne porovnávať svoj život, alebo svoje také intímne momenty, tak porovnávam s tým

V: A myslíš, že to súvisí aj s tým, že oni, ako postavy, nie ako tí herci, že oni nikdy nebudú vedieť, že ty sa na nich dívaš?

B: *(smiech)* A herci to budú vedieť?

V: Nie ale...

B: Že či je to len preto, že nevedia?

V: Že či je to len preto, že si si na milión percent istá, že pri tomto dívaní sa nemôžeš byť prichytená.

B: Veľmi by som chcela povedať že nie.

V: Ale nie, ja sa pýtam ako to cítiš, nie ako by som to ja chcela počuť.

B: Cítim, že je to určite faktorom. Že aj keby to bolo so zaujímavým susedovým životom, že keby som vedela, že nikdy nezistí, že naňho kukám, tak možno by som na neho kukala. Ale zasa nie všetky scény, nech sa to neobráti proti mne.

V: Jasné, nechcem ti naznačiť, že by si sledovala ich sexuálny život, ale skrátka keby si vedela, že oddelenie toho, že sa dívaš od toho, že to vedia, je fakt tisíc percentné a že nikdy nemajú šancu zistiť, že si sa na nich niekedy pozerala, tak či by si sa na nich pozerala, keby mali zaujímavý život a vedela by si odkedy dokedy je zaujímavý, či by si sa na nich pozerala s rovnakým záujmom a s rovnakým suverénnym pocitom, že by si sa nad tým nezamýšľala, že im kukáš tam, kam nemáš.

B: Ale ja jednoducho neverím, že by mali úplne až taký život jak v tých seriáloch a druhá vec je tá časová, to by ma nebavilo, keby ten ich život prebiehal v takom istom čase ako môj.

V: Ale tak dajme tomu, že by si vedela že majú taký pravidelný život...

B: Že rekapitulujú všetko od piatej do šiestej, hej?

V: Nie, ale že by si dajme tomu vedela, že v akom čase sú v práci a že žena príde o tretej, od tretej do štvrtej je tam kamoška, od piatej do šiestej tam má milenca a o ôsmej sa vracia manžel a sú spolu len hodinu a každý si ide po svojom.

B: To by mi asi prišlo príliš creepy sa na toto kukáť každý deň.

V: A jak to, že toto by ti prišlo creepy a to, že sa pozeráš na to isté u dvoch šalenyých škaredých žien...

B: Oni nie sú reálne!

V: No ja viem, len by som chcela aby sa to nejak vyjadrilo. Takže to, že to nie je reálne, tomu odoberá práve to creepy, ten stud z toho že sa kukáš.

B: Hej, to som tým chcela.

V: Dobre, tak či ťa napadlo takto sledovať dianie u susedov alebo reálnych ľudí tak to už sme dúfam prebrali...

B: Ale ja som to zasa nikdy nerobila!

V: OK, tak skôr či ťa to napadlo dakedy.

B: Napadlo, ale ja nesledujem svojich susedov, nemusia sa báť.

V: Keby si mala dierku o ktorej nikto nevie a vedela by si, že sa nepozerajú a len keby si počula že sa tam deje niečo zaujímavé by si sa nepozrela?

B: To veľmi závisí.

V: Od?

B: Od toho, čo by to boli za susedia...

V: Tak ja neviem, nejaká taká parta ľudí ako z Priateľov alebo ako z Glee...

B: Ach možno prestanem pozeráť seriály... Akože reálne sa ma pýtaš, jak mám morálku nastavenú, či by som sa pozrela, či nie?

V: Skôr sa pýtam, či by si mala nutkanie, je mi jedno ako to dopadne, či by si sa skutočne pozrela, ale len či by ťa to napadlo, že šak ja tam mám dierku...

B: Nutkanie by som mala, možno by som sa aj pozrela, ale určite by som si z toho nespravila že pravidelne by som sa pozerala.

V: Daily show.

B: Hej. A aj keby som sa pozrela, tak by som z toho mala výčitky

V: Aj keby to nevedeli, tak by si z toho mala výčitky, hej?

B: Tak ja mám vieš, výčitky aj keď je to reálna interakcia (*smiech*), aj keď som zainteresovaná

V: Dobre, tak myslíš si, že divanie sa na seriály je istým druhom voyeurizmu?

B: Tak zase je tá hranica reálnosti nereálnosti. Či to človek vníma alebo nevníma, ale tak asi to nevníma tak hej, asi hej.

V: Voyeurizmus považujem čisto v tom prenesenom zmysle ako dívať sa s vedomím toho, že sám nie si videný.

B: Áno, tak som to odvodila.

V: Dobre, takže dalo by sa s tým súhlasiť, hej?

B: Áno.

V: Dobre, takže uvedomuješ si počas pozerania, to už som sa pýtala, že postavy alebo dej nie sú skutočné? Tak ešte s tým voyeurizmom, dokázala by si sa s tým tvrdením stotožniť a pokladať tak svoje sledovanie za voyeurizmus a seba za voyeur?

B: No, lenže tá definícia voyeurizmu v tomto prípade nie je taká, že by ublížila mojej osobe asi nepôjdem po ulici a nebudú si na mňa ukazovať že voyeur.

V: Nie, sama či sa s tým vieš vnútorne stotožniť, že si teda voyeur, keď sa dívaš cudzím ľuďom do súkromia bez toho, aby to vedeli, aj keď sú to ľudia vymyslení.

B: Myslím si, že to, že sú vymyslení je veľká poľahčujúca okolnosť, ale zároveň beriem to tak, že v skutočnom živote ma tam do ich záležitostí nič. A asi to tak beriem, že OK... akože to, že pozerám dajme tomu Glee, alebo Gilmore girls, alebo ja neviem, tak len kvôli tomu sa necítim... alebo nemám o sebe horšiu mienku, no, len kvôli tomu, že to je strata času.

V: Nemáš mať o sebe horšiu mienku, len či by si bola ochotná sa stotožniť s tým, že si voyeur, že vlastne hej, že sa pozeráš cudzím do súkromia, keď oni o tom nevedia. I keď viem, celý mechanizmus je nastavený tak, že oni ťa tam pozvali, oni pre teba pripravili túto kľúčovú dierku...

B: Oni vedia, že sa pozerám, preto sa nešpárajú v nose.

V: (*smiech*) Jasné že vedia, vedia to herci, ale postavy sú spravené tak, že to nevedia. A ty sa dívaš na tie postavy v tej chvíli, nie na hercov.

B: No lenže to by bolo iné, keby sa na postavy dívali dajme tomu osoby z ich vymysleného mestečka...

V: No, áno.

B: Vtedy by išlo o taký ten reálny voyeurizmus, toto je také to nemožné stretnutie svetov...

V: No práve, a nemyslíš, že práve preto nemyslíš že preto je to také legitímne, že tam je tá nemožnosť stretnutia svetov?

B: Áno aj, ale neviem či už si neprotirečím..., áno aj, ale zase neviem, že keby som mala nejakú tajnú webkameru nainštalovanú v nejakom čínskom dome, tak moje správanie by nebolo rovnaké podľa mňa.

V: Preto, že by ťa to nezaujímalo a nudilo, alebo preto, že by si...

B: Pretože by to bolo príliš reálne.

V: Preto že by si sa hanbila sama pred sebou že im tam čumíš, alebo preto že by ťa to menej zabávalo im tam pozeráť.

B: Pretože by som sa sama pred sebou hanbila.

V: A u seriálu sa sama pred sebou nehanbíš pretože je to vymyslené a vieš to, alebo práve kvôli tomu, že tam je tá nereálnosť stretnutia, že je nereálne, aby ťa tie postavy odhalili, ktoré sú nereálne, takže to určite neodhalia.

B: Ja už som zabudla čo bola tá prvá vec, ale mám pocit že sa nevylučovali.

V: Vylučovali sa, lebo keby si tak pozerala na tých Číňanov, tak by si nepozerala. Aj keby oni nikdy nezistili že sa pozeráš, lebo by si sa sama pred sebou hanbila.

B: No, to je pravda.

V: A tým, že sú ako vymyslené a nastrčené do tej telky kvôli tomu aby si sa pozerala tak sa pozeráš.

B: No.

V: Dobre. A taká reality show?

B: Na to sa nepozerám.

V: Ja viem, ale keď to náhodou zahliadneš tak či máš pocit, že na to by si nemala pozeráť, lebo sú reálny, alebo skôr taký, že šak sa sami nastrčili...

B: Mám pocit, že sú blbí, že sa nastrčili a že vedeli do čoho idú.

V: Takže nemáš z toho také rozpaky, že ich sleduješ keď sa hádajú, alebo keď neviem...

B: Nie.

V: U Číňanov by si mala väčšie rozpaky.

B: No lebo by o mne nevedeli.

V: A keby si Číňania dali do bytu dobrovoľne nejakú webkameru a streamovali by to po internete, tak by si nemala ten blbý pocit, keby si si to klikla na nejakej stránke a pozerala?

B: No potom je to rovnaké ako reality show.

V: Je to rovnaké, hej?

B: Hej a podľa mňa to tam aj veľa záleží od toho, že oni vedia že sú natáčaní, lebo tí moji susedia by nevedeli že sú sledovaní. No keby ma pozvali, tak by vedeli, ale to by mi prišlo trápne keby som sa s nimi musela potom na chodbe každý deň stretávať.

V: Ty sa ale vlastne pozeráš na postavy, pozeráš sa na súkromie ľudí, ktorí sú oddelení, i keď sa to nedá fyzicky oddeliť, od tých, ktorí dovolili aby si sa pozerala. Že svet postáv nie je svetom hercov a produkcie seriálu. Že tým pádom to súkromie, sic vymyslené, na ktoré sa ty pozeráš, ťa nelegitimovalo k tomu, aby si sa pozerala. To ťa legitimovala tá sekundárna štruktúra toho, že sú to kamery a herci a je za tým priemysel, ktorý berie peniaze za to, že ty sa budeš pozeráť, ale keď ty to vezmeš tak, že je to svet tých postáv, tak oni nedali povolenie, aby ty si sa dívala, a to ako jednajú ani nie je ovplyvnené tým, že sa niekto díva. Napríklad keď je na kamere že niekto robí nejakú zlobu, napríklad aby si to ty ako divák videla, tak že keby ten niekto v tom deji vedel, že ho niekto vidí, tak by tú zlobu nespravil.

B: No, príklad Číňanov. Že svoje chovanie modifikujú a vyberú si čo ukážu alebo čo povedia.

V: No ale Lorelei a Rory ti nedávajú povolenie aby si sa dívala.

B: No lebo nie sú reálne.

V: Nie sú reálne, ale v podstate tým pádom nemodifikujú svoje chovanie podľa toho, či je tam kamera.

B: No.

V: Takže ty im kukáš do súkromia bez toho aby to vedeli?

B: Ale nie sú reálne!

V: Ja viem, musím si to lepšie sformulovať. Dobre, považuješ svet seriálov za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

B: Ktorý ako.

V: U seriálov ktoré pozeráš.

B: Áno. Ale u Gilmoreovcov si nie som úplne istá.

V: Áno, a preto sú Gilmore girls úplne skvelý príklad.

B: Tak v niektorých veciach áno.

V: V akých?

B: Tak veľa peňazí, kopa príležitostí, vkuse sa niečo deje...

V: I keď keď si to tak vezmeš tak sa udeje jedna vec za deň, akurát tú ti ukážu, že tebe sa za deň tiež udeje jedna vec.

B: Som tri dni nevyšla z izby kvôli skúškam teraz, takže dnes som mala chudobný diel (*smiech*) Keď ono sa to tam udeje celé za jeden týždeň. Ale aj tak je to zaujímavejšie.

V: Zaujímavejšie, hej?

B: Ale teraz som mala celkom zaujímavý týždeň, takže sa nestážujem.

V: Menila by si s niektorou postavou situáciu? Chcela by si žiť v tom svete?

B: Hovoríme o Gilmoreovcoch, hej? A mala by som aj jej charakterové vlastnosti?

V: Nie nie nie, bola by si tam ty.

B: A že či by som to natrvalo vymenila za svoj život.

V: Nie na trvalo, len tak, cvífu.

B: Chcela by som si to vyskúšať. Myslím že keby som tam žila tak by som Jessa presvedčila (*smiech*)
Nie, nie, nepresvedčila.

V: Chcela by si jednať a vyzerať vo svojom súkromnom svete ako niektorá z postáv?

B: Vyzerať miestami aj hej.

V: Alebo proste byť ako ona, že či by si s ňou menila to opačné, že nie tú situáciu ale byť ako ona v skutočnom svete.

B: Osobnosť by som nechcela meniť. Nie, nechcela by som stratiť samu seba. Ale akože zasa na chvíľu hej?

V: Akože byť proste taká dajme tomu cool ako Lorelei, vedieť tak pohotovo a vtipne reagovať ako Lorelei...

B: No, niektoré veci hej. Ale myslím si že to sú také vlastnosti, ktoré väčšinou oni nie sú v skutočnosti možné.

V: Ale keby boli tak či by si ich chcela.

B: Ale niektoré by som si určite našla, sú také ktoré by som minimálne chcela vyskúšať, ale tak že by som menila celú osobnosť.

V: Ale také že by si menila frajera to aj hej, čo?

B: Áno!

V: Ovplyvňuje tebou sledovaný seriál tvoje jednanie v živote? Ako?

B: Tak, že si to nepripustím ani keby čo bolo. Ale do určitej miery hej, asi hej.

V: Ako?

B: Tak tak ako sme hovorili napríklad u Gilmoreovcov, tak tam vidíš nejaké vzorce chovania, alebo nejaké vzorové situácie, alebo vieš, že riešia aj klasické problémy s ktorými sa stretávaš ty a neriešim ich tak ako ich riešia oni, ale minimálne ma to, keď sa mi deje presne to isté čo som včera videla, tak minimálne si to uvedomím a nejako zhodnotím možno v tom istom kontexte, alebo tak nejak. Ale

neopakujem rozhodnutia Rory Gilmoreovej. Lebo možno zase ide o to, že jej osobnosť neuznávam, že keby išlo o to ako sa rozhodol Dominik Born...*(smiech)*

V: To je zvláštne že tie ženské postavy sú proste trápne.

B: No.

V: Dobre, tak máš aj mimo pozerania seriálu nejaké predstavy spojené so seriálom?

B: Hej.

V: Aké?

B: Možno nie konkrétne s Gilmoreovcami, i keď aj hej, no že chodiť s Jassom...

V: Že si v tých ich situáciách, ale dajme tomu ich riešiš inak...

B: Hej, ale to ja mám, ale to ja mám aj s knižkami aj s ostatnými vecami že si tam dosadím akokeby svoju postavu alebo niečo také, takže sa zbavím Rory *(smiech)*.

V: Áno, áno, jasné, ale otázka ostáva či tá tvoja postava, či jej ostane vševidúca vlastnosť.

B: Nie. Akože to, že viem všetko čo sa tam deje?

V: No že ty ako divák, vidíš všetko. Vieš že ten stál za rohom a ten rozhovor počul, že ten tú podvádza, vieš že dakto teba podvádza, vieš že ten, s kým chodíš, že je vlastne padouch, ale v momente keď sa dostaneš do toho seriálu alebo deja ako postava, tak toto strácaš, alebo ti ostane to že všetko vieš?

B: Toto strácam.

V: Strácaš?

B: Ne, neviem, jasné, keby som vedela že ma podvádza tak už ma nepodvádza. A ja tam mám stále nejakú novú postavu.

V: Ja viem, ja tiež, ale ja napríklad keď si predstavujem dačo, hoci že som v Glee, tak ja som ten, čo vie. Napríklad ja poznám motiváciu prečo sa ten a ten rozhodol urobiť to a to, i keď z postáv to nikto nevie, len ten čo sa to rozhodol urobiť, tak ja ako nová postava v tom seriály to viem, už nie z toho titulu že som to videla v telke, ale že ho prekuknem.

B: No, lebo ho prekukneš, lebo si super.

V: No áno, ale proste stále tam ostáva, že sa nechcem zbaviť svojej vševiedúcnosti, že všetky tie drobnosti, čo sa tam dejú, ja viem, i keď ako postava by som nemala šancu ich vedieť.

B: No len ja si potom domyslím ako by som mala šancu ich vedieť.

V: Aj ja, ale skrátka nestratím tú vševiedúcnosť.

B: Lenže to je otázne, lebo ja to neberiem tak, že viem kto koho podvádza, ale stále si to tak nejako do toho kontextu teda... dostanem sa do toho že mi to niekto povie, alebo...

V: Áno, áno, jasné že si to tam musíš reálne zasadiť nejak, ale či si to, či si ochotná o to prísť, alebo či si to radšej tak zasadiš, alebo vykonštruješ, ako by si to všetko mohla vedieť a stále to vieš.

B: Neviem čo je všetko. Ja som si pár krát už predstavovala aj že som narazila v tom seriály. Že niekoho som nedobre odhadla. A stalo sa, že mi зробil niečo zlé, neviem, taká je to trošku zložitá otázka. Myslím že tá vševědúcnosť sa potom transformuje do mňa v takom tom nejakom šiestom zmysle.

V: Práve, že ja si myslím, že to čo máš ako divák seriálu že sa dívaš a poznáš celý kontext, tak v momente keď si sama seba predstavíš ako postavu, aspoň u mňa...

B: Vedť to aj Rory pozná celý kontext

V: Nepozná. Rory nevedela, že Jass tam je s tým batôžkom a ide odísť, nevie že ten jej Logan sa opíja, že ju podvádza, proste to nevie.

B: Tak lebo je hlúpa keď vidí že Jass má na chrbte batoh, karimatku (*smiech*) a nedojde jej že odchádza.

V: No ale práve to, že ja si predstavujem keby som bola v jej situácii a sedela tam s Jassom, tak moja reakcia by bola, že na ňom vidím, že mu vidím na očiach, že niečo nie je v poriadku, že odo mňa chce odísť aj keby tam nebol s tým vakom a tým pádom nie som v tej situácii ako ona, že si celý čas myslela že vedť sa stretnú večer.

B: Ale to je jej hlúposťou a našou chytrosťou.

V: Áno, ja si to potom odôvodním, ako že by som bola extrémne senzitivná, alebo chytrá, šikovná a vedela to, ale v reálnom živote si myslím, že by som to nezistila, ale keď si seba predstavujem, tak neprídem o tú schopnosť prehliadnúť všetko.

B: Tak keď to berieme takto, tak potom ani ja o ňu neprichádzam.

V: Dobre teda, tak späť k tým predstavám spojeným so seriálom. Ak sú dejové, vystupuješ v nich?

B: Áno, ale nie vždycky.

V: Takže si niekedy predstavuješ aj len tak dej bez toho aby si v ňom bola?

B: Málo, ale hej hej, dakedy hej.

V: A ak v nich teda vystupuješ, tak ako kto? Ako jedna z postáv, alebo ako nová postava?

B: Aj aj. A keď ako jedna z postáv tak so svojím charakterom.

V: A teda vyberieš si jednu z postáv, ktorú nahradíš, alebo prídeš ako úplne nová?

B: Aj aj, kedy ako.

V: Tak ďalšia otázka. Zaujímalo by ťa viac ako vidíš, niekedy? Či dôveruješ že ti ukazujú všetko to najzaujímavejšie?

B: V súvislosti s Gilmoreovcami ma to nenapadlo. Občas sa mi zdá, že ten dej je neukončený, alebo že by ešte niečo trebalo povedať a vtedy možno hej, ale to sa deje málo. Ale občas sú veci ktoré by som si pozrela aj keď ich neukážu.

V: A ako sa ti páči pozícia, z ktorej vidíš a vnímaš viac ako jednotlivé postavy? Teda keď si divák, nie keď si predstavuješ. Keď to pozeráš, tak ako sa ti páči to, že ty vieš kontext, aj keď oni nevedia.

B: Veľmi.

V: A spája sa ti s tým, že ty ich sleduješ a vieš aj nejaký pocit moci, nadržanosti, nie v zmysle ja som viac cool, ale ja viem viac?

B: Nemám nad nimi žiadnu moc. Lebo zase. Sú nereálne.

V: Nevnímaš to tak vôbec s tou mocou? Že to že ich vidíš a oni teba nevidia, že je istým spôsobom vlastne...

B: Ako že by som sa im vysmievala, akože ha ha, on ťa podvádza s touto...

V: nie tak, nie tak, skôr ako napríklad keď máš spoločnosť dohľadu, tak ten, kto sedí za tými monitormi a kontroluje, čo sa deje na jednotlivých spotoch kde sú kamery, tak v podstate je to istý typ moci nad tým koho sleduješ.

B: Ešte raz, nejako mi to ušlo.

V: Keď je kamerový systém po meste, tak ten kto sa díva na monitory spojené s tými kamerami, tak tým že sa díva, v podstate uplatňuje istý typ moci nad ľuďmi na ktorých sa díva. Tak cítiš to ako uplatňovanie moci? Cítiš sa byť na koni oproti tým postavám?

B: Vieš čo, ja si jednak nemyslím že to je moc, lebo na jednej strane nemám ju žiadnym spôsobom ako uplatniť, keďže je to nereálny svet, ale keby sme sa pozreli na tú reality show, tak tam to zasa nie je až mocou i keď... ja som teraz videla takú súťaž nemenovanú, kde vlastne taktiež vystupovali Česi a Slováci a postupom času sa odhaľoval ich charakter, a ty si videla tých ľudí ako reagujú na určité veci a ty si s tým bola, teda oni s tým boli stotožnení a boli spokojní s tým čo robia a stým ako to robia oni, lenže ja keby som ich teraz stretla, tak viem čo sú zač.

V: No vieš čo tým myslím, že keď tú moc dajme tomu preniesieš na tú reality show, tak že v podstate ty si oproti nim nejakým spôsobom na koni, pretože ty vieš a oni nevedia. Že tá vedomosť, to že ty ich vidíš, ťa v podstate posúva do nejakej pozície mocenskej, ale nie v tom zmysle ako výkonná moc, že ty sa s nimi teraz budeš hrať ako s bábkami, lebo nebudeš. Ako nebudeš s reálnymi ľuďmi tak nebudeš s postavami seriálu. Ale proste čisto to, že vieš. Že ty v podstate o tých postavách vieš všetko. Bez toho aby oni o tebe vedeli čokoľvek.

B: Lenže takto to ani nikto nemyslí, lebo to nie je ani reálne, aby tie postavy o mne vedeli všetko. Počkaj ja si to skúsím premietnuť do niečoho, vieš premietnuť si to do svojich predstáv, ktoré tam mávam ako plusová postava...

V: Predstav si svojich Číňanov. Že by si sa fakt znížila k tomu, čo by si sa nie, kvôli morálnym zábranám, že by si sa pozerala na tých Číňanov. Či by si sa necítila, že to, že to že o nich ty všetko vieš a oni o tebe nič, tak že je to určitý typ moci, že si voči nim určitým spôsobom na koni.

B: Asi hej.

V: A myslíš že to funguje aj v seriály, alebo tým, že je to umelé, tak nie.

B: Nikdy ma to takto nenapadlo na to pozerať akože som na koni...

V: Lebo vlastne fakt je že ty o tých ľuďoch vieš všetko, oni o tebe nič. Tak že ako vnímaš túto pozíciu.

B: Tak keď sa ma takto pýtaš tak jediné čo ti môžem povedať je, že keby som si myslela že to je akýkoľvek druh výhody, tak by som asi zašla za nejakým svojim profesorom a povedala mu že mám problém (*smiech*)

V: Takže nie, príde ti to ako hlúposť, vôbec to nevnímaš ako nejakú výhodu, alebo výhodnejšiu pozíciu ktorú máš ty.

B: Keby sme sa stretli v nejakej skutočnej interakcii tak určite áno, ale takto tým, že ten seriál sledujem, tak to nie je niečo čo by som...

V: Ale nejde o to že to použiješ, že máš nejakú výkonnú moc nad nimi, ani tých Číňanov by si v živote nestretla, len by si proste bola v zvýhodnenej pozícii oproti nim tým, že to vieš.

B: No tak to som, lebo viem

V: A páči sa ti táto pozícia? Alebo spájaš ju s nejakou výhodou, alebo nie? Lebo dal by sa natočiť seriál dajme tomu aj tak, že vidíš len to, čo vidí určitá postava. A to, že vidíš ten kontext, z oka vševidiaceho, je zvýhodnené oproti tej pozícii že to vnímaš len z pohľadu jednej postavy. Tak ako to vnímaš.

B: Tak je to zaujímavejšie pre mňa, je to vec, ktorá mi sprostredkúva väčšiu zábavu.

V: Ale žiadne také príjemné pocity spojené s tým, že si na koni?

B: Nie, nemám pocit že by som z toho mala nejaké príjemné pocity, myslím že to beriem úplne ako samozrejmú a ani teraz keď sa nad tým skúšam zamýšľať tak neviem si... ako no je to tak že ten svet poznám, poznám ho lepšie ako oni, a keby som napríklad poznala takto svoj svet, tak by to bolo hneď iné, ale tým, že poznám ich, tak nemám pocit, že ... No možno tým, že to prehadzujem na seba, alebo že ja som tam ako postava a preto mi je taký ten svet taký blízky, alebo preto, že tam ako si hovorila tú svoju vševediacosť nepúšťam, tak možno len v rámci tých predstáv, že nikdy som sa nevyžívala v niečom takom, že ja viem čo on...

V: No dobre, tak dajme tomu, že by si vedela niečo také o Noemi, že by si vedela o nej úplne všetko, cítila by si sa voči nej v nejakej výhode?

B: Asi hej, ale nepovedala by som to výhoda, ale ... asi by som nepoužila ani výraz že nadradená pozícia, ale možno tak, že...

V: A nemala by si taký postoj, že jaj moja, ty keby si vedela...

B: No v takom blahosklonnom zmysle...

V: No ale keď máš voči niekomu blahosklonnosť, tak sa cítiš voči nemu na koni? A nepociťuješ takú blahosklonnosť aj voči postavám tým že ty vieš?

B: Snažím sa to prehrať si ...

V: Máš také, že si hovoríš že veď sa otoč, veď tam stojí, alebo čo si blbá, nedávaj sa s ním zase dokopy, veď ťa podvádza a tak.

B: No jasné, to si hovorím. A možno je to tým spravené, že mám pocit, že ja na ich mieste by som sa zachovala lepšie.

V: No to si myslím aj ja, ale, i keď toto je úplne mimo misu, ale nikdy si pritom neuvedomujem, že to je preto, lebo ja viem čo sa deje a tá postava to nemá ako vedieť. Že to, že jednanie niektorých postáv považujem za hlúpe, je do veľkej miery spôsobené tým, že oni nevedia ale ja viem.

B: Ale ja si myslím, že je tam všeobecne aj také to porovnanie, ale nejde tak o to, či vedia, ale hoci aj na situácie, ktoré sú... ktoré prijímajú tak ako ich prijímajú... tak že sú proste blbé.

V: Ja viem, ja viem, to ma len tak napadlo, že to nemusí byť vlastná blbosť.

B: Hej ale toto je akože vec ktorú keď máš tú vševidiacu pozíciu tak asi s nimi nepočítaš len tak kým sa nad tým skutočne nezamýšľaš.

V: A ako vnímaš fakt, že ty vidíš a teba pri tom nevidia? Aké máš z toho pocity?

B: To už som vravela, nie?

V: Hej, ale skús dačo ešte povedať.

B: Tým, že je to spravené ako zábavný program pre človeka tak nemám z toho žiadne výčitky, ani by ma to nenapadlo kým by sa tam nediali také veci, ktoré by boli až príliš, že by som videla že to Rory spôsobuje bolesť (*smiech*).

V: Dobre, nemusíš viac, už si o tom hovorila, tak posledná otázka je tá, pri ktorej sme už boli. Čo by si povedala keby bola situácia obrátená, keby bol tvoj život natáčaný ako seriál, či by sa ti to páčilo alebo nepáčilo.

B: Vedela by som, že je natáčaný, alebo nie?

V: No hej, inak by som asi nevedela k tomu zaujať postoj.

B: Mohla by som sa to po desiatich rokoch dozvedieť že bol natáčaný.

V: No, dobre, tak je to asi lepšie, aspoň by si neprispôbovala svoje chovanie tomu, že je natáčaný.

B: To by som bola našťvaná. Asi by som niečo spravila natáčacej spoločnosti aj všetkým čo to autorizovali.

V: Ale dali by ti za to kopu peňazí, len aký by si mala z toho pocit.

B: Hrozný, nie, nie, nie. Svoje súkromie by som bez vedomia a bez toho, aby som to mohla aspoň čiastočne korigovať, nikdy nechcela pustiť takto. Preto sa ani neprihlásim do reality show.

V: Reality show je podľa mňa trochu iná v tom, že tam ťa tak nerozpítvajú úplne. Že v tom seriály vieš o tej postave fakt všetko, aspoň o hlavných, o vedľajších nie. Že v reality show by ti nikto neukazoval

výsledky svojho tehotenského testu, teda keď nie je exhibicionista, ale nemusí to robiť. Nemusí povedať čo si myslí...

B: A nie je to tam tak ako v seriály, že sú to ich normálne životy, ale keď je to nejaký Big Brother...

V: No, to je ten rozdiel, preto nechcem rozoberať reality show, lebo im nepozeraš do súkromia, ale na to, čo oni chcú predvádzať. A v podstate Lorelei ty pozeráš do súkromia len nie je reálne.

B: No ja si ale myslím, že aj Lorelei keby bola reálna osoba a po rokoch zistila že ju natáčali, tak by...

V: Ale aj keby na ňu boli veľmi pozitívne reakcie a všetci by ju zbožňovali?

B: No neviem, ale prvá reakcia by určite bola negatívna, i keď záleží aký je Lorelai človek.. Á, ja poznám Lorelei!

V: Ale ona teba nie.

B: Nemyslím, že by tá reakcia prvotná bola pozitívna.

V: Tam je ale rozpor, nikdy som si to neuvedomila.

B: V čom?

V: No že keď sa ťa takto pýtam na obrátenú situáciu, tak sú tam len dve možnosti, jedna že by si to nevedela, takže reakcia by bola spätná a nemôžeš mať z toho pocit, len spätný pocit takto po desiatich rokoch, a druhá, že by si to vedela lenže to je iná situácia ako tá v ktorej je Lorelei... No a aký by si teda mala pocit keby si vedela že ťa natáčajú?

B: Ja mám pocit že by som, hovorím, upravovala svoje chovanie, to čo robím tak, aby som, aby to mohlo ísť do telky. A to je iné ako keby skutočne tu ma šmíroval nejaký sused.

V: Máš pocit že sa pozeraním seriálov nejako utvára tvoja osobnosť?

B: No keď si tam nájdem takú nejakú postavu ako frajer Evy Glaserovej, tak do určitej miery môže to mať vplyv, ale hlavne si myslím že to má vplyv na menšie decká.

V: Dobre a ešte mám takú metaforu v diplomke, že keď žiješ svoj vlastný život, tak za všetko čo spraviš, keď chceš vedieť ako to dopadne, tak to musíš spraviť a tým pádom prijať aj zodpovednosť za to, že si to spravil. Musíš sa pre niečo rozhodnúť a vziať to zo všetkými následkami. Ale keď pozeráš ten seriál, tak môžeš skrze tú postavu vidieť alebo zažiť veci, do ktorých by si sám nešiel, a tým pádom si takto bez zodpovednosti môžeš prežiť nejaký príbeh. Je niečo čo by si k tomu povedala?

B: Hej, ale nikdy to nie je také úplne autentické, že keby ty si spravila nejaké iné rozhodnutie, tak...

V: Ale ty ani nechceš aby to bolo autentické, lebo keby to bolo až také autentické, tak máš aj ten hnusný nepríjemný pocit a to nechceš, lebo kopa tých rozhodnutí končí zle a práve preto ty ich v živote neurobiš, ale týmto môžeš vidieť ako takéto rozhodnutia dopadajú, alebo ako funguje iné zmýšľanie, iné jednanie, bez toho aby si mala zodpovednosť za to, že si sa nejakto rozhodla.

B: No, hej, ale ja mám pocit, že taký priemerný konzument to tak nevníma.

V: Ja viem, ja viem. A myslíš, že by to mohlo byť aj motiváciou, že si môžeš niečo zakúsiť bez toho aby ťa to nejako ovplyvnilo reálne?

B: Že či sú ľudia ktorí to sledujú kvôli tomu, alebo že či všetci...

V: Nie, ty to môžeš robiť vnútorne, bez toho aby si to vedela, či to môže byť nejakou takou vnútornou pohnútkou.

B: V tom zmysle, že to pozeráš akože pre zábavu, že by si sa na to pozrela ako na nejaký iný život, ktorý ty nikdy nezažiješ, ale teoreticky sa do neho môžeš pozrieť, tak asi hej, asi to tak nejak podvedome tušia.

V: Dobre, ďakujem veľmi pekne za rozhovor.

V: Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

B: Áno, myslím si to.

V: A prečo, prečo myslíš, že ľudia pozerajú seriály?

B: Nevie, napríklad dneska presne som sa rozprávala so svojou susedou, ktorá mi ukázala ako si doniesla z Indie 4 DVD seriálov a povedala mi, že už to fakt potrebovala, lebo práve dopozerala všetky čo mala rozpozerať, čo pozerala asi také 3 naraz a teraz na leto ich prestali dávať a že sa cítila úplne stratená teraz tých pár dní, takže je šťastná, že objavila ten shop s dévedeckami, takže to som len tak kukala. Pravda je, že ja na to nie som tak akútne, že by som sa cítila úplne stratená keď nemám žiaden seriál, ale pravda je, že sa už teším asi dva týždne na to, kedy si pozriem svoj obľúbený, lebo to milujem a myslím si, že je to obľúbené kvôli tomu presne, že je to ako tvoj svet súkromný, vieš, že ty si zapneš svoj seriál a vždy sa na to tešíš a je to taký tvoj moment pre teba s tvojimi postavami, vieš.

V: Jéj, to je perfektné. Takže už si vlastne odpovedala aj na otázku prečo ty pozeráš seriály, či napadá ťa ešte dačo?

B: Prečo to pozerám, lebo je to taký totálne moment oddychu a je to také, ako keby si sa stretla s kamošmi, lebo to pozeráš celý čas keď máš voľno a ešte k tomu mi to evokuje voľno, evokuje mi to tú ne prácu a ten presne oddych a relax takže proste milujem tie momenty. Strašne sa na to teším a si robím z toho taký rituál, že si urobím ovocie, alebo niečo a si sadnem za to a proste to pozerám a milujem to.

V: Výborne, výborne, to sa mi páči. A aký seriál pozeráš?

B: Momentálne pozerám Anjeli a Démoni, druhú sériu.

V: To vôbec neviem čo je.

B: To je španielske, ide to v telke.

V: A sú tam nejaké vzťahy alebo tak?

B: Je tam totálne veľa vzťahov, všetci majú so všetkými nejaké vzťahy sú to dve skupiny, démoni bojujú proti anjelom, ale medzi tým je jeden anjel tajne zamilovaný do démonky, naoko sa nenávidia, sa to prejavuje iba v krízových situáciách.

V: Dobre a podľa čoho si vyberáš seriály?

B: No tak tento napríklad som si vybrala podľa toho že sme to náhodou zapli, lebo Adolfo vie, že ja milujem všetko čo má niečo s duchmi alebo démonmi, alebo upírmami alebo tak, tak to náhodou prepol, že pozri čo ide a sme mysleli že to bude totálna blbosť, ale jak to začalo, ja som sa od prvých desiatich minút nemohla odtrhnúť. Po prvom diely som sa stala úplná fanatička, lebo ma to tak strašne zaujalo,

že som zabudla na dve hodiny na celý svet, lebo som to úplne žrala a keď som si našla kedy ide ďalšia časť, tak som tam sedela už polhodinu predtým, aby mi neuniklo nič a potom to bolo každý týždeň takto, až kým neobjavil, že to dávajú aj na internete. No a potom sa na to namotali ďalší ľudia, lebo som to prvýkrát pustila Martine, mojej kamoške, a ona si hneď začala pozeráť proste od prvého dielu a už je na tretej sérii teraz.

V: Dobre. A čo ti prináša pozeranie seriálu?

B: Jednak mi to prináša momenty úplne pre mňa, moje osobné, oddych od všetkých, ale zároveň mi to prináša aj kontakt s druhými, napríklad s Tinou, že niekedy proste som taká z toho nadšená, že tam niečo vidím, že jej musím okamžite zavolať, či to už videla a čo si o tom myslí, takže to je nejakým zvláštnym spôsobom ako keby puto medzi nami dvoma, proste stále keď sa o tom rozprávame, tak sa obidve úplne že zažerieme do toho.

V: A prináša ti pozeranie seriálov nejaké potešenie a ak áno vedela by si ho popísať?

B: Hej, také že oddych totálne pokoj od všetkého, iba ja, ale pritom také rozrušenie čo sa to tam deje, a zároveň ten pocit že to musím niekomu povedať, okamžite, vieš, také že super, že zároveň je to môj svet a zároveň by som ho chcela s niekým zdieľať a som rada keď ho mám s kým zdieľať. Proste to milujem. A je to oveľa lepšie ako filmy, lebo filmy sa končia ale seriály idú ďalej, lebo je to tam ako poistka, že filmy končia ale seriály idú ďalej a milujem to proste, lebo je to ako poistka, že tam bude ten tvoj svet, nejde proste za nikým.

V: Hej, hej, hej. A uvedomuješ si počas seriálu že to nie je skutočné, alebo sa nechávaš skôr vtiahnuť do deja?

B: Ako kedy, ako kedy. No väčšinou je to momentálne taký druh seriálu, že sa tam nedá nevidieť, že to nie je skutočné, ale zase neviem, v tej chvíli nemyslíš na to, že to nie je skutočné.

V: No na to sa pýtam, či to skôr berieš tak, že to prežívaš v tom momente, alebo že či rozmýšľaš aká dobrá kamera, aké dobré strihy...

B: Nie, nie, to nikdy. Stále to beriem ako ten príbeh, v ktorom som vtedy.

V: Dobre a vciťuješ sa do postáv počas pozerania?

B: Hej, hej, totálne, strašne.

V: Strašne? Dobre a spoluprežívaš s nimi ich pocity teda?

B: Presne, prežívam s nimi maximálne ich pocity. A niekedy s nimi súhlasím, niekedy s nimi až tak strašne nesúhlasím, že som z toho mimo. A strašne sa mi páči tá hlavná postava anjela, takže prežívam pocity všetkých, čo sú do neho zaľúbení veľmi intenzívne. *(smiech)*

V: Dobre a vedela by si teda tie pocity, keď sa vciťuješ do nejakej postavy, porovnať so skutočnými pocitmi?

B: Hej, hej, myslím že hej. Dokonca s niektorými ľuďmi mám ešte menej intenzívne pocity ako s tými postavami.

V: Dobre a v čom je teda rozdiel alebo v čom sú podobné tie pocity, dajme tomu keď máš hnev pri pozeraní seriálu na nejakú seriálovú postavu, alebo keď sa tešíš s nejakou seriálovou postavou, rozdiel medzi tým, keď máš v skutočnosti hnev, alebo v skutočnosti sa tešíš?

B: Nevieť, vieš čo, zvláštne je na tom, že napríklad k tomuto konkrétnemu seriálu a k jeho postavám mám taký pocit, že oni sú moji, nejaký divný pocit, ako keby oni nemali svoj objektívny život ani nič také, oni sú moje postavy, proste mám k nim veľmi blízko, lebo oni sú tam pre mňa. Vieš, to je proste psycho, ja viem že je to psycho, ale mám vážne taký pocit, ja neviem.

V: To je perfektné, páči sa mi ten pocit.

B: Taký trápny pocit vlastníctva seriálových postáv, ale fakt ho mám.

V: Dobre dobre a myslíš si, že by tie pocity, ktoré máš pri sledovaní seriálu, mohli byť náhradou skutočných pocitov? V nejakom zmysle, že dajme tomu, keď sa tešíš s postavami, alebo keď máš pocit romantiky zo seriálu, tak že by ti to mohlo nahradiť romantiku v skutočnom živote, aspoň na nejaký čas?

B: Hej, ja si myslím že preto ich tak intenzívne prežívam teraz, že nemám nič také vo svojom živote, takže je to ako keby úplne presne totálne to, že nahrádzať si skutočné pocity. Je taká oveľa pohodlnejšia, lebo pre ňu nemusím nič urobiť, takže tým je to ešte lepšie.

V: Áno a môžeš sa jej hocikedy zbaviť bez vysvetľovania.

B: Presne, presne, bez výčitiek svedomia.

V: I keď ty už asi budeš musieť vysvetľovať, keďže sú to tvoje postavy. *(smiech)*

B: *(smiech)* No, hej, no, pôjdu už so mnou.

V: Dobre a považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

B: Nie, vôbec nie.

V: Dobre a menila by si s niektorou postavou, dajme tomu situáciu, že by si chcela byť v tom jej svete a zažívať také veci ako ona?

B: Nie, fakt nie.

V: Ani tak že na chvíľu si to vyskúšať?

B: Na chvíľu možno hej, tou čo je s tým anjelom, ale to sú zisťné dôvody, to sa asi neráta.

V: Jasné, že sa to ráta.

B: No tak v prípade, že sa to ráta, tak by som sa veľmi rada vymenila s tou démonkou, ktorá je buchnutá do toho anjela a on je do nej, pretože on je taký chutný že koniec.

V: Dobre a menila by si s nejakou postavou nejaké vlastnosti? Dajme tomu, že si hovoríš chcela by som byť taká cool ako tá démonka, alebo taká dobrá ako ten anjel...?

B: Chcela by som byť taká pekná ako tá démonka, ona je fakt pekná a chcela by som vedieť tak zvädzať ako ona.

V: A keď si vezmeme nejaký prízemnejší seriál čo si pozerala, napríklad Sex v meste, tak tam by si chcela mať nejakú vlastnosť niektorej z nich?

B: Nie, fakt nie, nikdy by som nechcela byť ako žiadna z nich.

V: Dobre a porovnávaš sa počas pozerania s postavami?

B: Nie.

V: Že nehovoríš si toto by som urobila inak, alebo tak...

B: Nie, ale toto mám pri niektorých filmoch, som si všimla, že keď vidím nejaký tanečný film tak rozmýšľam, že by som chcela vedieť takto tančovať a hneď si začnem pozeráť kurzy na internete, či je niečo také, vieš.

V: Dobre. A ovplyvňuje tebou pozeraný seriál nejakým tvojim jednaním v skutočnom živote?

B: Nie, skutočne nie.

V: A máš mimo pozerania nejaké predstavy spojené so seriálom?

B: Iba také, že kedy ho začnem konečne pozeráť a budem mať kľud.

V: Že nič také, že keď máš chvíľu voľna, že si predstavuješ, že chodíš s tým anjelom, alebo tak?

B: Vôbec, vôbec, to nemám, fakt. Niekedy ma napadne, keď je nejaká situácia podobná ako keď sa stala v tom seriály, že ty vole, to čo bolo, že to bolo presne tam, alebo tak, ale inak nič, v súvislosti s postavami vôbec, to mám nejak oddelené, oni sú moje a patria tam.

V: A ako sa ti páči pozícia z ktorej vnímaš a vidíš viac ako jednotlivé postavy, teda najprv či si ju uvedomuješ?

B: Hej, jednoznačne si ju uvedomujem, lebo ja nemusím jednať nijakým spôsobom, tak je to oveľa pohodlnejšie, uvedomujem si ju z toho hľadiska, že je to strašne pohodlná pozícia pre mňa. Preto si myslím, že to vyhľadávam hlavne.

V: A považuješ to, že ty vidíš všetko a postavy to nevidia, považuješ to za určitý pocit nadradenosti nad nimi, alebo tak?

B: Práve že nie, práve že to považujem skôr za nejaký vzdialený uhol, vôbec nie nad nimi, ale také, že wow, že to je super že to môžem vidieť, vieš?

V: Hej, hej, že nemáš pocit nejakej moci z toho, že vieš o nich všetko a oni to nevidia.

B: No presne, preboha, jak to mohol takto urobiť, čo je blbý, veď to je jasné, čo pri nej nie je... To mám pri niektorých filmoch akože keď sa nevžijem tak dobre, ale tieto postavy mám nejakým spôsobom rada takže sa vôbec necítim nadradená nad nimi, lebo chápem že chudáci.

V: A ako vnímaš to, že ty vidíš a teba pri tom nevidia.

B: To vôbec nejak neriešim, ani ma nikdy nenapadlo nad tým rozmýšľať.

V: Dobre a myslíš si, že pri pozeraní seriálu nazeráš do súkromia iných?

B: Nie, vôbec nie.

V: A prečo?

B: No lebo si myslím, že tým pádom, že tí ľudia nie sú skutoční tak nemajú žiadne skutočné súkromie, že je to všetko hrané a je to tu pre mňa.

V: Dobre a v čom je teda rozdiel medzi tým súkromím vymyslených postáv a skutočným súkromím?

B: Že to, čo majú oni, nie je súkromie, oni nie sú skutoční.

V: Dobre a baví ťa sledovať chovanie a osudy skutočných ľudí v skutočnom živote?

B: Strašne, hej, som strašne klebetná a milujem to, dneska som to objavila hrozne, lebo jak sme mali tu hádku, spolubydla sa rozprávala so svojou matkou, tá Ukrajinka, a my sme išli s tou mojou kamoškou počúvať to s pohárom na stenu. Som objavila že ma to skutočne zaujíma.

V: Wow, fakt?

B: Hej normálne sme zobrali pohár, lebo ona rozprávala po ukrajinsky a tá moja kamoška prišla za mnou, či to náhodou nerozumiem.

V: No dobre, takže otázka či ťa niekedy napadlo takto sledovať dianie u susedov tak je asi bezpredmetná...

B: Za normálnych okolností nie, iba keď je to niekto, čo proste vieš, je to nejakým spôsobom zaujímavé pre mňa, alebo ak to môže pomôcť vyšpehovať niečo pre ostatných.

V: Takže len s dobrým úmyslom, hej? (*smiech*)

B: (*smiech*) S dobrým, vždy, ja iba s dobrým, alebo keď to mňa zaujíma.

V: No dobre a aký je rozdiel medzi tým, keď takto sleduješ alebo počúvaš susedov, keď ťa to zaujíma a keď sa pozeráš na seriál?

B: No ja si myslím, že je to hlavne ten pocit, že pri sledovaní susedov, pri špehovaní mám ten pocit špehovania, mám pocit, že ma môžu pristihnúť, že to nie je dobré, že to nie je správne, že je to niečo zakázané a pri seriály nemám absolútne tento pocit, lebo viem že to nie sú reálni ľudia, nemajú reálne oné a že je to v pohode to sledovať, vieš?

V: A Keby vedľa teba žili postavy z toho seriálu, neviem jak je to s tými tvojimi démonmi teraz, ale dajme tomu zo Sexu v meste že by žili tie štyri ženské vedľa teba v byte a ty by si mala akurát takú dierku cez ktorú vidíš čo sa tam deje a že by si vedela že sa stále o štvrtej stretnú a všetko zaujímavé preberú, ale zároveň že tvoju dierku nikdy neobjavia, pozerala by si sa?

B: To by mi asi pripadalo úchylné to sledovať, neviem, to by som sa cítila sama divne, to by som nerobila, to je divné sledovať druhých ľudí akože na živo, ako keby som nežila svoj vlastný život

a sledovala nejakých neviem... v seriály je to v pohode, lebo si to vyberieš kedy to je, si sama, kedy máš na to čas, kedy máš proste chuť a pri tom nerobíš nič zlé, že je to rozdiel, asi by som sa na to vysrala, určite by som to nesledovala.

V: Dobre a myslíš si teda, že by dívanie sa na seriály mohlo byť istým druhom voyeurizmu?

B: Voyeurizmu? Nie, vôbec.

V: Dobre a čo by si povedala keby bola situácia obrátená? Keby tvoj život niekto natáčal a potom, zostrihaný samozrejme, vysielal ako seriál?

B: To by som musela dať asi súhlas na to, nie?

V: No jasné, mala by si za to prachy asi tak by si súhlasila, ale skôr aký by si mala pocit z toho, že sa na teba ľudia pozerajú?

B: Nie, to by nebolo dobré, to by som nikdy asi nesúhlasila s týmto, hlavne lebo ja by som sa cítila trápne. Nie, to určite nie, žiaden Big Brother nič také.

V: No tak to bola posledná otázka, napadá ťa ešte niečo k tomu?

B: Ani nie, neviem. Milujem seriály proste.

V: Dobre, tak ja teda ďakujem za rozhovor veľmi pekne.

V: Tak prvá otázka, myslíš, že je pozeranie seriálov obľúbené?

D: Myslím si že veľmi áno, že to ľudí zbavuje starostí.

V: No to je hneď druhá otázka, že prečo myslíš že ľudia pozerajú seriály?

D: No, práve to že to môžu tak nejak vydýchnuť si od svojho stereotypného dňa ak samozrejme majú stereotypný deň, keď ich niečo bolí, keď sú chorí tak to veľmi pomáha, to je úžasné že sa môžu dívať na ten seriál a zabúdajú pritom na fyzickú bolesť, alebo psychickú, alebo to pozerajú len preto že sú nespokojný so svojím životom a potrebujú nejaké vzrušenie.

V: Dobre a prečo sa ty pozeráš na seriály?

D: Rôzne, napríklad na tie Gilmore girls som sa pozerala preto že mi to prišlo strašne pekné aký tam mali úžasný vzťah matka s dcérou. Že je to zasa niečo mimo môj život, je to nejaká nadrealita, ktorá sa mi páčila že pozerat sa na to a hovorit si wow, oni vedia vyriešit problém. A bez kričania. Alebo prišlo mi to strašne rozkošné, také až fakt nedosiahnuteľné, ale napriek tomu som sa na to dívala, ale bol tam aj dobrý dabing, teda ja som sa na to nepozerala v origináli, ale ten dabing sa mi páčil.

V: Hej, ten sa mi tiež zdal dobrý. A myslíš, že je svet seriálu zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

D: Myslela som si to, ale nie, nemyslím si že je zaujímavejší, je to príliš presný život, a hlavne aby tie postavy boli zaujímavé a aby sa mohlo pokračovať v natáčaní, musia mať isté dramatické odtiene, nejaké jednoducho prepojenia, v jednom diely musí urobiť zase niečo aby v tom druhom mohlo urobiť niečo iné a je to také strašne zväzujúce v tom seriály. V jednom musí vylúpiť banku aby v ďalšom mohlo sedieť vo väzení a zoznamiť sa tam s nejakým nevinným človekom, ktorému potom pomôže. A pre mňa je to veľmi obmedzujúce takéto vnímanie sveta, že tie okolnosti tam prebiehajú strašne presne, tak ako by to malo byť podľa zákona napríklad.

V: Takže nerozmýšľala si niekedy nad tým, že by si chcela vymeniť s postavami, dajme tomu že by si chcela byť na ich mieste?

D: No, kedysi som si myslela že by som chcela byť na mieste Phoebe z Priateľov.

V: Phoebe?

D: Lebo bola tak strašne... mala som pocit že prežíva podobný život ako ja, ale na druhej strane nevyzerala že má nejaké depresie, a to sa mi páčilo. Že jej postava bola odľahčená o nejaké veci, ktoré by z jej života mali vyplývať, ale bol strašne optimistický jej prístup k životu.

V: Jasné, a menila by si skôr to aká bola, alebo situáciu?

D: Situáciu, no...

V: Že skôr by si chcela tam byť v tej parte priateľov a riešiť to čo ona, alebo by si chcela skôr v skutočnom živote byť ako ona?

D: No, to je strašne ťažké, ale presne ten optimizmus v danej situácii, takže to je do istej miery povahová vlastnosť, ale celkovo osobnosť nepotrebujem nahradzovať nejakým iným človekom, takže skôr tá situácia mi z toho vyplýva.

V: Ani som vôbec nemyslela na nahrádzanie osobnosti, skôr len v nejakých situáciách, či jednať ako ona, alebo ja neviem, si vedieť zachovať chladnú hlavu ako ona, ale to sa k nej nehodí veľmi. Dobre, tak ďalej, prečo práve pozeranie seriálu, prečo nie nejaké iné trávenie času?

D: Ahá... No, prečo práve pozeranie seriálov...Áno, ja viem, napríklad je to vhodné vtedy keď už máš dosť spoločnosti a nechceš ísť veľmi medzi ľudí, lebo napríklad máš strašne veľa kamarátov a už ťa strašne otravujú, tak sa rozhodneš že budeš ten čas tráviť tak, že budeš spoločenská, lebo si zapneš seriál kde sú kamarátstva a tieto veci, ale napriek tomu nebudeš s nikým nikde vychádzať, proste prestúpiš do inej reality.

V: A nebudeš musieť reagovať ani ťa to nebude stáť nejakú duševnú námahu alebo niečo také.

D: Áno, presne, presne, nebudeš musieť riešiť nikoho problémy, budeš sa iba dívať ako ich niekto vyrieši za teba.

V: Super a hralo tam dôležitú rolu aj to, že z toho môžeš hocikedy vystúpiť, že to nemá následky, že keď si povieš že už sa ti nechce riešiť to čo riešia oni tak že sa vrátiš späť k tomu svojmu?

D: Áno, áno, určite, keď si uvedomíš že ten príbeh, prípad, tak kedykoľvek z neho môžeš vystúpiť a v živote to tak nie je, v živote to musíš riešiť dookola, napríklad v partnerskom vzťahu, nemôžeš to vypnúť.

V: A myslíš si že sa mohlo stať že niekedy si si týmto seriálom práveže nahrádzala tú spoločnosť a vzťahovosť alebo niečo také, alebo skôr nie.

D: No možno áno, možno tak na základnej škole, nemala som veľa kamarátov a rada som trávila čas so seriálmi, možno vtedy aj najviac, vtedy som aj najčastejšie sledovala seriál ako celok, že som nevynechávala žiadne diely, takže fakt ma zaujímalo ako sa ten život postáv vyvinie, určite, určite to bolo nahrádzanie toho.

V: Dobre, ďakujem, a prináša ti pozeranie seriálu nejaké potešenie? Ak áno, vedela by si ho popísať?

D: Potešenie, hmmm...

V: Je to taká trochu zvláštna otázka, tak neviem, možno skôr nejaké pocity aké to v tebe vyvolávalo.

D: Hm, pocity, hlavne je to to, že odkedy si uvedomujem, že svet tých postáv nie je taký dôležitý, tak môžem totálne vypnúť, takže nastane u mňa dokonalý pocit blbstva, takého čo len čumí pred seba a robí hehehe-hehe a iba sa smeje a iba vypuľuje oči a keď mám náladu tak kľudne tú mimiku aj prehánam pri pozieraní toho seriálu, alebo primitívneho filmu a môže to byť aj rodinný, nemusí to byť zábavný seriál, ja sa rada zasmejem, takže ja si tú primitívnu situáciu spravím, napríklad to ja by som si mohla v Gilmore girls spraviť primitívnu situáciu z toho že havarujú v aute. Že si poviem ho-ho, oni

sú blbí. A mám z toho neskutočnú radosť že sa môžem správať ako idiot počas pozerania toho seriálu a nemusím sa zachovať ako nejaký tolerantný človek, ktorý ich poľutuje.

V: Áno, nemusíš volať záchranku, alebo strašne smútiť nad tým, že vyhasli nevinné životy...

D: Áno, áno.

V: Dobre, takže určite nejaké odreagovanie, alebo uvoľnenie alebo niečo také.

D: Áno, áno.

D: Nikdy som nepozerala seriály kvôli nejakému návodu ako riešiť vzťahy v osobnom živote, to nie.

V: Jasné. A myslíš si, že pri pozeraní seriálov takéhoto typu nahliadaš do súkromia iných, alebo nie.

D: To je zase tým vekom, myslela som si to, teraz už v žiadnom prípade, neberiem to tak už.

V: Že teraz už máš stále v hlave že sú to fiktívne postavy, a teda že to nie je reálne...

D: Áno, áno. No, tak teraz už fakt nie som schopná toho precítenia. Možno keby som zase bola v nejakých sračkách osobných, tak si poviem no, keď si poplačem s tou postavou bude mi lepšie, ale už sa mi to dlho nestalo.

V: Hm, dobre, ja teda preskočím zopár otázok keď si to načala, stáva sa ti počas pozerania že sa vciťuješ do postáv, že s nimi spoluprežívaš ich pocity, alebo už ani nie?

D: V seriáloch s tým mám fakt problém, jednak preto, že seriál väčšinou trvá pol hodinu a pri filme je to iné, pri filme je aj tá dramatická situácia viac rozvinutá, viac ťa môžu do toho vtiahnuť a byť aj do istej miery emocionálny, tým nemyslím sentimentálny, sentiment je práve to, čo ma odpudzuje a čo, kvôli čomu sa nemôžem vcítiť. Takže ak sa seriál priamo snaží vyvolať v divákovi sentimentálnu reakciu, ako napríklad nejaká romantická pesnička, tak sa absolútne obrním a vlastne mi to zabráni prienik s nejakou postavou.

V: Takže dojímavé ťa väčšinou nedojímajú.

D: No ale je to taká tá prvoplánová dojímavosť, že už vidíš že celý dej, celú tú polhodinu to smeruje k tomu, aby sa na konci objali a rozplakali, tak čo už máš na to povedať. Takto to nechodí.

V: Jasné. Takže stáva sa ti že niekedy, aj keď nie práve v týchto najprvoplánovejších situáciách, dajme tomu že sa prichytíš pri tom, že pociťuješ spolu s nimi nejaký hnev, alebo že sa z niečoho potešíš čo sa im stane dobré, aj keď teba sa to vôbec netýka, alebo niečo také, alebo skôr len tak odosobnene sa na to pozeráš že...

D: No, neviem, no, bože... Prosím ťa nevieš povedať nejaký príklad ešte vzťahových seriálov, ja si neviem nejak spomenúť.

V: No tak Glee, alebo z tých starších Providence, Felicity...

D: Providence, výborne, to som mala rada. A áno, tam sa viem ... viem sa pri seriály vcítiť do človeka, ktorý nemá peniaze a vtedy s nimi tak súcitim a som schopná každé jeho gesto prežívať osobne, lebo

si hovorím bože on je taký chudáčik, on si chce niečo kúpiť a nemá z čoho žiť a musí to vymáhať od niekoho, musí kvôli tomu páchať nejakú kriminálnu činnosť aj keď nechce.

V: Takže vieš sa vcítiť vtedy keď sa situácia najak podobá tvojej, alebo špeciálne...

D: Áno, áno, to je ono, že vieš odhadnúť, čo tým myslel.

V: Jasné. A keby si mala porovnať tieto pocity ktoré spoluprežívaš s postavami s reálnymi pocitmi?

D: No nie je to to isté určite, pretože funguje tam to isté ako keď máš pred sebou problém nejakého kamaráta, ktorý samozrejme s ním súcitiš s tým kamarátom, ale jednoducho nedokážeš v tej chvíli prežiť tú istú bolesť, aspoň ja nie som až taký empatik, ja sa snažím aj keď mám nejaké také psychózy nazvime to, tak sa snažím o to, aby som si to nepamätala v tých časoch keď mi je dobre, vieš, takže jednoducho to funguje tak, že keď sa so mnou niekto baví o takom istom zlom pocite, tak ja si už nevybavujem ako som sa vtedy cítila, viem to v sebe potlačiť a tým pádom aj tá seriálová postava je pre mňa vtedy len také že môžem s ním súcitiť, ale rada si hovorím, rada popieram tú svoju situáciu, aj keď viem že v nej som, ale rada si hovorím nie nie nie, to sa ešte dlho nevráti.

V: Jasné, takže aj keď s ním súcitiš, tak to nevzťahuješ na seba, že sme v tom spolu, teda že to prežívaš ty.

D: Ja to automaticky potláčam, aby to malo nejaký efekt na mňa, vieš, že má to na mňa taký efekt potláčania v sebe negatívnej emócie. Je to zrozumiteľné?

V: Je to super, ja som veľmi rada. Dobré, tak ja sa ešte vrátim k tomu súkromiu, čo si hovorila že skôr v minulosti ako teraz ti to príde ako súkromie, napadlo ťa takto niekedy sledovať dianie aj u susedov alebo u skutočných ľudí?

D: Dianie, hmmm, nemám to rada. Tým že chodím do divadla ľudia si často myslia že napríklad tie konverzačky, alebo kvázi psychologické hry, aj keď to je väčšina, sú náhľadom do nejakého súkromia. A ja to zas takto nevnímam, ja to vnímam už analyticky a čo sa týka známych a náhľadu do ich súkromia, napríklad keď som na návšteve u brata a švagrinej tak je mi to vyložene nepríjemné keď som už v čase keď som tam už nemala byť ako návšteva, ale prekročila som nejak ten limit a oni sa tam už správajú ako keby boli sami, a tým nemyslím nejaké sexuálne hrátky, len takú tú zvláštnu komunikáciu páru.

V: Jasné, jasné, príliš osobné.

D: Takže je mi to veľmi nepríjemné, nespôsobuje to vo mne nijakú radosť dívať sa na to, ani záujem, dokonca ani záujem, skôr myslím že môj život je dosť bohatý na to aby som necítila potrebu skúmať takéto reakcie. A ešte neznámi ľudia, neznámi ľudia ma zaujímajú. Známi vôbec nie, ale úplne neznámi napríklad keď nemám čo robiť tak sledujem ľudí pri obede v jedálni.

V: Ó, to je inak krásna aktivita, tiež to rada robím, lebo sú pri tom veľmi zaujímaví.

D: To je úplne úžasné. Ale to je aj tým že občas niečo píšem a potrebujem sa zamerať aj na to ako to v skutočnosti vyzerá a vieš aby som neprestrelila, aby som nespätetizovala nejaký opis situácie a práve to je nádherné ako sa naturálne bavia a aké hlúposti hovoria, zrazu prichádzajú a vtedy vieš že jednoducho sú doktoranti na tom a tom obore a jednoducho majú tak príšerne sprosté reči, alebo

tak jednoduché, alebo pol hodinu nič nepovedia a potom povedia bam, a to ma strašne baví, taký ten pohľad do súkromia úplne neznámych.

V: Ešte k tomu bratovi som chcela že si hovorila že je to nepríjemná situácia keď tam ostaneš dlhšie, myslíš, že by bola taká nepríjemná aj keby oni o tom nevedeli, že tam si?

D: Zaujímavé.

V: Že by si ich niekde pozorovala s odstupom a oni by nevedeli že ich pozoruješ alebo že tam si.

D: No určite by tam bolo trochu odosobnenie, ale aj tak by mi to bolo nepríjemné, ja sa jednoducho nerada dívam na súkromný život svojich známych ľudí, niektoré veci o nich nechcem vedieť.

V: Jasné, jasné a keď ide o súkromný život úplne cudzích ľudí, dajme tomu že by tá rodina z Providence žila v byte vedľa a ty by si mala akurát vhodnú dierku na divanie sa, aj by si vedela že sa tam dejú tieto akčné veci čo sa normálne človeku nedejú, ale keby náhodou, tak by ťa to zaujímalo? Pozerala by si sa na to?

D: Ó, vieš čo, mne by sa nechcelo vyložené.

V: Nechcelo?

D: Možno raz za čas, raz za týždeň si viem predstaviť, neviem.

V: Jasné, takže skôr ti to vyhovuje tak, že keď máš čas tak si stiahneš dačo, nie že by si kvôli tomu podriaďovala svoj čas, že vieš, že teraz chodí hlavná hrdinka z práce tak teraz musím pozeráť.

D: No, no, no, aby sa z toho nestala taká Trueman show, že by som sa na to potom musela dívať celý čas, ale určite by to bolo zaujímavé v niečom, minimálne ako sociologický výskum dívať sa na nich, ako zvedavosť tam musí byť, ale nebola by pravidelná určite.

V: Jasné, a v čom by bol hlavný rozdiel medzi tým dívať sa na seriál cez telku alebo cez počítač a sledovať takto skutočných ľudí, keby prežívali dajme tomu to isté tak v tom pocite z divania sa v čom by bol hlavný rozdiel?

V: Jednak áno, môžem použiť aj medzistupeň divadla, všakže mi to dovoľíš.

V: Jasné, samozrejme.

D: Jednoducho pri vnímaní filmového záberu je rozdiel v tom, že ti ukážu, hlavný rozdiel je, že máš filmový detail, na tvár, na ruku roztrasenú, na čokoľvek, že je to správne zostrihané, že tie situácie jednoducho fakt pasujú, alebo zámerne sa porušujú v niečom. A preto je to tak odosobnené, preto sa tam človek rýchlejšie... rýchlejšie sa z toho vie dostať, z nejakej emocionálnej príbuznosti k tým postavám a to divadlo je už aj o tom, že tam sa môže aj niečo nepodariť, tam už môže jednoducho nastať aj nejaký kix, a ten je veľmi zaujímavý. A hlavne keď chodíš do divadla často tak sa na tieto momenty... vidíš, že keď sa stanú tak s nimi musíš pracovať, napríklad keď jedna herečka rozliala bedničku pivových fliaš, tak s tým potom museli nejak pracovať a to je úplne nádherné a práve tam sa do nich vcítiš, do tej situácie.

V: Lenže tým pádom už sa nevcituješ do situácie postavy, ale do situácie herca.

D: Áno, áno, toto je do situácie herca, máš pravdu, dobré. A potom čo sa týka nejakej akcie na ulici, napríklad keď sa dvaja ľudia pobijú, tak to je úplne iné vnímanie, do toho sa vcítim skôr... že si to priamo spojím so skúsenosťami, čo sa pri seriály až tak často nedeje, že je to také nereálne, ale pri tej situácii na ulici sa viac cítim ohrozená, cítim sa pod väčším tlakom a preto možno aj moja myseľ produkuje nejaké spomienky.

V: No tak minimálne je to blízko teba, nemôžeš to vypnúť a neprestane sa to diať tým pádom, že ty sa na to prestaneš pozeráť, čo podľa mňa seriál prestane mať akýkoľvek efekt na tvoj život keď sa rozhodneš ho nepozerať.

D: Áno.

V: A myslíš si, že divanie sa na seriál by mohlo byť istým druhom voyeurizmu?

D: Ó, ja neviem, vieš ale ako to porovnať keď existujú už aj reality show?

V: No práve o to mi ide, že v reality show sa pozeráš na to, čo ti chce ukázať človek na ktorého sa pozeráš a v seriály i keď ty sa pozeráš na to čo ti herci a režiséri pripravili, tak samotná postava do ktorej sa pokúšaš vcítiť také to povolenie na divanie nedáva, že v podstate jasné, že herečka ktorá hrá Lorelei alebo Rory vie, že ty sa pozeráš, ale že samotná Lorelei a Rory keby existovali, tak vo chvíli keby vedeli, že na nich niekto pozerá, tak tie veci robia inak. Že to je hlavný rozdiel, že v seriály je imitované súkromie, ale má to byť súkromie a v tej reality show to súkromie nie je, oni celý čas vedia, že sú na kamere a podľa toho sa správajú.

D: Hmm, máš pravdu a je to veľmi dobrý postreh, akože máte to dobre vymyslené, ale ja fakt neviem či mám až tak rôznorodé pocity aby som na to vedela odpovedať. Neviem, skús ešte položiť nejak inak tú otázku, ak sa to dá.

V: No v podstate v mojej práci má byť voyeurizmus nie také to že sa pozeráš na niekoho a máš z toho sexuálne vzrušenie, ale skôr ide o to, že sa pozeráš do súkromia niekoho, pričom on o tom nevie. A u seriálov je to posunuté o ďalší stupeň ďalej, do tej roviny, že ty najprv musíš prijať toho, na koho sa pozeráš alebo to na čo sa pozeráš ako súkromie. A v podstate to je jedna z otázok môjho výskumu, že či ľudia sú pri sledovaní seriálu schopný to na čo sa pozerajú pripustiť ako súkromie, a teda že ho narušujú, alebo nie, či to, že to súkromie je umelé je tak silný faktor, že to prestane byť súkromie, alebo či v podstate ho berú ako súkromie.

D: No, ja som sa osobne nikdy necítila tak, že vstupujem tým niekomu do súkromia a fakt tie postavy sú asi tak, ako hovoríš, umelo vytvorené, že tam neprichádza k tomu prieniku, že by som sa mohla cítiť, že o tej dramatickej postave viem niečo viac kvôli tomu, že sa na ňu dívam, ako o tom hercovi, mám pocit, že o nich viem rovnako veľa. Neviem či som to teraz dobre povedala.

V: No bola by som rada keby si to skúsila ešte z nejakej inej strany.

D: OK, tak no, ja si myslím, že ten vnem toho že tá postava, teda že ten herec predvádza nejakú postavu je tak silný, že ty sa necítiš ako by si vstupoval do súkromia tej postave.

V: Jasné, že stále máš v hlave že je tam ten herec ako ten prostredník.

D: Ten vnem je príliš silný a je to ovplyvnené hlavne komerčnosťou toho seriálu, tým myslím tou jednotvárnosťou a mainstreamovosťou seriálov, že nejak sa medzi sebou nevymykajú a ľudia sú zvyknutí na akýsi štandard, ktorý im tá dramatická postava vie poskytnúť, dramatická osoba vlastne, lebo to, čo si už premieta divák je dramatická osoba a to čo hrá herec je dramatická postava.

J: No jasné, ale tým, že sú vlastne takto šité na mieru, tak by teoreticky podľa toho filmového priemyslu mali viac pôsobiť na jednotlivých ľuďoch.

D: No neviem, ja s tým fakt mám problém akože odpovedať ti na túto otázku, lebo mám pocit, že ty chceš tú odpoveď že áno, vstupujeme im do súkromia, ale ja neviem či im vstupujem do súkromia, nedokážem to prijať.

V: Nie, v pohode, prepáč. Ovplyvňuje nejaký seriál ktorý pozeráš tvoje jednanie v živote?

D: Môžem, čo sa týka toho zábavného seriálu, toho akože Big bangu, tak mám často chuť hovoriť Bazinga! , ale čo sa týka nejakej premeny osobnosti, riešenia konfliktov tak v žiadnom prípade.

V: Žiadne také, že považuješ niekoho za vzor a podľa neho riešiš svoje situácie, alebo tak.

D: Nie, to nedokážem, ale napríklad mám to čo sa týka literárnych diel.

V: Jasné.

D: Ale čo sa týka seriálov určite nie.

V: Dobré a máš nejaké predstavy spojené so seriálom aj mimo pozerania, dajme tomu, že ideš domov v električke a že si predstavuješ nejakú situáciu, že v nej vystupuješ, alebo ako by si ju riešila alebo niečo také, zo seriálu.

D: Nie, ale rozmýšľam, mám skôr také flashbacky toho čo som už videla a skôr si len v sekunde vybavím, že nejaká scéna sa podobá nejakému dielu čo som videla, alebo filmu, alebo divadlu, skôr tá spomienka, alebo obraz, že si predstavím že tí ľudia na zastávke stoja tak ako na nejakom konkrétnom diele. Ale nedokážem sa sama preniesť do nejakého... alebo neviem, ja som väčšinou myslím niekde inde, takže možno je to aj tým, že neviem konkrétne pomenovať že á, teraz sedím na stoličke v parku, a preto sa ani nevžívam do nejakej postavy, ktorá by v tej chvíli mohla nejak sa chovať, napríklad že by začala... ale nie, stalo sa mi niečo zaujímavé nedávno, som sa z ničoho nič začala olievať s kamarátom vínom a neviem prečo som to urobila, nepripomína mi to nijaký seriál, ale zase vedela som si dodatočne predstaviť, že by to v nejakom byt mohlo. Skôr mám pocit že urobím niečo, čo by mohlo niekde figurovať, a to len preto, že premýšľam, ako to uchopiť, vieš, to už je to poznačenie mojou školou, ale inak nie.

V: Skôr som sa chcela opýtať či niekedy dajme tomu si v hlave prehrávaš nejaké scény, čo boli v seriály a že ich nejak vylepšuješ, že ty by si jednala nejak lepšie, alebo nejak inak.

D: Aha, tak to vôbec nie.

V: Vôbec nie, dobre, a ako sa ti páči, alebo skôr ako vnímaš pozíciu pri sledovaní seriálu, z ktorej vieš viac ako jednotlivé postavy, či si ju uvedomuješ, že skrátka ty vidíš kontext, kým postava... napríklad že ty vidíš že niekto niekoho podvádza ale tá postava to nevie, ako to vnímaš?

D: Niekedy tak potmehúdsky, so záľubou, niekedy je to pre mňa fakt radosť vidieť že... napríklad keď sa blíži happy end niečoho, a ja to cítim vzhľadom na kontext a okolnosti tak sa teším s tou postavou už vo chvíľach keď ona je smutná.

V: A pociťuješ to ako že máš nejakú moc, alebo nejakú prevahu voči tým postavám tým, že ty vieš viac?

D: Možno áno, možno áno, rozmýšľam, možno je to jeden z tých dôvodov prečo ľudia radi pozerajú seriály, lebo môžu byť takmer bohom v podstate, čo sa týka toho riešenia, ale no, mňa to až tak neberie, pretože ja by som radšej bola na pozícii režiséra, ktorý by to vymyslel, než diváka ktorý sa na to díva, ale tá prevaha tam určite je.

V: Práve že ten koncept moci a takej tej vševediacosti je tu obmedzený tým, že ty si síce vševediaci, ale nemôžeš nijak zasiahnuť, do toho čo oni robia.

D: Ale zasa v tom sa, ešte si z tej všemocnosti môžeš oddýchnuť, pretože nič nemusíš robiť. Geniálne. Máš moc a nič preto nemusíš urobiť.

V: A hlavne máš moc a máš ju bez zodpovednosti.

D: Áno

V: A ako vnímaš fakt, že ty vidíš a teba pri tom nevidia? Aké z toho máš pocity ak vôbec nejaké.

D: No tak je to ten pocit ležérnosti, ja sa môžem dívať na seriál kde sú krásne oblečení ľudia a ja byť v nejakom oplúvanom pyžame, to je môj obľúbený pocit. (*smiech*)

V: (*smiech*) Hej, že môžeš ísť do spoločnosti, na ples alebo tak a nemusíš si pri tom ani umyť vlasy, nie ešte že sa dať do vysokých opätkov, hej?

D: Áno. Práve, ale to už je to čo som hovorila o tom, že často mám pocit, že chcem byť sama, mimo tej spoločnosti, ktorej som sa prejedla, takže ten seriál je fakt výborný. Niekedy ten seriál fakt pôsobí, že niekedy už fakt nechcem nič iné robiť, len nejak leňošiť neefektívne. Presne, ten pocit neefektívneho leňošenia, tak to je presne seriál.

V: Dobre, tak posledná otázka, ako by si sa cítila keby bola situácia obrátená, keby tvoj život niekto natáčal a vysielal ako seriál?

D: Aj rada, lebo som exhibicionista, takže myslím, že by som sa cítila do istej miery... do istej miery by som bola rada, ale do tej ďalšej by som nechcela aby niekto o mne vedel. Už zase by to bolo to, že by som chcela byť len herečkou kvázi, že by si ľudia mysleli, že to nie je môj život, ale je to život niekoho, koho zastupujem.

V: Takže nechcela by si aby niekto priamo natáčal tvoj život a radšej by si chcela byť herečka a hrať život niekoho iného, alebo by si chcela skôr aby podľa teba bol napísaný nejaký seriál?

D: Nie, nie, len by som chcela oklamať verejnosť, kludne by to mohlo byť natáčaný môj život, len by som chcela aby si verejnosť myslela, že to tak nie je, aby tam nebola tá vedomosť toho, že som to fakt ja. Ale inak môj život je celkom v pohode si myslím, že by sa to aj celkom sledovalo.

V: Takže tebe by nevadilo keby ti niekto videl do súkromia, ale vadilo by ti keby si myslel, že je to skutočne tvoje súkromie.

D: Áno, pretože by som nechcela byť otravovaná na ulici, ako vieš, akože nevadilo by mi keby sa na to niekto díval, ale nechcela by som zažiť taký ten konflikt nejaký, alebo reakciu.

V: Jasné, takže keby sa tento seriál vysielal len niekde v Kazachstane tak by to bolo v poriadku.

D: Áno, áno, presne, to je ono.

V: Dobre, tak ďakujem veľmi pekne. Napadá ťa ešte niečo k tejto téme seriálov a prečo ľudia sledujú seriály?

D: Neviem, neefektívne leňošenie, alebo čo som hovorila, tá... a to sa mi na tom najviac páči, to je jeden z rozhovorov, ktoré som počula v autobuse, a tak mi otvoril oči v tom, že ja som nikdy nebola v nemocnici tak dlho, najviac asi dva týždne a vtedy mi to nechýbalo ešte, ale keď je niekto dlhodobo v nemocnici a ten seriál mu jednoducho pomáha, tak to vidím dokonca ako uzdravujúce médium a v tom sa mi to páči. To je všetko.

V: Dobre, ďakujem veľmi pekne.

DOROTA

2.6.2011
Vek: 21
študentka

V: Pozeráš nejaké seriály?

D: Áno.

V: Aké?

D: Gossip girl.

V: Výborne. Myslíš že je pozeranie seriálov obľúbené?

D: Hej.

V: A prečo myslíš že ľudia pozerajú seriály?

D: Ja neviem, lebo je to dzivé.

V: Bud' taká láskykrásna a skús sa zamyslieť.

D: Lebo nemajú čo robiť.

V: Myslíš, že pozerajú seriály len keď nemajú čo robiť?

D: Nie, potom ich pozerajú aj inak ne?

V: No a kvôli čomu si myslíš, že si pozrú seriál a nejdú si zabehať, alebo nepustia si hudbu, alebo ...

D: Pozrú si seriál preto, prečo si prečítajú knihu.

V: No ale myslím, že viacej ľudí v dnešnej dobe pozerá seriál, ako číta knihu, tak prečo myslíš, že je ich viacej, čo je zaujímavé na seriály?

D: Na seriál sa nemusíš vždy plne sústrediť. Tam idú obrázky a je to farebné, to je vieš aké dzivé?

V: Ale ani na hudbu sa nemusíš plne sústrediť a skôr si ľudia zapnú seriál ako počúvajú Mozarta.

D: Lebo hudbu počúvajú keď idú dakam a podobne, hudba má iný tento... a hudbu chceš počuť na živo a seriál naživo vidieť nemôžeš.

V: No, k tomu sa ešte dostaneme či nemôžeš. Tak skús to zhrnúť v nejakých pár bodoch prečo ľudia pozerajú seriál.

D: Lebo nemajú čo robiť, aby zabili čas.

V: No ale čas sa dá zabíjať hocijak a oni si aj tak vyberú ten seriál, prečo víťazí seriál nad inými voľnočasovými aktivitami?

D: Lebo pri ňom netreba nič robiť, môžeš pri ňom jesť, rozvaľovať sa, len pozerieť. Sú leniví, presne preto.

V: Dobre, tak pri akej príležitosti pozerávaš seriál ty?

D: Keď sa nudím a keď chcem zabiť čas.

V: Dobre a prečo práve tento seriál?

D: Lebo som ho dostala od Kačen.

V: Jak dostala?

D: No že mi ho dala cez disk do počítača, takže som ho nemusela sťahovať.

V: Aha, a čo ti jeho pozeranie prináša?

D: Nič.

V: Keby nič tak ho nepozeráš.

D: Ale vážne si myslím že sú v ňom fajn sprostosti.

V: Aspoň zabitie tvojho voľného času, alebo zábavu, alebo tak.

D: No to hej, šak vieš o čom sú Gossip girl, tam sú super Američania, ktorí zo seba robia trtkov.

V: Tak ako v každom seriály.

D: A majú neviem aké aférky a bla bla bla a hrajú že majú 16 a pritom sa tvária akoby mali aspoň 120.

V: A pritom reálne aj majú 120, ja viem. Tak a čo ťa na seriály zaujíma?

D: Nevie, že je občas vtipný, že je napínavý a že sa tvári že je z prostredia školského, alebo z môjho prostredia.

V: A riešia sa tam také veci, ktoré sa u vás neriešia?

D: Hej.

V: Dobre, k tomu sa ešte vrátim. A prináša ti pozeranie seriálov nejaké potešenie?

D: Hej.

V: A vedela by si povedať aké, teda vedela by si ho popísať?

D: Potešenie z toho, že môžem sledovať nejaký dej, ktorý sa ma netýka a že pri tom môžem len ležať a napchávať sa jedlom. A že tým zabíjam svoj čas.

V: A páči sa ti teda to, že sa ťa ten dej netýka?

D: Hej.

V: Dobre a nechcela by si aby sa ťa týkal?

D: Nie.

V: A čo sa ti na tom páči, že sa ťa netýka?

D: Neviem, to je proste, nepozierám to so žiadnym zámerom z toho niečo vyťažiť.

V: To viem, to ja sa na to nepýtam či máš nejaký zámer z toho niečo vyťažiť. Tak si predstav, že teraz pozeráš ten seriál tak skús len tak abstraktne nejak slovné popísať že aké máš pri tom pocity.

D: Dobré, že rozumiem po anglicky čo tam hovoria.

V: A také že napätie, záujem, alebo niečo také?

D: Som strašne vzrušená z toho seriálu.

V: Dodo nesar.

D: Nie, neviem, celkom ma to teší čo sa tam deje.

V: OK, dobre, uvedomuješ si keď takto pozeráš seriál že tým pozeráš do súkromia iným, respektíve považuješ to za pozeranie do súkromia iných ľudí, alebo ani nie?

D: Nie.

V: Nie?

D: Nie, vôbec.

V: A kvôli čomu, keď vlastne pozeráš sa na nich...

D: Tie postavy sú fiktívne.

V: Je to pre teba rozhodujúce, hej?

D: Jak to myslíš?

V: Ako že kvôli tomu to neberieš ako súkromie, že tie postavy sú fiktívne.

D: No, ale aj keby som sa niekomu pozerala do súkromia, čo je na tom zlé?

V: No nič na tom nie je zlé, len som chcela vedieť túto odpoveď. Dobre a napadlo ťa niekedy sledovať dianie u susedov alebo nejakých reálnych ľudí?

D: Nie.

V: Fakt?

D: Fakt nie. A teba hej?

V: No jasné.

D: Čo si robila?

V: No nie robila, ale napadnúť ma to napadlo neraz.

D: Počkaj jak ťa to napadlo akože hmmm, zjdem si zašmírovať cez kľúčovú dierku?

V: No šak koľkokrát sme vo Vranove chodili špehovať Betku, alebo dedka, alebo tak, jasne. Ale to sme boli menší.

D: To som robila tiež ale keď som mala päť.

V: No tak veď hej. Ale dakedy ma to asi napadne. Teba vôbec? Respektíve skús si predstaviť, že by vedľa teba býval niekto, čo ja viem, kto tam je, tá Serena, alebo iná z hlavných postáv, a že by si vedela že sa tam dejú každý deň tie akčné veci čo sa dejú v tom seriály, nenapadlo by ťa sa pozeráť keby si mala akurát takú kľúčovú dierku?

D: Nevie, asi nie.

V: A prečo nie?

D: Nevie, lebo mala by som, neviem, neviem nenapadlo. Kebyže už sa to stalo tak možno tam chcem byť, chcem byť súčasťou toho, že by som sa nejak snažila zoznámiť sa, ale špehovať ich nie.

V: Nie, nezaujímalo by ťa to ako diváka, skôr ako účastníka diania, hej?

D: Hej, asi hej.

V: Dobre, takže myslíš si že divanie sa na seriály je istým druhom voyeurizmu, alebo nie?

D: Vysvetli to cudzie slovo čo si tam použila.

V: Voyeurizmus je práve keď takto sleduješ súkromie iných ľudí bez toho, aby to oni vedeli.

D: Nie. Sú aj seriály ktoré nie sú o tom.

V: Väčšina seriálov ale ukazuje nejaké súkromie a hlavne mňa zaujímajú práve také seriály, ktoré ukazujú súkromie. Dobre. Uvedomuješ si počas pozerania seriálu, že dej a postavy v ňom nie sú skutočné?

D: Hej.

V: Hej, že nie je to tak že by si sa nechala vtiahnuť do deja a na to zabudla?

D: Nevie, akože sú tam isto také veci čo chcem aby sa stali, aby dakto bol s dakým, ale proste nevžívam sa do toho že nie, nesmieš zomrieť...

V: Ale nie tak, ale či sa dajme tomu necháš vtiahnuť do deja, no jasné že pri tom v hlave vieš, že to nie je skutočné, ale že nepredstavuješ si pri všetkom čo povedali, že to mali v scenári a že za ňou stojí maskérka a za chvíľu ju prelíči a pred ňou stojí kameraman.

D: No jasné že nie, nechám sa vtiahnuť do deja, to by bolo o ničom.

V: No, dobre. Ale nemusíš sa brániť, ja neútočím, budem rada keď popustíš uzdu fantázii. Dobre, považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

D: Nie.

V: Vôbec v ničom?

D: Nie.

V: Menila by si s niektorou postavou situáciu, že chcela by si žiť namiesto nej dajme tomu deň dva v jej svete?

D: Nie, určite nie.

V: Ani si to skúsiť?

D: Nie.

V: Fakt?

D: Ty hej?

V: No jasné.

D: Ja nie, šak pre pána, mám svoj život a pri tých Gossip girl, pre pána, sex drogy a rock'n roll.

V: No ja som Gossip girl nikdy nepozerala, ale nejaké iné seriály by som aspoň na deň určite menila.

D: Jaké napríklad?

V: Ja neviem, napríklad Glee.

D: Glee som nevidela ani jeden.

V: Ani jeden, tak čo ja viem...

D: Baywatch.

V: To nie, ale čo ja viem, hoci aj Beverly hills, aspoň na deň, veď zo srandy, že aké by to bolo. Nechcela by si vôbec.

D: Ne, mám dosť svojich problémov.

V: Dobre, takže nenechávaš sa takto vtiahnuť do deja.

D: Zas takto ne.

V: Dobre a nechcela by si meniť s nejakou postavou jej výzor, alebo jej vlastnosti, že by si chcela v skutočnom svete ja neviem, byť cool ako niektorá z postáv alebo vyzeráť ako niektorá z postáv?

D: Nie.

V: Dobre. Oplyvňuje tento tebou sledovaný seriál tvoje jednanie v skutočnom živote?

D: Podľa mňa nie.

V: Žiadne neviem názory, vkus, rozprávanie, vtipy, nič také.

D: Asi nie.

V: A mimo pozerania seriálu máš nejaké predstavy spojené s týmto seriálom?

D: Nie, s Gossip girl nie.

V: A pozerala si dakedy nejaký seriál s ktorým si mala?

D: Ale keď už som tretíkrát za sebou pozerala všetky série Step by step tak už mi začínalo hrabať.

V: Ale nie tak napríklad ja keď pozerám hoci ten Glee, tak si koľkokrát ja neviem idem v električke do školy a nemám čo robiť, tak si dakedy predstavujem, že aké by to bolo tam byť a riešim tie situácie a predstavujem si sama seba ako jednu z postáv. Ty to vôbec nerobíš?

D: Nie, toto nie. Akože dobre, možno občas že hm, toto by som tak nezrobila, ale inak nie.

V: Nie, vôbec nie také, že si predstavíš situáciu a že v nej vystupuješ ty a vyriešiš to lepšie ako to vyriešila daná postava?

D: Nie, len dakedy, keď sa tam niečo rieši tak si poviem dobré debiliny robíš zase raz.

V: A uvedomuješ si pri tom, že ty vieš viac ako on alebo ona keď si to hovoríš?

D: Nie.

V: Vieš, že napríklad častá situácia je, keď niekto niekoho podvádza v seriály...

D: Jaj nie, tak nie, takto si uvedomujem že viem viac.

V: Hej a ako sa ti páči tá pozícia, že vieš viac?

D: Neviem, nevnímam to ako hí som v tej lepšej pozícii.

V: Nevnímaš to tak nejako že máš väčšiu moc, alebo že si väčší kápo že vieš viac?

D: Nie, nepovažujem to tak.

V: No dobre, aj keď ich teda hodnotíš že urobili nejakú blbosť, ani keď ich hodnotíš, že ty sprostá, jak môžeš byť taká naivná, šak on ťa podvádza, alebo tak?

D: Nie, takto to neberiem že ty sprostá, aj keď si o nich myslím že sú dosť sprosté.

V: Hej, to sa v takých seriáloch stáva. Tak, zaujímalo by ťa v seriály viac ako vidíš?

D: Nie.

V: Nič také že chcela by si vedieť čo robí tá postava medzi tým ako sa objaví a znova sa objaví.

D: Líči sa.

V: Postava, nie herec.

D: Nie.

V: Dobre, ako vnímaš to, že vidíš a teba pri tom nevidia?

D: Nijak.

V: Jak že nijak?

D: Ja si uvedomujem že je to seriál, že nežijem mimo iného aj v Manhattane.

V: No ja viem že si to uvedomuješ. A čo by si povedala na to, keby bola situácia obrátená, keby niekto natáčal tvoj život ako seriál a vysielal ho?

D: Asi by som ho zavraždila.

V: Prečo?

D: Lebo čo je v mojej mysli a čo sa deje mne, to je moja vec. Aj keď si myslím že dakedy by to bolo vtipné.

V: Takže nepáčilo by sa ti to.

D: Jasné že nie. To je moje súkromie.

V: Ale nepríde ti na tom nič zvláštne, sa pozeráť na seriál, ako na súkromie niekoho iného?

D: Nie.

V: Lebo?

D: Lebo je to fiktívna postava. Aj keby už mal byť taký tento odvysielaný, že by to dakto bol, tak s tým musel súhlasiť, čo znamená, že svoje vlastné súkromie zapredal.

V: Len keď to je tak vieš, tá postava s tým nesúhlasila, aby si sa pozerala, len ten herec.

D: No hej, ale ak sa to aj naozaj stalo niekomu, že dakto povedal, že a môžete si brať scény z môjho života a hlavne ten človek, aj keď jeho scény z života vidí milión ľudí po svete, tak nikto ho nepozná, lebo buď sa jeho meno neuviedlo a nikto nevie kto to je, alebo sa uviedlo a súhlasil s tým.

V: Takže nemáš žiadnu morálnu zodpovednosť voči postave na ktorú sa pozeráš, lebo je vymyslená.

D: M-hm.

V: Takže ani nepovažuješ to na čo sa pozeráš za súkromie, lebo je vymyslené?

D: Áno.

V: Dobre, tak z oficiálnych otázok je to všetko, budem rada keď mi ešte povieš čokoľvek čo ťa napadne o seriáloch a o tom prečo ľudia pozerajú seriály, alebo prečo práve seriály, prečo vôbec seriály.

D: Nevieam, lebo seriál je taká vec, ktorú môžeš pozerat' dlhodobo a vždy sa to vlastne bude točiť okolo tých istých postáv. A ľudí to podľa mňa zaujíma, čo rieši dakto iný, kebyže ich to nezaujímal tak nerobia... neohovárajú sa navzájom a podobne.

V: A prečo myslíš, že ich zaujíma, čo robí niekto iný a pozerajú preto seriály a nie k susedom.

D: Lebo k susedom sa nevieš dostať a sused ako reálna postava ti príde príliš obyčajný, susedovi sa nestane 50 náhod za deň a podobne.

V: Hej, ty si ale povedala, že ich život nie je zaujímavejší ako normálny život.

D: Mne nepríde zaujímavejší, nemenila by som si ho, akože sú tam veci ktoré sú strašne prehnané, ale nevravím že sú zaujímavejšie.

V: tak možno také akčnejšie?

D: Nie, ani akčnejšie, proste je to tam poprehávané.

V: T. hovorila napríklad, že je taký zrýchlený, že sú vystrihnuté nudné scény a že to čo sa jej stane za rok sa im stane za jeden deň, že preto ju to vlastne zaujíma.

D: No, to je tiež pravda.

D: Tak napadá ťa ešte niečo k tomu?

V: Že prečo ľudia uprednostnia toto trávenie času pred iným trávením času?

D: Lebo pri tomto trávení času sú ľudia veľmi leniví a nemusia vlastne nič robiť a pri tomto trávení času sa človek dostáva do takých vecí, ktoré ho zaujímajú, vieš keď pozeráš presne také ako sú Gilmore girls a toto, tak presne tie drby ktoré si rád, keď sa šíria, ktoré si rád keď ich počuješ a všetko je tam tak prehnané, že sú tam také že náhodička, náhodička ó, tá je v takej hroznej situácii.

V: Mne príde, že sú to také obyčajné veci, že napríklad tie Gilmore girls stále len jedia, sem tam idú na rande a píšú si domáce úlohy, alebo chodia do práce, že mám pocit, že tam sa zase nič také valné nedeje.

D: No, ale tie Gossip girl čo ja pozerám, tam sa deje strašne veľa náhod. Ani nie že náhod, hej, len proste také veci tam prídu na povrch, že nie že je to nemožné, ale také mi to príde niekedy až príliš.

V: Čo príliš?

D: Divné.

V: A ty si fakt nikdy nepredstavuješ že si v seriály?

D: Nie.

V: Ani vo filme?

D: E-e.

V: Ani v knižke?

D: Ne, ale ja robím také že keď napríklad idem spať, tak si predstavím kde by som chcela byť, alebo tak. A ja s tým vkuse zaspávam že rozmýšľam, že ku mne dakto prišiel, ale nie so seriálovými postavami, ale normálne s kamošmi, s ľuďmi, ktorých poznám.

V: To robievam aj ja, ale dakedy to striedam, keď mám vyčerpaných reálnych ľudí že stále by som rozmýšľala o tom istom...

D: Nie, lebo ja si furt vymyslím, a niekedy napríklad aj idem vonku s tým že hm, keď pôjdem touto trasou, tak možno stretnem toho a toho, a keď takto rozmýšľam, tak buď ho stretnem a si poviem že ej do prdele, alebo ho nestretnem a uvažujem hoci len tak po ceste že čo by bolo keby som ho stretla. Mám pocit že mám na to príliš dobrú fantáziu aby som si predstavovala zo seriálov. Ja si skôr dačo vymyslím a keď nie tak myslím na to na čo som myslela včera, len to dajak vylepším a vylepším a vylepším.

JANA

12.6.2011
Vek: 26
antropologička

V: Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

J: Áno

V: A prečo?

J: Myslíš prečo si to myslím, či zo svojho hľadiska?

V: Možno skôr prečo ľudia pozerávajú seriály

J: Fúha, nad tým som sa moc nezamýšľala, ale ja napríklad to mám rada preto, aspoň to mám radšej v poslednej dobe jak filmy, lebo je to také dlhodobejšie a to tak nejak pozoruješ ten vývoj tých vzťahov. Nevieť mňa to nejako proste baví, ale neviem prečo je to obľúbené.

V: Prečo pozerávaš seriály ty?

J: No teraz už možno až tak nie, ale istú dobu som to mala strašne rada. Aspoň tak nejak to bolo také odreagovanie a v podstate ako zažívaš ten pokrok, taký ten životný, čo majú tie postavy v tom seriály, neviem také je to, majú taký zaujímavejší život niekedy.

V: (*smiech*) Aj to je jedna otázka, výborne. A prečo práve seriály, keď to nejak porovnáš s inými voľnočasovými aktivitami, prečo nie dačo iné.

J: Myslíš ako že prečo...

V: Keď máš dajme tomu pol hodinu, tak že prečo si nepustiš hudbu, alebo neprečítaš časopis, alebo ja neviem..., prečo sa rozhodneš pre seriál?

J: Tak to je také uvoľnenie, že tam nemáš takú nejakú veľkú dávku seba, proste nejaké rozmýšľanie že len to proste pustíš a sa vžiješ do toho a väčšinou som si to púšťala pri jedle, a tak nejak, čo ti viac k tomu povedať...

V: Dobre, nemusíš viac, super. A aký seriál pozeráš, alebo si pozerala alebo tak?

J: Ale typ, či konkrétne?

V: Mňa vlastne zaujímajú len tie seriály čo nie sú sci- fi, ani detektívky, ani sitcomy, také skôr že Gilmore girs...

J: To som tiež

V: Sex v meste...

To tiež, ja som vlastne odkedy som sa dostala na kolej čo som mala akože sprístupnené všetky, tak to bolo úplne prvý rok to bol masaker. Vtedy som začala pozerat' Priateľov tak, že zaradom každý,

všetkých desať sérií, potom prišli How I met your mother, potom čo ešte...napríklad typ ako Simpsonovci to som pozerávala len keď som bola s niekým. Ako baví ma to, ale sama si to, sama si to proste nejak nepustím. Alebo Futuramu, ale pozerávala som napríklad ešte si pamätám na Hviezde tie prvé som začala aj tie Zúfalé manželky, potom ma to prestalo baviť, tak som to úplne nechala a potom úplne tie najnovšie, keď som bola v Španielsku tak som vkuse pozerávala tento, Dva a pol chlapa, ale aj to Gossip girl a Sex v meste som tiež videla všetky a potom s Baškou pri káve alebo tak.

V: Super, dobre, takže prináša ti niečo pozeranie takýchto seriálov? Alebo čo ti prináša?

J: Skôr len uvoľnenie, ja by som nepovedala že mi to prináša nejakú vedomosť alebo...

V: A nejaké potešenie?

J: Potešenie určite, niekedy som fakt chvíľami napríklad bola taká, že mala som obdobie, že nešťastná, som nemala chlapa dajme tomu a to, takže som prišla zo školy a prvé čo ma napadlo že pozrieť si seriál. Také rozveselenie.

V: Super, dobre a počas pozerania si uvedomuješ že to na čo sa dívaš nie je reálne...

J: Hej

V: Alebo si sa skôr nechala tak vtiahnuť nejak?

J: To ťažko povedať, ako jasné že som si uvedomila že to nie je reálne, ale zase na druhej strane my keď sme bývali vtedy na tom Větrníku tak ono ako de facto sme zažívali veci, ktoré boli také trošku nereálne.

V: A vciťuješ sa do postáv, alebo spoluprežívaš s nimi pocity?

J: E-e. Ani moc nie. Viem že Baška to stále riešila že ktorá si zo Sex v meste a tak a toto som ja napríklad vôbec ako nemala. Mala som napríklad niektoré obľúbenejšie, že sa mi viac páčili tie typy osobnosti, ale väčšinou to boli také, ktoré práve opozitum mňa. Alebo niečo čo ma zaujalo a čo by som chcela napríklad niektoré situácie ťažké, že tak zvládať, ale neboli to proste kópie mňa.

V: Dobre, a stalo sa ti že s nimi spoluprežívaš? Napríklad keď nejakú niekto našťval, že sa hneváš spolu s ňou, alebo ja neviem, keď niekoho dakto požiadal o ruku tak že to potešilo aj teba alebo tak?

J: To sa mi stávalo, ale ani nie pri tých sitcomoch, ale čo som pozerávala tú Grace anatomy, tak tam hej, sa mi tam páčila postava jedna a to hej, aj ten chlap jej sa mi páčil ako fyzicky. On sa mi fakt páčil. To som si vedela predstaviť, že takého chlapa by som chcela, ale zároveň som zasa vedela že ja by som nevedela jednať tak ako ona, takže on by ma asi nechcel. Ona bola super v tom že ho tak kládla.

V: Aha, wow.

J: A bola taká nad vecou.

V: Mne sa tiež často stáva, že nie že by som chcela byť ako tá žena, ale že by som chcela toho chlapa. Napríklad aj Scullyová by som chcela byť nie preto, že je cool, ale preto, že Mulder je cool.

J: Ale zároveň on ju chcel preto, že bola taká ako nad vecou, že do neho nebola taká paf a ja by som bola takže mňa by nechcel. *(smiech)*

V: *(smiech)* Aj ja by som bola do Muldera, tiež bola Scullyová dosť cool. No dobre, tak keď s nimi spoluprežívaš, môžeme ostať u tej Kliniky Grace, myslím, že tiež by mohla spadať do tej kategórie, tak vedela by si porovnať ten pocit so skutočnými pocitmi? V čom by sa dalo povedať, že je to podobné a v čom rozdielne?

J: Porovnať pocity, ako to myslíš? Akože...

V: Napríklad tá radosť z toho že tam sa dačo stalo s radosťou ktorú máš v skutočnom živote. Neviem, či je to možno intenzívnejšie, alebo iné, alebo ...

J: Ale vieš čo ako viackrát som si napríklad uvedomila že ... teraz ťažko mi to je nejak vyjadriť tú myšlienku, ale často potom sa mi stávalo neskôr, keď už som to nepozerala, že som si len tak spomenula, že sa mi to páčilo tie situácie, čo oni tam zažívali a že ja to mám v skutočnom živote proste lepšie. Že som si tak ako len spomenula pri nejakej svojej ja neviem romantickej záležitosti alebo s priateľom, že proste... že už nechcem niečo také čo mali oni.

V: O, wow.

J: Ale to len taký preblesk myšlienkový, že nijak som sa nad tým nezamýšľala ale... ale ako porovnávala som to trochu.

V: A myslíš si, že by takéto pocity alebo prežívanie čo máš počas pozerania seriálu mohli byť náhradou skutočných pocitov?

J: Nie, nie, určite. Skôr ma to... napríklad keď som bola sama skôr ma to privádzalo do depresie ešte väčšej, nenahrádzalo mi to...

V: Takže nič také, že pozriem si seriál a už mám pocit že som medzi ľuďmi, alebo...

J: Nie nie nie nie nie určite. I keď niekedy proste fakt som mala pocit že nemám chuť sa rozprávať, že chcem byť sama a som si pustila seriál len tak ako oddychovku, že žiješ v nejakom svete ako virtuálnom, ale nemusíš to riešiť skutočne v tej chvíli, hej, že nemáš chuť proste sa ... neviem či som sa priblížila tomu čo si si myslela...

V: OK, OK, OK, asi hej, vlastne hej, táto otázka vznikla na základe T., lebo ona hovorila že keď týždeň nejde vonku a pustí si seriál tak vydrží ďalší týždeň...

J: Jaj že nahrádzala, hej? Toto nie, toto fakt nemám že nahrážku, skôr to beriem iba ako konkrétny relax, ale neberiem to ako nahrážku skutočných sociálnych vzťahov nejak.

V: Dobre, super. Považuješ teda svet seriálov za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

J: Iba v istých životných situáciách

V: Že tak celkovo?

J: Nie nie nie, určite nie. Ako niekedy keď som mala fakt taký ten útlm životný, tak... ale stále som to vnímala ako seriál iba, že... niečo ako keď človek pozerá filmy lebo ho to baví proste, ale určite keby žijem taký nudný život, že bez priateľov tak určite... s tým pohľadom jak mám teraz tak mi to nenahrádza ten svet skutočný.

V: A menila by si, alebo rozmýšľala si niekedy nad tým, že by si menila s niektorou postavou, napríklad situáciu, že by si si predstavovala že by si bola tam medzi nimi v tej parte Priateľov, alebo chirurg v Grace anatomy, alebo niečo také?

J: Akože úplne by som vymazala svoj život?

V: Nie, akože skúsiť si to.

J: Skúsiť určite.

V: Že či ťa niekedy fakt tak napadlo že ó to by bolo super tam byť.

J: Niekedy hej, niekedy som mala také fakt aj z práce depky, tak som si napríklad konkrétne na tu Klinikú Grace, alebo ja neviem napríklad aj to jak Rachel zrazu mala super prácu, že ja som skôr iba závidela tej postave že to tak akože v pohode zmákla a že má čas aj na priateľov aj na všetko, vieš ako tam je to tak ukážkovo vymyslené, že v skutočnosti to tak nie je tak som si tak len ako nostalgicky spomenula že keby to bolo také.

V: Jasné, no a menila by si alebo rozmýšľala si niekedy nad tým, že by si menila s tou postavou niečo z nej? Napríklad chcela by som byť taká cool ako Rachel, chcela by som tak pohotovo reagovať ako tá Meredith, alebo niečo také.

J: Áno, to hej hej hej, napríklad aj oblečenie z Rachel, alebo aj tie reakcie, alebo tá Meredith tiež, no, hej, hej, určite nejaké veci si človek uvedomí, že by chcel tak reagovať.

V: A porovnávala si sa niekedy počas pozerania s postavami?

J: Ako že si v tej chvíli uvedomíš že ty by si asi reagovala inak?

V: No, alebo možno aj svoj svet s ich svetom alebo tak.

J: To možno, ale teraz tak vyslovene vedome že by som to riešila to neviem, ťažko povedať... ale hej, niekedy si tak uvedomíš že asi by som ... asi by som to vnímala inak alebo riešila inak a že to čo oni riešia alebo ten spôsob jak to oni riešia tak mi prišiel v tej chvíli asi lepší jak ja by som to riešila, alebo jak by som reagovala asi približne na tú danú situáciu.

V: A ovplyvňuje, alebo ovplyvňoval tebou pozeraný seriál nejakým tvojím jednaním v skutočnom živote?

J: Nie som si toho vedomá.

V: Dobré a mala si, alebo máš niekedy mimo pozerania nejaké predstavy spojené so seriálom?

J: To som práve hovorila, ne, že si spomeniem niekedy že dajme tomu že toto lepšie čo som si predtým predstavovala že by bolo super, ale tak... fakt minimálne.

V: Také že si si dajme tomu predstavila nejakú scénu čo tam bola a že si ju potom nejak podľa seba prerábala, alebo že by si si predstavovala niečo že si tam vystupovala alebo nejakú sladkú romancu napríklad s tým chirurgom...

J: Jáj, tak to nie, to nie, to ja som napríklad nikdy nemala ani s hercami.

V: Vôbec?

J: Nie, ja som si potom keď už, lebo som vedela napríklad aj s časopisov, že niektoré ženské si predstavujú dajme tomu tých hlavných hrdinov, že keby to bol on, tak ako že hej, že šla by s ním, tak ja som si aj v tých predstavách musela vymyslieť nejaký príbeh, že ten herec, ale nie tá postava, by prišiel, a ...

V: A ako sa ti páči, alebo teda najprv či si ju uvedomuješ, pozícia, z ktorej vieš a vidíš viac ako jednotlivé postavy pri pozeraní seriálu? Že ty to vidíš tak komplexne, také vševidiace oko, že vidíš aj čo sa deje za jej chrbtom, vidíš kto kedy klame, kto sa kedy ako pozrie alebo tak a že tie postavy to nevnímajú alebo nemajú šancu tak vidieť.

J: Že jak to vnímam?

V: No že či si sa niekedy nad tým zamyslela a či to považuješ za nejakú výhodu alebo ani nie.

J: Ani nie, neviem, ako... občas ma to v niektorých takých, a teraz si ale nespomeniem presne na seriál, ale to sú skôr také telenovelovské veci že ťa to až rozčúli, že ty už proste vieš čo príde a sa to naťahuje ako sopel na plote (*smiech, aj V*) a ty vieš ako to dopadne a neviem no, ale v tých seriáloch čo som ja pozerávala ni nie. A väčšinou ale okrem tej Kliniky Grace tak som pozerávala hlavne sitcomy, takže tam sa to tak až moc neriešilo, respektíve ty si vedela, ale bolo to také zábavné že si vedela že už príde nejaké rozuzlenie, že sa zasmeješ, ale tak ako nejak...

V: A hnevalo ťa niekedy že to nemôžeš ovplyvniť čo sa deje v seriály?

J: E-e, ne

V: Takže sa ti páčila taká tá pozícia že sa len pozeráš čím ťa zabavia.

J: Mňa to hnevá niekedy vo filmoch alebo takých nejakých týchto že až ťa to rozčúľuje, ale to je fakt taký ten telenovelovský typ, že sa na to nemôžeš pozeráť, lebo ťa to rozčúľuje jak sa to ťahá, ale fakt v tých seriáloch čo som ja pozerala tak ani moc nie.

V: No dobre, dobre a ako alebo či vnímaš fakt že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

J: No toto fakt nejak asi nereflektujem že by ja som bola ako pozorovateľ, lebo tak je to vlastne seriál, je to proste natočené, tak oni vedia že sa na to niekto pozerá a nejak fakt... neviem.

V: A myslíš že pri pozeraní na seriál teda pozeráš do súkromia iných, alebo nie?

J: Nemyslím si, tak ono je to vytvorené, tak oni ani to čo zažívajú nie je súkromie, šak tam majú to štúdio a neviem ako vyslovene nie som na tieto show, reality show a tak.

V: No to je ale rozdiel, aspoň v mojej práci je to rozdiel, že tí herci to vedia a oni tam sú pred tými kamerami, ale v podstate ty sa pozeráš na postavy, aj keď ty si hovorila že s tými postavami nemáš až taký vzťah, skôr s tými hercami, ale že v podstate ty sa pozeráš do súkromia nie hercov, ale postáv, že tie postavy k tomu nedávajú to zvoľenie, že tie postavy o tom akoby, i keď je to hrané, ale nevedia že ich natáčajú, lebo jednú tak ako keby ich nikto nenatáčal.

J: Jasné.

V: Takže kvôli tomu, že či sa na to dokážeš pozeráť ako na to súkromie tých postáv, alebo či to stále máš tak, že tí herci to nahrali, takže to nie je žiadne súkromie, že to nie je reálne.

J: Tak to vnímam, že ... ne, ne, nevnímam to ako zásah do súkromia.

V: Dobre a baví ťa sledovať chovanie a osudy aj skutočných ľudí v skutočnom živote? Že napríklad na ulici vidíš nejaký párik ako sa háda, tak že či ťa zaujíma, čo bolo predtým, čo bude potom, a tak?

J: Hej, hej, hej, určite.

V: A napadlo ťa niekedy niekoho pozorovať, ako susedov, alebo tak.

J: Tak to je ťažko ako susedov pozorovať, neviem, ale asi by ma to zaujímalo keby som mala takú možnosť, takú nejakú skulinku, asi by som tam asi občas zašla pozrieť...

V: To je hneď ďalšia otázka, že keby si vedela že vedľa teba v byte býva nejaká taká parta z Priateľov, alebo z How I met your mother, a vedela by si že chodia riadne do práce ale vždycky o piatej sa tam všetci stretnú na tú polhodinku...

J: Tak by ma to zaujímalo fest.

V: ... a všetko preberú a ty by si mala akurát takú škárku, cez ktorú vieš, že nikdy nezistia že sa dívaš...

J: Určite, určite.

V: Dobre a aký by bol rozdiel medzi tým, že by si ich videla skutočne a tým ako ich pozeráš v telke?

J: Jaký by bol rozdiel v tom pociť? Tak ako tam by som mala pocit že to že by som sa cítila trápne, že sa to nemá..

V: Ale nikto by o tom nevedel.

J: Hej ale aj tak, keď náhodou, vieš že zazrú, abo proste by som sa cítila trápne, ale pri tom seriále je to také oficiálne.

V: Legitimované. Dobre a myslíš teda že dívanie sa na seriály by mohlo byť istým druhom voyeurizmu?

J: Teoreticky hej, tak ako je tam natočený nejaký spôsob života, no ale... ja neviem aká je presná definícia voyeurizmu...

V: No nie je to voyeurizmus ako sexuálna úchylka, ale skôr v tom zmysle, že ty sa pozeráš do súkromia iných bez toho, aby oni to vedeli, že sa pozeráš. Hlavný problém tu je, či to ľudia sú ochotní to považovať za súkromie.

J: Ale mňa to zaujíma. Určite. Keď mám proste možnosť dozvedieť sa niečo viac o druhých, tak to chcem vedieť. Nie som taká že nehovor mi nechcem nič počuť aj keď je to vieš... fakt ako zaujímajú ma také veci, nie len ako klepy, ale vieš, ľudia sú na to, aby rozprávali o druhých. Ja si myslím, že ľudí to celkovo zaujíma.

V: Ja si to tiež myslím, len je tam ten problém, že či to vnímaš ako to súkromie a či ťa zaujíma z tých istých pohnútok ako by ťa zaujímali susedia, alebo iných.

J: Nie, nie je to tá istá motivácia, skôr ten seriál je taký pre mňa fakt že vymyslený svet do ktorého ľudia sa vedia vcítiť a teoreticky si tam nahrádzajú tie sociálne vzťahy, aj keď som ja povedala že proste nenahrádzalo mi to ten pocit ako keď som bola fakt s kamarátmi, ale zase na druhej strane bol to ekvivalent keď som sa cítila sama tak jak som sa sústredila na to tak ty máš proste chvíľu že nemyslíš na seba na svoje problémy, tak to ako vnímaš, ale čo sa týka toho súkromia tak by som to asi až tak úplne neporovnala. Aj keď keby tam bola tá skulinka tak tiež tam dlho sedíš a nič sa nedeje.

V: Ale práve že by sa dialo, že by si vedela že sa tam o štvrtej stretnú a všetky klepy rýchlo preberú, kto s kým chodí...

J: Tak napríklad, keby vtedy o štvrtej viem, že oni sa tam stretávajú a mám na výber seriál ktorý ide o štvrtej v telke, tak sa asi pozerám cez tú skulinku. *(smiech)*

V: *(smiech)* A kvôli tomu že je to skutočné?

J: Hej, že kvôli tomu že vieš pri tom seriály sa tak nevieš úplne vcítiť, lebo vieš že je to nahraté, ale kebyže vieš že niekto fakt zažíva také že zaujímavé veci, tak že si povieš že môžeš aj ty, lebo proste to sú skutoční ľudia, neviem, no asi tak nejak by som to vysvetlila.

V: Dobre, tak ešte posledná otázka, čo by si povedala, alebo ako by sa ti páčilo, keby bola situácia obrátená, že by teba niekto natáčal a samozrejme zostrihané, upravené by to bolo ako seriál, aký by si z toho mala pocit že sa ľudia zrazu pozerajú na teba?

J: A tak to by bola nuda. A tak v prípade, že by som bola stále upravená, tak *(smiech)*... No keby to niekoho bavilo tak v pohode.

V: Hej, že nemala by si z toho nejaký problém, že ti niekto pozerá na súkromie, alebo že sa niekto na teba pozerá a ty nevieš kto a kedy...

J: Akože fakt úplne tak že doslova že by som mala kameru v byte tak to ne.

V: A vieš aj povedať že prečo nie?

J: Tak ja si myslím, že to je také bežné, vieš, keď je človek sám, tak sa uvoľní a nerieši a nemyslím poprvé, že by to bolo pre niekoho zaujímavé a po druhé nechcem, aby na mňa niekto takto pozeral, ale keby som to mala natáčať ako herečka, tak v pohode.

V: Dobre, ďakujem, tak napadá ťa ešte niečo k tomu?

J: Ani ne.

V: Tak ďakujem veľmi pekne za rozhovor.

V: Myslíš si že je pozeranie seriálov obľúbené?

G: Asi áno.

V: A prečo? Prečo myslíš, že ľudia pozerajú seriály?

G: Myslím si, že je to také jednoduchšie ponoriť sa do nejakého príbehu na pokračovanie a väčšinou je to tak, že keď vynechám nejaký diel tak to nevadí a je to taký akoby ten príbeh sa tak viac rozvíja, že sa s tým človek vie tak viac stotožniť, ako keď si pozrie trojhodinový film a to skončí.

V: Jasné, v porovnaní s filmom, a v porovnaní s nejakou inou voľnočasovou aktivitou, napríklad pustenie si hudby, pozeranie z okna, alebo hocičo iné, tak prečo práve seriály?

G: Väčšinou nevyžadujú veľa rozmyšľania, že je to také oddychové, že človek si to zapne a robí popri tom kopec iných vecí.

V: Super a prečo pozeráš ty seriály?

G: No keď mám v kuchyni televízor tak hocičo robím tak si zapnem televízor a tým pádom v tom istom čase vždycky sa mi opakujú tie isté programy a tým pádom už človek tak vnikne do toho deja a už to začne pozeráť.

V: Takže si pozerala len v telke, nestáhovala si si na počítač, čo ťa zaujíma.

G: To menej, boli aj také ale menej, väčšinou v televízore.

V: Dobre a aké seriály pozeráš?

G: Upírske denníky.

V: A napríklad Gilmore girls?

G: To som pozerala predtým, ale tie Upírske denníky som pozerala na internete a som čakala kedy vyjde nový diel, aby som si pozrela, ale tie Gilmore girls to bolo také, že si zapnem telku a keď to išlo, tak som to nechala pustené, ale že by som to nechala pustené, ale nesledovala som to nejakو sústredene, také tie Krok za krokom, Alf, Priatelia, také tie nekonečné seriály.

V: No tak tam fakt nevadilo keď si vynechala aj 20 dielov, to je pravda.

G: A telenovely, každý deň o piatej.

V: Manuela?

G: To bolo na mňa príliš skoro, to som bola ešte veľmi malá na to, ale Rosalindu som videla každý diel.

V: A Esmeralda?

G: Aj Esmeralda, no.

V: No, to je vlastne jedno, nemám to o telenovelách, skôr také ako Gilmore girls, Sex v meste, alebo tak. No dobre a čo ti prináša pozeranie seriálu?

G: Je to najzaujímavejšie, keď to človek pozerá s viacerými ľuďmi a potom sa môže o tom rozprávať, že čo bude ďalej, kto sa s kým dá dokopy a celý týždeň sa človek teší na ďalší diel, potom si to spolu pozrieme na intráku, potom to rozoberáme...

V: Takže vlastne aj taká spoločenská časť pozerania. Dobre a prináša ti pozeranie seriálov aj nejaké potešenie.

G: Áno.

V: A vedela by si ho popísať?

G: No tie seriály sú rôzne, ale tie také že Gilmore girls, to sú také, že oni väčšinou končia nejako aspoň trochu pozitívne a ukazujú väčšinou taký krajší svet, tak človek sa potom z toho tak teší, že vníma to na jednej strane že je to trošku ako tá realita, ale je to tá pozitívna časť reality.

V: Dobre a uvedomuješ si počas sledovania seriálu že to nie je skutočné, alebo sa nechávaš skôr vtiahnuť do deja?

G: Ako uvedomujem si že to nie je skutočné, ale nechávam sa vtiahnuť do deja.

V: Ako jasné že predtým potom to vieš že to nie je skutočné, ale že či keď pozeráš tak...

G: M-hm, nechávam sa vtiahnuť.

V: Dobre a vciťuješ sa do postáv počas pozerania? Spoluprežívaš s nimi ich pocity?

G: Niekedy áno, pretože... Áno ja sa rada tak vciťujem a potom rozmýšľam aké to je, ako by som to robila ja, čo ako.

V: Jasné. A vedela by si porovnať tie pocity so skutočnými, dajme tomu keď sa hneváš na niekoho spolu s postavou a aký je rozdiel s tým hnevom v skutočnom živote?

G: No keď sa hnevám s nejakou postavou tak je to taký častokrát konštruktívnejší hnev, že hneď si poviem ako by som to vyriešila, ako je to jednoduché a v skutočnom živote je to skôr o tých emóciách, že sa hnevám a nič viac, prežívam to tými emóciami a vo filme jednak sú tie emócie, ale hneď je človek každý múdry, že sprav toto, toto, toto...

V: Jasne, jasne, že v skutočnom živote je to také asi komplexnejšie, zložitejšie.

G: No.

V: A myslíš, že to súvisí aj s tým, že je to také jednoduché v tom filme, že vidíš viac ako tie postavy? Že ty vieš kontext a oni nevedia?

G: Asi áno.

V: A považuješ tú pozíciu že vidíš a vnímaš viacej za nejako výhodnú? Dajme tomu že si v nejakej výhode oproti tým postavám, alebo že si nejako na koni?

G: No tak voči tým postavám určite, aj tým, že sa ma to až tak netýka, aj keď sa človek vcíti do toho, tak vždy je akoby taký trochu nestranný a v tom skutočnom živote je to všetko o mne, o tom čo mňa bolí a...

V: Jasné. Ale nemáš to také že by si mala nejakú moc, alebo dajme tomu nejakú kontrolu nad tými postavami, tým že o nich vieš viac ako oni sami o sebe, alebo o ich životoch?

G: Nie moc, ja vždy čakám čo sa stane, tam sú iní, ktorí majú nad nimi moc.

V: Dobre, to som odbočila, vrátim sa, myslíš že by tieto pocity, ktoré prežívaš s tou postavou mohli byť náhradou skutočných pocitov pre niekoho?

G: Neviem, možno v nejakej veľmi extrémnej situácii...

V: Napríklad keď niekomu chýba láska, tak pozerá stále tú svoju Rosalindu a je s toho taký, že a, vlastne všetko v poriadku.

G: Tak ako môže to byť, do určitej miery potom už je to také až patologické, že to nahrádza ten skutočný svet, ale myslím si, že sa ľudia radi ponárajú do takých romantických príbehov, keď im je nejak smutno, alebo keď si potrebujú oddýchnuť a zdá sa im že celý svet je zlý, tak zrazu majú pocit, že ó, láska je krásna a všetko skončí dobre.

V: A čo sa týka teba, myslíš si, že v nejakom zmysle by mohli byť náhradou skutočných, nie úplne, že len budeš pozerat seriály a už nikdy nepotrebuješ prehovoriť s človekom, ale dajme tomu, že v nejakom čase keď si chorá, nemôžeš ísť medzi ľudí alebo tak, že si pozrieš nejaký seriál a máš pocit že lepšie.

G: Tak to určite. Tak ja mám také obdobia, že nemám náladu na ľudí, tak si stiahnem niečo, alebo pozerám dookola nejaký film a som šťastná sama so sebou a so svojím filmom.

V: Dobre a považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

G: Neviem, v určitých situáciách možno, ale nevymenila by som.

V: Nemenila by si, to je hneď ďalšia otázka či by si menila s niektorou postavou.

G: Asi nie.

V: A rozmyšľaš niekedy nad tým, že by si menila s postavou skôr vlastnosti? Že neviem, chcela by som byť taká pohotová ako Lorelei, alebo taká chytrá ako Rory, alebo také niečo?

G: Možno niekedy, keď človek zažije nejaký trapas a potom si povie že aha. Hej asi áno.

V: A porovnávaš sa počas pozerania s postavami?

G: Niekedy si hovorím toto by som ja neurobila, toto by som urobila a tak.

V: Dobre a ovplyvňuje tebou sledovaný seriál nejak tvoje jednanie v skutočnom živote?

G: Myslím si že nie, ale možno nejaký taký, určite to nejaký jemný vplyv má, ale neuvedomujem si to.

V: Dobre a máš mimo pozerania seriálu nejaké predstavy spojené so seriálom? Napríklad že si predstavuješ, ako by si to riešila ty, alebo že chodíš s niekým so seriálu, alebo tak.

G: Teraz už nie, ale skôr keď som bola mladšia tak áno, mala som také predstavy.

V: A boli to predstavy v ktorých si vystupovala ty sama, alebo si si skôr predstavovala len ten seriál, čisto dej, ty ako pozorovateľ, alebo že ty tam vystupuješ?

G: Nie, predstavovala som si že ja som tá postava a čo sa so mnou deje.

V: Áno presne, ja tiež. Dobre a ako vnímaš to že ty vidíš a teba pri tom nevidia, ak to teda nejak vnímaš.

G: Nevnímam.

V: Dobre a myslíš si že pri pozeraní seriálu pozeráš do súkromia iných?

G: Tak ono to je všetko také nereálne, takže ani veľmi nie.

V: A v čom je teda rozdiel medzi súkromím skutočným a medzi súkromím napríklad Rory?

G: Tak možno v istom zmysle to súkromie tých seriálových postáv človek viacej vidí a to súkromie seriálových ľudí sa ľahšie ohovára.

V: Jasné, i keď si hovorila že rozoberáte na intráku aj to súkromie neskutočných ľudí.

G: To tiež, ale novinky tých skutočných ľudí viac zaujímajú.

V: Dobre a baví ťa sledovať chovanie a osudy ľudí aj v skutočnom živote?

G: Áno ale tak trošku, do určitej miery.

V: A napadlo ťa takto niekedy sledovať napríklad dianie u susedov, že nejak im pozeráť do okna alebo tak?

G: Predtým áno, lebo rovno z postele som im videla do obývačky, že ja keď som išla spať tak oni pozerali telku, tak som všetko videla a teraz už nie, už nevidím, tak už nejak nezerám.

V: A v čom je podľa teba rozdiel v tom pozeraní do okna susedom a pozeraní seriálov?

G: Pri pozeraní do okna som mala také výčitky, že im nazerám proste tak do súkromia, že mne by sa to nepáčilo keby na mňa zírali, ale myslím si že pri tom človek získa aj takú falošnú predstavu, lebo vlastne neviem čo sa tam deje, len tu keď niekto prejde, tam keď niekto prejde a potom si hovorím hí, on je taký a taký, a pritom nič neviem, nič nepočujem, nič poriadne nevidím a to je také veľmi... taký...

V: Taký necelostný obraz.

G: Hej hej hej.

V: Dobre a keby vedľa teba žili postavy zo seriálu, dajme tomu, že by si videla do obývačky takto priamo, ale aj počula Rory a Lorelei, že by si vedela že stále o štvrtej sa tam stretnú, všetko preberú všetko dôležité, prípadne tam za nimi príde nejaký ich frajer alebo tak a o piatej už musia odísť, takže by si vedela že je to rýchle, že je to akčné, že je to stále v tom istom čase...Pozerala by si sa alebo nie?

G: Asi áno. Tak určite by som sa zo začiatku pozrela a neviem či by ma to bavilo, alebo nie, ale asi možno nie že hodinu že každý deň v tom čase, ale určite by ma zvedavosť premohla.

V: Dobre a v čom by bol ten rozdiel keď to pozeráš na živo a keď to pozeráš v telke?

G: Neviem, v tom že je to naživo, mala by som blbý pocit, že sledujem niekoho, že sa to asi nemá.

V: A bolo by to zároveň také aj...

G: Fascinujúcejšie o to.

V: A myslíš si, že by divanie sa na seriály mohlo byť istým druhom voyeurizmu, alebo nie?

G: Neviem čo znamená to slovo.

V: No v podstate keď takto špehuješ alebo sleduješ ľudí bez toho aby o tom vedeli.

G: Tak nie.

V: Prečo?

G: Tak oni do toho išli s tým, že sa ľudia budú pozeráť.

V: Ale s tým do toho išli herci, ale oni ako postavy, teda dajme tomu tá Lorelei a Rory, síce neexistujú, ale ako postavy vlastne žijú ten svoj svet fiktívny v tom, že nevedia, že tam majú kamery.

G: Takto som sa na to nikdy nedívala. Neviem, asi nie, zas až natoľko som sa do nich necítila.

V: Dobre a posledná otázka, čo by si povedala, keby bola situácia obrátená? Keby tvoj život niekto natáčal ako seriál, zostrihal, samozrejme ty by si mohla povedať čo sa môže vysielat' čo nie, ale ten pocit, že tvoj život ide v telke a ľudia sa na neho dívajú.

G: To by som nechcela asi, by som sa hanbila za všetky hlúposti čo som porobila, to nie.

V: Dobre, tak to bola posledná, napadá ťa ešte niečo k tomu?

G: Asi nie.

V: Dobre, ďakujem veľmi pekne za rozhovor.

V: Pozeráš nejaké seriály?

G: Áno, samozrejme, veľmi rada.

V: A aké?

G: No tak rôzne, napríklad teraz pozerám The Kardashians. To je taká reality show, oni ukazujú život takých mladých dievčat, oni sú tri sestry, milionárky a majú rôzne problémy a predtým som pozerala rôzne, napríklad Gilmore girls...

V: Výborne, to je ten správny. A myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

G: Myslím si, že veľmi.

V: A prečo?

G: No tak je to nejaký druh oddychu, človek môže zrelaxovať, nemusí sa zaoberať svojimi problémami, ale problémami tých druhých ľudí možno, môže sa troška aj zasnívať, stotožniť sa s nejakou postavou...

V: A prečo pozeráš ty seriály?

G: Ja sa rada stotožňujem s tými ľuďmi a si predstavujem, že som napríklad jedna z tých sestier, alebo sú niekedy aj mojimi vzormi, že chcem byť taká ako oni, alebo tak.

V: Výborne a čo ti prináša pozeranie seriálu, čo ťa na ňom zaujíma?

G: Napríklad zápletky, alebo niekedy... neviem, tak je to rôzne, závisí od seriálu, niekedy sa mi na tom páči, že iba tak to pozerám a niekedy keď som mala taký dobrý deň tak sa rada zamyslím nad tou myšlienkou, alebo nad tým odkazom, ktorý má ten seriál.

V: A napadá ťa nejaký príklad odkazu v seriály?

G: Tak keď som bola mladšia tak som pozerala Smallville, to je akože Superman, tak tam som si stále hovorila, že treba byť dobrý a že možno že sa mi to vyplatí. Alebo napríklad aj také nápady na oblečenie z toho môžem čerpať z takého seriálu.

V: A prináša ti pozeranie seriálu nejaké potešenie?

G: Určite, inak by som ho nepozerala.

V: A vedela by si ho popísať?

G: Neviem to popísať. Tak určite sa to nedá porovnať s tým keď idem medzi ľudí a bavím sa s priateľmi, no ale keď už nemám čo robiť teoreticky, tak si zapnem telku a pozriem si seriál.

V: A zapínaš si len keď nemáš čo robiť, alebo niekedy práve aj keď máš čo robiť?

G: Tak keďže je to seriál, tak je to na pokračovanie, čiže to má aj nejaký taký sled, niektoré majú aj taký príbeh, ktorý sa vlečie celým dejom, tak vtedy si to zapnem kvôli tomu, že už chcem vedieť ako to bude pokračovať, čo sa nové stalo, ale sú aj seriály, ktoré vôbec nenaväzujú na seba, ale to vtedy, tie pozerám len tak sporadicky.

V: Dobre a uvedomuješ si počas pozerania, že to nie je skutočné, alebo sa nechávaš vtiahnuť do deja?

G: Nechávam sa vtiahnuť do deja absolútne.

V: A vciťuješ sa do postáv počas pozerania?

G: Áno, aj sa s nimi hnevám, aj všetko.

V: Výborne a vedela by si porovnať tieto pocity čo máš s postavami so skutočnými pocitmi? Že keď sa hneváš s postavou aký je to rozdiel keď sa hneváš v skutočnom živote?

G: Tak keď sa hnevám v skutočnom živote tak je to taká silnejšia emócia, aj ma to viac zasahuje osobnostne, ale keď pozerám seriál tak to je len sranda, tak kúsok na neho povriekam, ale potom som ďalej šťastná, nijak ma to neovplyvňuje, len to je tá sekunda.

V: Že možno aj krátkodobejšie?

G: Áno, áno.

V: A myslíš, že by tieto pocity mohli byť náhradou skutočných pocitov?

G: Možno aj áno. Ako neviem či pre mňa, ale viem si predstaviť situáciu, že človek ktorý je izolovaný od ľudí, napríklad kvôli nejakej chorobe, tak mu to môže pomôcť, pozeranie televízie, aby sa necítil tak osamelo.

V: Dobre a považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

G: Aj áno.

V: A v čom?

G: Tak niekedy toho prežívajú viac ako ja. Môj život je taký... tak som zviazaná tým, že musím ísť do školy, zo školy, alebo do práce, neviem, tak samozrejme, že v tom seriály sú vybraté iba také situácie, ktoré sú zaujímavé, nebudú tam ukazovať nudné veci.

V: No dobre a menila by si teda s niektorou postavou, že by si bola napríklad v Kardashians jedna z tých sestier?

G: No možno aj áno.

V: A tak natrvalo, že aj navždy, alebo len tak krátkodobo, že si to vyskúšať?

G: Neviem, to je ťažká otázka, lebo je to také nereálne, ale možno by som si to chcela vyskúšať, ale s tým, že by som sa mohla vrátiť späť, lebo iná realita je ten seriál, alebo reality show a potom naozaj čo tie postavy prežívajú alebo tak.

V: Dobre a napadne ťa niekedy, že by si chcela meniť s nejakou postavou jej vlastnosti, napríklad chcela by som byť taká pohotová, alebo...

G: Nie nie nie, stále si vravím, že ja by som lepšie reagovala v tej situácii ako tá postava.

V: Dobre a ovplyvňuje tebou sledovaný seriál nejakou tvojou jednanie v skutočnom živote?

G: Áno, niekedy áno.

V: A ako?

G: Tak dúfam, že pozitívne hlavne, napríklad keď je niekto akoby mojím vzorom, tak sa snažím byť ako ona a byť možno viacej pribojnejšia, možno viac priateľská, napríklad sa mi páči, že tie tri sestry, aj my sme tri sestry, a oni tak stále držia spolu, chodia spolu na výlety, tak aj ja sa tak snažím organizovať spoločné akcie a tak...

V: No dobre a porovnávaš sa teda počas pozerania s postavami?

G: M-hm.

V: A ako to vyzerá?

G: Že ona je štíhlejšia ako ja, alebo ona je hlúpejšia ako ja, alebo niečo také v tom smere, že niekedy si myslím, že tá postava je v niečom lepšia ako ja a niekedy že v niečom horšia, ale nikdy som ešte nezažila to, aby som nejakú postavu zbožňovala a mala pocit, že tá postava je úžasná, najlepšia, nie.

V: A máš mimo pozerania seriálu nejaké predstavy spojené so seriálom?

G: Keď som bola mladšia tak sa mi snívalo, napríklad z Gilmore girls tak som chcela byť tá Rory, že idem aj ja tak na Harvard, ale teraz už vôbec, teraz už dopozieram seriál a už na to nemyslím. Teraz mám vlastné situácie a nad tými tak snívam.

V: Dobre a ako sa ti páči pozícia z ktorej vnímaš alebo vidíš viac ako jednotlivé postavy? Respektíve či si ju uvedomuješ, že dajme tomu, že si povieš, že Rory je blbá, lebo nevidí že ju niekto podvádza, ale ona to nemá šancu vidieť, že ty to vidíš lebo vidíš všetko.

G: Neviem, tak v tomto smere si veľmi uvedomujem, že to nie je skutočné, že to je seriál, tak aj to mi napadne, že ja sa snažím, keď sa vžívam do nejakej postavy tak sa snažím to vnímať jej očami, že nie tie ostatné veci ktoré mi ten seriál dáva, tie informácie, ale že ako by som ja reagovala keby som mala presne tie informácie, ktoré má ona. Ale neviem, neviem či sa mi to páči, skôr by som možno chcela sledovať taký seriál, kde by som nevedela tie veci, že by som to videla len očami toho jedného človeka.

V: A chcela by si vedieť ovplyvniť to, čo sa deje v seriály?

G: No, možno aj áno.

V: Že skôr by si chcela taký aktívny prístup a prísť o to, že všetko vidíš ako všetko vidieť a nemôcť to ovplyvniť, hej?

G: Hej.

V: Dobre a ako vnímaš to, že ty vidíš a teba pri tom nevidia? Ak nijako nevadí, len či si sa niekedy nad tým zamyslela.

G: Absolútne, vôbec. Tak ak ide o to reality show tak to beriem tak, že ony sa radi prezentujú, tak pre nich to, čo vysielajú do televízie nie je problém ukázať, tak tým pádom nemám pocit, že im kradnem súkromie?

V: Dobre, tak ešte k tomu, že vidíš viac, tak máš pocit, že tým pádom, že vidíš viac, že si nejako na koni oproti tým postavám, alebo v nejakej výhode?

G: Vôbec nemám také pocity.

V: A myslíš si, že pri pozieraní toho seriálu ale, nie reality show, že nazeráš do súkromia iných?

G: Nie, vôbec.

V: A prečo?

G: Pretože to je seriál, to je fikcia.

V: Dobre a v čom je teda rozdiel, keď teda vyzerá to ako súkromie.

G: Á, neviem, vlastne nie je v tom žiaden rozdiel.

V: Ale nesedí to že by si to mala označiť za súkromie?

G: Áno, vôbec, absolútne, ani by som to slovo nepoužila.

V: Dobre a baví ťa sledovať aj jednanie a osudy aj skutočných ľudí v skutočnom živote?

G: Nie až tak ako ten seriál, lebo v živote je to také rozvláčnejšie, trvá to dlhšie, nie len tú hodinku ako ten seriál.

V: A nie je to vkuse akčné, že oni aj spia...

G: Áno, áno.

V: Dobre. A napadlo ťa niekedy sledovať takto dianie aj napríklad u susedov?

G: Neviem, asi nie, zaujímam sa o svojich priateľov, či majú nejaké problémy, ale ja osobne nie som taký typ čo potrebuje vidieť všetky detaily cudzieho života, netreba mi to, pokiaľ to nepotrebujem sama pre seba, tak nie.

V: Jasné, a keby dajme tomu vedľa v byte žili Gilmorky a že by sa stále o štvrtrej stretli, prebrali všetko za hodinu, takže by to bolo husté a akčné, a potom by sa zase rozišli...

G: Tak ak by ma veľmi zaujímali tí moji susedia, tak by som sa snažila s nimi spriatelíť a tým pádom sa o nich dozvedieť viacej, ale nie že by som ich šmírovala, neviem.

G: A kvôli tomu, že by ťa to nezaujímal, alebo preto, že by si mala blbý pocit že to sa nemá?

G: Asi oboje, asi ten blbý pocit, plus ešte s tým, že by ma to až tak nezaujímal, aby som bola schopná prekonať ten pocit možno, neviem, muselo by to byť niečo veľmi veľmi zaujímavé, možno nejaký chalan, ktorého by som nejak, ale...

V: Ale prvotne by si sa chcela zoznámiť a skamošiť s ním.

G: Áno, áno.

V: Dobre a myslíš, že by divanie sa na seriály mohlo byť istým druhom voyeurizmu?

G: Myslím, že to je veľmi subjektívne, ak niekto pri tom má nejaké takéto pocity, tak aj možno je to, neviem, ale pre mňa nie, pre mňa absolútne, vôbec nie, ak to ešte nie je ani reality show, tak v žiadnom prípade.

V: Dobre tak posledná otázka, čo by si povedala keby bola situácia obrátená, keby tvoj život niekto natáčal ako seriál a potom to samozrejme tak nastrihal aby to bolo akčné, tak aký by si mala pocit, že sa na teba ľudia pozerajú?

G: Bola by som veľmi šťastná.

V: Fakt šťastná?

G: Tak zarábala by som pri tom, ako pokiaľ by to nebolo také, že ja by som z toho nemala nijaký profit, tak samozrejme, nemala by som problém, ale možno by ma to potom ako mňa ako osobnosť ovplyvnilo a možno by som už naschvál vytvárala nejaké situácie len aby to bolo zaujímavé, ja si aj sama myslím že pri tých reality show sú niektoré scény nainscenované, možno aj väčšina, drvivá väčšina toho, takže neviem, ale možno rada by som účinkovala v takejto show.

V: Dobre, tak ďakujem veľmi pekne, ešte ťa k tomu napadá niečo?

G: Možno teraz by som na to odpovedala takto, ale po nejakom čase by mi to začalo už veľmi vadiť a mala by som pocit že mi kradnú nejaké to moje súkromie, ale pokiaľ sa točí seriál a účinkujú tam herci a má to nejaký scenár, tak myslím si že je to len nejaký druh zábavy takej, ako keď niekto hrá videohry, alebo číta knihu, aj tam sleduje príbehy iného človeka.

V: Dobre, tak ďakujem veľmi pekne za rozhovor.

KATKA

30.5.2011
Vek: 26
Distribútorka liečív

V: Súhlasíš s nahrávaním tohto rozhovoru?

K: Hej, hej, súhlasím.

V: Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

K: m-hm, ano.

V: A prečo myslíš že je to obľúbené, prečo podľa teba ľudia pozerajú seriály? Alebo čo ich tak môže motivovať všeobecne?

K: Mám to říkat všeobecně, nebo jako že...

V: všeobecne

K: Všeobecne. Tak ja jsi myslím že samozřejmě jakýkoliv seriál vykresluje, nebo většina je teda jakoby zaměřena na nějaký všední dny těch hlavních postav, protože samozřejmě to nějakou dobu trvá a ty všední dny mužou být vykreslené třeba daleko líp, že lidi prostě ve svém životě takové věci třeba nezažívají tím pádem to prostě třeba prožívají s těma hrdinama v těch seriálech, jsou samozřejmě taky komediální seriály, které jsou fakt že vtipné, jako prostě že se u toho člověk zasměje, je to určitě třeba lepší, že si ten seriál jakoby pustíš třeba k jídlu, nebo prostě že ho vlastně mužeš vidět kdykoliv během dne, zabere ti to míň času jako film, třeba nějaká komedie, kdyby si si pustila. Takové je to pohodlné jakoby svým způsobem a taková vlastně pohodlná zábava jakoby možná v krátkodobém časovém úseku.

V: Dobre. Ďalšia vec, špecializujem sa viac menej na seriály, ktoré nie sú komédie ani detektívky ani podobne, čisto také tie ukazujúce čo obyčajní ľudia robia vo svojom voľnom čase. Dobre a pozeráš nejaký seriál momentálne?

K: Jako každou chvíli se dívám na nějaký seriál, tak asi v takových těch, ale když se na to nezaměřuješ tak tě to možná nebude zajímat, ale jakoby určitě jsem viděla Přátelé, jsem viděla všechny série určitě několikrát, minimálně dvakrát a sleduju jakože tedka vlastně docela pravidelně jakože člověk čeká na ty nové díly, Big Bang Theory a How I met your mother což je asi taková ta klasika. A v televizi se většinou na seriály moc nedívám, jakože české seriály mně nějak nebaví, možná občas když člověk přijde třeba z práce tak to zrovna byla taková doba, že si člověk udělal jídlo a zrovna byla v televizi Ulice. No tak to jako je takové že si k tomu člověk lehne ale nijak... jestli to vidím třeba v březnu a další díl až v prosinci tak mi je to úplně jedno a je to vlastně pořád stejné a mě to moc nebaví. Jako aktuálně jakoby fakt How I met your mother a...

V: A nejaký taký kde nie je ten prvok komediálnosti?

K: Kde není prvek komediálnosti. Jako viděli jsme s Míšou, někdy v zimě jsme se dívali, ale to nás docela štválo, to nebyl až taký seriál, ale takový výpravný historický seriál, volá se to Pilíře Země, a to bylo dobré, jakoby, jo? Ale to už bylo takové, že už to mělo docela dlouhý ty díly takže to bylo skoro hodinu. No já nevím, tak dej mi nástřel třeba, něco co není úplně komediální.

V: Moje úplně první boli Gilmore girls například.

K: Nó, tak to taky sleduju, jo

V: No výborne, to je môj základný seriál. Alebo no ja teraz pozerám například Glee, alebo také hlúposti, ja neviem Secret life of American teenager

K: Glee jako vím o čem to je, protože už to dávají třeba i v telce normálně na některých programech, nebo na jednom z programu, ale jako většinou sledujeme.. nevím co kdysi třeba, jako úplně dávno tak jsem se dívala i na třeba seriály jako Helena a její chlupci, to nebyla až tak jako komedie, anebo u vás se to možná jmenovalo jinak, to byl takový francouzský seriál, takový...

V: Jullie Lescautová je jediný francúzsky čo poznám

K Ne ne, no, ale když jsem byla třeba menší a byla jsem občas třeba doma jako nemocná, tak jsem se dívala třeba na To je vražda napsala, na Jassicu Fletcherovou, (*smiech*)

V: (*smiech*) Pietrova oblíbená, budouca žena

K: (*smiech*) a tak, ale většinou je to asi jako komediální ty seriály.

V: A podľa čoho si ich vyberáš?

K: Asi nejvíc podle toho jako co ti kdo doporučí.

V: Tak asi nějaký konkrétnější, môžeme to skúsiť například o tom Gilmore girls

K: Jo, určité

V: Tak prečo si si vybrala ten?

K: Tak, je to takový zajímavý humor, jakoby, takový ženský prostě a je to takové, ja nevím, že člověk jakoby sympatizuje s těma hlavníma hrdinkama, by jsi možná přál být takový nebo tak, a že taký mají zajímavý život ale když se vlastně člověk nad tím zamyslí, tak nikdy nedělají nic jiného jenom jedí a (*smích*) a prostě to se nedá ... jako když to začali dávat od prvního dílu, když jsem to nějak zaregistrovala v telce, tak já už jsem to jako viděla, ale prostě nevím, kdysy to bylo hodně tak že jsem přišla ze školy a akurát prostě v tom čase dávali ten seriál. Tak člověk tak nějak přišel jakoby v ty tři, pak si dal jako přesně, jídlo, jako já to mám jako spojené prostě s tím že jím u toho jím u těch seriálu, i s Míšou prostě my si uvaříme oběd, a pustíme si nějaký díl.

V: Dobre, a prečo, prečo, čo ti jeho pozeranie prinieslo, mala si pocit že ti to niečo prináša?

K: To asi né, nic mi to nedává, prostě takové no..

V: Dobre, uvedomujete si, teda uvedomuješ si počas pozerania seriálu, že teda to čo sa tam deje nie je skutočné?

K: No (*smiech*), jo.

V: Nie, nemyslím to tak, že...

K: Ne ja to chápu jak to myslíš, ale jo jako, to je přesně že jsem se nedávno nad tím, nějak tu hodinu jsem si říkala že prostě obě dvě tak krásně vypadají, že fakt jsou jako...

V: Veď Lorelei je táká škrata...

K: Ne je pěkná, mně se strašně líbí, a jakou má postavu, ale vlastně co oni do sebe hází za věci, jako s tím, že to je úplně neskutečné prostě v životě si je neviděla že by někde cvičili (*smiech, aj V*), úplně nesnáší pohyb, furt jenom do sebe prostě... nic, nemají vlastně úplně žádné jiné zájmy jenom se dívají na nějaké staré filmy, které prostě buhvi jako milujou...

V: A jedia...(*smiech*)

K: (*smiech*) ... a Suki jim vyvaňuje prostě a to je úplně všechno a tak jsem si říkala prostě ty vole...

V: A ešte aj Luke im niekedy varí..

K: No přesně, takže to je život, furt jsou někde v bistru, nebo na nákupech a neřeší že mají málo peněz a neřeší že budou muset platit nájem a ...

V: Takže nie je to také že by si sa nechala vťahovať do deja..dobře, považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako každodenný tvoj svet? A ak áno tak v čom a prečo? Napríklad u tých Gilmore girls konkrétne.

K: Tak zajímavější.. no... tak... (*pauza*)

V: Keď vlastne oni len jedia...

K: Třeba Gilmorky konkrétně ne, protože to není tak že oni by tam prostě prožívali třeba něco co se třeba mně osobně nemůže stát

V: No práve, preto je to také...

K: Takže tam jako určitě ne, tam to není vůbec něco takového že třeba vím některé jako seriály jsou třeba takové že si řekne člověk jó, to je super, to bych, to bych jako chtěla, nebo tak, ale asi zajímavější ne, prostě pro mně je to opravdu jenom jakoby seriál,já, já se v tom nějak jakoby nezobrazuju svůj život, nebo něco takového

V: Dobře, hmm, menili by ste s niektorou postavou, teda menila by si s niektorou postavou? Najprv prvá otázka situáciu, či by si chcela daťme tomu žiť v takom svete ako ona.

K: To sej ako strašně jakoby blbě odpovídá...

V: To mi je jasné

K: Ale třeba když se dívám na seriál Sex ve městě, tak tam jo, tam bych s některýma teda měnila, jako..

V: No, ten je tiež v tej kategórii

K: No tak jako tam bych asi, tam majou taky dobrý život..

V: (*smiech*) Nevíem, asi nemôžem súhlasiť, staré, osamelé, škaredé...

K: Ne, úplně super. Kolik mají šatů, kolik mají botů, panebože..*(smiech)*

V: To je skvelé, aj tak sú všetky staré škaredé a bez chlapa. *(smiech)*

K: Jó tak to, ale tak to ale bylo tak že jako Carry si to dělala sama že kdyby nebyla tak blbá, tak jako má chlapa *(smiech)*. Ne tak jako, jo nikdy mne to nenapadlo, nikdy jsem nad tím neuvažovala, ale ...

V: Nikdy si ani nepředstavuješ vo voľných chvíľach, napríklad v električke, že si predstavuješ niečo také...

K: Tak většinou přemýšlím nad tím co uvařím, nebo že uklidím, *(smiech)*, co mně čeká na druhý den...

V: A druhá podotázka toho je, či by si s ňou chcela meniť, či by si chcela vyzerat' alebo jednať ako postava nejaká v nejakej situácii, nie že meniť ten jej svet, ale dajme tomu že by si chcela byť taká cool ako Lorelai, ktorá vôbec nie je cool, ale...*(smiech)*

K: No, u Lorelei se mi to až tak nestávalo, ale když jsem fakt měla období, když jsem fakt sledovala přátelé, ale tak že třeba čtyři pět dílů denně, když jsem se vyloženě musela učit, nebo něco takového, tak tam jsem se kolikrát fakt dostávala jako prostě v běžném životě, že jsem si uvědomovala, že používám prostě hlášky z toho seriálu. A že to už jsem si fakt říkala že to už jako bych měla s tím seriálem přestat, a že tam už fakt jako to bylo takový, že jáj sem se postupem seriálu zamilovala do Joeyiho, protože ten se zamiloval do Rachel, a tak jsem si říkala jak on je super vlastně, ale to jako vlastně bylo fakt jako velmi intenzivní sledování toho seriálu, potom mně to samozřejmě přešlo, ale jakoby že to asi jo, když jsi se ptala jestli mne to nějak tak jako vtáhlo, tak asi ti Přátelé byli, jako jednou, to se mi stalo fakt jednou, prostě že takové jako že jsem se fakt nechala unést trošku tím

V: Lebo ja to robím dosť často, že keď pozerám nejaký seriál, tak si predstavujem vlastne, že som v takých nejakých situáciách alebo tak.

K: Ne, fakt jako s těma Přátelama se mi to prostě potom už stávalo, že no, že se člověk nechal tak vtáhnout do té jejich prostě party, že jsem fakt na sobě cítila že třeba intonuju hlas jako některé ty postavy, že jsem si jako, možná že to tak nebylo, že to tak jako nepůsobilo, ale jako mně to tak přišlo, každopádně, já jsem najednou si to začla uvědomovat

V: To vlastne si prešla ďalšie otázky, či ovplyvňuje seriál tvoje jednanie v živote to si vravela, či máš mimo pozerania seriálu nejaké predstavy spojené so seriálom a aké, ak sú dejové vystupuješ v nich, alebo?

K: Jako, noo, to né že bych si to jako představovala, ale že fakt jsem tak jakoby jednala v tu danou chvíli, že prostě ... *(delší pauza)*

V: Dobre, zaujímalo by vás viac ako vidíte?

K: Prosím?

V: Či by ťa zaujímalo viac ako vidíš, napríklad keď pozeráš Gilmore girls, tak že proste dajme tomu vidíš tak päť minút z ich dňa a že či by ťa dajme tomu zaujímalo viac.

K: No tak to jako to určitě, tak proto si pouštíš další a další díly, protože se chceš dozvědět...

V: No, to je jasné, ale či by ťa v podstate zaujímali aj tie ostatné veci, ktoré robia, dajme tomu že ten deň má 24 hodín a z toho vidíš 5...

K: Jo, takhle...

V: ..tak že či ťa zaujíma aj čo robila medzi tým ako...išla jesť a jesť (*smiech*)

K: Nad tým jsem jakoby nikdy asi nepřemýšlela, nebo asi určitě, ale asi ne...jako někdy mně zajímá jako když je třeba, když se řeší nějaká situace u toho seriálu samozřejmě, která, samozřejmě se nevyřeší v jednom díle, tak mne jako zajímá, jak to asi dopadne, nebo někdy mně to štve, že to tam nebylo zas tak jako podrobně, třeba ten problém jakoby obešli, nebo .. ale že bych jakoby vyloženě chtěla jakoby vidět třeba že chodí na záchod, že spí tak to ne jako. Asi by to byla nuda.

V: Ale ono je to vlastně aj tak nuda, veď oni vlastně robia úplne obyčajné veci

K: Tak jako dělají, ale má to nějaký prostě příběh žejo a tak se ty obyčejné věci odvíjí od nějakého příběhu, ale vlastně kdyby tam byly ostatní jakoby vlastně celý ten jejich den, tak minimálně osum hodin z toho by spali, potom prostě, já nevím, už vlastně by to nebylo až tak lákavé, protože už by tam bolo asi moc toho všedního.

V: Dobře, a... uvedomuješ si pritom keď to pozeráš že tak vlastne pozeráš do súkromia iných ľudí?

K: e-e.

V: Nie, neriešiš to vôbec.

K:Ne.

V: A napadlo ťa niekedy že by ťa zaujímalo čo sa takto deje aj na nepripravenom? Dajme tomu u susedov alebo tak, či vyslovene také pripravené na zabavenie?

K: To mně nikdy nenapadlo jakože bych třeba, třeba jo, byli jako reality show, co by se možná dalo jakoby to, to mně nikdy nebavilo, to mi přišlo jako strašná blbost, ale hlavně proto asi že ti lidi se tam chovají úplně prostě tak jakože se za ně já vnitřně stydím, jo, jak se tam jako chovají, tím pádem mi nedělá dobře se na to dívat a tudíž jakoby asi myslím že je to všechno jakoby připravené a je to jakoby nějakým způsobem dané, a je to nějakým způsobem natočené a má to nějaký ten svůj dejme tomu způsob a i povrchní a dejme tomu i příběh a tak je pro mne daleko tak jako lepší jako reality show, nebo že bych se prostě... To né, to už jsou moc problémy, které prostě by člověk se díval na takové ty reálné problémy, které má sám ve svém životě asi moc, to jako napřijde mi to prostě nějaké že bych to chtěla vidět, nějaké zajímavé.

V: No ale v tých Gilmorkách oni aj tak stále riešia také reálne veci, napríklad doktorá má chlapa, alebo...

K: Nó, ale to jsou takové ty věci, které jsou jako zajímavé, ale jakoby když se díváš prostě na tou nějakou reality show, nebo kdyby si se mněla dívat k sousedum, tak se tam hádají, nebo tam prostě nic nedělají, takže je to nuda se dívat jak tam leží třeba na gauči, nebo u bazénu, nebo...

V: Nie sú tam vystrihnuté tie nezaujímavé časti

K: No, přesně, nejsou tam vystřihnuté ty nezajímavé části

V: Dobře, tak teda myslíš si, že pozeranie seriálov je istým druhom voyeurizmu

K: To si nemyslím

V: Vôbec to neberieš tak, že sa pozeráš na to, čo oni robia v súkromí. Dobře. Takže asi dokázala by si sa s týmto tvrdením stotožniť to asi teda tiež nie...

K: Jako jak to myslíš?

V: No že v podstate to je voyeurizmus

K: Nemyslím si prostě že je to voyeurismus jakože

V: m-hm, m-hm, A čo by si povedala keby bola situácia obrátená, keby dajme tomu že tvoj život by bol seriál, ktorý by sa natáčal? Myslíš, že by sa ti to páčilo?

K: Muj život by byl seriál, který by se natáčel.

V: Že by sa na to ostatní pozerali

K: To si jako neumím vůbec představit za a jako teda za b si myslim že...

V: Ani si nad tým nikdy nerozmýšľala?

K: Ne-e

V: Vôbec? Mňa napríklad niekedy napadne že keby sa to dialo tak že komu fandia, vieš ako kto je ten bad guy, nad tým dakedy rozmýšľam keď sa s dakým pohádam alebo tak...

K: Jako když jsi čtu knížku tak se třeba nějak dostanu do toho děje, představuju si třeba prostředí, nebo tu postavu, prostě takhle, samozřejmě, ale nikdy to není tak, že bych si já představovala že jsem já některý z těch lidí, že jsem prostě některá z těch postav. A čo se týče jakoby seriálu podle mého života, jestli by mně to jako bavilo, tak.. mně jakoby muj život baví, ale nevidím duvod proč by mně někdo podle toho natáčel seriál.

V. Ja s tím že sa stotožňujem s postavou som skôr myslela že keby som ja bola tou postavou, či by si diváci mysleli že ja som tá mrcha, alebo že chůďatko, veď ona má pravdu...

K: No tak je pravda že kdysy jsem mněla vztah, nebo třeba na nějaké třeba vztahové nějaké houpačky, nebo jak bych to řekla.. protože teď jako třeba nic takového neřeším a mám ten život takový poklidný a řeší se jiné věci, ale když je člověk přesně tak jako taková rozpolcená osobnost, jako na více stran, no tak jako asi jo, tak by mne to asi taky zajímalo když by to bolo prostě podle nějakého úseku toho života jak jsem se v dané chvíli zachovala tak jestli by podle toho třeba byl natočený film nebo seriál, nevím, tak myslím že by mi asi ti diváci nefandili, asi by si říkali že to je ta mrcha, ale nevím, já nevím moc jak ti na to odpovědět se přiznám.

V: Hej, ok, tak to bola asi posledná otázka. Tak ďakujem za rozhovor.

LENKA

22.6.2011

Vek: 23

študentka

V: Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

L: Áno.

V: A prečo, prečo myslíš že ľudia pozerajú seriály?

L: Pretože keď sú sami na izbe a obedujú, tak im spríjemňujú čas.

V: Dobre a prečo práve seriál?

L: Pretože je to kratšie ako film, nezabiješ tým proste veľa času, napríklad také ideálne je Big bang theory, ktorý máš 20 minút, to je ideálne, stihneš zjesť aj raňajky, umyť si zuby a môžeš ísť. Je to čisto o spoločnosti, alebo z nudy.

V: O spoločnosti? Ako o spoločnosti?

L: Napríklad keď si niekde sama a nemáš čo robiť tak si pustíš seriál, pustíš si film.

V: No dobre a prečo teda pozeráš seriály ty?

L: Inšpirácia.

V: Aká inšpirácia?

L: No pozeráš sa ako sa obliekajú, čo majú nové, kam ísť na výlet, ako vyzerajú mestá...

V: Dobre a čo ti prináša pozeranie seriálov, skôr takých tých čo nie sú sitcomy ani detektívky.

L: A čo by mi prinášalo, keby som pozerala detektívky?

V: No tam je často odpoveď, že napätie, alebo niečo, čo v živote nezažiješ...

L: Aha, tak to mi v živote Komisar Rex nepriniesol. *(smiech)*

V: Tak aspoň pohľad na to ako pes naháňa dôchodcu po celej Viedni, ale toto odpadá pri...

L: Ako Rex skáče cez stôl napríklad *(smiech)*.

V: Hej a chytá salámové žemle. No?

L: Skôr je to tak o tej inšpirácii, že keď vidíš Sex v meste alebo Gossip girl, tak proste vidíš tam veci, ktoré ty nemáš zatiaľ, ale hovoríš si, že keď budem pilne študovať a budem mať dobrú prácu, tak raz to budem mať.

V: Takže nejaký taký vzor ku ktorému sa chceš blížiti?

L: Materiálny vzor. V každom prípade materiálny, nie psychický alebo takto.

V: Dobre, a prináša ti pozeranie seriálov nejaké potešenie?

L: No keby mi neprinášalo potešenie, asi by som to nepozerala, ale neviem definovať potešenie v tomto zmysle, vieš, že keď idem domov, tak si poviem jé, som unavená, tak sa teším, že niečo si pozriem, vieš že pri tom odrelaxujem, ale také konkrétne, vieš, že čo by ma malo tešiť?

V: Nemusíš ho definovať, možno skôr keby si ho vedela nejak popísať.

L: Potešenie ktoré mám zo seriálu? To je divné, teším sa keď si kúpim nové topánky a nie keď pozerám seriál.

V: Tak pocit, nie potešenie.

L: Neviem, aký pocit mi má prinášať... podľa mňa je to stále to pozeranie telky, ktoré je svojím spôsobom stále ako strata času.

V: Dobre a uvedomuješ si počas pozerania seriálu, že to, na čo sa pozeráš, nie je skutočné, alebo sa skôr nechávaš vtiahnuť do deja?

L: Áno, plne si to uvedomujem.

V: Aj počas pozerania, že nepozabudneš sa že to je super a potom...

L: Nie, ja stojím nohami pevne na zemi.

V: Dobre a vciťuješ sa do postáv počas pozerania?

L: Závisí podľa toho čo prežívajú, lebo niekedy sa stane vieš že vidíš že scéna z filmu, že také sa mi stalo niekedy, tak vtedy sa do toho vieš nejak kvázi preniesť, alebo vciťiť, ale väčšinou sú to, povieš si je to film, takže sa tam dejú filmové veci, takže nie.

V: A také napríklad hnev, radosť, keď zistíš že niekto niekoho klame, tak či sa hneváš spolu s postavou, alebo keď niekto niekoho požiada o ruku, čo bolo veľmi žiadané, tak či sa s ním tešíš...

L: Óóóó, je to také vieš že potom máme o čom rozprávať s kamarátkami, vieš, že poviem á videla si to a čo sa stalo a dva dni rozprávame o Gossip girl (*smiech*).

V: Ale tak, že kým ty sama pozeráš, že by si z toho mala nejak radosť, alebo že by si mala nejaký hnev?

L: Nie.

V: Dobre a myslíš, že by mohlo byť pozeranie seriálu nejakou náhradou skutočného prežívania vecí?

L: Určite.

V: A v akom zmysle?

L: Proste niečo, čo vieš, že nikdy nezažiješ, tak to chceš proste zažiť aspoň s tými osobami na plátne.

V: A také niečo, čo by si mohla zažiť, ale ja neviem, dlho nejdeš vonku, lebo sa učíš, pozrieš si seriál a si povieš, no už som mala spoločenský život, môžem sa ďalej učiť?

L: Nie. Vôbec. Ja nie som ten typ, že by som sedela doma a učila sa 24 hodín denne, *(smiech)* bohužiaľ, toto ide mimo mňa.

V: Tak keď si chorá dajme tomu.

L: Ale nie, nie, nie, určite nie.

V: A považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

L: To závisí, vieš, že podľa toho kedy, niekedy sa ti stane, že nemáš do čoho pichnúť a proste si celý deň že bé a proste keď vidíš ako sa tam naháňajú po New Yorku a ako riešia neriešiteľné problémy, *(smiech)* takže je to iné, ale asi nie, to závisí podľa mňa jednoznačne od spoločnosti a od kultúry, nemôžeš proste porovnať podľa mňa americké seriály s európskym prostredím.

V: Podľa mňa aj môžeš a hlavne v seriáloch sa im stále niečo deje a normálne človek ide do práce a vráti sa z práce, navarí si jedlo a oni tam ani nechodia do práce, ale vkuse niečo riešia... Dobre a menila by si s niektorou postavou, alebo rozmýšľala si niekedy nad tým, že by si menila s niektorou postavou, že by si chcela byť tam, alebo v tej parte ľudí alebo tak?

L: Ja myslím že to každý. Každý sa v niekom vidí.

V: Takže hej.

L: M-hm.

V: A menila by si aj nejak opačne, že by si chcela byť ako tá postava v skutočnom živote, ja neviem, byť taká cool ako Carry, alebo...

L: Nie.

V: A také nejaké fyzické veci, napríklad účes, oblečenie, byt...

L: To určite. *(smiech)* Ja som materialistická a komerčná maximálne, takže áno.

V: V pohode, práveže lepšie ako keby si chcela niekoho charakter, lepšie chcieť kabelku. Dobre a porovnávaš sa niekedy počas pozerania s postavami, napríklad čo by si urobila inak, alebo tak?

L: Hm, asi hej, ale nie počas pozerania, ale tak potom keď to riešime s ostatnými. To milujem fakt keď riešime seriál, úplne neriešiteľná vec.

V: Tak akože s kamoškami...

L: Hej, vieš že keď babka rieši Dallas...

V: Dobre, ovplyvňuje tebou sledovaný seriál nejak tvoje jednanie v skutočnom živote?

L: Nie.

V: Nie? Ovplyvňuje, minimálne sa o ňom bavíš s kamoškami.

L: Myslíš, že to je ovplyvňovanie? A z akej strany?

V: Tak že dajme tomu o ňom rozprávaš aj mimo to ako ho pozeráš. A rozmýšľaš nad ním.

L: Ale keď ho pozeráš, tak o ňom nerozprávaš, pretože sa sústreďíš na to, že pozeráš. *(smiech)*

V: Dobre, takže povedala by si že nie, žiadne také, že preberáš nejaké vzory, teda hovorila si skôr, že tie fyzické, psychické vôbec, takže nič také?

L: No.

V: Dobre, máš mimo pozerania nejaké predstavy spojené so seriálom? Dajme tomu, že si predstavuješ seriál, alebo čo sa udialo, čo by sa mohlo udiat, alebo že si predstavuješ seba v tom seriály?

L: Nie, na to mám svoju fantáziu kde si môžem seba samú predstavovať v svojom svete.

V: No môžeš, ale môžeš si seba predstaviť...

L: Nie nie nie, ja dokážem samu seba vyprovokovať reálne, nemusím na to zneužívať nejaké seriály.

V: Dobre a ako sa ti páči pozícia z ktorej vidíš alebo vnímaš viac ako jednotlivé postavy? Teda najprv, uvedomuješ si ju vôbec? Že vidíš kontext, vidíš kto komu čo urobil a postava to nevidí, že ty máš také vševidiace oko, kým postava to má obmedzené.

L: Je to príjemné. *(smiech)*

V: A považuješ to za nejaký pocit nadradenosti, alebo že si voči tým postavám na koni, alebo niečo také?

L: To sú čo za otázky? Nie, v živote som sa nezamýšľala nad tým že by som sa cítila nadradená voči postave pre pána Jána.

V: OK, OK, vnímaš nejak to, že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

L: Nie, v živote som na to ani nepomyslela. *(smiech)*

V: Dobre, myslíš si že pri pozeraní seriálu pozeráš do súkromia iných?

L: Nie, lebo je to vo filme preboha, to je všetko vymyslené, tam neexistuje súkromie.

V: Dobre, baví ťa sledovať chovanie a osudy aj skutočných ľudí v skutočnom živote?

L: Akože tí čo hrajú seriál tak že ich sledujem?

V: Nie, skutočných ľudí, dajme tomu že by si sedela v parku a pozeráš o čom sa kto baví...

L: Nie nie nie, také čo hovoria že stojíš v električke a pozeráš kto tam sedí a čo číta, nie to ma absolútne nezaujíma.

V: A napadlo ťa niekedy napríklad ako tvoj brat sledovať s ďalekohľadom susedov?

L: Nie, my skôr sedíme v škole na káve a sledujeme kto ide okolo, ale to nie je to čo myslíš, že nie?

V: Myslím že nie, ja skôr myslím to keď ťa zaujíma čo bolo predtým, čo bude potom, a tak.

L: Ahá, tak to absolútne nie, my stále pozeráme čo má oblečená, s kým ide, kam ide. *(smiech)*

V: Dobre a keby vedľa vás bývali postavy zo seriálu ale boli by skutočné a riešili by tak akčné veci a mohla by si ich vidieť cez nejakú dierku o ktorej by sa nikdy nedozvedeli, pozerala by si sa?

L: Nie.

V: A prečo? V čom je rozdiel medzi tým, že by si ich videla v seriály a medzi tým, že by si ich videla skutočne?

L: Mne to príde úplne úchylné pozerat' sa cez dierku niekam, chápeš, ale ved' to je tiež divná otázka, to kto ti písal tieto otázky?

V: To som si písala ja. Ale keby si vedela že sa tam deje to isté, tak v čom by bol ten rozdiel, prečo by si sa nepozerala? Akože je to úchylné, to je dobrá odpoveď. *(smiech)*

L: Ja si neviem predstaviť, že by som špehovala našich susedov.

V: Fakt nie?

L: Nie, absolútne ma nezaujíma.

V: No lebo sú nudní, ale kebyže tam žili ja neviem...

L: Ale ja si neviem predstaviť že sedíš za stolom, napríklad si na počítači a zrazu počuješ že hí, susedia prišli výťahom domov a teraz idú po chodbe a teraz rýchlo rýchlo idem, kukátko, vieš a fš, fš, fš, čo robia, kde idú, hí, susedia sú v komore, kukátko, nie mi to príde taká strašná strata času.

V: No ale seriály sú tiež strata času.

L: No áno, ibaže proste vidíš tých ľudí, ja neviem, vieš lebo keď ich vidíš tak si povieš že áno, že asi že je to skutočné a že ľudia tak fakt žijú, ale keď to vidíš vo filme, tak stále si môžeš povedať, že je to iba film, vieš, že nemusíš to brať tak stopercentne vážne, nemusíš sa nad tým trápiť že preboha, oni si žijú tak a majú také veci a ja si žijem niekde tu a mám také veci, vieš, lebo si povieš že je to film, ale keby si to videla možno na živo tak je to iné.

V: Takže nepozerala by si sa preto, že by ťa to nezaujímal, alebo preto, že by si tam mala nejakú morálnu bariéru, že sa nemá pozerat' ľuďom do súkromia, alebo...

L: Áno, mala by som morálnu bariéru, pretože mne by to veľmi vadilo. Mne aj teraz vadí, že s niekým bývam na izbe a že niekto ma tam obmedzuje keď ja prídem o jednej v noci a nemôžem si pustiť hudbu, áno, nebaví ma to, mám morálnu zábranu.

V: Myslíš si teda, že by dívanie sa na seriály mohlo byť istým druhom voyeurizmu?

L: Voyeurizmu? Čo je to voyeurizmus?

V: Keď sa dívaš do súkromia iných a pri tom ťa oni nevidia.

L: Nie.

V: Vôbec, takže postavy nepovažuješ za reálne bytosti ...

L: Jednoznačne nie.

V: ... A teda nemajú súkromie.

L: Nie.

V: Dobre a čo by si povedala, keby bola situácia obrátená, keby tvoj život niekto natáčal ako seriál a ľudia by sa pozerali?

L: Big Brother? Nie, určite by som sa neprihlásila. (*smiech*)

V: Nie, Big Brother nie, to sú vykonštruované situácie a tak ale...

L: Myslíš napríklad ako bol ten film s Jimom Carrym? Ó, ty si ho nevidela? Ako sa to volá? To bolo také že on celý život si myslel, že žije normálny život, ale on žil iba v štúdiu. To si musíš pozrieť, ako sa to volá ... Truman show. A proste všetci jeho kamaráti, celá jeho rodina to iba hrali a on o tom nevedel, že je v seriály, to bolo fakt niečo ako Big Brother live, ale iba pre jedného človeka.

V: Takže nepáčilo by sa ti to a nikdy by si s niečím takým nesúhlasila?

L: Ale zase to je proste také ako paparazzi.

V: Tak zase nikto by ťa až tak nelovil že čo robíš, tak ako napríklad Gilmore girls tiež nerobia nič moc, len jedia, rozprávajú sa, sem tam idú k rodičom a tak, že by proste niekto tak zostrihal tvoj život ako seriál, že aký by si z toho mala pocit že sa na teba ľudia pozerajú.

L: Aspoň by som si všetko pamätala. Ja mám strašný problém s pamäťou. (*smiech*) a možno by išla k mojim scénam zo života hudba, to by bolo tiež pekné.

V: No to by rozhodne išla.

L: Pozerajme sa na pozitívne stránky čo by mi to prinieslo. Zvýšenú kapacitu.

V: takže nevadilo?

L: Asi vadilo.

V: Dobre, napadá ťa ešte niečo k tomu?

L: Nie.

V: Dobre, ďakujem za rozhovor.

L: Prosím.

LUCKA

16.8.2011
Vek: 28 rokov
Grafická dizajnérka

V: Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

L: Áno.

V: A prečo, prečo myslíš, že ľudia pozerajú seriály?

L: Lebo je to jednoduchšie ako vyvíjať aktivitu a je pri tom nejaká zábava, dozvieš sa nejaké pikošky zo života (*smiech*) ľudí, s ktorými sa zoznámiš v tom seriály.

V: Dobre dobre a prečo pozeráš seriály ty?

L: Ešte môžem sa opýtať, že teraz tie seriály čo riešiš ty? Lebo toto všeobecné ja viem prečo pozerám Frasiera?

V: Prečo?

L: No lebo ma to baví.

V: Akože vtipy, hej?

L: Že vtipy, ale aj to mám také, že už som videla každý diel veľa krát a si ho znovu a znovu pozriem, lebo viem, že už nemusím nad tým rozmýšľať, že keď aj zaspím v strede, alebo hocičo tak aj tak mi pointa neujde.

V: Kludne hovor aj toto a keď mi príde, že sa moc fixuješ dajme tomu na ten vtip v tom seriály o ktorom hovoríš, tak ja ti to poviem, že mi ide skôr o tie vzťahovejšie seriály, ale to čo si povedala teraz o tom Frasierovi, to kludne môže byť.

L: Lebo napríklad Frasier tam je vykreslených len 5 postáv a týchto piatich tak dobre poznám, že keď sa bavím s niekým, napríklad s Vilom, ktorý pozná tento seriál tak dobre ako ja, tak aj na situácie v normálnom živote môžem povedať a Martin by toto, alebo a Frasier by toto, lebo ja sa s tými postavami dokážem lepšie skamarátiť ako vo filme, lebo film trvá len dve hodiny a seriál má neviem koľko dielov, aj charaktery poznám aj poznám príhody čo sa im stali.

V: A prečo teda ty pozeráš seriály?

L: Asi... ani neviem či to je odpoveď na otázku prečo, alebo skôr kedy. Keď mám nejaký čas, kedy nechcem vyvíjať ja vlastne veľmi veľa aktivít, ale len tak pasívne niečo sledovať a zažiť tak vtedy pozerám seriály. A asi prečo tak preto, že to je taká veľmi jednoduchá cesta na vyplnenie voľného času.

V: A čo ti prináša pozeranie seriálu?

L: Hm, to neviem, asi nič. Ako prináša ti to len to, že ťa to od tvojich myšlienok odoberie a zaujme ťa to nejakou fikciou. Neviem, keď nad nejakými svojimi reálnymi vecami rozmýšľaš a si pustíš seriál, tak už nad tým nerozmýšľaš, už pozeráš seriál. Alebo aj zároveň, asi je to taký zachytávač tvojich myšlienok a náhrada za tvoje myšlienky.

V: Pekne povedané. Dobre a prináša ti pozeranie seriálu nejaké potešenie?

L: Hej. Hej ale to asi súvisí s tým, že ja si sama seriály nepúšťam, ja si ich púšťam s Vilom. Lebo ja som si sama asi v živote nepustila seriál. Little Briatrain som si asi sama našla a pustila tie nové časti...

V: No ale to asi fakt nie je pre mňa vhodný seriál.

L: Hej, ja len hovorím ako to je, že ja som si tak, že úplne sama nepustila žiaden seriál, som si ho pustila buď s vami, alebo s Vilom, alebo v Číne s kamošmi. Možno že som sa ocitla pri seriály tak, že som nemala čo robiť a som si pustila telku a išiel seriál tak som ho pozerala, ale ináč...

V: Ale nie tak, že by si si ho potom pustila znova.

L: Nie, pre mňa je to vyslovene taký spôsob sociálnej zábavy.

V: No dobre a teda to potešenie čo ti prináša je vyslovene spoločenského charakteru?

L: Nie.

V: A nechcela by si ho popísať?

L: Keď ja možno Frasiera nevnímam ako taký strašne vtipný seriál.

V: No to ťa šľachtí, lebo to podľa mňa ani nie je taký strašne vtipný seriál.

L: Akože sú tam dakedy dobré zjebky, ale nie je to podľa mňa také jak napríklad IT crowd, že vyslovene sranda na srande. A potešenie z toho mám asi z Frasiera fakt že ja vtedy prestávam rozmýšľať nad svojimi len počúvam a prijímam.

V: Dobre a uvedomuješ si počas pozerania seriálu, že to nie je skutočné, alebo sa skôr nechávaš vtiahnuť do deja? Akože jasné, že predtým vieš, potom vieš, ale keď to pozeráš, či si taká vtiahnutá, alebo skôr rozmýšľaš, že debilný scenár, aká je kamera, jak to majú pripravené, alebo tak.

L: Tak pri Fraiserovi sa už nenechávam vťahovať do deja, ale napríklad keď som pozerala s Vilom Dextera, tak dosť som bola vtiahnutá, dosť som bola aj v napätí aj všetko, aj také že normálne stres. Ale neviem či Dexter je v pohode do tvojho konceptu. A čo sa týka napríklad How I met your mother, tak tam nevedomovala som si kameru, alebo také veci, to nie, ale zasa nemôžem povedať, že som bola úplne, úplne brutálne vtiahnutá do deja. Možno v niektorých situáciách.

V: Dobre a vciťuješ sa do postáv počas pozerania? Spoluprežívaš s nimi ich pocity?

L: M-hm, asi hej, samozrejme nie že Frasierove. Na Frasiera keď sa pozerám mne je skôr trápne z neho, ja veľa krát ešte aj teraz mi je také že to je debil, blé, jaký to je debil.

V: Koľkokrát si to videla?

L: Strašne veľa krát. Ale Dafne, Ross a Martin sú v pohode, ale Frasier špeciálne ako v mnohých veciach je OK, ale keď príde na ženy tak úplne mi je trápne, že ty debil a ešte aj taký má face, že uuh, že niekedy aj keď som videla ten diel tisíckrát, tisíckrát mi príde z neho trápne za neho.

V: Dobre a vedela by si teda tie pocity čo spoluprežívaš s postavami porovnať so skutočnými? Že napríklad keď sa cítiš trápne za Frasiera porovnať to s tým keď sa cítiš trápne dajme tomu za Vila dakde vonku alebo tak.

L: Také nemám, tak trápne som sa za nikoho necítila. (*smiech*) Lebo Frasiera mám rada, ja ho už tak dobre poznám, toľko chvíľ sme spolu strávili, že ho mám rada. Lebo v normálnom živote by som sa s Frasierom neskamarátila. Alebo by som sa s takým človekom, ktorý je tak mimo jak Frasier, tak by som sa s ním asi neskamarátila, alebo nedostala do takého blízkeho vzťahu, aj keby som ho poznala a tým pádom, že ja som ho zažila vo viacerých situáciách aj v telke aj v takých normálnych, tak mám ho rada a keď má tie trápne chvíľky, tak vtedy mi je extra trápne.

V: Ako aj ja neznášam trápne chvíľky, ani vtedy nepozerám keď ide niečo trápne, ale že ja to potom neviem si pustiť ešte raz takú trápnu chvíľu a znova a znova...

L: Ale keď to je tak, že tých Frasierov je asi 11 sérií po 21 dielov, že toho je strašne veľa a ja si to nepozerám za radom, my s Vilom si stále niečo náhodne buď stiahneme, alebo len tak klikneme a už sme to pravdepodobne videli 5 krát, 6 krát predtým, ale s časovým odstupom.

V: Dobre, tak sa vrátim k tomu porovnaniu so skutočnými pocitmi. Keď dajme tomu sa hneváš na niekoho spolu s Frasierom, alebo dajme tomu radšej s niekým iným, napríklad s Ross alebo Dafné, tak aký je to rozdiel ten hnev čo máš v rámci pozerania toho seriálu a nejaký skutočný.

L: Neviem, ja som nad tým nikdy nerozmysľala, že tam je nejaký rozdiel. Ale možnože asi je, lebo to rýchlo prejde. Aj keď neviem. Možno by sme si mali teraz pustiť Frasiera a ja ti poviem čo cítim. Inak z Frasiera je len jeden diel keď roním slzy, keď je Nails chorý v nemocnici. Také sú tam sentimenty veľmi okato dané, ale rozčítia ma dosť často.

V: Dosť často, teda toľkokrát, koľkokrát to pozeráš hej?

L: Nie, lebo videla som to dajme tomu osemkrát a rozčítalo ma to šesťkrát, vieš. Ale prvýkrát jasné že ma rozčítal, ale potom už podľa nálady v akej to pozerám, vieš. (*popis dielu*)

V: Myslíš si teda, že by pocity takto prežívané s postavou, mohli byť náhradou skutočných pocitov?

L: Určite. Ako, no, určite pre niektorých ľudí a ja si myslím že to tak aj je, že väčšina ja neviem, takých ľudí starších, že žijú seriálmi. Viem že veľa starších ľudí, ktorí sociálne kontakty nemajú až také si to nahrádzajú svojimi kamošmi v telke a viem si predstaviť že to je dosť uspokojuvajú náhrada, keď si na to zvykneš tak už nepotrebuješ vzťahy s ľuďmi budovať.

V: A myslíš si, že by to v nejakej miere mohlo platiť aj o tebe, tie tvoje vzťahy s Frasierom, ako jasné že nie tak dlhodobo, že teraz už nepotrebuješ kamošov, ale napríklad T. hovorila že keď sa učí 2 týždne, tak si pozrie seriál a má potom pocit, že ešte dva dni nemusí ísť von, lebo nejaký socializing už mala so Sexom v meste.

L: Tak to neviem. Momentálne asi nie..

V: Dobre a myslíš si, že je svet seriálu zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

L: Hm, nie. Samozrejme, že tam je to tak super dobre nastrihané, vtipne, rýchlo, to vyzerá, že je to neviem aký život, ale si myslím, že Frasier zažíva nudu, on chodí len do rozhlasu a baliť čaje čo mu moc nejde... čo so svojim životom to nechcem veľmi porovnávať.

V: A také How I met your mother?

L: No, tak to už je otázka. Ja mám pocit, že v Číne som prežívala akčnejšie ako How I met your mother, ale teraz už asi ani nie.

V: Dobre a menila by si s nejakou postavou, i keď vo Frasierovi si neviem predstaviť, že by si chcela s niektorou meniť, ale tak z hocakého seriálu.

L: Tak keď s How I met your mother tak s Tedom.

V: Tak mám tu dve podotázky, jedna je že či by si menila situáciu, či by si chcela byť v tej situácii ako on a druhá či by si chcela byť v niečom ako on.

L: Tak nechcela by som byť ako on, ale chcela by som byť v New Yorku, robiť v architektonickom štúdiu, bývať s kamošmi...

V: Dobre. A porovnávaš sa počas pozerania s postavami?

L: Asi hej. Neviem čo presne znamená porovnávať sa, ale... že či by som aj ja tak reagovala alebo toto? Asi hej.

V: A ovplyvňuje tebou sledovaný seriál tvoje jednanie v skutočnom živote?

L: To si myslím, že nie. Frasier? Jak? Alebo možno že hej, možnože trochu frasierovský humor už máme s Vilom medzi sebou, že tam je taký... asi to neviem úplne slovne popísať, ani dať dobrý príklad, ale asi hej, asi hej, že taký humor, dakedy. Ale zase u Frasiera sa dá prebrať humor, u Little Britain neviem si predstaviť, že by som ten humor prebrala do normálneho života. Aj keď niektoré repliky dajme tomu použijem v normálnom živote, napríklad e-e-e, ale neviem si predstaviť, že jak by som taký humor dala.

V: Dobre. Máš mimo pozerania seriálu nejaké predstavy s ním spojené?

L: Asi nie.

V: Ja neviem, napríklad také klasické sú, že si dajme tomu predstavuješ, že si tam medzi nimi, s nimi, že riešiš nejakú situáciu zo seriálu aj keď to nepozeraš práve, alebo že si predstavuješ že chodíš s Dominikom Bornom?

L: Aha, ne, ne, ne.

V: Nikdy si si nepredstavovala, že si Scullyová?

L: To nie, ale možno Makepeaceová, ale to si bola fakt malá, no alebo že v Knight Riderovi som bola ani neviem ako sa volala tá asistentka, ale akože s Makepeaceovou som bola dosť stotožnená v istom období svojho života.

V: Koľko si mala rokov?

L: Keď to chodilo v telke? Asi 9, 10. Potom som bola s Annou zo zeleného domu dosť stotožnená.

V: No jo, Gilbert, to už si mala ale viac, nie?

L: 12?

V: Dobre, ale teraz už nemáš predstavy spojené so seriálom?

L: Nie.

V: Ale Makepeaceová a Anna zo zeleného to bolo.

L: No vtedy to bolo a teraz rozmýšľam nad Dexterom, ako tam bol taký rýchly sled udalostí, že niekedy po dupozeraní som mala pocit, že ho idem ako keby rozlúštiť ešte raz, že som sa prichytila že nad tým rozmýšľam, že mi niečo nesedí a rozmýšľam, jak bol ten sled udalostí, či on mohol na to takto prísť, že trošku sa tým zapodievam, ale len z toho hľadiska, že či tam nebola nejaká chyba, aj keď som to v čase keď som to pozerala úplne prežívala, že som to nesledovala, ale potom nad tým trochu rozmýšľam, ale nie tak, že by som sa tam dávala do toho deja.

V: Nie také, že si fascinovaná nejakým vytvoreným prostredím a sa do neho situuješ?

L: Nie. Frasierovou obývačkou. *(smiech)*

V: Dobre a ako sa ti páči pozícia, z ktorej vnímaš a vidíš viac ako jednotlivé postavy, teda najprv či si ju uvedomuješ?

L: Že ja viem niečo, čo vie Martin s Dafne, ale Frasier to ešte nevie a tak?

V: No, že ty vlastne vieš všetko čo tam kedy dakto vedel, alebo čo si myslel a oni to nevedia, lenže v seriály, kde máš len 5 postáv, nemáš asi taký všemocný pocit ako v nejakej telenovele napríklad.

L: Asi si to uvedomujem a keby som to nevedela tak možno by mi nebolo za Frasiera tak trápne.

V: No a ako sa ti páči tá pozícia, že teda vieš viac?

L: Tak keby som vedela len jednu pozíciu tak je to nuda.

V: A máš ju spojenú s nejakou formou výhody alebo moci oproti tým postavám?

L: Nie, ja to tak neporovnávam, lebo oni sú tam na to aby ma zabávali.

V: A ako vnímaš fakt, že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

L: No to je super, inak nad tým som rozmýšľala, že Frasier je taká najmilšia moja blízka partia, ktorú si pustím k sebe do bytu aj keď som v pyžame, alebo nemám upratané, ležím v bordelíku, takže dobre ich poznám, sú to dobrí kamaráti, ale super je, že...

V: Že oni teba dobre nepoznajú. *(smiech)*

L: Hej, že ma nepoznajú vôbec, lebo si môžem dovoliť ich púšťať aj keď nemám upratané, aj keď nemám nakúpené a čím ich ponúknuť, hocikedy. Že iných dobrých kamarátov, aj kvôli vám by som sa minimálne obliekla z pyžama do normálneho, alebo tak.

V: Takže sú to tvoji najlepší kamoši vlastne.

L: No tak vlastne v tomto smere hej, lebo ich môžem zavolať fakt hocikedy a prídu, prídu v momente keď ich volám, nie že si s nimi musím dohodnúť čas kedy majú, alebo čo.

V: *(smiech)* A nevádi ti, že ťa nemajú radi?

L: Prečo by ma nemali radi? To nemusíme riešiť. Jasný, že ma majú radi, keď prídu vždy. *(smiech)*

V: Vieš, že o tebe veľmi nejak nehovoria, alebo tak.

L: To mi nevádi.

V: Dobré a myslíš, že pri pozieraní seriálu im pozeráš do súkromia?

L: No hej.

V: A baví ťa sledovať chovanie a osudy aj skutočných ľudí v skutočnom živote?

L: Teraz neviem, akože či niekoho špehujem? Lebo toto čo sa tam deje to je vlastne špeh.

V: No je to špeh. A či ťa napadlo dakedy takto sledovať dianie u susedov.

L: Susedia ma nezaujímajú. Rozmýšľam. Nie tak, že by som špehovala, ale určite je to také, že sa bavím s kámoškou o inej kámoške a tak, to je jasné.

V: A keby vedľa teba v byte býval Frasier a mala by si akurát takú nejakú fajnú dierku cez ktorú by si mohla vidieť a oni by to nikdy nezistili...

L: Nie, nerobila by som to, lebo v seriály je to pekne nahustené, dôležité informácie idú za sebou a toto že pozeráť na niekoho jak sedí v gauči, alebo hrá na piáno alebo podobne, tak to by ma nebavilo vrcholne.

V: Nie, že by si vedela, že tam napríklad býva Marty, ale že stále o štvrtej prídu synovia domov, preberú za hodinu dôležité veci a potom odídu, tak či tú hodinu by si pozerala keby to bolo fakt také akčné ako seriál.

L: Tak tam by som mala len jeden uhol kamery.

V: Takže nepozerala by si sa?

L: Asi nie.

V: A pretože by ťa to nebavilo, alebo že by si mala nejaký morálny predsudok, že by si nemala pozeráť, alebo v čom by bol rozdiel?

L: Tak keď som o tom hovorila pred chvíľou, tak som mala pocit, že by ma to absolútne nebavilo, ale jasné že skôr ako by som si tú dierku vyvrtala, alebo urobila, tak by som zvážila aj morálne.

V: Nie nie, dierka by tam bola prirodzene.

L: Nevie. Pokiaľ ide o cudzích, tak sa ma to absolútne netýka.

V: Lenže Frasier tiež na začiatku bol cudzí, až potom sa stal твоjím kamarátom (*smiech*), že aj s tými by si sa možno skámošila, odvedľa.

L: Nevie, rozmýšľam keby býval vedľa mňa niekto koho poznám, koho život ma zaujíma tak normálne a mala by som možnosť ešte trochu viacej sa dozvedieť, tak že či by som to využila alebo nie a vtedy by som mala pocit že nie, že vtedy morálna zábrana, že nie, lebo sa ma to nejakým spôsobom týka, že ho poznám, ale keby to bol cudzí človek, tak jak seriál, úplne cudzí, že sa mu na chodbe ani nebudem zdraviť, len budem vedieť čo tam má, to vtedy neviem, či by som mala nejaké vážne morálne problémy.

V: takže keby si sa nepozerala tak preto, že ťa to nezaujíma.

L: Hej.

V: A ako vnímaš to, že nemôžeš ovplyvniť čo sa deje v seriály? Chcela by si mať možnosť to ovplyvniť?

L: Nie.

V: Takže ti to vyhovuje, že sa pozeráš z diaľky...

L: Hej, lebo ja pozerám iba tie seriály, ktoré ma bavia a v tom prípade to urobil niekto, kto to urobil tak dobre, že ma to baví.

V: Hej, ale koľkokrát ťa baví napríklad taká trápnosť, že keby si sa vcítila do nejakej postavy, tak nechceš aby urobila takú blbosť, alebo trapárnu.

L: Jaj tak to ma už napadlo, že Frasierovi trochu dohovoriť, ale akože keď si prečítala otázku tak som z toho taký mala pocit, že ten kto napísal scenár, alebo kto to celé pripravil, tak to urobil dobre a preto to pozerám a nemenila by som tam nič a inak keď to neurobil dobre tak to už nepozerám, to vypnem ak sa náhodou k tomu dostanem. Nie ale sú také diely Frasiera kde by som mu... akože tam jedine možno by som chcela byť Nails a mu povedať, alebo byť Ross a mu povedať že čo vlastne sa medzi časom stalo a prečo je taký trápny.

V: Dobre a myslíš si teda, že by divanie sa na seriály mohlo byť istým druhom voyeurizmu?

L: Nevie, podľa mňa nie.

V: Prečo nie?

L: Ako také seriály ako Manuela, alebo toto, no tak to je čistý voyeurizmus, že kamera z jednej strany, do tej istej obývačky vkuse.

V: Ale Frasier tiež je v tej obývačke stále, ja si tam nepamätám exteriérovú scénu.

L: Sú, sú. (*vymenované rôzne scény*)

V: No dobre, teda podľa teba to nie je voyeurizmus kvôli tomu, že to tam je z veľa uhlov, hej?

L: Z veľa uhlov a sú tam momenty, ktoré sú pre dej dôležité dané. Voyeurizmus by bolo podľa mňa pozeráť všetko. Že pozeráť na tú obývačku aj keď Frasier je v spálni, aj keď šiel na WC.

V: Nie, nie, voyeur nepozerá na prázdnu obývačku, on pozerá len keď ho zaujíma.

L: No ale zaujíma ho to a práve sa presunú do kuchyne?

V: No tak sa presunie k dierke do kuchyne tak isto ako ty so záberom kamery.

L: neviem ale v živote je strašne veľa balastu, ktorý do seriálov sa nedáva, lebo by to bolo nudné, a preto si myslím, že sa to nedá porovnať, lebo ten voyeur keď sa chce dozvedieť tú jednu podstatnú vec, musí vidieť strašne veľa blbostí, šumu, normálnych vecí.

V: No tak to môže byť také uľahčenie pre voyeur, to je skôr voyeurizmus v takom zmysle, že sa pozeráš cudzím ľuďom do súkromia a oni o tom nevedia.

L: Nie, lebo keby seriál bol taký ako voyeurizmus, že by som musela zažiť tie isté nudné situácie, ako voyeur musí zažiť, keď sa chce dopátrať k jednej vete, kedy Nails povie neviemčo, keby som popri tom musela vidieť všetko ostatné, čo robí, tak by ma to absolútne nebavilo a neďávala by som sa na jeho život, lebo je to jeho život a mňa by to stálo môj život a toto ma stojí len 20 minút a viem, viem najlepšie veci, viem príbeh. Takže ja to neporovnávam.

V: Dobre, tak prejdem k poslednej otázke, čo by si povedala, keby bola situácia obrátená? Keby tvoj život dajme tomu niekto natáčal ako seriál a taký zostrihaný, akčný, že nie ako ideš na záchod a ako spíš, ale len tie nejaké akčné scény by sa vysielali, aký by si z toho mala pocit, že sa na teba ľudia dívajú?

L: Celé sa mi to páčilo až do bodu, že by sa to vysielalo, lebo ja by som si chcela pozrieť potom svoj život tak ako Frasier, taký akčný, ale nechcela by som, aby to videl niekto iný, akože nechcela by som, aby sa to vysielalo. Keby to niekto naozaj vedel tak zdokumentovať, že by ma to neobťažovalo, že by to bolo moje súkromie a že by to bolo také, že toto hovorím tebe a to je dôležité potom neskôr... to by som chcela, lenže to by musel niekto natočiť celý život, neviem koľko rokov materiálu, aby to potom vedel postrihať a možno aj tak by to potom nevedel postrihať tie najdôležitejšie veci, lebo to viem len ja.

V: vedel, on by bol šikovný a ty by si to s ním konzultovala, mňa vlastne zaujíma aký by to bol pocit práve že sa na teba niekto pozerá.

L: Jáj, no jasné, to by som nechcela, ale to je jasné, lebo keby som to chcela tak sa prihlásim do nejakej debilnej súťaže kde to ľuďom nevedí.

V: No nie, lebo tam by si bola ako opica v klietke, ale...

L: Že keby som mala taký cool život ako dajme tomu Ted, že či by som chcela aby sa to vysielalo? Alebo že či keby som bola taký trapko ako Frasier, že či by som chcela aby sa to vysielalo?

V: Ja stále nechápem prečo toho Frasier pozeráš tak veľa.

L: Lebo to je moja druhá rodina.

V: (*smiech*) Chýba ti taký trapko v tvojej skutočnej?

L: No nie, ale ako som už povedala, je to taká rodina, ktorú môžem pozvať hocikedy a príde na stlačenie gombíka na návštevu a strávia so mnou nejakú chvíľku a potom ako náhle ja si zmyslím, že už ich nechcem, tak už ich nemusím slušne vyhadzovať, len ich vypnem.

V: (*smiech*) Dobre, napadá ťa k tomu ešte niečo?

L: Asi nie teraz. A aká bola posledná otázka?

V: Že aký by si mala pocit, keby sa dakto díval na teba.

L: Hej hej, závisí to ešte od toho, že keby sa niekto díval na mňa, ako na môj život? Alebo ako na herečku?

V: Ako na tvoj život, nie ako na herečku.

L: A hrala by som to ja, alebo niekto iný?

V: Ty.

L: Niekto iný to by bolo v pohode.

V: Aha, takže keby to bolo akože hraný seriál na motívy tvojho života, to by bolo v pohode, hej?

L: Hej, keby akože sa nevedelo, že to je môj život.

V: Ale keby to bolo akože ty tam hraš svoj život, tak by to nebolo v pohode?

L: Tak to by bolo v pohode len v tom prípade, že by to bolo zostrihané tak, že by to vyzeralo ako super dobré, cool a že by sa všetci s tým chceli stotožniť. Nechcela by som aby tam Frasierovské situácie boli vypichnuté.

V: Takže len keby si bola super cool kladná postava, hej?

L: Keby niekto vedel z môjho života akurát tie cool momenty vystrihnúť a dať do súvislosti tak, že by to celé bolo pre mňa pozerateľné a super vážne dobré, tak v tom prípade by som to...

V: Ale pozerateľný je pre teba aj Frasier a on nie je super vážne dobrý. Ako seriál hej, ale nie ako týpek.

L: No ale podľa mňa to je také, že každý život sa dá urobiť v seriály na 20 minút brutálne zaujímavý niečím, že je tam určite v každom živote stránka, s ktorou by si sa chcela stotožniť, keď je dobre podaná, tak určite sa to dá.

V: Takže chcela by si len keby to bolo nie že najvernejšie, ale čo najviac cool, hej?

L: No v takom zmysle, že by tam boli vypichnuté dobré momenty, že keby tam nebolo nastrihané to jak ležím v pyžame a pozerám Frasiera. (*smiech*)

V: Dobre, tak ďakujem veľmi pekne za rozhovor.

MIRO

4.6.2011
Vek: 27
študent

V: Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

M: Áno, je.

V: A kvôli čomu? Prečo myslíš že ľudia pozerajú seriály?

M: Ľudia, hej?

V: M-hm.

M: No, lebo je rýchla doba a sú krátke. Ako preto pozerajú radšej seriály ako filmy.

V: A prečo vôbec takýto pohyblivý obraz radšej ako ísť vonku, pozerať do steny, pustiť si hudbu, alebo niečo také?

M: Aha, no, hmm, tak to neviem.

V: Tak skús len čo ťa napadne.

M: Neviem, lebo tak to je od...to neviem, tak si chcú pozrieť seriál. Pretože vonku prší.

V: A prečo si neotvorí knihu, alebo nepustia hudbu?

M: Tak lebo niektorí majú radšej pozeranie seriálu ako čítanie knihy. Nie fakt, fakt neviem.

V: Dobre, dobre, nebudem ťa trápiť. Aký seriál pozerávaš? Alebo aký typ seriálov?

M: Pozerával som Fringe, taký mysteriózny serál.

V: A niečo také vzťahovejšie?

M: Aha, Thats 70s show, ja milujem ten seriál, ale či to je vzťahovejšie, to je taký sitcom skôr.

V: To je také na pokraji no, aj Priatelia aj toto, aj How I met your mother, to je také na pomedzí, že aj vzťahy aj sitcom, takže...

M: Vieš čo, ako sa to volá, Californication občas som si pozrel a tam boli vzťahy a nebol to sitcom.

V: Californication a Smallville si tuším pozeral.

M: A Smallville, áno, tak tam boli také vzťahy.

V: Síce je tam mysteriózny prvok, ale viac menej sú tam vzťahy.

M: Áno, áno, tak.

V: Dobre, tak podľa čoho si vyberáš seriály, prečo práve ten nejaký konkrétny seriál pozeráš?

M: Tak Fringe som si vybral tak, že som to prvýkrát videl a videl som tam tú neuveriteľnú vec čo natočili a každá časť bola tak neuveriteľná, že mi to určitým spôsobom vyčistilo mozog, to jak keď ideš behať.

V: Vyčistilo mozog, hej?

M: Tak určitým spôsobom hej, lebo mi tak už plieskalo.

V: Takže v podstate si sa nejako odreagoval od skutočného sveta?

M: Hej, áno, áno, presne, presne, presne, presne. To bol Fringe. Smallville tiež, určitým spôsobom, aj keď potom sa to zmenilo. Potom som to pozeral preto, lebo, neviem, lebo hlavný hrdina riešil možno určitým spôsobom podobné veci ako ja, ale ako veľmi mierne podobné.

V: Aha, čo znamená veľmi mierne podobné. Okrem toho že sa na teba podobal.

M: Možno že som to začal pozerať, neviem, nepamätám sa kedy, ale to ma celkom dosť zaujalo a na základe toho som to už potom chcel vedieť jak to skončí, že on tiež nevedel, že odkiaľ je a tiež nevedel, že jeho otec nie je jeho skutočný otec, ako ja, a viem že si pamätám, že som to videl a hí, tak som to potom chcel pozerať kvôli tomu, že jak to skončí, že jak to zisťoval v podstate on tie... to bolo akože veľký Superman bol hrdina, proste hero, ktorý už bol.

V: Ktorý už bol nájdený.

M: Hej, ten už bol nájdený a on sa tak ako istým spôsobom hľadal. Presne, presne tak.

V: Tak, prináša ti pozeranie seriálov nejaké potešenie?

M: No, hej, no, hej.

V: Vedel by si ho nejako popísať? Aké máš pri tom pocity alebo tak?

M: Asi to odreagovanie sa od tej reality a úplne všeobecný pocit, keď nemusíš nič robiť, alebo nie keď nemusíš nič, keď proste máš povinnosti, robíš ich, robíš a keď ich už dokončíš, alebo máš prestávku, že ideš buď von, alebo si pozrieš seriál, to je taký ten obecný, všeobecný pocit že teraz mám voľno polhodinku.

V: Že odmena a odreagovanie sa.

M: No, no.

V: Dobre, uvedomuješ si počas pozerania seriálu že postavy, dej a všetko čo je v ňom zobrazené nie je skutočné, alebo sa nechávaš skôr vtiahnuť do deja?

M: Nechávam sa vtiahnuť do deja. Dokonca si myslím že to je skutočné. *(smiech)*

V: A vcituješ sa do postáv počas sledovania, spoluprežívaš s nimi ich pocity?

M: Aha, ako?

M: Dajme tomu keď napríklad keď tam niekto pociťuje hnev, že nikto niekomu ublížil, tak či tiež pociťuješ ten hnev...

M: Hej, hej, no

V: ... na toho kto ublížil, alebo keď dačo niečo veľmi poteší tak tiež či máš nejaký typ radosti aj ty za tým.

M: Jáj, tak to skôr nie, to skôr nie. Občas, ale napríklad, som si teraz spomenul na toho Fringe-a, ak tam niekto napríklad, niečo tá hlavná hrdinka... tak ani nie, viacmenej som vždycky sa potešil z niečoho čo sa stalo, alebo nepotešil, hej.

V: Že nie tak že s postavou?

M: Nie, nie nie.

V: Že dajme tomu niekto ju požiada o ruku, ona je šťastná a ty s ňou, že jéééj, to je krása.

M: Nie, ale zasa vidíš, boli aj také chvíle, no vidíš, boli boli, že napríklad keď rodila, teda rodilo jej alterego, a bola tam fakt taká emocionálna scéna typu že týpek ju držal, ďalší týpek jej pomáhal a proste... hej bolo to emocionálne a tiež toto tam také oné, že do plaču dobre že nie, vieš, úplne to bolo ááá... Záleží od toho ako to tí tvorcovia spravia, lebo niekedy to zobia tak sucho, že to je suché, ale fakt toto bola taká scéna že... a týkala sa jej, že proste to je odpoveď áno na tú otázku, ale zase tiež tam boli také udalosti, ktoré akoby diváka, mňa zasiahli výrazne, ale netýkalo sa to niekoho z nich, že proste sa niečo stalo a hí, takže tak, no.

V: A keby si mal tento pocit, ktorý si dajme tomu zdieľal s postavou, porovnať s pocitmi v skutočnom svete, tak v čom sú podobné, v čom sú iné, respektíve sú vôbec podobné, alebo dajú sa vôbec porovnať?

M: Tak hej, podľa mňa, keby som tam bol naživo, alebo keby som bol v podobnej situácii naživo, tak, jasné, jasné, sú iné, ale v tom zmysle, že to je reálne a že to nebolo reálne. A tým pádom keby to bolo reálne tak ja neviem, asi by som sa správal nie tak rozčítene.

V: Keby to bolo reálne?

M: No, že tam by som sa snažil...

V: Ahá, takže dokonca že im dávaš voľnejší priebeh, keď sám pozeráš seriál, ako keď je to v skutočnom živote.

M: M-hm.

V: Dobre, dobre, to sa mi veľmi páči, prečo myslíš, že to tak je?

M: Ja neviem, ja práveže neviem jak by som reagoval, ja akože možno takto, ale neviem, neviem, ja som ešte nebol v prítomnosti ženy ktorá rodí, takže...

V: Hlavne nie v paralelnom svete (*smiech*)

M: (*smiech*) Nie, tak to je ten istý svet len je paralelný. Ale tak počkaj, to by som si teraz musel spomenúť na situáciu, ktorú som zažil v seriály a ktorú som zažil proste naživo. Aby som mohol na tú otázku odpovedať.

V: No, teoreticky dajme tomu že by si počul o nejakých dvoch svojich kamošoch že sa dali dokopy, ktorí vieš že sa k sebe hodili, tak by ťa to potešilo, a dajme tomu že by ťa potešilo keď sa dal ja neviem Superman dokopy s Lanou, že by ťa to potešilo, tak v čom by to bolo iné a v čom by to bolo podobné tie dve potešenia.

M: (*smiech*) No ty kokso, asi by som sa z nich v tom seriály... ja neviem, neviem asi rovnako, alebo nie? Nie, nie počkaj, to sa musím... V tom Smallville... Fúha, neviem povedať, potom sa k nej môžeme vrátiť.

V: Jeden z možných smerov ktorými sa dá viesť odpoveď na túto otázku je dajme tomu či je kvalitatívne odlišný ten pocit, dajme tomu že v skutočnom svete je silnejší, alebo slabší, ako pred seriálom, a ďalšia vec či je kvantitatívne, že keď sa dozvieš že sa kamoši dali dokopy, alebo že porodila nejaká tvoja kamarátka, väčšinou je to vec, ktorá sa stáva súčasťou teba a že už si o ňu obohatený a už ďalej funguješ s ňou a keď to máš v seriály tak sa často stáva že ten seriál vypneš a tá emócia je do hodinky preč.

M: Aha, aha, tak asi skôr to kvantitatívne, no, že to vypnem a je to preč potom, hej, to je pravda, asi to tak bude, lebo neviem presne konkrétnu situáciu, ale keď som ho už vypol a bola nejaká super časť, tak sa mi stalo že som ešte si v tom fičal v tej realite, no, takže tak, a potom druhá vec, ja neviem keď moja kamarátka, keď moja sesternica porodila teraz, Rebeku, tak som to tak zavnímal, potešil sa, zavolať otcovi, pogrataloval, jej poslal sms-ku ale tiež mi to tak ako vyfučalo, ale to ako vieš, to je teraz porovnateľné, lebo seriál som vypol a sesternicu som tiež vypol, lebo som ju nevidel dva mesiace.

V: Na druhej strane ale to že ona porodila v seriály nič neznamená, kdežto Rebeka už bude súčasťou jej života a svojím spôsobom aj tvojho...

M: No hej, ale ja som ju videl Rebeku iba na fotke čo mi poslali a v ničom by ma to nejak ...

V: Že vlastne aj v tom kvantitatívnom sú porovnateľné tie zážitky z toho...

M: Ale zase, zase, že tá Rebeka, ako, tak narodilo sa dieťa, no super, že by som to nejak prežíval ako... ale zase som rád že je sesternica šťastná, ale to som tak dlhodobo, a teraz sa to tak celkom tak fajne potvrdilo, alebo spečatilo, alebo...

V: Ešte ďalší veľký rozdiel je, ale to je protiklad toho o čom sme sa teraz bavili, že keď pozeráš seriál tak to vidíš. Vidíš ako sa tvári, vidíš tie slzy šťastia alebo nešťastia, vidíš jak jej dakto ubližuje a zrazu tá úľava, alebo tak a že keď to hovorí hoci aj najbližšia osoba, alebo keď ti to sesternica povie, alebo keď to počuješ od nejakej osoby, tak už to nemáš také silné, lebo už nie si súčasťou toho, takže aj v tom môže byť rozdiel, ale neviem. Myslíš že je?

M: Možno že to, že neviem to asi porovnať s tým keď sa moji dajakí kamaráti dali dokopy a keď sa v seriály dali dokopy, neviem to porovnať keď sesternica porodí a keď ona porodí, toto práve neviem, práve preto sa tu točíme okolo dôsledkov, lebo to neviem takto porovnať, ale viem porovnať čo oni robia v seriály a čo sa môjho života týka, a to je iná vec, aha, aha, jasné, takže udalosť keď sa Clark Kent, alebo ja si to nepamätám presne kedy to bolo, ale viem že to nevedel do určitého času, že vedel že je iný, ale nevedel že to nie sú jeho skutoční rodičia a keď som to ja zistil tak jasné tak čo sa týka mňa tak to bolo oveľa intenzívnejšie, ale mi to pomáhalo určitým spôsobom, vieš, mi to pomáhalo že

sa tá postava v tom nejak, s tým zmierovala, alebo niečo s tým riešila, tak mi to nejakým spôsobom tiež ako pomáhalo jak som videl...

V: Jasné, dalo by sa teda povedať, že ťa ovplyvňuje v tvojom skutočnom živote seriál?

M: Nie, nie, žeby ma ovplyvňoval... No hej, možno hej určitým spôsobom, ale viac menej nie, ja len, ja len potom cítim, alebo určitým spôsobom vnímam, že to nie som s tým akoby sám, že to vymysleli tvorcovia nejakí, že vymysleli ten príbeh ktorý proste ja možno prežívam naozaj, a tam je to akoby natočené, vieš.

V: Ale nie tak že by si jednal podľa toho, že tak Clark urobil tieto kroky, tak to urobím aj ja.

M: Nie, nie, nie, jasné že nie, jasné že nie, len proste nie som v tom sám, to máš to isté ako keby som stretol človeka, ktorý má podobný problém a hneď si máme čo povedať ohľadom toho, vieš, alebo tak.

V: Dobre a máš nejaké predstavy spojené so seriálom mimo seriálu? Dajme tomu že to vypneš a že si predstavuješ že ty by si to riešil úplne inak, alebo...

M: Tak to si nepredstavujem že by som to riešil inak, ale stále sa nadchýnam pre tú myšlienku, že čo sa tam niečo nové stalo, hej a stále tomu nemôžem uveriť a si hovorím, že čo? Ty kokso, to je neuveriteľné, to je haluz.

V: A rozvíjaš na základe toho niekedy aj svoj vlastný príbeh, či keď na to myslíš tak skôr si premietaš čo sa tam stalo?

M: Nie, nie, vlastný nie, iba ak sa snažím doplniť, alebo zodpovedať nejaké otázky, ktoré budú možno zodpovedané v ďalšej časti seriálu, iba tak.

V: Dobre, keď sme hovorili o tom vciťovaní sa a o tom prežívaní pocitov s tými postavami, myslíš, že by tieto pocity mohli byť v nejakým spôsobom náhradou skutočných pocitov?

M: No, mohli, no.

V: V akom zmysle?

M: No hej, no, že proste chvíľkovo prežiješ niečo s tými postavami.

V: Jedna respondentka k tomu napríklad hovorila že keď sa dlho učí a nemôže ísť von, tak si pozrie seriál a že jej to stačí na takú základnú...

M: Socializáciu.

V: ... saturáciu potreby, hej, socializovať sa, a že potom vydrží ďalšie dva dni kľudne sa učiť a bude mať pocit že vlastne som sa socializovala, vlastne si to istým spôsobom nahradila.

M: Hej, hej, hej, no, no.

V: Myslíš, že by to tak nejako mohlo fungovať aj u teba?

M: No hej, je to presne... hej to súvisí s tým že... to bola jedna z tých úplne prvých otázok že prečo pozerám seriály, že sa učím učím a zmena relaxácia, respektíve socializácia určitým spôsobom tiež, keď som ho pozerával tak som nemal tak často potrebu ísť niekoho zavolať na seriál, že pod' ideme si pozrieť seriál.

V: Ja tiež asi radšej pozerám sama seriály, ako s niekým, väčšinou sa hanbím za seriály, ktoré pozerám, takže...

M: Beverly Hills?

V: Napríklad... Dobre, považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako každodenný svet?

M: Ó, to zase sa tak nedá povedať, určitým spôsobom hej, väčšinou sú tam pekní ľudia iba a dejú sa tam veci ktoré sa tu nedejú, ale zase tu je tiež super.

V: A chcel by si vymeniť s niektorou postavou, napadne ťa niekedy že by si menil s niektorou postavou, prvá podotázka situáciu, že by si chcel byť tam na jeho mieste, žiť v takých sociálnych pomeroch, riešiť také veci ako on?

M: Skôr som chcel povedať že vôbec, že nikdy, že ja proste vnímam ten dej, čo sa tam deje, a tak ďalej, ale teraz presne, vidíš, to som si spomenul na toho Fringe-a, ale keď si ta ten Smallville, tak bolo tam, alebo nie že bolo, ale to možnože aj keď som nepozeral seriál, ale nejaký dávno že sa stalo že som pozeral nejaký americký film a si hovorím že hmmm, tak by som chcel žiť, bohatý, krásny, a tak ďalej, vieš, ale v podstate nie ani, väčšinou vnímam ten dej, čo sa tam deje.

V: A keby si to mohol vymeniť tak na deň, dva že si to vyskúšaš?

M: Akože čo, akože byť v takom svete?

V: No, dajme tomu, že si jeden z tej partie v Thats 70s show.

M: Nie nie nie, ja som sa rád na nich pozeral ako a poprípade som vnímal často, z každej osoby som vnímal že ten je taký ako ja, ale iba tou časťou, v každom som vnímal časť seba proste no.

V: A chcel by si, alebo rozmýšľal si nad tým dakedy že by si chcel meniť s nimi práve ten ich charakter, že si povieš chcel by som byť taký cool ako ten a ten, alebo vedieť sa tak správne rozhodovať, alebo byť taký vtipný ako tá a tá...

M: Nie, nie, práveže ako ja to pozerám, ale keď si tak spomeniem aj keď som dávno dávno pozeral Beverly hills, tie staré časti samozrejme, tak si pamätám že som určitým spôsobom jedného z nich akoby nie že obdivoval, ale že som chcel byť taký ako on, dokonca som to povedal mame, že hej, že ty by si chcel byť ako on? To sa mi stalo keď som bol mladší, ale teraz nikdy ako.

V: Jasný, Dylan alebo Brandon?

M: Steve. *(smiech)* ale nie tak asi aj iný, ja neviem, ale pamätám si že Steve mi proste imponoval tým, že on mal všetko v pohode bol, vždycky neriešil nič a bol v pohode a proste mal peniaze, mal kabriolet a bol úplne najviac v pohode z nich, všetci tam dajako niečo riešili, takže keď som sa o tom, mama sa ma to pýtala že prečo, tak som... a ešte ma aj určitým spôsobom kritizovala mama, že jemu

vkuse rodičia dávajú peniaze, nič nerobí, preto je taký cool a má sa v pohode, vieš a ja som si toto neuvedomoval, takže vtedy... ale teraz vždycky to len pozerám ako užívateľ, proste že...

V: Dobre a porovnávaš sa niekedy počas pozerania s postavami? Dajme tomu že hovoríš si že takto by som to ja nikdy neurobil, alebo ty debil čo to robíš, alebo to si perfektne vymyslel, mňa by to nenapadlo...

M: Nie, nie, tak dôverujem tvorcom že... to je o dôvere, že nespravia nejakú blbosť, lebo keď spravia tak im to ľudia prestanú pozeráť.

V: A podľa mňa ľudí často zaujíma ako robia iní ľudia blbosti, že častokrát urobí nejaká postava niečo zlé, pretože ľudí zaujíma ako to bude vyzeráť keď to urobí.

M: No jasné, ale tí tvorcovia ťa nemôžu sklamať a keď im veríš, dôveruješ, tak proste vieš že nespravia dajakú blbosť, napríklad vo Fringeovi čo boli tie diskusie ľudí, tak sa všetci báli či z toho nebude telenovela, lebo to alterego tej holky bolo preto tehotné lebo sa prenieslo do nášho sveta a riešilo s tým jedným chalanom proste, iba čisto krátko bola Olívia a alter Olívia a bol Peter a Peter nebol alter, lebo keď bol malý, zomrel a otec ho priniesol na tento svet aby tu žil, a vyrastal, riešil s Olíviou a zrazu sa tam stalo že sa vymenili, jedna bola uväznená tam v tom svete, druhá bola tu, on s ňou splodil to dieťa, to nevedel, dostala sa tam, tá sa dostala naspäť, zamotané, hej, ale proste tohto sa ľudia báli že bude tá telenovela a oni tí tvorcovia kde bol rozhovor že nie nie dôverujte nám, nie sme takí blbí, že by sme spravili že to prejde pomaly s mysteriózneho seriálu na telenovelu. A aj ja som sa toho bál ako, alebo som si vravel že hmmm, je to zaujímavé, je to zaujímavé, také prvky tam začali dávať telenovelovské, ale neskízli do toho.

V: Dobre, a ako sa ti páči pozícia, z ktorej vnímaš alebo vidíš viac ako jednotlivé postavy, respektíve uvedomuješ si ju? Že dajme tomu že ty vidíš kontext, vidíš prečo sa veci dejú a ako sa veci dejú a tie postavy často krát nie. Že dajme tomu visíš jak sa k Scullyovej zozadu blíži monštrum a Scullyová to nevie. Alebo dajme tomu ty vidíš že nikto niekoho strašne podvádza a ty si hovoríš že ty hlúpy, ty nevieš že ťa podvádza? A pritom on nevie, lebo on nevidí to, čo vidíš ty.

M: Aha, aha, to tam bolo, hej, že všetci diváci vedeli že to je alter- Olívia a nie naša Olívia. Hej, a čo?

V: Že ako vnímaš tú pozíciu že ty máš na rozdiel od postáv vševidiace oko.

M: Neviem, ako... neviem, nevnímam ju nejako, neviem prečo zase to k tomu Fringe-ovi asi preto že som to pozeral naposledy, ale na jednej strane sme videli veci ktoré tie postavy nevideli, ale zároveň tam bolo veľa hádaniek v tom seriály.

V: Máš pocit keď teda vieš viac ako jednotlivé postavy, u toho Fringe-a to asi nie je také keďže tam boli tie tajomstvá, ale dajme tomu v Smallville, keď si vedel viac ako jednotlivé postavy, mal si z toho nejaký pocit že si cool oproti nim, alebo že si na koni oproti nim lebo oni nevedia...

M: Nie, mal som z toho pocit že ma to štvlo že aaaghr, čo sa neporozprávajú! A vidíš, vo Fringe-ovi sa také nestalo, to je iný seriál, o tom je to. Tak Smallville a ešte ktorý by som mohol brať, Beverly Hills, alebo Akty X, hej?

V: Akty X nie, to je skôr ako Fringe.

M: Dobre tak Smallville alebo ešte ktorý ten vzťahový...

V: Beverly je ideálny, neviem či si Gilmore girls pozeral...

M: Gilmore girls som pozeral.

V: No, tak to mal byť pôvodný seriál môjho výskumu, ale rozšírilo sa to postupne.

M: No dobre a čo Gilmore girls? A Dawson svet som tiež pozeral ale to si už nespomeniem na to. Ale Gilmore girls tam sme vedeli niečo viac ako postavy?

V: Vždy si vedel, vždy si videl dajme tomu keď niekto sa otočí a ten druhý si už len ti pohľady...alebo si videl že keď sa Rory rozpráva s kamoškou, že to je iné ako keď sa rozpráva so svojím chlapom, že tej kamoške povie dajme tomu ja už neviem, s ním to nie je také dobré, že ten chlap nemal ako vedieť že to už nie je také dobré, i keď to nie je hlavná postava, i keď tebe ako divákovi to bolo jasné.

M: Aha, aha, no tak ja som to nevnímal ako nejako ako nejakú strašnú výhodu to že viem, čo sa deje a oni nevedia.

V: Nemal si teda pocit že máš nad nimi nejakú kontrolu lebo ty vieš.

M: Nie, nie, nie, nechal som sa unášať tými udalosťami.

V: Aha, a čo by sa ti viacej páčilo, takto sa nechať unášať a vedieť a nechať to na tvorcach ako to bude pokračovať, alebo môcť do toho zasiahnuť?

M: Nechcel by som do toho zasahovať, vôbec, nie, nie, nie.

V: Že keď ťa aj štválo že ty debil čo sa s ním neporozprávaš, tak nechcel by si môcť prísť za ním a povedať mu ty debil, čo sa s ním neporozprávaš.

M: Nie, nie, nie, v Smallville ma to sralo, vyslovene, pretože ono to bolo aj tak robené, že oni, viac vecí sa stalo že boli také zakryté, že oni sa neporozprávali, že tam nebolo jasné, že ozaj to tak je ako to je. Tam ma to sralo lebo oni si klamali, alebo klamali, bolo jasné že Lex preto je taký aký je, lebo mu neveria a on bol proste, vo viacerých častiach je to tak spravené, že on je v podstate ich priateľ alebo kamarát a oni ho všetci považovali za zlého a mu neverili. A pritom ja neviem, či ma to ten seriál tak spracoval či čo, ale ja som ho potom vnímal ako dobráka potom, lebo on bol dobrák, ale taký zatrpknutý a preto robil to čo robil. Proste skúmal nezávisle na sebe veci a Clark tiež a neviem kto tiež a tým pádom to bolo také blbo zamotané že som to prestal pozerať v 8. Sérii.

V: Už v ôsmej hej? *(smiech)* Dobre, a keď pozeráš seriál, tak máš pocit že tak pozeráš v nejakom zmysle postavám do súkromia?

M: Nie, vôbec.

V: A prečo nie?

M: Lebo to je seriál.

V: No dobre, ale dajme tomu tie Gilmorky tak si ich videl doma, videl si na čo myslia, videl si...

M: Hej hej tak to hej, určite, páčilo... určitým spôsobom hej, hej, napríklad ten, to Lukove bystro, vždycky tá reália, alebo ja neviem ako to nazvať, to prostredie, som sa vždycky rád pozrel na to že ako to tam vyzerá v tom Stars Hollow, že ja neviem majú tam námestíčko, alebo tá ich obývačka doma, alebo to auto, vieš, proste čisto v tom zmysle že bolo to také sladučké celé, vieš.

V: A nechcem ťa dotlačiť k tomu že sa im pozeráš do súkromia, skôr by som chcela vedieť že keď si to nemyslíš tak prečo to nepovažuješ za pozeranie do súkromia.

M: Neviem či to považujem za pozeranie do súkromia, som to bral ako že to je a nikdy som nad tým nerozmýšľal či pozerám do súkromia alebo nie, ale vždycky to tam bolo také že to dotváralo tú atmosféru toho mesta, aj to bistro vieš, také také, nebolo úplne americké, lebo to by tam boli tie také sedačky...

V: Oproti sebe.

M: No, oproti sebe a vedľa okna, ale to tam vytváralo tú atmosféru a vidíš jasné a keď som prišiel a neskoro som prišiel a sestra dačo dačo a že to je kde? No to je nad ním nad tým bystrom a ten Luke tam býva, a ja aha, aha, to je tam ...

V: Si si to tak spájal...

M: Vidíš, teraz si na to spomínam, alebo keď tam bola tá kuchyňa kde tá, jak sa volala tá veľká...

V: Lorelei? Alebo Suki.

M: Suki, ktorá vždycky varila alebo piekla a im to doniesla ako plno zeleniny, ako ono to, dobre tak som im pozeral do súkromia, áno, ale ono to tak bolo súčasťou toho filmu, že to tam bolo.

V: Jasné a napadlo ťa niekedy že by ťa zaujímalo takto dianie alebo nejaké súkromie skutočných ľudí?

M: Mmmm, ani nie, nikdy ma to nenapadlo.

V: Nikdy, nemal si nikdy príležitosť sledovať takto nejakú skutočné dianie u susedov alebo iných ľudí?

M: Jaj, tak nikdy ma to nenapadlo, ale keď sa mi, keď mi to padlo do oka, tak že som sa pozeral pozeral a zrazu nemal niekto zatiahnutý záves, tak som sa tam začal pozeráť. Alebo keby *smiech*)... no, tak hej vlastne. Nikdy som to nerozmýšľal že to idem robiť. Ale tak keby som proste mal možnosť nejak... to by som sa musel veľmi nudiť aby ma to napadlo.

V: Takže sa nedá pozeráť že ťa baví sledovať takéto veci aj v realite.

M: Ale tak zase, hej, to by sa dalo asi povedať, možno by ma to bavilo, ale musel by som sa veľmi nudiť aby ma to napadlo, a keby ma to nenapadlo lebo sa nenudím, tak by musela byť na to príležitosť, že idem idem a zrazu keď idem po chodbe tak sa pozriem do izby, ale nejakú dôležitosť tomu neprikladám, niekedy sa nepozriem. Keď som ešte nepoznal holku z našej chodby tak keď som išiel ku vám hore alebo k Tomášovi a som išiel z tej strany tak som sa pozrel, lebo som sa chcel pozrieť že á, čo tieto slečny tu, jak sa majú?

V: A keď si predstaviš že dajme tomu vo vedľajšej izbe by bývali ja neviem, buď partia z Thats 70s show, alebo Lorelei a Rory a ty by si mal akurát takú dobrú vyhlídkovú dierku o ktorej by oni nikdy

v živote nezistili. A vedel by si že sa tam dajme tomu o štvrtej stretnú a vyriešia všetko, že je to také zhustené do hodiny a zábavné ako seriál. Pozeral by si sa?

M: No nie, lebo to by boli herečky, ten seriál.

V: No akože boli by to dve ženské akože asi by to neboli presne oni, ale čo riešia také veci, sú také vtipné, pohotové...

M: Nie, nepozeral by som sa.

V: Prečo.

M: Tak ty kokos čo mám ja čo... neviem, nepozeral by som sa. Prečo by som sa nepozeral? Tak lebo to je úchylné.

V: No na to sa snažím prísť že v čom je ten rozdiel že pozerať sa na to ako seriál nie je úchylné a pozerať sa na to k susedom je úchylné.

M: No lebo čo ja viem ty kokso, nezaujímalo by ma to čo oni tam si robia, mne je to úplne 29, ja si chcem pozrieť seriál (*smiech*).

V: A prečo keby robili vlastne tie isté veci?

M: Lebo to je reálne a to je seriál, to si môžem pozrieť a to nie.

V: No ale mohol by si.

M: No mohol by som si aj to pozrieť, ale čo ja viem, fúha, tak neviem neviem čo je ten rozdiel, ale počkaj, počkaj, že čo je ten rozdiel? Nie, nie, fakt by som si pozrel radšej seriál, lebo ten je na to určený, že si idem pozrieť seriál, niečo sa tam udeje, bla bla bla, toto toto...

V: A ty by si vedel, že tam sa stále dačo udeje.

M: No hej, tam sa tiež stále dačo udeje, ale...

V: Neboli by tam také chvíle že oni...

M: Lebo na to nemám čas sledovať susedov proste mám svoje plno iných vecí.

V: Ale ono by to bolo stále dajme tomu tých 40 minút, vieš, že na 40 minút si zapneš Gilmore girls normálne a ty by si vedel, že fakt že sa vždy stretnú o štvrtej, povedia si najdôležitejšie veci, prípadne tam za nimi niekto ešte príde, potom jedna odíde do práce dajme tomu, takže tá druhá sa tam už len učí. Že fakt tie akčné a najdôležitejšie veci by sa diali...

M: Vieš čo je rozdiel? Preto ti hovorím vlastne že nie, že nechcel by som ich pozerať, lebo si to neviem predstaviť že by takú krásnu konverzáciu viedli ľudia v skutočnosti.

V: A keby si si to hypoteticky predstavil...

M: Áno, tak áno.

V: Áno, pozeral by si sa.

M: No, no, no.

V: Lebo prvá reakcia bola že nie, že načo, alebo prečo keď to je ich svet, že nemám čo pozerať ľuďom do súkromia, takže mňa zaujímalo či by si nepozeral preto že ťa to nezaujíma, že ťa to zaujíma menej keď je to skutočné, alebo že vieš že to by si nemal.

M: Keby to bolo presne také isté, neboli by to oni dve, proste presne také toto tak by som... no ale neboli by tam zostrihy, kamery...

V: No neboli by tam, ale bolo by to akčné.

M: Takže bolo by to divadlo.

V: No ale oni by to prežívali naozaj.

M: No hlavný rozdiel je v tom, že keď si idem pozrieť seriál, alebo divadlo, tak to je to, že ja som si skončil svoju prácu, mám voľno a idem si pozrieť seriál. A si ho pustím. Takže analógia k tomu by bola spravil som svoju prácu, všetko všetko, teraz mám prestávku a idem si odsunúť stenu ty kokos, tu je sklo a mám zaplatené... mám zaplatené herečky ktoré to tam hrajú.

V: Nie, práve že oni by to prežívali skutočne.

M: No tak nie, no tak nie, lebo to je skutočné proste.

V: A to by ťa nezaujíma kvôli tomu že to je skutočné, alebo by si mal nejaký morálny problém že nemám čo sa im pozerať na ich...

M: Tak asi preto že to je skutočné a zároveň ma to nezaujíma, proste to sú cudzí ľudia a fuck off, proste nemám s vami nič.

V: Ale Lorelei a Rory sú tiež cudzí ľudia.

M: Nie, nie sú ty vole, veď s nimi vyrastám ty vole, dlho.

V: No veď aj s tými by si vyrastal keby si ich pozeral každý deň, takže oni nie sú cudzie.

M: Proste, ty kokos, tak to je... nie nie presne ako ty hovoríš, nezapltil by som si ich že si spravím prestávku, odsuniem stenu a pozerám, ale ak by som si ich... pozeral by som to ak by som si ich zaplatil, že by som nemal telku alebo comp kde by som si mohol pozrieť seriál, alebo nebolo by nejaké divadlo za ktoré si zaplatím že prídem a že si idem pozrieť nejaký príbeh, ale keby to bolo naozaj tak nie.

V: A prečo?

M: No neviem. No preto, lebo mi to príde ako obrovská strata času, príde mi to ako niečo strašne nereálne, že nežijem svoj život, predsa ja som egoista a ja mám žiť svoj život a nie niekoho cudzí život. Preto by som to nechcel.

V: Áno, ale keď ty tých 40 minút aj tak žiješ nejaký cudzí život keď to pozeráš v telke.

M: Nie, nežijem, nežijem.

V: Nežiješ, ale keby si sa pozeral do súkromia skutočného tak žiješ.

M: Áno, áno, tak žijem cudzí život a je to strata času, radšej si pozriem seriál, alebo by som šiel von, alebo by som šiel ja neviem sa venovať dievčatám, alebo fakt niečo naživo prežiť reálne, ako by som mal pozerať niekomu do súkromia. Šak to je úplne strata času.

V: Áno, ale keby sa tam dialo to isté ako v tom seriály.

M: Áno aj napriek tomu.

V: Tak aký je rozdiel v tej strate času?

M: No to, že toto je seriál a to sa naozaj deje.

V: Ale ak by to bolo to isté, tie isté citové vzruchy by ti to prinášalo...

M: Tak by som tam zaklopal a išiel by som sa s nimi zoznámiť a už by som žil svoj život a už je to OK.

V: Tak dajme tomu že by tam mali len nejakú skrytú kameru, že by to nebolo vedľa teba v izbe, ale niekde nevedel by si proste kde.

M: Keby som nevedel že je to skrytá kamera.

V: Ty by si vedel, oni by o tom nevedeli.

M: Ja by som vedel že sú to reálni ľudia a že tam majú kameru.

V: Áno, poslal by ti kamoš link, že počuj tu také dve baby dakto špehuje a odvtedy dovtedy sa tam dejú akčné veci, oni o tej kamere nevedia, pozri si to. Ty už máš ten link, otázka je len či si ho stále od tej štvrtej do piatej zapneš.

M: Hej, asi hej, no, to by som si aj zapol.

V: Takže tým, že už je to na obrazovke, tak už je to prijateľnejšie ako pozerať na to cez dierku.

M: Hej, lebo na to pozeráš, no.

V: A kvôli čomu?

M: No lebo to by už bolo o niečo... no ale aj tak neklikal by som na to vkuse pretože zase hneď prvé čo by ma napadlo by bolo OK raz by som si to pozrel lebo by to bolo zaujímavé a aha, ale mal by som tú vedomosť, že pozerám niekoho iného. Niekoho iného reálny život a vypoľ by som to tak isto ako by som vypoľ nejaké tie reality show, šak to bola aká blbosť.

V: No lebo, preto aj neriešim reality show, lebo tam je veľký rozdiel, lebo v reality show tí ľudia vedia že tam je kamera a všetko svoje správanie podriaďujú tomu že tam je kamera, že oni sú vlastne exhibicionisti a ty vidíš len to čo ti chcú ukázať.

M: Neviem, to by si musela fakt, to sprav a narafič to a uvidím ako na to budem reagovať, ale myslím že tak isto ako na reality show, že proste by som si na to klikol, kamoš mi to poslal že pozri aha to sú zaujímavé veci, toto toto a ja by som to kukal kukal a potom by ma to prestalo baviť podľa mňa. Ale

keby tam boli vkuse dzivé veci, keby sa vyzliekali alebo neviem čo ty kokos no, tak dobre dobre ale nemal by som z toho...

V: A vieš čo, v seriály sa tiež nevyzliekajú, teda v niektorých áno, ale v Beverly Hills, alebo Dawson svete alebo Gilmore girls sa nevyzliekali, Smallville sa tiež nevyzliekali.

M: No veď hej, ale tak tam bol ten príbeh.

V: Oni by mali príbeh, oni by takisto riešili vkuse, s niekým by chodili, sem tam by im tam prišiel nejaký frajer, ale stále v tom čase jednom.

M: Tak ak by to fakt bolo jak seriál a mal by som vedomosť že je to kamera v dajakej izbe alebo niekde... ale aj tak by to nebolo ako seriál, lebo proste by tam neboli zostrihy z iných častí a tak šalej a tak ďalej, proste nemal by som pocit že to je seriál a mal by som pocit že to je fakt reality show. Kamera o ktorej tie holky nevedia a kukám sa, no čo, radšej idem baliť holky niekde reálne do baru a dať si pivo proste.

M: Vieš čo asi podľa mňa bude ten rozdiel, že keď si ideš pozrieť ten seriál tak si ho pozrieš a to je taký relax, vieš a tak, ale teraz by to bolo také, to by nebol relax to by bolo že hii, čo, čo robia, á, lebo by som vedel...

V: Že ten záujem s ktorým sa pozeráš by bol iný?

M: Hej, hej, ja by som pozeral len že ty kokso, áá, toto je, že mal by som tú vedomosť že to je reálne a keď sa pozeráš na seriál si tak oddýchneš, si tak ľahneš... ale keby som nemal vedomosť že je to reálne tak nie, tak by som to pozeral.

V: Že keby si si myslel, že je to hrané, tak to pozeráš?

M: No, nie, alebo keby som si myslel že to je... keby som nevedel o tom, že to je proste skrytá kamera v nejakej miestnosti. Takisto o seriály neviem že je to skrytá kamera v nejakej miestnosti, to je seriál, ktorý si idem pozrieť proste zakorenený v dak...

V: A o čo ide, o to, že ti to niekto, nejaký producent alebo tvorca tak pripravil aby si to tak kľudne vnímal, že vieš že o nič nejde, že je to pripravené, že môžeš si u toho urobiť relax, alebo neviem v čom je rozdiel.

M: Nó, v tom seriály neviem v čom je rozdiel, ale na tej veci je ten rozdiel že viem, že tam je skrytá kamera a že tie holky to reálne... sa to deje.

V: To by ti vadilo, to by si nechcel.

M: Hej a nepozeral by som sa na to.

V: Dobre, myslíš si teda že pozieranie seriálov by mohlo byť istým druhom voyeurizmu?

M: Tak asi nie, keď sme sa o tom tak rozprávali teraz, nie, nie, lebo voyeurizmus tak ak ho, ak ho určite, určitým spôsobom ho mám v sebe a vždycky som sa vydržal len chvíľu pozerať lebo ma to prestalo baviť alebo...

V: Že to, že pozeráš na seriál nepovažuješ za to, že sa pozeráš niekomu do súkromia.

M: E-e.

V: Dobre, dobre, veľmi zaujímavé, a ako vnímaš to, že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

M: Nevnímam to že ja vidím a oni ma nevidia, nevnímam to že oni ma nevidia a keby ma videli tak asi by som sa cítil nesvoj. Keď si predstavím že by som tu mal kameru a že tí herci čo to hrajú tam priamo v tej scéne ma tiež vidia na obrazovke...

V: Je to rozdiel, pretože nehovoríme o hercoch. Ty sa nepozeraš na hercov ale na postavy. Ani sa nepozeraš na scenár, ale na dej. A tým pádom o tebe by musela vedieť postava a nie herec. Že je to také posunuté trochu do imaginárnej roviny, takže, no neviem, dajme tomu že pozeráš pozeráš a zrazu Lorelei tam nájde skrytú kameru a pozerá priamo na teba že ty debil a zisťuje či to je a dajme tomu že to aj zistí.

M: To máš, to súvisí možno s takými tými filmami ako Thron, alebo Cesta do rozprávky, tam bol starý 17 palcový monitor do hĺbky žiadne LCD a bol to československý alebo slovenský seriál a ten počítač bol u mamy v práci a dve deti jej prišli do práce a nemali na počítači sa hrať tam a klikli si na rozprávku a ich to vtiahlo do toho deja a boli v púšti, neviem ako sa dostali potom von z toho počítača... tak s tým to trochu súvisí a možno ešte lepšie by bolo... takže v podstate, v podstate to chceš naznačiť že si mám predstaviť že zrazu by som bol tam.

V: Nie, skôr ako sa ti páči že ty vidíš a že oni vlastne ako postavy o tom nevidia že ich ty vidíš.

M: Tak ako neriešim to, ale zase keby som mal vedomosť tú, že ma vidia, neviem si to predstaviť, lebo hneď si predstaví človek že ma vidia herci, ale keď ma vidia postavy jak si to mám predstaviť. To by skôr bolo inak že si v divadle, nie? Si v divadle a ťa vidia.

V: No lenže väčšinou ťa nevidia v divadle, lebo je to tak nasvietené.

M: A kedy ťa vidia, keď si na nejakej show, na nejakej late night show keď potrebujú dobrovoľníka tak ťa vidia. A vtedy je to iné. Nebol som na takej ale myslím že je to dosť iné. No hej, no asi to je rozdiel že v seriály keď ma nevidia tak sa vidím súkromnejšie, no, ale keby som bol na nejakej takej show kde ťa vidia a pracujú s publikom, ja neviem nejaká čarodejnica show alebo nejaké triky tak sa inak správaš a nie si tak unavený asi.

V: Čo by si povedal keby bola situácia obrátená, keby bol tvoj život natáčaný a vysielaný ako seriál, páčilo by sa ti to?

M: Keď som bol malý chlapec tak som si myslel, že keď som dopozeral nejaký americký film, že... to som bol fakt malý chlapec že ešte americké filmy ledva boli v telke, boli STV1 STV2, si pamätám že som bol veľmi akože malý, že fakt, ja som si fakt myslel že my pozeráme ich, možno to boli moje prvé stretnutia s telkou, ja neviem, že my pozeráme nejakých reálnych ľudí, ktorí sú v Amerike a som si myslel že oni pozerajú nás. A keď som si myslel že oni pozerajú nás tak som si rýchlo, som si to potreboval nejako zrealniť a tak jasne že nepozerajú na nás jak neviem čo, ale v podstate že natáčajú také filmy o nás že ako európske a že oni to potom pozerajú. Že jasné že som vedel že ja nie som nejaký herec, že u nás doma nenatáčajú, takže mňa nie, ale akoby mňa nie.

V: Že skutočných ľudí, hej, že natáčajú niekomu v rodine, hej?

M: No, no, no, no, no no no, hej, hej, hej.

V: A čo by si povedal keby teraz to tak malo byť, keby tvoj život niekto natáčal ako seriál, jasné že by ho zostrihal, že nebolo by vidieť ako chodíš na záchod, alebo ako tu spíš osem hodín, nebola by to reality show...

M: Dvanásť, dvanásť.

V: ...bol by to seriál, že v podstate vystrihané zaujímavé scény, akurát jak si na Hviezde, jak ideš potom za kámošmi, jak sa rozprávate, jak sa zabávate...

M: Ale bolo by to dobre spravené, hej?

V: Ako bola by to práca len s tým materiálom čo by bol z tvojho života, ale bolo by to áno, spravené profesionálne.

M: No, tak rád by som sa na to pozrel.

V: Hej, že nemal by si žiadnu haluz z toho že teraz ľudia budú na teba pozeráť a ty nebudeš vedieť kto, kedy a kde.

M: To asi nie. Keby to bolo dobre spravené. A musel by som byť cool. (*smiech*)

V: (*smiech*) Ved' jasné, jasné. No a máš ešte niečo čo ťa napadá k tejto téme?

M: Neviem, už asi nie, ale zaujímavé, no. Ešte si spomínam že som pozeral Knight rider, no.

V: Ale to je akčný moc, ale Smallville, Gilmore girls, Beverly, Dawsonov svet, to je to.

M: No keď som pozeral Gilmore girls tak tam som mal oveľa väčší pocit že pozerám im do súkromia ako v Smallville, alebo Smallville tam tie reálie, stajňa čo tam mal a tak, ale proste v tých Gilmorekách oveľa viac bolo na obrazovke, prostredie, dom byť, zvonku, zvnútra, mestečko...

V: Pravda a možno aj skôr do súkromia tak že často vidíš čo si myslia, že oni to buď nejak spolu hovoria, alebo že majú vnútorný monológ, alebo to hovoria kamošovi, čo by si inak nemal šancu vidieť, takže dajme tomu že ty počuješ rozhovor niekoho s jeho najlepším kamarátom, to je podľa mňa väčší náhľad do súkromia ako keď ho vidíš v obývačke pozeráť telku.

M: No, no, no, no, no. Hej že vidím proste nejakých dvoch kamarátov súkromný rozhovor o nej.

V: No skôr v takom zmysle súkromie skôr, že nemusí to byť v akých papučkách chodí ráno na záchod keď sa zobudí.

M: Inak to tam bolo dosť.... Tak už asi nič.

V: Dobre, tak ďakujem veľmi pekne za rozhovor.

MIŠO

3.6.2011
Vek: 26
Systémový špecialista

V: Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

M: Akože obecne, keby som mal generalizovať akože v českej populácii, hej?

V: Áno

M: To sa nedá generalizovať, záleží na vekovej kategórii, na skupine ľudí... ale tak hej, áno, dobre, povedzme.

V: A prečo myslíš že ľudia pozerajú seriály?

M: Zasa zapeklité otázky, na to nie je jednoznačná odpoveď, skupina tak, skupina tak, ale... no tak niektorí s tým zabíjajú svoj čas, ktorí nevedia čo majú spraviť, kopa ľudí podľa mňa nejak sa len po haluzi namotá na niečo, čo im príde nejak povedzme blízke, kopa ľudí pre zábavu, neviem, no akože keby som mal odpovedať prečo ja, tak tiež na ňu neviem jednoznačnú odpoveď, takže ani na túto otázku neviem takú konkrétnu odpoveď...

V: To ešte príde táto otázka.

M: Ale obecne prečo ... som sa zasekol na prvej otázke...

V: No dobre, tak budem pokračovať a potom sa môžeme vrátiť prípadne. No dobre, tak aké seriály, alebo aký seriál pozerávaš?

M: Tak mám asi tak dva základné typy a jeden sú také americké, alebo možno aj britské sitcomy dvadsať minutovky ku jedlu, štýlu Black books, alebo How I met your mother, také že ízy pízy, neriešiš a ujebávaš sa a usmievaš a vyložene vypneš zo stereotypu všedného dňa povedzme, a druhý typ sú, čo teda nechcem odhaľovať nejaké svoje vnútorné ja, ale druhý typ sú také že sci fi ala Stargate, alebo dnes veľmi obľúbený motív upírskkej tematiky, na ktorý som sa tiež stihol namotať, takže tak.

V: Aby si sa necítil blbo, tak v poslednom čase pozerám dva také stupidne seriály, ale po tomto výskume už asi nebudem (*smiech*) A podľa čoho si vyberáš seriály?

M: Sú dve veci, prvá keď mi niekto odporučí a v poslednej dobe, lebo už som ich videl dosť veľa posledné roky si myslím, tak v poslednej dobe už idem fakt čisto podľa rebríčkov IMDB, alebo ČSFD, a podľa hodnotenia akože iných užívateľov.

V: Takže ideš skôr po kvalite ako podľa toho či sú ti blízke?

M: Hovorím, čisto v poslednej dobe, lebo hovorím, už som ich videl tak veľa, že zrazu proste nenatrafil som v poslednej dobe na nijaký seriál ktorý by ma zaujal tematikou alebo dačím a hlavne strašne pozerám seriály popri jedle a také dačo že pustiť si niečo a keby som nevedel čo, tak idem na net, pozriem proste IMDB, alebo ČSFD, vyberiem si top podľa hodnotenia, lebo je to o tom, že seriály ktoré som pozerával, tak sa ozaj vyskytovali proste v tých povedzme top 50 celosvetovo

hodnotených, takže teraz z toho dôvodu idem tak že OK, videl som tento tento hento, čo chcem to si stiahnem, kuknem tam, nájdem dajaký, OK, skúsím. Samozrejme niekedy kuknem dva diely a zistím že no way, niekedy sa namotám a ideme ďalej, no.

V: Dobre, tak čo ti prináša pozeranie seriálu?

M: No vyložene asi fakt že relax a sprostý únik vyložene z tej reality, že si dám štuple do uší proste, ľahnem si do postele a neriešim veci, ktoré sa valia na mňa okolo a asi to je fakt drvivá väčšina, tak že vyložene chill... nie chillout, proste tak že vypnem vyložene že pustím toto, vypnem, prenesiem sa inde a neriešim to čo sa dialo celý deň, že...

V: Vedel by si povedať v čom je rozdiel, alebo o čo je to vypnutie lepšie horšie ako keď si dajme tomu povieš napríklad idem vypnúť, idem spať, alebo idem vypnúť idem si zabehať?

M: Behanie neznášam, spať nie som schopný zaspáť proste pred polnocou, to spanie určite nie, samozrejme sú tu také veci že mohol by som si ísť zabehať alebo zašportovať, alebo si ja neviem prečítať knihu, ale taká tá naučená zdochlosť, že už len človek príde, klikne, nerieši, nevyvíja fyzickú aktivitu, ale hnije popri telke, no, je to smutné ale je to asi tak, no...

V: V každom prípade hniť by sa dalo miliónom iných spôsobov, pozeráť do steny, z okna, to je jedno.

M: To už je veľa akože vieš čo, čo, ako dlho vydržíš čumieť do stropu, 15 minút? Seriál čumiš koľko, 6 sérií za 1 deň?

V: Takže je niečím teda zaujímavý predpokladám viacej ako stena.

M: Jasne, jasne, ako stále je to movie, alebo seriál proste ten ťa vtiahne, pohltí ťa, nehovorím že ti niečo dáva, ale minimálne serály, ktoré sú dobré, tak sú proste o tom, že kukneš štyri minúty, alebo to je jedno, štyri diely a to ťa pohltí, obmotá a zrazu si v bubline a nevieš z nej von.

V: Dobre a prináša ti pozeranie seriálov nejaké potešenie?

M: Potešenie, no, asi by som to nenazval potešením, neviem si predstaviť že by mi to prinášalo nejaké konkrétne potešenie. Akože áno keď pozerám nejaký sitcom nech to sú proste Friends, alebo Simpsonovci, alebo Black books, to potešenie je de facto v tom, že áno usmejem sa a odreagujem sa proste a zabavím sa a neriešim, ale myslím že to asi nie je to potešenie na ktoré sa pýtaš.

V: Tak možno vhodnejšie slovo, uspokojenie.

M: Hej tak to hej, to je vhodné slovo, uspokojenie mi to prináša, to áno a to je presne to, že mám tam tú ...

V: A v akom zmysle keby si to vedel popísať.

M: No presne to, už som to hovoril asi štrnásť krát, že potešenie v tom zmysle že prepnem, vypnem, odreagujem, usmejem sa, alebo dačo a je mi lepšie. A ja som hlavne taký a súvisí to aj s tou mojou prácou že keď tam proste hnijem dvanásť hodín a prídem domov a som tak zdochlý a nevládnem rukami, nohami, mozgom ničím a fakt sa mi to stáva celkom často akože áno, mrzí ma to, že proste ty hlúpy si zdochlý, rob dačo so sebou, ale jak si aj sama videla nedávno, proste ja fakt potrebujem keď sa vrátim proste polhodinku hodinku kým sa aklimatizujem naspäť do bežného života a toto je pre

mňa úplne, že si pustím seroš, vieš, tridsať minút, paráda, ja sa odreágujem a môžem ísť fungovať ďalej a môžeme ísť von a môžeme ísť do krčmy, môžeme ísť do divadla a môžeme čokoľvek.

V: Takže také skôr odreagovanie sa od sveta, ukludnenie a tak.

M: Hej hej šak som hovoril že proste chillout že prídem, vydýchnem, usmejem sa, strepem zo seba tú každodennosť, proste ten stereotyp všedného dňa a proste je mi lepšie.

V: Dalo by sa povedať, že ti seriál nahrádza v istom zmysle skutočnosť, ako že si dajme tomu pozrieš seriál a čiastočne máš naplnenú tú potrebu robiť veci ktoré sa tam dejú.

M: Aha, tak to nie.

V: Dalo by sa niečo také povedať, alebo vôbec, skôr len to odreagovanie?

M: No, toto v tom vôbec nevidím teraz, vôbec.

V: Považuješ to, že pozeráš seriály za nahliadanie do súkromia iných?

M: Nie, vôbec nie, preto seriály nie sú koncipované a podľa mňa je blbosť ich takto vnímať.

V: No oni tak sú väčšinou koncipované. Ako ťažko keď pozeráš sci-fi serály, ale moja primárna skupina seriálov sú práve tie Gilmore girls, Providence a toto...

M: No dobre, jasne, šak to som stále pozeral proste jasné, Gilmore girls tiež môže byť.

V: A skrátka ide o to, že vlastne je to tak že ty sa pozeráš...

M: Na životy iných ľudí, no dobre, no...

V: Čo robia doma, sleduješ ich po ulici, že vlastne je to súkromie, ale vykonštruované, že samozrejme že si uvedomuješ že tak skutočne nežijú títo ľudia a či teda...

M: Ale tak dobrý seriál ťa presvedčí o tom, že tí ľudia to tak žijú.

V: Áno a práve kvôli tomu sa pýtam že či ti to príde že sa teda pozeráš do súkromia alebo nie.

M: Nie, toto ma, akože nikdy ma to primárne nenapadlo pri pozeraní hocijakého seriálu a nech to boli Priatelia, nech to boli Gilmore girls, nech to bolo proste ... neviem, nenapadá ma teraz taký, no kopa seriálov je takých, aj tie Vampires diaries proste sú o tom istom, alebo proste high-school seriály proste jasné, Boston, Dawsonov svet či jak sa to volalo, všetko to bolo o tom že tak áno, je to o tom ako žijú iní ľudia, ako sa... ale neviem prečo, nikdy ma proste primárne pri hocijakom z týchto seriálov nenapadlo to, že som nejaký voyeur, ktorý de facto sa nejakým, nechcem povedať že chorým, spôsobom ukája nad tým že a vieš čo, ja také nemám a vlastne už sa mi páči že kukám na to, jak to riešia iní ľudia a to mi dáva pocit nejakej satisfakcie alebo nejakej, nejakej uspokojenosti toho že keď nemôžem to mať tak aspoň to vidím a namotám sa na to preto, že iní ľudia to tak majú alebo majú taký život proste Beverly Hills, Merlose place, čokoľvek, nie, to neviem prečo nikdy ma to nenapadlo popri tejto sorte seriálov.

V: Napadlo ťa niekedy sledovať čo sa deje u skutočných ľudí, u susedov alebo tak?

M: Jáj, zasa ten voyeurizmus? Akože keď pominiem to, že dakedy keď idem cez ulicu a míňam nejaké domy a nejaké znížené prízemie, alebo okná kde vidno, tak jasne že ma chytí flip že sa kuknem že čo a čo tam robia, ale skôr také že aký majú bytík, aké majú zariadenie a kto tam býva, ale že by som sa nejak namotával a systematicky by ma zaujímalo, čo robia susedia vedľa v byte tak e-e, ne ne ne.

V: K tomu ťa ani nechcem tlačiť, len skôr ma zaujíma kebyže vedľa v byte bývala taká partia ako z How I met your mother a vedel by si že práve v štvrtok...

M: Do p..., jasne že by ma to zaujímalo.

V: ... v štvrtok o ôsmej skrátka sa tam všetci stretnú a práve vtedy to riešia tú hodinu všetky tie zaujímavé veci a potom si idú každý po svojom, tak že či by ťa to zaujímalo.

M: A že by to boli čisto len susedia, alebo ľudia ktorých poznám?

V: Nie nie nie, nepoznáš ich práve.

M: Nepoznám ich ale viem že sa pravidelne proste stretávajú a riešia také flipy á la ...

V: Ani oni teba nepoznajú a hlavne máš k dispozícii nejakú special kľúčovú dierku o ktorej sa oni nikdy nedozvedia že sa ňou dá pozeráť, takže oni o tebe nikdy nebudú vedieť.

M: Ahá, tak keď je to takto tak to by ma asi neinteresovalo, ale priznám sa že na to akože jak sa sám seba ponímam ako veľmi spoločenského tvora, tak asi skôr by som to bral tak že by mi bolo ľúto že tam nemôžem byť tiež a že by ma to ako že by som sa rád proste pridružil a poriešil so susedami, alebo s ľuďmi vedľa alebo s rovesníkmi a akože to by som sa celkom rád ako aj pripojil, ale len tak čisto z takej tej zvedavosti možno, neviem, no, strašne to záleží na situácii, skôr by to bolo také že keby som vedel že tam sú a že toto riešia a že ich tam je desať a že sa majú dobre, tak by som to bral tak, že jáj, že do frasa, že prečo ja tiež nemám takú partiu s ktorou by som mohol také veci riešiť, lebo mi to príde fajn, vieš, akože celá koncepcia aj Priateľov, aj How I met your mother, Gilmore girls nie, lebo to je dačo trochu iné, tak to mi príde super vieš, akože máš v dvadsať päťke, tridsiatke veľmi úzky kruh kamarátov, ktorí riešia všetky veci, starosti dokopy tak to mi príde super, čiže skôr by som to bral tak že jáj, že jak im fajne, že ja chcem tiež také. Že z tohto pohľadu by ma to zaujímalo a interesovalo, ale že by som akože nemal nejakú web kameru, že by som pozeral na internet, že by som tam mohol byť len to vidieť tak nezúčastnene, tak to ne. Čisto tu priamu, akože fakt nie z toho pohľadu toho voyeurizmu, ale skôr z tej potreby participovať a byť toho súčasťou. Ale byť toho ako kvázi súčasťou, v takom tom zmysle že pozerám seriály lebo to kukám, tak keby to bolo naživo tak by ma to fakt nezaujímalo z toho hľadiska že len nejak pasívne, ja by som sa chcel aktívne sa toho zúčastniť.

V: Tým pádom keby sa tam dialo to isté čo v tom seriály, tak že by to bolo reálne, tak by ťa to nezaujímalo? Alebo by ťa to zaujímalo ale nepozeral by si sa, pretože je tam tá morálna bariéra, alebo by si sa pozeral a zaujímalo by ťa to, alebo nejaká iná možnosť keď ťa napadne.

M: Takže ide o to že keby som vedel že to tam riešia a keby som mal nejakú možnosť to nejak pasívne kukáť.

V: Áno, nemal by si možnosť aktívne zasahovať, len pasívne to sledovať, alebo nesledovať to.

M: No, never say never, ale neviem si ani predstaviť akože reálne riešenie tohto... ale hej je to také že Big Brother proste dačo také, že...

V: Skús možno len povedať či byt ťa to zaujímalo či nezaujímalo, nemusíš sa zatiaľ dostávať k tomu či by si sa pozeral...

M: Ale hej, asi áno, asi keď čisto sa nad tým zamyslím tak asi áno. Asi by vo mne bol taký nejaký škriatok že šak nehovor že nie, jasne že, šak čo si ty... Ale hej, asi hej. Asi by ma to zaujímalo. Akože neviem ako dlho by mi to vydržalo, ale dobre, povedzme že neviem si to úplne konkrétne predstaviť, ale dobre, možno hej.

V: Dobre a teraz skús ten ďalší krok, že by malo dôjsť k tomu že sa na to budeš aj pozerávať, tak budeš alebo nebudeš?

M: To závisí aké by boli tie prvé skúsenosti a ten prvý akože vieš že...

V: No bolo by to také zábavné ako seriály, riešili by kľudne si predstav že aj to isté a ty by si mal istotu že ťa nikto nikdy nemôže načapať, že sa o tom skrátka nemôžu dozvedieť. Akurát rozdiel je v tom že by to bolo naozaj.

M: Neviem práve či to čaro tých seriálov nie je aj v tom že ten človek stále má, alebo môže mať ten zdravý odstup že nie je to real a predstaviť si že by to fakt bolo real a mal by som možnosť to takto... neviem no, vzhľadom na to, že proste záznam futbalového prenosu mi príde vždy lepší než vidieť futbal naživo, tak by som trochu... ale vieš to je zase trochu taká ta komfortnosť toho užívateľa, že...

V: No futbalový zápas máš vždy z najlepšieho pohľadu keď ho pozeráš v telke, keď ho pozeráš z toho jedného miesta tak...

M: No práve, veď o to ide, no, neviem, fest ste ma zaskočila slečna výskumníčka...

V: Nemusíš odpovedať áno nie, stačí kľudne čokoľvek ťa k tomu napadne.

M: Nie, vieš čo, napadá ma jediné, že viem si to predstaviť pokiaľ by to ozaj bolo tak že by tam mali proste 13 webových kamier, ktoré budú online a môžem si pustiť namiesto toho aby som si pustil...

V: Lenže tam je veľký rozdiel s tými webovými kamerami, že keby ich tam mali, tak už by o tom asi vedeli a tým pádom už by sa správali inak.

M: Šak skryté. Povedzme že to nevedia.

V: Že by tam mali skryté a nevedeli to, tak tak hej, nemusel by si sa schovávať za nejakou škárkou, stačilo by keby si si to pustil.

M: Hej no, ale keby to bolo že cez plot alebo cez škárku alebo...

V: Nie, tak v pohode, skrytá kamera je tiež v pohode.

M: Takže toto si viem predstaviť, že by som to tu kukal, ale zároveň, a toto je možno dôležité, vzhľadom k tomu na čo sa pýtaš, že podľa mňa, by to prestalo po štyridsiatich, tridsiatich, dvadsiatich minútach zaujímavé, že to prvé vyskúšanie by mohlo byť fajn, ale proste seriály sú koncipované tak, aby boli divácky atraktívne, preto sú často krát proste nezmyselné a v reálnych situáciách sa to proste

nestáva a preto ich ľudia pozerajú a keby akože fakt boli nejaké skryté kamery niekde, alebo fakt niečo, že by vedeli tí ľudia že ich niekto pozerá, tak by to boli len pózy, tak to nebude zaujímavé a ľudia to pozerat' nebudú. Takže podľa mňa, aj tak by to dopadlo. Akože samozrejme, nebol som v tej situácii, neviem to posúdiť, ale je to presne o tom že toto je proste čisto marketingový ťah proste, love a zarábať na tom ryžu, a keby sa mali seriály točiť tak že OK, tuna proste a la Mojsejovci, alebo a la proste ja neviem, Jacksonovci alebo kto, ja neviem, alebo Big Brother, alebo Vyvolení... no tí to vedeli, to je blbosť, to je ťažké.

V: To je veľký rozdiel práve...

M: No je to, hej, je to rozdiel, vnímam to tiež, to je niečo iné, neviem, proste pointa je, na konto tej otázky, že, neviem to zhodnotiť, ale myslím si úprimne že by ma to vôbec nebavilo, lebo vnímam to, že proste seriály hocijaké sú koncipované tak aby boli proste divácky atraktívne, aby zaujali, a aby ťa to donútilo si pustiť ďalší diel. A čo proste toto by ma asi nebavilo, lebo toto je také že proste v reálnom živote to takto nefunguje a to si uvedomujem, takže preto by ma to asi nebavilo po prvých x minútach.

V: Tak vieme ako to funguje v reálnom živote a že takto to nefunguje, ale kebyže náhodou hypoteticky dokázali byť totožní, alebo rovnako zaujímaví ako to How I met your mother, že by sa dajme tomu po dvadsiatich minútach stále museli rozísť a mali tam nedoriešené veci a schádzali sa zase budúci týždeň, tak aký by bol ten rozdiel?

M: Taký, že, no v tom, že, viem že to ťa asi nezaujíma, ale proste v tom že ja by som vyložene nepozeral, ja by som išiel zaklopať či sa môžem pridať, vieš.

V: No tak keby si našiel taký nejaký stream z web kamery, ktorá by bola niekde ďaleko ani nevieš kde, len by si vedel že tí ľudia o tom nevedia.

M: Dobre, dobre, tak jasné, tak by som to asi kukal, prečo nie, jasné.

V: A videl by si v tom nejaký rozdiel?

M: Jasné, v tom že to je real a možno to nabúráva tie mýty o tom, že už to nie je seriál, ale je to real a stále je to takisto dobré. Dobre, hej, pozeral by som to asi.

V: A mal by si nejakú tendenciu viacej sa s tým stotožňovať keby si vedel že je to real, alebo to neovplyvňuje vôbec, alebo nejako viacej sa do toho vžívať, alebo viacej to riešiť dajme tomu v priebehu dňa že ako to dopadne.

M: Asi nie, asi nie, lebo ja si myslím že z človeka sa stane popri hocijakom seriály čistý konzument, vieš, že už...

V: No ved' práve že to by nebol seriál.

M: Ja viem, no ale podľa mňa by proste... naša generácia proste... vyrastáme na seriáloch dlhé dlhé roky a podľa mňa človek je to ... časom aj tak by si povedal že jasné, to je seriál, každý deň idem, každý deň pustím tie web kamery, alebo kukám to a stane sa z toho vyložene nejaký... akože je to zaujímavý námet, lebo je to dobrý formát a asi by som to kukal.

V: Ja som skôr chcela tam ten rozdiel, nechcem ťa vôbec tlačiť do toho že si voyeur. Takže si nemyslíš že divanie sa na seriály je istým druhom voyeurizmu?

M: Ja vieš čo, akože tým že som sa práve priznal, že by som to kukal aj napriek tomu, že by to vlastne bol voyeurizmus a oni to nevedeli, tak keď teraz poviem že nie, tak si protirečím, ale z môjho pohľadu si nemyslím že ...

V: Lebo vieš, tento faktor toho, že to nie je naozaj je veľmi rozhodujúci, otázka je nakoľko ty sa v tej chvíli stotožňuješ s tým, že to je naozaj, alebo nestotožňuješ. Že napríklad je aj veľký problém už diskutovať len o tom či to na čo sa pozeráš je súkromie, lebo to nie je vlastne súkromie.

M: No to som na začiatku naznačil, no, že podľa mňa to nie je náhľad do súkromia iných ľudí a tým pádom to vlastne de facto ja osobne nevnímam ako formu voyeurizmu.

V: Uvedomuješ si počas seriálu že postavy, dej a všetko v ňom zobrazené nie je skutočné, to už si hovoril.

M: No, pozor pozor, ja si to uvedomujem keď ten diel skončil alebo keď si ho idem pustiť, keď to pozerám, tak si to neuvedomujem.

V: Necháš sa vtiahnuť, hej?

M: Hej, hej hej.

V: A stáva sa ti teda že sa vciťuješ do postáv, alebo s nimi spoluprežívaš?

M: Hej, priznám sa že áno. Áno, určite áno.

V: Napadá ťa k tomu niečo, nejaký príklad, alebo niečo na podporenie, alebo sa mám ďalej pýtať?

M: Na podporenie len de facto obecne, že proste keď sú kladné záporné postavy v hocijakom seriály, keď niekto niekomu robí prieky tak ma to proste vytáča, natiahol by som mu a spravil by som s tým niečo a ľutujem tých čo tam sú utláčaní a nedarí sa im... Áno, vnímam to, vtiahne ma to a de facto tým pádom to s nimi aj prežívam, no.

V: Dobre, tak ďalšie dve otázky, to si už vlastne zodpovedal, či s nimi spolupociťuješ hnev s nejakou postavou, alebo že sa pristihneš že keď ju niečo poteší tak že ti to zlepší náladu a tak.

M: Hej, hej, určite hej, to sa priznám že, teraz som si uvedomil, že dobrý seriál toto vie spraviť, a môže byť cartoon, môže proste byť high school, môže byť komediálny, môže byť proste sci-fi, ale keď je dobre spravený tak si to dávaš a proste tie emócie sa dajú prežiť popri tom, počas toho seriálu určite.

V: A vedel by si porovnať takéto emócie so skutočnými emóciami? V čom je rozdiel, v čom sú podobné, alebo niečo na ten spôsob?

M: Nejaká malililinkatá podobnosť tam je, ale aj keď je tam láska, aj keď je tam hnev, aj keď je tam zrada, čokoľvek, nie je to rovnaké, nie, to to je... Ale záleží na tom, teda diferenciacia medzi tým, že keď to pozeráš, tak tá emócia tam je, ale je proste taká, taká iná, asi to neviem opísať, ale vnímam tam rozdiel v tej samotnej emócii, počas toho pozerania je tam istý rozdiel proste nikdy... Ja tam vidím

proste tú tretiu osobu stále, že proste aj keď sa na niečom smejem, alebo keď ma niečo štvie, tak stále je to, stále ja tam vnímam seba ako vloženého do toho deja do tej emócie, že...

V: To si ale vložený aj keď ti niečo také rozpráva dajme tomu kamarát, že možno že sa mu niečo také stalo, alebo vidíš že sa to deje v skutočnom svete, ale nie priamo tebe, tak tak isto sa vieš vcítiť do toho, že z niečoho má radosť, aj do toho že mu niekto ublížil, alebo že mu niekto robí zle a podľa mňa aj tam je veľký rozdiel medzi tým keď ti to hovorí kamoš a v seriály keď sa to deje.

M: To je tiež, no to je pravda.

V: A vedel by si, keď nevedel nemusíš, ale keď ťa napadá že v čom by mohol byť ten rozdiel tak...

M: Ale nie, rád by som, lebo tak akože on tam určite je, ale... *(pauza)*...zasa vieš že možno keď ti, keď ti... to záleží podľa mňa no keď to je fest že kámoš, tak to s ním prežiješ viac a keď to je že sedíš v krčme a sa rozprávate s niekým koho kvázi poznáš, tak som ochotný priznať to, že aj keď sa s ním zasmejem, alebo nad tým teda porozmýšľam, že dačo ho trápi, dačo sa deje, hocijaká emócia, hocijaká, pozitívna, negatívna, tak s tým mne veľmi dobrým kamarátom, priateľom tá emócia bude dokonca možno aj slabšia než popri tom seriály.

V: No pretože on ti to stále rozpráva, ty to nikdy nevidíš, nevidíš jeho očami, nevidíš ho v tej chvíli keď akože zistí že mu dakto niečo zlé spravil, alebo keď zistí že vyhral milión...

M: Zase dokonalosť vystavania tých seriálov.

V: Jasné, ale že keď to...

M: Že ti to dajú, že ti to naservirujú obrazom, zvukom, podmazom muziky, čímkoľvek, no

V: Práve, ty to máš so všetkým aj s tými jeho slzami, či už šťastia alebo smútku, že to je jasné, že je to pre teba ešte dokonca autentickjšie, keď je to v seriály, ako keď ti to hovorí niekto koho vidíš štvrtý krát v živote, ale kebyže ti to hovorí dajme tomu dobrý kamarát, alebo niekto fakt blízky a kebyže sa to deje v seriály, tak aký je medzi tým rozdiel?

M: Je, no, ale zasa práve v tom je tá diferencia, že s tým kvázi kamarátom alebo niekým známym to môže byť také, že povedzme áno, že všetci nejaké spoločenské konvencie, normy, alebo dačo také, že s týmto kvázi kámošom tú emóciu prežiješ menej, ale keďže je to fakt že kamarát na ktorom mi záleží, ktorého mám rád, alebo ho rád vidím a si s ním pokecám, tak tam je to oveľa lepšie než v tom seriály, a to z toho dôvodu, že často krát mi v tom seriály chýba to, že tam nie je tá možnosť tej spätnej väzby, vieš, že proste jasné, oni sa radujú, ja chcem s nimi, oni niečo riešia, ja chcem s nimi a popri tom seriály nemôžeš. Ale keď máš dajme tomu dobrých kamarátov tak to môžeš s nimi diskutovať, rozvádzať ďalej, môžeš sa zapojiť, zasa tá interakcia, ten aktívny prístup a to je to čo mi napríklad chýba, že skrátka sakra, debil, ja by som mu pribil, sakra, debilovi, a nemôžeš.

V: Nemôžeš a ani mu to nemôžeš povedať.

M: Hej.

V: No teraz sa normálne neviem rozhodnúť kam ďalej, lebo mám otázky z dvoch smerov, ktoré s tým súvisia, ale skúsím sa opýtať na takú nejakú možno dočasnú toho pocitu, že vieš že keď ten tvoj dobrý kamoš odíde od teba, tak skrátka on ten problém stále má, že stále nad tým rozmyšľaš, ale tá

postava vieš že keď ty sa rozhodneš vypnúť ten seriál, tak pre teba to skončilo. A zapneš si ho práve vtedy keď ty máš proste chuť prežiť nejakú emóciu s ním. Že to je taká... jednak je vykonštruovaná, vlastne ty si si vymyslel že chceš teraz nejaké emócie navyiac, nie je to tak ako keď to príde kamošovi, že to proste prišlo, nie vtedy keď ty si si vybral že chceš aby kamoš mal problém, a jednak že ty tým, že tú telku vypneš, alebo počítač alebo na čomkoľvek to pozeráš, tak tým pádom to tvoje puto s tým problémom vlastne môže ako kedykoľvek skončiť.

M: De facto končí, no.

V: Že vlastne ako keby všetky emócie ku ktorým... emócie, deje, všetko k čomu sa dostaneš v seriály, tak je pre teba bez zodpovednosti. Že si môžeš s ľuďmi alebo s postavami skúsiť čo zažívajú, ale nemusíš v tom pokračovať, v momente keď o to prestaneš mať záujem, keď ťa to prestane baviť, tak to prestáva byť pre teba a pre tvoj život aktuálne.

M: Máš absolútnu pravdu, tu asi bude tá zásadná diferencia, tých seriálov a možno práve, možno de facto si si aj ty sama odpovedala a ja s tým fakt že súhlasím a toto asi bude aj ten zásadný dôvod že prečo ľudia pozerajú seriály, to bude presne ono, že máš tú voľbu, tú možnosť, nie tú voľbu, tú možnosť hocikedy sa od toho odpútať a si povedať že vlastne šak mne to môže byť jedno, mňa to neovplyvňuje, áno, že jasné, je mi ľúto že si Esmeralda nezobrala proste Jorjeho, alebo že neviem čo, alebo že je mi ľúto že dakto zomrel, alebo je mi ľúto že niekoho mama je alkoholička, alebo je mi jedno že napríklad Joey teraz ide po Rachel aj napriek tomu že ho miluje proste niekto iný, ale máš tú možnosť že jasné, šak čo mi po tom. A v tom reálnom živote je to úplne inak,

V: No a ty vlastne ešte okrem tejto voľby, že môžeš si povedať nie, tak ja idem žiť svoj vlastný život, ty máš ešte aj tú oveľa zákernejšiu voľbu, ty si môžeš ešte povedať tak nie, ja si idem pustiť iný seriál, niekde kde skončí ten pravý s tou pravou a kde ma nebudú takto naťahovať, že ty ani sa nemusíš vrátiť do svojho vlastného života keď nechceš v tej chvíli.

M: No jasné, nemusíš, no, pustíš si iný seroš. Ale to nie je až tak dôležité, dôležité je to, že ozaj ty tam proste nemáš tú individuálnu väzbu k tomu deju, k tomu problému, k tým emóciám, k čomukoľvek. Fakt tam bude ryža, to je to, prečo ľudia pozerajú seriály.

V: Môžeš si ju na chvíľu požičať, ale môžeš ju hocikedy vrátiť bez udania dôvodu. Ešte vlastne, ale to je trocha mimo, sa to rozširuje ten rozhovor, tak keď ťa to prestane baviť tak kľudne povedz, ale...

M: Nie, v pohode, v pohode.

V: Dostala som sa v teoretickej časti k takej časti teórie, že vlastne tým, že pozeráš seriál, tak ako keď žiješ svoj život, tak vlastne stále máš možnosti vstúpiť do mnohých dverí, keď to tak nejako obrazne poviem, stále okolo teba je kopa dverí, ale tým že do nejakých vojdeš sa ti väčšinou všetky ostatné zatvorí. A ty ideš ďalej, zasa sú tam ďalšie možnosti, ale tým že sa pre nejakú rozhodneš, tak tým pádom sa ti ostatné väčšinou zatvárajú. Jasné že niekedy sa môžeš vrátiť späť, ale väčšinou to tak nie je. Napríklad keď ideš do jedného mesta tak už sa to väčšinou bude ďalej tam odvíjať a málokedy je možný krok späť, alebo keď sa pre dačo rozhodneš, a že tým pádom keď ty pozeráš takto na také vykonštruované súkromie alebo vykonštruovaný svet, osudy, postavy, to je jedno, tak že s nimi otváraš dvere, ktoré by si ty nikdy neotvoril, s tým že tam pre teba neplynie z toho ten záväzok, že ty už nemáš krok späť, že ty už musíš v tomto pokračovať, a to neviem či sa to pýtam, to len tak hovorím, či s tým súhlasíš, alebo čo si o tom myslíš.

M: Hej hej hej hej hej, jasne, jasne, no, áno, no, neviem či to tak mám ja, ale hej svojím spôsobom hej, to je jedno z tých čarov seriálov, môže byť presne aj toto.

V: No z tých seriálov čo pozeráš tak tiež nie si nejaký prototyp, maniak čo by pozeral každú telenovelu...

M: Nie, no akože, telenovely vyložene akože... ale hovorím proste Dawsonov svet, Gilmore girls a Merlose place a Beverly hills akože to som si a Priateľov, to je taká vzorka tých... si myslím že to som skúpil všetko. No, hej, ale pod to by som sa aj podpísal, to si celkom dobre definovala. Akože sám by som túto myšlienku asi nedal dokopy, ale keď ju počujem tak sa priznám že, že hej.

V: Takže myslíš že by to mohlo byť tak nejak, že ty prijímaš nejaký typ slobody pre rozhodnutia bez toho, aby si za tie rozhodnutia niesol zodpovednosť, či to už je prehnané. Že skrátka môžeš si prežiť hocičo a môžeš si hocikedy povedať nie nie nie, toto nie.

M: Keď na to nepotrebujem seriál, na to mi stačí film, na to mi stačí divadlo.

V: Jasne jasne, to je to isté, ešte aj kniha ti na to stačí.

M: Hej no, kniha mi na to stačí možno ešte lepšie ako ten seriál, no.

V: Je to trochu problém sa vymedziť voči tomuto. Film hej, aj väčšina mojej teórie je filmová, že ten seriál je tam kvôli tomu že je to natiahnutá ako sopel a nie je tam ten príbeh, že u filmu môžeš povedať, že sa necháš vtiahnuť dejom, ale u seriálu si to zapneš aj keď sa tam už nič nedeje, vieš, že je to také naťahovacie.

M: Zapneš, no, lebo aj keď tridsať dielov už je na riť, tak si povieš už som videl tých 50 predtým, tak snád' to bude lepšie.

V: Ale voči tej knihe, to je ešte ďalšia otázka, tam bude ešte väčší problém sa voči nej vymedziť, no ale dobre, považuješ svet seriálu, ktoréhokoľvek z tých čo si pozeral, za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

M: Hej.

V: A v čom, alebo prečo? Lebo napríklad keď sa dostaneme zasa k tým Gilmore girls, tak vlastne celé dni jedli, chodili na návštevu k rodičom...

M: Hej, hej, no...

V: Alebo sem tam išli na rande, že tam sa vlastne nič také prevratné nedialo a aj tak to... Dawsonov svet to je asi to isté...

M: Hej, no, a po prvej sérii už stále to isté dookola. Mmmm, ale napríklad tí Priatelia proste boli zaujímavejší ako môj vlastný svet by som možno aj povedal, vieš ale práve tým že to je, zase sme pri tom, takto to nefunguje, to je proste jasné, môžeš mať super dzivých kamarátov, ale musíš riešiť aj každodenné veci, to v tom seriály nevidíš, ani v tom Gilmore girls, ani v tom Dawsonovom svete, tam možno, no, tam možno ešte áno, v Priateľoch už vôbec nie, to sú len proste vieš, že také... tiež máme takéto stretká, takéto haluze, ale tie sú raz za mesiac a pol. A tam toho máš každý týždeň, stále stále dookola to, že všetko je dzivé, všetko je super, poriešime nejaké haluze, ale tak to nefunguje, že čisto

proste fakt úplne len ten svet toho seriálu, to ako je vystavaný, to o čo v ňom ide tak áno, častokrát ma napadlo žte jasné ty vole šak ja nemám nejaký pobabraný život ty kokos, že ja mám proste len riešim blbosti a zaoberám sa hovadinami a oni sa majú tak dzivo a oni proste... A to je jedno či to boli že Dawsnov svet, alebo Gilmore girls, alebo Akty X, alebo Battlestar galaktica proste...

V: Tak hádam Akty X si nechcel mať taký svet ako Mulder alebo Scullyová...

M: A šak jasné, šak stále sa niečo dialo, stále to bolo akčné, stále to bolo freaky a neviem čo všetko, ale prišlo mi to husté vo finále, no.

...

M: Čo sa týka toho voyeurizmu, tak si myslím že, či to nie je tak že kopa ľudí keď sa na to opýtaš, tak primárne si povedia že čo čo čo, že ja kukám síce seriály, ale ja nie som žiadny voyeur, blbosť. Ale na druhú stranu, keď zoberiem ten Dawsnov svet, ale nie tých Priateľov, akože oddeľujeme to že sitcomy...

V: Práve preto nechcem tie sitcomy ani kriminálky.

M: A keď si zoberiem nejaké seriály kde sa riešili akože medziľudské interakcie a vzťahy, a úprimne povedané proste jasné, kukal som seriály keď som mal 15, 16, 17, 18 a boli tam veci akože láska, sex, nejaké dobývanie, kopa kamarátov na strednej, vysokej škole, tak nevnímam to stále ako voyeurizmus, ale to je to prečo ma to zaujalo, že aj ja by som chcel také mať a tí ľudia to mali a sa mi to páčilo, vieš. A presne ten Dawsnov svet akože je geniálna ukážka toho, alebo aj Beverly Hills de facto, ale zase Beverly Hills je prúser, lebo tých sérií bolo osem, deväť, desať, čo je fest málo, proste Dawsnov svet, čo si nevidela, tak je presne tá moja veková kategória, že to išlo vtedy keď som mal fakt proste štrnásť, pätnásť, šestnásť, neviem presne koľko, ale tá doba kedy človek začal riešiť nejaké to, že proste chlapi majú pipík a dievčatá majú ... neviem čo...

V: *(smiech)* Dodnes?

M: Vieš, ja som slušný chlapec. Ale stále to nebol voyeurizmus, ale ani to nebolo to, že ten seriál ma nadchol preto, že je dobre vystavaný, ako môže byť napríklad ja neviem, Dexter, alebo ako môže byť Californication, alebo ako môže byť Black books, ale to je zasa sitcom, blbý príklad...

V: Vtedy ale seriály boli tiež ešte v plienkach, nie len my.

M: Boli, ale tak boli aj dobré seriály, v ktorých akože...

V: Ale žiaden z nich nebol tak farebný, tak efektný, ako ja neviem, teraz Dexter, alebo hociktorý z tých nových seriálov.

M: No jasné, jasné, je to iný level a robí to dosť veľa prečo to ľudia... nie že pozerajú, ale to že ťa to donúti pozerať proste.

V: Porovnaj si Derricka a Dextra proste *(smiech)*

M: *(smiech)* No, tak to hej. Ale, ani nie tak k tomu voyeurizmu, ale k tomu že nejaké riešenie vlastných ... to stotožnenie možno určite, že ľudia tam nejak kvázi faktže, nie ľudia, aj ja by som nejak kvázi aspoň kúsok chcel mať vidinu toho, že aj ja také možno niekedy môžem prežiť a že to je proste

cool. No ja ti vravím ako, uznávam, uznávam to že aj tie Gilmore girls ako možno kvázi a hlavne aj ten Dawsnov svet a bolo ich zopár takých ďalších, a to boli aj Beverly Hills, keď som bol ešte hodne malý a boli to aj Bostonská stredná, tak to bolo presne to, že oni riešili veci, ktoré by som aj ja chcel riešiť a že ozaj proste je to patetické a je to smutné, ale práve preto že ty kokos, dúfam že aj ja sa raz také nejaké, že mi to prišlo husté a prišlo mi to dobré, zaujímavé proste že takto to funguje v tom svete a že niektorí ľudia takéto veci riešia a... neviem to presne definovať, ale taká fakt že potreba, to bol ten hnací motor a efekt toho prečo som to pozeral, že, a pozeral som aj každý ďalší diel a boli aj doby kedy fakt som akože sa ponáhľal zo školy, alebo si nahrával na kazety aby som videl ďalší diel, lebo ma, vtedy, vtedy, preto no, že to je fakt že retrospektívne a spätne, že vtedy ma to fakt že zaujímalo z toho pohľadu že prežiť s nimi akože v nejakých projekciách, že fakt som ja tam a fakt toto je to, čo úplne je pre mňa dôležitejšie ako to, že máme zajtra písomku. Nie dôležitejšie, také, vtedy fakt proste som mal pocit že môj život bol fádny, ale je to o tom, že nemal som frajerku, nemal som kopolu kamarátov, nemal som také že super koníčky jak mali oni, že jeden mal motorku, druhý mal proste dom na pláži, štvrtý mal proste party každý štvrtý deň, piaty experimentoval s drogami a ja som chodil v okuliarkoch a v džínovej košeli a bol som, som sa cítil de facto ako loser vo svojej spoločnosti a v prostredí kde ja som žil, vieš, a tam mi to prišlo že jasné, oni mi dávajú pocit, dávajú mi, áno, hej, dávajú mi kvázi pocit že nie som taký loser keď kuknem a budem tam a predstavovať si že aj také môže byť v svete a všetko bude lepšie. Nie je to tak dnes, dnes je to tak že ozaj je to pre mňa aj iný typ seriálov možno, aj keď napríklad tie Vampire diaries to je to isté ty kokšo, to je proste jeden miluje druhú, tretia chce niekoho iného, ale štvrtý už sa s ňou dávno vyspal, vieš, aj keď sú v tom namontovaný upíry a nejaké nadľudské schopnosti a ja neviem čo, ale vo finále je to to isté. Lenže je to, tak jak si spomínala, Dexter, úplne inak to na teba pôsobí v tej telke keď proste tam sú stokrát kvalitnejší obraz, stokrát kvalitnejší zvuk, stále ide v podmaze nejaká muzika, ktorá ťa proste namotáva, stále idú fakt nejaké že efektky do toho a je to zaujímavejšie, je to akčnejšie, je to rýchlejšie a zbehne to ani nevieš ako. Keď kukáš proste 300 008. diel Days of our lives, alebo jak sa to volalo, Tak ide čas, tak už je to také, no...

V: Dobre, ďalšia otázka, menil by si s niektorou postavou? Prvá otázka je že situáciu, či by si menil situáciu, že by si chcel byť v tom svete dajme tomu, že by si chcel byť v tej parte Priateľov, alebo že by si chcel byť...

M: To je vieš čo, akože rozumiem čo sa pýtaš a...

V: Nie navždy, dajme tomu vymeniť to na deň, dva, tri, skúsiť.

M: Jo tak to hej, to hej, akože je to svojím spôsobom vlastne popieranie vlastnej identity a keď sám to vyslovím túto myšlienku tak mi to príde choré, ale vo finále áno, hej, menil by som, hej.

V: A druhá podotázka je či niekedy máš pocit že by si menil s postavou ju samu, ale nie celkovo, ale dajme tomu že pozeráš niečo a že si povieš dajme tomu že chcel by som ja v skutočnom živote vedieť tak pohodovo jednať ako Lorelei, alebo byť taký vtipný ako niekto z toho seriálu...

M: Hej, veľmi často, to, to hej, proste áno. Stretol som vo veľa seriáloch veľa postáv o ktorých som si povedal že bodaj aspoň spolky by som takto vedel, no, hej, priznám sa že áno. A to bolo fakt aj v sitcomoch, aj v cartoon, aj proste v Beverly Hills hockide, hej, ale to proste je to, no, že seriál.

V: A porovnávaš sa teda niekedy počas sledovania seriálu s postavami?

M: Vieš čo, keď som bol mladší tak hej, určite, ale teraz zasa neviem či to je... a šak stále ešte pozerám kopu úchylných seriálov, ty vole, myslím že teraz asi tak nie a keď hej tak fakt asi len nejaká výnimka keby sa našla, ale keď som bol mladší, tak že teenage, tak hej. Aj počas toho sledovania a dokonca aj jak som vravel proste je ten rozdiel aj v tom že áno keď to kukám teraz a keď som v tom aktuálne tak som v tom a pohltí ma to, ale keď vypnem, alebo kým to zapnem, tak si nejak uvedomím že je to seroš stále, ale uznávam že keď som fakt že bol mladší v tom nást' rokom veku, tak tam hej, dosť často som sa nad tým flipoval.

V: Mám tu potom podotázky, či si skôr hovoríš, že ja by som to spravil inak, alebo...

M: Hej, to je o tých emóciách. Určite, aj u HIMIM, aj u Big bang theory, aj u Priateľov...

V: U Big bang je to asi celkom konštantná záležitosť, aj by som to robil inak (*smiech*)

M: (*smiech*) Hej hej hej. No aj keď si pozriem aj ja neviem, 10 things i hate about you, aj takýto štýl proste... no to nie je seriál samozrejme, aj keď...

V: Je to aj seriál, ja som ho pozerala.

M: Práve, že bol to aj seriál. Takže, hej, toto je, s týmto sa bijem dosť často, a to je práve ten môj áno, áno, áno, aj historicky aj teraz áno, často krát si hovorím že by som to spravil inak, a tam je asi to, že ako som hovoril predtým, že to je to čo ma irituje, že nemôžem mať tú možnosť práve že aktívne sa na tom podieľať, aktívne zasiahnuť a to ovplyvniť, vieš, a to je presne to, že vlastne táto emócia ma dosť často vytáča u tých seriálov, že vlastne kurva všetci vidíme, že on ju miluje a on ju chce a prečo sa správa jak dilino. A keby som... vieš čo.

V: Mám tu zase preskočenie dvoch, ale už viac ich nie je, ale preskočím k tej otázke, lebo si sa jej dotkol, že či si pri tom ale uvedomuješ, že ty to vnímaš z úplne inej pozície. Že ty to vieš všetko, že ty to vidíš, ale kolkokrát tá postava, vieš, to nevie.

M: No, ako kedy, hej.

V: Že častokrát si hovoríš ty debil, ty si taký naivný, ty nevieš že ona ja neviem, ťa podvádza, že ona toto tam, že ona ťa nemá rada, a on nemá ako to vedieť. Že skrátka ty to vidíš, lebo vieš, lebo už minimálne keď ti to neukážu priamo tak že ona sa díva bokom keď jej tamten...

M: Alebo to čo ona si píše, alebo hovorí keď je so svojou kamoškou na vedľajšej party, keď on tam nie je, no. Hmm, ako kedy. Priznám sa že niekedy ten seriál fakt ťa tak vie chytiť a ako priznám sa že ma vie vtiahnuť do toho deja počas toho pozerania že a si to niekedy neuvedomujem. Ale to presne, to je ten rozdiel v tom, že viem rozlíšiť to, áno, keď to kukám, som tam, a tam som nasratý a hovorím že ty si debil, ty nevidíš? Až keď reálne až potom viem tak jasné, nevidel, nemohol vidieť, ale áno, priznám sa k tomu, a to je to čaro tých dnešných, alebo možno aj historických seriálov v tom, že keď sú dobre urobené, tak ťa donútia aj takto rozmýšľať, že fakt že vidíš.

V: A ako sa ti páči pozícia z ktorej vidíš alebo vnímaš viac ako jednotlivé postavy. Uvedomuješ si ju? A ako pristupuješ k tomu, že to, čo vidíš nemôžeš ovplyvniť? Či ti to vadí, alebo vyhovuje, či by si chcel mať možnosť to ovplyvniť.

M: Jasné, jasné, takže tá prvá časť je to čo som povedal predtým, že proste mne viac vyhovuje to na ten hokej pozeráť doma v telke, lebo mám tam replay a mám to vždy z najlepšieho uhlu kamery a viem že na tom štadióne tá atmosféra je lepšia ale tá pasívna konzumácia proste mi príde lepšia, no. Takže tú pozíciu toho, jak sa pýtaš, tú pozíciu toho, že... jak si to hovorila, že mám možnosť toho...

V: Že máš možnosť vidieť to všetko.

M: Hej hej hej hej tak tá sa mi páči.

V: Páči, hej?

M: Asi hej, no. Lebo podľa mňa keby tam nebola tak ten seriál je slabý.

V: Je slabý, ale v podstate keď to dajme tomu preniesieš na skutočnú situáciu tak by sa dalo povedať že ide o to že je tam ten vedľajší byt a ty môžeš zaklopať a stať sa jedným z nich a zabávať sa s nimi, ale tým pádom stratíš ten pohľad, že ty vieš aký je kontext, že ty vieš čo si tam povedia dve kamošky kým tam nie sú tí chlapi, a ty vieš čo si tam povedia tí chlapi kým tam nie sú tie ženy...

M: Hmm, toto ma nenapadlo pri tej otázke s tým bytom a s tým kukaním cez dierku. To ma nenapadlo, tento pohľad, že by človek videl kompletne všetko, ale aj napriek tomu, že tí ostatní čo sú vo vedľajšej miestnosti to nevidia. To ma nenapadlo, no, no každopádne platí čo som hovoril. Tá možnosť toho, že to vidím všetko sa mi... neviem, ale hej, akože páči asi vo finále, ale za b) asi ako som vravel nebolo by to také zaujímavé ten seriál keby to bolo...

V: Čo vidí jedna postava.

M: Hej hej hej, vieš to je ako Wolfenstein, alebo Doom, že proste všetko z toho prvého pohľadu... ale keby bola tá hra vystavaná tak, že máš dva monitory a vidíš ako tá príšera ide k tebe a zároveň ako ten vojak ide k nej, tak ti to podľa mňa príde oveľa akčnejšie.

V: Ale sa pripravíš tam o... no to je iné tie počítačové hry, ale napríklad ten Wolf bol postavený na tom, že to vyskakuje zo všetkých strán, že keby že to vidíš sa blížiť a sa našteluješ kým to príde tak je to iné...

M: No ale ja narážam na to, že keby som mal dva monitory a videl by som ja ako divák, ako čistý divák, ten konzument toho, a videl by som to ako ide a netušil, že za rohom je obluda a tú obludu, ktorá tuší, že niekde niekto je a chce ho zožrať, a ja by som bol ten tretí, ktorý vidí reakciu obidvoch, tak podľa mňa mám ešte väčšie napätie než len ten Wolfenstein ktorý ide sám a nevie že za rohom je niekto. Áno on má napätie, ešte väčšie, lebo neviem ako to dopadne a čo sa bude diať, ale viem že sa niečo blíži.

V: Len v tom prípade by si mohol mať pokušenie sa identifikovať s obludou a to by podľa mňa kultúrny priemysel rozhodne nechcel aby si bol na pochybách s kým sa máš identifikovať, tam je to celkom jasné. No neviem, ale chcela som od toho ešte prejsť...

M: Ešte tá druhá časť otázky? Prvá bola že...

V: Či sa ti páči tá pozícia, že to vieš...

M: A druhá bola...

V: Či by si to chcel vedieť ovplyvňovať.

M: No áno, a to som vravel vlastne predtým, že áno chcel by som a to je tá pasáž tých seriálov, ktorá ma irituje že nemôžem to ovplyvniť, že ten dej je nalajnovaný, a že ja by som to spravil inak, ja by som chcel nejak im našuškať do uška že počúvaj, dačo dačo dačo, v tomto boli geniálne Automat, či jak sa to volalo...

V: tie hlasovacie?

M: Hej hej hej a boli aj v telke proste na českej a slovenskej televízii, ten Kuchař Kuřátko či jak sa volal a neviem čo, že proste počas relácie, akože je to blbosť, ja viem že proste sme niekde úplne inde, ale proste aj diváci mali možnosť nejak si zvoliť minimálne tú ďalšiu časť deja kadiaľ to pôjde.

V: To je ale také že dajme tomu že bolo niekoľko možností a môžeš si zvoliť, ale keby si mal skutočne možnosť do toho zasiahnuť, tak ty tým pádom prídeš o to napätie a o tú zaujímavosť čo bude ďalej, lebo ty to spoluvytváraš, čo bude ďalej. Tak že či je pre teba príťažlivejšie byť ten aktívny tvorca a vytvárať čo bude ďalej, alebo byť ten pasívny divák, ktorý sa môže zaujímať čo bude ďalej.

M: Hm, ja by som zobral tak na pol, že proste budem to pasívne kukať a keď ma to fest vyirituje, tak proste mať tú možnosť že tak už ju pobozkaj, alebo tak už dačo, vieš a potom dobre a kukal by som ďalej. Už sa uvedomili a choďte ďalej.

V: Že robte si čo chcete, ale len kým ma nenaštujete.

M: Hej, ale presne, presne tak, takto by som to úplne, to by bolo super.

V: Dobre, tak ďalej, ovplyvňuje tebou sledovaný seriál tvoje jednanie v skutočnom živote?

M: Ja teraz sa budem snažiť byť strašne nad vecou, a zobrať to tak akože fakt priznať si aj to čo by som si normálne nepriznal, ale asi hej, asi sa to zopár krát stalo, že, neviem, myslím že sa snažím ako vidieť veci z viacerých strán a nie len tak ako sú mi dávané, ale pozrieť sa na to z viacerých uhlov, a keď už človek pozeral tie high school, alebo teenage seriály, kde ľudia riešili veci, alebo ako ich riešili, tak samozrejme niektoré mi boli blízke, niektoré mi boli cudzie, ale zopár z nich bolo presne takých, že áno, jasné, dobre to robí ten hlavný hrdina a mal som pocit že to je dobré a že mal by som sa nad tým zamyslieť a sa priznať že áno, asi ma to párkrát ovplyvnilo, a ozaj som sa párkrát pokúsil akože implikovať to naobzerané, nakukané, že jak by to mohlo fungovať v praxi, ani nie tak zo zvedavosti, ako s tým, že ozaj počas toho pozerania som sa s tým stotožnil že áno, toto je dobré, toto je prečo ja si vravím že by som chcel byť tým hlavným hrdinom a prečo by som s ním chcel meniť a keď si to myslím, tak poďme to skúsiť. A verím tomu že sa mi to stalo aj v osobných akože partnerských vzťahoch, aj vo vzťahu s rodičmi, aj vo vzťahoch k nejakým ja neviem partiám, priateľom, hej, proste odpoveď je ty kokos, akože neviem či je to dobré alebo zlé a to nechcem ani rozoberať, ale fakt by som povedal že hej, že ozaj párkrát už som nejako namontoval tie veci čo som často pozeral a čo som si povedal že sú husté a nie že sú husté, ale že je to iné než by som to bol hocikedy riešil ja, ale že skúsme to tiež tak nejako vybaviť, vieš, a to je jedno či to bol nejaký prístup k čomukoľvek, proste fakt ku správaniu k ženám, ku správaniu ku kamarátom, ku veciam, ku nejakej... ja neviem kopa z tých hlavných hrdinov vždy boli taký že cool a open- minded a taký akože... hej, hej, proste hej, ale je to hnus asi, čo.

V: No ja si myslím že všetko s čím sa v živote stretneš ťa nejak ovplyvní, či už pozitívne alebo negatívne...

M: Ale jedna vec je že ťa to ovplyvní a druhá vec je či ozaj cielene v tvojom správaní implikuješ nejakú vec z toho seriálu. A ja som fakt urobil také, že som si bol vedomý toho, že to je vec z toho, vec akt, čin myšlienka, ale že fakt je z toho seriálu a fakt že, aj keď človek vie že to bol len seriál tak sa to snažíš nejak aplikovať do toho vlastného života, čo už áno, lebo ty kde sa nachomejtnáš proste, hocikde sa zjavíš, s čímkoľvek sa stretneš s čím prídeš do interakcie tak áno, niečo v tebe nechá a nejak ťa to možno ovplyvní a nejak sa to možno prejaví v tom tvojom správaní, to je jedno, ale to je proste prirodzené, to nevnímaš, to ide pasívne, to sa stane, vieš, že, ale druhá vec je, čo je tvoja otázka, že či akože aktívne, zámerne a cielene vyložene vytiahneš dačo tu, prekusneš a vložíš tu, vieš.

V: Inak vynikajúca odpoveď. Táto otázka má tiež pod otázky, skôr či si niekedy mimo pozerania seriálu predstavuješ niečo súvisiace s tým seriálom.

M: Takto, vieš čo, akože ja by som fakt povedal že áno, ale keď sa ma opýtaš na konkrétne veci tak ti asi nebudem schopný odpovedať, ale akože fakt som proste bol v tých teenage vekoch namotaný na tieto seriály, kde som si nejak, keď to prežením ukájal nejak... nie ukájal, ale kde som si nejak... nemám teraz to správne slovo. Hej, hej, určite hej akože a vieš čo, aj v oveľa menšej miere ale aj... no nie, nestáva sa mi to, teraz už nie...

V: Lebo ja napríklad, mne sa to ľahko hovorí, pretože mne sa to stane, keď dlhšie pozerám nejaký seriál a idem domov z práce a nechce sa mi čítať knihu do školy, tak si tak nejak predstavím nejakú situáciu čo bola v seriály, že ako by bola inak, alebo dajme tomu že som jedna z postáv, a že ako by som to tam super vyriešila a pritom blbosť.

M: No, akože fakt asi, hovorím, kedysi, snažím sa to nejako napasovať, aj keby som teraz pozeral napríklad tie Beverly, alebo teen, alebo Dawsonov svet, nie, akože v minulosti určite, okolo tých 15 rokov, hej, ale teraz asi sa mi to nestáva.

V: A vedel by si si spomenúť či si tam vtedy vystupoval ako jedna z postáv, ako nejaká úplne nová postava, alebo čisto ako divák, že sa na to pozeráš? Keď si si predstavoval niečo zo seriálu, tak či si tam aktívne vystupoval a ak tak...

M: No, hej, no jasné.

V: A bol si jedna zo zabehaných postáv, či si...

M: M-hm,

V: ...si vytvoril priestor pre svoju vlastnú postavu.

M: Nie, nie, nie z tých zabehaných, že vyložene sa stotožníš s niekým, s nejakou postavou ktorá ti je sympatická a ktorá sa ti páči ako rieši veci a proste ako hovoríš, že ideš proste v buse a vidíš dačo, alebo čítaš dačo v novinách, alebo vidíš nejaký film ktorý ťa úplne irituje a teraz si to fakt že prepneš že a šak to ten hrdina v tom seroši to by riešil inak a ja sa vidím ako ten z toho seriálu, že akože vyložene sa stotožním v tom obraze, v tej vízii.

V: Mám tu otázku, ktorá sa znova týka toho voyeurizmu, takže fakt len úplne skrátka, teda ako vnímaš to, že ty sa pozeráš a sám pri tom pozeraní nie si videný?

M: Nikdy ma to ani nenapadlo, keď to poviem veľmi skrátka. Zasa, to je ten voyeurizmus ktorý sa ma absolútne netýka v rámci toho pozerania.

V: No, vlastne keď nepripustíš že je to, alebo nepovažuješ to za súkromie tak táto otázka nemá zmysel asi.

M: Fakt ma to nikdy ty kokšo, to je najväčšie jednoznačné nie počas tohto rozhovoru.

V: Dobre, tak a posledná, čo by si povedal keby tvoja situácia bola obrátená, keby tvoj život niekto chcel natáčať ako seriál a ľudia by to pozerali. Páčilo by sa ti to, alebo nie? Prečo?

M: Never ever.

V: A prečo?

M: Nie že never ever, lebo never say never, ale no to je to, a to sme zasa pri tom, že proste ja nechcem sa k tomu nejak vracieť, ale proste nevnímam tie seriály ako vstúpenie niekomu do súkromia, vnímam to proste ako že áno, kopa z nich ma namotala, kopa z nich som pozeral, akože sám, dobrovoľne a z vlastnej iniciatívy, ale pre mňa je to stále proste ako avatar, to je kvázi proste iný svet, ktorý je úplne inde a ktorý ťa môže nejakou zaujať a nadchnúť, ale pre mňa to fakt nie je súčasť reality a predstaviť si situáciu že niekto akože fakt a la Big Brother, alebo Vyvolený, alebo to je jedno, ale natáčať o mne seriál, no o mne, proste o mne nie, keby mne niekto povedal proste áno, poď hrať do nejakého seriálu, dostaneš nejaké love, bla bla, bude z toho zábava, bude z toho dačo, ľudia budú pozeráť, ale budeš tam mať nejakú úlohu, OK, ale akože budeme natáčať seriál o tom, ako žiješ a ako neviem čo a... neviem, nepríde mi to ako ani ako zaujímavé, ani ako dobrý podnikateľský zámer...

V: Nepáčilo by sa ti to?

M: Nepáčilo. Alebo, nepáčilo, keby fakt že čisto že o mne... nie, nie, nie.

V: No, to je druhá možnosť. Že by na motívy tvojho života niekto chcel natáčať seriál, či by sa ti to páčilo?

M: Hej, nech si natočí.

V: Že nemal by si z toho nejaký taký vyslovene dobrý pocit, že konečne ľudia uvidia čo som prežíval, alebo že by ťa zaujímalo čo na to povedia.

M: Jaj takto, ako že by to fakt že bežalo ako že tak a teraz vám prinášame nový seriál o živote Jána Nováka z Prešova. Alebo tak, že dobrý deň, páči sa nám čo ste všetko vybavil a spravil a chceme o tom urobiť seriál, poďte si s nami sadnúť a poďme urobiť scenár a my to natočíme a namiesto vás bude hrať niekto iný a bude sa volať nejak úplne inak.

V: No.

M: Jasné, v pohode, čo by nie, prečo nie, to mi nevadí.

V: Mňa napríklad niekedy tak napadne keď riešim nejaké veci, že hm, teraz keby som bola postava, či už v seriály, alebo knihe, alebo vo filme, tak či ja som ten čo si všetci povedia ó chúd'atko, čo ti on robí, alebo či ja som tá proste zmija, ktorú každý chce odstrániť.

M: Ne, ja som strašný egoista, a som presvedčený o tom, že mám vždy pravdu, takže ja by som sa tohto nebál.

V: Tak dobre, tak to bola posledná otázka, ďakujem veľmi pekne za rozhovor, napadá ťa k tomu ešte niečo čo by si chcel povedať, niečo nevy povedané?

M: Nevie, akože táto diskusia by mohla podľa mňa trvať akože kopu hodín a bolo by úplne najlepšie keby sme si to hodili na papier a dali sme si proste otázky odpovede a išli nad tým diskutovať tak tomu by som sa nebránil, ale už by to nemalo asi ďalšiu pridanú hodnotu pre teba, takže asi nie, no, tak, tak že nezáväzne niekedy, kľudne, rád to rozoberiem do väčších detailov.

V: Tak ešte raz ďakujem.

MIŠKA

31.7.2011

Vek:22

študentka

V: Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

M: Myslím, že vo všeobecnosti určite.

V: A prečo myslíš, že ľudia pozerajú seriály?

M: Neviem, možno je zaujímavé to, že nejaký príbeh pokračuje, že človek časom k tomu sa môže vrátiť, ale počula som už veľa dôvodov, napríklad veľa ľudí viem že napríklad aj kvôli jazyku, alebo tak.

V: To je aj moja obľúbená výhovorka. Dobre a prečo pozeráš seriály ty?

M: No naposledy som pozerala Arabelu, pretože som to pozerala s mladšími súrodencami, ale tak vo všeobecnosti asi ťažko povedať, asi kvôli zábave, alebo že ma to niečím zaujme, tak asi.

V: Dobre a aký seriál pozeráš teda okrem tej Arabely?

M: No medzi moje obľúbené patrí asi Frasier, Monk a potom také klasické, že OC California.

V: Ten je výborný, ja sa skôr zameriavam na také skôr vzťahové seriály, ako OC California, Gossip girl, Gilmore girls...

M: No jasné, potom aj tie, hej.

V: Dobre a čo ti prináša pozeranie seriálov?

M: Možno asi ten oddych skôr, najskôr asi ten oddych.

V: A prináša ti pozeranie seriálov nejaké potešenie?

M: Myslím že určite.

V: A vedela by si ho popísať?

M: Celkovo mám myslím rada skôr také tie humorné, napríklad Monk, taký svojský humor čo mali, tak asi hlavne kvôli tomu humoru a tak.

V: Dobre, uvedomuješ si počas pozerania seriálu, že to nie je skutočné, alebo sa necháš vtiahnuť do seriálu?

M: Myslím že sa nechávam vtiahnuť do deja.

V: A vciťuješ sa do postáv počas pozerania?

M: myslím že hej.

V: Že spoluprežívaš s nimi ich pocity?

M: Áno, áno.

V: A vedela by si ich porovnať so skutočnými? Dajme tomu keď sa hneváš s nejakou postavou na nejakú inú postavu, tak v čom je rozdiel medzi tým hnevom a keď sa hneváš v skutočnosti?

M: Možno že to je taký skôr krátkodobejší, že keď skončí ten seriál tak to nejak neprežívam, a realita je asi také dlhodobejšie.

V: No dobre a myslíš že by tieto pocity mohli byť pre niekoho náhradou skutočných?

M: Viem si to predstaviť úplne.

V: A myslíš, že aj pre teba by mohli byť niekedy náhradou skutočných, len nejak čiastočne, alebo skôr nie?

M: Ako osobne sa mi to ešte nestalo, ale spomínam si, keď som bola mladšia, až dieťa, tak som to tak dlhodobejšie možno prežívala, takže možno by sa to dalo s tým porovnávať, že to bola náhrada nejakých priateľstiev, alebo zážitkov, ale teraz nie, teraz si to neviem predstaviť.

V: Dobre a považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

M: Asi aj hej.

V: A v čom a prečo?

M: Možno asi v tých situáciách, že viem, že ja by som sa v reáli ani nevedela ocitnúť v takých situáciách, alebo na miestach, s takými ľuďmi... takže asi hej.

V: A menila by si s niektorou postavou? Alebo rozmýšľala si nad tým, že by si menila s nejakou postavou situáciu, že by si chcela byť v tom seriály miesto nej?

M: Myslím si, že boli také situácie.

V: A rozmýšľala si niekedy aj nad tým, že by si menila s nejakou postavou nejaké vlastnosti? Napríklad že by si chcela byť taká cool ako Lorelei, alebo neviem...

M: Myslím si že hej, myslím si že boli také situácie, kedy som si povedala, že by som sa chcela vedieť aj ja zachovať v reáli ako tá osoba, takže tak.

V: Dobre a porovnávaš sa počas pozerania s postavami?

M: Asi aj hej.

V: A v akom zmysle?

M: Skôr možno v takom tom, že keď vidím napríklad, že je niečo s amerického prostredia, tak to porovnávam na naše pomery a tak, ale že by nejak vnútorne som sa, tak ani neviem...

V: Ja skôr tak, že toto by som spravila inak, alebo...

M: No.

V: A ovplyvňuje tebou sledovaný seriál nejak tvoje jednanie v skutočnom živote?

M: Možno nejak krátkodobo, že hneď jak si pozriem ten seriál a ešte žijem tým, potom si viem predstaviť aj že reagujem niekedy ako dotyčný, alebo dotyčná, čiže aj hej, no.

V: Dobre a napadá ťa aj nejaký príklad?

M: Konkrétny ma asi nenapadne, ale viem že určite som mala taký pocit, že... alebo skôr si pamätám na filmy asi, keď som nejaký videla a potom to ešte pár dní prežívala a tak si aj predstavovala veci okolo mňa tak ako tá osoba to možno vnímala, teraz napríklad Báthorička ma tak dlhšie držala.

V: Dobre a máš mimo pozerania nejaké predstavy spojené so seriálom? Napríklad myslíš na to, čo sa tam stalo, alebo si predstavuješ, že si jedna z postáv a nejak obmieňaš tie situácie a ich riešiš nejak inak, alebo moje obľúbené, že si predstavuješ, že chodíš s niekým so seriálu?

M: Teraz tak ani nemyslím že... skôr keď som bola mladšia tak som si vedela predstaviť že hej, jak si spomínala..., ale teraz už ani nejak, nespomínam si, že by som.

V: Dobre a ako sa ti páči pozícia, z ktorej vidíš a vnímaš viac ako jednotlivé postavy? Teda najprv či si ju uvedomuješ, že ty poznáš kontext, vieš, čo si kto myslí, čo kedy ako sa pozrel, čo urobil a napríklad hlavná postava nemá šancu to vedieť.

M: Skôr to je asi také znervózňujúce pre mňa, lebo väčšinou je to v takých situáciách, že niečo sa tam deje, niečo sa rieši, alebo človek má chuť pomôcť tým dotyčným a potom také znervózňujúce je to, že sa nemôže tam zapojiť, takže tým pádom potom skôr človek má potrebu to riešiť.

V: A chcela by si teda mať možnosť nejak to ovplyvniť čo sa tam deje?

M: Myslím že určite, určite by boli také situácie.

V: A čo by si chcela viac, môcť to ovplyvniť, alebo mať tú vševidiacu pozíciu?

M: Asi že by som to mohla ovplyvniť.

V: A ako vnímaš fakt, že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

M: Nič ma nenapadá.

V: A baví ťa sledovať chovanie a osudy ľudí aj v skutočnom živote?

M: Určite.

V: A napadlo ťa niekedy sledovať takto dianie napríklad u susedov?

M: Tak u susedov sa mi to ešte nestalo, ale často sa mi stáva, že napríklad na stanici veľmi rada sledujem situáciu, alebo od mala proste tak rada celkovo von oknom pozorujem ľudí a okoloidúcich, čiže... ale že by nejak tak že dlhodobejšie, že ma zaujíma čo sa deje v ich rodine, alebo tak, to nie.

V: A v čom je podľa teba rozdiel v takom sledovaní seriálu, teda takého umelého súkromia, pripraveného a sledovaním skutočných ľudí?

M: Možno tými situáciami, že je to také viac fantazijné ako v reáli a v reáli mi veľakrát prídu aj smutnejšie a tak.

V: Ja tiež pozerám len seriály, ktoré majú dobré konce. Dobré a keby vedľa teba v byte alebo v dome žila nejaká rodina zo seriálu, dajme tomu tie Gilmore girls, alebo niekto z Gossip girl a vedela by si, že stále o štvrtej sa tam stretnú, preberú všetko akčné na hodinku a odídu a mala by si akurát takú dierku v hodnú na sledovanie, pozerala by si sa?

M: Asi hej. Asi určite hej.

V: A bol by v tom nejaký rozdiel v tých pocitoch čo by si z toho mala keby si to pozerala v telke, alebo ani nie.

M: Myslím, že rozdiely by tam boli určite, ale teraz to ani neviem konkretizovať ako by to vyzeralo, ale myslím že by to bolo nejak rozdielne.

V: Väčšinou ľudia hovoria, že by sa cítili blbo, že vlastne nemajú čo im pozerať do súkromia, pričom pri seriály sa tak vôbec necítia.

M: No, to je pravda, to je pravda, že možno človek nemá taký pocit viny keď to sleduje, ako keď si to pozrie cez kľúčovú dierku.

V: A myslíš si, že by divanie sa na seriály mohlo byť istým druhom voyeurizmu?

M: Myslím že hej.

V: A v akom zmysle? Alebo prečo?

M: Tak ako záleží od konkrétnych ľudí, ako to prežívajú a čo za tým hľadajú, ale viem si predstaviť takých ľudí čo nejak tak k tomu inklinujú, že myslím, že hej. Určite.

V: Dobré a vedela by si sa aj ty stotožniť s tým tvrdením, že si voyeur keď sa pozeráš na seriály, alebo skôr nie?

M: Skôr nie, lebo stále si tak nejak uvedomujem tú realitu, že stále je to nakrútené za tým účelom dajme tomu pobaviť, čiže nemám ten pocit že by nejak som...

V: Dobré a čo by si povedala, keby bola situácia obrátená, že by tvoj život niekto natáčal ako seriál a potom ho vysielal, jasné že zostrihaný a mohla by si povedať čo sa bude vysieľať, čo nie, ale čisto ten pocit, že niekto sa díva na teba čo robíš?

M: Myslím, že boli také chvíľky, keď som si aj celkom tak povedala, ale myslím, že to bolo strašne chvíľkové, že to bola konkrétna situácia, že som si fakt povedala že chcela by som si to niekedy buď zopakovať, alebo chcela by som aby dajme tomu to prežívali moji známi so mnou, ale tak celkovo paušálne určite by som nechcela aby ma niekto sledoval.

V: Dobré, tak to bola posledná otázka, napadá ťa k tomu ešte niečo?

M: Ani nie.

V: Tak ďakujem veľmi pekne za rozhovor.

PIETRO

12.6.2011

Vek: 25

kurátor

V: Myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

P: Jasné.

V: A prečo, prečo myslíš, že ľudia pozerajú seriály?

P: Prečo? Pretože na to si vypestuješ proste tak krásny návyk, že prečo nie a je to také príjemné, nemusíš pri tom nič robiť, je to taký oddych vlastne na druhej strane, hej, tak tak, no.

V: Dobre a pozeral si nejaký zo seriálov z kategórie ktorou sa zaoberám, to sú napríklad Gilmore girls, Sex v meste, Felicity...

P: Sex v meste až tak nie, Felicity to som videl a Gilmore girls to hej.

V: Stačí Gilmore girls, to je super. A prečo pozeráš seriály ty?

P: Ako myslíš také tie toho typu Gilmore girls, hej? Tak v zásade ich už nepozerám, hej, to je prvá vec, ale pozeral som ich keď som bol ja neviem povedzme nejakých 17 až 22 ročný, hej, ale teraz si už veľmi neviem predstaviť že by som si k tomu sadol a pozeral sa na to, pretože, ono je to na jednej strane strane strašne také až nežné a sladké a ... keď si to predstavíš proste tú matku a Rory a Rory samú, tak to sú také také, no proste kačičky, strašne také sladké chvíľky a podobne. Som rozmýšľal napríklad či by som ako vedel povedzme žiť povedzme ako nejak skutočne v tom deji a že by som bol jeden z tých do ktorých sa zamilovala a tak, či by som chcel ako podobným spôsobom zakúšať tie proste... a vidíš, toto mi už aj vtedy prišlo také, že toto by bolo moc proste, že ono to nie je akoby, dobre sa na to pozerá, teraz by som sa už pozeral len na tú matku a pre iné dôvody, hej, a vlastne už aj vtedy, ale kvôli tomu deju akoby tak už si fakt neviem predstaviť že svoj čas trávim pri niečom takom proste.

V: A keď si teraz pozrieš seriál tak aký.

P: Teraz pozerám, no tak South Park proste furt, ale teraz už úplne málo, že len keď je tá nová časť teraz, že už ani k jedlu to nepozeráme vlastne ani nič, no a teraz pozerám kriminálku CSI, ale teraz som z toho vypadol.

V: Škoda, škoda CSI to akurát nie...

P: Ale pamätám si že keď išli Gilmorey, to som pozeral, to určite chodievalo aj cez leto, nejaké, som vždy tak poobede išiel k babičke, tam do kresielka, tam Gilmorey a to bolo príjemné, v pohode vlastne zabitie tej strašnej nudy v Poprade, že to bola už taká rutina miestami, že stade ťu ťu ťu, vieš čo, dakde obed, zo psom, k babičke pozrieť si niečo, večer ideš o piatej von, bo už ťa kare a zistíš že ideš o deviatej späť, lebo nikde sa nič nedeje, vieš čo, pozrieš si film... To bolo také vyplňanie proste času, ale bolo to tá príjemnejšia proste fáza než proste nič absolútne.

V: M-hm, to vlastne bola jedna z ďalších otázok, že prečo vlastne seriál skôr ako iná voľnočasová aktivita, teda vtedy v tom čase, teraz už to asi nie je pravda...

P: V tom čase, ako, lebo nebolo čo robiť, vieš čo, nikto tam nebol a ja futbal nehrajem, hej, ale vlastne ani tam nikto nejak nehral futbal, alebo tak dalo sa ísť vonku a takto, ale to už sme nehrali futbal, to už sme chodili do krčmy a to už bol ten večer, hej. No jasné a neboli peniaze, že niekde na výlet alebo niečo také.

V: A prináša ti pozeranie seriálov nejaké potešenie?

P: Jasné.

V: A vedel by si ho popísať?

P: Tak to keď sa vcítiš proste do toho seriálu, tak to je neviem taký fakt asi nejaký vedecký, proste, že človek keď niečo pozerá, tak sa proste projektuje do tej osoby a to je čisto také vieš čo, že na druhej strane ako keby si tam bola a tam to bolo všetko také pekné ešte cez taký fajný filter moderný natočené, že to bolo fakt jak z rozprávky proste, filmový obraz, chápeš, proste šak to je neexistujúce mestečko pre mňa, v živote akože nemám nejakú priamu skúsenosť akože s niečím takým. Na Slovensku, alebo aj tuto, alebo v Európe dačo také chápeš, taká, ty vole jak zo škatuľky, proste fakt taká sladká proste, úplne, strašne dobre ako keby urobená scéna, vieš čo.

V: Dobre, uvedomuješ si počas sledovania seriálu že to na čo sa pozeráš nie je skutočné, alebo sa nechávaš skôr vtiahnuť do deja.

P: No jasné, akože viem na jednej strane proste že to nie je skutočné, ale jasné že sa nechávam do toho vtiahnuť, šak tá scéna jak tam, chápeš, čo to je, nejaký bál a ona chodila nie s tým Deanom, ale s tým fajným, s tým rebelom, s Jassom, Jass bol, chápeš, to bolo proste jasné že som bol Jass, chápeš, nie nejaký zasratý proste Dean. Chápeš a vôbec tá situácia, vieš čo no, a to som býval v tom čase často zamilovaný ešte tak nežne, vieš čo, no, tak to akože ľahko sa mi do toho, a tak, no, že bolo to také že vieš čo, mmm, že fest dobré vlastne.

V: A skôr by si chcel byť frajer Lorelei alebo Rory?

P: Nie, akože frajer by som mohol byť aj Rory, to je proste pre mňa zameniteľný ksicht, ale Lorelei, tú by som bral aj ako v realite, chápeš.

V: *(smiech)*

P: Ako fyzicky.

V: No, nemyslím si o žiadnej z nich nič valné, ale Lorelei určite skôr ako Rory. No dobre. Vcitol sa si alebo vcitujú sa počas pozerania do postáv?

P: Jasné.

V: Alebo spoluprežíval si s nimi nejaké pocity?

P: No to je to, čo vlastne hovorím proste, jasné že proste sa necháš vtiahnuť, ale s tou tlustou kuchárkou ty vole, to je hrozné, normálne z toho mám len proste, chápeš, to si proste nezaslúži nič

iné než cynickú poznámku. Preto to teraz napríklad by som už nemohol pozerieť povedzme, kvôli tejto postave, mne by bolo pri tom trápne že sa na to pozerám a ja nemám rád trápne situácie. A ešte si ich vyvolávať takým pozeraním, vieš čo, to je jak sa pozerieť na Noru Mojsejovú, to je tak trápne, taká buchtička, hej fakt akože...

V: Mne tam prišla taká neutrálna. Neutrum.

P: Ona? Ale niektoré postavy tam boli zas také smiešne, že vieš čo, že...

V: Mne sa páčil ten černochoch...

P: Michelle, jasné, ten bol dobrý, ten tam bol fakt dobrý.

V: Dobre, a teda vedel by si nejak porovnať tie pocity čo si sa vciťoval do ich situácie so skutočnými pocitmi? V čom je rozdiel, alebo v čom sú podobné?

P: No také pocity som v konečnom dôsledku ako v realite nezažíval, alebo takto vieš čo, že to bola asi skôr nejaká moja imaginácia, alebo projektovanie, že som vieš čo, ja ako nejaká holka a ty sa dostaneš do nejakých vzťahov a chodíš do kaviarne so svojou matkou, že vôbec, ani náhodou, proste také vzťahy v žiadnom mojom okolí neboli.

V: M-hm, a myslíš, že by tieto pocity mohli byť v nejakom smere náhradou skutočných?

P: Akože náhradou skutočných, vieš čo. Áno. Jasné, jasné, na 100 percent ako, pre mňa je to niekedy až to isté, vieš čo ako skutočné, imaginárne pocity.

V: Dobre, dobre a považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný...

P: Akože v tom zmysle že je to pocit proste v konečnom dôsledku.

V: Jasné, ja len, zatiaľ sa tak delia respondenti na dve skupiny, takí čo jasné že áno, že keď ja neviem, týždeň sa učím, pozriem si seriál, tak už mám pocit že som bol vonku a všetko je v poriadku a zase sa môžem týždeň učiť a druhá skupina je taká že pozriem seriál a skôr ma hnevá že len sedím doma, nič nerobím, pozerám seriál a oni sa tam majú dobre.

P: Ale toto tu skôr hovorím o takom kontinuálnom, naväzujúcom proste pozeraní seriálov, že proste máš fakt na to návyk, robíš to rutina vieš, to bolo to moje sledovanie seriálu u babičky, proste že každý deň o pol štvrtej ti ide proste Gilmore girls, od pondelka...

V: Pravidelná dávka emócií.

P: Asi hej, no.

V: Dobre. A považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

P: Za iný, ako nie že zaujímavejší, vieš čo no zaujímavejší je pre mňa... ako čo proste, ako mohlo to byť zaujímavejšie, ale jeden večer stačil vonku v realite nejakej normálnej a ten to proste úplne zhodil nejakú tú kvalitu predchádzajúcu, i keď predtým to bolo ako skutočne zaujímavejšie.

V: Tak asi možno skôr všeobecne, že keď sa niekto pozerá na seriál tak si hovorí že jé, jak sa majú dobre a vkuse sa tam niečo deje a sami krásni chlapi a ja v mojom svete nič, každé ráno chodím do práce, večer sa vrátim, idem spať, že také skôr.

P: Možno aj niečo také tam bolo. Akože bolo tam niečo také že také to bolo krajšie.

V: Hej, esteticky je spravený celý ten seriál, taký romantický trochu...

P: Hej hej hej, romantický je, ešte fakt, také do žltého je to vlastne celé, nie je to fakt že nejaká kriminálka CSI, rýchly strih proste, detaily a neviem čo.

V: To je ale tiež inak dobre obrazovo spravené. Mne sa páčil Dexter, neviem či si to niekedy videl, nepáči sa mi dej ani nič také, ale tiež to bolo dobre tak obrazovo spravené, plné farby a také dynamické. Dobre a menil by si s niektorou postavou, alebo rozmýšľal si vtedy že by si chcel, teda už si to načal...

P: Tak ten Jass, jasné, s ním jasné.

V: Dobre a rozmýšľal si aj dajme tomu nad tým že by si menil aj v skutočnom živote? Ja neviem, chcel by som byť taký cool ako Jass, alebo tak pohodovo reagovať ako ja neviem Luke...

P: No jasné, veď to sú dve strany tej istej veci.

V: Sú, ale tiež väčšinou ľudia pripustili že chcel by som tam byť, ale v skutočnom svete e-e, v žiadnom prípade, nechcel by som byť ako nejaká postava.

P: Nie, akože jasné, hej.

V: Dobre a porovnával si sa počas pozerania s postavami?

P: No tak, ani nie.

V: Také že ja by som to urobil lepšie...

P: Nie nie nie.

V: Ovplyvňoval seriál ktorý si pozeral aj tvoje jednanie v skutočnom živote?

P: Asi hej.

V: A ako?

P: Že som bol tak zamilovane naladený, alebo ja neviem, tak sladko.

V: Takže ovplyvňovanie skutočného života?

P: No jasné že hej.

V: Také to že romanticky naladený, zaľúbený a tak.

P: Hej hej hej.

V: A také že si preberal nejaké vzory jednania zo seriálu?

P: Nie, na to som bol príliš hanblivý, oni boli takí odvážni všetci, že tam to šlo.

V: No tak im to zasa všetko aj vyšlo do čoho sa pustili, tak aby neboli odvážni.

P: No.

V: Tak máš mimo pozerania, alebo mal si mimo pozerania nejaké predstavy spojené so seriálom?

P: Šak to je to, čo som ti hovoril, že či to prestupovalo nejak do reality, tie predstavy...

V: To ale si hovoril o pocitoch, ale skôr nejak či si si predstavoval nejakú dejovú situáciu, či si si to nejak mimo pozerania prehrával v hlave, alebo...

P: Asi hej.

V: A keď si mal tie predstavy tak si v nich vystupoval, alebo si bol len ako divák, že si si predstavoval ako to oni...

P: Ako divák, ako divák.

V: Ako divák, nikdy si tam nevystupoval?

P: Nie.

V: Nikdy si si nepredstavoval že dačo s Lorelei, alebo dačo s Rory?

P: Akože áno, ale ako keby nefiguroval som nejak ako objekt, ale bol som tak ako, ale neviem...

V: Ja napríklad keď som pozerávala Akty X tak som si predstavovala, ja neviem keď tam boli v lese s tými moli-lidé tak že som tam s ním ostala ja, nie Scullyová.

P: Ahá, nie.

V: Ako sa ti páči pozícia, alebo či si sa niekedy zamyslel nad pozíciou z ktorej vidíš a vnímaš viac ako jednotlivé postavy, že dajme tomu vidíš kontext, vidíš čo kto si myslí a jednotlivé postavy nie.

P: Neviem, nereflektoval som to nikdy.

V: A ako pristupuješ k tomu, že nemôžeš ovplyvniť čo sa deje v seriály, teda chcel by si to môcť ovplyvniť?

P: No jasné že by som to chcel ovplyvniť.

V: A v akom zmysle?

P: Povedzme aby sa niekedy niečo nepodarilo, alebo tak, lebo im sa tam furt dačo podarilo a mňa by zaujímalo ako by to riešili povedzme kebyže to nevyjde, alebo niečo.

V: Hej, že opačne.

P: Hej, hej.

V: A čo by si chcel viac môcť to ovplyvňovať, alebo sa ti skôr páči také to že pobavte ma, prekvapte ma, ukážte čo máte. Lebo keby si to mohlo ovplyvniť tak si robíš pokusy, teraz máš len pozorovanie...

P: Nie, skôr iba to pozorovanie také, keď sa na to pozeráš bez ovplyvnenia, to je zaujímavejšie, proste že to môžeš sledovať a je to vlastne svet o sebe, na ktorý sa môžeš pozeráť, pozeráš, nie proste niečo čo si zas...

V: Áno, dobre, a myslíš si že sa pri sledovaní seriálu pozeráš do súkromia iných?

P: No jasné, do veľmi intímneho súkromia.

V: No veď, ja viem, len väčšinou si to ľudia nemyslia. A baví ťa sledovať takto dianie aj u skutočných ľudí v skutočnom živote? Dajme tomu v meste keď vidíš nejaký párik sa pohádať, tak či ťa zaujíma čo bolo, pred tým, čo bude ďalej, alebo k susedom či ťa napadlo niekedy sa pozeráť?

P: Akože očumujem brutálne ľudí, brutálne, takže určite, ale nemusí tam byť žiadna akcia ani povedzme, mne stačí pozeráť len tak proste.

V: M-hm a v čom je rozdiel v pozeraní na skutočnosť a na seriál.

P: Na skutočnej strane nevidíš toľko. Tam je to proste, seriály, tam to jede proste.

V: A keď si predstavíš že dajme tomu...

P: No mohlo by to byť na druhej strane ako fakt že zaujímavé ísť sledovať nejakých ľudí, len tak, že si vyberieš náhodne ty vole a to môže byť veľmi zaujímavé.

V: Lenže je to časovo náročnejšie, že oni to stihli za 35 minút ti predstaviť celý svoj týždeň a takto by si tomu musel venovať viac času. No ale keď si predstavíš že dajme tomu v byte vedľa teba žije Lorelei a Rory s tým že sa s nimi ale nemôžeš ísť zoznámiť, máš presne dierku a vieš že sa tam stretnú o štvrtej, Rory príde zo školy, Lorelei z práce a presne vtedy od tej 4. Do 5. tam všetko vyriešia, porozprávajú sa spolu, chodia tam za nimi návštevy, proste všetko sa deje od 4. Do 5. A ty máš nejakú akurát dierku cez ktorú ich vidíš a oni ťa nevidia. Pozeral by si sa?

P: Jasné že hej.

V: A aký by bol rozdiel medzi tým a pozeraním sa na seriál, keď by to bolo také isté akčné aj také isté vtipné?

P: To by bolo oveľa také intímnejšie zas, tá interakcia vlastne, telka je verejná, na to sa budeme pozeráť aj my dvaja spolu, ale do toho kukátka sa pozeráš tam, že už je to fakt také občumovanie, to nie je len pozeranie sa na niečo vymyslené, to je naživo. A hlavne je to to že to je proste keď pozeráš reál tak tam môže skutočne prebehnúť nejaká interakcia oni ty, kdežto v telke nie.

V: Aha, takže vlastne to skutočné súkromie je pre teba oveľa silnejšie ako to vymyslené?

P: No jasné.

V: Dobre, dobre a myslíš že by sa teda pozeranie sa na seriály dalo považovať za istý typ voyeurizmu?

P: Tak je to taký ten pasívny voyeurizmus, že fakt že tam, nie je tam tá hrozba toho, že tam budeš proste nejak v tej situácii s nimi, kdežto ten reálny...

V: Že nikdy nezistia že sa pozeráš...

P: No, povedzme.

V: A ešte nejaký iný rozdiel?

P: Tak to mi príde ako radikálne odlišné, od toho to už má veľa implikácií.

V: No má ale dajme tomu aj keď sa na nich pozeráš vedľa do izby a vieš že ťa nemôžu nikdy chytiť alebo zistiť, tak podľa mňa to má aj tak taký intímnejší charakter ako keď pozeráš na telku.

P: No má to intímny proste charakter, aj to samotné sledovanie, proste, lebo je to fakt pravda, hej, že to nie je akoby vymyslené, ale je to proste nejaká realita.

V: Dobre a pýtala som sa na ten voyeurizmus, teda je dívanie sa na seriály istým druhom voyeurizmu?

P: Hej.

V: A vedel by si sa s týmto tvrdením stotožniť, teda že tým že si sa pozeral na seriál tak že si praktikoval niečo také?

P: Že som sa pozeral na seriál tak že som voyeur?

V: No či si ochotný to takto pripustiť.

P: Nie, pre mňa je voyeur fakt že človek ktorý ako sleduje realitu, vieš čo, že tam je také to skutočné vzrúšo, tam musí byť také napätie, že ty niekoho sleduješ a on si to neuvedomuje, ale v tom seriály proste na jednej strane tam vôbec taká interakcia nemôže prebehnúť, na druhej strane akože z čoho máš mať takéto.

V: No ale akože ten základný princíp...

P: To je hej, akože hej, ale keď sa na to pozeráš, alebo na to myslíš, povedzme keď sa týka seriálu, ale to už je také na férovku, že povedzme oni ťa môžu prekvapiť keď ty ani nechceš.

V: Že stále je tam to riziko obrátenej interakcie, hej?

P: Hej.

V: Dobre a čo by si povedal keby bola situácia obrátená, keby tvoj život niekto nahrával a vysielal ako seriál, tak aký by to bol pocit že sa teda ľudia dívajú na teba, jasné že by to zostrihali, že by tam nebolo jak chodíš na záchod a jak spíš, ale...

P: Myslím že by to zakázali. To by nikto nepustil. Nikdy.

V: Prečo?

P: Tak tiež mám svoje tajomstvá, všetko a proste by sa na to všetci pozerali. Nie. Ani náhodou. Nikdy.

V: Kvôli tomu že tajomstvá?

P: No jasné, mi to príde také, proste, ani by mi nevadilo keby ma to snímalo jak serem, vieš čo, ale nie, niektoré veci nie, a ešte vieš čo tie myšlienky, že by to tam narozprával nejaký hlas, že vieš čo, sedíš, pozeráš sa... NIE! Nie! Proste nie.

V: (*smiech*) Tak čo nejaký hlas, to ty by si hovoril vnútorné monológy nahlas. Dobre, tak ďakujem za rozhovor.

TAMKA

27.7.2011
Vek: 29
Módna návrhárka

V: Myslíš že je pozeranie seriálov obľúbené?

T: Áno.

V: A prečo?

T: Je to taký príjemný žrút času a ja pri tom aj jem. (*smiech*)

V: (*smiech*) Ja tiež. A prečo myslíš že ľudia tak obecne pozerajú seriály?

T: Lebo sa namotajú a chcú sa baviť a sú tak urobené, aby človek očakával v ďalšom diely to nejaké ďalšie pokračovanie, čo od toho čaká.

V: A prečo ty pozeráš seriály?

T: Lebo sa mi pri tom dobre je.

V: A pozeráš iba pri jedle seriály?

T: Nie, niektoré pozerám len preto, lebo sú dobré a aj sa rada smejem, no, to sú tie vtipné.

V: Dobre a podľa čoho si vyberáš seriál?

T: Podľa štýlu vtipu.

V: Dobre a čo ti prináša pozeranie seriálu, okrem teda vtipu?

T: Tak čo mi môže priniesť taký seriál, tak nič len mám menej času potom, ale je to relax, veľký relax, tam robia niečo za mňa, riešia intrigy a tak.

V: Dobre a čo ťa na tom zaujíma, že riešia niečo za teba?

T: No práve to, to je asi také zvláštne na človeku, že asi má rád nejaký štýl intríg, vieš, keď hovoríme o takých vzťahových seriáloch.

V: A prináša ti pozeranie seriálov nejaké potešenie?

T: Keď to dobre dopadne tak mám z toho radosť.

V: A uvedomuješ si počas sledovania že to nie je skutočné, alebo sa necháš skôr vtiahnuť do toho sveta na tú chvíľu?

T: Hej, uvedomujem si že to nie je skutočné, ale niekedy si aj stamaď beriem proste veci do života, že jak by to Felicity vyriešila, túto situáciu, ale ona bola trapka...

V: Ona bola hnusná.

T: ... hej ona bola odporná, ale bola tam jedna taká dzivá černoška dzivý černoušek a oni boli dzivý pár, ich som mala rada. Síce bol divný, hej, on bol nejaký kresťan, a nechcel s ňou sex, hej, toto bolo na tom divné, až po svadbe.

V: A vciťuješ sa do postáv počas pozerania?

T: Do Earla hej.

V: A dalo by sa teda povedať že s ním spoluprežívaš nejaké jeho pocity?

T: Áno, áno. A u Simpsonovcov aj plačom dakedy.

V: U Simpsonovcov? (*smiech*)

T: Už to nemám, ale aj Lucka sa mi priznala že už plakala u Simpsonovcov, to je človek tak rozčítiený a Homer bol taký romantik a Robo tu ani nebol bol dakde v riti a tak išiel za tou Marge a tak sa jej vyznal.

V: No dobre a vedela by si teda tie pocity ktoré máš počas vciťovania sa do seriálu porovnať so skutočnými pocitmi?

T: Môžem o tých svojich seriáloch, napríklad o Earlovi?

V: Jasné.

T: No tak tam sa vciťujem veľmi.

V: A vedela by si to teda porovnať so skutočnými pocitmi, že aký je v tom rozdiel.

T: Rozdiel? Tak čo ja viem, tak tam v tom seriály to prebieha tak spontánne a tak dobre sa to deje, i keď niekedy tam prídu komplikácie, ale očakáva sa že to dobre skončí, väčšinou, hlavne v takom ktorý už má taký scenár, že každý má dobre skončiť, tak tam sa vciťujem do toho rada, keď to dobre skončí.

V: Tak to je možno ďalší z dôvodov prečo pozeráme seriály.

T: Presne.

V: Skôr také to porovnanie s tými normálnymi pocitmi, že aký je rozdiel keď napríklad sa tešíš z toho keď niekto niekoho požiada o ruku v seriály, alebo mu vyšla láska v seriály a medzi tým keď sa to stane v skutočnosti nejakým tvojím kamošom, že aký je rozdiel medzi tým pocitom zo seriálu a skutočným.

T: No veľký, ako tak zasa to neprežívam, lebo ten seriálový, možno že to potešenie seriálové to je len tak v tej polhodinke kedy ide ten diel tak vtedy sa tak poteším, ale už napríklad hodinku po seriály na to nemyslím, že á, Earl sa zamiloval s tou svojou bývalou, alebo dačo, ale keď kámoši tak to si tak ako občas na to pomyslím že je to pekné.

V: Dobre a myslíš, že by pocity zo seriálu mohli byť náhradou skutočných pocitov?

T: Pre niekoho asi hej, keď on nemá možnosť dačo prežívať...

V: A u teba?

T: U mňa nie.

V: To zase...

T: Niekedy hej, keď som osamelá, tak hej, pre osamelých ľudí to podľa mňa platí, že môže to byť a keď som osamelá, tak keď potrebujem nejakú radosť pocítiť, alebo pocit z toho, že svet nie je taký zlý, že je tu láska, tak mi to môže aj taký dajaký seriál ukázať že to existuje lebo si to potom človek vie predstaviť že to môže byť aj pravda, že chodí taký Earl a robí každému dobre, že sú takí psychouši, no šak poznáme aj takých.

V: Dobre, považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako každodenný svet?

T: Tak u Earla sa stále dačo deje, ale u mňa je to veľmi zaujímavé, mám rada veľmi svoj svet. Je zaujímavý.

V: A teda áno alebo nie?

T: Či je zaujímavejší? Áno.

V: A prečo?

T: To je pre mňa zaujímavejší lebo si to prežívam sama na vlastnej koži. A je to tiež seriál, každú stredu mám nový diel napríklad.

V: Dobre, menila by si s niektorou postavou v seriály, dajme tomu situáciu, že by si chcela žiť v jej svete alebo zažívať také veci ako ona?

T: No tak len tak so randy, s Joy, Earlovou bývalou by som menila, lebo ona má takého dzivého krabáka, takého super chlapa a má s ním veľa randy.

V: Takže chlapa by si menila, nie situáciu? (*smiech*)

T: (*smiech*) Né, to randujem. Ale už neviem, mám povedať ešte niekoho s kým by som menila?

V: Možno skôr prečo by si menila.

T: A ešte by som chcela byť ten malý Simpson. Bart.

V: Hej, skvelý otec, skvelá rodina, paráda (*smiech*).

T: Hej. A ešte by som okrem Joy chcela byť aj Jake z Dva a pol chlapa, lebo je to malý spratek čo všetko dostane, no. A tam si robí svoje hlúposti a má sa strašne dzivo a všetko sa mu prepeče.

V: Takže menila by si situáciu. A menila by si s nejakou postavou nejaké jej charakterové vlastnosti, že napríklad povieš si chcela by som byť taká cool ako...

T: Ako Rendy z My name is Earl. (*smiech*) ale to bol len zjeb, lebo neviem teraz. Alebo chcela by som byť úspešná ako Jednoducho Mária. Aj ako ten seriál aj ako ona v tom seriály. (*smiech*)

V: A porovnávaš sa počas sledovania seriálu s postavami? Že si hovoríš že toto by si urobila inak, alebo ty debil čo to robíš.

T: Tak ty debil čo to robíš to hej, ale tak že ne, ako sa nestotožňujem skoro nikdy osobne tak s nimi, no ne že skoro nikdy, ne.

V: Dobre a ovplyvňuje tebou sledovaný seriál tvoje jednanie v skutočnom živote?

T: Možno niekedy hej.

V: A vedela by si aj na niečo prísť, že...

T: Tak určite môže byť že po Earlovi človek chce robiť viacej dobré veci. Môže byť že to má taký dobrý vplyv ako fakt keď je seriál s takým úmyslom robený, alebo s takým posolstvom, môže byť že to ovplyvní a Earl môže dobre ovplyvňovať. A ty vieš o čom je Earl? On verí na karmu a snaží sa odčiniť všetko zlé, čo kedy spáchal a on bol predtým fakt taký zloduch.

V: A máš mimo pozerania nejaké predstavy spojené so seriálom? Že keď nepozeraš, či si na to spomenieš a predstavuješ si niečo s tým spojené?

T: Tak často si spomeniem na toho Earla, ale mi už skončil. Na Cool mi skončil a nepozeráme už cez notebook, lebo to žere čas, lebo vtedy pozeráš jeden za druhým. A ešte Dextera pozeráme radi. A do života? Tak chcem byť dobrý človek, tak len toto dobré do života si beriem keď dakde je, ale to fakt mám iba o Earlovi takú mienku.

V: A nejaké predstavy spojené s pozeraním seriálu?

T: Ešte napríklad v tom Dva a pol chlapa mám predstavy o niektorých chlapoch že sú fakt hrozni keď sú takí ako ten Charlie Sheen, tak on sa hrozne správa k tým ženám, ale zasa má stále hrozné tie ženy. Ale inak predstavy, predstavy to ne, mňa veľmi neovplyvňujú seriály si myslím.

V: Takže si moc nepredstavuješ. A uvedomuješ si pozíciu že ako divák vidíš a vnímaš viac ako jednotlivé postavy? Že dajme tomu ty vieš aký je kontext a tie postavy to nevedia, že vieš kto čo povedal, čo si kto myslí a tie postavy to proste nevedia.

T: To si neuvedomujem nikdy. Nikdy.

V: A považuješ to za privilegovanú pozíciu, nejak lepšiu, alebo...

T: Asi je to lepšia pozícia, no určite je to pozícia, ktorá sa žiada od toho diváka keďže je to tak, ale mohlo by to byť aj zaujímavé keby človek mal podávaný tak seriál, že vie iba jednu postavu a vtedy by sa viac vcíťoval do nej, aj by jej asi viacej fandil.

V: Aj by ho to možno menej bavilo ale, že nuda že nevie o čo ide.

T: No, to je pravda, hej.

V: A štve ťa že nevieš ovplyvniť čo sa deje v seriály?

T: Nie. Teda ako v momente sledovania ma to štve, ale inak nie.

V: No jasné že v momente sledovania, že nie že keď nemáš čo robiť tak prečo som len nemohla Brende povedať že Dylan chce aj tak Kelly.

T: Abo Dexter ty debil, nezatváraj toho černocho do tej klietky, lebo si všetko pobabreš.

V: No a nie mimo, ale keď to dajme tomu vidíš, tak či by si nechcela môcť povedať Dexterovi, že keď zavrieš toho černocho, tak...

T: Brala by som možno. Hej asi by som chcela.

V: A radšej by si chcela teda vedieť ovplyvniť, alebo mať tú pozíciu že všetko vidíš?

T: Stačí mi že to všetko viem. To je tá pozícia asi prečo pozerám seriál, že to všetko viem.

V: A spájaš si to, že vieš s nejakou formou moci.

T: Tak je to moc, ale seriál neovplyvníš keď to vieš.

V: Neovplyvníš, ale taká tá vedomosť, že dajme tomu keď dakoho sleduješ tak máš nad ním istú formu moci, že vieš.

T: No, to môže byť keď si to človek vie aplikovať do života, ale ja si to asi neviem, keď tak podvedome asi. Ale divná otázka to bola pre mňa.

V: A vnímaš nejak že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

T: No teraz keď sa ma to pýtaš tak si to začnem asi uvedomovať, ale inak nemám taký pocit.

V: A myslíš si že pri pozeraní seriálu pozeráš do súkromia iných?

T: To ma tiež nenapadlo, lebo to beriem že je to pre verejnosť. Nie, nenapadlo ma to, ale je to pravda. Svojím spôsobom.

V: A je to pravda teda podľa teba?

T: M-hm.

V: Tu je najväčší problém to že či ľudia vedia uznať ten seriál ako súkromie, lebo vlastne je to súkromie postáv, ale nie je to súkromie hercov, takže tam je ten rozpor herci postavy.

T: No tak beriem to tak že je to súkromie tých postáv a na to sa dívam, nie na hercov.

V: A v čom je rozdiel medzi súkromím tých postáv a skutočným súkromím.

T: Tak si všímam stále keď vidím niekedy herca odpovedať na niečo alebo v nejakom rozhovore, tak si všímam že on odhaľuje sčasti aj svoje súkromie, no iba svoju postavu lebo fakt sa správajú ľudia jak hrajú tak fakt sú to dosť oni, aj keď hrajú dobre, ale sú tam oni vidieť, ale nemyslím si že by som nejak videla do súkromie tých hercov ako žijú.

V: Nie hercov, skôr ide o tie postavy.

T: No tak tým vidíme všetci do súkromia asi. Neukazujú tam často jak chodia na záchod každú hodinu jak ja napríklad.

V: A baví ťa sledovať osudy a jednanie skutočných ľudí aj v skutočnom živote?

T: Tak baví ma to keď sú to moji blízki o ktorých sa zaujímam, áno.

V: A také niečo že napríklad dianie u susedov?

T: Nie, susedia ma nezaujímajú, tí moji blízki ma zaujímajú, ale iba to jak sa majú, čo nové, jaký frajer, a tak ďalej.

V: A teda keby vedľa teba žili postavy zo seriálu, dajme tomu že vedľa v byte žije Earl, tak či sa pozeráš. A máš akurát takú dierku že presne vieš ale vieš že to nikdy nezistí.

T: Nie, nepozerala by som sa.

V: A prečo?

T: Ja by som sa asi zapojila do jeho života a snažila by som sa...

V: To by sa nedalo.

T: Tak nie, nepozerala by som sa.

V: A prečo? V čom je rozdiel keď to vidíš cez telku...

T: Tak asi to súkromie je mi sväté a nechcela by som ani aby mne to niekto robil, tak preto.

V: Takže skôr z morálneho hľadiska, nie že by ťa to nezaujímalo, hej?

T: Tak nemôžem za ním každý deň po ulici chodiť a špiónovať, to mi prachy neprinesie.

V: Nie po ulici, len keby si vedela že tam býva a že...

T: Možno keby som to fakt vedela... ale nie, asi nie... Možno by ma zaujímalo čo zo zoznamu skutkov si každý deň vyberie, tak keby som vedela že to každý deň robí tak by som sa na to pozerala, asi hej.

V: Robí, dajme tomu stále by si vedela že o štvrtej príde z práce, vyberie si, potom prídu nejakí jeho kamoši, s nimi to prediskutuje...

T: Ale to ja by som sa tam na to nedívala cez dieru v stene, to ja by som sa šla ku nemu domov spýtať že čo má na zozname, ne ako cez dieru asi ne lebo do súkromia nerada leziem ako, nie, nie som intrigán.

V: A v čom je rozdiel že do toho jeho seriálového súkromia je to v pohode, že sa pozeráš úplne kľudne a že cez tú dierku by si sa nepozerala.

T: To bude tou televíziou že je to médium, ktoré prináša proste pre verejnosť, že je to verejné. To je možno paradox, že keď dajú skryté kamery dakde na hajzel, to bola tiež v Earlovi taká situácia, a ľudia to mohli cez net sledovať tak tiež si možno hovorili že šak to je verejné a pritom tí ľudia na tom hajzli to nevedeli.

V: A myslíš si že by divanie sa na seriály mohlo byť istým druhom voyeurizmu? Keď im teda pozeráš do súkromia.

T: Nie, nie, nemyslím, ja fakt seriály pozerám iba tak že na skrátenie času alebo na spríjemnenie dačoho, že už buď večera... ale nepozerám ich preto že by som ich potrebovala vidieť. Na Dextera som nažhavená iba preto aby som vedela že jak to pokračuje, ale to je zvedavosť, nie že by ma to nadchýňalo takým nejakým spôsobom, že pozriem si zo dva diely a iba mi to skrúti čas, nepozerám to pre niečo také, že by mi to niečo iné prinášalo ako výplň večera.

V: A čo by si povedala keby bola situácia obrátená, keby tvoj život natáčal niekto ako seriál? Samozrejme upravený, zostrihaný...

T: Inak bol teraz taký film, to vieš, Jim Carry tam hral, nejaká Tierri show, alebo neviem ako sa to volalo. No určite by som nechcela aby... ale môže, akože keby toto všetko niekto natáčal, ale dúfam že nikto nie je herec, tak by mi to nevadilo, hej keby to nebolo umelé, nech to kludne natáčajú, je mi to jedno. Ja mám od malička taký flip, no akože si to neuvedomujem, ale že to mi babka raz povedala keď som bola malá, že Boh to všetko sleduje a že keď prídeme do neba... alebo sestrička nejaká ešte v Čechách na náboženstve nám povedala a Boh nám to všetko prehraje potom v nebi.

V: Ale ja z toho mám tiež haluz, ale nie že Boh, ale že všetci tí svätí to musia vidieť... Tak ešte posledné čo ma napadlo, tak ja mám ešte niekedy také, že by ma zaujímalo keď dačo riešim dajme tomu vo vzťahu, tak ma zaujíma že keby to bolo v seriály, tak jak reaguje publikum, že či ja som tá chúďatko dobré, alebo tá zmija ktorú chce každý odstrániť...

T: No to by aj mňa zaujímalo. Keď ale seriály sú vždycky tak robené podľa mňa, že tam ti proste vedú tú postavu, ktorú máš uznávať.

V: No vedú, ale mňa zaujíma vždycky či ja by som bola tá postava ktorú máš uznávať, alebo proste ten padouch.

T: Podľa mňa by sme boli ako preto nudný seriál, lebo tu nemáš kladné a záporné postavy.

V: Ako takto nie, ale ja sa často dostávam do situácie keď mi je jasné že ja som kladná a ten druhý záporná postava, ale ono to asi také jasné nie je obecné (*smiech*). A taký ten pocit že teda by na teba ľudia pozerali?

T: Že o tom viem alebo nie?

V: Vieš, inak by si z toho nemohla mať pocity.

T: Tak to by som nechcela tak to reality show, ale to určite by som nechcela aby si o mne robili nejaké úsudky verejné.

V: Dobre, ďakujem za rozhovor.

TEREZA

2.6..2011
Vek: 26
psychologička

V: Tak, myslíš si, že je pozíranie seriálov obľúbené?

T: Obľúbené? Určite.

V: A prečo myslíš že ľudia pozerajú seriály?

T: Tak tam je určite hodne dôvodů a záleží na tom jaké seriály. Že podle mně jsou seriály, třeba, které můžou být já nevím, že má třeba někdo určitý koníček, já nevím, a ten seriál třeba spadá do toho spektra, takže ho to fakt obohacuje, to mně napadá třeba nějaké přírodopisné seriály. A nebo pak je to určite způsob jako zabíjení volného času, takový prostě, a to je podle mne celý systém televize, že člověk prostě přijde a aby nemusel přemýšlet, tak zapne televizi a je jim v podstatě jedno co tam běží a tím, že je to třeba ten seriál, tak já nevím tak jim to dává takovou, já nevím, že třeba sledují nějakou dějovou linii a jako kdyby si to tím tak nějak ještě ospravedlňovali nebo já nevím, to dívání se na tu televizi, že se třeba dívají fakt na ten konkrétní seriál, no a pak určite si myslím, že pokud je to takový ten seriál, který je zaměřený na nějakou cílovou skupinu, já nevím, třeba na pubertáky, nebo na třeba ženy osamělé, tak že ti lidi se mají třeba možnost se jako ztotožnit s těma hrdinama a jako kdyby že vlastně tam je ten bohatý život a je to baví sledovat a prožívají to fakt s nima, identifikují se s těma hrdinkama, tak proro...

V: Viac menej ja to mám zamerané práve na tie seriály, ktoré nie sú také že prírodopisné, detektívne, sci-fi, ani komediálne veľmi, skôr také že len bežný život.

T: No alebo že třeba potom to mají když se na to dívají někde já nevím že třeba ženské chodí někam do práce tak se tam potom o tom ještě třeba baví v práci, jo, co tam dělali v těch seriálech, „vidělas to včera Máňo“, a fakt povídají si o tom a kritizují třeba když je to nějaký český seriál tak jak vypadají ti herci, jo, alebo i hodnotí ty postavy prostě, „to já bych nikdy neudělal, to je taková kráva, že se s ním ještě nerozvedla“.. tak to

V: (*smiech*) To je pravda, to je pravda, k tomu sa ešte dostanem, aj si to asi poznačím, ale prečo teda myslíš, že je to obľúbenejšie ako nejaké iné voľnočasové aktivity? Alebo teda zabíjanie času iným spôsobom?

T: Protože to je strašně nenáročné a pasivní. Protože jako když chceš dělat jakoukoliv aktivitu vyžadující volnočasovou věc, tak prostě musíš jako já nevím když chceš běhat tak se musíš oblíct a pak to samotné úsilí vložené třeba do toho běhání, nebo já nevím když chceš jít na výlet, musíš to nějak zorganizovat, sehnat přátele na to a je to prostě podla mne pro člověka, který to nedělá běžně, poměrně náročný úkol, jo, vyžaduje to určité úsilí, kdežto tady toto je jako takové velice nenáročné a nemusíš vlastně dělat nic proto.

V: A v porovnaní s ostatnými nenáročnými, napríklad čo ja viem, počúvanie hudby, alebo niečo také?

T: No protože to ještě odvádí ty myšlenky. Jo, že vlastně nemusíš být sám se sebou. Nemusíš přemýšlet, že fakt jako sleduješ ten děj, co vyžaduje nějaké mentální úsilí, jo, ale úplně minimální, a to mentální úsilí je, je sice minimální, ale jako kdyby natolik, jako významné že nemusíš už prostě myslet na nic jiného.

V: A je to mimo teba

T: No, no no.

V: Dobře, tak a aký seriál sleduješ ty?

T: Tak teďko jako nesleduji žádný. Ale sledovala jsem ten Sex ve městě.

V: Super a proč právě tento seriál?

T: No tak to si myslím že je právě přesně o tom, že to jako kdyby asi... jako spadám do té cílové skupiny rozhodně, i je to dokonce jako i vtipné místy bych řekla, mně se ten seriál jako líbí jo, já musím říct že přesto že je můj postoj k těm seriálům jako takový že to moc neuznávám tuto aktivitu, tak tady to tak aniž bych chtěla tak prostě musím přiznat, že se mi to líbí. Jo, pak jako plus to téma co oni tam řeší když je to samozřejmě přitažený za vlasy, je to v jiném kontextu, i ty hrdinky jsou třeba o dejme tomu deset let starší než já, tak přesto jako řeší takové ty, taková ta zajímavá témata, že vlastně vztahy, sex, život, nebo pro mně zajímavá témata, nebo ani ne zajímavá témata, ale takové nějaké.., nebo témata kterých se dotýkám taky, že už bych se asi nedívala tak moc na Krok za krokem, třeba, jo protože to už prostě nerezonuje s tím mím... No a je to prostě takové barevné, je to třeba jako když máš úplně já nevím dobře dělaný třeba billboard blikací, tak to je podle mně to samý, že oni jsou tam, všichni tam vypadají pěkně, je to strašně barevné, jo, i vizuálně, furt se tam vlastně něco děje, hemží se tam, furt se převlíkají, třeba není vlastně ani jedna scéna skoro ve stejném oblečení, hrají tam pěkní lidi, jako kdyby...

V: Podľa mňa sú všetky škaredé, ale to...

T: No nebo jako pěkní nebo relativně atraktivní, i muži, i to třeba, i zase z hlediska toho, že jsem znala i jako tu dějovou linii, že jsem to viděla celé, několikrát dokonce, tak já v tom třeba vidím určitý vývoj a vidím v tom i nějaký smysl, jo jako že to prostě, že to není, že jako sice člověk na ty momenty musí dlouho čekat, ale (*smiech*) ale prostě má to jako nějakou pointu, nebo myšlenku, ano. No tak tady toto. Ale určitě tam je i jako roli hraje i nějaký trend, jo, že prostě že zrovna v tu dobu já nevím víc lidí sledovalo zrovna ten Sex ve městě, tak jsem si to taky stáhla, jo, takže určitě to i taky je odpověď na otázku proč zrovna ten Sex ve městě. Taky už třeba jenom ten název že jo, že tam je ten sex, možná i to mně tak nějak oslovilo, že se to nejmenuje Starwars, prostě já bych si to nezapla, jo jakokdyby to je pro mně úplně...

V: Dobře, tak čo ti sledovanie tohto seriálu prinieslo?

T: No tak jako žeby to ovlivnilo můj hodnotový systém? (*smiech*) To jako ne, ale určitě to, co jsem říkala obecně, že třeba je to pro mně... já třeba u té televize jím, jo? To je taky jako další věc. Ten Sex ve městě má 30 minut, co je tak zhruba délka mého jezení, jo, takže prostě... no to ale není to co mi to přineslo. No přineslo... přineslo prostě takový oddych, nenáročný oddych, mmmm, asi to hlavně, ale faktže jsem mněla ešte aj pocit, že to dost jako, mmm, jako kdyby koreluje s tím jak ja mám

osobně bohatý život, jo, že mám pocit, že když jsou období, že vyloženě jako nemám co jako extra na práci, nebo jsem spíš taková jako ještě víc nespolečenská než obvykle, tak tehdy si ho dost pouštím ten seriál, jo, že vlastně čím je chudší můj život, tím spíš sáhnu po seriálu bych řekla. Jo, takže vyloženě že jsem si to pak už jako vyloženě systematicky zakazovala, že prostě už jenom proto, že jsem měla pocit, že to odráží tady toto, tak jsem si říkala, že to akorát vede..., že si to tím akorát odžíváš něco i, a tím pádem to už nebudeš pak hledat v tom vnějším reálném světě, když si tu trochu něčeho, nějakých podnětů třeba, nebo já nevím, jako i takové jako určitý druh společnosti to může být, takže když si to jako kdyby odžiješ skrze tady toto, že tím spíš potom prostě nemáš potřebu to hledat z vnějšku, jo, a to že vlastně že to ještě prohlubuje ten úpadek

V: Takže také nějaké nahradenie tohto typu aktivít pozeraním seriálu?

T: No, nebo ne, aktivit ne, spíš té pestrosti života, tak bych to řekla, nebo subjektivního pocitu pestrosti života. Jako třeba mám ten život pestřejší i když se na to nedívám na ten seriál, ale jako z hlediska toho mého...Rozumíš mi jak to myslím? Ne?

V: Ja myslím že hej, ale keď to ešte nejako upresníš tak super.

T: No že jako když mám pocit... Tam se prostě strašně moc věcí děje, že jo. V tom jednom dílu vlastně se jako odehraje to, co člověk za, za... dejem tomu kdybych to měla specifikovat jenom na ty vztahy, tak v tom dílu ty hrdinky prožijou, ještě tím že jsou 4 tak to prostě jeden člověk nestihne to co 4, tak to prostě člověk v normálním reálu za prvé neprožije nikdy samozřejmě a já nevím třeba za rok, jo, a že tam jako kdyby...když jako v mém životě se neděje nic, jo, a tam se něco děje, jak bych to, jak bych to ... Že vlastně máš asi ten pocit že se děje něco i v tom tvém, jak se na to díváš, jo?

V: A tým pádom už máš potom pocit že už sa niečo také deje, že už to nevyhľadávaš...

T: Jo a tím pádem jako kdyby uspokojím tu potřebu toho aby se něco dělo, tím seriálem, takže jsem jako kdyby na tom životním minimu uspokojování této potřeby, já nevím třeba nějaké dynamiky života, jo, a tím spíš jako tak že vlastně dostanu na nějakou, na nějakou životní, jako na nějakou znesitelnou možnost tady té životní dynamiky a prostě takhle mně to může udržovat. Já bych to potřebovala k něčemu přirovnat. Já mám pocit jako kdyby si jedla já nevím, třeba jenom chleba, že jako zasytíš ten hlad...

V: No, jasne, ale žiadna pestrosť to nie je...

T: Jo, jo, a to je prostě horší, protože hlad necítíš, jo, a tím pádem spíše v tom můžeš stagnovat jako kdyby, že ti to dovoluje v tom... Si myslím že to tak dost ... v mém případě že to tak je.

V: Takže je to skôr také, že keď si pozrieš seriál, tak že cítiš, že už máš uspokojenú tú potrebu nejakú, alebo odbyté niečo, nie tak že to vidíš a tým pádom to chceš aj ty a snažíš sa o to?

T: Ne. Jo tak počkej, spíš tu potřebu, o tom jsem teďka mluvila, a jestli něco že bych jako to ve mně vyvolávalo touhu po něčem, co mají třeba ty hrdinky, jo?

V: To sa ešte opýtam, ale či tá to dajme tomu nakopne k nejakej aktivite, lebo si hovorila, že tým, že pozeráš, tá to utlmí a ty už ďalej sa nesnažíš to nejako aktívne naplniť.

T: Rozumím, jestli by mně to nakoplo k aktivitě. To si myslím, že v mém případě moc ne.

V: Dobře, prináša ti pozeranie seriálov nejaké potešenie?

T: Tak jako určitě to potěšení je třeba humor, u toho Sexu ve městě ani moc ne, ale třeba u Přátel, to jsem se fakt kolikrát zasmála. Jo, že prostě něco je tam vtipný tak to je určitě jako druh potěšení, smích. Pro mne je to potěšení taky s tím že u toho jím, takže se najím, takže to mám dost spojené s tím, což je zase jakoby další...

V: Taký Pavlovov reflex...

T: (*smiech*) A to odreagování je potěšení. Svého druhu potěšení. Takže se zasměješ, odreaгуješ ... no, že tě to vytrhne z toho proudu toho všedního dění, aspoň na chvíli, nebo někdy, jo, ne vždycky určitě. Když se řeší něco důležitého nebo kdyby mi někdo umřel tak to že hraje seriál mi nepomůže na to nemyslet

V: Uvedomuješ si pritom že takto vlastne nahliadaš do súkromia iných ľudí? Alebo považuješ to vlastne za nahliadanie do súkromia iných ľudí?

T: No do soukromí ne, protože soukromí považuju za něco autentického, jo, kdežto vím, že ty hrdinky to pouze hrají. Takže nahlížení do soukromí ne, ale nahlížení do různých způsobů života možná ano.

V: Aha, takže nemáš to tak, že sa pozeráš na ich súkromný život, lebo si uvedomuješ že to nie je ich život.

T: Jo. To si myslím, že to je rozdíl mezi bulvárem a seriálem, jo, že bulvár to může vyvolávat představu, že opravdu, i když mylnou, že opravdu nahlížíš do soukromí normálního, reálného člověka. Kdežto podle mně neztotožňuju si postavu, jo, ať už... no... Postavu prostě ve filmu nebo v seriálu si neztotožňuju úplně jako že bych nahlížela. V tomto druhu třeba když čteš knížku tak možná jo, nebo když máš nějaký hluboký psychologický film, ale zrovna třeba když mluvím o ... když přemýšlím v dimenzích seriálu, tak ne.

V: Takže pri sledovaní si uvedomuješ že toto nie je skutočné a že tým pádom žiadne pozeranie na súkromie.

T: Rozhodně si uvědomuju že to není skutečné, tím nevyvracím že některý aspekt z toho se nemůže stát i v realitě. Jako že nějaká scénka, když si třeba někdo zlomí podpatek a přejede ho auto, tak to se prostě může stát, jo, ale jako do možných způsobů života to jo, ale ne

V: Napadlo ťa niekedy sledovať takto dianie u skutočných ľudí?

T: No rozhodně, rozhodně. Jestli by mně v souvislosti s tím seriálem?

V: Nie, v súvislosti s tou poslednou otázkou, že si vravela že to pre teba nie je súkromie, tak či by ťa napadlo takto keby si vedela že tie štyri bývajú vedľa teba a že máš akurát takú dobrú dierku na pozeranie alebo počúvanie, či by ťa to napadlo riešiť v skutočnom živote, že ich počúvať alebo pozeráť čo robia.

T: Jo, jo, mně to totiž fascinuje u kohokoliv.

V: Že zaujímalo by ťa to aj keby to bolo skutočné, hej? Ale keď sú to seriály tak ti to nepríde ako že im pozeráš do súkromia, hej?

T: Jo takhle, ne. No právě to jsem říkala, že když jsou to skuteční lidé, tak to mluvím o soukromí.

V: A tím pádem keby vedľa teba žili tie štyri, tak by si si aj vypočula o čom sa bavia alebo čo riešia, keby si vedela že fakt žijú taký akčný život?

T: Jo.

V: Dobre, super, super. A v čom je podľa teba teda ten rozdiel, okrem toho že teda tam je to umelé súkromie.

T: V čem je rozdí, jestli to je jako kdyby ...

V: Například v tom tvojom záujme ktorý by si mala o susedov a o...

T: Jo, ale ja nemám moc zájem jako o... No tak v tom ...rozhodně bych měla větší zájem o soukromí, právě jako kdyby.

V: Že keby si vedela že je to naozaj.

T: Ano. Ale to by nemuseli být čtyři a všechny hrdinky, mne zajímá soukromí každého.

V: To je super, to je dobré, to je dobré (*smiech*)

T: No prostě mně to fascinuje, zajímá, a já se všech lidí ptám na věci u kterých se diví že jsou mí přátelé.

V: Takže si kludne vieš predstaviť, že by si bola nejakým typom voyeura, ale len v tom zmysle že sa pozeráš, alebo počúvaš bez toho aby to oni o tebe vedeli, nie v takom nejakom sexuálnom zmysle, len čisto že ty sa pozeráš a oni o tom nevedia

T: Jo, no ale klidně aj by to mohli vědět.

V: Fakt?

T: No.

V: Ale tak to by asi neriešili také veci keby vedeli že suseda je na okne.

T: Ale tak to je škoda, no.

V: (*smiech*)

T: (*smiech(veľmi silný)*)

T: Ale tak to je škoda, že by to neřešili, ale to já bych si strašně přála, jako mně by strašně zajímalo pozorovat třeba i vás dva s K. co vy tady děláte. Jo jako nemyslím to nějak intimně, to ne, ale třeba o čem se bavíte, jak jako mně to strašně zajímá, co lidi dělají, a úplně nejmíc by mně zajímalo jako do mozku proniknout a prostě většina lidí, kdybych aspoň prostě mněla den být u toho jako nad čím člověk přemýšlí. Jako úplně jakýkoliv, prostě úplně jakýkoliv.

V: Takže teba toto zaujíma v skutočnom živote ale keď sa pozeráš na seriály, tak to tam nevidíš, lebo je to umelé súkromie

T: Jo. To není prostě pravda, to není realita.

V: Nie je to pravda, ale na druhej strane viac sa tam priblížiš tomu, že im vidíš do myšlienok, lebo keď pozoruješ normálneho človeka, stále nevieš, čo si myslí, ale v seriály sú také tie vnútorné monológy a tie sú vlastne nahlas.

T: Jako jo, ale není to pro mně tak fascinující jako. Jako neříkám, je možný že to prostě neuvědoměle tam běží. Jo, jako ale ja si nemyslím, že hrdinka Carry Bradshawová, nebo jak sej menuje, má soukromí. Jako kdyby, rozumíš, to je ... ona má scénář, jo, mně by zajímalo, podle čeho ta scénářistka třeba píše to, co píše. To by mne brutálně vzrušovalo a zajímalo. To mi na tom třeba připadá zajímavé, jo, že jsem se bavila třeba jednou s jedním kamarádem, který prostě spolupracoval na nějakém seriálu pro českou televizi a on říkal jo: „to je prostě brutální, ta ženská co to píše, to jako píše tak že to jede pořád jeden za druhým, no tak ta je depresivní, prokouřená alkoholička která to píše a to by mne prostě zajímalo, proč zrovna tahleta ženská píše já nevím Ordinaci v růžové zahradě, ale jako to soukromí seriálové Růžové zahrady mne nezajímá.

V: Takže ty by si skôr pripustila že si voyeurom v skutočnom živote, ale...

T: Jo

V: ... nesúvisí to s tým že pozeráš seriály, že to tam nehľadáš.

T: Nevím jestli to nesouvisí, třeba to možná souvisí a neuvědomuji si to, ale asi rozhodně bych byla voyeurem v skutečnosti, to rozhodně. A zase ještě ty říkáš, že to tam nehledám, jo, tak jako já nejsem hlavně... Jo ale pak by byla ta otázka proč si radši nepustím tu hudbu, ale tak to je už zase s tím, co jsem říkala na začátku, že tam prostě nemusím...

V: Že ťa to odreaguje kompletne.

T: Jo, jo, jo. Anebo já nevím, já prostě mám pocit, že jsem to... Že to soukromí mi zní až moc lidsky. Jo, ale jako zase je pravdou, že vlastně třeba vyvolá to v tebe nějaké emoce, že, klidně, jo, takže zase až tak jako odosobněné to člověk nemá. Nebo jako nemám furt v hlavě to, že...

V: Že za ním stojí kamera?

T: Jo, jo.

V: A že je tam maskérka a to všetko.

T: Ano, ano, ano.

V: No práve preto ma vlastne zaujímal ten seriál, lebo pozerat' reality show je asi bližšie takému voyeurizmu nejakému, ale tam zase v tom seriály je to súkromie, síce je hrané, no, súkromie je blbé slovo, ale je tam stále autentickéjšie...

T: To není blbé slovo, to je pro mne jenom blbé slovo, já tam mám takovou konotaci, myslím si, že to je dobré slovo.

V: A teda je nejaká analógia v tom záujme, ktorý prejavuješ o realitu a o seriál, alebo ani nie? Nie vo výsledku, nie v tom, čo vidíš, ale že dajme tomu keď ťa zaujíma čo je...

T: Je to možný tak jako asi jo, no, jako víš co, ale není to zvědomělé. Asi.

V: Takže myslíš si, že dívanie sa na seriály je istým druhom voyeurizmu?

T: Dívej se jako, asi nebýt toho rozhovoru, jo, tak by mne to asi nenapadlo prostě přijít třeba do hospody a říct no, dneska jsem si zavoyeurovala, nebo něco takového, jo. Mne spíš než voyeurismus přijde to, že ti to jako fakt saturuje tu potřebu té pestrosti toho života, jo, jako ale nemám pocit že by v tom byl nějak voyeurismus teda v tom zmyslu jak já ho chápu, jo, jako nějaká tendence nahlížení do soukromí právě. Jo, já mám pocit že je to spíš o tom jako... jako je vyložene fakt ten blikací billboard, jo, že ti to prostě ... to ti prostě musí přitáhnout tu minimálně pozornost. Prostě tam bliká a dívej proto je prostě víš co jako když máš obraz v galerii a ten blikací billboard. Jasně, že třeba z hlediska nějaké krásy, estetiky, se člověk bude dívat na obraz a stejně tak jako bude poslouchat spíš hudbu, než se dívat na seriál, jo, ale právě o to tam jde, že je to takový laciný, jednoduchý, blikací, že to fakt útočí na ty smysly a toto je pro mně víc než ten... a že sa tam něco děje, prostě ta dynamika, pohyb, jo, že ti aktéři i když tam třeba neodehrávají nic smysluplného, nebo já nevím, nic hlubokého, tak se tam něco děje, točí se to tam, frčí to tam, mluví tam, vtípky tam dělají a blem blem blem blem a jako toto je to, co mě na tom přitahuje spíš, si myslím, než že by to byla tendence nahlížení do soukromí. Jo a tím pádem bych si vlastně asi ani jako... nevím, mne napadá třeba ten Červený trpaslík, který vlastně tam je to úplně jasný, že to není nahlížení do soukromí. Že jo, to jsou fiktivní postavy. Jo a taky prostě má... jako tam zasa je ten humor, ale... (*dlhšia pauza*) ... nahlížení do soukromí... ale jako jo, tak třeba jako víš co, že určitě, když se na to dívám poprvé, tak by mne to určitě jako zajímalo vlastně jak to bude pokračovat, jo jako jak se to bude prostě vyvíjet, vlastně to jejich soukromí v podstatě, ale ... no to je přesně ono, protože to by potom jako kopírovalo to, protože já sem se na ten Sex ve městě dívala několikrát a co bych měla z toho že bych nahlížela furt dokola do toho stejného soukromí. Kdyby mi šlo primárně o nahlížení do soukromí. To bych právě v tom případě si stáhla jiný seriál, jo, ale já už jsem třeba ten Sex ve městě viděla třeba čtyřikrát klidně, jo, a už vím co tam bude, jo to je přesně podle mne odpověď jako. Kdyby mi fakt šlo o nahlížení do soukromí primárně, tak musím stahovat další a další seriály, a to já nedělám.

V: Stačí ti ten istý.

T: Jo.

V: Super. Ďakujem veľmi pekne. Uvedomuješ si že počas sledovania seriálu sú postavy a dej fiktívne, to sme sa už o tom bavili.

T: Rozhodně.

V: že nenechávaš sa vtiahnuť...

T: Ne...

V: M-hm, a považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako každodenný?

T: Ne, ale rýchlejší.

V: Aha, takže nie je to také že to sú teda osudy, ale skôr ...

T: Ne, tak to vůbec. To mi připadají lidské osudy tak tisíckrát zajímavější. A mnohem... si myslím, že kdyby se mohl sfilmovat osud někoho z nás, nebo z mých přátel, tak že by tomu nikdo nevěřil jako, a že by to bylo jako kdyby... prostě aj zajímavější, jo, až tak zajímavé že by to vyznělo nereálně.

V: Jasne, nepovažuješ ten svet za zaujímavejší...

T: Ne.

V: Len za zrýchlený.

T: Ano.

V: Že skrátka za tú hodinu ti poskytne to, čo normálne za jeden rok.

T: Jo, jo. Ale takový hezcí, pestřejší možná, jo, nebo takový jako barvitější třeba, nebo ne jako barvitější, ale právě v takových těch jako billboardových barvách, jo, ale zajímavější je jako rozhodně reálný život. Ale taková ta jako laciná zajímavost, jo, nebo já nevím jak se to řekne, konzumní zajímavost...

V: Taká tá rozrušivost', že stále niečo sa tam...

T: Jo jo jo, třeba, no, ale jako zajímavější je rozhodně jako reálný život.

V: A menila by si s nejakou postavou? Za prvé teda situáciu, že by si chcela byť na chvíľu, nemusí byť celý život, že by si chcela deň dva byť namiesto nej...

T: Tak dívej se, prvně bych řekla že ne, jo? První takové to co mě napadlo první ta odpověď je že ne. Ale zase když nad tím přemýšlím do hloubky, tak když je tam třeba nějaká pěkná scéna. Já nevím to může být třeba pěkné posezení u večeře, tak to klidně bych si jako vyzkoušela takové pěkné posezení u večeře, jo ale neměnila bych jako...

V: Ale tak skôr komplexne ten svet keby si...

T: Ne neměnila. Protože já tím jako do jisté míry opovrhnu jako tím jak oni žijou, jo jako tam je to prostě o konzumu, primárně, ať už fakt u toho Sexu... i ty vztahy jsou tam jako konzumovány, jo, že jako i když je to lákavé, jako je lákavá třeba ta blikací reklama, tak já si uvědomuju že to není dobrý jako.

V.: A keby si si to mohla vyskúšať tak, že fakt že len na deň, dva, tak jak si pri jedle pozrieš seriál tak tak by si si skúsila nejaký deň a potom by si sa vrátila späť, že by si si skúsila aké to tam je...

T: Tak to já bych si vyzkoušela zase když to připustím že to je nějaký život, jo, teda kdybych to neviděla jako tu roli, jo, tak já bych třeba zkusila číkoliv život, jo, když bych to brala jako život.

V: Takže ti to príde zaujímavejšie meniť s niekým skutočným keby si už mala možnosť...

T: Keby som už mala možnosť meniť tak je mi to jedno. Ale já nevím vlastně jestli bych to chtěla, jestli by to mohlo mít potom tak fatální dusledky když se vrátím do toho vlastního těla... To nevím jako, jo, ale když už bych s někým měnila tak je mi to jedno jestli s Cerry Bradshawovou, nebo s tebou

V: M-hm, m-hm a chcela by si niekedy v skutočnom svete, teda v tvojom reálnom živote vyzerať alebo jednať ako niektorá z hrdiniek seriálu?

T: Ne. Jako kdyby, dívej se, to je jako už podle mně otázka na tvůj jako už fakt životní filozofii než na seriály, já bych prostě neměnila s nikým, jo, nebo prostě přesto že se mi můj život mnohdy nelíbí, tak prostě jenom tím, že mne stojí takové úsilí, tak já bych ho prostě neměnila, jo, a to bych mohla být třeba princezna monacká nebo ...

V: Jasně, možno čo sa skôr toho vžitia týka do postavy, že keď si hovorila že ti to nejakým spôsobom saturuje tú potrebu spoločenského života, aj na začiatku sme sa bavili že skôr že sa vžiješ do tých postáv, tak že či je to také to chvíľkové vžitie, že kým pozeráš, tak sa tak nejak vžívaš, alebo také... že si ochotná aj potom nejak...

T: No jasně, že bych začala nosit dihlinu, nebo něco takového...

V: A predstavuješ si niekedy seriálový svet alebo seriál aj mimo pozerania?

T: Ne, ne

V: Žiadne také že keby ja som tam bola...

T: Ne, ne, myslím si, že za tu dobu, teda kolikrát jsem to viděla tak ne.

V: Ovplyvňuje seriál nejakou tvoje jednanie v živote?

T: No říkám jako, pokud mi to saturuje nějakou... potřebu pestrosti života tak to může žejo ovlivňovat, že se prostě nažeru seriálu a nejdu pak ven, mezi lidi. Vyloženě. Toto je ono, jo, v tomto směru to může určitě ovlivňovat. proto se tomu snažím vyhnout, protože vím, že to není dobré ovlivnění. Ješe jednou, ovlivňuje tvůj život?

V: No, alebo tvoje jednanie, alebo neviem, nejaký vzor, že niečo robíš nejakou inak kvôli tomu...

T: Ježíš tak nějak inak to teda ne, akorát by mne zajímalo, proč se nepoužívá v Česku pesar. To je jediné tak jako (*smiech*) že to je prostě farmaceutická lobby že se tady ty pesary neprodávají, že prostě my jsme fakt úplně nadopovaný antikoncepcí hormonální a to fakt my sme v Česku aj v Evropě. Prostě všichni jedou hormony. No tak to by mne zajímalo třeba. Jo takže třeba takhlens rozhodně ovlivňuje život, nebo to jak se chová jestli nad tím někdy přemýšlím vlastně i někdy jindy než při tom seriálu, jo? Tak určitě pokud tam vznikne třeba, pokud je tam vykonstruován nějaký já nevím třeba etický sporný moment, nebo já nevím třeba otázka potratu, nevím tam taky třeba jednou je, nebo že třeba jednou se tam šla ta hrdinka testovat na HIV, jo? V tomto třeba já, tak třeba nad tím můžu zapřemýšlet, jo, a třeba v tomto směru ja to úplně jako, i kdeby ten Sex ve městě neudělal nic pro lidstvo a spíš byl negativem, tak jenom jestli se díky němu šlo já nevím třicet tisíc lidí otestovat, právě proto že se ztotožní, nebo prostě nějak ví o těch hrdinkách, tak pro mne je to prostě mega přínos, jo, anebo vím že v jeddnom seriálu byla v českém, v nějakém tom nováčkem nebo... byla, tak tam byla HIV pozitivní, jo a prostě úplně mega telefonátů na HIV linku a prostě lidi se chodili testovat. Jo tak v tomhle třeba vidím úplně, i kdyby to byla kravina na entou, tak pokud tam scénáristé dají alespoň jeden sofistikovaný moment, jo, nebo přínosný, nebo který já subjektivně považuji za přínosný, tak je to třeba podle mne paráda. A tím si myslím, že to třeba může ve velice pozitivním, i když když si to dáš na misku vah tak těžko říct, jo, tak to si myslím že to může fakt třeba

ovlivňovat ty životy, ale já jsem se třeba konkrétně nenechala testovat poté co tam byl ten díl, jo, já jsem se nechala testovat mnohem dřív, ale proto že to je pro mne třeba HIV zajímavá problematika tak jsem si říkala super je to tam třeba.

V: To som sa chcela opýtať, či teda si myslíš, že ľudia na to takto reagujú že sa nechajú otestovať, ale ty nie si ten človek čo na to takto zareaguje.

T: Tak ale já právě taky třeba těžko říct jestli třeba neuvažuju, jo...

V: Lebo tým pádom že ľudia takto uvažujú, že tak ona tam má HIV, je to reálna hrozba tak pôjdem sa aj ja dať otestovať, tak tým pádom to môže na nich viac vplývať aj tým smerom že tak je fajn mať sex s každým chlapom čo sa mihne, s dobre oblečeným, a tak...

T: No jako já ti rozumím, ale jako víš co, zase já nemůžu zase prostě říct, že náhodou, zrovna v den, kdy jsem se dodívala na Sex ve městě, nebo dva dni po tom, že jsem si třeba šla něco koupit, a třeba to bylo vlivem toho, jako rozumíš, ale jestli jsem si to jako uvědomovala že vidím Carry Bradshawovou, že má nádherné růžové tílko a já bych si řekla ach, tak to chci mít taky a půjdu si ho koupit, tak to si fakt neuvědomuju a myslím, že se to nestalo, jo ale jestli mne to fakt tak nějak podvědomě ... prostě neuvědomuju si to, ale nemůžu to vyloučit.

V: Ale dobre, tak hoci napríklad na ostatných ľudí, možno tým nie si až tak ovplyvnená a asi nie si ani taký ten vychytený seriálový človek, že ty nie si ten, kto by to fakt riešil, ale dakto kto ja neviem pozerá každý deň ten svoj panelák, alebo čokoľvek iné, tak či je tým ovplyvňovaný aj týmto smerom, že nejaký životný vzor alebo tak.

T: Životní vzor to mi připadá... to možná v té pubertě bych řekla spíš, že prostě vůbec podle mně lidi jak stárnou tak rezignují na idoly, takže to si myslím, že toto je otázka spíš pro pubescenty, že ti to můžou mít třeba za životní vzor někoho z nich. A věřím tomu, že když jsem se dívala na Beverly Hills, že tehdy jsem možná fakt chtěla být jako Donna, nebo já nevím, jako Brenda, jó, jako to je možný, že tehdy člověk víc jako kdyby tak ..., že ho víc modeluje prostě to co ... nebo ne víc, ale intenzivněji modeluje, takže tehdy to třeba může mít výraznější vliv a může to být jako můj idol a můžu se snažit mu připodobnit.

V: M-hm, a možno nie tak idol, že by som sa mu chcela pripodobniť, ale možno skôr taký ten...možno toto chcem mať, alebo takto chcem rozmýšľať...

T: No tak to jako určitě, celkově jako veškeré médiá to dělají, a už jen to jako že mezi tím seriálem je reklama, no tak to je jasné že to třeba ovlivňuje životy, jo, ale... no prostě ovlivňuje, určitě to ovlivňuje životy.

V: To už je trošku mimo, tá otázka mala byť vlastne len o tom že či si niekedy predstavuješ ten seriálový svet aj mimo...

T: No tak to si nepředstavuju.

V: Zaujímalo by ťa viac ako vidíš?

T: Jako třeba co kdyby se stalo tamto toto?

V: Například, alebo že čo robí medzi tým ako tu teraz večeria a ...

T: Ježíš, tak to mne teda nenapadlo nikdy, to ne.

V: A ako sa ti páči pozícia z ktorej vidíš, alebo vieš viac ako postavy?

T: Nad tým sem taky nikdy nepřemýšlela. Nikdy mne to nenapadlo. To třeba u detektivek, když vlastně já vím kdo je vrahem a říkám si „Ježíš, ty debile ten to není!“ jo, jako třeba...

V: Ale podľa mňa je to aj v normálnych seriáloch že ako si na začiatku hovorila že sa babičky rozprávajú „a, ta sprostá, podvádza ju a ona sa a ním nerozišla...“ a že častokrát je to tak, že tá dotyčná postava zo seriálu nevie že ju podvádza a babičky si hovoria „ježíš, čo si hlúpa že to nevieš“ a pritom oni by to tiež nevideli, len oni sú to vševidiace oko, ktoré...

T: No jako já ti rozumím ale fakt jsem nad tím nikdy nepřemýšlela.

V: Takže ani nepovažuješ to za nejakú výhodu takúto pozíciu?

T: Ne, ne, né že bych měla mocenskou převahu nad seriálovými postavami tak to by mne nenapadlo.

V: No práve k tomu sa snažím dostať, či tým že sa na nich dívaš alebo tým všetkým či myslíš že by to mohla byť mocenská prevaha nad nimi alebo vôbec

T: Ne, ne, to ne, já se totiž s nima neporovnávám nebo něco.

V: A keby si teda takto počúvala alebo sledovala susedov že tam máš tie štyri, považuješ to za nejakú mocenskú prevahu?

T: Ne, za zájem.

V: A tým že teda o nich vieš o dosť viac ako oni o tebe?

T: To většina lidí i v mém reálném životě ví méně o mně než já o nich (*smiech*)

V: (*smiech*) Tak dobre, a považuješ to za mocenskú prevahu?

T: To je zajímavá otázka. Nenapadlo mne to nikdy, ale možná že na tom něco je. Protože je to jeden z mých výrazných rysů, že já většinou jsem ten, kdo vyzvídá a ví o druhém víc, než já bych pouštěla ze soukromí. Ale jako rozhodně to není záměrná mocenská převaha, že bych si říkala „já í to natru, já o ní budu vědět všechno...“ Ty jo, na mocenskou převahu...a ty asi, tak to asi nemůžu to vyloučit, ale teďka bych se dostala spíš k osobnímu než k seriálovému. Že mne to možná mnohdy i naopak jako mrzí u těch lidí, že jsem prostě takový typ, který víc saje ty informace než je plive, jo, takže mne to třeba i v mnohém mrzí, takže třeba když to i v něčem může být, že to dáva tu mocenskou převahu, takže zasa si uvědomuji, že to dáva i ty negativa že mne to jako i mrzí zároveň že prostě jsem ten typ uzavřenějšího člověka, takže těžko říct. Ale mocenskou převahu nad seriálovými postavami jako to už mi zní úplně nereálně. I když zase jako, nemůžu vyloučit, jo, ale to ne.

V: Ja v podstate v tej teoretickej časti k tomu mám Foucaulta ako dívanie keď vidíš niečo a nevedia o tebe, že to vidíš, tak tým pádom nadobúdaš istým spôsobom moc nad tým, čo vidíš, teda nad tým človekom ktorého si videla. Že je to trocha pritiahnuté za vlasy aj keď si to preberieš do hociakého súkromného sveta... Tak ako vnímaš fakt, že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

T: *ticho*

V: Ťažko, teda tak dajme tomu keby si sa pozerala k susedom

T: Tak to prostě fakt jako nevidím jako nic s mocenským, teda rozhodně, a jako to je tak prostě vytvořené, že to není ... jako i kdybych to i připustila, že je to soukromí tak co? Že bych si měla říkat to je vůči té Carry takové nefér, já se na ni dívám a ona se nedívá?

V: Dobře, posledná: Čo by si povedala, keby to bolo obrátene? Že z tvojho života niekto robí seriál.

T: Toto jsou už otázky podle mne fakt buď pro někoho kdo je úchyl na seriály, protože já to prostě... to já nevím, otázka jak kdyby z tebe někdo šil boty, když z krávy se šijou. Chápeš?

V: Chápeš, ale príde mi to trochu...

T: Rozumíš, že prostě když teďka se dívám na práva zvířat, když to vezmu jako nástroj tak já neuvažuju o tom, že by kráva měla nosit boty z mé kůže a asi tak neuvažuju o tom, že by hrdinky seriálu se měli dívat na můj život.

V: Nie, nie, nie, vôbec nie hrdinky seriálu že by sa mali dívať na tvoj život, skôr to mala byť otázka, že ako by si brala, keby tvoj život mal byť natáčaný ako seriál, na ktorý by sa ľudia dívali, na tvoje osudy...

T: Jo jako nehledě, nehledě ... já sem myslela že to jako vymezuješ vůči tomu, že jako hele, dívej se, ty máš právo se dívat na nás...ne.

V: Nie, že dajme tomu ako by sa ti páčilo keby ľudia mali možnosť sledovať tvoje osudy.

T: Tak to by se mi nelíbilo, protože já mám soukromí a oni nemají, takže to v žádném případě jako. Ale já se taky nedívám do ničeho soukromí. To jako...

V: Lebo vedľa teba nebývajú tie štyri.

T: *(smiech)*

V: A keby bol podľa teba natočený nejaký seriál? Prišlo by ti to znesiteľnejšie ako že byť si bola priamo ty natáčaná? Či by si dajme tomu dala povolenie k niečomu takému.

T: No nedala.

V: Ani aby tvoj životný príbeh bol použitý.

T: Ne.

V: Už vôbec aby tvoje jednanie bolo použité...

T: Počkej ty myslíš jako ne moje soukromí ale moje chování.

V: No ako prvá možnosť bolo tvoje súkromie a druhá bola že podľa toho čo ty žiješ s tým že budeš mať právo hovoriť do toho čo tam bude čo tam nebude, že podľa teba by bol...

T: Tak jako nevím proč, ale tak klidně kdyby to třeba pomohlo někomu nebo... tak jako kdyby tam byla ta pasáž kdy jdu na ty HIV testy a ostatní potom budou chodit tak klidně jako.

V: Aha takže čisto ako dobrý vplyv, hej?

T: No

V: No dobre, tak ešte ťa napadá niečo čo by si k tomu chcela povedať?

T: No já nevím, já to asi fakt spíš vidím jako fakt než ten pohled do soukromí, tak fakt jak jsem to říkala že je to jakoby fakt ten blikající billboard.

V: Tak ďakujem za rozhovor

V: Myslíš si, že pozeranie seriálov je obľúbené?

Z: Áno.

V: Prečo, prečo myslíš že ľudia pozerajú seriály? Hlavne také tie nesitcomy a nedetektívky.

Z: Neviem, ja si myslím že všeobecne pozerajú preto, že tým zabíjajú čas, taký relax, vieš, že niečo si len tak pustiť, napríklad keď prídeš z práce, alebo zo školy, tak si pustiť jednu časť, niekedy aj viac...

V: A aký seriál teda pozerávaš v súčasnej dobe?

Z: V súčasnej dobe pozerám How I met your mother, a ešte Big bang theory, to je všetko.

V: A podľa čoho si vyberáš ktorý seriál budeš pozerieť?

Z: Podľa toho čo ma zaujíma. Väčšinou si tak pozriem prvú sériu a potom keď ma to nejako neláka pozerieť ďalšiu tak...

V: Prvú sériu, hej?

Z: No ja väčšinou dávam šancu.

V: Dobre a prečo pozeráš ty seriály?

Z: Ja? Tak ja pozerám...no neviem...tak tak, oddýchnuť si, alebo k jedlu, alebo keď varím, alebo tak, ale že by som mala nejaký dôvod, ja neviem, že tam chcem sledovať nejaké vzťahy, alebo čo tak to určite nie.

V: M-hm a vedela by si povedať prečo skôr seriál ako nejaká iná aktivita, ja neviem hudba, kniha, pozerieť z okna...

Z: Tak, skúšala som čítať knihu pri jedle, ale dopadlo to zle. (*smiech*) A nie, dakedy si prečítam aj knihu pri jedle, ale napríklad pri varení je to taká kulisa, alebo ja neviem keď idem vonku a si žehlím vlasy tak si k tomu pustím nejaký, proste väčšinou taká tá kulisa k niečomu. Lebo keď chcem pozerieť film, tak si k tomu musím sadnúť a pozerieť, vieš, ale keď chcem niečo len tak na chvíľku tak si pustím ten 30 minútový seriál a hotovo. A ten vlastne nemusím ani tak sledovať, lebo vieš.

V: Prináša ti pozeranie seriálu nejaké potešenie?

Z: Hej keď sa tam dejú nejaké super veci, napríklad niekto sa do niekoho zamiluje a sú spolu šťastní, tak sa človek z toho tak... keď sa do toho tak vžiješ vieš tak (*smiech*)

V: Dobre, tak preskočím jednu otázku, mám tu otázku či sa vciťuješ do postáv počas sledovania.

Z: No, niekedy hej.

V: Alebo či tak nejak spoluprežívaš ich pocity.

Z: Ale hej, určite, tak tak isto ako pri filme alebo pri knihe vieš, to je proste podľa mňa to isté. Keď už pozeráš nejakú 6. sériu nejakého seriálu a vkuse sa tam niečo rieši, tak už sa človek do toho celkom vžije.

V: A vedela by si porovnať tie pocity čo máš spolu so seriálom, dajme tomu keď sa tešíš že si niekto našiel frajerku so skutočnými pocitmi?

Z: Nie, to sa nedá porovnať.

V: Nedá vôbec, alebo obrovský rozdiel?

Z: Nie tak proste keď pozeráš seriál tak je to taká chvíľková radosť že jéj, niečo dobré sa tam stalo, ale proste so skutočným životom sa to nedá tak.

V: A teda najväčší rozdiel by mohol byť v tom, že chvíľková, hej, že vypneš a koniec.

Z: No, hej, akože nie že vypnem a koniec, ale tak proste že nebudem sa celý deň tešiť z toho že niekto sa vzal, alebo keď sa niekto rozišiel tak nebudem tri dni kvôli tomu plakať, vieš, alebo čo, až tak veľmi to zasa neprežívam zase.

V: Takže aj kvalitatívne asi že intenzívnejšie sú skutočné aj kvantitatívne, že dlhšie, hej? Dobre a myslíš si že by mohli byť tieto seriálové pocity v nejakom smere náhradou skutočných?

Z: To určite. Ja si myslím že keď niekto dajme tomu že trávi celý deň pri telke pri nejakých telenovelách, tak je to dosť taká akože náhrada toho skutočného života.

V: Že pravidelná dávka emócií, hej?

Z: No, presne, že nič sa nedeje alebo čo a vieš a ako...

V: Stáva sa to aj tebe že ja neviem, pozrela si si seriál a už máš dosť spoločenskej aktivity?

Z: To skôr nie, to potom mám potrebu spoločenskej aktivity, keď celý deň strávim tým že len preklikávam nejaké časti.

V: Dobre, považuješ svet seriálu zaujímavejší ako každodenný svet?

Z: No to určite nie.

V: A uvedomuješ si počas sledovania že postavy a dej a všetko čo je tam zobrazené nie je skutočné, alebo sa nechávaš tak vtiahnuť, že na to pozabudneš?

Z: Ako kedy. Tak sú také seriály že to vnímaš že jasné, jasné, je to len toto, ale sú niektoré také že ktoré ťa fakt dokážu vtiahnuť. Alebo niekedy skôr je to možno tak že keď je nejaká taká časť kde sa fakt niečo deje, že nie je to len sranda, alebo len také, vieš, tak to človeka vie tak celkom vtiahnuť.

V: A rozmyšľaš niekedy nad tým, alebo skús sa teraz zamyslieť, menila by si s nejakou postavou? Dajme tomu situáciu, že by si chcela skúsiť žiť v tom svete, nie navždy.

Z: Jaj nie navždy, len na chvíľu.

V: Tak na deň, dva, týždeň si to vyskúšať byť medzi Priateľmi alebo tak.

Z: Medzi Priateľmi (*smiech*). Nevie, to je ťažká otázka. Ale tak na deň dva určite, ale na celý život nie.

V: Takže láka ťa si to vyskúšať ako by to bolo.

Z: No určite, lebo keď si tak vezmeš tak v tej časti sa ukazuje len niečo, ale keby si tam žila tak by si zistila aj ďalšie časti toho života, vieš.

V: Takže zaujímalo by ťa teda viacej ako vidíš?

Z: No určite.

V: M. včera napríklad hovoril že on ani náhodou, že on dôveruje producentom že vyberú to najlepšie.

Z: (*smiech*) Ale bolo by to zaujímavé tak na dva dni si vyskúšať taký nejaký alternatívny svet.

V: Dobre a menila by si s nejakou postavou aj že by si chcela byť ja neviem, taká cool ako nejaká postava, alebo reagovať v situáciách ako nejaká postava, vyzerať ako nejaká postava, alebo niečo také?

Z: Nie, to určite nie. Ale občas si všímam oblečenie, to je niekedy také. Napríklad v *How I met your mother* tá Lilly má vždy na sebe nejaké super proste dizajnérske kúsky, tak vždycky si tak vravím jéj, keby som mala také šaty, ale to je asi tak maximum toho.

V: Hej, niekto mi hovoril že by chcel postieť ako Charlie Sheen z *Dva a pol chlapa*.

Z: (*smiech*) Proste sú to len také nejaké ako drobnosti, alebo keď má niekto pekný byt, alebo niečo také.

V: Dobre a porovnávaš sa niekedy počas sledovania s postavami?

Z: Nie.

V: Také že to by som urobila ináč, ja by som to vedela.

Z: Nie, nie, to určite nie.

V: A ovplyvňuje tebou sledovaný seriál tvoje jednanie v živote?

Z: E-e.

V: Nijak?

Z: Nemyslím si.

V: Že by si dajme tomu dačo robila a si uvedomíš že vlastne to robíš tak isto ako...

Z: Ani nie.

V: Dobre a máš niekedy nejaké predstavy čo sa týkajú seriálu aj mimo pozerania?

Z: No, niekedy keď rozmýšľam nad tým že už by mala vyjsť ďalšia časť, tak rozmýšľam, lebo väčšinou sa tie časti tak končia že niečo sa má stať v ďalšej časti, tak potom tak rozmýšľam nad tým, že čo sa tam vlastne stane. Napríklad teraz skončili všetky série, vieš, lebo cez leto to nechodí a všetky samozrejme skončili tak, že teraz len čakáš do jesene, že čo sa stane v ďalších častiach. *(smiech)*

V: Takže keď nad tým rozmýšľaš, je to niekedy aj také že dejová predstava?

Z: No, no, tak skrz toho že čo asi tak bude v ďalších častiach.

V: A si v tých predstavách čisto nezainteresovaný divák, alebo niekedy si tam sama seba predstavuješ?

Z: Nie, akože čisto že ako bude pokračovať dej, to je všetko.

V: Nikdy nemáš také že ako by si ty jednala v rozohranej situácii?

Z: Nie, nie.

V: Dobre. Ako sa ti páči pozícia z ktorej vidíš viac ako jednotlivé postavy? Uvedomuješ si ju?

Z: No, jasné, ako ono si to človek uvedomí napríklad keď je nejaká situácia, dajme tomu, že niekto niečo vie, niekto niečo nevie a ty si tak vravíš, že sakra, prečo to ten druhý nevie, vieš a takéto veci.

V: A páči sa ti tá pozícia?

Z: No určite, taký voyeur.

V: A neštve ťa že to nemôžeš ovplyvniť čo sa deje v tom seriály? Chcela by si mať možnosť to ovplyvniť?

Z: Vieš čo, možno sú niekedy také situácie kedy presne toto sa rieši že niekto je do niekoho zamilovaný a ten druhý to nevie a ty máš takú chuť proste to tomu človeku povedať že uvedom sa, alebo niečo také, vieš, no.

V: A viac by sa ti teda páčila takáto aktívna participácia, alebo skôr také sledovanie, že ťa zaujíma čo bude.

Z: Nie, skôr to sledovanie. Ja to mám čisto akože tak, že dosť pasívny, že sledujem z diaľky.

V: Dobre a myslíš že keď pozeráš seriály tak tým vlastne pozeráš niekomu do súkromia?

Z: Nie, to nie, tak to je vymyslený svet tak proste...

V: Kvôli tomu že je to vymyslené, hej?

Z: Hej, tak to neberiem ako súkromie, ale napríklad vieš keď pozeráš reality show tak to si skôr povieš že pozeráš niekomu do súkromia, lebo to je asi také skutočnejšie, ale vieš keď pozeráš...

V: Práve ale keď pozeráš reality show tak pozeráš na to čo ti chcú ukázať, že v podstate pozeráš na to, čo ti ukazujú a oni vedia že ty sa na to pozeráš, ale keď pozeráš na seriál, tak postavy nevedia že sa

pozeráš, i keď samozrejme herci to vedia, režisér to vie, ale postavy sú robené tak, aby vyzerali, že to nevedia. Dobré a napadlo ťa niekedy pozeráť takto, alebo sledovať takto aj jednanie skutočných ľudí?

Z: Akože niekde si sadnúť a pozorovať ľudí ako sa...

V: Napríklad.

Z: Raz sa mi to stalo na jednej party (*smiech*) ale nebol to zámer, bola to strašná nuda. Nie, ale máme proste, oproti nám je taký dom, kde majú obrovské okná a vždy im vidíme toto, do okien, ale zatiaľ sa tam nič moc nedeje, ale keby sa dialo... alebo napríklad v električke hej že rada sledujem o čom sa ľudia bavia. To asi hej, no.

V: A keby si to mala nejak porovnať s tým sledovaním seriálu, tak je tam nejaká analógia, alebo...

Z: No, určite hej, že to je len také, že niekedy ťa nejaký rozhovor v električke tak úplne zaujme, že niekto niekomu rozpráva strašný príbeh, vieš, a ja dajme tomu že si čítam knihu a teraz neviem sa sústrediť na tú knihu lebo ma strašne zaujíma a čo sa stalo ďalej, alebo niečo také.

V: Jasné, a keby napríklad vedľa v byte bývala partia ako z *How I met your mother*, alebo sa tam každý druhý deň o štvrtý zišli práve všetci, vyriešili všetko čo sa stalo za tie dva dni a potom by sa za hodinu rozišli a ty by si mala nejaký priamy výhľad taký že o tebe by nikdy nevedeli, ale ty by si ich mohla sledovať...

Z: Jaj akože pravidelne? To určite nie. Nie, to je skôr také, asi by ma to až tak veľmi nezaujímal.

V: A keby sa správali a jednali presne tak ako v tom seriály?

Z: Že by boli takí strašne zaujímaví? Aha, a že by som ich aj počula? Tak to určite že hej, ale tak to už by bolo také isté ako seriál, ale v skutočnom živote ľudia nie sú takí vtipní, zábavní a akční ako v tých seriáloch. (*smiech*)

V: To ja viem, len sa chcem dopracovať k tomu, či by v tom bol nejaký rozdiel.

Z: V tom sledovať ich a sledovať to... Ne, to asi ne. Asi by nebol. Skôr to že keby som sledovala skutočných ľudí tak by som sa bála že ma môžu prichytiť, vieš že by to bol taký trapas keby oni zistili že ich pozerám, vieš ale keď pozerám ten seriál tak si môžem pozeráť lebo nato to tam je.

V: Áno, a keby teda bolo úplne na sto percent jasné že oni to nikdy nemôžu zistiť?

Z: Tak či by som v tom vnímala nejaký rozdiel? To asi nie, pretože pre mňa tí ľudia by boli viac menej tak isto anonymní ako tí ľudia v tom seriály, takže by som to asi vnímala dosť podobne. Keby som sledovala kamarátov tak vtedy by to bolo iné určite, pretože by som s tými ľuďmi mala aj nejaké vzťahy, tak by to bolo, vieš.

V: jasné, a keď teda pozeráš seriál, alebo takto by si pozerala k susedom, tak máš pocit že máš nejak, že si na koni oproti tým postavám, alebo tým že vieš viac že máš nejakú výhodu?

Z: Jaj že viem viac, no jasné, to je vždy výhoda vedieť viac. (*smiech*)

V: Takže dalo by sa povedať že je to istý typ kontroly alebo moci nad nimi, alebo to je prehnané?

Z: Nie, moci nie, to je prehnané, skôr len to, že ty si ten čo vie najviac, vieš.

V: Dobre, tak myslíš, že by sa dalo pozeranie seriálu považovať za istý typ voyeurizmu?

Z: No určite, podľa mňa je v tom dosť veľa voyeurizmu.

V. A v čom teda sú podobnosti?

Z: Tak v tom že ty to sleduješ, oni o tebe nevedia a tak akože.

V: Takže by si vedela pripustiť že si istý typ voyeura keď pozeráš seriály?

Z: *(smiech)* Hej, určite hej.

V: Dobre a ešte čo by si povedala keby bola situácia obrátená, že by tvoj život bol natáčaný ako seriál a ľudia by sa na neho pozerali, aký by si z toho mala pocítiť?

Z: No, to by sa mi nepáčilo.

V: A kvôli čomu?

Z: No možno keby vystrihli tie lepšie scény. *(smiech)*

V: No jasné že by to nebolo také že pozerajú ako spíš osem hodín, bolo by to zostrihané.

Z: Ale nie, mne by sa to nepáčilo, ja toto, nemám rada keď niekto sa mi vráta v súkromí. Takže by mi to ako dosť...

V: Dobre a napadá ťa ešte niečo k tomu?

To bola posledná otázka.

Z: Nie, myslím že v pohode.

V: Dobre, tak ďakujem veľmi pekne za rozhovor.

V: Pozeráš nejaký seriál v tejto dobe?

Z: No v podstate sa mi teraz skončila väčšina keďže oni majú v Amerike takú tú pauzu nahrávaciu, ale dá sa povedať že hej.

V: Dobre teda a aký seriál si pozerávala kým nemali nahrávaciu pauzu?

Z: No tak napríklad Housa, potom How I met your mother, rôzne asi, nenapadá ma teraz.

V: Mňa vlastne skôr zaujímajú seriály ktoré nie sú sitcomy a nemajú taký ten prvok niečoho čo v skutočnom živote nemôžeš zažiť, čo sa bojím že House trochu má, že skôr asi nejaké neviem keď si pozerala Gossip girl, alebo Gilmore girls, Providence, niečo na ten spôsob.

Z: No tak technicky Gossipky môžeš zarátať, Gilmoreky som pozerala, ale to už teraz nechodí, nie?

V: To ja neviem, ja keď pozerám nejaké tak si to sťahujem a to ide vždy.

Z: No tak to tak asi som na tom potom podobne aj ja, hej, takže ako neviem, v telke to nepozerávam, radšej si stiahnem a keď tak tak po anglicky.

V: No to je super, aspoň si precvičuješ, teda ja si tak stále hovorím že aspoň mám aj jazyk do toho.

Z: No, ja to pod tou istou zámienkou takto...

V: Hej, no, tak zase mám pocit že to aj celkom pomáha na tú angličtinu.

Z: Hej aj ja mám pocit, že teda nejak potom niekedy teraz keď sa mi už skončila povinná angličtina tak že to nezabúdam takým rýchlym tempom ako hocičo iné.

V: Hej, no dobre, myslíš si, že je pozeranie seriálov obľúbené?

Z: Určite.

V: A prečo myslíš, že ľudia pozerávajú seriály?

Z: Seriály toho typu ako hej tie Gossip girl, a také?

V: Hej, hej, také že nie nejaké sci-fi, alebo detektívky...

Z: Tak neviem, podľa mňa oni tak trošku v tom vidia také to rozptýlenie, že aké by bolo super možno keby som tam bol ja na ich mieste.

V: Dobre a keď pozeráš seriál, tak prečo práve ten seriál, podľa čoho si vyberáš seriál?

Z: Buď podľa odporúčaní, ale to tak akože keď mi to odporučí niekto o kom viem že by to mohlo byť dobré, tak si to pozriem, ale zas keď mi niekto taký povie že to je dobré, tak ma to vie dosť aj odradiť.

V: No jasné, tak záleží veľmi aj na odporúčajúcej osobe.

Z: No keď už to pozerá väčšina ľudí tak už to zväžím. A potom keď sa dost' akože nudím, tak prehladavam, skúsím si pozrieť nejaký diel z jedného a keď ma zaujme tak pozerám ďalej, keď nie tak nie, no.

V: No dobre, tak skús si teraz vybrať niektorý z tých o ktorých sme hovorili, buď Gossip girl, alebo Gilmore girls, alebo nejaký taký, a čo ti jeho pozeranie prinášalo, čo ťa na ňom zaujímalo a aký si mala pocit keď si ho pozerala.

Z: Ku jednému konkrétnemu, hej?

V: Môže byť aj všeobecne, ale keď máš konkrétny tak si to lepšie vieš predstaviť, ale keď vieš všeobecne, kľudne všeobecne.

Z: No tak čo ja viem, daktoré boli vyslovene také s estetickým dojmom, napríklad tie Gossipky, to bolo, no, že veľmi vážne som to nebrala, skôr tak akože fakt že pekné obrázky idúce za sebou, sem tam nejaké srandovné dialógy a tak a nemôžem povedať že by mi to nejak extra veľmi veľa prinášalo, skôr také to rozptýlenie, fakt, že večer z nudy alebo tak.

V: Prináša ti pozeranie seriálov nejaké potešenie?

Z: No, technicky.

V: Technicky? To znamená?

Z: No, že je to taký relax, ale také tie seriály toho typu že by mi to prinášalo hodnoty, to nie, skôr to potešenie.

V: Jasné, dobre, myslíš si, že pri pozeraní seriálov vlastne nazeráš do súkromia iných?

Z: Nie, nevidím dôvod na to, podľa mňa to je čisto že scenár, herci a nič spojené s realitou, takže...

V: Takže plne si to uvedomuješ že je to scenár, herci a vôbec toto čo oni tam majú nepovažuješ za súkromie?

Z: No hej, keby to bolo ich súkromie tak by to bolo dosť zlé potom.

V: No tak zase v tom scenári sa to tak snaží tak vyzeráť akoby to bolo súkromie.

Z: No hej, ale tak občas aj ten herecký výkon je dosť zlý, že si človek priamo uvedomí že aha, hrá.

V: No a napadlo ťa niekedy pozeráť sa takto na dianie u susedov, alebo u reálnych ľudí?

Z: Nie nie, to ma nikdy veľmi nebavilo také tie reality, ani toto.

V: Ako nie že reality show, ale skôr také že keby si vedela že vedľa v byte bývajú ja neviem, buď Gossipky alebo Lorelei a Rory a vždy o štvrtrej riešia niečo akčné, tak či by si sa mala chuť pozeráť, alebo ani nie.

Z: Ani nie skôr, to je na tých seriáloch také zaujímavé, hej, že ja to pozerám, ale popri tom viem že to nie je realita a že to je len tak zo srandy.

V: Takže keby sa to dialo vedľa tak by to bolo tak že by ťa to ako realita nezaujímalo, alebo skôr by si mala taký ten morálny odstup že by si sa nemala pozeráť?

Z: Asi z obidvoch trochu.

V: Dobre, a vedela by si povedať v čom je teda rozdiel pri tom pozeraní sa na susedov, keby teda mali taký akčný život a pri pozeraní sa na telku? Čo ťa ako prvé napadne? V čom je to rozdiel napríklad v pocite keď sa pozeráš dakomu do obývačky alebo do kúpelne a keď sa pozeráš na telku?

Z: No, v tom že keď sa dakomu pozerám do obývačky tak už to nie je také zaujímavé, lebo vidíš vlastne všetky detaily, všetko poznáš, tam si to tak nejak domýšľaš, že toto by sa mohlo stať v ďalšom diely.

V: Myslíš si že divanie sa na seriály by mohlo byť istým druhom voyeurizmu, alebo ani nie?

Z: Kam až by ďaleko zašiel ten seriál.

V: Ako nemyslím to v takom sexuálnom zmysle, skôr len ako práve to sledovanie súkromia ľudí, že skôr také to špehovanie istým spôsobom, i keď špehuješ postavy, nie hercov samotných, ale či by si to označila za voyeurizmus v tomto zmysle, alebo ani nie.

Z: No tak podľa mňa sa na tom zakladajú hlavne všetky také tie seriály telenovelovitého typu a podľa mňa je lepšie keď si to ľudia vybájajú takýmto štýlom že pozerajú na fiktívne postavy a fiktívne príbehy ako keď babky cez okno rozoberajú čo tam z druhého konca dediny takto, hej?

V: A myslíš, že ich k tomu vedú tie isté pohnútky? K tomu rozoberať susedov a všetkých mladých v kostole a k tomu pozeráť ja neviem Esmeraldu, alebo Onura či čo to teraz fičí?

Z: Asi hej. Neviem tak mi to nejak príde že tak nejak ľudia chcú mať pod kontrolou tých druhých, všetko o nich vedieť, všetko vidieť, všetko počuť a také tie dedinské ohováračky a podobné veci.

V: Takže myslíš si že tým že sa na niekoho dívaš a teda o ňom vieš viac ako dajme tomu on o tebe, tak nad ním máš dajme tomu takú kontrolu, alebo moc, alebo si voči nemu nejako na koni, v nejakej výhode?

Z: No, máš informácie a už je len na tebe či sa to rozhodneš nejako použiť pre svoj prospech alebo nie.

V: Jasné a myslíš si že by sa to dalo teda povedať aj o sledovaní seriálu, že dajme tomu že keď to nejaká babka pozerá Onura a Šeherezádu, že sa cíti že má viac, že má nejaké tie informácie, alebo že je oproti nim nejako na koni, lebo o nich vie viac, alebo že o nich vlastne vie?

Z: Tak vie o nich, ale neviem či jej to môže byť nejako platné keď vlastne sú to len fiktívne postavy.

V: No ale zasa keď ohovára mladých v kostole tak ona to nikdy skoro nepoužije proti nim, že by ich vydierala, alebo že by z toho mala priamo nejaký zisk, ale aj tak stále má ten pocit že vie viac, a teda má nejakú tú kontrolu nad svetom v ktorom žije, takže či myslíš že by sa mohol podobný typ kontroly uplatňovať aj na tie postavy seriálové?

Z: Ale neviem akým spôsobom by ho vlastne mohla kontrolovať keďže celé to tam tvoria tí scenáristi a celý ten štáb okolo.

V: To je pravda, ale podľa mňa vo chvíli keď to sleduje tak sa do toho vžíva a tým pádom jej to príde ako istým spôsobom skutočný svet.

Z: No, to na tom bude asi dačo pravda, no.

V: Takže úplne otázka len či myslíš že by tam mohli fungovať rovnaké princípy čo sa toho kontrolovania týka pri kontrolovaní ľudí v dedine a pri matí informácií o Onurovi a Šeherezáde?

Z: Tak podobne no možno keď si ich kontroluje tam len vo svojej hlavičke tak prečo nie?

V: Tak aj to na dedine je vždy len vo svojej hlavičke poväčšine a v hlavičke ostatných kamošiek, ale takisto sa môžu baviť aj o tom čo nové spáchal niekto v seriály. Dobre, takže uvedomuješ si počas pozerania seriálu že tie postavy a dej nie sú skutočné, že sú režírované? Nenechávaš sa tak nejak vtiahnuť že na nejaký čas zabudneš že to nie je skutočné?

Z: No v podstate asi ani nie, ja mám celkom dosť rušivých vplyvov okolo seba čo by mi to stále pripomínalo, že sedíš tu a uprac si tam izbu a tak.

V: Jasné, dobre, a stáva sa ti že sa vcituješ do postáv počas pozerania? Že s nimi spoluprežívaš nejaké ich pocity?

Z: Nie, skôr si tak hovorím že bože, ty blbá, čo robíš, ale tak teoreticky by sa to dalo občas tak vnímať, hej, no.

V: Dobre a stáva sa ti že dajme tomu niektorá z nich je strašne smutná a ty zrazu zistíš že aj tebe to pokazilo náladu, alebo že dačo poteší postavu a zistíš že aj teba to potešilo, alebo že dakto má strašný hnev, že dajme tomu niekto podvádza hlavnú hrdinku a ona má na neho strašný hnev, tak sa ti stane že aj ty máš strašný hnev na tú postavu, ktorá podvádza?

Z: Jaj to asi až tak nie, s odstupom treba také pozeráť.

V: jasné že treba s odstupom, ale ja napríklad keď pozerám tak viem že v tej chvíli koľkokrát cítim spolu s postavou buď smútok, alebo nadávam na niekoho kto urobil niečo hnusné, alebo tak.

Z: Tak akože hej, poviem si že čo robíš za blbosť a že bolo to hnusné ale v momente keď kliknem na to x-ko tam tak to prejde.

V: No jasné že to prejde, skôr počas toho sledovania práve. A vedela by si takéto pocity počas toho sledovania porovnať so skutočnými? V čom sa líšia a v čom sú podobné práve?

Z: No neviem, to je, nemám pocit že tak nejak si to až uvedomujem tie pocity v reálnom živote, že si poviem aha, tak teraz to bola hlúposť a teraz som smutná alebo tak, ako...

V: Že myslíš že v tom seriály sú tak nejak...

Z: Je to tam tak také veľmi nahustené tam.

V: M-hm, že je to tak pripravené aby si to tak prežívala a tým pádom si to uvedomíš že to vlastne tak prežívaš.

Z: To som chcela povedať v podstate.

V: A myslíš si, že by mohli byť tie pocity, dajme tomu nie u teba keď ty máš ten odstup, ale hoci u tých babiek čo pozerajú Onura, tak by mohli v nejakom smere byť náhradou alebo doplnkom skutočných? Že dajme tomu nič sa v dedine nedeje, pozriem si Onura a budem mať vyžitie?

Z: No tak podľa mňa hej, tak na tom dosť veľa ľudí tak aj funguje, že v podstate sa tým tak nejak v viac menej pravidelne dopujú, že teraz vedia že to pôjde a teraz ma nerušte a teraz si chcem prežívať toto.

V: Jasné a myslíš si že sa ti stalo niekedy že by aj pre teba bol seriál nejakou náhradou? Neviem dajme tomu že si dlho nebola v spoločnosti, tak že si aspoň pustíš seriál a na nejaký čas ti to stačí, alebo skôr nie.

Z: No tak snažím sa to ako minimálne vždy kompenzovať nejak, že teraz si dám čas na seriál, teraz sa zabavím tým, posúcitím trošku s tými a potom pôjdem sa venovať tým reálnym a budem zase súcitieť s tými reálnymi.

V: Jasne, a napríklad, ja dajme tomu to mám keď sa musím učiť na skúšky a nemôžem ísť do mesta, tak si dakedy pustím aspoň seriál, že tak aspoň toto a potom mám pocit zase nejaký ten deň keď nejdem do mesta že som s nejakými ľuďmi svojím spôsobom bola, aj keď je to blbosť vlastne.

Z: Hej hej, no, učím sa na skúšky a potom si pustím seriál, ale to už je potom ťažko to separovať, či to robím len kvôli tomu, alebo aby som mala pocit že mám tu nejakú spoločnosť, alebo aj kvôli tomu že poviem si že teraz prečítam naraz 20 strán a potom si pustím seriál ako odmenu alebo ako zábavu. Neviem to tak sčista oddeliť že kvôli tomu.

V: Jasné, jasné, že nevieš povedať že teraz si týmto seriálom nahrádzam, alebo teraz sa ním idem zabaviť...

Z: Hej, hej.

V: ...alebo teraz si to pustím ako motiváciu predošlého štúdia. Dobre, ďakujem. A považuješ svet seriálu za zaujímavejší ako tvoj každodenný svet?

Z: No, čo ja viem, je pravda asi môj svet nie je až taký zaujímavý, lebo šak hej neprežívame každý deň také drámy, ako keď to mám porovnať lekárske prostredie v ktorom sa každý deň pohybujem napríklad so seriálom ako je Grace Anatomy napríklad, čo je tiež dosť taký ako emočne vyladený seriál, takže určite sa u nás nedejú také veci, že by nám niekto behal po nemocnici a strieľal po nás takže asi až také zaujímavé to nie je, no, čo ja viem, ťažko porovnať, tam je to podľa mňa naschvál tak urobené v tých seriáloch aby to bolo zaujímavejšie, aby to ľudia pozerali, lebo keď to nebude zaujímavejšie ako ich vlastný život, lebo prečo to potom pozeráť.

V: No, keď dakedy je to ťažké povedať, lebo v tom, v tej Grace Anatomy jasné, keď tam niekto vbehne s búchačkou, alebo keď sú tam nejaké vypäté prípady, postrelení ľudia, deti s rakovinou, ale keď si

vezmeš napríklad tie Gilmorky, tak tam len jedia, sem tam ide nejaká na rande a navštevuje rodičov, takže je to síce zhustený, ale obyčajný život ako by mohol prežívať hocikto.

Z: No, to hej.

V: Dobre, keď pozeráš nejaký seriál, môžeš si asi tiež nejaký predstaviť aby sa ti to ľahšie predstavovalo, menila by si s nejakou postavou napríklad situáciu, že by si chcela žiť namiesto nej nejaký deň, dva že si to skúsiť v jej svete, alebo ani nie?

Z: Tak keby to mohlo byť tak limitované že na deň dva, tak iste, prečo nie.

V: Hej, a s ktorou napríklad?

Z: Tak čo boli seriály napríklad to Gossip girl alebo Sex v meste tak to boli seriály v New Yorku tak celkom by som sa išla pozrieť na ten Manhattan.

V: A brala by si to aj tak že by si bola v tom kolektíve jedna z nich?

Z: Akože tak, že by si to všimli že im tam prišiel niekto nový, alebo...

V: Tak neviem, akože tak že, by si bola v ich parte od nepamäti, ale akože len ten deň by si to prežívala, ale oni by to nepovažovali za nič čudné, že si tam.

Z: No tak hej, prečo nie.

V: A chcela by si dajme tomu v skutočnom živote vystupovať ako, alebo že by si chcela meniť niečo s nejakou postavou, že by si chcela reagovať na veci, neviem napríklad byť taká pohotová a vtipná ako Lorelei, alebo byť taká nad vecou ako Carrey, alebo niečo na ten spôsob?

Z: Tak vieš, nikto nie je dokonalý, niektoré vlastnosti majú lepšie, ktoré by sa mi možno zišli viac a v niektorých si hovorím že nie, že som rada že som ja.

V: Dobre a porovnávaš sa niekedy počas sledovania s postavami, že si hovoríš že toto by som nikdy nespravila, alebo že toto by si spravila inak, alebo že to si spravila super, to by ma nenapadlo, alebo niečo také?

Z: No hej hej, to asi nie.

V: Dobre a ovplyvňuje tebou sledovaný seriál tvoje jednanie v skutočnom živote?

Z: No myslím že nie, teda dúfam že nie.

V: Dajme tomu reaguješ nejaká a uvedomíš si že ťa ovplyvnilo niečo čo si nedávno videla?

Z: Asi nie, dúfam. A ono je aj dosť tých seriálov čo sledujem, takže to by som si musela vybrať ktorým by som sa nechala ovplyvniť.

V: Jasné a máš nejaké predstavy spojené so seriálom aj mimo samotného sledovania?

Z: Akože či rozoberám že čo by mohlo byť ďalej, alebo ako by to mohlo byť?

V: Napríklad, áno, presne také.

Z: No tak do pár minút po vypnutí sa tak rozmýšľam že skončila časť a že hm ako by v tom mohli pokračovať ďalej, to hej, ale že by som nejak teraz ja neviem... no dobre, môže sa stať ešte hej také že sedím na prednáške a je nudná tak rozmýšľam nad inými somarinami, ale že by som nejak cielene vyhľadávala čas na to, alebo tak tak to nie.

V: No to jasne že nie, ale dajme tomu mne sa stáva niekedy že keď idem domov v električke tak rozmýšľam nad nejakou scénou zo seriálu a si prehrávam že akoby to mohlo byť lepšie, alebo tak...

Z: Hej, dvanásťka chodí občas veľmi dlho...

V: Takže stáva sa ti to?

Z: Hej, no občas hej, no.

V: A keď sú tie situácie dejové, tak vystupuješ väčšinou v tom deji aj ty?

Z: Nie, skôr taký ten nezávislý pozorovateľ.

V: Hej, že nemáš to tak že si to predstavuješ a ty si niektorá z nich, skôr si len predstavuješ ako by to mohlo byť a ty si divák.

Z: M-hm.

V: Dobre a ako sa ti páči pozícia z ktorej vidíš alebo vnímaš viacej ako jednotlivá postava. Dajme tomu že ty vidíš kontext, ty vidíš keď niekto niekoho podvádza, oklame, ale tá daná postava to nevie, lebo jej to tá kamera neukázala.

Z: No tak to je taká pomerne nadradená pozícia, neviem, no je to zaujímavý pocit.

V: A páči sa ti to, alebo by si to skôr chcela vidieť z takého pohľadu postavy?

Z: To závisí aj na tom ako je to spracované podľa mňa a keď je to spracované dobre aj z toho pohľadu tej postavy tak je to celkom fajn ale neviem, napríklad niekedy keď vidíš vlastne viac ako tá postava tak už občas vieš aj odhadnúť čo sa stane a to je také... kazí to dojem zo seriálu, keď už vieš odhadnúť čo sa stane, je to lepšie keď nevieš čo sa stane a si vo väčšom napätí.

V: Hej, no, ale možno by to bola aj väčšia nuda kebyže nevieš, že by to bolo viac ako tvoj skutočný svet.

Z: Závisí to podľa mňa od toho podania a spracovania, keď to nejak dobre režisér vymyslí...

V: Tak dobre. A ako pristupuješ k tomu, že nemôžeš ovplyvniť to, čo vidíš? Vadí ti to, alebo ti to vyhovuje, chcela by si mať možnosť to ovplyvniť, že pozeráš a povieš niekomu niečo a on zmení svoje jednanie?

Z: Teraz mi vyskočia na obrazovke dve možnosti a ja kliknem na tú ako chcem aby to pokračovalo.

V: Napríklad.

Z: Neviem, no, mohla by to byť aj nuda potom keď už si sám vyberáš, alebo sú potom aj také veci že spravia niečo o čom si myslím že nesúhlasím ako to bude pokračovať a potom pozerám ďalej a zistím že sa mi to vidí ako dobrá vec čo urobili, takže dakedy ma to prekvapí aj samu seba.

V: Hej. A páči sa ti to že len tak pasívne prijímaš čo prichádza, že sa dívaš na niečo a si zvedavá ako to bude pokračovať, alebo viac by sa ti páčil taký aktívny tvorivý prístup, že to utváraš čo sa deje?

Z: No keby to aktívne utváranie bolo v takej tej rozumnej miere tak asi skôr to.

V: Dobre a ako vnímaš to že ty vidíš a teba pri tom nevidia?

Z: A kto by ma mal vidieť? Ale ako nie, nevedomovala som si to nikdy nejako veľmi že ja vidím a mňa nevidia.

V: Dobre, a čo by si povedala keby bola situácia obrátená, keby niekto tvoj život nahrával a vysielal ako seriál, páčilo by sa ti to?

Z: Vôbec.

V: A prečo?

Z: Neviem, mám taký pocit že by som potom nebola vo svojej koži.

V: Jasné, a keby teda aspoň podľa teba niekto napísal seriál, podľa tvojho životného príbehu?

Z: Keby som si ho mohla písať ja tak možno.

V: A keby ho písal niekto kto ťa fakt dobre pozná, že by to bolo pravdivé, ale nemala by si možnosť tam urobiť také zmeny, aby ťa to postavilo do lepšieho svetla?

Z: Nejde o to, že do lepšieho svetla, skôr by som chcela mať možnosť to nejako zdôvodniť čo robím, asi mi vadí tá domýšľavosť druhých, o to by som sa bála skôr viac že čo si budú myslieť.

V: A tá samotná vec, že by sa niekto pozeral čo robíš, alebo čo si robila vo svojom súkromí?

Z: No neviem, prvá vec je, že si neviem predstaviť že by to niekoho mohlo zaujímať a keby to bolo... no čo ja viem, vadilo by mi to asi, lebo neviem, by som mala taký ten pocit že sa musím ovládať dokonale čo robím a teda by som boa ako na ihlách celý čas.

V: Dobre, to bola posledná otázka, tak ďakujem veľmi pekne za rozhovor.